

הקבצו

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-47774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m072247774@gmail.com

גליון
32

תשרי תשע"ט
נושא החודש:
תשרי

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

בתשרי נברא העולם

השנה נברא העולם מחדש. כלומר: שנה חדשה, אינו רק 'תאריך' חדש, אלא 'עולם' חדש ממש. כל הדומם צומח חי ומדבר - הם חדשים להלוטין. העולם שהיה בשנה הקודמת - כבר איננו ['עלה למעלה' כדברי בעל התניא], וכעת זהו עולם חדש לגמרי.

'עולם חדש' - מעורר בנו רגש של התחדשות. עולם חדש, נקי, 'ישר מהניילונים'. אם ספר חדש, מסכת חדשה ולהבדיל דירה חדשה - גורמים לנו להתחדשות, על אחת כמה וכמה 'עולם חדש'. ואכן, לבו של כל יהודי [אם עוד לא 'התייאש' או 'הזדקן'] מייחל להתחלה חדשה ונקיה [והלוואי שישאר נקי עד הסוף...].

אמנם אליה וקוץ בה. 'עולם חדש' פירושו גם כן 'העלמה חדשה'. בריאת העולם נעשתה על ידי 'צמצום האור', וכל מהות העולם הוא [כשמו] - העלמה והסתרה על אור השם יתברך. שהתוצאה של זה ממילא היא: חושך, ריחוק, דין, נסיונות וצרות.

ואמנם אין זו המטרה, אלא ההיפך. המטרה היא לא 'להשתכנע' מהחושך וההסתרה, אלא לחפש את האור, שהוא נוכחות ה' בעולם. ואז,

העולם עצמו - הופך להיות הכלי לגילוי מציאותו יתברך [מה שלא היה מתאפשר לולא העולם]. אך את כל זה עלינו להתחיל שוב מהתחלה. כל מה שהתייגענו בשנה הקודמת ובשנים עברו לחפש את ה' ולהתקרב אליו - הכל היה ואיננו. כעת הגיע עולם חדש עם העלמה חדשה, ועלינו להתחיל את כל הסיפור מחדש.

יתירה מזאת, העולם החדש לא רק מביא את העלמה 'חדשה', אלא גם 'גדולה' ו'חוקה' יותר מכל מה שהיה ומכל מה שהכרנו. שהרי, כל ההעלמות שהיו עד כה - תוקנו כבר והתחפכו לגילוי. חמשת אלפים ושבע מאות וכו' דרגות של הסתרה היו - התבררו להם ועלו בחזרה למקומם. השנה החדשה נושאת בהכרח העלמה כזאת שמעולם לא התמודדנו איתה [שהו בעצם הגורם ל'ירידת הדורות'], ומסיבה זו בעצמה עלינו להתחיל שוב את הסיפור.

הבשורה הטובה היא, שככל שהחושך וההעלמה גדולים יותר - כך הגילוי שיתגלה דרכם ובתוכם יהיה גדול יותר. כך שעל אותו משקל ש'מעולם לא היה חושך כזה', כך בדיוק יתגלה בו 'אור כזה שמעולם לא היה כמותו'. אך

המשך בעמוד ב' <<

חודש תשרי מתייחד בכך שהוא תחילת השנה, והוא מתייחד בכך שיש בו כמה וכמה מועדים וימים טובים, מה שלא קיים בשום חודש אחר.

החודש הזה כולל בתוכו הנהגות סותרות. אם בכל השנה - ישנם זמנים של רצינות ותשובה [חודש אלול, וכן השבועות של שובבי"ם], וזמנים של שמחה [חודש אדר וניסן] - הרי שחודש תשרי כולל בתוכו את שני הדברים גם יחד - מצד אחד יש בו 'ימים נוראים', שהם ראש השנה ויום כיפור, בהם אנו עוסקים בתשובה מתוך יראה ורצינות, ומצד שני יש בו 'ימים טובים' שהם ימי חג הסוכות, בהם אנו עוסקים בשמחה ועליצות.

מסתבר שיש כאן איזה סדר, שאותו אנו אמורים לבנות בתחילת השנה - ובשביל כך אנו זקוקים לכל הימים הקדושים הללו. לשם כך עלינו להבין מה זאת אומרת 'שנה חדשה' ומה קורה אז, מה הסדר שעלינו לבנות, ומה בעצם מהותם של הימים הנפלאים הללו של חודש תשרי.

***

מובן מאליו, שכל אחד מהימים הללו - ראש השנה, יום כיפור, סוכות, ושמחת תורה [ואף הימים ביניהם] - ראוי ונצרך ללימוד בפני עצמו; מהותו של יום, המצוות שבו, העבודות המוטלות עלינו, ובעיקר - תכליתו; ואכן בגליונות קודמים [גליון 10-11] עסקנו באופן פרטי בעניין 'ראש השנה' ובעניין 'חג הסוכות', וא"ה עוד חזון למועד לנסוק גם באופן פרטי בעניין 'יום הכיפורים' ובעניין 'שמחת תורה'.

ועם זאת, מן הראוי גם לראות את הדברים במבט רחב וכולל, שהרי בסופו של דבר כולם מצטופפים יחד בתוך חודש אחד - ואם כן בוודאי יש עניין ש'מאחד' אותם לתמונה אחת כוללת. ולשנבין את העניין הכללי הזה - בוודאי נקבל גם הבנה וטעם אחר באופן פרטי בכל אחד מהם.

בליקוטי מוהר"ן ישנם כמה וכמה מאמרים על כל אחד מהימים הללו בפני עצמו, אך ישנם שני מאמרים שמתאחדים באופן כללי לכל החודש (סימן כב, וסימן מט, וראה גם בליקו"מ תניינא סימן ח וסימן פב), ועליהם מיוסדים הדברים דלהלן.

בריאת העולם

ובכן בתשרי נברא העולם. כך היה בעת בריאת העולם, וכך הוא בכל שנה ושנה; 'זה היום תחילת מעשיך' - בראש

דבר המערכת

עצות טובות

עומדים אנו בפתח.

מציצים פנימה - ורואים לפנינו שנה חדשה.

מתלבטים - להיכנס פנימה או לא; מצד אחד - מי לא רוצה דבר 'חדש'?! שנה חדשה - התחלה חדשה, הזדמנויות חדשות, ובקיצור: הכל פתוח ומבטיח.

ומצד שני - מי באמת מבטיח?! מתחילים טוב, הכל נקי. אבל מה יהיה בהמשך?! האם הוא יישאר נקי? האם אכן נצליח בו? האם הוא ימוש את עצמו?!

ומה האמת? מה באמת מפריד בין הרצון להתחדש ולהצליח, לבין המציאות שאיננה תמיד כך?!! עצות!!!

אח, אילו היה לנו עצות על כל דבר; עצות איך להצליח להיות טוב, עצות איך להינצל מהרע, עצות איך להתמודד עם נסיונות - בגשמיות ורוחניות, איך להתנהג במצבים סבוכים ואיך להיחלץ מספיקות ומצוקות - כי אז היינו מאושרים.

זה הכל. זה מה שמקשר בין התקווה לבין ההצלחה - עצה טובה במקום הנכון.

***

יש לנו את התורה הקדושה שנותנת לנו תר"ג עצות. ויש לנו את הצדיקים שפרטו אותם לכסף קטן, ותרגמו לנו את זה לעצות פשוטות, ממש ממש פשוטות - וממש ממש עובדות!!!

אנו נוטים לזלזל בזה. לפעמים זה נראה פשוט מדי, לפעמים גבוה מדי. הרבה יותר אימון אנו נוטנים בשכל שלנו, שנראה הרבה יותר הגיוני וריאלי [וכבר הוכיח עצמו כמי שלעולם לא טועה...]

אז זהו. הגיע הזמן להתפכח. אין לנו אלא להיצמד אל החכמים האמיתיים, בלי חכמות ובלו התחכמויות. לשתות את דבריהם בצמא ולציית כמו עיור למדריכו - גם כשה נראה פשוט מדי, גם כשה נראה עמוק מדי, וגם כשה 'בטוח' לא שייך ולא עובד - ראש בקיר.

רק כך יש סיכוי שנגיע למקום הנכון, ולא למקומות שהגענו עד היום... בעצם לא רק 'סיכוי', בטוח.

ת'הא ש'נת עצות ט'ובות.

***

לאחר ארבעה שנים של סיעתא דשמיא, אנו זוכים להתחיל את השנה החמישית עם הגליון הנוכחי. מתוך רצון ותקווה להמשיך - בהתחדשות - את הוצאת הגליון בקביעות, ולהנגיש על ידו את אור הצדיקים ועצותיהם הנפלאות, לכל יהודי באשר הוא ובפרט לחניכי הישיבות. מי יתן ונוכה.

ת'הא ש'נת ע'ולנים ט'ובים.

הנושאים הבאים:

מרחשוון - התחזקות [ב]
כסליו - ידיעה ובחירה
טבת - ממון ופרנסה
שבט - כבוד
אדר א - תוכחה ומחלוקת
אדר ב - הזמן והמקום

עדיין לעצה אנו זקוקים: איך וכיצד מתמודדים עם דבר כזה, ומאיפה מתחילים?

ירח האיתנים

התשובה לכך היא חודש תשרי. חודש זה מכונה בפי חז"ל (ראש השנה יא.) 'ירח האיתנים' - מחמת שהוא חזק ותקיף, על ידי הימים הקדושים המרובים שיש בו, ועל ידי המצוות הרבות שיש בו. בחודש הזה אנו מקבלים את המנוע החזק לחפור בתוך החושך של העולם החדש, ולהפוך אותו ל'אפשרי' שיתגלה בו האור (לא מבטלים את ההעלמה, שהרי יש לה מטרות - אלא רק מביאים למצב שהדבר יהא 'אפשרי').

בחודש זה אנו 'ממתיקים את הדין' - כלומר, שוברים את תוקף החושך והריחוק; ובמקביל, בונים את כל כוחות הקדושה הפנימיים שיש בנו, מהראש ועד הרגליים, כאשר בכוחות אלו נמשיך ונשתמש כל השנה, כדי לגלות את הקדושה בעולם ולהוציא אותה מכאן הפועל. ובשביל זה יש לנו את כל הימים הקדושים הללו - מראש השנה ועד שמחת תורה - כדי לבנות את כל קומת הקדושה.

בראש השנה - נמצאת עיקר העבודה. זהו הרגע בו נברא העולם והדין, ובו ברגע עלינו להמתין את הדין ולגלות את האור. עניין זה הוא תמיד ונעלם, כי הוא כולל בתוכו הסתרה וגילוי כאחד (והוא סוד חלל הפנוי, בבחינת 'ארבה' שלבושו מינה וביה, כמבואר בליקו"מ סימן סד, ויבואר בהזדמנות אחרת א"ה), ולכן צריכים לנסוע לצדיקים - שהם אלו שמשגיגים את הסוד הזה ויכולים לפעול אותו.

וביום אנו מתחילים לבנות את סדר הקדושה; כאשר בראש השנה אנו בונים את ה'מוח', ביום הכיפורים את ה'לב' (מקביל ל'חכמה' ו'בינה'), ולאחר מכן בסוכות מאירים את ה'דעת' אל תוך ה'מידות' (כל כוחות הקדושה שיש באדם; חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות, המקבילים לאברי האדם: הידים והרגליים, הגוף והברית). והסיום הוא בשמיני עצרת - שאז נעשה הייחוד השלם (שאליו אנו חותרים כל החודש, ובעצם כל השנה וכל החיים).

שמאל ומימין

הסדר של החודש, מתחלק באופן כללי לשניים: החלק הראשון הוא מראש השנה ועד יום כיפור - שאז העבודה היא בעיקר באופן של 'יראה', והחלק השני הוא סוכות ושמיני עצרת - שאז העבודה היא בעיקר באופן של 'אהבה'. ועניין זה מרומז בפסוק "שמאלו תחת לראשי, ומימינו תחתבקי" - בתחילה יש הנהגה של 'שמאל דוחה', ולאחר מכן ה'מימין' שמקרבת ומחבת.

בתחילת השנה, השם יתברך מגלה עצמו בהנהגה של דין ומשפט, בשביל לעורר אותנו לעשות 'אתערוותא דלתתא', ולחפש בעצמנו איך להתקרב אליו על ידי תשובה מיראה (בבחינת 'אני לדודי'). ואז הוא זמן של 'מלחמה' עם כוחות ההסתרה הדין והרע. בימים אלו אנו 'מפרידים' את עצמנו מהרע (שזהו סוד ה'נסירה' המבואר באר"ה), הכולל בתוכו עשר כוחות ועשרה דרגות [כנגד עשרת הדרגות של הקדושה, שהם העשר ספירות]. כי זה לעומת זה עשה האלוקים], כאשר בכל יום מעשרת ימי תשובה - אנו מפרידים עצמנו מאחד מכוחות הרע, מכתר ועד מלכות.

לאחר עשרת הימים הללו - אנו גומרים להפריד את עצמנו מהרע, ואנו יוצאים נקיים וזכים לגמרי. ובוהו סיימנו את החלק הראשון של ה'סור מרע' והמתקת הדין והחושך. ומעתה אין לרע יותר 'שליטה' עלינו.

כעת מתגלה השם יתברך בפרצופו האמיתי כביכול, עם חיוך רחב ומחבק, כאומר: 'סליחה על ההצגה, הייתי מוכרח לעשות עצמי כך כדי לעורר אותך, אבל באמת אני אוהב אותך ומקרב אותך'. ואז מגיע החלק השני שהוא חג הסוכות (בבחינת 'יודי ליי') שבו השם יתברך מאיר פניו אלינו ומקרב גם אנו מתקרבים אליו מתוך אהבה.

חג הסוכות כולל שבעת ימים, שבהם אנו בונים את שבעת המידות, יחד עם האושפיזין הקדושים שבאים לסייע בידינו (כל אחד כפי מדתו), ויחד עם ארבעת המינים [שהם שבע: לולב ואתרוג, שלשה הדסים ושתי ערבות] שמסייעים לנו להאיר את הדעת לכל הקצוות, דהיינו לכל המצבים הזמנים והמוקדמים.

***

על ידי שני החלקים הללו - אנו זוכים 'להיחלם' לחיים טובים, חותם בתוך חותם. החותם הראשון - נעשה ביום כיפור על ידי החלק הראשון של החודש, שהוא היראה וה'סור מרע'. בכך אנו חותמים עצמנו שאיננו שייכים אל הרע. והחותם השני - נעשה בהושענא רבא, על ידי החלק השני של החודש, שהוא ה'אהבה' וה'נעשה טוב', ובכך אנו חותמים עצמנו שאנו שייכים אל הטוב.

בסיום הסדר הזה, מגיע שמיני עצרת שבו אנו מתייחדים בשלימות עם השם יתברך. ביום זה אין לנו שום מצווה, אלא רק לשמוח עם השם יתברך [ועם התורה]. ומכאן אנו יוצאים לדרך - לשנה חדשה שכולה התחדשות, כאשר בידינו כל הכוחות הנצרכים לשנה טובה ומאירה.

[כאמור, הדברים נתבארו בדרך קצרה וכללית, רק בכדי לתת את התמונה הכוללת על החודש. כאשר כל פרט ופרט ראוי ללימוד בפני עצמו ובהרחבה, ועוד חזון למועד א"ה]

אומן - ריבוי הגוונים

כן יש לו את ה'שכל' הקדוש שלו, שעל פי זה הוא יודע איך 'הוא צריך להתנהג בעבודתו', ואיך הוא צריך להיראות - הכל כדי להשתמש עם ה'צמצום' הפרטי שהשי"ת נתן לו - לצורך עבודתו.

אבל, אין בזה המתקה שלמה. ועדיין אינו יכול להגיע להצלחה השלמה שלו. כי זה עדיין רק 'שכל פרטי'. כלומר, זווית מסוימת של יהדות ושל עבודת ה', שכמובן יש מזה נחת רוח גדול מאד, אבל זה עדיין רק חלק. ולכן, כדי להגיע להמתקה שלמה, צריך להיכלל ב'שכל הכללי'.

וזה מה שקורה באומן. כאשר באים, ומגלים באחת עוד עשרות ומאות גוונים של יהודים, שלכל אחד מהם יש את ה'צמצום' שלו, ואת ה'שכל הפרטי' שלו שעל ידו הוא עובד את ה' עם הצמצום שלו - תופסים פתאום שיש בעצם משהו הרבה יותר גדול ממה שחשבתי. מבינים שהשי"ת הוא הרבה יותר גדול מביכול, והוא ברא כל כך הרבה סוגים של צמצומים, וכל כך הרבה סוגים של שכלים - ומכולם יש לו נחת רוח. וזה מביא להתפעלות עצומה, ולביטול חזק להשי"ת, יותר מכל מה שהיה שייך להגיע אליו ב'שכל פרטי'.

ואין זה אומר חלילה שבגלל זה מישוהו צריך לשנות את עצמו ואת התמונה שצייר לעצמו מה זה יהודי, כי ה'שכלים הפרטיים' צריכים להישאר הלאה, ורק אתם עובדים את ה'; רק הכוונה שצריך לתפוס שיש גם 'שכל כוללי', וממילא, כל הגוונים האחרים - לא רק שלא מבלבלים ולא מפריעים, אדרבה - הם גורמים לביטול הרבה יותר גדול, מתוך הכרה שיש כאן משהו הרבה יותר גבוה.

נקודה זו אפשר לקחת לכל השנה ולכל מקום. כי יש עוד זמנים ומקומות שנתקלים בהם, כגון ב'כותל המערבי', במירון, או ב'עצרת המליון' וכיו"ב. אבל כאן זה בעוצמה שאין כדוגמתה, וזו הזדמנות נפלאה לרכוש הסתכלות

זו, שלדברי מוהר"ן, הוא אחד הנקודות העיקריות של ראש השנה.

בעניין הקיבוץ באומן בימי ראש השנה

רציתי לשוחח אודות נקודה מאד מסוימת, ולשתף את הקוראים במה שהאיר הש"ת בדעתי.

הנה כל אחד יש לו דמיון בדעתו איך צריך להיראות יהודי, איך צריך להיראות תפילה, איך צריך להיראות בית כנסת, איך צריך להיראות ראש השנה, וגם איך צריך להיראות ציונו של צדיק.

והדמיון הזה אינו לשוא. כי אכן ליהודי יש צורה איך שצריך להיראות, ולתפילה יש צורה איך שצריכה להיראות, וכן השאר. והדמיון שיש לנו איך זה צריך להיראות - חשוב מאד. כי זו היא המסגרת שלתוכה אנו יוצקים את כל ה'אידישקייט' שלנו ושל ילדינו.

אבל, כאשר מגיעים לאומן - כל הדמיונות הללו מקבלים הפתעה, כי פתאום רואים תמונות אחרות לגמרי לכל אחד מהרשימה הנ"ל, ולא תמונה אחת שונה, אלא עשרות ומאות תמונות חדשות שלא הכרנו. חלקם טובות יותר, שלא ידענו שקיים כזה תמונה יפה, וחלקם גרועות יותר, שלא נראה לנו שכן זה צריך להיראות.

ההפתעה הזו גורמת הרבה הסתייגות ודחייה, הן מעצם המראה, והן מהאנשים ה'לבושים' במראות הללו. והרבה פעמים זה יכול לגרום בלבול למשך כל הימים הללו.

ואמנם, עצם העניין שכל אחד יש לו דמיון מסוים - הוא טוב ונכון, כאמור. ובכל זאת, יש כאן נקודה שיש לתת עליה את הדעת. והוא ע"פ המבואר בדברי מוהר"ן (ליקוטי מוהר"ן סי' סא), עיי"ש בהרחבה, והנקודה העולה משם בקיצור הוא, שלכל 'צמצום' יש 'שכל פרטי' שמתקן אותו, אבל בזה לא די, אלא כולם צריכים להיכלל ב'שכל הכללי', שהוא ההמתקה השלמה של כל הצמצומים.

ולעניינו: לכל אחד יש את ה'צמצום' שלו. שנובע מכל מה שקשור אליו: משפחתו, תכונותיו, סביבתו וכו'. ולפי ה'צמצום' שלו,

שמחת תורה

יעקב: שלום משה, שנה טובה ומבורכת.

משה: אמן, וגם לך. האם תרצה לשוחח מעט, או שאתה טרוד בימים אלו?

יעקב: בוודאי שאני טרוד בהכנות לימים הטובים: חג הסוכות ושמחת תורה, אבל דווקא מושם כך אני רוצה מאד לדעת מה מהות הימים האלו, כדי לדעת למה אני מתכוון, ובשביל מה אני טורח כל כך הרבה?...

משה: בשמחה רבה. ובכן, חודש תשרי מלא בימים נפלאים שכל אחד מהם 'שוה' שיחה בפני עצמה. אז על ראש השנה וסוכות כבר דברנו כזכור לך [גליון 10-11 אלול תשע"ה-תשרי תשע"ו], אם כן מה שנשאר הוא יום כיפור ושמני עצרת, על מה נשוחח?

יעקב: נדמה לי שעל יום כיפור נשוחח בהזדמנות הבאה א"ה. וכעת אשמח לשמוח על 'שמחת תורה', או כמו שקראת לזה 'שמני עצרת'.

משה: אכן, הדגשת בדווקא את השם 'שמני עצרת', שזהו שמו של היום מדאורייתא, ורק מאוחר יותר הוסיפו את השם 'שמחת תורה', על שם המנהג לשמוח עם התורה ולסיים אותה.

יעקב: דברך נכונים, ואני באמת נוחר בדברי המדרש, שמדבר על 'שמני עצרת' ומבאר שלאחר חג הסוכות אומר הקב"ה 'קשה עלי פרידתכם, בבקשה מכם, עשו לי סעודה קטנה, ואשב בה אני ואתם', אבל מה באמת משמעות העניין לגבינו?

משה: כל דיבור מדברי חז"ל צריך להאמין בו גם כפשוטו, לברך מכל הסודות הנוראים והנפלאים שיש בו, וכאן בפשטות מגלים לנו חז"ל שיום זה הוא יום בו כביכול השי"ת בא 'להיות רק עם ישראל וליהנות מהם', ועלינו להאמין בכך, ולהתמלאות מזוה בשמחה עצומה.

אבל בעומק הדברים וכפי שמתבאר בדברי האריז"ל, זה הרבה יותר עמוק, מדובר כאן בעצם במהלך ארוך שמתחיל בראש השנה וממשיך בכל עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, ואחר כך בסוכות ו'הד' מינים, והוא מסתיים בשמני עצרת, שאז נעשה בחינה של 'ייחוד פנים בפנים'.

וזה העומק בדברי חז"ל הללו, שלאחר כל הימים בהם אנו מתייגעים לבנות את הקשר שלנו עם השם יתברך, על ידי התשובה והשופר והתענית והסוכה וארבעת המינים - מגיע הרגע הנספך שהוא התכלית של הכל, שבו אנו זוכים להתייחד עמו יתברך ממש. ומזה אנו מקבלים את הכח לכל השנה 'להיות עם השי"ת'.

המסקנה מכך היא, שאמנם יש לנו הרבה דרכים 'לעבוד' את השם יתברך, שהם כל המצוות וכל ענייני עבודת ה', אבל סוף כל סוף אחרי כל העבודות - העיקר הוא עצם ההתקשרות והחיבור והייחוד עם השי"ת, שזה הוא התכלית והסוף של כל העבודות והתיקונים.

יעקב: אז מה בעצם ההבדל בין סוכות לשמחת תורה, הרי גם בסוכות אנו יושבים ב'צילא דמהימנותא' עם השם יתברך, ובעצם גם כל השנה, מזה א"כ החידוש של שמני עצרת?

משה: אולי אסביר זאת ממבט נוסף, לכאורה בסוכות יש לנו את הסוכה הקדושה, וכמו כן יש לנו את ארבעת המינים הקדושים שאין

מסיימים את התורה בקריאת התורה פעם אחת במשך ג' שנים, וא"כ שם לא היו מסיימים את התורה בשמחת תורה, ואף על פי כן היו עושים שמחת תורה, כמו שנראה מדברי הוזהר הנ"ל שזה מנהג פשוט בכל המקומות [ובפרט שרשב"י היה בארץ ישראל ששם לא סיימו את התורה כל שנה, ואף על פי כן מובא בוזהר שהיו עושים שמחה מיוחדת של שמחת תורה בשמני עצרת], ומבואר שהעניין של שמחת תורה הוא מעצם מהות היום.

ב. הרי את כל ההקפות והשמחה בתורה אנו עושים 'לפני' קריאת התורה, בזמן שעדיין 'לא סיימנו' כלל את התורה, אם כן אין שייך לומר שהשמחה היא מחמת שמסיימים את התורה בזמן שאת כל השמחה עושים לפני שמסיימים את התורה, אלא רואים מכל זה שאדרבא, יום זה הוא יום של שמחה בתורה, ומחמת זה תיקנו וסידרו שביום זה יהיה גם כן הסיום של התורה ואז יהיה השמחה **גם כן על גמרה של תורה**, אבל היסוד הוא עצם השמחה בתורה.

יעקב: אז מה באמת ההסבר בזה? מה הקשר בין שמני עצרת לשמחה עם התורה?!

משה: ההסבר הוא פשוט. כיון שביום זה מתגלה עיקר הקשר שיש לנו עם השם יתברך, אין דבר שמתאים ליום זה יותר מלשמוח עם התורה. שהרי 'קודשא בריך הוא וישראל ואורייתא חד הוא', ובמקום בו עם ישראל שמח עם קודשא בריך הוא, ממילא גם התורה ננסת בסיפור. וגם באמת עיקר הקשר שלנו בפועל עם השי"ת הוא ע"י התורה ומצוותיה, על כן אין דבר מתאים יותר מאשר לשמוח על התורה שהשי"ת נתן לנו שבוה אנו יכולים להיות קשורים להשי"ת כל הזמן.

יעקב: בדרך אגב, מה העניין של 'הקפות שניות'? הרי זה כבר לא חג ולא יום טוב, אם כן מה העניין של השמחה המיוחדת הזאת, ביום שבגדרי ההלכה הוא יום חול פשוט [אולי אסרו חג, אבל וודאי לא בגדרי יו"ט].

משה: שאלה יפה שאלת, ובאמת זה דבר פלא לכאורה, אלא שמנהגי ישראל הקדושים יש להם מקור ושורש גבוה מאוד ובוודאי יש בזה סודות עצומים.

אבל על פי מה שדיברנו מקודם אפשר להבין מאוד את העניין הזה, כי זה גופא כל הלימוד של השמיני עצרת - לא רק לשמוח ביו"ט ואחר כך לחזור לחיים 'הרגילים', אלא לקחת מהשמיני עצרת את הדרך והכח להיות דבוק בהשי"ת כל השנה, ולכן אנו מתחילים מיד את השנה בשמחה עצומה בהשי"ת, אף ללא יו"ט, כי זה עצמו הלימוד והדרך שקיבלנו משמחת תורה.

וביתר ביאור: ידועה הקושיא - אם השי"ת אומר קשה עלי פרדתכם, מה יעזור מה שנתעבב עוד יום אחד? ונאמרו בזה כמה תירוצים, אבל בפנימיות העניין אין הכוונה שנתעבב עוד יום אחד וזהו, אלא שביום הזה נפעל את הקשר התמידי הזה באופן שכבר לא יהיה פרידה בכלל, וממילא לא יהיה קשה עלי פרידתכם, וזה מה שאנו עושים ב'הקפות שניות'.

יעקב: תודה על הדברים הנפלאים והמתוקים, שיהיה לכולנו חג שמח ושנה טובה ומתוקה.

בית היין

טעימה מתורת מורה"ר על הנושא

שמני עצרת - סיום כל התיקונים

ההתחדשות הוא התחדשות הדעת והמחשבה והתורה הקדושה שצריך להתייחד איתה עתה מתחדש וכו' (שם, יורה דעה - הלכות ספר תורה הלכה ד אות כג)

בשמני עצרת - מחדשים קדושת הבית

ועל כן צוה אותנו ה' יתברך שגם קדשת בית שלנו נחדש אז, כי אז בשמני עצרת חוזרין ונכנסין מהספד לתוך הבית שלנו. ועל ידי זה אנו ממשיכין קדשת ביתנו מחדש לגמרי על ידי שציאנו מתוך הבית ונכנסנו לספד ששם ערש קדשת הבית שהוא קדשת התורה שמתחלת בבית' וכו' ואמש אנו ממשיכין קדשת הבית מחדש ואז אחר מי הספד אנו חוזרין ונכנסין לתוך הבית מחדש באותו היום שמני עצרת שאנו מתחילין התורה בעצמה מחדש בבית דבראשית, כי הכל אהד כנ"ל.

ועל ידי קדשת הספד הקדושה אנו ממשיכין עלינו כח קדשה העליונה שגם בכל השנה פלה **המשך בעמוד הבא <<<**

שמני עצרת הוא גמור וסוף כל תמימים טובים, וכל התקון של ראש השנה יום הפפדים נגמור בשמני עצרת פידוע בפתיים. ועל כן נקרא 'עצרת' לשון אספה שאוסף ומקבץ כל התקונים שנעשו בכל השנה, בפרט בימים טובים וראש השנה יום הפפדים הכל נאסף ונתקבץ בשמני עצרת שאז נגמור כל התקונים, כי הוא הגמור של חג הסוכות שהוא רגל האחרון שנקרא חג האסוף תקופת השנה שבו מקיף וסובב כל השנה, כי תקון כל ימות השנה נכלל ונגמור בו. (ספר ליקוטי הלכות, אורח חיים - הלכות נשיאת כפים הלכה ה אות לב)

***

שמני עצרת - התחדשות

נמצא, שאחר סכות ביום שמני עצרת שאז גמור התקון של ראש השנה שציאנו משנה שעברה לזאת השנה החדשה שעקר התקון התחדשות כנ"ל. ועל כן מתחילין אז התורה מחדש, כי עקר

שאלה:

נוהגים להזמין לסוכה את השבעה רועים, האם יש לדבר זה שייכות לכל אחד?

תשובה:

אם לא היה לזה שייכות ישירות אליך אזי הם לא היו באים. השי"ת שלח אותם אליך רק בכדי להציל אותך ממש, ולעזור לך, לבוא להתחדשות חדשה באמונה בהשי"ת. שהרי בוודאי אתה רוצה מאוד להאמין בהשי"ת ולחיות את הקירבה אליו, אלא שהיצר הרע לא מניח ומבלבל מאוד. ועל כן השי"ת שולח 'שבעה רועים' אשר הם כרועי צאן המשגיחים ברחמנות גדולה על כל כבשה שיהיה לה מה לאכול, ודואגים לכל נשמה יהודית שתכנס לעולם האמונה.

אנו צריכים את העזרה והסיוע של הצדיקים שישלימו לנו את האמונה, ועל כן הם באים לסוכה, לא סתם בלשון המליצה, אלא הם ממש באים להאיר על האדם אור חדש.

אשרי מי שמקשר מחשבתו אליהם, כל יום ויום לאור המיוחד המתגלה ביום זה, יום א' - אברהם - חסד. יום ב' - יצחק - גבורה, יום ג' - יעקב - תפארת וכן הלאה (ליקו"ה תפילת ערבית ד'). ומן הראוי ללמוד איזה דבר השייך לאותו הרועה, אפילו בפשטות להבין פעולת אותו הרועה המתגלה בחומש, מדרש וכדומה, או על פי פנימיות המתגלה בספרי צדיקים בסוד אברהם, יצחק וכו'. ולהאמין שכעת ממש כאשר הם נכנסים לסוכתך הם מאירים עליך האור הזה שלמדת ועוד הרבה יותר מכך. ואם אפשר אזי תעשה מזה תפילה שהשי"ת יזכה אותך לקבל מהם הקדושה הזו.

***

ואל תחשוב שהם ענינים רמים ונשגבים מדרגתך, ומה לך להתדבק לצדיקים שאינך רואה אותם. שהרי בפירוש כתוב בכל ספרי הצדיקים שהם באים ממש לסוכתך. ולא רק זה אלא כל עיקר סיבת ביאתם הוא דייקא לקבץ את כל הנידחים להכניסם תחת כנפי השכינה (עיני ליקו"ה נטילת ידיים ו' - צ"ט), ואם כן בוודאי שיש לך שייכות לאושריפזיון, זהו מתנת החג מן השמיים - דבר שלא מגיע לנו בזכות עצמנו. עלינו רק מוטל להאמין בזה, ולקבל האורחים בכבוד ובהתדבקות המחשבה אליהם. ומה טוב לעשות שיחה ותפילה על אותו רועה עם השי"ת, לבקש ממנו שיקרב אותנו לאותו הקדושה שגילה הרועה.

ואין להתבלבל ולפול לקטנות המוחין, לחשוב שזהו רק דרגות של צדיקים להדבק בשבעה רועים, ומה לנו לחשוב מצדיקים שאין אנו רואים אותם, שהרי עיקר ביאתם לסוכה היא במיוחד בשבילנו, דייקא לאותם הבני אדם המרגישים רחוקים, כי עיקר סיבת ביאתם הוא דייקא לקבץ את כל הנידחים להכניסם תחת כנפי השכינה (עיני ליקו"ה נטילת ידיים ו' - צ"ט). זהו מתנת החג מן השמיים - דבר שלא מגיע לנו בזכות עצמנו. עלינו רק מוטל להאמין בזה, ולקבל האורחים בכבוד ובהתדבקות המחשבה אליהם.

>>> המשך

בכל עת שיוצאים מהבית לחוץ, הן לפי שעה קלה הן פשוט יוצאים באיזה דרך ממש קרוב או רחוק שאין יגן עלינו קדשת הסכה שהיא בחינת ענני כבוד שהגנו על ישראל בעת שהלכו בדרך בדרך, שעל ידי זה יהיה הדרך והטלטול שיוצאים חוץ מהבית לפעמים יהיה הכל לטובה. (שם)

עיקר קדושת האדם - הוא בתוך הבית

כי בכל פעם צריכין לחדש דעתו וזוהו שהוא בחינת התחדשות קדשת ביתו ששם המשכת החכמה פנ"ל, כי זה עקר מה שח' יתברך מסבב עם האדם פמה גליות וטלטולים לדרכים שמקורח לצאת חוץ מביתו, כי עקר קדשת האדם בתוך ביתו, כמו שכתוב, כתפארת אדם לשבת בית. וכתבי, אשרי יושבי ביתך וכו'. וזה כל שבח יעקב אבינו שהיה איש תם יושב אהלים הפך עשו שהיה יודע ציד איש שדה ששם בשרה בחוץ כל הקוללים והפגמים מצויים בחינת פי בשרה מצאה, בחינת נופל בשרה וכו' (וכמוכא זה בספריים).

כל אדם - מוכרח גם לצאת לחוץ

אבל אף על פי כן אפילו איש הישראלי שהוא מסתגר דיעקב שיהיה צריך לישב בביתו ואהלו תמיד ששם עקר הקדשה וכו'. אף על פי כן בהכרח שצא לחוץ לפעמים והכל לטובה בשביל התחדשות בבחינת זכאה כאן ועל נפיקי, שאזו בחינת כלל הירידות והעליות של כל אחד מישראל, כי הירידה בשביל העליה בבחינת ירידה תכלית העליה. (שם)

כל מה שעובר על האדם - הוא בשביל התחדשות

כי צריכין לידע ולהאמין שכל מה שעובר על האדם בכל יום ובכל עת וגבל שעה הכל הוא חדושים ופלאים של תבורא היחיד הקדמון יתברך, שחדש עולמו יש מאין המוחלט בשביל האדם הפעיל בחירה נדי שייקה לרב טוב הצפון של חדוש העולם לעתיד. ועל כן עובר עליו מה שעובר פפי האדם וכפי היום וכפי המקום וכו'. והכל בשביל בחינת התחדשות הנ"ל ומי שאינו נופל ליד ידיו וקנה נשון חס ושלום, פנ"ל. יכול להתחדש בכל פעם לטובה אפילו אם יעבר עליו מה. והעקר על ידי התקרבות לצדיקי אמת ולספריהם הקדושים שאזו להתחדש בשלמות בכל יום על ידי קדשת ארץ ישראל וכו'.

בשבתך בביתך - ובלכתך בדרך

וזה בחינת בשבתך בביתך וגלכתך בדרך, כי בהכרח שצא האדם מן הבית ששם כל קדשתו וכשיוצא מן הבית צריך שיענין ידו על המזוזה. להמשיך על עצמו קדשת המזוזה הקדושה שהיא קדשת האמונה הקדושה להמשיכה על עצמו גם בחוץ כל זמן היותו בחוץ הן לפי שעה הן באיזה דרך ממש. ואז בדרך שאין בו מזוזה ממש על עצמו קדשת האמונה על ידי בחינת ספה שהוא שרש קדשת הבית שמגנה על האדם בדרך וכו'. ואז זוכה על ידי הדרך דיקא לחדש מהו שהוא קדשת ביתו על ידי דיקא, כי זה כלל שתענוג תמיד אינו תענוג על כן התחדשות המוחין הוא על ידי בחינת שנה תחלה, שהוא בחינת משא ומתן, בחינת יציאה לדרך: (שם)

***

בשמיני עצרת - כולם עולים לתורה

וזה בחינת שמיני עצרת ושמינת תורה. שאז מסמיני התורה ומתחילין התורה, ואז מכבדין את כל אדם בכבוד התורה ואומרים לו תן כבוד לתורה, והכל עולין לתורה אז. כי ידוע בפגנות שבשמיני עצרת הוא גמור התקון שפתיחילין בראש השנה בכל שנה ושנה.

עיקר התכלית - להמשיך נשמות שיגלו כבוד ה'

כי בראש השנה התחלנו להמשיך עלינו השפעת הנעים העליון על ידי השופר. ועקר המשכת הנעים הוא, שיהיו נמשכין מחוץ קדושים עד שיהיה נעשה הולדה. דהיינו שיהיו נמשכין נשמות קדושות של ישראל שיגדלו פבודו שיהפך נברא בשביל זה פנ"ל. וזה התקון נגמור בשמיני עצרת [שאז הנוקבא עוצרת הספה בשביל הולדה פקידה בפגנות ומבא פבדרי אדוננו מורנו ורבונו זכרוננו לברכה בהתורה תקענו אמונה סימן ה לקושי תנינא]. ועל כן אז עקר הגדלת הכבוד פנ"ל.

בתורה - מתגלה כבודו יתברך

וזה שפסימין תחלה את התורה שפסימין גבול פבודו יתברך שנתגלה על ידי משה רבנו על ידי כל האותות והמופתים אשר שלחו ה' וכו', כמו שכתוב לכל האותות והמופתים וכו' ולכל הדי התורה ולכל המורא הגדול וכו'. שעל ידי כל זה נתגדל כבודו יתברך מאד.

אדם הראשון פגם את הכבוד - ובכל שנה מתקנים זאת

וזה נתגלה ומאיר ביותר בשמיני עצרת, שהוא לתקון חטא אדם הראשון שפגם בכבודו, שעל ידי זה פגם בעשרה מאמרות ונחשב פאלו אבד את העולם שנברא בעשרה מאמרות. ובחמלתו יתברך שיצאנו לתשובה וסבב בנפלאותיו שצאנו ממנו האבות וכל ידע ישראל וכל הצדיקים שפוסקים בכל שנה בתקון חטאו. והעקר מראש השנה עד שמיני עצרת וכו'. ועל כן אז בשמיני עצרת חוזרין ומעוררין העשרה מאמרות על ידי שקורין אותם אז בתורה. כי עתה חוזרים ומאירים באור גדול על ידי הגדלת הכבוד שנמשך עתה, שעל ידי זה מקמיין את העולם שנברא בעשרה מאמרות רק בשביל זה פנ"ל. (שם, הלכות תפלת המנחה הלכה ו אות י')

הודעה משמחה

בשמחה רבה הננו לבשר על פתיחתו של

'קו הקבצו'

הקו מיועד לציבור חניכי הישיבות העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב

בקו ניתן לשמוע עדכונים וחדשות, לצד

שיעורים, ראיונות, סיפורי התקרבות ועודהציבור מוזמן להתקשר לחזק ולהתחזק

מספר הקו: 0799290543

שמעו ותחי נפשכם

לפרטים: 0548487317

נ.ב. פירוט מלא של תוכן הקו, יופיע בגליון הבא אי"ה

מאגר שידוכים

הקבצו-חניכי הישיבות

הודעה חשובה

הננו להודיע שוב, כי בס"ד הוקם מאגר מיוחד של שידוכים, עבור החפצים לבנות בית בסגנון 'חניכי הישיבות-ברסלב'.

יש תחת ידינו רשימה גדולה של משפחות, שמעוניינים בחתן בסגנון זה. אך המאגר של הבחורים עדיין אינו מספיק.

בחורי ישיבות המעוניינים בשידוכים מהסוג הזה - מתבקשים לפנות אלינו בהקדם, על מנת שנוכל להמשיך ולסייע לבנות בתים נאמנים בישראל.

לפרטים ולכל מה ששייך לנושא: 0548541009 או בדוא"ל: n.sherale@gmail.com

הודעה משמחת

לאור ההצלחה בשנים הקודמות, ולאור הביקוש הרב - הננו שמחים להודיע שגם השנה יתקיים בעז"ה

כינוס מרכזי

עבור 'חניכי הישיבות'
ההולכים בדרכו של מוהר"ן מברסלב
הכינוס יעסוק בנושא
'קירוב רחוקים וקרובים'

הכינוס יתקיים אי"ה
ביום שלישי 'אסרו חג' כ"ג תשרי הבעל"ט
בשעות הערב

בתכנית:

- 8:30 התכנסות וכיבוד קל
- 8:45 דברי פתיחה - הרב ישראל מאיר גלינסקי
- 9:00 משא מרכזי - מרצה בכיר ב'ערכים', מגדולי מחזירי התשובה
- 9:30 סיפור התקרבות מרגש ומרתק
- 10:00 הפסקה וכיבוד עשיר
- 10:15 רב-שיח [פאנל] בעניין 'קירוב רחוקים וקרובים', בהשתתפות:
הרב רפאל כץ [יו"ר ארגון 'הבית היהודי' בהודו - לקירוב רחוקים]
הרב דן לוינזון [מראשי ארגון 'נהר דעה' - לציבור דת"ל]
הרב דוד גבירצמן [יו"ר ארגון 'כיסופים' - סדנאות לציבור החרדי]
מחנך חשוב [מגדולי העוסקים בתחום הנוער הנושר]
- 12:00 סיום

הקבצו

בית וועד להנחיית הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

אפרטים על מקום הכינוס:
0527149713 - 0548537200

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
 טל: 0722-47774 פקס: 0722-155-701
 דוא"ל: m072247774@gmail.com

התקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
 העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
33

מרחשוון תשע"ט

נושא החודש:
 התחזקות [ב]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

'אזמרה' לאלוקי בעודי

אבל הא גופא קשיא - מדוע נברא דבר כזה שמפריע ומונע את המטרה; אם באמת רצונו של השם יתברך הוא שנעשה רצונו, וגלוי לפניו שגם אנתו רוצים בכך - מדוע למונע את זה, על ידי היצר הרע או 'העולם' או 'שניהם יחד'? בעצם, קצר יותר: מדוע נברא 'אדם' ולא מספיק 'מלאך'? הרי המלאכים אין להם יצר הרע, והם עושים עבודה נקיה ומושלמת, בלי תירוצים ובלי חכמות, ובלי סיפורים על 'מניעות' ו'מעברים'. מה הצורך אם כן בבריאה כזו שכל כולה אומרת 'בעיות'; החלל מ'הבעיות' הפשוטות של הצורך באכילה ושינה ופרנסה, שלא מניח לעסוק כל היום והלילה בתורה ו'עבודת השם', וכלה ב'בעיות' הקשות יותר של יצר הרע נסיונות ונפילות.

התשובה הפשוטה והידועה היא - בשביל הבחירה! הן מצד השם יתברך - שעיקר הנחת רוח שיש לו איננו מעצם עשיית המצוות, אלא מ'הבחירה' בהם. והן מצדנו - שעיקר התענוג שבקבלת השכר, הוא כאשר הוא בא כ'תשלום' ולא כ'מתנה'. להלן ננסה להבין את פנימיות העניין.

ניגון ושייר

השיר והניגון - תופסים מקום מאד מרכזי ביהדות. התורה נקראת 'שירה' [כתבו לכם את השירה הזאת], התפילה נקראת 'רינה' [לשמוע אל הרינה ואל התפילה]. השם יתברך אוהב 'שירות ותשבחות' [הבוחר בשירי זמרה], ודוד המלך עיקר מעלתו הוא היותו 'נעים זמירות ישראל'. ביציאת מצרים מודגש עניין השירה [שירה חדשה שבו גאולים, משה ובני ישראל לך ענו שירה], והגאולה מתבטאת בשירה [שירו לה' שיר חדש, יפצחו הרים רינה, ועוד הרבה].

ניגון - הוא הכח החזק ביותר שיש בעולם. את מה שאי אפשר לעשות בדיבור ולא בעשייה - אפשר לעשות עם ניגון. ניגון יכול להפוך את מצב רוחו, הרגשתו ואפילו דעתו של האדם. אין כמו ניגון להשרות אווירה, לרומם לפסגות, או להפיל לעצבות ולתאוות. הניגון יש לו ביטוי עוצמתי שאין דומה לו. ובעצם שום דבר בעולם אין לו קיום ללא איזה 'ניגון'. בדברי רבינו (סימן סד) מבואר שלכל 'אמונה' יש שיר מיוחד, ולכל 'חכמה' יש שיר מיוחד.

השיר והניגון הם אלו שמלווים את העולם, מאז יסודו

המשך בעמוד ב' <<<

במאמר הקודם (גליון 31 אב-אלול תשע"ח), התחלנו לעסוק ב'תורת ההתחזקות'. הקדמנו לבאר שלא ייתכן להניח שהתורה רק מלמדת אותנו מה 'צריך' לעשות, ולא מלמדת אותנו באותה מדה מה עושים כאשר 'לא מצליחים' לעשות, או גרוע יותר - כאשר נופלים חלילה. ולכן 'תורת ההתחזקות' היא ממש הכרה, והיא בוודאי חלק חשוב ונכבד בתורה.

לאחר מכן התבאר נקודת העניין בקצרה, שעיקר התכלית שלנו היא להתקרב להשם יתברך. ולכן, אין שום עניין ותכלית בהצלחה כמותית וחיצונית, אלא רק בהצלחה מהותית ופנימית. וזה הגורם לכך שכל אדם עובר מצבים של עליות וירידות - הכל בכדי לכוון אותו אל המטרה האמיתית, שלא להתמקד בעצמו ובהצלחתו, אלא בהתקרבות להשם יתברך שהיא ההצלחה האמיתית. במאמר זה יתבאר בעז"ה מהלך נוסף מדוע על האדם לעבור עליות וירידות, ומתוך הדברים נלמד שלא מדובר במציאות של 'בדיעבד', שמצריכה ממילא עצות איך 'להתמודד' אתה, אלא במציאות שהיא 'לכתחילה', שמצריכה לימוד והבנה איך 'לחיות' אותה, ואיך להפיק את התועלת הנכונה שאיננו יכולים להגיע אליה אלא בדרך זו.

[הדברים מוסדים על שני מאמרים בליקוטי מוהר"ן (סימן נד, וסימן רפב) שנאמרו כהמשך זה לזה, וכן על 'ההלכה' הראשונה בליקוטי הלכות (השכמת הבוקר הלכה א), ועוד].

***

לכאורה לא מובן. השם יתברך נתן לנו תורה ורוצה שנקיים אותה. אנתו גם כן רוצים את אותו דבר בדיוק, כפי שגילו חז"ל (ברכות יז) 'גלוי וידוע לפניך שרצונו לעשות רצונך'. אז מה הבעיה? מי מפריע? הוא רוצה ואנתו רוצים, אז בבקשה...

מי באמת מפריע? היצר הרע! הוא זה שמנסה ולפעמים מצליח לסחוב אותנו לכיוון אחר. בעצם, מדוע נקרא לו 'יצר הרע' שנשמע משהו מפחיד ומאיים - נקרא לו 'העולם' (עין ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה, שצריך לכוון שם חדש ליצר הרע - 'כח המדמה'). העולם מציע הרבה דברים, דברים שהם לא דווקא כרצון התורה ואפילו להיפך - וזה נראה בהחלט מעניין ומפתה. וזה בעצם מה שחוצץ בין הרצון של השם יתברך וגם שלנו לעשות את דבר הנכון - לבין המציאות שלא תמיד תואמת לוה.

דבר המערכת

שגרה אפורה

זהו זה, עברו הימים הטובים, וחזרנו אל השגרה האפורה והמשעממת. אה, וגם המעוננת והגשומה.

אז ככה; קודם כל - הימים הטובים לא 'עברו' אלא נכנסו עמוק עמוק פנימה. והם לא יצאו משם כל כך מהר, אולי בבין הזמנים אב... [אם נשמור - אז גם זה לא].

דבר שני - לא 'חזרנו אל'. מדובר בעולם חדש, שמעולם לא היה כאן, ואנתו עומדים לפגוש בו לראשונה. חודש חשוון חדש, זמן חדש, חורף חדש, הכל חדש.

והדבר שלישי והעיקרי - שאם נפנים את שני הדברים הראשונים, אז כבר אין כאן 'שגרה', בטח לא 'אפורה' ו'משעממת'; אלא עבודה חדשה ומרגשת בכל חודש חדש ובכל יום חדש, עבודה מלאה צבע וחיות. כי אם זה משהו חדש שאף פעם לא היית: בו - אולי אמצא בו דברים חדשים שמעולם לא הכרת!?

וכשכך נחליט - אז גם הענינים והגשם יצטרפו לריקוד הזה, ויהפכו לניגון של 'משיב הרוח ומוריד הגשם' [מהגן, זוכרים?].

***

זהו כוחם של הצדיקים ותורתם; לקחת את התורה המוכרת, המצוות שאנו רגילים עליהם, החיים הפשוטים והכל כך כל כך רגילים - ולהפוך אותם למלאי משמעות ועניין, צבע, אור, מתיקות, חיות (השלם את החסר...!)

וזה בדיוק הזמן. יחד עם השנה החדשה - מותר ומומלץ לנער את האבק הלבן שהצטבר על השער, או על העיניים, ולפתוח עיניים צעירות וחדשות - על העולם, על התורה, ועל החיים.

ובעז"ה ננסה לעשות זאת ביחד מעל גבי הגליון. לקחת שוב את הנושאים 'המוכרים מדי' או להיפך - 'הלא מקובלים בכלל', ולבחון אותם מחדש, להיכנס לקרביהם ולחלוב מהם את המסקימום והמיטב. דרך המאמרים, המכתבים, הרעיונות והראיונות. ומי יודע - אולי נמצא משהו חדש? ואולי הוא יהיה טוב יותר מכל מה שהכרנו? אולי, והלוואי.

חורף ארוך לפנינו - הזדמנות ארוכת טווח לזריעת והולדת מוח חדש, לב חדש, וחיים חדשים.

***

בסייעתא דשמיא, נכנסנו למתכונת קבועה יותר ומסודרת יותר, ואנו תקווה להתמיד בו ולהמשיך בו במשך השנה הקרובה ולהלן.

בגליון זה נעסוק שוב בתורת ההתחזקות, והפעם מזווית חדשה. כמו כן מופיעים בו מדורים חדשים וגוונים חדשים, ביניהם סדרה חדשה על 'סודות הניגון' במשנת מוהר"ן מברסלב.

בגליון גם מופיע סיקור על הכינוס המרכזי שנערך בחודש הקודם, והודעה משמחת על המשך עריכת 'כינוסים', במתכונת חודשית ו'איזורית' (פרטים במודעות שבסוף הגליון), ועוד דברים חדשים שהופיעו עם השנה החדשה.

קראו ותתחדשו

הנושאים הבאים:

אדר א - כבוד
 אדר"ב - תוכחה ומחלוקת
 ניסן - הזמן והמקום

כסליו - ידיעה ובחירה
 טבת - ממון ופרנסה [א]
 שבט - ממון ופרנסה [ב]

לימוד תורה

שאלה:

בכל פעם שאני רוצה להתיישב ללמוד אני תיכף נזכר מהרבה דברים שצריך לסדר, ומכמה דברים שאני מוכרח לומר ולדבר עם אנשים וכדומה, ואיני מצליח לבוא ליישוב הדעת ללמוד כראוי?

תשובה:

ראשית דבר יש לדעת כלל גדול, שהתורה מטרת את המחשבה של האדם והיא מוציאה את כל הבלבולים שלו ומקדשת את שכלו להיות ביישוב הדעת גדול מאוד.

ואחד מהדרכים שהיא מקדשת את המחשבה הוא על ידי כך שדווקא כאשר מתיישב ללמוד - הוא נזכר מכל הענינים שהיה טרוד בהם במשך התקופה האחרונה, ומכל הדברים שצריך לדבר עם אנשים, ועל ידי שמתגבר להסירה דעת בהם, ומכריח את עצמו ללמוד תורה בכח גדול, ולא לשים ליבו לסדר כל הדברים שצריך לסדר, אזי על ידי בעצמו נטהר מחשבתו ומתקדש שכלו, עד שזה בעצמו יפתור לו את כל הענינים שצריך לעשות (כמובן מליקו"מ תורה א)

כי המחשבות האלו אינם עליו סתם כך, אלא הם באים לקבל תיקון, כי כל הענינים שהאדם טרוד בהם במחשבתו - יש בהם פגם גדול באמונה, כי שוכח שם את השם יתברך, ולכן דווקא כאשר בא ללמוד תורה - באות המחשבות האלו ומתעררות מחדש בשביל לקבל תיקון על ידי זה בעצמו שאדם יתגבר להסירה דעת מהם ולעשות רצון ה' לעסוק בתורתו הקדושה (וכמו שהמחשבות באים לקבל תיקון בשעת התפילה) [נחת השולחן על תורה א' להרה"ק ר' נחמן מטשערין ז"ל].

ולכן אל יתבהל בראותו שאינו מצליח ללמוד ביישוב הדעת, כי אדרבא רק באופן הזה שייסח דעתו פעם אחר פעם מכל עניניו ויתיישב ללמוד מתוך הבלבול, על ידי זה בעצמו תתיישב עליו דעתו במשך הזמן.

שאלה:

אבל למעשה אני מרגיש כל הזמן שאלו דברים דחופים שבוערים בקרבי שאני מוכרח לסדרם או לומר אותם כעת ממש?

תשובה:

בדרך כלל אם תתרגל להתיישב ללמוד אפילו מתוך בלבולים ואפילו באמצע ענינים שאתה חייב לסדר - תגלה הרבה פעמים שבאמת הענינים הסתדרו לבד, או שתבין אחרי הלימוד שחלק מהדברים כלל לא היו נכונים וטוב שלא הלכת לומר אותם וכו' וכו'.

אך עיקר הקושי בזה הוא בשעת הנסיון, שאז אתה מרגיש שאתה הולך להפסיד כאן משהו גדול, ואם לא תאמר את מה שרוצה לומר לחברך, או שלא תסדר עכשיו את מה שאתה צריך לעשות, מי יודע מה תפסיד, ועל כך צריך אתה לשכנע את עצמך שברגע שאתה חוטף ספר, אזי באמת אינך מפסיד כלום.

וכמו שרביז"ל הוכיח את אחד בענין התמדת הלימוד (שיחות הר"ן סימן ז') 'מדוע לא תלמד, מה תפסיד בזה הלא תקבל עולם הבא'.

ולשון זה יכול מאוד מאוד לסייע במצבים כאלו, התוכחה הנעימה והמתוקה הזו: 'מה תפסיד אם תלמד?!' באמת אינך מפסיד כלום, לכל היותר גם אם נדמה לך שתפסיד כאן משהו, הלא תקבל עולם הבא בעבור כך.

ודווקא הלשון הקדוש הזה 'מה תפסיד אם תלמד' [שהוא לשון של תוכחה שאינו רגיל בספרים הקדושים] יכול לתת הרבה כוחות לוותר על הרבה דברים אחרים, ולחטוף כמה מיילים של תורה.

ואפילו אם אתה באמת טרוד ויש ענינים חשובים וכדומה שעליך לעסוק בהם, בכל זאת אפשר לחטוף לפחות כמה רגעים של תורה, פשוט להפסיק לרגע לחשוב מכל הדברים, ולתפוס ספר במקום בלי הרבה חשבונות של מה אני ריווח כעת, ובאיזה ספר כדאי לעסוק וכו', ולהתחיל ללמוד כמה דקות, מתוך אמונה שבדאי מרוויח.

>>> המשך

בהמצוה והדבר טוב שעשה, כי צריך האדם לחפש ולבקש למצוא בעצמו איזה מעט טוב, כדי להחיות את עצמו, ולבוא לידי שמחה פנימי, ועל ידי זה שמתפשט ומצא בעצמו עדין מעט טוב. על ידי זה הוא יוצא באמת מן חובה לך זכות ויכול לשוב בתשובה, בבחינות "יעוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו" (שם, סימן רפב)

גם מי שמרגיש רחוק - הוא קרוב לה'

פי' יש שוכני עפר, שהם בני אדם המונחים במדרגה התחתונה, ונדמה להם שהם רחוקים מאד מן ה' תבנה, וצריך הצדיק לעוררם ולהקיצם, בבחינת (שם כ"ו): "הקיצו ורננו שכני עפר". ולגלות להם שה' עמם, והם סמוכים אליו ותבנה, פי' "מלא כל הארץ כבודו". ולהקיצם ולעוררם, שלא יהיו מראשין עצמן, חס ושלום, פי' עדין הם אצל השם ותבנה וקרובים אליו, פי' "מלא כל הארץ כבודו". (שם, ח"ב סימן ז')

גם מי שרחוק - צריך לחזק עצמו

פי' צריך להראות למי שהוא למטה מאד בדיקוטה התחתונה לגמרי, שעדין הוא סמוך לה' ממש, כבכח, ולעוררו ולגלות לו: ה' עמך, ואל תיירא ואל תפחד ואל תחת, פי' הוא ותבנה עמו ואצלך וקרוב לך ממש, פי' "מלא כל הארץ כבודו" (ישעי' ו'). על פן אפילו אם האדם נופל, חס ושלום, למקום שנופל, רחוק מאד לזמן, והוא בשפל המדרגה התחתונה ממש גם משם יוכל לזבוק את עצמו בה' ולשוב אליו ותבנה, פי' "מלא כל הארץ כבודו". ובכך דברנו מנה, שכשהאדם מנח למטה לגמרי, ורואה שהוא בדיקוטה התחתונה, חס ושלום, רחוק מאד מהשם ותבנה ראוי לו להחיות עצמו בזה בעצמו, הינו פי' זהו בעצמו הוא התקרבות, מאחר שרואה שהוא רחוק, פי' מקדם היה מרחק כל כך, עד שלא היה יודע כלל שהוא רחוק, ומאחר שעל כל פנים יודע שהוא רחוק זהו בעצמו התקרבות, ובהו בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו ולשוב אל ה' (שם, סימן סח)

גם מי שנמצא במדרגה פחותה - יחזיק עצמו במה שיוכל

והפלה, פי' אסור ליאוש בעצמו. פי' אפילו מי שהוא איש פשוט ואינו יכול ללמוד כלל, או שהוא במקום שאי אפשר לו ללמוד וכיצא בזה, אף על פי כן גם בעת פשיטותו צריך להחזיק עצמו ביראת ה' ובעבודה פשוטה לפי בחינתו, ואפילו מי שהוא, חס ושלום, במדרגה התחתונה לגמרי, חס ושלום, רחוק מאד, אפילו אם מנח בשאול תחתיות, רחוק מאד לזמן, אף על פי כן אל יתאוש בעצמו, ויקים "מבטן שאול שועתי" (זנה ב), ויחזיק עצמו בפה שיאכל (שם, סימן ע"ח)

אין שום ייאוש בעולם כלל

והעקר לחזק עצמו בכל מה שאפשר, (פי' אין שום ייאוש בעולם כלל). (ואמר אז בזה הלשון: קיין יאוש איז גאר ניט פאר האנדין), ומשך מאד אלו התבות קיין יאוש וכו' ואמרם בכת גדול ובעיקר נפלא ונורא מאד, כדי להורות ולרמז לכל אחד ואחד לדורות, שלא יתאוש בשום אופן בעולם, אפילו אם יעברו עליו מה, ואיך שהוא, אפילו אם נפל למקום שנופל, רחוק מאד לזמן, מאחר שמתחזק עצמו בפה שהוא, עדין יש לו תקנה לשוב ולחזור אליו ותבנה (שם)

אפשר להפוך כל הירידות ל'עליות'

הפליג מאד בגדל מעלת התשובה. ואפילו כשנופלים מאד חס ושלום וכל אחד נפל למקום שנופל רחוק מאד לזמן, אף על פי כן אסור ליאוש עצמו. כי תשובה גבוה למעלה מן התורה, על כן אין שום יאוש בעולם, כי אם יזכה יהיו נעשין מעוונותיו ענין אחר לגמרי, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יומא נו:): שנתהפכין מעוונות לזכויות, ויש בענין זה סתרי נסתרות. רק הכלל שמכל הנפילות והירידות שבעולם רחוק מאד לזמן יוכלו לחזור אליו יתברך בנקל כי לגדולתו אין חקר. והעקר שהכל תלוי בו, שלא יהיה מיאוש עצמו מלצעק אל ה' ולהתחנן ולהתפלל אליו יתברך תמיד (שיחות הר"ן אות ג)

מקומו של בן אדם ולא מכירים בו, גורמים לו שלא יוכל להוציא את כוחותיו לפועל, וכמעשה הידוע שהיה בחוני המעגל, שבא לבית המדרש ואיש לא הכירו, ואז אמר 'חברותא או מיתותא', - אם אין לו חבר שמכיר בו וידוע את כוחותיו ומכיר בהם, אזי ממילא הוא נחשב כמת, שאין לו כוח להוציא את כוחותיו לפועל.

וכמבואר בדברי מוהר"ן מברסלב זיע"א (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח) **"כי כשהמוכח אינו ראוי להוכיח, אזי לא די שאינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מבאיש ריח של הנשמות השומעים תוכחתו. כי על ידי תוכחתו הוא מעורר הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שהוא מוכיחם. ועל ידי זה הוא מחליש את הנשמות שלהם, ועל ידי זה נפסק השפע מכל העולמות, התלויים באלו הנשמות."**

***

סדרת המאמרים על 'יסודות החינוך' נכתב על ידי הרב יהודה וינגרטן ראש מכון 'יסודות החינוך', ועורך הספרים 'היסודות מפורשת'.

לקבלת סדרת המאמרים: יסודות החינוך, תורת הנפש, פרשת השבוע ועוד - על פי תורת החסידות - ניתן לפנות למייל: H3268992@gmail.com

סיפורי מעשיות

חיות וסיפוק מכל קצת שזוכים לחטוף בעולם הזה.

ב] היסורים זה הזמן שאדם יכול לעצור ולהגיע אל ההבנה התמימה והפשוטה, שהסיפוק של החיים כלל אינם תלויים בהצלחות ידועות מה שהעולם מחשיב כהצלחות, אלא דווקא בהישענות מוחלטת על השם יתברך, לזרוק עצמו עליו ולקבל ממנו חיות, מעצם כך שזכה להיות בנו, כמו ילד קטן שמתנחם על כל חסרונו רק מעצם הידיעה שאביו אוהבו, ובאותו הרגע שמגיע לקרבה עם אביו, אזי לא חושב ממה שחסר לו, ורק כאשר גודל ומחכים יותר אזי אינו מתאים לכבודו להתנחם מעצם האהבה.

ג] ולכן במעשה שלנו - מעשה של החכם והתם, רביז"ל מתחיל לבאר מתחילה את מה שנעשה עם החכם, כי האדם מטבעו מלא במחשבות מיותרות שאינם מסתכלות נכון על הבריאה, ורק ברגע שרביז"ל מגיע במעשה לשלב של היסורים, שהחכם היה סובל יסורים וצער ועגמת נפש מכל דבר, אז עוזב רבינו את מעשה החכם, ואומר 'נשליך כעת את מעשה החכם ונתחיל לספר במעשה התם'.

כי רק בשלב הזה של היסורים, יכול האדם להתעורר לשים לב עד היכן הוא משוקע בחכמות עד שכלל לא הבין שהם נקראים בשם 'חכמות' מחמת שהיו נדמים לו לסברות ישרות ונכונות.

ד] אלא שהמציאות הוא, שכאשר האדם מתעורר להבין עד כמה הוא מלשא בחכמות, אזי הוא מתחיל להצטער בעצמו מכך שהוא מלא בחכמות, ומנסה להיות קצת תמים ופשוט, כי מבין

היות ומחמת עומס וטרדת החגים - לא זכינו הפעם למאמרו של הרב גבירצמן, הבאנו לפניכם מאמר מיוחד אודות המעשה מחכם ותם' מהרב אברהם יצחק קלצקי הי"ו (מתוך גליון 'עלה לתרופה')

החכם והתם

א] החכם סבל יסורים גדולים מחכמתו, לא מצא חברים לבלבו, לא אכסניא כרצונו, ותמיד לא היה מסופק במה שהיה עושה, וזאת מחמת שהיה מלא בחכמות, וכך כל העולם לא היה שווה בעיניו, והיה מוצא חסרונות בכל מה שהיה עושה, חסרונות בכל בן אדם, חסרונות בכל מקום שהיה הולך.

כי היסורים הם המצנף של האדם שיוכל על ידם לראות איך הוא מתייחס אל העולם, כי רוב היסורים של האדם אינם יסורים אמיתיים באמת, אלא הם יסורים הבאים עליו מחמת ריבוי מחשבותיו, שעל ידם אינו מוצא את מקומו הטבעי בעולם, פיו מלא טרונות, על משפחתו, חבריו וידידיו, בני קהילתו, מקום מגוריו, פרנסתו וכו' וכו', ולעולם אינו מרוצה מעצמו, ומחפש שיכירו בו וידעו ממנו וכו' וכו'.

ולכל דבר יש לו הסברים מלומדים על צדקת אופן הילוך מחשבתו, ואכן יתכן שבאמת הוא צודק, וסברותיו נכונים עד מאוד, אך בשורה התחתונה אם הוא מוצא את עצמו תמיד סובל יסורים ללא שמחת חיים, הרי שהוא צריך לעצור את עצמו ולשאול, להיכן הגעתי עם המחשבות שלי, מה מועיל לי כל החכמות והמחשבות אם בסוף אני מלא צער ויסורים, אולי עדיף להיות 'פשוט' יותר ולשמוח מכל מה שיש, להנות ולהיות מלא

הספר 'שיחות הר"ן' שגרם לו למהפכות בכל תחום, ולבסוף את התקרבותו על ידי הארת פנים כשבקר לראשונה במניין של חסידי ברסלב, ואת מה שהתחולל מאז והלאה.

לסיום התקיים 'פאנל' מיוחד, מרתק ומרגש מאד - על ידי ארבעה רבנים שעוסקים רבות בקירוב רחוקים, כל אחד בתחומו: הרב רפאל כץ - שעוסק בקירוב רחוקים ממש במזרח הרחוקה [על ידי ארגון 'בית היהודי']; הרב דן לוינון - שעוסק בקירוב הציבור הד"ל [על ידי ארגון 'נהר דעה']; הרב דוד גבירצמן - שעוסק בקירוב 'קרובים' [על ידי ארגון 'כיסופים'], ואחד מהמחנכים הידועים - שעוסקים בקירוב הנוער הנושר, ואף חיבר ספר בנושא.

על השולחן עלו שאלות מגוונות ומרתקות בתחום, כגון: האם 'קירוב' זה חובה, והאם זה שייך לכל אחד? האם זה לא בא על חשבון העבודה הפרטית של כל אחד? האם יש עניין לקרב ל'ברסלב'? מה הדרך המעשית לקרב יהודי? ועוד. כאשר כל שאלה נענית על ידי כל ארבעת המשתתפים, בתשובות מאלפות ושנונות 'מתוך הלב' ו'מתוך השטח', והציבור יושב מרותק ומאזין בשקיקה לשאלות ולתשובות.

בסיפוק רב ותחושת התרוממות הסתיים הכינוס, שיהווה בעז"ה ירית פתיחה לכל הכינוסים שיבואו אחריו בעז"ה. פרטים יבואו. ניתן לקבל את ההקלטות וההסרטים מהכינוס, בדוא"ל: vhecnu@gmail.com

הכינוסים. הכינוס התקיים בעיר בית שמש, ועסק סביב הנושא המעניין של 'קירוב רחוקים וקרובים'.

הכינוס החל בדברי פתיחה על ידי הרב ישראל מאיר גלינסקי, שתיאר בחן מיוחד כדרכו את המציאות הקשה בה אנו חיים, כאשר החושך יכסה ארץ, וזה לעומת זה - את גודל התקווה להפוך את העולם לטוב, על ידי גילוי האור. והרחיב לבאר את גודל ה'רחמנות' שצריך להיות לכל אחד - על השם יתברך כביכול, ועל כל אחד מישראל, ורק מתוך רחמנות זו אפשר להגיע לאמונה חזקה שאכן אפשר להפוך את העולם לטובה, ובכח האמונה הזאת - ליישם זאת בפועל.

לאחר מכן התקיימה השיחה המרכזית על ידי הרב רפאל כץ יו"ר ארגון 'בית היהודי', שהרחיב על נסיונו הרב בקירוב רחוקים על ידי הארגונים הידועים השונים, ועל הגישה הרווחת שבהם כיצד לקרב יהודים אל האמת. ותאר בהתרגשות את הרגע בו תפס את גודל הטעות שבגישה זו, ואת הגישה האמיתית שיסודה במשנת מוהר"ן מברסלב, כשהוא מציין בהחלטיות שמאז החל לעסוק בדרך זו - לא היה יהודי אחד, יהיה מי שיהיה, שלא נשאב פנימה, ובאמת.

'סיפור התקרבות' סופר על ידי הרב ישראל מאיר סמילי, שתיאר את שנות לימודו ביישיבות הקדושות ובפרט ביישיבת מיר, ואת היכרותו לראשונה עם ספרי ברסלב ובפרט

הרב דוד גבירצמן

את גודל טעותו, אך אז מנסה 'להבין' את התמימות והפשיטות שלו על ידי המוח 'החכם' שלו בעצמו, וכך מסתבך ונופל יותר עם החכמות שלו.

והיינו שבשעת בלבול הוא מנסה לסדר את המחשבות שלו על ידי המחשבה ו'החכמה' שלו בעצמו, ובוה בעצמו הוא הולך ומסבב עצמו יותר ויותר בחכמות, וצריך לדעת לזהות שאם ריבוי המחשבות שלו מבלבלות אותו ומביאות אותו ליסורים הרי שכעת אסור לו לחשוב יותר מדי, כי כל המחשבות, אפילו המחשבות הנכונות ביותר, הם כעת 'חכמות' שבבילו.

והעצה היא רק 'להשליך' המחשבות לגמרי, וכמו שמעורר אותנו רביז"ל בלשון המיוחדת הזה 'נשליך כעת את מעשה החכם' - כי אי אפשר לצאת מדרכי החכמה בצורה שמבין איך לסדר את המחשבות שיהיו נכונות ומסודרות, אלא באופן שמשליך את המחשבות בבת אחת, וזורק הכל לגמרי, ומתחיל לחשוב פשוט פשוט, מתוך ביטול להאמת של התורה, מה האמת של הדבר, והאמת היא מאוד פשוטה, ואין צריכים להבינה לעומקה, כי האמת היא מציאות שכך היא האמת.

וכאשר אדם משליך את מחשבותיו ומתחבר לאמת הפשוטה אזי ברגע אחד נתיישבים מחשבותיו ונעשה איש שמח עד מאוד. ורק אחר שיחזק תמימות ופשיטותו, יהיה יכול להתחיל להחכים אבל בצורה נכונה לפי הכלים שלו באותו הזמן, באופן שיהיה בנוי על יסודות של תמימות.

השיעור לא התבטל

בלב כבד כיוון ר' שמעון את השעון המעורר לבוקר, יודע שגם את שעת התפילה הוא חייב להקדים, בכדי להספיק את האוטובוס לבני ברק. ארבע שעות תמימות הוא יבזבז מחוץ במעבר מאוטובוס לאוטובוס ובהמתנה חסרת תוחלת בתחנות שוממות. מילא, לפחות הוא יוכל להשלים את לימודיו בזמני ההמתנה, אך חברי השיעור מתי ישלימו, מי יודע.

הכל בסדר

בבוקר השכים ר' שמעון לקום, ומיהר לתפילת וותיקין בבית כנסת קטן בקצה השכונה. הוא לא הכיר את רוב המתפללים אך החזן התפלל במתינות ובנעימות ור' שמעון הצליח להתרכז במילות התפילה בלי להציץ כל רגעים במחוגי השעון הממהרים. חזרת הש"ץ, קדיש יתום, וכבר חולץ ר' שמעון את התפילין ומאיץ צעדיו אל הפתח. האם יספיק את האוטובוס? ושיעורי הגמרא מה יאה עליהם? הוא מזרז את צעדיו ביציאה מבית הכנסת, וכאב ההחמצה מציף את כולו. כשאשב באוטובוס אתקשר ואמצא ממלא מקום, הוא מבטיח לעצמו, אך התחושה הרעה עדיין מלווה אותו.

טיפיחה על השכם הסבה את תשומת ליבו לרגע. "גוט מארגן, ר' שמעון!" ר' שלוימה וקסמן התחייך לעומתו. "מה יום מיזמיים?" הוא שואל בדעה בדוחה. "במה זכינו שכבודו יבוא להתפלל עמנו כוותיקין?"

"בוקר טוב," נענה ר' שמעון בחיפזון, "אני ממהר לתחנת האוטובוס. עלי להספיק את האוטובוס בעוד כ...". הציץ לשעונו בלחץ, "בעוד כשש דקות וחצי".

"לא אעכב אותך, ידידי" הבטיח וקסמן, אך שלא כהרגלו הוסיף ושאל: "אבל לאן אתה צריך לנסוע בשעה כה מוקדמת?"

"שלא תשאל", הוא הפטיר בהילות "היום השלושים של סבא שלי ואנו עולים לקברו. עלי להיות בשעה אחת עשרה בבית העלמין ירקון, אולם אין לי אוטובוס ישיר, ואם אני עוד רוצה להספיק ולהחליף את שלושת הקווים בהם עלי לנסוע כדי להיות במקום בשעה היעודה, אני חייב לרוץ הרגע. להתר-"

"רק רגע", תפס ר' שלוימה בשרוולו, "אם כבר נפגשנו ממילא, שמוע: אני עצמי נוסע הבוקר לפתח תקוה. אולי תצטרף אלי לנסיעה ברכבי ואחסוך לך את הבלגן?"

ר' שמעון הרים מבט מופתע: "אתה נוסע לפתח תקוה?" "כן, יש לי שם פגישה חשובה באחת עשרה, ואני מתכנן לצאת לדרך בערך בתשע וחצי, עשר".

"הו, זה יהיה יותר נפלא מנפלא!" שמח ר' שמעון, "אז הרווחתי עכשיו כשלוש שעות במתנה..."

"אבוא לאסוף אותך בעשר" סיכם ר' שלוימה את הפגישה המפתיעה והם נפרדו בידדות.

***

וגם היום, כמו בכל ימות השבוע, נישאו שיעורי הגמרא על הדף היומי בחללו של בית הכנסת השכונתי, ורק המגיד שיעור ר' שמעון, ידע כמה אין זה מובן מאליו.

הקשה נמרצת נשמעה מעבר לקו, וכעת אפילו מסכת המקצועיות התחלפה לאנחה קלה: "זו בעיה. אדוני. שלושת האוטובוסים המבוקשים יוצאים בתדירות די נמוכה..." המוקדן חישבן וחישבן, בדק את הצטלבות הזמנים והאוטובוסים ולאחר דקה ארוכה הגיע למסקנה משלו: "אם אתה רוצה להיות שם באחת עשרה, אין לך הרבה בררות אלא לצאת באוטובוס היוצא בשש ארבעים וחמש מביטר. האוטובוס שאחריו יוצא שעתים אחר כך, ולא יאפשר לך לתפוס את האוטובוס לפתח תקוה ואחריו את האוטובוס לירקון. מצטער, אדוני. זה המצב".

על מה לוותר?

הוא ניתק את השיחה מוטרד. ברבע לשבע? כיצד יעלה על האוטובוס של רבע לשבע? לפני שחרית הוא מוסר שיעור קבוע למתפללי בית הכנסת על הדף היומי, ואחר שחרית ממתין לו שיעור גמרא נוסף בבית כנסת סמוך. מה יעשה? היאך לוותר על השיעורים הקבועים? זה לא שייך. פשוט לא שייך לוותר על השיעורים. כבר שנים שהוא מוסר את שיעורי הדף היומי מדי בוקר, לא מוותר ולא מדלג על אף שיעור. גם כשחזר משמחות משפחות באישון לילה, וגם בימי הבריות של בניו, גם בימי השלג וגם בימות החמה, את שיעורי הגמרא לא ביטל. וגם לא יבטל בעזרת ה'. זה פשוט לא ייתכן.

הוא נטל את הנייד לידי, מחשב את דרכיו בקדחתנות. אולי ישנו את שעת העלייה לקבר? אין סיכוי, אבא כבר ישן ואי אפשר לבלבל את תכניתו על הבוקר. אולי יסתדרו בלעדיו? גם זה בלתי אפשרי. הסתמכו עליו במניין הנאספים, צריכים אותו לאמירת קדיש בעשרה והוא חייב לכבד את אביו וסבו ז"ל ולהשתתף. אביו יצטער, מאד יצטער, אם הוא לא יעלה יחד עמו אל קבר סביו. הוא לא יכול להתחמק מחובתו לכיבוד אב.

מה עושים? חשב לרגע ארוך והחליט לחפש מגיד שיעור ממלא מקום. במהירות לחץ את מספרו של ר' דוד שטיין, אברך בר אוריין הגר בשכונה. אולי הוא יסכים למסור את השיעור במקומו, הלוואי ואולי. צלצל ארוך ועוד אחד, אך אין עונה. הציץ בשעונו ונחרד. השעה הייתה מאוחרת מכדי לערוך טלפונים לשכנים. סגר באכזבה את הנייד ומצחו התקמט בדאגה.

מה יהיה? אולי ר' יוסל, אחד ממשתתפי השיעור, יקח יוזמה וכשיראה שלא הופעתי יסביר את הדף? אך.. בלי להכין את הדף קודם, זה לא כל כך פשוט. האם חברי השיעור יחכו ויחכו לו עד בוש וכשיראו שאיננו מגיע ילכו להם בלי ללמוד את הדף היקר? רק לא זה. רק לא זה.

תמך ראשו בשתי ידיו ונאנח. לא לעלות לקברו של סבא, איננו יכול. אביו יצטער ואולי גם יכעס. להפסיד את השיעור, גם איננו יכול. כיצד ינהג?

אנסה בבוקר מוקדם להתקשר אל הרב שטיין, החליט בלית בררה. אולי הוא יצליח לבוא מיד אל חברי השיעור הראשון, ואולי יסכים גם להתעכב אל השיעור השני. אם לא יוכל, אדבר עם ר' יוסל, ננסה ללמוד יחד את הדף מעבר לטלפון, ואולי הוא יסכים למסור במקומי את השיעור. אולי, הכול אולי, אולם מה עוד ביכולתי לעשות?

יום השלושים

"העלייה לקברו של סבא תהיה מחוץ בבוקר, זוכר?" בקע קולו של חיים צבי מעם הפומים.

"זוכר, בוודאי. אני כמעט מסיים את המסכת שקבלתי על עצמי ללמוד לעילוי נשמתו של סבא, ואיך אשכח?" הוא השיב מיניה וביה.

"אבא בודק כעת את מספר המשתתפים", המשיך אחיו הגדול בתכליתיות, "וחשוב לו מאד שיהיו מניין מבוגרים בהקמת המצבה. אתה תגיע, נכון?"

"כן, בוודאי, אבא כבר שוחח עמי על כך כמה וכמה פעמים. זה לא קל לי להגיע מרחוק עד לבית העלמין, אך הבנתי שהוא רוצה מאד שנבוא עמו לבית העלמין. אעשה זאת, בעזרת ה', לכבוד אבא, ולכבודו של סבא ע"ה".

"מצוין" השיב חיים צבי בסמכותיות של אב בכור, "זה באמת יעודד את אבא, גם ככה לא קל לו עם האבל והצער. אבא הוא אבא בכל גיל".

"בוודאי", הסכים שמעון. "רק תאמר לי באיזו שעה קבעו?"

"באחד עשרה בבוקר" אמר חיים צבי בטון מזהיר, "אחת עשרה בדיוק, כך החליטו אבא והדודים".

בסדר. ר' שמעון סגר את השיחה, וצלל מהרה אל שלל העיסוקים הממתינים לתשומת ליבו, רושם בירכתי מוחו לזכור ולברר על דרכי הגעה לבית העלמין ירקון.

תכנית מורכבת

בשעת ערב מאוחרת נזכר ר' שמעון להרים טלפון אל מוקד התחבורה. המתנה לא ארוכה ו"ערב טוב מדבר בוריס" עלה על הקו. הוא שטח את שאלתו בתמציתיות: "איך אוכל להגיע מביתר אל בית העלמין ירקון?"

בוריס המהם קצת לעצמו, הקיש אי אלו הקשות מעבר לקו ואמר: תראה, אין קו ישיר למקום, אך תוכל להחליף בין אוטובוסים על מנת להגיע לבית העלמין. אתה עדיין מעוניין?"

כן, הוא היה מעוניין, ובוריס הסביר בסבלנות מרובה: עליך לעלות על האוטובוס הנוסע לבני ברק, לרדת בגבעת שמואל ולעלות על הקו הנוסע לפתח תקוה. לרדת בבית החולים בלינסון ולהחליף לאוטובוס המגיע אל בית העלמין.

ראשו הסתחרר מעט מעודף הנתונים: "סלח לי, תוכל לחזור שוב על הפרטים?" בוריס הסכים באדיבות מקצועית, והוא מיהר לשלוף עט מכיסו, פשפש בקדחתנות אחר פתק פנוי, והחל לשרבט על גבה של קבלה מרוטה את פרטי המסע הארוך.

"אני עולה לאוטובוס הבא באותה תחנה בה ירדתי?" הוא נזכר לשאול, ובוריס הקליד שוב במוקד הממוחשב והשיב בשלילה. כעת הכתיב לר' שמעון את מנוח התחנות והכבישים שעליו לחצות בכדי לעלות על האוטובוס הנכון, ורגע לפני שר' שמעון סיים את הברור המלאה, הוא הוסיף את שאלת המחץ הקטנטנה: "עלי להיות בירקון ב- 11 בבוקר. מהם זמני הנסיעות של שלושת האוטובוסים הנ"ל?"

המדור שלך לשיטות בהארות שחשבת עליהם
שהאירו לך והעירו אותך לחיים

חיבוק של אמה

הגיגים באהל רחל אמנו - לקראת ההילולא י"א במר חשוון

אני באה לקבר רחל ערב ההילולא הגדולה של 'מאמע רחל', נכנסת לצינן רואה את האבן הגדולה שהניח יעקב אבינו, מביטה בפרוכת הגדולה, מתקרבת, מתרגשת, פוסעת פנימה לאט לאט, צעד צעד, וחושבת לעצמי: 'איך אני הקטנה והפשוטה, עומדת היום בשנת תשע"ט, וזוכה לבוא אליך 'מאמע רחל' ולדבר אתך, את הרי אחת מאמותינו הקדושות! כמה אלפי שנים את עומדת פה לבד על אם הדרך, בודדת, בשבילי, מצפה ומחכה לי, כדי שאבוא היום להתפלל אצלך שנוכל לשוחח יחד אני ואת!'

אמא!!!

את אמא שלי הכי בעולם, את מבינה אותי הכי בעולם, את פה בשבילי, לך הבטיח ה' שתהיי לנצח להקשיב לי.

אמא!!!

את ה'מאמע' של עם ישראל, שכל כולך בשביל בניך, למדי אותי, אידישע מאמע, בינה, חזקי אותי, תעודדי אותי.

כי קשה כח הסבל, אין לי סבלנות אני עייפה, חלשה, מבולבלת מכל היועצות והמטפלות ומכל הרעש של שנות האלפיים ושמונה עשרה...

אמא!!!

חזקי אותנו!! תעודדי אותנו!

אני עוצמת עינים, ניגשת קרוב יותר לצינן מחבקת את מאמע רחל, מניחה את הראש צמוד לפרוכת, מתרפקת, ופתאום אני מרגישה שמשוה רך וענוג נמס בתוכי, קול שקט בתוכי אומר לי:

בתי!!!

בתי האהובה!!!

את יודעת כמה ה' אוהב אותך?

נשמח שלי, את איך שאת וכמו שאת, את זוכה לומר כל יום אבל ממש כל יום 'שעשני כרצוננו' -

את יודעת מה המשמעות של זה?

שמלך מלכי המלכים פשוט מרוצה ממך, שמח בך, אוהב אותך ככה, אהבה בלי תנאים, את לא צריכה ברית מילה כדי לחוש את האהבה הזאת, את לא צריכה תפילה במנין ותפילין, את לא צריכה מצוות שהזמן גרמן, את מחוברת אליו מעצם מהותך, אני אוהב אותך ככה אומר ה': 'יפה את רעיית' ומום אין בך.

איך אומר הרב פינקוס: גבר הוא גנרטור שאמור לייצר, אשה היא מראה, כמו הירח אין לה מעצמה כלום היא רק משתקפת, לכן אם היא מתחברת לה, לצדיקים, ולתורה - היא כולה השתקפות של תורה וצדיקים, לכן אומר רבינו שצריך ללמוד אמונה מנשים.

הקול הולך ומתחזק: נשמה שלי, הסתכלי על עצמך כמו שהש"ת מסתכל עליך, כמו שאומר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ז): דרך הש"ת להסתכל על הטובות שעושים שנאמר 'לא הביט און ביעקב'. ה' מסתכל על הנקודות הטובות שלי, ולכן אני גם צריכה לראות בעצמי נקודות טובות.

אמונה. התחילי להאמין בעצמך. רחל היא שלימות האמונה, אומר רבי נתן (הלכות בכור בהמה טהורה ג' ג').

בתי היקרה, היודעת את, שזה יהיה הגילוי של משיח, הוא יגלה את הטוב של כל אחד כמו שרבינו אומר. וזה בדיוק מה שאני, רחל, האמא האוהבת, עושה כיום בגלות, כך גילה רבי לוי יצחק מבארדייטשוב (קדושת לוי, איכה) כי רחל אמנו מאירה לנו בתוך הגלות את אור הגאולה.

את רוצה עוד חיזוק?

ילדה שלי, 'נשים כמה זכין' שואלת הגמרא? ועונה בזכות שתי

מכובדת

נעים מאוד. כן זה הבית שלי תכנסי. תרגישי בבית.

לא, אני לא אומרת לך 'אל תסתכלי על הבלגן' - כי לאן שתסתכלי תראי אותו, את הבלגן.

***

החלום שלי הוא שהכל כאן יהיה מסודר. כמובן סביר, לא להשתגע, לא בית מרקחת, אבל שיפסיקו לבוא ולהעיף את הנעלים בדיוק באמצע הסלון מדוד. הם תמיד שמים אותם באמצע, אמנם מתחשבים ושמים אותם בזוג מסודר, אבל באמצע של הסלון. למה? חלק מהם הולך עד הפינה הכי רחוקה של הסלון ככה ליד הספה ומוריד אותם שם. למה? למה? ככה אתם מתאמצים לבלגן!

ותגידו, זה לא קוואב להם לבובות האמריקאיות האלו להיות זרוקות בתנוחה כזאת לא נוחה במשך יומים? לפחות שיזרקו אותם בתנוחה יותר נוחה, פחות מותחת. איך בובות כאלו יקרות זרוקות כדומן על פני הארץ?

למה השקעת עליהם בובות אמריקאיות? הן חופפות להן את השיער למוות עם המון מרכז, מרטיבות אותן עד לשד הריפוד הסינטטי שלהן. מוסיפות להן גם שמן תינוקות להשלמת המראה הרטוב. והורסות אותן בשיטתיות. טוב, זה רק סעיף קטן, אפשר לשחרר עוד קצת כאבי בטן?

האמבטיה שתמיד נראית כמו מפגע אקולוגי אורגני שכל הכללים והאזהרות שאני מנסה כבר שבע עשרה שנה להנחיל כאן בבית משום מה לא נקלטים. איך הם לא מצליחים להפנים את הנהלים כאן? במי הבעיה, ביי? בהם? [בהם זה כמובן הילדים לא חלילה הבעל. עליו לא מדברים, אותו לא מנסים לחנך חלילה, אנחנו אנשים מתורבתים עם שלום בית של זוג יונים. רק מקווים שהוא יבין את הרמזים העבים המשוגרים אליו דרך הערות חינוכיות לילדים].

מתי כבר תהיה לי יחידה נפרדת משלי? מתי?! פינה משלי שהסדר והנקיון שם מושלים בכיפה. הכי מרגיז התקופות האלו שהם נורא עייפים כל הזמן. בתנוחות רביצה כאלו ואחרות, רוב היום הם נחים ואני מסדרת אחריהם ומתעצבת ומתעצבת ומכריחה אותם לסדר והם מרגישים שהם כל היום מסדרים מסכנים אומללים שכמותם.

דברים: א. מצפונות לבעליהן. ב. משלחות את בניהן לתלמוד תורה. הבאבא סאלי היה אומר לאשתו: שלשה דברים עליך לעשות: א. לאכול טוב. ב. לישון טוב. ג. להתענג ולהינות מהמצוות ילדה שלי הגיע הזמן ללמוד להתענג, ליהנות מכל מצוה, לשמוח כל יום על הזכות שאנו זוכות לשלוח את ילדינו לת"ת, להודות שאנו מהמצופות, לא צריך יותר ולא צריך יותר להתבלבל, רק לשמוח ולהנות.

והיא, זאת אומרת אני האמא, לעולם לא מרוצה כי זה אף פעם לא נגמר התחרות הזו - הילדים מבלגנים אמא מסדרת, הילדים מבלגנים אמא מסדרת, מי ינצח? הא? מתי נקרא אותו לסדר את הסדר הדורסני הזה - שדורס אותי ואותם - מתי?

***

ואז אני שומעת בשיעור על הכבוד. על זה שכולנו מחפשים את הכבוד הזה - את הדבר שיתן לנו הרגשה של ערך. של שווי, של קיימות. שיש לי את הדבר ולכן אני שווה - אבל מחפשים אותו במקום הלא נכון.

כשאני בסרט הזה של הסדר אני רוצה בעצם לומר: הי חבר'ה, אני כאן האמא ואני מחליטה שעכשיו יהיה כאן מסודר!! זה בצורה החיצונית. בתוכי אני יודעת שבית מסודר אומר שאני שווה משהו. יש לי כבוד.

וזו רק דוגמא אחת מתוך המכלול. כי לאחרת זה יכול להיות אוכל מושקע או הופעה מושלמת. בסופו של דבר, אחרי כל רשימת הוויתורים שלך, של כל הדברים שאת חייבת ולא הצלחת... את עוד יותר נאחזת במה שהחלטת ברוב אבירותך וענוותנותך להיות "נכנעת" להקב"ה ועשית לו הנחה "שלפחות זה". כמו קדושה מעונה את נתפשת ב'לפחות זה'. אז טוב 'לפחות' בית מסודר, כי אחרת מה אני שווה??? מה יש לי?

אבל בשיעור הבנתי שמה שיש לי זה ערך מוחלט ונצחי של הנשמה שלי. והוא לא תלוי בשום דבר חיצוני. כל דבר אחר שאני ארדוף ואשיג ואחלק לי לשלל - לא יתן לי את הערך הזה שאני מחפשת.

כי כשאני לוקחת את הכבוד בכוח זה נקרא כבוד מלכים. מין כבוד שקרי מדומה שלעולם לא נותן את תחושת השובע והסיפוק והענוג. הנשמה לעולם לא תימלא ממנו. הכבוד האמיתי הוא דוקא כשאני ממעטת בכבודי, מזיזה את הרצונות שלי לצד, ונותנת מקום לכבוד אלוהים. ברשימת החלומות שלי אני דבר ראשון מנסה לשים את 'מה השם רוצה ממני' ולא 'מה אני רוצה ממני'.

זו הייתה הבנה מאוד מיוחדת. מאוד מרגיעה מאוד מכבדת. כמה טוב לעבוד אותך המלך ולא אותי.

לאט לאט אני מתחילה לנשום....

וחושבת לעצמי: 'איזה נס שיש לי כזה רבי, שנותן לנו את הכח ואת העצות המעשיות כיצד לשמוח. הדרך הזאת היא האור של הגאולה, וזה מה שאמא נותנת לי כמו שהזכרנו מהבארדייטשבער הקדוש!'

אוי, מאמע כמה זה נכון.

תודה אמא, תודה על החיבוק....

הודעה ובקשה

לאור התחדשות הגליון במתכונת מסודרת וקבועה הננו שמחים להודיע, כי מעתה ניתן להירשם כ'מנוי' ולקבל את הגליון בכל חודש לביתכם, במחיר 5 ש"ח לחודש.

להרשמה: מכשיר 'קהילות' ערך 'איגוד הפעילים' / 'הקבצו'. להטעין את הסכום, ולדווח במספר: 0548537200,

או במייל: vhecmu@gmail.com

אפשר כמובן לקבל את הגליון ללא תשלום, בדואר אלקטרוני.

להרשמה: vhecmu@gmail.com

כמו כן עומדים אנו לחדש את ההפצה ברחבי הארץ, בישיבות ובתי כנסיות. מי שמעוניין להירשם כנציג איזורי, נא להתקשר בהקדם למספר: 0548537200 ותבא עליו ברכה.

בגליון הבא אי"ה יתפרסמו שמות הנציגים ברחבי הארץ, אצלם ניתן להשיג את הגליון ללא תשלום.

הודעה משמחת

בסייעתא דשמיא החל לצאת לאור גליון שבועי 'המקורבים', המיועד עבור בני התורה חניכי הישיבות.

הגליון כולל מדורים שונים, ביניהם: פרשת השבוע - בפנימיות, ליקוטי מוהר"ן - בעיון, חדשות ועדכונים, ועוד. לקבלת הגליון בדואר או במייל, ולכל עניין הקשור לעלון,

ניתן לפנות למייל: a0773140331@gmail.com

או במכשיר 'קהילות' על ידי החיפוש 'עלמא דאורייתא'.

כמו כן, נפתח קו 'המקורבים', בו ניתן לשמוע שיעורים, ראינות, שיחת חברים ועדכונים שוטפים על חבורות וכדומה, ועוד. מספר הקו: 0773140331 [פירוט על שלוחות הקו, מופיע בגליון 'המקורבים'].

נ.ב. הגליון והקו - אינם שייכים לארגון 'הקבצו', ואין לנו שום אחריות על התוכן שמופיע בו.

בברכת 'אחותנו את היי לאלפי רבבה'

הצלחה וסייעתא דשמיא

מפסיקים להגיד ווארטים

ספר חדש!
מאת
הרב דוד
גביצמן

מתחילים לחיות את הרעיונות

כשאתה אומר ווארט זה יפה, כשאתה מדבר מהנשמה - זה א מחייה!

מאמרים משובבי נפש מתוך תורת הצדיקים שיהפכו אותך למעניין נובע של חכמה וחיזוק, על כל פרשיות התורה והמועדים פשוט א מחייה!

להשיג בחנויות הספרים המובחרות או בטל: 052-7172452

לרבים השואלים:

ניתן להשיג את ההקלטות מהכינוס המרכזי [שהתקיים באסרו חג, בנושא 'קירוב רחוקים וקרובים'], וכן הסרטה של רוב הכינוס.

ההקלטות מחולקות לרצועות: דברי פתיחה, סיפור התקרבות, שיחה מרכזית, ופאנל [מחולק לשלשה]

לקבלת ההקלטות וההסרטה, ניתן לפנות למייל:

vhecmu@gmail.com

נ.ב. בסיום הכינוס, נשאר על אחד השולחנות 'נגן',

בעליו מתבקש לפנות למספר: 0548591148

מאגר שידוכים מבית הקבצו

את זמני לחיפה הישבות
העסקים בעזרת נהלים מוכיחים וע"א

בחור יקר!

מתלבט מה בדיוק מתאים עבורך?

רוצה משפחה בסגנון 'ליטאי' אבל ברסלב מדבר אליך?

בדיוק בשבילך אנחנו כאן!

מאגר שידוכים יחודי ואיכותי מבית "הקבצו".

במאגר תוכלו למצוא הצעות מגוונות של שידוכים - ברמות התקרבות שונות.

סודיות מובטחת!

להרשמה וקבלת טופס, נא לפנות לטל: 058-326-06-47 או למייל: a9996560@gmail.com

נ.ב. מיועד גם למשפחות שמחפשים לבתם בחור בסגנון כזה

הודעה משמחת

לאור הביקוש הגובר והולך

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה אנו מתכוונים להוסיף תכנית חדשה של 'כינוסים',

[מלבד ה'כינוסים המרכזיים' המתקיימים אחת לתקופה]

על פי התכנית החדשה, יתקיים כינוס 'איזורי' - אחת לחודש, בכל פעם בעיר

אחרת - עבור תושבי האיזור בלבד.

בכינוסים אלו - נסב יחד סביב שולחנות ערוכים, נשמע שיעורים והרצאות בנושאים שונים

במשנת ברסלב, וגם נערוך שיחת חברים קרובה ופתוחה, סביב הנושאים החשובים.

הכינוס הראשון יתקיים בראש חודש כסליו, בעיה"ק ירושלים, פרטים יבואו.

אי"ה בגליון הבא נפרסם את רשימת הכינוסים המפורטת לשנה הבאה.

נ.ב. הכינוס המרכזי ימשיך להתקיים בעז"ה אחת לשנה.

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
 טל: 0722-47774 פקס: 0722-155-701
 דוא"ל: m072247774@gmail.com

הקבצו

בית וועד לחובבי הישיבות
 העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
34

כסלו תשע"ט
 נושא החודש:
 התחזקות [ג]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

הידיעה והבחירה

חיו, ולא רק שלו אלא של כל העולם. כלומר, הנקודה המרכזית של העולם הוא האדם, שעל פי בחירתו בטוב או חליה ברע מתנהל העולם. אם יבחר בטוב - יהיה שפע וכל טוב, והעולם יתנהג בצורה ראויה ומתוקנת, ואם יבחר להיפך - אזי הוא עלול לקלקל את העולם, ולמנוע את כל השפע, וחליה לגרום לכל מיני פורענויות רח"ל.

היסוד הזה הוא אבן היסוד של יהודי מאמין, והא-ב של התורה. העולם נברא בשביל הבחירה, וכל ההיסטוריה בנויה ועומדת רק על בחירתם של בני אדם. החל מבחירתו השגויה של אדם הראשון, שבבת אחת הפכה את העולם מברכה לקללה, והכניסה אותו למהלך שונה לחלוטין שמצריך תיקון של אלפי שנים. וכך הלאה בדור המבול ודור הפלגה, דור המדבר ודור באי הארץ, בית ראשון ובית שני, ולאורך כל ארבעת הגלויות ובפרט הגלות הרביעית והארוכה. אילו כביכול הדברים היו תלויים רק ברצונו יתברך - היו הדברים נראים אחרת לכאורה.

ומצד שני - אנו מאמינים באמונה שלמה שהשם יתברך הוא המנהיג היחיד של העולם ואין בלתו. והוא יודע תמיד את כל מה שהיה הוא

ויהיה, וידעתו איננה ידיעה חיצונית, אלא ידיעתו ורצונו אחד הם, ועל פי הידיעה והרצון הזה מתנהל כל העולם, ואין מי שיכול להפריע לזה או למנוע זאת בשום צורה שהיא. ומשכך, לכאורה לא שייך לאדם בחירה בטוב או ברע, ולא ייתכן שבכווחו להשפיע על מהלך העולם לכאן או לכאן. ולא יעלה על הדעת לומר שהקב"ה 'מצטער' על הכשלונות שלנו, ועל צרות ישראל - שהרי זה מגיע מידיעתו ומרצונו.

הסתירה בין שתי הצדדים - שנייה אמיתיים - מוזכרת בדברי הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ה), והוא מנסה בדבריו ליישב ביניהם. אך הראב"ד שם השיג על דבריו וציין כי התירוץ איננו מיישב כלל. ואכן, האמת היא שאין אפשרות בשכל אנושי ליישב את הסתירה, והקושיא הזאת היא חלק מסודות ויסודות הבריאה (שכל בריאתו הוא פלא והפלא, ומבוסס על מצב סותר - בו מצד אחד השם יתברך עשה 'חלל פנוי' מאלוקות ורוחניות, ומצד שני ברור שאין חליה מקום פנוי ממנו יתברך, שהרי אין עוד מלבדו).

ולכן, מוטל עלינו להאמין באמונה שלמה בכל אחד

אחת הקושיות שהעולם מתמודד אתם במשך ההיסטוריה, וכל שכן אנו כיהודים מאמינים בני מאמינים - היא שאלת 'הידיעה והבחירה'. השאלה-קושיא זו הוזכרה לראשונה בדברי הראשונים, חזרה ונידונה בצדדים שונים בספרי החסידות והפנימיות, וקיבלה ביטוי חזק במשנת מוהר"ן כדוגמא מרכזית לקושיות שאין עליהם תירוץ, רק לעתיד לבוא.

לכאורה, מדובר בנושא צדדי, שרק מי שאין לו מה לעשות בחייו, ודעתו פנויה עליו להתעסק ולהתפלפל בקושיות וחקירות פילוסופיות - נתקל בו. ואם כך, אין שום צורך להתייחס לכך אלא להמשיך בשגרת החיים הרוחנית המבורכת, בפרט להולכים בדרכו של מוהר"ן שהזהיר במיוחד באין-ספור פעמים וביטויים להתרחק מכל מיני חקירות באמונה [אפילו אלו המוזכרים בדברי הראשונים כמלאכים], ולהתחזק באמונה פשוטה 'כמו נשים ועמי הארץ' [כלשונו] (עין שיחות הר"ן ה ועוד).

אך באמת הנושא הזה איננו צדדי, אלא משליך מאד על מהלך חייו של יהודי, ועל כל הגישה לעבודת ה' וקיום התורה. והעיסוק בנושא זה מאיר מחדש את הגישה למצבים השונים שכל אדם עובר בחייו - עליות וירידות הצלחות וכשלונות - ומלמד כיצד להתמודד עמם. וכמוכן, שאין כוונתנו ואין רשות בידנו לעסוק ביישוב הקושיא או לפלול סביב החקירה בנושא, אלא רק ללמוד מה ההוראה היוצאת מכך הלכה למעשה לכל יהודי.

מאמר זה נכתב בהמשך לנושא ה'התחזקות' שהתבאר בגליונות הקודמים (גליון 32-33) ועוד עתיד להתבאר בעז"ה בגליונות נוספים, אם כי הוא משמש גם כנושא בפני עצמו. והדברים ידלהן מתבססים בעיקר על המבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן כא, וסימן סד), ובליקוטי הלכות (יורה דעה, הלכות דברים היוצאים מן החי, הלכה ד, אות לו-ג), ומחמת עדיניות הדברים מן הראוי לעיין בהם בפנים, ויהי רצון שלא תצא תקלה מתחת ידינו.

הסתירה והתירוץ

הנושא הוא כך:

מצד אחד - אחד מיסודי האמונה הוא שיש לאדם 'בחירה', וזה אומר שיש לו בחירה שווה ומושלמת בין טוב לרע, ובחירתו האישית, היא זאת שמשליכה על כל מהלך

דבר המערכת

בחירות!

הבחירות מאחורינו - על כל המשמעות שבדבר, החל מ'האסור להשתתף' ועד 'החובה להיות מהמעשים והעושים', למען מפלגה זו או אחרת, והכל למטרה של 'כבוד שמים' ו'הרבה גופי תורה התלויים בה'.

הצניעות הקלה שנשמעת אולי מהדברים - איננה זלזול חס וחלילה באף אחד מהצדדים, ולכן היא נכתבת כעת, כשכבר ממילא איננה יכולה לגרום קרירות לאף אחד 'למעשה'.

ולאחר מעשה - יכולים כולם להודות על האמת, שהבעירה העצומה סביב העניין [לפניו או לאחריו], שלא נראית דוגמתה אפילו לא בערב פסח או ימים נוראים, איננה מצביעה בדווקא על קדושה, ו'לא לזה התכוון המשורר'...

ומשכך, בהחלט יש כאן סוגיא הראויה ללימוד מעמיק, כיצד המילה 'בחירות' מצליחה להוציא את העולם כולו משינוי משקלו, ולהביא בני אדם - מכל הגילאים והשכבות והסוגים והעדות - ל'מסירות נפש' שאין כדוגמתה, עם מוכנות להפקיר את הכל כולל הכל; בין אדם למקום ובין אדם לחברו, כסף חברים ומעמד, וכל זה רק בשביל שפלוני או אלמוני [שלעולם אינני אמור לפגוש בו] יהיה 'ראש עיר' או 'נציג'.

***

אולי משום שהמילה 'בחירות' נוגעת במקום העמוק והרגיש ביותר - כאשר היא משתמשת במילת 'בחירה' שהיא נקודת החיים שלנו, ולכן, כשהיא מתעוררת לפתע ומקבלת ביטוי - מתגייסים כל הכוחות הטמונים שבקרבונו עבורה.

כנראה שכן. ואם כך, אילו נזכה נשכיל להבין ש'הבחירה' הלזו, עומדת לפנינו לא רק אחת לכמה שנים, ובנושא שולי וזניח כל כך, אלא יום יום ושעה ושעה, ובנושאים חשובים וקריטיים הרבה יותר.

הבחירה האמיתית היא האם לחיות או למות, כלומר: האם לחיות חיים טובים ומאושרים של קרבת ה', ושובע מענג של קדושה [שאינו סותר עליות וירידות, הצלחות וגם כשלונות, שכולם יחד יוצרים את הניגון המיוחד של שירת החיים], או לחיות חיים שאינם חיים, חיי ריקנות ושעמום פנימיים, שאין בינם ובין עונג אמיתי ולא כלום.

ואילו נזכה ונשכיל זאת - אזי נגייס את כל הכוחות שבקרבונו, ונשקיע מליונים של כספים, כוחות ותעמולה, לשכנע את עצמנו לבחור בצד הנכון - והיה זה שכרונו.

ואכן, בשביל זה יש לנו את גדולי הצדיקים, שמוסרים נפשם 'לרדת אל העם' - ולהורות לנו דרכי חיים; מה הם החיים האמיתיים, וכיצד לבחור בהם. ועל כך יש לנו באמת מצוה דאורייתא [שאיננה מצות עשה שהזמן גרמא] 'ועשית ככל אשר יורוך'.

***

בגליון זה ניסינו לגעת, בחרדת קודש, בנקודה החשובה והיסודית הזאת ששמה 'בחירה', מית ית ונזכה.

ובחרת בחיים

הנושאים הבאים:

- טבת - ממון ופרנסה א
- שבט - ממון ופרנסה ב
- אדר א - כבוד
- אדר ב - תוכחה
- ניסן - מחלוקת
- אייר - הזמן והמקום

משתי הצדדים עד הקצה האחרון, בלי שום פקפוק וערפול. כלומר, עלינו להאמין באמונה שלמה וגמורה שיש לאדם בחירה, וכל העולם תלוי אך ורק בו, כי רק הוא משיפיע על כל מהלך חייו ועל כל העולם. ובאותה מדה עלינו להאמין באמונה שלמה שכל מהלך העולם הוא רק על פי רצונו יתברך ועל פי תכניתו, וכל מה שהיה הוה ויהיה - הכל הוא רק על ידו והחלטתו ומי יאמר לו מה תעשה.

בדברי מוהר"ן מבואר (סימן כא) כל האפשרות שהיה לנו בחירה היא רק מחמת הקושיא והסתירה הזאת, ולעתיד לבא שאז תימלא הארץ דעה את ה', אז נתגלה ההבנה והתירוצ' על קושיא זאת - אך מאותו רגע כבר לא תהיה בחירה.

ייאוש או הפקרות

ומה למעשה?

בספרי המוסר המבוססים על חלק 'הנגלה' או רואים נטיה ברורה לצד 'הבחירה', כאשר הצד של 'הידיעה' אינו מקבל ביטוי כלל. לעומת זאת, בספרי המוסר המבוססים על חלק 'הפנימיות' ובפרט בספרי החסידות או מוצאים ביטוי גם לצד של 'הידיעה', כשחלקם אף נוטנים לזה דגש חזק ומבארים על פי זה פרשיות שלמות בתורה בגישה מחודשת.

במשנתו של מוהר"ן מברסלב מודגש כי הדגש צריך להינתן על שניהם **בשווה**, וההצמצום לצד אחד מהם על פני הצד השני - הוא בהכרח אינו נכון, כי כל נטיה לצד מסוים מתיימרת כביכול 'לתרץ' את הצד השני, ומאחר שבאמת אין בידינו תירוץ, אין לנו אלא להתייחס לשניהם בשוה.

וגם במציאות או רואים כן: מי שבחר להתמקד אך ורק בצד 'הבחירה' - יצטרך להתמודד הרבה עם שברון לב. כי עם כל הרצון לבחור בטוב, אין לנו אפשרות להצליח בזה בשלימות, שהרי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ומשכך, אנו נאלצים להיפגש שוב ושוב עם נפילות וכשלונות, שבאספקלריא של 'בחירה' בלבד - גורמת לשברון לב, כדורך, עצבות, ולבסוף אף לייאוש. מי שנוקט בגישה כזו, קשה לו גם להאמין באפשרות של 'תשובה', שאינה מסתדרת עם ההגיון של הצד 'הבחירה', כי איך אפשר לתקן את כל מה שהתקלקל.

ולעומת זאת, מי שבחר להתמקד אך ורק בצד 'הידיעה' - לא ירגיש שום אחריות על עצמו ועל מעשיו, שהרי הכל בידי שמים וממילא אין שום נפקא מינה לכאורה מה אבחר. מה שמביא מהר מאד ובהכרח לחיים של הפקרות והוללות, שאין ביניהם ולחי תורה ויהדות ואפילו לחיים אנושיים מינימליים ולא כלום. וכמובן שגם הוא יקשה עליו להאמין ב'תשובה', כי אין לו את מה לתקן...

במציאות העולם, רוב רובם המוחלט של האנשים (כולל הגוים) נוטים לצד 'הבחירה', כשהם מתייחסים לחייהם באחריות, ומרגישים שהתנהלות חייהם תלויה אך בהם ובבחירתם. ומסיבה זו בעצמה - רוב העולם שבור ומיואש. אך ישנם מיעוט מוכר של אנשים שדווקא נוטים לצד 'הידיעה', והם אלו שחיים בהפקרות מוחלטת, ללא צלם אנוש כמעט - לא דואגים לא למראה ולא ללבוש, ובוודאי לא להקמת בית וניהול סדרי חיים תקינים, אלא רק הפקרות והוללות 'איך שהולך הולך', ודווקא הם אלו שפחות סובלים מעצבות וייאוש, אך כמובן שהם לא 'זקוקים' לו, כי חייהם ממילא אינם חיים.

הבחירה והתוצאה

האמת של התורה היא כאמור להתמקד בשניהם, ולתת להם מקום שוה. כאשר הגישה הבסיסית והראשונה היא שיש לאדם 'בחירה'. ולכן עליו להתחיל את היום בידיעה שהכל תלוי בו, ועליו להיות אחראי על מעשיו - לסור מרע ולעשות טוב. אך באותה מדה עליו לזכור שהשם יתברך הוא זה שמנהיג את העולם, ולכן גם אם חלילה נכשל או נפל - אין לו להסתכל על כך, ובוודאי לא להישבר מכך ולהתייאש, אלא להמשיך בדרכו **כאילו לא היה**, ולהמשיך עם כל הבחירה והאחריות אל הצעד הבא.

את הגדרת העניין ניתן ללמוד ממעשה שהיה: בחור בעל תשובה, שמשפחתו התנכרה אליו והתנתקה ממנו - זכה בשעה טובה למצוא את זיווגו. מאותו רגע היה עליו להכין את חתונתו ואת כל הכרוך בכך **לבדו**, כשאין לו מוכר או גואל שסייע לו. ברגע מסוים הוא הרגיש שזה 'גדול עליו' ואינו יכול לעמוד בזה. בצד לו נכנס אל רבו והשיח לפניו את מצוקתו ושברון לבו. רבו התיישב לצדו, הניח את ידו על כתפיו ואמר לו בטון מבטיח: 'אני אתך! כל מה שלא תצליח - אני אעשה!!!'. באותו רגע קיבל בחבור כוחות, והצליח לסדר 'לבדו' את הכל.

כלומר, יש לכל אדם 'בחירה' מלאה, שמחמתה יש לו כוחות חזקים מאוד והוא יכול להצליח בזה. אך 'הלחץ' מכך שהוא חייב להצליח, ו'מהתוצאה' שתהיה אילו חלילה לא יצליח - עוצר אותו, ולא מאפשר לו להוציא לפועל את בחירתו ואת הכוחות הגלומים בו. משכך, היציאה לעבר 'מגרש' הבחירה - חייבת להיות מלווה בהרגשה ברורה שאומרת לו 'אל תדאג! מה שלא תצליח - יש מי שישלים עבורך, ואם יתכשל חלילה - יש מי שיתקן זאת!!!'. רק כך ניתן להצליח בבחירה.

בהגדרת הדברים: החילוק הוא בין 'הבחירה' לבין 'המעשה' ו'התוצאה'. הבחירה היא ההחלטה הפנימית של אדם אם לבחור בטוב או חלילה ברע. וההחלטה הזאת נמצאת לגמרי בידי, ועל זה הוא יקבל שכר או עונש. אך 'המעשה' בפועל וקל וחומר 'התוצאה' של זה - איננה בידי אלא ביד בורא עולם. ועל כן, גם אם חלילה נכשל וכתוצאה מזה הוא נכנס ל'בוץ', או קלקל את העולם ואת כל העולמות - אין לו לחשוב על זה כלל, כי זה לא בידי ולא קשור אליו.

מה שכן בידי הוא לחזור בתשובה, שבזה שוב מדובר בהחלטה פנימית לעשות זאת, ואת התוצאה של זה - ממילא איננו מבינים איך זה עובד ואיך זה מתקן, ואין גם צורך להבין, כי שוב - התוצאה איננה בידינו ולא שייכת אלינו. ולכן, הבחירה ב'תשובה' צריכה וחיבת להיות רק בצמוד עם האמונה ב'ידיעה'.

רשות הרבים

***

משכך, יש לתת הדגשה מיוחדת על ההליכה ברחוב אשר היא מועדת לכל מיני פורענות. אם ברוחניות - חשיפה למראות בלתי הולמים, חשיפה לתרבות הרחוב ולהתנהגות פראית, ואם בגשמיות - אינשי דלא מעלי שלצערינו לא חסר כמותם בשום מקום בעולם.

מסיבות אלו, יש לחנך את הילד לזריות וזהירות מיוחדת כשהוא הולך ברחוב. הרחוב אינו מקום טיול ואינו מקום לשחרור הנפש אלא להיפך: מקומו האמיתי של הילד היהודי הוא בביתו או בבית הכנסת או במוסד הלימוד שבו הוא מתחנך, ובו הוא אמור להרגיש בנוחות ושמחה. הרחוב הוא משכנו של היצר, ויש למעט את השוטטות בו ככל האפשר.

וכדברי הרבי מליובאוויטש ז"ע (בשיחת ש"פ האזינו תשכ"ו): "וההוראה בזה הוא לא כאותם האומרים אשר זריות הוא דוקא בעניין של מצוה ולא ברשות - ב"כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", כי דוקא במצוות צריך להיות ענין הזריות, אמנם לא בענין הרשות. וזהו הוראה ממש מנהיג ישראל שאעפ"י שיעל משה כו', הנה זה היה ענין של רשות, הנה מ"מ מפסעו בפסיעה אחת והלך בזריות, והיינו שגם בדבר הרשות צריך להיות כזה ענין של זריות הגם שהלשון בזה הוא זריון מקדימין למצוות הנה מכל מקום צריך להיות כך בכל העניינים, גם בענייני רשות".

לאור הדברים מובן, ש'רשות הרבים' איננו רק במקום הפיזי ששמו רשות הרבים, אלא בכל דבר שמבטא 'ציבוריות', וכפי ההגדרה הנכרת 'שאין בו חוקים וכללים מוגדרים ואין בו השגחה קבועה', שזה יכול להתבטאות גם כן בנושאים פוליטיים, או בסוגי עיתונים וכדומה - שהעיסוק בהם, בפרט עבור ילדים, הוא מועד יותר לפורענות, ולכן צריך 'להזדרז' ולקצר את השוטטות בהם ככל האפשר.

במדור 'סודות החינוך' המתפרסם בגליון זה, הובא מאמרנו בעניין החינוך ל'זריות', וכנספח לזה - ראיתי לעורר על עניין חשוב, שנוגע בהחלט למדת הזריות [אצל ילדים ומבוגרים כאחד], אך גם קובע פרשה לעצמו, והנני להציג כאן את הדברים.

***

בתורת החסידות מוגדרת רשות היחיד כרשות הקדושה (יחיד מלשון - יחידו של עולם, כינוי לקדוש ברוך הוא), ואילו רשות הרבים מוגדרת כרשות הסטרא אחרא, וככל שהמקום פרוץ יותר והומה אדם כך הוא נחשב יותר לרשות כוחות הטומאה, ולעומת זאת ככל שהוא מוקף מחיצות המורים על בעלות ומניעת הפקרות - הוא נחשב יותר לרשות הקדושה, עד כדי כך שרשות המוקפת שלשה מחיצות נחשבת כרשות היחיד לכל דבר, גם אם היא מעשית מקום הומה אדם בכל שעות היממה.

[ואמנם לפי רוב הפוסקים (שכמותם נפסק הלכה למעשה) נחשב ל'רשות הרבים' רק מקום שמיועד להליכת שש מאות אלף איש מדי יום (כפי הכרעת הבית יוסף בשולחן ערוך הלכות שבת. אך בראשונים לא מוזכר פרט זה של 'מידי יום') אך מכל מקום גם מקום שמיועד להליכת ציבור קטן נחשב ל'כרמלית', וחז"ל קבעו כי יש לעשות פעולות מיוחדות על מנת להעניק לו מעמד הלכתי של 'רשות היחיד'].

כל זה משום שמקום שאין בו חוקים וכללים מוגדרים ואין בו השגחה קבועה של רשות כל שהוא, הוא מקום מועד לפורענות, וגם בתת ההכרה הוא גורם להתפתחות כוחות היצר הרע, וכמאמר חריף הנאמר בשם צדיקי הדורות: מי שהוא יהודי שלם בביתו - הוא חצי יהודי בדרך (כלומר שהוא מקיל בסייג ודקדוקי הלכה), ומי שהוא חצי יהודי בביתו - הוא גוי מושלם בדרך.

משה: אני שמח לפגוש אותך שוב, יעקב.

יעקב: תשמע, בעקבות דבריך קבעתי לעצמי לימוד בספר 'משיבת נפש', ואני מוכרח להודות שזה אכן 'משיב את נפשי'. אין ספק, זה פותח עולם חדש שמתייחס בפירוט לכל הנסיגות והקשיים, הנפילות וה'מעברים' [כמו שקוראים לזה בברסלב], וזה נותן המון חיזוק ותקווה.

אבל אחרי הכל, יש את ההרגשה בלב: 'מתי יהיה הסוף?' האם באמת נגור עליו כל החיים לחיות במצב של 'יעלו שמים ירדו תהומות'... יום אחד מלאך ויום אחד גאלג' [כומר]. האם לא שייך לחיות חיים רגועים של 'ציבות וקביעות בעבודת ה'?

משה: היטבת להגדיר את התחושה, וכמו שהפסוק מוסיף 'נפשם ברעה תתמוגג', כלומר, מלבד עצם ההתמודדות עם הקשיים והירידות, ישנה התמודדות עם עצם המצב העמום בו כביכול לא ברור מה התכלית מכל זה ומה יהיה הסוף כאן, והתחושה הזאת 'ממוגגת' את הנפש מאוד, כמו שמתבאר מלשון הפסוק.

אז הפתרון הראשון והיעקרי, הוא פשוט ללמוד שוב ושוב את 'יסודות ההתחזקות, וכאשר מתרגלים לחיות 'באמת' עם 'תורת ההתחזקות' - הדברים מחלחלים לאט לאט לתוך המוח והלב, עד שתופסים שאין אלו 'דברי התחזקות בעלמא', אלא הם 'יסודות היהדות ממש, וממילא מתרגלים שלא להסתכל על כל זה, אלא לשמוח באמת בכל נקודה שאנו זוכים לעשות נחת רוח להשי"ת כל אחד ממקומו הוא, וזה בעצמו ממילא מחליש את הנסיגות, וממעיט את כמות ואיכות הנפילות.

אך עם זאת, כיון שהעלית את הנושא - אולי זו הזדמנות להיכנס לנושא נוסף, נושא קצת רגיש מחד, אבל יסודי מאד מאידך, והוא נושא 'הידיעה והבחירה'.

יעקב: אתה מתכוון לקושיא המפורסמת של הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ה), ובכן, איך היא קשורה לעניינינו?

משה: אכן, כפי שכותב שם הרמב"ם ישנה בעצם סתירה, כאשר מצד אחד אנו מאמינים באמונה שלמה שיש לכל אדם בחירה מוחלטת בכל פרט ופרט במחשבה דיבור ומעשה, ולאידך גיסא באותה מידה ממש, אנו מאמינים באמונה שלמה שהשם יתברך יודע כל מה שיהיה, והידיעה שלו פועלת שאכן כך יהיה [שזה הוא מהות הידיעה וכפי שהאריכו בזה, ואין עניינינו כאן להרחיב

ידיעה ובחירה

בדברים ידועים].

ואמנם הרמב"ם שם מנסה ליישב זאת, אך כבר כתב הראב"ד שם שאין בכך יישוב מספק, ואכן בספרים הקדושים ובפרט בדברי מוהר"ן [ליקוטי מוהר"ן סימן כא, סד, ועוד] מובאר בפירוט שהקושיא הזאת אין לה תירוץ 'בשכל אנושי' אלא יתגלה רק לעתיד לבוא. ובניתיים בעולם הזה עלינו להאמין בשניהם גם יחד במדה שווה, על אף שאי אפשר להבין איך זה ייתכן.

ובחזרה לעניינינו, לגבי המעברים העליות והירידות - עלינו להאמין באמונה שלמה שאחרי הכל, כל מה שקורה אתנו, הכל הוא בהשגחה פרטית נפלאה ומדוקדקת, 'כולל כל הירידות והנפילות', ויש בהם מהלך שמימי לצורך תיקון העולם, וממילא כשמסתכלים כך, הכל מקבל אור אחר.

יעקב: זה נשמע מפחיד, כביכול הותרה הרצועה. הרי התחנכנו כל ימינו שעיקר העבודה שלנו הוא בחלק של 'הבחירה', ואין לנו עסק עם חלק 'הידיעה' - שהיא אמנם אמת, אבל אי אפשר להשתמש עם זה בפועל בחיי היום יום.

משה: אז בוא ונעשה סדר. בכל הנוגע להחלטה מעשית - בוודאי אין מקום להשתמש עם 'הידיעה', וחלילה לחשוב על אפשרות לחטוא לבחירה. כי אנו מאמינים בשכר ועונש ומי שבוחר בריע וענש על כך - וזאת למרות 'הידיעה' שכל מה שקורה בעולם הכל הוא כביכול "תכנית האלוהית", אבל מחמת שהאדם עצמו עשה זאת בבחירה גמורה, הוא יענש על זה אם לא יעשה תשובה. אבל בכל הנוגע למה שכבר היה - על האדם להאמין שסוף סוף הכל מהשי"ת, ועל ידי זה להתחזק.

ומחמת עדינות הדברים והקושי להגדיר זאת בצורה נכונה זהירה ומדוייקת, בפרט בכל הנוגע למעשה - אני מעדיף הפעם לשלוח אותך ללמוד את הנושא מתוך דברי הקדושים הנפלאים והמדוייקים של ר' נתן, שבבאר את העניין בהרחבה ברורה ובחירה [בהלכות סימני בחמה וחיה טהורה (הלכה ד, אות לו ואילך)], וחובה קדושה לראות את כל דבריו בזה, שהם 'יסודות החיים ממש' [ציטוטים חלקיים מדבריו, בכדי טעימה בלבד - מובא בגליון זה במדור 'בית היין'].

בית היין

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

ידיעה ובחירה

קטעים מובחרים מתוך ליקוטי הלכות הלכות סימני בחמה וחיה טהורה הלכה ד (אות לח-מב)

מומלץ לראות את הדברים במלואם בפנים

שני מיני בירורים - 'מלמעלה' ו'מלמטה'

יש שני מיני בירורים, דהיינו בירור אחד מה ש'אנו' בזה העולם צריכים לברר על-ידי מצוות ומעשים טובים. ויש בירור שני מה שהשם יתברך בעצמו מברר, כפי יכולתו. וישנו בירורים האלו - שהם 'מלמעלה' מה' יתברך, ו'מלמטה' בעולם המעשה - הם בחינות אחרות ואלה הן אלה דלעילא, שצריכים שניהם דקא.

שני הבירורים - נצרכים ומוכרחים

ובאמת שניהם אחד, כי באתערותא דלתתא איתער לעילא, פידוע, ואז נשלק התקון והבירור שצריכים לברר ולתקן על-ידי אותה המצוה, כי אחד בלא חברו אי אפשר להשלים התקון והבירור, כי האדם בלא ה' יתברך, בודאי אינו יכול לברר כי מה אנו ומה חיינו וכי' וכמו שכתב, 'אם ה' לא יבנה בית שואן עמלו בוניו בו וכי'.' וגם ה' יתברך בלא אדם, כפי יכולתו, אינו יכול לברר בירורים בעצמו, כי רק בשביל זה ברא את העולם, בשביל האדם, כדי שיהאדם יבא לעסק לברר ולתקן כל הבירורים פידוע, כי הכל מסר ה' יתברך בידי האדם, כמו שכתב, 'והארץ נתן לבני אדם'.

שני הבירורים - סותרים זה את זה

ואלו השני בחינות אף הם מתקבצים ואתתתרים יחד אי אפשר להבין בשכל אנושי בשום אופן. כי לכאורה כפי שכל אנושי הם נראים כסותרים זה את זה חס ושלום, כי באמת אנו צריכים לעסק בתקון העולם על-פי התורה והמצוות, כי כל העולם לא נברא כי אם בשביל זה, בשביל האדם הפעל בחירה שהכל תלוי בו פידוע. ואף-על-פי-כן בודאי הכל על-ידי הקדוש ברוך הוא בלבד. ואפילו כל עסק התורה והמצוות וכל המעשים טובים הכל מאתו יתברך. ובודאי אי אפשר להבין שני הבחינות אלו יחד ואסור לבקש בחינות אלו כולל, רק לסמוך על אמונתו לבד.

הסתירה בין הידיעה והבחירה

פי חקירה זאת היא בחינת הידיעה והבחירה שאי אפשר להבין ולהשיג בשום אופן. כי 'הידיעה' היא בחינת ההנהגה והתקון שנעשה על-ידי ה' יתברך לבד פרצונו. כי הידיעה שלו יתברך הוא הוא רצונו, כי כמו שרצוהו, כן יתה פנדא. וזהו ידעו מה שיהיה, כי יודע שיהיה כמו שהוא רוצה, כי הכל פרצונו. ומצא, שהידיעה הוא בחינת התקון והבירור הנעשה על-ידי ידעו ורצונו. וה' יתברך' היא בחינת התקון והבירור שנעשה על-ידי ידעו ורצונו. וה' יתברך' היא בחינת התקון והבירור שנעשה על-ידי ידעו ורצונו.

אסור לחקור בזה - אלא לסמוך על אמונה

ואסור לבקש בחינות אלו כולל, כי הם בחינת מקיפים שאי אפשר להשיג בזה העולם כולל. על-כן אנו מחזקים לעשות את שלנו לעסק בעבודת ה' בכל כחנו. ואנחנו נעשה מה שמשל עלינו זה' יתברך יעשה את שלו לסייע אותנו בעבודתו ולהשלים בירור פרצונו ו'יתברך ואסור לחקור בענין זה כולל, רק לסמוך על אמונתו לבד.

'אחת' דבר אלוקים - 'שתיים' זו שמעתי

זוהי בחינת (אתהלים סב, יב) 'אחת דבר אלוקים שתיים זו שמעתי' כי על לאלוקים וזה ה' חסד וכי', הינו שפילל בתורה היא בחינת 'אחת' דבר אלוקים, שבאמת הוא רק בחינה אחת, אבל אצלנו נשמע מדבר 'שתיים'. וכפירש והולך מה הן השתיים שכן 'אחת' באמת; א. 'פי' על לאלוקים' - שעשר העו והתגברת להכניע הסטרא אחרת והקפלות, היא לאלוקים, כי הכל מאתו לבדו כפי' ב. 'ולך ה' חסד' כי איתא תשלם לאיש כפי מעשהו' - כי אף-על-פי-כן צוה עליו דקא לעשות והוא בתקוה משלם לאיש כפי מעשהו, אפילו היה הכל נעשה על-ידי האדם לבד כפי' ב.

'אם אין אני לי מי לי - וכשאני לעצמי מה אני'

זהו שאמר התנא, 'אם אין אני לי מי לי ואי אפשר לעצמי מה אני וכי'. הינו כפי' ב, כי עקר העולם נברא בשביל הבחירה ועל-כן בודאי אני מברר לעבד את ה' יתברך בתורה ובמעשים טובים ואם אין אני לי מי לי. ואף-על-פי-כן אני בעצמי איני יכול לעשות ולתקן שום דבר בלעדי יתברך. המשך בעמוד הבא <<<

בגליונות הבאים יופיעו בעו"ה סדרת מאמרים ב'יסודות החינוך' - המיוסדים על משנת גדולי החסידות, ובפרט על פי משנתו של מוהר"ן מברסלב. מצפים לתגובתכם. המערכת.

פרק ב - מידת הזריזות

זריזות בכלל

אחת מתכונותיו של ילד קטן, היא מידת העצלות. באופן פשוטני הנהגת הרפיון והחולמנות, נובעת מכך שילד קטן עדיין אינו מרגיש שהאחריות בכל נושא וענין הקשור אליו מוטלת עליו, למשל להתלבש, ללכת בזמן למוסד הלימוד, לזכור לקחת את תיק האוכל ולהחזירו.

פעמים ההורים גורמים להחרפת מידה זו של ילדם, בכך שבמקום להטיל את האחריות על הילד (או הילדה), ולגרום לו להבין כי האחריות על תפקידיו מוטלת עליו ואך עליו, הם מטילים ביוזעו או בלא יודעים את האחריות על עצמם, ואז כאשר הם רואים כי הזמן מתאחר והילד מתמהמה, הם מסייעים לו להתלבש מתוך לחץ שיאחר להיידר או בית הספר (גם כשלא יגלו הוא יכול ומסוגל להתלבש לבד), או כאשר מסייעים לו לאכול (גם כאשר הדבר אינו מתאים לגילו), כשאנשים יורדים לשורש הענין וחובת החינוך המוטלת עליהם.

דעת תורה בנושא זה היא הפוכה: על ההורים מוטל אחריות לחנך את הילדים לאחריות מליאה בעצמם על כל מעשיהם, ובכלל האחריות מוטלת השלמת המטלות המוטלות על הילד בזריזות.

זריזות במצוות

במיוחד מוטלת חובת החינוך לזריזות בקיום מצוות התורה הקדושה. וכמוכח בגמרא (בפסחים פט ב) כי בזמן חז"ל היו יהודים ראי שמים, שנהגו להודיע לבני משפחתם, כי מי מהם שיגיע ראשון לירושלים, יזכה שקרבן המסח יעלה בחלקו, ורק על ידו ומכוחו יקבלו שאר האחים והאחיות את חלקם.

יתירה מכך - כותב החתם סופר (פרשת וילך, ד"ה ויקהל), על ההורים מוטלת חובה להביא לילד הילדים אתגרים מיוחדים שישירו בקרבם את מידת הזריזות. זאת גם הסיבה לכך שישנה מצווה להביא את הטף לירושלים יחד עם ההורים העולים לקיים מצוות "יראה כל זכורך את פני האדון ה'", בשלשת רגלים, הרי זה "כדי ליתן שכר למביאיהן", כדי שתהיה הזדמנות להורים לאתגר את הבנים במצוה זו, שטעונה עמל רב - בהליכה הארוכה מאוד לפעמים, וזריזות מיוחדת, ולתת שכר וכבוד מיוחד לילד שמקדים לבא לפני אחיו ואחיותיו.

מכאן אנו לומדים שהזריזות אינה אמצעי לחסכון זמן או נגיעת ביטול תורה וכיו"ב, אלא מטררה, והיא נחשבת לפתח הראשון והצד ההתחלתי לכל מעלות הקדושה, כמו שאומרת המשנה (סוטה פרק ט): רבי פנחס בן יאיר אומר, זריזות מביאה לידי נקיאת, ונקיאת מביאה לידי סגרה, וסגרה מביאה לידי פרישות, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה, וענוה מביאה לידי יראת חטא, ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח הקדש. ורוח הקדש מביאה לידי תחית המתים, ותחית המתים באה על ידי אליהו וכור לטוב.

זריזות - קדושה

בפועל, מעלת הזריזות גדולה ועצומה כל כך, עד שכמעט ניתן לומר כי כל מעלות הקדושה כלולות בה (כפי שאכן משמע מלשון המשנה). ועד כדי

התנצלות: לשאלת רבים - פרק ג' של הסיפור המרגש [שהופיע בגליונות 31-32], מתעכב לעת עתה. בינתיים נתקדם לסיפורים נוספים, מרגשים אף הם. ובעו"ה עוד חזון למועד בקרוב.

הרקע:

נולדתי וגדלתי בארץ נכר במדינת ארגנטינה, ושם עברו עלי ימי ילדותי ובחרותי. גדלתי במשפחה מצוינת בלעה"ר, אבי שליט"א הוא תלמיד חכם וירא שמים, ואמי מורת אף היא אשה מיוחדת במינה, ושניהם גם יחד בוערים באש של אמונה וקדושה ואהבת התורה, ואכן זכיתי לקבל חינוך מיוחד שמלווה אותי בכל צעד ושעל עד עצם היום הזה.

בבחרותי למדתי בישיבה חשובה בארגנטינה שם קניתי חכמה ודעת, אך יחד עם זאת קניתי התנגדות חריפה לחסידות בכלל ולברסלב בפרט. המשגיח של הישיבה דאג להדגיש בכל הזדמנות שמדובר בשגעון של ממש, ואין לנו חלק ונחלה אתם. בסביבת מגורי אף לא הייתה הזדמנות לפגוש אנשים שכאלו, ולכן הדברים קנו שביתה בלבי, כשהדבר מנוי וגמור עמי שהנושא הזה הוא 'מוחוץ לתחום'.

הזדמנות אחת אף נקרה לידי קונטרס 'תיקון הכללי', וכשהראיתי אותו לאחד הרבנים באזור מגוריי, שהוא תלמיד חכם מופלג ומתמיד עצום - הוא החווה בידו תנעות ביטול ואמר לי 'יה הכל שטויות', ובשבילי זה היה מספיק... בהזדמנות נוספת הזדמן לידי ספר 'סיפורי מעשיות', וקראתי אותו בשקיקה, ואף אמרתי לעצמי 'מוכרח להיות שיש כאן משהו, לא ייתכן שאדם רציני כותב ספר עם סיפורים מוזרים כאלו - סתם', אך משאל היה בידי קצה חוט, הנחתי אותו והמשכתי בדרכי.

הפגישה הראשונה:

בהמשך ימי בחרותי זכיתי לעלות לארץ הקודש ללמוד באחת הישיבות הקדושות, וכאן יצא לי לפגוש מעט יותר את עולם החסידות, שהחמימות שבו קצת גרמה לי קנאה, אך לא יותר מכך. לאחר כמה שנים מצאתי את זיווגי, כשהלפתתי היא מספרת לי שאביה מעיין קצת בספרי חסידות ואף בספרי ברסלב - מה שגרם לי לרתיעה כי עם 'מושוגעים' אין לי עסק, אך היא מיהרה להרגיע אותי שאין בכך השפעה מעשית בחיי היום יום.

כך התחלתי את חיי הנישואין ברגל ימין בנחת ובשלווה, כשלא הרגשתי שחסר לי משהו. שקדתי על תלמודי כאברך מן השורה והרגשתי בסדר גמור. עוד קצת שטייגען ואני נכנס למערכת של גדולי הדור.

ביום מן הימים, סמוך לראש השנה - הזדמן לי לנסוע בטרעמפ, ואז פנה אלי בעל הרכב, והתחיל לדבר אתי על ברסלב ועל נסיעה לאומן. מטבע הדברים ולאור הרקע ממנו באתי - הסתכלתי עליו בסלידה ובבוז כמי שאינו מן היישוב, מה עוד שלא הרגשתי שום חסרון שאצטרך בשבילו לבקש משהו 'בשדות

סיפורו של הרב יוסף אג'מי - מחשובי האברכים בביתר עלית

זרים'. כשראה שאני לא מתעניין בזה - אמר לי: 'התפללת על זה? הודיית לו ש'לא'. משכך, לא הניח לי עד שהבטחתי לו שאתפלל על זה.

ואכן, באותו יום בתפילת ערבית פניתי לבורא עולם במילים פשוטות ואמרתי לו: "אם אכן אמת הדברים שבפי אותו יהודי, ויש אמת בעניין הנסיעה לאומן - תסבב את העניינים באופן שאתקרב לשם בצורה הכי חזקה שיש, ואם לאו - תסבב את הדברים באופן שאתרחק משם בצורה הכי חזקה שאפשר", והוספתי: 'אינני מתכוון לעשות עוד צעד אחד בנידון - רק לסמוך עליך שתוליק אותי כרצונך'.

סיימתי את תפילתי, והשלווה חזרה למקומה. ידעתי שעשיתי את שלי ואני יכול להמשיך את חיי בשלוה ואראה כיצד יפול דבר.

המופת הראשון:

והנה, לא חלפו אלא מספר שעות, ולמחרת בצהריים נסעתי עם חמי לכמה קברי צדיקים, והנה באמצע הנסיעה הוא פונה אלי מיוזמתו ומספר על יהודי מבוגר עשיר שנוקב לישועה באיזה משפט שהיה לו, והוא רוצה מאד לנסוע לאומן ולהתפלל על כך, אך מצבו הבריאותי אינו מאפשר לו זאת, ולכן הוא מחפש מישהו צעיר שיסכים לנסוע עבורו - והוא ישלם כמובן את כל הנסיעה, הוויזה, וההוצאות הנלוות, ואף יוסיף תשלום מכובד...

רעדתי, פשוט כך, רעדתי למשמע הדברים. הרגשתי איך נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים. זה עתה התפללתי על אות או מופת, והנה לא חולפים כמה שעות וזה מגיע. מרוב התרגשות עניתי לו מיד 'כן, אני מוכן'. הזדרזתי לחזור לביתי ולדבר על כך עם בני הבית. ומשקבלתי את רשותם - הודעתי על החלטתי הסופית, ולאחר כשבוע מצאתי את עצמי בשדה התעופה.

המופת השני:

הגעתי לאומן, ולאחר שהתמקמתי - התכוונתי ללכת לציון הקדוש ולומר את 'התיקון הכללי'. לא ידעתי מילה וחצי מילה מה זה ברסלב, מי זה מוהר"ן, ומה עניינו של המקום כאן. פשוט 'הובאת' לכאן ואני הולך בפשטות לעשות את מה שצריך לעשות כאן.

והנה להפתעתי, ברגע שנכנסתי פנימה ונגעתי בציון הקדוש - התפרצתי לפתע בככי חסר מעצורים, הרגשתי כיצד כל כולי מתפרק מול הציון הקדוש, כשאינני יודע את נפשי. ניסיתי בכל כוחי לעצור את הבכי ללא הועיל, רק לאחר שלש שעות הצלחתי לזוז משם, כשאני מרגיש כמו תינוק שנולד.

הגיע ליל ראש השנה, ולאכזבתי גיליתי שהכרטיס אותו רכשתי עבור הסעודות - איננו תקף, ונשארתי ללא אוכל, כפשוטו. באותו רגע התפשטה בלבי שמחה עצומה - ונכנסתי לציון הקדוש כולי מאושר, כשאני אומר ספק לעצמי ספק לרבינו: זהו, כנראה נהייתי לגמרי רחוני ואינני זקוק יותר לאוכל גשמי... כמובן שבהמשך

אחרת, עד שהרגל זה יהפך אצלם לטבע.

זריזות בזהירות

כמוכן שחשוב להדגיש לילדים, כי ביצוע מעשה בזריזות אינו התנהגות בפראות וביצוע המעשה בחוסר אחריות תוך כדי גרימת נזק לחפצים או לסובבים, אלא להיפך: הנהגת הזריזות האמיתית היא כאמור חיבור בין תנועות המחשבה לתנועות הגוף, היא המשך של הנהגת הזהירות שהיא הנהגה של מחשבה מעמיקה בכל דבר וענין, וכלשון המשנה (מסכת כלה פרק שני): **זהירות מביאה לידי זריזות**, וכפירושו של רש"י (במסכת עבודה זרה כ, ב המביאה את לשון המשנה) כי הכוונה במילה זריזות היא לאחריות ולשמירה מתקלות. המציאות מוכיחה כי ילדים שמתנהגים בזריזות הם גם בוגרים יותר, ומוחם ילדים המתנהגים בעצלנות וחולמנות.

מכיון שילדים אינם מבינים תמיד את ההבדל בין זריזות לחולמנות, לכן כדאי להקציב בתחילת חינוכם, זמן קצוב לכל פעולה: כך וכך דקות להתלבשות, כך וכך דקות לרחצה וכדומה, ולרוזם לזה בדרכי החינוך השונות כגון פרסים ומבצעים. כאשר הילד מביט על השעון, ויודע כי כאשר המחוג הגדול עובר לספרה הבאה הוא אמור להשלים את הפעולה, מקבל הזמן אצלו משמעות ברורה ומוחשית יותר, והאחריות שלו לבצע את פעולותיו בזריזות ואחריות, גוברת.

סדרת המאמרים על 'יסודות החינוך'
נכתב על ידי הרב יהודה ויגרטן ראש מכון 'יסוד החסידות', ועורך הספרים 'חסידות מפורשת'. לקבלת סדרת המאמרים: יסודות החינוך, תורת הנפש, פרשת השבוע ועוד - על פי תורת החסידות - ניתן לפנות למייל: H3268992@gmail.com

הסתדרו העניינים על הצד היותר טוב.

המופת השלישי:

לאחר ראש השנה כשיקרת ציון התפללתי - כפי שנהוג בעולם - על דברים גשמיים, הייתי באותה תקופה במצב כלכלי דחוק, כשאפילו את הוצאות החגים לא ידעתי מנין להשיג, והתפללתי על כך, וכן על עוד כמה דברים בסגנון זה.

והנה כשהזרתי לארץ הקודש, קבלתי הודעה שאותו יהודי עשיר ששלח אותי - הצליח במשפטו, ומשכך, החליט לשלם עבורי את כל הוצאות החג. הייתי אז במצב כלכלי דחוק מאד ואכן דאגתי מניין אשיג את הוצאות החג, והנה קבלתי אותם ובריוח. כמו כן קיבלתי באותם ימים הצעה להצטרף לארגון קירוב רחוקים, שהחזיק אותי כלכלית בריווח למשך תקופה ארוכה. וכן שאר העניינים שהתפללתי עליהם הסתדרו להפליא.

אני מוכרח לציין, שכל זה היה רק בנסיעה הראשונה. אבל בנסיעות הבאות שהיו וכפי שתיכף אציין - לא העזתי יותר לבקש על גשמיזם. ולא רק שם, אלא מאז התקרבותי לברסלב - בכל פעם שאני מגיע לקברי צדיקים, אני מרגיש בושה להתפלל על גשמיזם, ואני מנצל את ההזדמנות רק לתפילות על רוחניות.

ההתקרבות:

כמוכן שלאחר פתיחה שכזאת, לא יכולתי

להפסיק את המנגינה, ומאז בכל ראש השנה התחלתי לנסוע, ובוזה - פחות או יותר - הסתכסם הקשר שלי לברסלב. רק לאחר כמה שנים, התחלתי לשמוע על העניין הנפלא של 'התבודדות', וכשהתחלתי לעשות את זה - התחלתי לטעום טעם אמיתי של קרבת ה' תמידית, עד שהעניין הפך להיות לחם חוקי שלי ושל משפחתי.

לאחר תקופה נוספת, התחלתי ללמוד גם את הספרים, למודתי תחילה את הספרים היותר פשוטים, וגיליתי איך החיים שלי מקבלים טעם ומשמעות, וכל העבודת ה' הופכת להיות משהו חיוני ומלא טעם וחיות, ובהמשך הרשיתי לעצמי להתחיל גם לימוד בספרים העמוקים יותר, שהם ליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות, שזה כבר הגן עדן בעצמו, וכעת בראש השנה של שנה זו זכיתי לעשות את הסיום הראשון על הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', מי יתן ונוכה.

לסיום אציין בהודאה לה', שכעת בסייעתא דשמיא הגענו לסגירת מעגל, כאשר בני בכורי שיחיה בא ברית האירוסין בשעה טובה. וגם בזה ראינו יד ה', כאשר בני שיח' התעקש על כך שזוגתו תהיה כזאת ש'דוצה' ברסלב ולא רק 'מסכימה', ובחסידי שמים אכן היא נמצאה מעבר לים בהשגחה נפלאה, ויהי רצון שזיכו לבנות בית נאמן בישראל בדרכו הנפלאה של רבינו הקדוש זיע"א.

סיפורי מעשיות

פרקי

נחזור שוב על השורות המתארות את אורחות חיינו של התם הקדוש:

'התם למד מלאכת רצענות [סגדרות]... ולא היה לו פנאי אפילו לאכול... רק בשעת הפולאה, בשיעה שהיה נוקב בפרצץ והיה מכניס ומוציא החוט העב של התפירה פדרך הרצענים, אז היה נושף תתיכת לתם ואוכל.'

אז שמנו לב שהתם רק מלא שמחה תמיד, ובעוד שבדרך כלל שורת הסיכום נרשמת רק בסוף הסיפור, הרי ששורת הסיכום בחייו של התם רשומה מיד בהתחלה, כאשר התם בעצמו עודנו מתקשה אפילו במלאכה פשוטה כמו יצור נעליים, והקושי הזה גורם לו להתפרנס אך בקושי..

כדאי אולי שנשים לב למילה 'פנאי', זה בעצם כל השטח שנשאר לנו מחוץ למחויבויות כמו עבודה והתעסקות בצרכים הכרחיים.

מקובל לחשוב שאנשים שיש להם פנאי הם בדרך כלל אנשים שמתפרנסים טוב יותר, יש להם פחות דאגות על הראש, והם יכולים להרשות לעצמם.

לחכם שלנו היה פנאי, וזה כתוב כבר בתחילת דרכו כשהוא חושב על עתידו לאחר שמאס בעבודה שבחר לעצמו בחנות הבדים, מגיע החכם למסקנה 'מה לי לעבודה זו?' הלא העיקר זו רק התכלית, דהיינו לישא אישה ולהתפרנס, ובכן 'עדיין איני צריך להסתכל על זה, על זה יהיה פנאי להבא בשנים הבאות.'

התם הקדוש, דווקא מחוסר פנאי, חווה את השמחה תיכף ומיד, תוך כדי עבודה והרבה לפני שהוא עצמו מגיע למעמדו המושלם. כעת מביעה דממותו המיווגעת של התם תמונה חדשה לגמרי:

אנשים בדרך כלל עובדים כדי להתפרנס ומתפרנסים כדי לאכול, רוב הזמן הם עובדים וכמה זמן הם כבר אוכלים? לא הרבה, אחרת לא יהיה להם מה לאכול... אנשים רגילים עובדים עבור אחרים, מייצרים מוצרים שיסבו עוג לקונים, הם עצמם מממשים את עבודתם רק אחרי שהם נפרדים מפרי מעשיהם ומיגיע כפם ומקבלים תמורה כספית.

התם חי אחרת. הוא עובד ומייצר את מה שהוא אוהב, הוא מתענג מנעלים משולשות ולא אכפת לו בכלל מה אומרים עליו האנשים ברחוב. והוא גם מקבל תמורה כספית, לא גבוהה אמנם אבל בהחלט מתגמלת בהתחשב בעובדה שהמלאכה בעצמה מוצאת חן בעיניו ואת הסיפוק הוא מקבל ממעשה ידיו ולא רק מתמורתם הכספית. הרעיון הזה מתבטא באופן בו חוטף התם את ארוחותיו: 'בשיעת הפולאה, בשיעה שהיה נוקב בפרצץ והיה מכניס ומוציא החוט העב של התפירה פדרך הרצענים, אז היה נושף תתיכת לתם ואוכל.'

בניגוד לבעלי מלאכה אחרים, התם ניוון תוך כדי עבודה, יחד עם השתלחת החוט העב של התפירה, הוא נושף גם תתיכת לחם. עובד וניוון, עמל ושבוע.

ולכן הוא גם היה 'רק מלא שמהה תמיד'.

החכם מבין שיש תכלית והוא אפילו יודע לומר שהיא העיקר, אבל את העיקר הזה הוא דוחה וממקם בתוך תחומו הפנאי, כשיהיה לי פנאי, ומה היום?

ובכן, גם היום יש לו פנאי, 'כעת טוב לי להיות משוטט במדינות להשביע עיני בעולם, סוג של עיסוק לשעות הפנאי, לא? החכם שרוי בתודעת 'פנאי' וזו הסיבה שאין לו פנאי להגשים את התכלית, הוא אכן מאמין ומסכים שהעיקר היא התכלית, ומתוך מחווה של הערכה וחשיבות הוא ממקם את הדבר העיקרי והחשוב הזה במקום הכי ראוי מבחינתו... בפנאי. והפנאי הרי לא יברח...

התם הקדוש נוחן בחוסר פנאי, הוא לא היה מאותם אנשים 'מוצלחים' שהפנאי עומד לרשותם, ובגלל שלא היה לו פנאי, גם לא היה לו לאן לדחות את התכלית, והוא הגשים אותה תיכף ומיד, כאן ועכשיו.

***

אולי כעת יש בידינו קצה חוט להבנת סוד השמחה של התם.

שמחה היא תחושה שמופיעה בסוף, כשיש מספיק סיבות טובות כדי לחוש בה. החכם עצוב ולא שמוח משום שעליו להספיק להיות משהו ששווה להיות, וככל שהוא מתקדם אל היעד החסרון הפנימי רק גדל ומקבל עוד ועוד תיאבון. התכלית שהיא הנקודה שמציתה את השמחה נדחית ומתפזרת בתוך מרחבי הפנאי המתעתע, והשמחה מצטיירת בעיניו כנחלתם של הטיפשים ובישי המזל.

על הפרק

בעדר של יעקב

כידוע, נשמות ישראל זה משהו מאוד גבוה, עם ישראל עבר מהלכים של התהוות, של התגלות והתגבשות כאן בעולם. היינו צריכים לרדת למצרים ושם עברנו כור היתוך, לפני שיצאנו עם משה ועמדנו, כל שישים ריבוא נשמות ישראל למרגלות הר סיני, קיבלנו מהשם יתברך את התורה והפכנו לעם.

אבל עוד לפני כן - אומרים הצדיקים שמבינים מה שהם אומרים, למרות שאנחנו לא מבינים - כבר התחילה עבודת הברירה של נשמות ישראל ע"י האבות הקדושים. הפעם הראשונה שבה התקבצנו כולנו והתבררנו הייתה בתור כבשים בעדרו של יעקב אבינו.

יעקב אבינו רעה את צאן לבן, הוא ביקש את שכרו, לבן רימה אותנו, והקב"ה עשה לו ניסים מחוץ לטבע, נהיו לו שישים ריבוא צאן. בצאן הזה נאספו שישים ריבוא נשמות ישראל לראשונה. יש בזה משהו מרגיע, תודו, להיות כבשה אצל יעקב. הוא היה רועה כזה מדהים ורחמן, הוא ידע מה הוא עושה, ואנחנו היינו בעדר שלו. כולנו היינו שם בתחילה.

פכים קטנים

כשיעקב עזב את לבן, הוא היה מאוד מאוד עשיר. הוא הלך עם משפחתו ועם כל רכושו, וכשהוא חונה בעבר הירדן, ליד נחל יבוק, הוא נזכר שהוא שכח פכים קטנים, וחזר בשבילים.

המשמעות הכלכלית של פכי השמן הקטנים האלה, היא כמו שמישהו שיש לו חמש מאות מיליארד דולר, ילך באמצע הלילה את כל הדרך חזרה כי נפלו לו עשרים סנט.

מה העניינים? עשרים סנט! אתה מולטי מיליארדר!

ולא רק זה, אתה מייצג את הקדושה ובעולם מתחוללת מלחמה קשה בין הקדושה לבין הטומאה ואתה הולך וחושף את עצמך לסכנה מאוד גדולה. אתה הולך בלילה יחיד וחוזר על עקבותיך, בשביל להביא כמה פכים קטנים, כשאתה יודע שכוחות האופל מחפשים אותך. מדוע?

לא מותר על אף אחד

אומרים הצדיקים שבפכים הקטנים שיעקב חזר לקחת היו מגולגלות איזשהן נשמות, סוף הנשמות, סוף עם ישראל, הקצוות, שאפילו כבשים הם לא היו, אבל הם היו בפכים הקטנים. וצדיק, צדיק אמתי שמבין מהו עם ישראל, לא מותר על אף אחד אף פעם.

בשביל זה הוא חזר.

אחרי חטא העגל, השם אמר למשה: "הרף ממני ואשמידם", אכלה את עם ישראל ואוציא ממך עם חדש, יותר מבורר, יותר מתוקן. בתגובה, אמר משה רבינו את המשפט המדהים הבא, שחל על כל אחת מאתנו במלוא משמעותו. הוא אמר: "מוטב יאבד משה ואלף כמשה, ולא תיגזר ציפורנו של הפחות מישראל".

הוא באמת אמר את זה! איפה המציאות שתהדהד לי את זה, שתגיד לי: את יודעת מי אתה?? משה רבינו מסר את נפשו עבורך. הוא הסכים למות ולהימחות ובלבד שלא יקרה לך כלום כי את קדושה ומיוחדת ומופלאה כל כך!!

הדיבור הזה היה בתחילת היותנו לעם, והיום, יותר משלושת אלפים שנה לאחר מכן, הגלות מהדהדת לנו את הקולות הכי הפוכים. אנחנו מוקפים דיבורים ומבטים שוללים ופוסלים, מבקרים ומגנים,

עד עלות השחר

מתנשאים ומעיפים... במערכת החינוך יש לפעמים הרגשה של קופסאות שימורים על פס יצור, אם יש קופסא שנפגמה, צריך פשוט להוציא אותה... היא מזוהמת, לא מתאימה, מכערת... שילך לצבא... שימלא את המכסות... כל כך רחוק מ"מוטב ימות משה"...

מה היא תצמיח?

יעקב אבינו מוסר נפש וחוזר להילחם על הפכים הקטנים. ושם הוא נלחם עם המלאך של עשיו, "ויאבק איש עם עד עלות השחר".

"ויאבק" אומר רש"י, "ומנחם פירש ויתעפר". מלשון עפר. אבק זה כמו עפר דליל. יש פה מאבק מאוד גדול ומשמעותי בין הקדושה לבין הטומאה, והמאבק הזה קשור לעפר.

העפר, האדמה, הוא בעצם הכי כלום, שום דבר. מצד שני, הכול גדל בעפר. כל דבר שתשים באדמה, גדל. האדמה תיתן לו את כוחה. האדמה כשלעצמה היא שום דבר. אבל היא יכולה להצמיח כל דבר.

באבק, לעומת זאת, לא צומח כלום.

הסטרא אחרא הגיע למאבק וגם הביא אתו את בת זוגו שנקראת לילית. הצדיקים אומרים שהרבה מהמשמעות שלה רמוז בשם שלה, כל קולות הלילה שממלאים את העולם הם היא. כל המלנכוליות. כל העגמומיות והייאוש הכבד.

קול מבטל, זה הקול שלה. קול של אבק, של כלום לא קורה! כלום לא צומח! מה כבר יכול להשתנות? ואם כן עשיתי משהו, מה זה כבר שווה?

זו המהות שלה. עם זה היא מנסה לחדור לתוכנו. אם אנחנו לפעמים נאחזות מין תחושה כזאת עצובה, נמוכה ומובסת, שנדע מי מנגן בנו עכשיו, את ההמנון של מי אנחנו שרים, של גברת ס.א...

לכולנו יש לפעמים רגעים של כאב מאוד גדול וצער מאוד גדול, אנחנו לא אמורות להכחיש את הכאב ואת הקושי, אבל המאבק הוא על השאלה האם החיים בכללותם מקבלים צליל סיכום מלנכולי. יש מצבים, יש קשיים, יש לבטים, אבל איזה ניגון עולה מהחיים בסופו של דבר, טוב או רע? תקווה או תבוסה? הטומאה אומרת מוות, אין סיכוי, כלום לא שווה. הקדושה אומרת חיים, קורה המון טוב, אני מתקדמת, העתיד הוא כל הזמן יפה יותר..

מאיפה תמלא?

יעקב נאבק עם הרע במשך לילה שלם והמאבק שלו הגיע עד כיסא הכבוד. כל הלילה זה כל החושך, ועד כיסא הכבוד זה כל הדרגות. אומרים הצדיקים שיצר הרע ניסה להפיל את יעקב בכל סוגי התאוות האפשריות, בכל סוגי החטאים, בכל סוגי הכפירות, ויעקב היה לבד, "וייוותר יעקב לבדו". בחלל הפנוי, בתוך חושך אימיתי שאנחנו לא יכולות לדמיין, שם התחולל המאבק, שהמהות שלו מוגדרת "ויאבק - ויתעפר".

העפר הוא החיסרון העמוק שכל הזמן צמא למשהו. אתה לא יכול להישאר בלי כלום, אתה חייב! אתה חייב האבה, אתה חייב קשר, אתה חייב שייכות, אתה חייב אישור, אתה חייב שמישהו יהיה אתך, אתה חייב משמעות לחיים שלך, אתה חייב להרגיש שאתה טוב!

החיסרון הוא עמוק עד אינסוף, והשאלה היא מאיפה תמלא את החיסרון? מהמקום של הקדושה או מהמקום של הטומאה? האם

תבוא לקב"ה עם החיסרון שלך ותבקש ממנו למלא אותך, או שתיקח כל מיני דברים זמינים מהעולם?

יצר הרע הביא את כל סוגי ה'חיות' של הסטרא אחרא והציע אותם ליעקב, ויעקב במשך כל הלילה, כשהוא כל כך לבדו, נשאר איש תם, הוא פשוט צעק צעקות נוראיות לקב"ה שיציל אותו.

לילה שלם יעקב בוכה לקב"ה שיציל אותו, והזמן עובר והקב"ה עוזר לו, עד שמאיר השחר והמלאך אומר לו "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ויכולת". ניצחת.

אין לו שם

כאשר יעקב נפרד מהמלאך, הוא שואל אותו: "מה השם שלך?" והשאלה הזאת מקבלת תשובה מאוד מעניינת, המלאך עונה ליעקב: "אין לי שם. השם שלי מתחלף לפי השליחות שלי".

אומרים הצדיקים, מאחר שיעקב היה עסוק אז בלהציל את הנשמות של הפכים הקטנים, והמלאך נגע בכף ירך יעקב, 'כף' זה אותיות 'פך', וכף ירך יעקב זה רמז לדורות האחרונים של עקבתא דמשיחא, הנשמות של הקצה, של הפכים... יעקב, שניצח את המלאך, חוקר אותו: תגיד לי מה שמך, אני רוצה לדעת עם מה אנחנו מתמודדים, אני רוצה לתת לילדים שלי הדרכה, עד הסוף, עד הדורות האחרונים. איך קוראים לך?

אומר המלאך: זה לא דבר קבוע. אין לי שם. המהות שלי היא ההתחלפות, התעווע.

נכון אנחנו מרגישות בלב את האמירה הזאת? הרע באמת מתעתע. אין לו שם. כל פעם הוא בא בתחפושת אחרת, כל פעם הוא משיפע עליך להיות עצובה מסיבה אחרת, כל פעם הוא מייאש אותך עם טיעונים אחרים.

אז איך בכל זאת אפשר לזהות אותו?

אומרים הצדיקים שליצר הרע יש ריח, והריח שלו הוא הריח הרע של עצמך. כל דבר שגורם לך להרגיש קטן ולא יכול ולא מסוגל ודפוק ופשוט זוז קצת, אל תנשום כל כך הרבה ואל תבזבוז אוויר על עצמך, אתה כל כך ירוד... פשוט תיעלם, תתחבא, תתכוון, כשתהיה במצב ראוי, נדבר. אבל עד אז - פשוט לך מפה.

אין לו שם מוחלט, אבל תמיד הצליל שלו הוא צליל של אבק, צליל של לילית, של לילה, של ייאוש. השמות שלו משתנים, ואי אפשר לצייד אותנו בשיטה נגדית שתהיה תמיד צודקת, אנחנו מתנדנדים בחיים שלנו מצד לצד כמו לולבים... אבל דבר אחד אנחנו יודעים, אנחנו לא אבק, אנחנו עפר. החיים שלי הם לא לא-כלום, להיפך, הם צומחים ומצמיחים אין סוף טוב בכל רגע נתון.

גם כשהימים שלנו ואנחנו עצמנו נראים כל כך דלים, הצליל שיוצא מאתנו הוא לא דכאוני ולא תבוסתני, כי עצם זה שאנחנו יהודים כאן בעולם וזה מה שאנחנו רוצים להמשיך להיות - שווה מיליארדים. גם כשהמציאות שלי מאוד לא מרשימה אני בכל זאת שורדת. יום ועוד יום, רגע ועוד רגע, בתוך עולם קשה וגלות מרה, כמו אבא יעקב בלילה הכי ארוך בעולם. עצם קיומי כאן מוכיח שברגעים האלה, כשכמעט עולה השחר, עדיין יש ילדים של השם בעולם, לא נכבה להם הלב.

החושך הולך להיגמר והאור שלנו לא נגמר. העולם מלא בטוב של השם יתברך ש"סובב כל עלמין ומחיה כל עלמין".

נקודה למחשבה

מכירת יאוש

פגשתי באישה מתוקה, שעדיין איננה שומרת תורה ומצוות... [כך חייכה אותי חברתי לכנות את החילונים. היות ואין - אין!] - יהודי שהוא חול ורצפה וסתם! כל יהודי הוא קודש, ויום 'בוא, והתקין השלם' יגיע עדיין, והוא יזכה לשמור כבר תורה ומצוות.

האשה הזו מתגוררת לה במושב סמוך, וכן, בטח! היא מה זה אוהבת את היהדות, ומאוד חמה לה. אבל בשום אופן לא מעירה לבעלה על דברים ביהדות, למה ש'זה רק מרחיק'. מה כן? רק משתדלת בעצמה לשמור מה שהיא יכולה. ואת יודעת, הנה, לאחרונה מיוזמתו הוא החל לברך ברכת המזון. ככה. אנחנו משתדלים נורא. ויש לי גם רצון יום אחד לשים את זה, היא הצביעה על כסוי הראש שלי.

***

עכשיו תשמעו מה ספרה הגברת ההיא, מהמושב הסמוך, זו שעדיין אין לה כיסוי ראש, והיא רוצה, ובעלה לא, והם מתלחמים שהצליחו טיפה לברך מדי פעם ברכת המזון, והם כל כך רוצים ומקוים ושואפים, ולפחות רוצים לרצות. כלומר, נראה לנו שהם עדיין אנשים קטנים, לפחות לעומתנו.

"יום אחד הייתי עצבנית ודאגה נורא. בא בעלי הביתה, ומקמר את גביני עינינו: שכחת מה ספרת לי?"

"מה ספרתי לך?" עדיין היה החושך מכסה את עיני, וערפל לאומים.

"ספרת לי שבא אלייך היצר הרע, ונקש על הדלת. 'שלום', הוא אמר. 'יש לי למכור לך יאוש במחיר הזדמנות!' סרבת לעסקה, ואמרת לו: 'לא, תודה. שבוע שעבר כבר קניתי לי אמונה!'"

***

ככה ספרה הגברת המתוקה ההיא. את. ללקק את האצבעות. אתה שומע, השם הטוב, מי זה הילדים הרחוקים שלך? אור קטן נגה על עיניה, והחל לגרש את החושך ואת חוסר המוצב רוח, ואת העצבים, ואת הדאגה המפוצצת. איזה סיפורון חמוד!

"ורגע, את המצאת את זה?" שאלתי. "כן". היא משכה בכתפיה, לא ממש מבינה למה נדלקתי לי.

"תספרי לי את זה שוב", בקשתי ממנה. "עם כל הדיוקים הקטנים והגדולים."

"מה??? זה נורא פשוט", היא מתפלאת. אבל אני פותחת את האוזניים שלי כמו מכשיר הקלטה, וככה נקלט שם:

"יום אחד בא אלי היצר הרע, ונקש על הדלת. שלום, הוא אמר. יש לי למכור לך יאוש במחיר הזדמנות! סרבת, ואמרת לי: לא, תודה. שבוע שעבר כבר קניתי לי אמונה!"

מה בקשתך?

השאלה ותשובה דלהלן כבר התפרסמו בעבר (גליון 21), ומחמת נתיבות הדברים הבאנו אותם שוב

שאלה:

כבוד הרבנית תחי'.

אני אשה עקרת בית, מטפלת בילדים המודים כ"י

משום מה אני מרגישה מחוברת לתפקיד הזה, ולא מרגישה בנוח עם זה, אני כל הזמן פוזלת החוצה ורוצה לצאת לעבוד - לא בגלל חוסר פרנסה, אלא בגלל שאין לי סיפוק מלהיות עקרת בית.

מה הרבנית אומרת על זה? האם היא יכולה לחזק אותי על העניין.

יישר כח

תשובה:

שלום לך גבורת החיל - 'עקרת הבית' האלמונית.

כולי הערצה לכנות המיוחדת ולניסוח האמיתי כל כך שמובאים בשאלתך. את משמשת מה למאות ולא לפי נשים שאולי אין להם את האומץ והכשרון ואפילו את המודעות לנסח את עצמן ככזו בהירות, אבל הן מרגישות בתוך לבם ונפשם הזדהות עם הכתוב.

את משמשת כשליחת ציבור לא רק לעקרות בית, אלא גם לכלל הנשים העובדות שעוזבות את ביתן להביא פרנסה 'באונס וברצון בשוגג ובמזיד'. אבל כולנו נמצאות בבלבול הזה 'שאינני מחוברת לתפקיד הזה' (של עקרת הבית).

את שואלת אותי 'האם אני יכולה לחזק אותך?' עצם הבקשה מראה כן על חיבור לתפקיד למרות שאת אומרת 'אני לא מרגישה בנוח עם זה'. את רוצה כנראה שאעזור לך להתחבר לתפקידך כעקרת הבית, כי בנפשך פנימה את כן מרגישה שיכולת לעניין אבל בד בבד את כל הזמן 'פוזלת החוצה', ובעצם מרגישה פחות חשובה ויעילה מאשה עובדת שיוצאת כל בוקר רעננה מטופטפת עם תיק נחמד לעבודה...

***

משל השועל והכרם

ישנו משל ידוע על שועל שהגיע לכרם מלא אשכולות ענבים עסיסיים, הכרם היה מוגדר וסגור, והשועל הרגיש צער גדול שאינו יכול להיכנס ולהננות מן הפרות. והנה הוא מצא פרצה צרה, אבל הוא היה רחב מדי ולא הצליח להשתחל דרכה, מה עשה? צם שלשה ימים, והנה היד הידד, הנה הצלחי לחדור פנימה. הוא ישב בכרם, אכל ונהנה ופסם את עצמו באשכולות של ענבים. וכשרצה לצאת החוצה אוי אבוי, לא הצליח... ואז שוב נאלץ לצום שלשה ימים וכך יצא. 'אוי' חשב לעצמו 'ערום נכנסתי וערום יצאת' או מה בעצם הרווחתי?

את רואה את האשה העובדת שאליה את פוזלת, כאילו היא יושבת בכרם אוכלת ונהנית מן הענבים המתוקים... אכן, עבודה בחוץ מפרנסת, ולפעמים גם תורמת לנפש ונותנת הרגשה וערך, אפילו ערך רוחני. אבל אינך רואה את אותה אשה בעצמה איך שהיא צריכה לצום שלוש ימים קודם ואחר כך, והיא כל יום שואלת את עצמה: למעשה מה הרווחתי?

תבואת שגעון

יתכן שאנו כבר אפילו לא שואלים את עצמינו את השאלה הזאת כי אנחנו בדור חולה, או אנוס, אבל את עדיין כן שואלת זאת, ובזכותך נזכרתי במשל שהביא מוה"ר מברסלב.

פעם אחת אמר המלך לאהובו המשנה למלך, שהוא רואה בכוכבים שכל מי שיאכל מן התבואה שתגדל בשנה זו 'ישתגע', אם כן הוא רוצה לטכס עצה אתו. ענה לו המשנה למלך בוא נכין לעצמינו מהתבואה הישנה וכך לא נצטרך לאכול מן החדשה, ולא נשתגע. אמר לו המלך, אם כן, כל העולם יהיה משוגע ורק אנחנו לא, ואז יגידו שאנחנו משוגעים... אלא נצטרך לאכול כמו כולם מהתבואה של השנה, אבל לפחות נשים סימן על מצחנו שנדע על כל פנים שאנחנו משוגעים... אני אסתכל על מצחך ואתה על מצחי ונזכיר לעצמינו שגם אם כל העולם כך, אבל באמת אנחנו משוגעים...

נשים יקרות! עקרות בית ונשים עובדות - אולי נתעורר לפחות לשים על עצמינו סימן, ונשאל את עצמנו: איך נגדל מאתנו מהותנו ומקור חיות הנפש הבריאה של כל אשה בעולם?

הרבנית ד. קרשבוים - בתו של הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל

'עקרת הבית'

עקרת לשון עקרו של בית, לא אכנס פה לצד הרוחני אלא דוקא לצד הנפשי והרגשי, כי בודאי אני קטנה להחליט בסוגיה הזו המורכבת, ורק בשמים יכולים להעריך כל אחת לפי כוונתה ומאמציה, אבל רציתי להביא פה את דברי אחד הרבנים החשובים והנה דבריו: "כולם אוֹעִים ומתריעים נגד גזרת הגיוס, שאכן היא סכנת שמד רוחנית וסכנת הדור, אבל לעניות דעתי ישנה סכנה לא פחות גדולה לדור, והיא: 'אבא של שבת', ו'אמא שאינה פנויה רגשית ופזיזת לילדיה'!... אין בא לדון ח"ו אלא לתאר את המצב, ורק בעוד כמה שנים נוכל להיווכח בנזק הנוראי שנעשה לבריאות נפש ילדינו" עכ"ד.

אני רוצה להוסיף לעניות דעתי, שהנזק הגדול יותר הוא לאשה מה שנעשה לנשמתה, שהיא אינה מספקת לעצמה את הצורך הנפשי האמיתי שלה - צורך האמהות ועקרו של בית, זוהי גלות הנפש האמיתית בדור הזה.

***

את שואלת אותי איך להתחבר?

דרך התקין צריכה לבוא כמו דרך הקלקול.

הקלקול הגיע ע"י כח ההשכלה - הערצת הלימודים והשכל, והורדת החשיבות של תפקיד האמהות, וגם הדחקות הגדולה מצד אחד ורוב השפע מצד השני, שמקשה מאד להסתפק במועט; והתיקון צריך להגיע ע"י מודעות רבה, לימוד והעמקה בשכל בגודל התפקיד והשפעתו על כל העתיד הרוחני, ועל בריאות נפש הילדים ומניעת קשיים רגשיים שדורשים אחר-כך טיפולים מתישים.

יש להדגיש, שעצם הנוכחות של האם בבית, גם אם היא לא אמה מושלמת - עצם ההרגשה שאמא פה, קשובה לדרך הילד ואוהבת אותו - בונה את היכולת האמיתית והבריאות של הילד.

ירא את המקום מרוחק

עבודת הבית מעצם טבעם קשה למצוא בהם ספוק אם לא מבינים את ערכם, כי אין פה הרגשה של 'יצירה גדולה', אין פה משהו שמחויק מעמד, כן יש עבודת שגרה שחוזרת על עצמה, כמו פתום ורעמסס; עד שנגמרת לסדר את הבית ולבשל וכו' הילדים כבר חזרו, האוכל נעלם בתוך עשר דקות, והבית שב להיות הפוך על כרעיו וקרבו... ואת עומדת ושואלת את עצמן: מה עשיתי שאני כל כך מותשת? כלום ועד פעם כלום!

אכן כאן צריכה להיות הסתכלות למרחק. לא 'בשלת' ו'סדרתי' בלבד, אלא 'יצרת' בית חמים ונוח לכך וכך 'ילדים חמודים, כדי שיוכלו לגדול ולהתפתח בבריאות גוף ונפש ככלי לעבודת ד', ובעז"ה הם עצמם יגדלו אחר כך דור הבא, וימשיכו את שרשרת הדורות, שרשרת הזהב של עם ישראל.

***

רציתי לשתף אותך בחויה אישית עמוקה שהיתה לי. ביום השנה ראשון לפטירת אימוני וסבתיו הרבנית גלינסקי ע"ה התאספנו יחד כל בני המשפחה. היינו כ-200 נפש שזה רק שלישי מהמשפחה, זכינו שייסימו את הש"ס כולו על פי צוואתה של אמא.

הייתי מאד מרוגשת, ואמרת לי לעצמי ולאחרים: תראו אשה אחת, אחת ויחידה, שאכן עברה הרבה קשיים בחייה, אבל אחרי הכל תראו מה היא זכתה...?

זוהי הסתכלות של 'ירא את המקום מרחוק' כפי שאומר המדרש שאברהם ראה בעקדה את בניו של יצחק מקריבים קרבן במקום הזה.

אמא ע"ה הייתה אשה גדולה בידיעות בצניעות ובתפילה, אבל רוב הנכונות הזכירו ב'אמצע' את המרק של סבתא וכמה היא רצתה שנאכל... אכן ילד זוכר את הריח של הבית יותר מהערכים והדיבורים הרבים, ואפילו יותר מן המשחקים שקנו לו! זוהי הפנימיות של האמהות.

אבא זצ"ל היה מוסיף על השועל והכרם: מה העצה הנכונה עבור השועל? השועל אכן היה צריך לצום כדי להיכנס בכרם, אבל אז לא לאכול, אלא לזרוק החוצה את האשכולות, ואז לצאת כשהוא עדיין רזה דרך הפרצה, ואז להתישב בנחת ולאכול את הפרות...

ברוח הדברים, יש לי בשורה בשבילך - כן, כאן בעולם הזה, אחרי שזוכים לגדל את הילדים, אמנם מתוך 'רוון' וקושי, זוכים לשבת בנחת ולאכול מהאשכולות המתוקים, זה כמוזן חוץ מהקרן הקיימת לעוה"ב.

בצר הרחבת לי

מה עושים איתו?

"צריך להזריק את זה", היא אמרה.

"אני לא יכולה. לא יכולה" מלמלתי באיבוד עשתונות מוחלט.

היא גם הייססה, אבל מראה פניו של אלעזר שהלך והאדים והתנפח מרגע לרגע שכנע אותה לעשות מעשה. היא התקשרה למד"א, תיארה את המצב ולפי הנחיותיהם פתחה את המזרק, אחזה היטב באלעזר ההמום, ונעצה את המזרק ברגלו, ממש כמו בציוור שעל הארזיה.

הוא החל לבכות, ואני יחד עמו. הוא ממש לא הבין מה השכנה מעוללת לו. חיבקתי אותו, ניסיתי להרגיע את הבכי הנעלב שלו, כשאנו שמות לב שבכיו הופך להיות ברור יותר, והאודם החזק של פניו הולך ונסוג. המוקדנית הבטיחה לנו שהאמבולנס בדרך, ובניתיים ספרה לי השכנה כיצד היא ידעה מה לעשות: לפני שנתיים למדה בכיתתה ילדה הרגישה לבוטנים עד כדי סכנת חיים. בזמנו היא עברה הדרכה קצרה למקרה חירום, ושמעה אודות מזרק האפיפן החיוני. לתלמידה ההיא, ברוך ה', לא היה צורך בידע הזה, אבל עבור אלעזר שלי הוא היה גורלי ממש.

רגעי ההמתנה עד לבואה של העזרה הרפואית היו ארוכות כנצח, אך למעשה לא עברו יותר ממשע דקות ואנשי ההצלה נכנסו לבית בקול רעש.

הם בדקו את אלעזר למרות יבבותיו החרדות, מדדו לחץ דם וחמצן בדם, בחנו את מראהו, והיו מרוצים. מצבו של אלעזר כבר היה יציב יותר. הנפירות ירדה מעט, והוא הצליח לנשום. אומנם שימתיו היו קולניות ונבחניות משהו, רצופות שיעולים, אך הם בדקו אותו ואמרו ברגש: מי שהזריק לו את האפיפן הציל את חייו.

בלבולים ופחדים

הם נתנו לו משאף להקלת הנשימה, אך אלעזר המפוחד לא שיתף פעולה. הוא בכח והשתעל לסיוגו, ורק כפפת סיליקון שהפכה בתושייה של רגע לבלון מקורי הרגיעה אותו. בעוד אנשי הצוות מתלבטים אם הוא צריך עזרה נוספת בבית חולים, ראינו פתאום כי פריחה אדמדמה מכסה את רגלו, זו שבה קיבל את הזריקה. עובדה זו חברה למדדים החיוניים שלא היו מספיק טובים, ובשיתוף עם צוות מד"א שהגיע בניתיים- הוחלט לפנות אותו לבית חולים.

בין לבין הספקנו ליידע את בעלי במתרחש, ולמרבה הנס, בדיוק היום היה אצלו הרכב של אביו. ברגע שהוא שמע מה קורה עם אלעזר הוא מיהר לנסוע הביתה. הוא הגיע במהירות לא רגילה מחוץ לעיר, ובטוח שרק הקב"ה שמר עליו בדרך. הוא היה כה מבובל ומבוהל, שלא ברור איך הוא נסע והגיע בשלום. ירדנו לאמבולנס בעודי ממלמלת לעבר שכנתי כמה הוראות חטופות לטיפול בשרוליק הבוכה.

בעלי הספיק ברגע זה להגיע ומיד עלה לאמבולנס והצטרף כמלווה לאלעזר המבולבל. אני חזרתי הביתה לשרוליק הישן ולשכנות הדואגות, ואלעזר נאלץ לבלות לילה ארוך במיון, עם בדיקות והשגחה מתמדת.

אותו ערב קשה עבר עלי בדאגות איזמות ובפחדים גדולים מן העתיד: הנה, אני בעצמי התבלבלתי ונתתי לאלעזר מטרנה חלבית, איזו סכנה גרמתי לו ברגע קטן על עייפות! ומה יהיה עליו מעתה? תמיד הוא יהיה בחשש של סכנת חיים? לפתע הציפו אותי כל הפחדים השכוחים: איך הוא ילך לת"ת עם סייעת צמודה? האם החברים יצחקו עליו? האם הסייעת מצליחה לשים לב לכל תנועה ולכל מאכל שהוא מכניס אל פיו? איך הוא יגדל ואיך יתפתח...? מיליון מחשבות מטוטטשות התערבבו במוחי באותו לילה.

לפנות בוקר השתחרר אלעזר עם הוראות למעקב בקופת חולים, ובעלי חזר עמו הביתה. באותו יום כבר מיהרנו לרכוש מזרק אפיפן חדש, מאחר שהוא חד פעמי. מחירו של לא רצינו לחכות יום אחד בלי המזרק מציל החיים.

השכנה איננה

לאט לאט חזרתי לשגרה. אלעזר כבר לא השתעל ונראה נפלא

כשהיה אלעזר הכבד שלנו בן שמונה חודשים, כבר ידענו שהוא אלרגי להרבה מאכלים. בוטנים, ואגוזים, עגבניות, תפוזים, ושומשום הוצאו מחוץ לתפריט, וחלב ומוצריו נכבו בראש הרשימה האסורה כמסוכנים ביותר.

לאלעזר נולדו בניתיים אח קטן, והתזונה בביתנו עברה בדיקה קפדנית וסיונו מחמיר. מוצרי חלב הוצאו מחוץ לתחום, כדי שאלעזרש בן השנתיים לא יתגרה, במבה הס מלהזכיר וגם לא חמאת בוטנים למריחה. ארוחות הצהריים והערב הפכו למשמעממות ובשריות באופן קבוע. מינוי התארח בביתנו במקום של כבוד, ביצים, עופות ובשר נאכלו על בסיס יומי ולא משנה מה היה מחירם בחנות אותה שעה, כי זה היה האוכל היחיד של אלעזר.

החלפה מסוכנת

אלעזר היה כמעט בן שנתיים, ושומלובין בן חצי שנה. אותו יום חזרתי עייפה מאד מהעבודה. בלילה בכח שרוליק הקטן, אולי הצמיח שיניים ואולי כאבו לו האוזניים, אני ככול אופן נדנדתי והרגעתי, לא עצמתי עין ובעת רק רציתי לסיים ברוגע את ההשכבה וללכת לישון מוקדם. הילדים מצדם תכננו תכניות אחרות ואיכשהו הזדחל הזמן במשחקים וסיפורים אמבטיית וארוחת ערב והנה, אפשר להיכנס למיטה ולילה טוב.

בעיניים חצי עצומות הכנתי את הבקבוקים לשני הקטנים, אלעזר נקי ומפוגם קיבל ראשון את הבקבוק החמים, ומיהרתי לשרוליק שצרח אף הוא בעייפות של רעב. בעודי מלבישה את הקטן שמעתי קול זריקה ממיטתו של אלעזר, ומיד אחר כך החלו יבבותי לעלות ולנסה בחדר הילדים. אולי נפל הבקבוק שלו? לא נורא, רק אנגור עם שרוליק ואגש אליו. הוא גדול, מותר לו לבכות שתי שניות. ניסיתי להרגיע את עצמי, אבל אז שמעתי קולות שיעול חנוקים מחדרו. זינקתי אליו בבהלה, מגלה אותו מקיא ומקיא וארשת פניו מוורת. מה קרה? לא היה לי כוח לחשוב. הרמתי אותו, שיגמור להקיא וטפחתי על גבו קצובות. די די חמודי...

הוא פסק להקיא, ואני בקשתי להרדמו מחפש, אך אז נשמעו לי נשימותיו כעמומות מדי. יצאתי מהחדר החשוך ובחנתי אותו בחשד: לשונו משורבבת, פניו הולכות ומאדימות והוא מתאמץ... מתאמץ לנשום. נחרדתי. זו תגובה אלרגית חריפה, אבל מה קרה פתאום?

אוי, ואבוי, קלטתי באותה שנייה איזמה ומיהרתי למטבח מבוועתת. כן. על השיש עמדה קופסת המטרנה של שרוליק. הקופסה כמנה הכנתי את הבקבוק לאלעזר. אני במו ידי הבאתי לאלעזר הרגיש שלי בקבוק של אבקת חלב. וכעת, הו, הוא לא מצליח לנשום! ריבנו של עולם, מה עושים? מהחדר הפנימי עוד עלו יללותיו קורעות הלב של שרוליק הנטוש, ומשום מה תפסו הבכיות שלו את כל מוחי ולא הותרו לי פתח קטן לחשיבה הגיונית. תפסתי את אלעזר, הרמתי אותו, צעקתי לעברו, והוא רק מחרחר מולי במאמץ, לשונו השתרבבה מיובשת, וקולות קטנים, נושאים, בוקעים מפיו.

השכנה הגואלת

אלעזר, שרוליק, מה אני עושה קודם?

הרמתי את שרוליק ורצתי לשכנה מומל. דפקתי ודפקתי בחוזקה בלי לחשוב. השכן פתח את הדלת בתמיהה לשמע הדפיקות המזורזות ומיד אמר כי השכנה לא בבית. מה יהיה?

ברוך ה', אני גרה בבנין בו בכל קומה יש ארבע משפחות, ובל להתמהמה מיהרתי לדפוק אצל השכנה הנוספת בקומה שלנו. הבת שלה פתחה ואני יזקתי בהיסטוריה: "תקראי לאימא שלך דחוף!"

היא הגיעה ובקשו הצלחתי להסביר לה מה קורה. רק רציתי שהיא תיקח ממני את שרוליק, שיפסיק לבכות ואולי אצליח להיזכר ולדעת מה עושים. היא לקחה את התינוק ובררה מה ארע. "נתתי לאלעזר מטרנה חלבית!" אמרתי לה בלחץ.

להפתעתי היא ידעה בדיוק מה לעשות. "יש לך בבית זריקת אפיפן?" היא שאלה. ופתאום נזכרתי ש... כן, יש לנו בבית, ואני אמורה להזריק לו את החומר נוגד האלרגיה. אבל אפילו לא זכרתי היכן מונח המזרק, ובוודאי שלא העותי לקחת ולהזריק כמו יד. היא ניסתה להרגיע את שרוליק, לא בהצלחה רבה, ועם זאת בקשה ממני להירגע ולחפש את המזרק. חיפשתי וחייטתי ומצאתי. כעת,

כרגיל, רק כשהוא ראה את השכנה הוא זכר ואמר בתלונה שהיא באה ועשתה לו כואב ברגל... אני לעומתו חשתי ביטחון מה בהימצאותה של השכנה סמוך לביתנו. "את תזריקי לו אם זה יקרה עוד פעם!" אמרתי לה בצחוק, כשבליבי עוד שוכנים הפחדים המעורבבים ההם.

הוצאתי את המטרנה החלבית מהבית, והחלטנו שגם שרוליק הקטן יקבל תחליף חלב צמחי. עדיף שלא יהיה בבית כל פתח לטעות גורלית כזו, כך סברנו. ורק קיוונו לשקט בבעיות האלרגיות.

אולם, רק שבוע חלף, בקושי שכחתי את הלחץ והאימה שעברתי, וכבר חזר אירוע החירום בפנינו חדשות:

היה זה בבוקרו של יום הפורים. משלוחי מנות החליפו ידיים, אלעזר ושרוליק לבשו את תחפושותיהם וגם בקשו להיחלץ מהם. הבניין המה ורעש בקולות צהלה ושמחה של יום הפורים, כשאי עמלה וטרודה במטבח על משלוחי המנות ובישול לסעודה. פתאום הגיע אלי אלעזר ופניו מאדימות במין פריחה משונה.

"מה קרה, אלעזרוזו?" נבהלתי. הסתכלתי בפיו, וראיתי פרוורים צהובים חשודים סביב הפה הקטן. הצצתי בידי, ומיד קלטתי מה קורה. הוא החזיק פיסת במבה מעוכה באצבעותיו. במבה!

"אתה אכלת את זה?" שיעול מאשר היה התשובה. אוי. רק זה לא. בדיוק בפורים? ושוב אני לבד בבית! מה עושים? מה?

רצתי לחדר מדרגות, מבחינה בזווית העין בילדים המחופשים שבידיהם חפצות במבה פתוחות. אהה, כנראה הם כיבדו אותו והקטן שיצא ונכנס נהנה לטעום מהממתק שאימא אף פעם לא מחלקת... בלי לחשוב נחפזתי לדלתה של שכנתי המורה. שתפתח כבר! שתבוא ותזריק לו את האפיפן! הוא בסכנת חיים! נו, שיפתחו לי! הדפיקות שהפכו למחולמות לא העיילו יותר, ואלעזר לצדי הוסיף להשתעל כשפניו מאדימות באיטיות.

הם לא פותחים. לא פותחים. "הם כנראה נסעו לכל הפורים", אמרה אורה השכנה משמאל. היא יצאה מביתה לשמע הדפיקות הסוערות, וניסתה לעזור.

"אבל אלעזר צריך אותה! הוא אכל במבה!" קראתי בלחץ, "בואי אתה, תזריקי לו!"

השגחה מדויקת

אורה נרתעה למשמע ההזמנה, אבל רעיון אחר היה לה. "חכי שנייה, בדיוק היום בעלי הביא רכב כדי שנוכל לנסוע לסעודה. הוא ייקח אתכם לקופת חולים".

היא הזעיקה את בעלה, ותוך דקותיים מיהרנו אל הקופה עם אלעזר המתנשף במאמץ. בקופת חולים מיהר הרופא לייצב את מצבו ודווקא לא הזריק לו אפיפן. "אינן צורך בזריקה הזו, הוא הסביר לי, האם המפוחדת, ברוגע. "שימי לב, הילד לא התנפח וקשתי הנשימה שלו לא היו חמורים עד כדי סכנת חיים. כנראה שהוא יותר אלרגי לחלב מאשר לבוטנים, ולכן מספיק טיפול נוגד פחות עוצמתי. זריקת האפיפן מכניסה את הגוף כולו למלחמה, ואם אפשר להסתדר בלעדיה, מוטב כך".

פתאום חדרה שלווה אינסופית לליבי. הבנתי שרק האבא הטוב מלמעלה מסדר את כל הפרטים הקטנים ודואג לאלעזר שלי יותר מכל אחד אחר בעולם. חשבתי שהשכנה היא הפתרון הטוב לכל מצוקה, דפקתי ונלחצתי, רציתי בכל מאווי שהיא תזריק לו את האפיפן, והנה, הקב"ה דאג לו טוב יותר. הפעם האפיפן היה מיותר, ואולי לכן השכנה לא הייתה בבית. כך הגענו לקופת חולים, והוא קבל את המענה המתאים ביותר למצוקתו.

כן, אלעזר שלי רגיש להרבה מאכלים, והאלרגיה שלו עלולה לגרום לסכנת חיים, אבל אבא שלו שומר עליו מכל משמר, ומה לי כי אדאג?

המדור שלך לשיתוף בהארות שחשבת עליהם
שהאירו לך והעירו אותך לחיים

ואני רופא אותה

העולם מתחלק לשניים: אלו שכל הזמן עובר עליהם, ואלו שהכל עובר מעליהם. אז זהו שאני שייכת לסוג הראשון - אני חווה את הכל עם כל העוצמה. זה טוב כשהוא בטוב - שמחה, קשר, חיבור לה'. אבל כשהוא בצד הפחות נחמד, זה נראה בערך כך. להלן מיצג מדגמי.

יש לי טראומות נוראות מתאונה שפעם ראיתי. כל פעם שאחד הילדים מתקרב קצת לשפת הכביש אני תופסת בו בדש בגדו בחוזקה ופשוט צועקת. לפעמים אפילו צורחת. אני פשוט לא שמה לב מי נמצא ברחוב, רק כולי בחרדה לאמור: תיזהרו! כביש!

עם הילדים בבית אני משתדלת להיות הכי טובה שאפשר. הלכתי לקרוס הנחית הורים. שמעתי המון שיעורים. על אמא טובה. ואמא טובה דיה. וגם על האידישע מאמע. אבל תמיד היה לי מין 'אוש קודרני' כזה שהצביע לי בפנים התומות על כל המרקומות הבלתי פתורים ביחסים שלי איתם. כן ודאי. הכל בשורשים שלי בילדות. בעבר, כל החסכים הטראומות הנטישות הכואבות. תשאלו כל מטפלת רגשית מתחילה. וגם מנסה. ואני רואה את זה מול העיניים את כל הטעיות שהבטחתי לעצמי לא לעשות ואני עושה בתוספת ריבית. כמובן יש גם מקומות מדהימים של הצלחה. אבל...

***

בכלל יש תקופות בחיים שאת כמו מטע עצי זית חלשים. העצים 'רוקים'. המטע כאילו פורח ואפילו יש פירות אבל הכל במצב של קיפאון. את מתפקדת, עובדת, אפילו מביאה חיים חדשים לעולם. אבל משהו בתוכך לא חי. את מרגישה מין סחיבה פנימית כזו.

פעמים שחשבת לעצמי, שאלו 'שעובר עליהם' הם סוג של אסופת טראומות. פותרים בעיה אחת כדי לגלות שיש מאחריה עוד תיבות פנדורה ואין לדבר סוף.

***

יום אחד הסתכלתי לאחור. כי פתאום גילית שאני במקום אחר לגמרי. המציאות החיצונית שלי נשארה אותו דבר. לא זכיתי בפייס. לא עברתי איזה שינוי דרסטי. אבל משהו פנימי מתרפא בי.

זה חיבר אותי מיד לדיבור של הספור מבת המלך שעשרה חיצים ננעצו בה. עשרה חיצים. זה כל הבאגים שיש לך עם עצמך. המקומות הבלתי פתורים שבחייך. כל החסימות הרוחניות שיש לך בנשמה.

וכשסיפר הרב'ה את הסיפור הזה הצביע על עצמו ואמר: **ואני רופא אותה.**

רופא אותה. אני בטיפול הכי נכון והכי טוב והכי יעיל. הרב'ה אמר רופא אותה. כל המהות שלו של הענין שלו לרפא את בת המלך. כמה שאני יותר מחוברת אליו. אני נכללת במהמות המרפא הזו. והריפוי הזה קורה לי כל הזמן. כי לא כתוב ואני ארפא אותה בעתיד. ואפילו לא אני מרפא אותה. אלא

ואני רופא אותה. איזה רפואה מתוקה. זה לא רק לקבל טיפול וללכת הביתה. זה להיות בתוך הרפואה.

וזה תהליך שקורה כל הזמן. בקצב שלך. לפי הכלים שיש לך. בת המלך שבתוכך מתרפאה כל הזמן.

לבחור באור

שפת האור

אצל משפחת רוגעל'ע העסק זורם, רק הטונים הם אחרים, הכל הרבה יותר מעודד. המחמד השלישי ניתן למאבדת הכרונות, וגם המחברת נשארה אבודה, אבל אבא לא הולך לאיבוד.

איזה כיף היה לנו בחנוכה, עכשיו יש לנו הזדמנות להמשיך אחרי שאגרנו כוח. היתה לנו תחנת התרענונות. להיות ביחד, לדבר על כל מה שהיה חשוב, ולא הספקנו כי לא כולם היו בבית. כמה טוב לנו שאנחנו מתארגנים עכשיו ומשלימים את כל הציוד. זוהי השפה הממריצה.

מה נותן לרוגעל'ע את הרוגע? המבט החיובי. הוא רואה את העולם כמקום מלא אתגרים. העתיד צופן התקדמות למקומות חדשים ומרתקים. הילדים נדבקים באופטימיות הזו ואי אפשר שלא. כי הוא מאמין בטוב. לכן השפה שלו היא שפה שממריצה. הוא נותן חשק לעשות ולהתקדם, כי יש לאן!

לעומתו, עצבני המסכן מלא 'אוש תסכול וכעס', יש לו לחץ ועול כבד מכל דבר. החיים הם דבר קשה ומלא סבל. הוא עושה את הדברים הנכונים אבל בצורה הלא נכונה. במקום לתת לילד ולעצמו ביטחון - הוא עמוס רגשות שלילים של מתח מיותר, ומעביר אותם לילדים.

חבל. גם לאכול את הדג המקולקל וגם לשלם. אנחנו כבר עובדים קשה ועושים את הדבר הנכון, בואו נשנה את כיוון המחשבה שלנו. נראה בכל מציאות שלך ושל הילדים את הטוב. כל מחמד קטן שנת לילד זה ענק זה גדול. את בונה כאן בני אדם, תשמחי במה שאת עושה, תעריכי כל מה שקורה לך לכיוון החיובי.

נמתג לעצמך את החיים כטובים והם יהיו כאלה. יש אנשים שבוכים כל החורף על הקור הרטיבות והבוץ, כשמגיע הקיץ הם מאושרים ומרוצים? לא. כי מי שרואה טוב יראה אותו בכל מצב, וכן להיפך.

***

מחקר שנערך גילה, שבקרב האנשים האופטימיים ההערכה העצמית היתה גבוהה כלפי מעלה. לעומתם אצל הפסימיים הערכתם העצמית די שיקפה את המציאות. אולם מה שקרה בהמשך הוא שביצועי האופטימיים השתפרו, בעוד שהפסימיים נשארו על אותה רמה ואף ירדו ממנה. אם כן האופטימיות וההערכה העצמית כלפי מעלה היא זו שבעצם איפשרה לה להתממש.

חנוכה - חג החינוך - מגלה לנו את כוח האור הקטן שדוחה חושך גדול. את הכוח של שמחה בקצת הטוב שעשינו. זה סוד החינוך זה סוד החיים.

זוג זקנים ז'ל ישובו יחד בגן עדן ונהנו. אמרה הזקנה לבעלה ז'ל. "תראה כמה יפה כאן. אילנות מרהיבים נחלי אפרסמון ממש גן עדן". 'אה, שושנה', מפטיר לעברה הזקן בתנועת ביטול 'אם לא החסה שלך יכולנו להיות כאן כבר לפני עשרים שנה'...

ובכן. מכירים את הטבעוניים הצמחוניים הפאנטים. אלו שבלי לזלזל חלילה במאמציהם הכנים לשמור על בריאותם - נכנסים למרה שחורה ולרדיפה עצמית וכמעט סובלים מתת תזונה כי לאחרונה התברר שהירקות האורגניים גדלים באזור בו מי התהום זוחמו... וספיגת הויטמינים מהגזר אפשרית רק כאשר מאדים אותו פרוס לטבעות החתוכות בסכין עץ מעל קדירת (חרס...) מלאת חלב עיזים לא מפוסטר.

***

הפעם נעסוק בשאלה איך חוזרים לשגרה.

אחרי שבירת השגרה מכל סיבה משמחת, כגון חופשת חנוכה, או שבירת שיגרה מסיבה אחרת. ישנו קושי לחזור לכללי היומיום שקצת נפרצו. אם במשך שבוע הילד התרגל לאחר את שעת השינה שלו, ולגוס בסופגניות בציפוי שוקולד לבן ודוריטוס לארוחת ערב. פתאום נגמרו החגיגות. איך עושים את זה נכון? איך עוברים מאווירת שחרור ואתנחתא למשהו קצת יותר מחייב?

לפעמים לא מדובר אפילו בשובר שיגרה ארוך. אלא מצב בו לזמן קצר הבית היה על תקן נייחא, והנה מה לעשות, שבת נגמרה וצריכים להתחיל לארגן את הבית ולתקתק עניינים. הילדים (והמבוגרים) נמשכים בכבלי קסם אל הנינוחות הלא מחייבת אבל השעון דוחק המלאכה מרובה... מה הפתרון? שתי צדדים למטבע; שפת הקור ושפת האור.

שפת הקור

בבית משפחת עצבני העניינים עובדים קצר ולענין. יום לפני תחילת הלימודים נערך 'מסדר ילקוטים'. אבא יושב בראש השולחן, וכל הילקוטים עוברים לפניו כבני מרון. ילדים, זהו! נגמרו החגיגות!! תראה לי את הילקוט! לך חסר מחמד! זה כבר המחמד השלישי שלך מתחילת השנה, מה קורה איתך? לך אין מחברת חומש (טון טראגי מיואש), איפה שמת אותה? כמה פעמים אמרתי לך... ואת, גם חוברת וגם מחברת אין לך. למה? ולמה התיק שלך נראה כמו פח שמיטה?

כך נראית השפה העריצה. אני השולט! ואין לי ברירה, כי אני באמת רוצה בטובת הילדים. אז כדי שיתחילו לזוז ולקדם עניינים זו הדרך. גם את עצמי אני מניע באותו אופן חסר התחשבות. מה שחייבים לעשות עושים!!!

מאגר שידוכים מבית 'היקבצו'

בחור יקר!

מתלבט מה בדיוק מתאים לך?

רוצה משפחה בסגנון 'ליטאי' אבל ברסלב מדבר אליך?

בדיוק בשבילך אנחנו כאן!

מאגר שידוכים יחודי ואיכותי מבית "היקבצו"

במאגר תוכלו למצוא הצעות מגוונות של שידוכים - ברמות התקרבות שונות.

סודיות מובטחת!

להרשמה וקבלת טופס, נא לפנות לטל: 058-326-06-47 או למייל: a9996560@gmail.com

נ.ב. מיועד גם למשפחות שמחפשים לבתם בחור בסגנון כזה

הודעה משמחת

לאור הביקוש הגובר והולך

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה אנו מתכוונים להוסיף תכנית חדשה של 'כינוסים',

[מלבד הכינוסים המרכזיים המתקיימים אחת לתקופה]

על פי התכנית החדשה, יתקיים כינוס 'איזורי' - אחת לחודש,

בכל פעם בעיר אחרת - עבור תושבי האיזור

בכינוסים אלו - נסב יחד סביב שולחנות ערוכים, נשמע שיעורים והרצאות בנושאים שונים

במשנת ברסלב, וגם נערוך שיחת חברים קרובה ופתוחה, סביב הנושאים החשובים.

הכינוס השני, יתקיים בשבוע הבא בעיר כרמיאל, הכנה לחנוכה

פרטים על הכינוס בכרמיאל, ועל הכינוסים הבאים אי"ה, ניתן לשמוע במספר: 079-578-76-46

כמו כן ניתן להירשם לקבלת צינתוק בכל עדכון על כינוס, הוצאת גליון, וכדומה

הודעה ובקשה

לאור התחדשות הגליון במתכונת מסודרת וקבועה הננו שמחים להודיע, כי מעתה ניתן להירשם כ'מנוי' ולקבל את הגליון בכל חודש לביתכם, במחיר 5 ש"ח לחודש.

להרשמה: מכשיר 'קהילות' ערך 'איגוד הפעילים' / 'הקבצו'. להטעין את הסכום, ולדווח במספר: 0548537200, או במיל: vhecmu@gmail.com

אפשר כמובן לקבל את הגליון ללא תשלום, בדואר אלקטרוני. להרשמה: vhecmu@gmail.com

כמו כן עומדים אנו לחדש את ההפצה ברחבי הארץ, בישיבות ובתי כנסיות. מי שמעוניין להירשם כנציג איזורי, נא להתקשר בהקדם למספר: 0548537200 ותבא עליו ברכה.

בגליון הבא אי"ה יתפרסמו שמות הנציגים ברחבי הארץ, אצלם ניתן להשיג את הגליון ללא תשלום.

הודעה משמחת

בסייעתא דשמיא החל לצאת לאור גליון שבועי 'המקורבים', המיועד עבור בני התורה חניכי הישיבות.

הגליון כולל מדורים שונים, ביניהם: פרשת השבוע - בפנימיות, ליקוטי מוהר"ן - בעיון, חדשות ועדכונים, ועוד.

לקבלת הגליון בדואר או במייל, ולכל עניין הקשור לעלון, ניתן לפנות למייל: e0773140331@gmail.com או במכשיר 'קהילות' על ידי החיפוש 'עלמא דאורייתא'.

כמו כן, נפתח קו 'המקורבים', בו ניתן לשמוע שיעורים, ראיונות, שיחת חברים ועדכונים שוטפים על חברות וכדומה, ועוד. מספר הקו: 0773140331 [פירוט על שלוחות הקו, מופיע בגליון 'המקורבים'].

נ.ב. הגליון והקו - אינם שייכים לארגון 'הקבצו', ואין לנו שום אחריות על התוכן שמופיע בו.

בברכת 'אחותנו את היי לאלפי רבה'

הצלחה וסייעתא דשמיא

= כיסופים =

זה הזמן להתכונן לחנוכה שבת במעייבינו! ונר ראשון באומן המסע החורפי של 'כיסופים' עם הרב דוד גבירצמן

ברדיטשוב - פולנאה - שפיטובקא - אניפולי - אוסטראה - מזיבובי - ברסלב - אומן

נסיעות פנים באוטובוסים חדישים ארוחות וסעודות שבת כיד המלך לניה בתנאי פנסיון מלא התועודיות שיעורים וניגונים

אל חלבנות הנוערים בעולם, לחמם את הלב ולהתחבר אל האור בעיצומם של ימי החורף. ולקראת ימי חנוכה הקודשים, אנו יוצאים כמדי שנה למסע שכולו קדושה התעלות והתחברות פנימה, אל קברי הצדיקים ענקי החסידות ואל המאורות הגדולים הבעש"ט ומוהר"ן מברסלב באוקראינה.

כמיטב המסורת של 'כיסופים', המסע מוביל עושר רוחני עם שפע גשמי, מתוך התרוממות הרוח ופתיחת הלב, ובאווירה שמתאימה לכם. חמישי עד שני כ"א-כ"ה כסלו 29/11-03/12 052-7172452

אפשרות לזוגות, בהפרדה ובאווירה חסידית מלאה

כבוד משה

הופיע ויצא לאור הספר

אעירה שחר

סודם הגדול של השעות הקטנות של הלילה

רב אהרן
מפדורב ודאלב ואונקדת

איך רוב פנימי לא ידעו
ישראל פיו באלה?
מי צובע אפלטון לא ידע?
אולי רוב ארזי ישראל כתבו את
תשובתם בלילה באלה?
אולי חזן פלטון ליצב אהרן
לא מרוב?
אוי הפכנו הראייה אהרן
לחיות?
וכיצד צובע אפלטון אהרן
אברהם באלה באלה?

יצא לאור ע"י
מכון תורה ודעת
להפצת מוסר וחסידות

מעוטר בהסכמותיהם של גדולי הדור שליט"א

יחד עם זאת בספר זה יקרא הקורא את כל הציטוטים והפניות והפניות
בידע וליקויים את כל צאת הדבר קודם ופולטת פה אהרן אהרן ואהרן

הפצה ראשית: בני ברק - חנות ספרים מלכות דוד רח' הרב אהרונביץ 74.
ירשלים - חנות ספרים עין יעקב רח' עין יעקב 31.
ירשלים - חנות ספרים רח' שמואל הנביא פינת בני אילן.
ביתר - 02-5802704
צפת - חנות ספרים דורפמן רח' מאור חיים 4.

להזמנות מרוכזות - 0527613148

הקבצו

בית וועד לחכמי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m072247774@gmail.com

גליון
35

נושא החודש:
ממון ופרנסה [א]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

תאוות ממון - מהי?

כבר כעת שדווקא ההתמודדות הנכונה עם תאוות הממון - מלבד שהיא הדרך הבטוחה והיחידה לחיים רגועים ומאושרים - היא דם הסגולה והעצה הבדוקה ביותר להרוויח ממון...

כאמור, בדברי מוהר"ן ישנה התייחסות רחבה לנושא זה. בספר ליקוטי מוהר"ן ישנם כמה וכמה מאמרים על העניין (סימן יג, כג, כה, נו, סח-סט, ועוד), וכן בספר ליקוטי הלכות יש אריכות גדולה בעניין. בנוסף, בספר 'סיפורי מעשיות' מופיע 'מעשה' שלם (מעשה יב) שעוסק בעיקרו בנושא הזה, ומתוכו עולה באר היטב מהות העניין, חומרתו, והדרך להתמודד עמו.

דברינו על הנושא יתחלקו לשני מאמרים בע"ה. במאמר הנוכחי נלמד את נושא ה'ממון', ובמאמר הבא נעסוק בנושא ה'פרנסה' וה'השתדלות'. ושניהם מבוססים בעיקר על שני מאמרים בליקוטי מוהר"ן (סימן כג, כה), על שיחה בשיחות הר"ן (אות ד), ועל מאמר אחד בליקוטי הלכות (קידושין הלכה ג).

ממון - טוב או רע

האם הממון הוא דבר פסול?

מצד אחד, הממון הוא דבר חשוב מאד. העובדה שהשם יתברך טבע בהנהגת העולם - שהדרך להשיג דברים הוא על ידי ממון, אינה לחינם. בפרט שלא מדובר רק בדברים גשמיים אלא גם בדברים שבקדושה נרכשים על ידי ממון; ציצית ותפילין, שופר ומזוזה, ספר תורה וקרבנות, ויש מצוות שנעשים על ידי הממון בעצמו, כגון צדקה וגמילות חסד.

יתירה מזו, בית המקדש שהוא מקור הקדושה, היה בנוי מעשירות עצומה שאין דוגמתה בעולם. כמות הזהב והכסף והנחושת ושאר דברים יקרי ערך, וכמות הממון שהושקע בבניינו - ולא רק בבניינו אלא גם בכל סדר העבודה - היא עצומה וכמעט בלתי נתפסת. וכמו כן, הצדיקים הגדולים לאורך ההיסטוריה, החל מהאבות הקדושים, ממשיך במשה רבינו ובכל מוסרי התורה [רבי יהודה הנשיא - מסדר המשנה, ורב אשי - מסדר התלמוד] היו עשירים גדולים ומופלגים. ואכן, על התורה נאמר 'אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד', ואנו גם מתפללים על כך ומבקשים 'חיים של עושר וכבוד'.

המשך בעמוד ב <<

הציר המרכזי שעליו סובב העולם - הוא הממון. הדרך להשיג דברים, וגם הדרך לשלוט - הוא על ידי כסף. כך שהכסף משמש ככלי המרכזי והיעיל ביותר לכל מטרה, וככתוב 'הכסף יענה את הכל'. אך הוא משמש לא רק כ'כלי', אלא הרבה פעמים גם כמטרה, וישנם מקומות בהם 'שווי' של האדם נמדד לפי כמות הממון שברשותו. התחושה הרווחת היא שבשביל להיות 'מוסדר' זקוקים לכסף, וכמה שיותר. אין (כמעט) אדם שמתנגד לקבל לרשותו סכומים אדירים ובלתי מוגבלים של ממון, ואדרבה, עיני הכל נשואות לאותו רגע בו יזכו לכך. [זאת בשונה מאכילה וצרכים אחרים - שגם מי שמאד חושק בהם, יש גבול לכמה הוא מסוגל].

למון אינו נתפס בעולם כ'תאוה' אלא כ'צורך', ואם כבר מדברים על 'תאוות ממון' הרי שמדובר על אנשים שלוקחים את הממון כמטרה, עד שגם כשכבר יש להם הון רב שיכולים להתפרנס בו בכבוד הם ובניהם ונכדיהם עד סוף הדורות - הם ממשיכים לרדוף כדי להשיג עוד ממון. במקרה שכזה יכולים קצת להבין שמדובר ב'תאוה', ועדיין היא נחשבת לתאוה 'לגיטימי' בהחלט. אך בנוגע לאנשים מן השורה שהצורך שלהם בממון הוא שבביל הקיום היומיומי - לא נראה בכלל שמדובר ב'תאוה'.

***

אמנם בספרים הקדושים, ובפרט במשנתו של מוהר"ן - הממון נחשב ל'תאוה'. בדבריו מופיעים בדרך כלל בצורתא חדה המושג 'שלשת התאוות' שכוללים: תאוות ממון, תאוות אכילה, והתאוה הכללית. זאת אומרת שבאותה שורה של כל התאוות נמצאת גם תאוות ממון, ויתרה מזאת, דווקא התאוה הזאת היא החמורה שבהם, והיא כוללת בתוכה את כל התאוות, עד כדי שכמעט אי אפשר להינצל ממנו, ומי שנ'פול' לזה כמעט אין דרך להוציאו מכך.

משכך, לאחר שדובר בהרחבה על שני ה'תאוות' האחרות ('אכילה' בגליונות 26-27, ו'קדושה' בגליונות 28-30), מן הראוי להשלים את התמונה, ולהתייחס ל'תאוה' השלישית [ובעצם הראשונה], שהיא תאוות ממון. כאשר מתוך הדברים יתבאר כמה הנושא הזה חשוב ויסודי, מדוע הוא שייך לכל אחד, ומהי התייחסות הנכונה אליו. ומחמת החשש שיש להרבה בני אדם מההתעסקות בנושא, שמא הם עלולים 'להפסיד' משהו - חשוב לציין

דבר המערכת

חמימות חורפית

תקופת טבת - היא התקופה הכי לא רלוונטית.

ההתחדשות של תחילת השנה, ותחילת הזמן - כבר פגה מזמן. חנוכה אף הוא חלף, ופורים - עדיין לא נראה באופק, בפרט בשנה מעוברת.

זה הזמן בו החורף מגיע לשיאו - מוחוץ קר, מועגון וגשום, ומחדרים קודר ומשעמם. ואפילו השלג שאמור להפיג את הקדרות והשעמום - נשאר רק בדיבורים...

***

אך למעשה, זו היא התקופה בה - מתחת לפני הקרקע - מתרחשים הדברים האמיתיים

דווקא החורף הוא הזמן בו זורעים, נוטעים, מטפחים את האדמה ומשקים אותה, ותקופה זו - הנראית כל כך משעממת ומשממיה - היא דווקא הזמן בו עולה שרף באילן, ומתחיל להצמיח את הפירות. את התוצאות אמנם נראה רק מאוחר יותר, אך הזמן האמיתי בו זה קורה - הוא דווקא כעת.

בשבועות אלו של 'שובבים' בהם אנו קוראים על יציאת מצרים וקבלת התורה - אנו זורעים את הגרעינים, מהם יצמחו אחר כך חג הפסח וחג השבועות. כי הכלל הוא שרק מי שמקיים 'הזורעים בדמעה' מגיע אל השלב של 'ברינה יקצורו'.

***

זהו הדרך בה הצדיקים מולכים אותנו בתמידות. אנחנו אוהבים לראות תוצאות - הצלחה רוחנית שאפשר למשש בידים; הספקים והצלחות, ידיעות הרגשות והשגות. אך הצדיקים מלמדים אותנו שההשקעה האמיתית היא דווקא בפנים - מתחת הקרקע ובתוככי הגזע, ואז ממילא צומחים הפירות.

דווקא החורף הקר והמנוכר - הוא הזמן להשקיע בפנימיות. לחמם את העצמות של הנשמה, ולבנות מהות פנימית בריאה חזקה ויציבה. ובשביל כך אנו זקוקים לתורת הצדיקים, ולאורם הגדול. ואת זה אנו משתדלים להגיש בגליון זה על שלל מדורים.

ובמקביל שמחים אנו להתבשר על נסיעה מיוחדת, לאוקרינה הקפואה - לצינו הקדוש של מוהר"ן מברסלב, להתחמם שם ב'חמימות החורפית' השמורה במיוחד למקומות כאלו. הנסיעה מותאמת במיוחד לציבור בני הישיבות, מנחינת הסגנון, האווירה, התכנית, וכמות הזמן. ואין סיכוי - וגם אין צורך - שלא להתפתות להצעה והזדמנות נפלאה כזאת.

חורף חם, בריא ומוצלח

הנושאים הבאים:

- אדר א - ממון ופרנסה ב
- אדר ב - כבוד
- ניסן - תוכחה
- איר - מחלוקת
- סיון - הזמן והמקום

[בברכת החודש ועוד הרבה].

>>> המשך מעמוד א'

מתוך כל זה עולה בבירור, שהממון אינו דבר פסול כלל ועיקר, אלא דבר קדוש מאד. ומצד שני תאות ממון הוא דבר חמור מאד, יותר מכל התאוות, וכמו שרואים בחוש שהוא גורם לאנשים ליפול לכל העבירות שבעולם, ומוריד הרבה אנשים ביוגן שאולה. אם כן מהו ה'ממון' - טוב או לא.

אור רוחני - או עבודה זרה

הממון בשרשו הוא אור רוחני גבוה מאד, והאור הזה הוא השורש של ה'נפש' שלנו. זו היא הסיבה אמיתית שבני אדם כל כך חושקים בו ונמשכים אליו, משום שהנפש מזהה בו את האור השורשי שלה והיא נמשכת אחריו.

ולכן יש בו כח חזק כל כך, שהוא יכול להזיז בני אדם ולגרורם להם לעשות כל פעולה שבעולם, אנשים קמים בשבילו, עובדים בשבילו, מוכנים למכור דברים עבורו, ומסכימים אפילו לפעולות בלתי הגיוניות ובלבד להשיג את הממון, כלומר את אותו אור רוחני. יתירה מזו, האשה מוכנה להפקיר את כל כולה, ולקדש עצמה למשך כל חייה לאדם מסוים - בשביל פרוטה אחת שהיא רואה בידו. כי האשה שכל כולה 'נפש' - מוכנה לתת את כל כולה בשביל הממון שהוא שורש הנפש.

זהו הצד הראשון של ה'מטבע'. כעת נעבור לצדו השני. האור הרוחני הזה הוא השורש של כל השפע שבעולם. וכדי להגיע לעולם הוא חייב להתשלש למדרגה אחר מדרגה, להתעבות ולהתגשם עד שהוא מופיע לעינינו כשפע גשמי, שמתגלה בכל מיני צורות; אוכל, בגדים, כלים, הצורה המרכזית שהוא - ה'מטבע' בעצמו.

משום כך, הפסוק מדגיש ואומר **'בשמאלה עושר וכבוד'**, כלומר, גילוי הממון מופיע דווקא מצד השמאל, כי גילוי מייצג את המציאות הגשמית שהוא צד שמאל, ולא את המציאות הרוחנית שהוא צד ימין. וכאן נמצא החלק השלילי שטמון בו, שעלול להיות הדבר המסוכן ביותר בעולם.

הדבר המסוכן ביותר שיש בעולם - הוא העולם עצמו. העולם במהותו הוא 'כל' דרכו יכולים להכיר ולהשיג את השם יתברך. כשרואים דברים טובים בעולם; מים, אוכל, אור, חמימות - יכולים להכיר את החסד של השם. כשרואים דברים קשים בעולם - סלעים קשים, ברקים ורעמים, אש שורפת - יכולים להכיר את הגבורה של השם. כשרואים את היופי של העולם, ואת ריבוי הצבעים והגוונים שבו - יכולים להכיר את התפארת של השם, וכן הלאה.

זהו האמת, אבל הנטייה הטבעית היא לא כך. אדם מטבעו אינו רואה 'דרך' המים את חסד ה', אלא רואה את המים בעצמם. וכן את האש בעצמה, ואת הצבעים בעצמם. ומבחינתו זו ההתחלה וזה הסוף, ואין כאן שום דבר מעבר. כי 'העולם' הוא המעלים הגדול ביותר של האמת, שעומדת מאחורי מול העיניים אבל מוסתרת על ידי ה'אצבע' הקטנה'.

ואם זה נכון לגבי כל דבר שבעולם - על אחת כמה וכמה כשמדובר לגבי הממון. הממון הוא המסתיר הגדול ביותר על מציאות ה'. התחושה הטבעית והברורה ביותר הוא שאני זקוק ל'ממון' ותו לא. ברגע שיהיה בידי ממון - באותו רגע אני 'מסודר'. כל הקשיים, החסרונות, וההתמודדות - הם רק מחמת שחסר מעות. וכשיתמלא החסרון הזה - לא יהיו יותר שום חסרונות.

בשלב שני וחמור יותר, הכסף נועד לא רק בכדי למלא חסרונות, אלא כמטרה בפני עצמה. הממון בונה את ה'מעמד' של כל אחד, וגורם לו להיות 'שוה' 'מכובד' 'רצוי' ו'אהוב'. כך שהממון הוא האליל הגדול ביותר שישנו בעולם. הוא ה'אלהים' שיכול למלאות את כל החסרונות, והוא זה שיכול להגביה בנאדם, ולהפוך אותו לשליט ומנהיג, ומביא אותו לכל מה שהוא רוצה [וכידוע, שאפילו 'שונא בצע' אפשר להשיג בתשלום...]

תאות ממון - עניים ועשירים

נמצא, כי אמנם ה'ממון בעצמו' הוא קדוש, ובשרשו הוא אור רוחני גבוה ביותר, וזו הסיבה האמיתית שהוא מושך את כולם אליו; אבל 'היחס אליו' כמציאות עצמית, וכמלך גואל ומושיע - הוא הטומאה החמורה ביותר. עד כדי שאם נרצה לרזק את כל התאוות למילה אחת - היא תהיה 'ממון', ואם נרצה לרזק את כל ה'עבודות זרות' שבעולם למילה אחת - אף היא תהיה 'ממון'. וההתייחסות הזאת - היא היא 'תאות' ממון.

הגישה הזאת אינה תלויה כלל 'כמה' ממון יש לאדם, אם בכלל - אלא רק כיצד הוא מתייחס אליו. יכול להיות עשיר מופלג שאין לו שייכות לתאוות ממון, כי הוא לא רואה את הממון כמציאות, אלא ככלי לאור רוחני גבוה, וכאמצעי לעבוד את השם - אם על ידי צדקה או שאר מצוות, ואם על ידי התבוננות במהות הממון ושרשו. ולעומתו, יכול להיות עני ואביון שאין לו פרוטה שחוקה וכל כולו נתון בתאוות ממון, כי מבחינתו הממון הוא הגואל והוא זה ש'סדר' אותו, הוא ולא אחר.

עיקר הנסיון הזה קיים בזמן הגלות. כשהיה בית המקדש - ראו כולם כיצד הממון והעשירות הם כלי לגילוי אלוהים. אך מאז שנחרב בית המקדש, והוא נפל לידיהם של הערלים והטמאים - הוא 'נפל' לא רק באופן פיזי, אלא גם באופן רוחני ומהותי. וכך נעשה קשה מאד לזהות את מהותו האמיתית של הממון, וקל הרבה יותר ליפול לזרועות 'אלילותו'.

והתאוה הזאת, כמעט בלתי אפשרי לצאת ממנה. הן משום שהיא לא נראית כתאוה אלא כצורך אנושי בסיסי, והן משום שיש בה כח חזק מאד שמושך את האדם עד שקשה להתנתק מכן. הגלגל בו אדם סבור ובוטחו שכל ישועתו תלויה בממון - נמצאת בנקודה עמוקה כל כך בתוכנו, עד שקשה עד בלתי אפשרי לצאת מזה. והעצה הטובה ביותר וכמעט היחידה לכך - היא לצעוק על כך להשם יתברך בעצמו [וצריך לצעוק על כך מאה וארבעים קולות, כמניין 'ממון' עם האותיות]. אמנם במאמר הבא נלמד בעז"ה מהי העצה לזה, וכיצד משתמשים עם הממון כראוי [ועל הדרך - כיצד מרוויחים אותו...].

הקדמה לסיפור התקרבות

שטעיתי בגישתי האמורה, ושמתו לב שאכן יש בכך תועלת עצומה - הן עבור המספר, שכאשר הוא משחזר לעצמו את ה'פגישה' שלו עם העניין, ואת כל השלבים הקשורים לכך - זה 'מחדש' עבורו את ההתקרבות, ו'מגדיר' מחדש את התועלת שהייתה לו בעצמו מכן.

ובעיקר עבור הציבור, שכל אחד בצומת בה הוא נמצא, ומתמודד עם מבוכות וספיקות בינו לבין עצמו - יכול להפיק תועלת מרובה, כשהוא מזהה בתוך הסיפור נקודות בהם הוא עצמו מתמודד ו/או מתלבט, ונסיגה של אחרים יכול להאיר לו את אותם מקומות מסופקים ומבלבלים.

ולכן, אני אמנם ממשיך לסייג את הדברים, ולהדגיש שהסיפור מייצג זווית מסוימת מאד, וחלקים קטנים ומאד מסוימים מכל הדרך הנפלאה, ואין לראות בהם 'תמונה' מלאה על כך העניין. אך יחד עם זה אני מרגיש צורך להתנצל בפני כל אותם 'מספרים' שבמשך הזמן היה בלבי זלוזל כלפיהם, ואני מבקש את מחילתם.

[ואמנם יש לדון בזה אם יש צורך בבקשת מחילה, כי הם אינם יודעים כלל שכך חשבתי עליהם, ולא היה להם שום צער מזה. אך חשבתי בלבי, על פי המבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן רפב) שאדם במחשבתו הטובה על חברו, יכול לגרום לחברו להתעלות ולחזור בתשובה, אם כן ייתכן שגם להיפך - מחשבה של זלוזל על הזולת, עלול לגרום לו לירידה שהוא בעצמו אינו יודע את פשרה, ואם כן ייתכן שהם אכן נפגעו ממני, ועל כך אני מבקש מחילה].

ואני מזמין בזה את כל מי שזכה לעשות את הדרך הזאת, לעשות עזירה ולשתף את האחרים בסיפורו, והוא עלול להיות מופתע מגודל התועלת שיהיה בזה עבורו, וגודל יזכי הרבים שיוזכה על ידי כך. ותהיה הודעה זו תיקון על הזלוזל שלי בעבר.

הסיפור שלי הוא קצת ארוך, ובחלקו מאד ייחודי, ואני תפילה שיתן ה' בפי את הדיבורים הנכונים והנצרכים, שיביאו את התועלת המירבית עבור הציבור.

במדור 'משכני אחרך' מופיע 'סיפור התקרבות' מעניין ומיוחד, ולבקשת בעל המעשה - **אנו מביאים בזה דברי הקדמה על עצם המושג של 'סיפור התקרבות'.**

האמת, שתמיד זולתי ב'סיפורי התקרבות'.

אמנם מסופר על ר' נחמן מטולטשין, תלמידו של רבי נתן, שהזדמן פעם לקבוצת חסידים, שעסקו ב'סיפורי מופתים' כל אחד על רבו. וכששאלו אותו: איזה מופת יש לך לספר על הרבי שלך, השיב להם: אני הוא המופת של הרבי. כלומר, המופת הגדול ביותר הוא לקחת 'יהודי ולקרב אותו לעבודת ה' אמיתית.

ועל הרקע הזה, יש מקום לספר את ה'מופתים' הללו, כל אחד על עצמו. לספר היכן הוא אחז לפני שהתוודע לדרכו המופלאה של מוהר"ן מברסלב, וכיצד הוא נראה לאחר מכן. אך דווקא מהסיבה הזאת הסתייגתי מסיפורי ההתקרבות של ימינו. כי אם אמנם ר' נחמן מטולטשין היה 'מופת' שמכבד את הרבי שפעל זאת, כי הוא אכן היה צדיק ועובד ה' מופלג. אבל אנחנו - גם לאחר ההתקרבות - לא עושים 'כבוד גדול'... ולא משמשים כחלון ראוה מתאים להראות את 'כבודו' של מוהר"ן, אלא משמשים כ'ביון' עבורו.

זאת ועוד, לטעמי, סיפור התקרבות מייצג פן מאד מסוים בכל הנושא של תורת מוהר"ן, וכשבים ומציגים זאת כביכול 'זה כל הסיפור' - זה עלול לצנן את החיפוש אחר הדבר האמתי. מה עוד, שדרך כלל כל אחד שנכנס לזה ברצינות, מתקדם עוד ועוד, והוא בעצמו עלול להתבייש בעוד תקופה או שתיים במה שהוא סיפר קודם לכן...

***

ואף על פי כן, מחמת הערכת הרבה לגילוי 'הקבצו', והתועלת הרבה שהוא מביא לאנשים רבים מספור - החלטתי בעצמי לעשות את הצעד הזה, ולספר את 'סיפור התקרבות' שלי, למרות כל הטענות הנ"ל. וכתוצאה מהחלטה זו, תפסתי

משה: שלום יעקב מה שלומך? זה זמן רב שלא נפגשנו.

יעקב: אכן, נהייתי עסוק וטרוד מאד לאחרונה. ב"ה קניתי לאחרונה דירה ואני עסוק בהשגת כספים, מלבד טרדת הפרנסה הקבועה, כשהמשפחה מתרחבת והילדים גדלים ב"ה דורשים את שלהם.

משה: אם כן, אולי נשוחח מעט אודות הנושא של הממון והפרנסה, שבמשנת מוהר"ן תופס מקום חשוב ומרכזי, יחד עם שתי התאוות האחרות עליהם כבר דברנו: תאווה אכילה, והתאווה הכללית.

יעקב: דווקא נשמע מעניין, כי בעולם בכלל לא מקובל לקרוא לממון בשם 'תאווה', ובוודאי לא באותה שורה של שאר התאוות. אבל בכל מקרה, איך זה קשור למה שסיפרתי? אני סיפרתי על התעסקות בצרכי פרנסה מינימליים וחיוניים, ולא הזכרתי ואפילו לא חלמתי על 'תאוות ממון'?

משה: אכן. הנושא של 'תאוות ממון' אינו מדובר בעולם. אך המושג הזה מופיע כמעט בכל הספרים הקדושים, ובתורת מוהר"ן יש על זה דגש גדול מאד. ואם נשים לב, נראה שאמנם לא 'מדברים' על זה בעולם, אבל זה מה ש'תופס' את כל העולם, ומקיף את כל החיים.

אם נראה כמה מקום בחיינו תופס הנושא הממוני, זה ממש מזעזע. כי למעשה רוב בני האדם שורפים את כל החיים שלהם על הממון, לא מבעיני אלו שעוסקים במלאכה ובעסקים, שעל פי רוב זה מקיף את כל חיייהם ממש, אלא אפילו אלו שתורתם אומנותם, בהרבה מקרים כל החיים שלהם סובב סביב הממון, כי הראש עסוק במחשבות מהיכן להשיג כספים, וכדומה, ולפעמים כל הלימוד הוא אך ורק לפי חשבון של כסף, היכן ירויה יותר.

בקיצור הממון זה דבר שתופס את האדם לגמרי מכף רגל ועד ראש ולא מניח לו שום מקום למשהו אחר. ולכן, דווקא תאווה זו היא קשה יותר מכל שאר התאוות, כי שאר התאוות מתעוררים רק בזמנים ובמצבים מסוימים, ויש זמנים ומצבים שאין לאדם את התאווה, או שהוא יכול לברוח מזה, אבל הממון לוקח לאדם את כל הזמן ואת כל החיים ואי אפשר כמעט לברוח מזה.

ואם כן, כל מי שיש לו מעט שכל אמור לעצור להגע ולהתבונן: "מה עושים כדי להינצל מזה, שלא כל החיים יהיו סביב הממון, שהרי לא באתי לעולם הזה בשביל כסף".

יעקב: אינני מבין, 'כסף' ו'פרנסה' נקרא 'תאוות ממון'? הרי "עמך ישראל צריכים פרנסה", והפרנסה אף פעם לא היתה דבר קל, ובפרט בזמננו שאפילו הצרכים המינימליים של אוכל ביגוד ודיוור עולים להון תועפות, מי מדבר על גינואי הצאצאים, אז איך זה נהיה 'תאוות ממון'??

אם אתה מדבר על אנשים עשירים, שיש להם דיו הותר בשביל לחיות חיי רווחה, ועוד להפריש סכומים יפים לצדקה והחזקת תורה. והם בכל זאת ממשיכים להיות עסוקים בביזנס, ולשרוף את החיים שלהם - אני יכול להבין שזה קשור ל'תאוות ממון'.

תאוות ממון [א]

אבל אצלנו בסך הכל מדובר בדברים מינימליים, ולא ב'תאוות' ממון.

משה: יפה שאלת, וזו באמת הסיבה המרכזית שכמעט לא מדברים בעולם על המושג 'תאוות ממון', כי כמה נפשך - אלו שבין כה וכה אין להם כסף, והם רחוקים מהמינימום הנצרך לפרנסתם, סוברים שזה לא נוגע אליהם. ואלו שיש להם כסף, סוברים שאם מדברים על תאוות ממון באים לקחת לו את הממון שלו שזה כל חייו, ולכן הוא לא מוכן לשמוע על כך. כך שלא נשאר למי לדבר על תאוות ממון.

אבל אם נבין מהי 'תאוות ממון', נראה איך שמצד אחד תאוות ממון שייכת לכל אחד ואחד ממש - ואדרבא לפעמים דווקא מי שאין לו ממון יותר קשה לו להינצל מתאוות ממון - ומצד שני, לא נדרש כל מהאדם שלא יחפש כסף ולא ירצה כסף, אדרבה, הממון בדרשו הוא דבר גבוה מאוד והוא שייך למהות נפש האדם, וכמו שמצינו שרבי היה מכבד עשירים [ראה בליקוטי מוהר"ן סימן סח-סט שמארך לבאר כל עניין זה במתיקות נפלאה].

'תאוות ממון' אמור להגדיר את 'היחס' שלנו אל הממון, וזה שייך לכל אחד ואחד - החל מהבעל חוב העסוק בנישואי ילדיו וכלה במיליונרים הגדולים בעולם, כל אחד 'צריך' להינצל מתאוות ממון ו'יכול' להינצל מתאוות ממון. חוסר הידיעה מהי 'תאוות ממון' - גורם לאנשים לחשוב ש'קשה' להתמודד עם זה, וממילא להעדיף לחשוב שלא צריך לעבוד על זה, אך אם נבין נכון את העניין - נראה ש'כן צריך' וזה 'לא קשה'.

יעקב: טוב, הצלחת לסקרן אותי. ובכן, אולי תואיל להחכימיני ולאלפני בינה מהי 'תאוות ממון', ואיך זה שייך אלי?

משה: נחלק זאת לשתי חלקים: הפעם נשוחח על ה'שורש', ובפעם הבאה על ה'למעשה'. ובכדי להבין את השורש, נשוחח על שלשה נקודות חשובות:

הנקודה הראשונה ואולי המרכזית ביותר היא "הדאגה והטרדה סביב הממון", כי בוודאי שצריך ממון, אבל השאלה כמה הראש והמוח הוא סביב זה. וכלשונו כל מוהר"ן (בליקוטי מוהר"ן תורה כג): "ואלו בני אדם הנופלים בתאוות ממון, ואינם מאמינים שהקב"ה יכול לפרנס את האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם בגיעות גדולות - והם אוכלי לחם בעצבון. כמו שכתוב 'בעצבון תאכלנה', ועצבות הוא מרה שחורה - אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אלהים אחרים, חושך, בחינת מיתה".

כלומר, תאוות ממון הוא 'הלחץ' מהנושא של הממון. ובנקודה זו לפעמים דווקא מי שאין לו יותר קשה לו להינצל מזה, כי באמת הוא לחוץ מהכסף [אמנם על פי רוב גם מי שיש לו מלווונים לחוץ בדיוק באותו לחץ שלחון האברך להחזיר את הגמ"ח, כי השורש

של הלחץ הוא אחד]. כך שעיקר הנקודה אינו 'הרצון' לכסף אלא 'הדאגה' והטרדה סביב העניין, כי אם האדם שמח בחלקו ובוטח בהשם, אזי אינו מודאג טרוד ועצוב, ואז הממון שיש לו הוא ממון דקדושה ואין לזה שייכות לתאוות ממון, אבל כשכולו דואג וטרוד מזה, אזי הכסף הופך אצלו לעבודה זרה. [להבנת והרחבת העניין, כדאי לך מאד לראות את הסימן הזה הזכרתי בפנים, וכן את הליקוטי הלכות שעל סימן זה].

הנקודה השנייה היא 'החשיבות', כלומר, מה חשוב בעיני האדם, ומה נקרא אצלו 'הצלחה', האם לקבל כמה אלפי שקלים, או איזשהו הצלחה רוחנית אמיתית. וזה אינו דבר צדדי אלא מאד מהותי, כי 'יכולים להיות שני אברכים כולל, באותה רמה של התמדה ובאותם כשרונות, אבל החילוק ביניהם הוא שמים וארץ, כי אצל אחד, מה שמשמח אותו ומה שיקר בעיניו הוא אם זה להספיק הרבה שעות לימוד וכדומה, וכל העניין של הממון הוא טפל בעיניו כי הוא יודע ומבין שאין שום דמיון והתקרבות בין ההצלחה של הממון להצלחה אמיתית בתורה ובעבודת ד', ואצל השני מה שחשוב בעיניו הוא הממון, ואמנם הוא גם לומד וגם מחדש, אבל ההצלחה שלו היא כשהרויח עוד כמה מאות ואלפי שקלים, או כשהצליח להשיג איזה גמ"ח וכיוצא בזה.

נקח דוגמא קטנה מרבי הקדוש נשיא ישראל, שהיה עשיר מופלא, והוציא על חתונת בנו רבבות דינרים, אבל ברגע שמגיע לפניו נושא של פירוש בפסוק, זה חשוב בעיניו פי כמה מכל החתונה והוא קורא לאשתו למזוג כוס לבר קפרא והוא בעצמו רוקד לפניו, הכל בשביל הבנה בעוד מילה בתורה, כפי שמספרת הגמ' במסכת נדרים [דף נ ע"א], לעומת זאת יכול להיות אברך עני מרוד שהוא חי חיי דחקות נוראים, אבל כשהוא שומע שפלוגי זכה במפעל הפיס, הוא מרגיש שפלוגי מאושר, ואינו מבין שפלוגי הוא אומלל [אם לא ידע להשתמש נכון עם הכסף, וברוב המקרים הוא כך], והוא המאושר האמיתי שזוכה לעסוק בתורה ד' יומם ולילה.

הנקודה השלישית [שבו תלויים שתי הנקודות הקודמות] היא ה'גישא' אל הממון, האם מסתכלים על זה כדבר גשמי בלבד, או שההסתכלות הוא כדבר גבוה ומרומם שיש בזה סודות נפלאים.

ואף שנראה לכאורה שהדבר הזה הוא השולי ביותר, ויש שיאמרו שזה עניין גבוה מידי ולא מתאים לדור שלנו, אבל האמת היא להיפך, שפה מתחיל עיקר העבודה בפועל לשנות את הגישה, ואמנם עיקר התוצאה של תאוות ממון מתמקדת בשני הנקודות הקודמות, אבל שם מאוד קשה לשנות, כי זה כבר פועל יוצא, ועיקר מקום העבודה הוא דווקא בנקודה הזו, ובזה נרחיב בעז"ה בפעם הבאה, בצורה מעשית יותר.

יעקב: הדברים הם ממש יסודיים בחיים, ואין ספק שישנו לי את כל הגישה לחיים. ואני כבר בהחלט ממתין לשיחה הבאה, ומקווה שהיא תהיה בקרוב.

בית היין

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

תאוות ממון [א]

כְּמוֹ הַדְּאָגָה וְהַעֲצוּבוֹת, פְּדִיעוּ לְחַכְמֵי הָרוּפְאִים. וְהַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוֹת הוּא מְרַבָּה דְּאָגָה וְעֲצוּבוֹת פְּנֵי ל, עַל כֵּן הוּא מְפַסֵּד וּמְכַלְכֵּל חַיָּו. כִּי הוּא מְקַשֵּׁר בְּפָנָיו דְּסִטְרָא אֲחָרָא, אֲלֵקִים אֲחָרִים, חֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה, חֶפֶץ אוֹר פְּנֵי מְלַךְ תַּיִם פְּנֵי ל. וְעַל כֵּן הַמְמוֹן מְמִית אוֹתוֹ, כִּי הוּא בְּחִינַת מִיתָה שֶׁהוּא עֲצוּבוֹת וְכו' פְּנֵי ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּאֻוַת מְמוֹן פְּנֵי ל.

וְזוֹ שְׁתַּיְבוֹת (בְּרָאשִׁית ג): "וַעֲפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי תַחַדְּךָ, עַפְרָה זֶה בְּחִינַת הַמְמוֹן, כְּמוֹ שְׁתַּיְבוֹת: "וַעֲפָרֹת וְהֵב לוֹ". חֲנִינוּ שֶׁהַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת עַפְרָה, תֹּאכַל כָּל יְמֵי תַחַדְּךָ, כִּי הַמְמוֹן הִיא אֲכָלָת וּמְכַלְכֵּל כָּל יְמֵי חַיָּו שֶׁל הַאָדָם פְּנֵי ל. כִּי עַפְרָה הוּא בְּחִינַת עֲצוּבוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּאֻוַת מְמוֹן, (לִיקוּטֵי מוהר"ן סימן כג)

הדאגה על הממון - אוכל את חייו

אַלּוֹ הַמְשֻׁקְעִים בְּמְמוֹן, כָּל מָה שֵׁישׁ לוֹ עֲשִׁירוֹת יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ דְּאָגוֹת וְעֲצוּבוֹת וְמְרָה שְׁחֹרָה בְּיוֹתֵר. כִּי הַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוֹת שֶׁלוֹ הוּא בְּחִינַת: "בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלָנָה", שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוּבוֹת וְמְרָה שְׁחֹרָה, אֲנִפִין שְׁחֹרְכִין, מִיתָה פְּנֵי ל. וְעַל כֵּן כָּל מָה שֵׁישׁ לוֹ מְמוֹן וְעֲשִׁירוֹת יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ עֲצוּבוֹת וְמְרָה שְׁחֹרָה וְדְּאָגוֹת יוֹתֵר, כִּי הַמְמוֹן שֶׁלוֹ הוּא מְכַחֵשׁת עֲצוּבוֹת וְמְרָה שְׁחֹרָה וְכו' פְּנֵי ל.

וְזוֹהוּ שְׁמָרוּ רְבוּתֵינוּ, וְזָרוּנוֹם לְבְרַקָה (אָבוֹת פְּרַק ב'): "מְרַבָּה נְכָסִים מְרַבָּה דְּאָגָה". כִּי בְּנֵדְוֵי הוּא מְרַבָּה דְּאָגָה וְעֲצוּבוֹת עַל יְדֵי רְבוֹי הַנְּכָסִים וְהַעֲשִׁירוֹת. כִּי הַנְּכָסִים שֶׁלוֹ הֵם בְּעֲמָוָה בְּחִינַת עֲצוּבוֹת פְּנֵי ל, וְעַל כֵּן כָּל מָה שֶׁמִּתְרַבֵּן יוֹתֵר נִתְרַבֶּה הַעֲצוּבוֹת וְהַדְּאָגוֹת בְּיוֹתֵר פְּנֵי ל.

וְעַל כֵּן הַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוֹת הוּא מְקַצֵּר וּמְכַלְכֵּל יְמֵי וְחַיָּו שֶׁל הָאָדָם, כִּי אֵין דְּבַר שֶׁמְפַסֵּד תְּחִינַת

שאלה:

אך זוכים להתעורר לעשות תשובה? ובכלל, גם אם אני כבר זוכה לאיזו התעוררות קשה לי להוציא לפועל את הרצונות, הכל נראה סגור.

תשובה:

תשובה פירושו "תשוב - ה" כלומר לשוב להשי"ת. דבר זה שייך כאשר אדם יודע שיש לו נשמה שהיא קשורה בדבוקה תמיד להשי"ת, אלא שכעת התרחקה משורשה מחמת מעשיו והרגליו הלא טובים, ולא שהתנתקה, אלא שהתרחקה.

וכאשר יודע וזוכר מי הוא באמת, אזי ממילא מתעורר הוא תמיד 'לחזור' לאותו מקום אשר משם בא. אלא שבדיקו לזה מכוון היצר הרע את כל חיצי, לא לעצם העבירות ודברים הלא טובים, אלא בעיקר להשכיח מהאדם מי הוא באמת, שלא יזכור שיש לו שם ושורש למעלה.

וזהו עיקר הקושי המונע מהאדם לשוב בתשובה, כי הוא לא מרגיש שום שייכות להשי"ת. אפילו שהוא עדיין מאמין בעצם האמונה שיש מנהיג לעולם, אך בכל זאת אינו רואה את קשר האהבה שיש בינו לבין השי"ת. ולא טיב לו במצב שהוא, כי בוודאי היה רוצה להיות צדיק וקדוש, אלא שחדר בו תחושה כאלו הוא מחוץ לעניו, וכאלו הורידו אותו מהאוטובוס.

ואילו היה רק רואה ומרגיש איך שהוא מצד נשמתו אחד עם השי"ת ממש, אזי היה מתעורר בבושה גדולה על מעשיו והתנהגותו, והיה רץ בשמחה וזריזות לבוּרָא עולם.

והנה גם פעמים אדם כבר מרגיש שיש לו כבר איזו שהיא התעוררות לשוב להשי"ת, עדיין מגיע היצר הרע עם מחשבות של חלישות הדעת להראות לו איך באמת אין לו שייכות לה'. וראיה לכך, ראה נא כמה קשה למצוא את הדרך הפרטית השייכת לכל אחד [שהרי כל אחד יש לו שורש נשמה אחרת ותפקיד אחר בעולם], וכמה קשה להוציא לפועל איזה דבר שבקדושה, וכי יתכן לשנות מעשים והרגלים, וכי יש מציאות לזכות למח קדוש, וכך מדכא היצר הרע את ההתעוררות תשובה שהיה לו.

וזה היה עיקר גלות מצרים שירדו 'שמות בני ישראל הבאים מצרימה' - המצרים ניסו להשכיח את שמם ושורשם, אך ישראל היו חזקים של לשנות את שמם, וכך זכו להגאול.

וכך הוא גם בגלות הפרטית של כל אחד ואחד, ובייחוד בענייני הקדושה, שכל כוחו של היצר הרע הוא להפיל את האדם לקטנות שלא ידע מעצמו בכלל, ויראה את עצמו קטן חלש ורפוי. וזה בעצמו גם העונש על הפגם, איבוד תעצמות הנפש - להרגיש חולשה ורפיסות.

ולכן תחילת התשובה היא ללמוד ולהפנים הרבה דיבורי התחזקות של רבינו"ל, להזכיר לאדם מה שורשו, מהיכן הוא נחשב, שיתעורר לדעת כמה שייכות יש לו עם הקדושה. ויקרא קריאת שמע בכוונה, לכוון "ה' אלקינו ה' אחד" כלומר לכוון לחבר את ה' אלוּקוּינו היינו החיות אלקות המלוּבש בנפש רוח ונשמה שלנו, ליה' אחד' כי הוא כביכול אחד ממש עם השי"ת בעצמו.

>>> **המשך**

על ידי 'אמת' - שוברים תאוות ממון, וזוכים למנוח ולכלל ההשפעות

וכל הממוון וכל ההשפעות נמשכין רק משִׁבֵּרית תַּאֲוַת מְמוֹן, שְׁהֵיּא בְּחִינַת אֲמֵת פְּנ"ל וְהוּוּ בְּחִינַת קֶשְׁטָא קָא' (שִׁבְת ק"ד) כִּי אִמְרוּ רְבוּתֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָה (פְּסָחִים ק"ט): 'וְאֵת כָּל הֵיקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיָהּ' זֶה מְמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמְעִמְדוֹ עַל רַגְלָיו. וְעַל פֶּן עֵקֶר הַפְּעַמְדַּי פְּרָקְסָה, הֵינוּ מְמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁמְעִמְדוֹ עַל רַגְלָיו, הוּא עַל יְדֵי אֲמֵת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂבִירַת תַּאֲוַת מְמוֹן פְּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת קֶשְׁטָא קָא', הֵינוּ עַל יְדֵי אֲמֵת. יֵשׁ לוֹ מְמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמִידָה, שֶׁמְעִמְדוֹ עַל רַגְלָיו פְּנ"ל. אַבֵּל שֶׁקֶרָא לָא קָא', כִּי שֶׁקֶר הוּא עֲבוּדָה זְרָה, תַּאֲוַת מְמוֹן, כִּמּוֹ שְׂאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָה: 'הַמְחַלֵּף בְּדַבְרוֹ פֹּאֵלוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זְרָה', וְעַל פֶּן עַל יְדֵי שֶׁקֶר, שֶׁהוּא עֲבוּדָה זְרָה, תַּאֲוַת מְמוֹן. אִין לוֹ שֵׁם קָיָים וְעֹמֵד, הֵינוּ שְׂאִין לוֹ מְמוֹן, הַנִּקְרָא 'קוּם' וְכו' פְּנ"ל. וְהוּוּ: 'שֶׁקֶרָא לָא קָא' פְּנ"ל כִּי עֲבוּדָה זְרָה אֵל אַחַר אֲסַתְרָס וְלָא עֶבֶד פְּרִין. (שם)

הרודף אחר הממוון - הוא בעל חוב' כל ימיו

כִּי עַל פִּי הָרֵב, אֵלוּ הָרוּדְפִים בִּזְיוֹת אַחַר תַּאֲוַת מְמוֹן, הֵם מוֹתִים בְּעַלְי חוֹבוֹת, וְקוֹמְקוּ אִין בְּיָדֵם. וְנֶאֱפָלוּ אִם אֵינָם מוֹתִים בְּעַלְי חוֹבוֹת, הֵם בְּתִיּהֵם בְּעַלְי חוֹבוֹת לְתַאֲוָתָם. שֶׁהֵם מוֹתְאֵיָם כֹּל כָּף לְמְמוֹן הַרְבָּה, עַד שֶׁהֵם רִצְיָם וְיַגִּיעִים מְאֹד כֹּל יַמֵּיהֶם בְּיַגִּיעוֹת גְּדוּלוֹת, וְסִפְּקָנִים עָמְקִים בְּסִפְּקוֹת גְּדוּלוֹת, בְּשִׁבְלֵי לְמַלְאֵת תַּאֲוָתָם, כְּאֵלוּ הָיָה עֲלֵיהֶם חוֹב גְּדוֹל לְשֹׁלֵם. וְכָל יַמֵּיהֶם אֵינָם יְכוּלִים לְמַלְאֵת תַּאֲוָתָם, וְלְשַׁלֵּם חוֹב הַזֶּה שֶׁל תַּאֲוָתָם, כִּי אִין אָדָם יוֹת וְחַצִּי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ וְכו' פְּנ"ל.

נִמְצָא שְׂאִין מְמוֹנוֹ מְמוֹן כָּלָל, כִּי אִין לוֹ שֵׁם הַנְּאָה מְמוֹנוֹ, כִּי אֵל אַחַר אֲסַתְרָס וְלָא עֶבֶד פְּרִין וְכו' פְּנ"ל. וְעַל פֶּן אִין אֶפְשֵׁר לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע וּמְזוּנוֹת וּלְהַרְוִיחַ מְמוֹן הַנִּקְרָא מְמוֹן. דְּהֵינוּ מְמוֹן דְּקָדְשָׁה, שְׂיַהֲיָה 'שְׁמִת פְּחָלְקוֹ' שְׂהָדוּ עֵקֶר הַעֲשִׂירוֹת, כִּמּוֹ שְׂאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָה, 'אֵיהוּ עֲשִׂיר הַשְּׁמִת פְּחָלְקוֹ' (אֲבוֹת פָּרָק ד'), כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂבִירַת תַּאֲוַת מְמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמֵת, שֶׁמְשַׁם עֵקֶר הַהֲשָׁפָעָה פְּנ"ל. (שם)

כל העשירים - מלאים יסורים ודאגות

דְּבַר עֲמָנוּ פָּמָה פְּעֻמִים מַעֲנִין יִסוּרֵי עוֹלָם הָהָ, שֶׁכֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם כֻּלָּם מְלֵאִים יִסוּרִים, אִין גַּם אֶחָד שְׂיַהֲיָה לוֹ עוֹלָם הָהָ. וְנֶאֱפָלוּ הַעֲשִׂירִים הַגְּדוֹלִים וְנֶאֱפָלוּ הַשְּׂרָרִים, אִין לְהַם שֵׁם עוֹלָם הָהָ כָּלָל. כִּי כָּל יַמֵּיהֶם פְּעַס וּמֵאָאָבוֹת, וְכָלָם מְלֵאִים טְרָדוֹת וְדֶאָגוֹת וּנְעֻצְבוֹת וְנוֹגֵן וְאַתְחָה תְּמִיד, וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ יִסוּרִים מִתְּדִים, וְאִין גַּם אֶחָד מִכָּל הַגְּבִירִים וְהַשְּׂרָרִים, שְׂיַהֲיָה לוֹ הַכָּל פְּסֵדֵר כְּרָצוֹנוֹ תְּמִיד, וְכָלָם פִּתְחָד מְלֵאִים יִסוּרִים וְדֶאָגוֹת תְּמִיד, וְזֶה בְּרוּר וְיָדוּעַ לְכָל מִי שְׂבָקֵי קְצַת בְּהֵם וּבְדִרְכֵיהֶם. וְכַפָּה פְּעֻמִים דְּבְרָנוּ מָהָ, וְהֵינוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ כָּל אֹתָ.

וְנֶאֱפָלוּ מִי שְׂנַדְמָה עֲלֵיו, שֶׁיֵּשׁ לוֹ הָעוֹלָם הָהָ בְּשַׁלְמוֹת וְיֵשׁ לוֹ כָּל הַתַּעֲנּוּגִים עֲשֵׂר וְחֶכְסִים וְכָבוֹד וְחוֹן רַב וְאַמְרוּנִים גְּדוֹלִים וְכָלִים נֶפְלָאִים וְתַכְשִׁיטִין וְסִגְלַת מְלְכִים וְכו' אִם יִסְתַּפְּלוּ בּוּ הֵיטֵב, הוּא גַם כִּן מְלֵא פְּעַס וּמֵאָאָבוֹת הַרְבָּה תְּמִיד בְּכַמָּה מִיָּנִי אֲפְנִים וְעַנְיָנִים, כְּנִרְאָה בְּחוּשׁ, וְאִין צְרִיךְ לְבָאֵר זֹאת לִמִּי שְׂיֵשׁ לוֹ מוֹת בְּקֶדְקֶדוֹ וּמְסַתְּפֵל קְצַת בְּהֵם בְּאֲמַתּוֹ, וְכִמּוֹ שְׂאָמֵר שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם (קַהֲלָת ב). 'גַּם כָּל יַמֵּיו פְּעַס וּמֵאָאָבוֹת' וְכו', וְכַתְּבִי: "אָדָם לְעֻמָּל יוֹלֵד קְצַר יָמִים וְשׁוֹבֵעַ רָגוֹ" (אֵזוּב י"ד): (לִיקוּט מוֹהָר"ן ח"ב סִימּוֹן קִיט)

אין שום 'עולם הזה'

עֲנָה וְאָמֵר רַבְנוּ, וְזָרוּנו לְבָרְכָה: הֵנָּה הַכָּל אוֹמְרִים, שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם הָהָ וְעוֹלָם הַבָּא. וְהֵנָּה עוֹלָם הַבָּא אָנוּ מֵאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם הַבָּא, אֲפֹשְׁרֵי יֵשׁ גַּם עוֹלָם הָהָ גַּם כִּן בְּאַיְזָה עוֹלָם, כִּי בָּקָאן נִרְאָה שֶׁהוּא הַגִּיהֵם, כִּי כָלָם מְלֵאִים יִסוּרִים גְּדוֹלִים תְּמִיד. וְאָמֵר: שְׂאִין נִמְצָא שֵׁם עוֹלָם הָהָ כָּלָל.

וְזֶה כּוּלָל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם מְקוּטָן וְעַד גְּדוֹל, כִּי כָלָם נוֹלְדוּ לְעַמְל וּמְלֵאִים רָגוֹ וְיִסוּרִין, וְאִין שׁוּם עֲצָה וְתִבְחָלוּת לְהַנְצִיל מֵעַמְל וְיַגּוּן הָהָ כִּי אִם לְבָרַח לְהַשֵּׂם יִתְבָּרְךְ וְלְעֻסָק בְּתוֹרָה. וְכִמּוֹ שְׂמוּבָא בְּמַדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה יג): "אָדָם לְעַמְל יוֹלֵד" 'אֲשֶׁרֵי מִי שְׂעַמְלוּ בְּתוֹרָה, הֵינוּ מֵאַחַר שֶׁכֹּל אָדָם נוֹלֵד לְעַמְל, וְאִי אֶפְשֵׁר לְהַמְלִט מָהָ בְּשׁוּם אַפְסוֹ, אֲפָלוּ אִם יַהֲיֶה לוֹ כֹּף חֲלָלֵי דְעֻלְמָא, בְּנודָא יַהֲיֶה לוֹ עַמְל וְיִסוּרִין וְדֶאָגוֹת הַרְבָּה, עַל פֶּן הַחֶכֶם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹן שְׂהַפִּךְ הָעַמְל לְעַמְל שֶׁל תּוֹרָה, אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵי זֶה נוֹלֵד שְׂעַמְלוּ בְּתוֹרָה, וְאֵזוּ אֲשֶׁרֵי לוֹ, כִּי נִצְלוּ מֵעַמְל הָעוֹלָם הָהָ וְזוֹכָה לְחַיי עוֹלָם הַבָּא: (שם)

shlomomeshi@gmail.com

לכבוד מערכת "הקבוצה" הנכבדה!

כמו תמיד, נהייתי מאד לקרוא את הגליון הנפלא והמיוחד, המלא מוזן אל זן במאמרים מרתקים הכתובים בשפה ברורה ונעימה ומעבירים מסרים עמוקים ומעשיים.

בגליון האחרון (כסליו תשע"ט) נגעתי בענין "הידיעה והבחירה", וכדרכם ביארתם את הדברים בצורה נפלאה ומיוחדת.

כהמשך לדבריכם, רציתי להעיר את תשומת לבכם לקטע עמוק ומיוחד, הנמצא בכתביו של רבי אברהם ב"ר נחמן (ונדפס במהדורת תורת הנצח בהשמוטות מכת"י שבסוף הספר, תחת הכותרת "הידיעה והבחירה". קטע זה שייך לכאורה לביאורו על תורה כ"א (עיי"ש במפתח כ"ו וכו') שם הוא מתייחס לטענתו של משה שטען בפני ה' 'למה ה' יחרה אפך בעמך', אשר טענה זו שייכת כמובן ל'ידיעה' ולא ל'בחירה', שכן לפי ה'בחירה' אין שום שאלה "למה יחרה אפך" שהרי חטאו עוון ופשעו). וכך הוא כותב:

"על אודות הידיעה והבחירה - נראה מבואר מצירופי כותלי דבריו הקדושים, שבסיבת עלייתו [והצדיקים הכלולים בן] למדרגת הידיעה שבאחדותו יתברך, גדלה ועצמה למעלה זכותו והכרתו באמיתות וצדקת נפשות ישראל [וטענתו שמחמת זה למה יחרה וכו']. ולא כן מדרגת הנפשות שבזולתו, אשר אין לנו לבוא ולהרוס ולעלות כלל להמדרגה הזאת, כי בתכלית ההיפך יש לנו לידע ולראות בעינינו באמיתות הבחירה אשר לפי זה אשמנו וכו', וכבר ביארתי במקום אחר שהן הן באחדות השגחה והטבע, אשר באמונה לבד ולא בדעת האנושי נבוא ונראה בהידיעה וההשגחה. ועתה איך נמצא מציאות ויכולת החליף ולהמיר ולבוא בה [שלא במקום חיוב האמונה] לענין הכרתו בחטאיו הנ"ל, עכ"ל.

דבריו עמוקים ולא באתי עתה לפרשם, אלא שהרעיון העומד מאחוריהם הוא:

כשמדובר לגבי ההכרה שלנו בכך ש"אשמנו", אסור לנו "לבוא ולהרוס ולעלות כלל" למדרגת הידיעה, ולהשתמש איתה כהצדקה על כך שאשמנו רח"ל. [ורק רבינו והצדיקים הכלולים בו שיזכו לעלות למדרגה זו יכולים להכיר בזכותם של ישראל עד כדי טענת "למה יחרה", אבל אנו אסור

לנו בתכלית לדבר ולחשוב כך].

בסוגריים המרובעות שבסוף דבריו, הוא מוסיף נקודה חשובה, שהאסור להרוס ולעלות למדרגת הידיעה, הוא רק "שלא במקום חיוב האמונה". כי כשהאמונה היהודית מחייבת אותנו לחשוב כך, מותר גם לנפשות כערכנו להשתמש עם הידיעה, ואכמ"ל.

וכאן אני רוצה להוסיף נקודה חשובה, שחשבתי עליה כמה פעמים:

אם נתבונן היטב נבחין, שכל השימוש שעושים הצדיקים - בלימודם אתנו - בנקודת ה"ידיעה", היא רק מתוך מטרה לחזק את ה"בחירה"!

שכן, לאמתו של דבר, אין לנו שום עסק עם ה"ידיעה" ויתכן שלא היינו אמורים לדעת ממנה כלל. וגם היום שאנו כבר יודעים ממנה, הרי ש"אין לנו לבוא ולהרוס ולעלות כלל להמדרגה הזאת, כי בתכלית ההיפך יש לנו לידע ולראות בעינינו באמיתת הבחירה אשר לפי זה אשמנו".

ומי שמתמשש עם ה"ידיעה" להחליש ולהכהות בכך את חומרת ה"אשמנו" - לא די שאינו מקל מעליו את עונשו, אלא גורם בכך חרון אף למעלה. כפי שמונח מדברי רבינו (חיי מוהר"ן, תרי) בפירושו על הפסוק "ויגש אליו יהודה וגו' ואל יחר אפך בעבדך", שכשהאדם חושב לפטור את עצמו מה"אשמנו" בטענות מסוג זה, הרי הוא גורם בכך חרון אף, עיין שם.

כך שכל עניינינו ועסקנו בעבודת ה' הוא רק ע"פ ה"בחירה". ואדרבא, כל מה שהצדיקים מגלים לנו ניצוצי אור מענין ה"ידיעה", הוא כדי לחזק את ה"בחירה"!

בכל פעם שמחמת ה"בחירה" אנו עומדים ליפול ולהתייאש, הם מספרים לנו מעט מה"ידיעה", כדי שיהיה לנו כח להמשיך ו"לבחור" בטוב.

(כגון: אחר נפילה, כשהבחירה מאיימת להפילנו לרפיון, אנו מתחזקים עם ניצוצי "ידיעה" כדי להתחזק בעבודת ה'; בעת חולשה וקושי, כשהבחירה אומרת לנו שאין ערך לאותו המעט שאנו כן יכולים לעשות, באה ה"ידיעה" לחזק את הבחירה ואומרת לנו להחשיב את מעט הטוב ולבחור לעשותו מתוך ידיעה שהש"י ישלים את החסר, וכן הלאה).

דוק ותשכח.

סיפורו המרתק של הרב א. נ. - ארצות הברית, ירושלים

הודעה

פרק ג' של הסיפור המרגש [שהופיע בגליונות 31-32] - 'סופר בעז"ה בסעודת פורים קטן' באומן, במסגרת הנסיעה המיוחדת ל'הניכי הישיבות' [ראה מודעה בעמוד האחורי של הגליון]

[ראה במדור 'במה ציבורית' בגליון זה - 'הקדמה לסיפור ההתקרבות']

פרק א

ילדותי ונערותי:

נולדתי למשפחה חשובה מאד בחוף לארץ. סבי שליט"א הוא תלמיד חכם ידוע שחיבר הרבה ספרים, והיה לו קשר עם גדולי התורה מהדור הקודם באמריקה. גדלתי בבית חם מאד לתורה ועבודת ה', והיה לי ב"ה את כל הרקע בכדי לגדול תלמיד חכם וירא שמים.

ואכן, לא אכזבתי, כבר בילדותי הייתי ילד מחונן מאד, והצטיינתי מאד בלימודים. ובמקביל ללימודים הרשמיים, היה לי גם 'ביקוש' פנימי וצמאון אדיר, וכבר בילדותי עסקתי המון בספרי מוסר ומוחשבה. אהבתי לקרוא על תנועת המוסר על חלקיה השונים, והתחברתי מאד לצורת העבודה המוסרית.

בשמחת הבר מצוה שלי, הכנתי בעצמי דרשה ארוכה עמוקה ומפולפלת, והרבנים החשובים שנכחו בה יצאו מכליהם מרוב התפעלות. לאחר מכן נסעתי ללמוד בישיבה קטנה בעיר מרוחקת מביתי, שם זכיתי לקבל את דרכי ה'לומדות', ועד היום יש לי הכרת הטוב לאותה ישיבה בעבור כך.

לאחר מכן עברתי ללמוד בישיבה גדולה ידועה ומפורסמת כאן בארץ הקודש. מהר מאד הכירו אותי כולם כ'עילוי אמריקאי' והתחבבתי מאד על צוות הישיבה ותלמידיה, שנתנו לשוחח אתי בלימוד. באחת הפעמים באמצע השיעור של אחד מרבני הישיבה [תלמיד חכם ידוע ומופלג מאד] הקשיתי לו קושיא, והוא נאלץ לסגור את הגמרא ולסיים את השיעור...

'עליה' וקוץ בה

אך כאמור, היה לי גם ביקוש פנימי, ולכן הרביתי מאד לעסוק בספרי מוסר ויראה, והיו לי תביעות קשות מאד מעצמי. בטבעי אני 'פרפקציוניסט' ו'עקשן' - ואת הטבע הזה תרמתי לעבודת המוסר, ולכן תבעתי מעצמי דברים גדולים מאד, ולא נתתי לעצמי הנחות.

כתוצאה מכך, המציאות הייתה שלעולם לא הייתי מרוצה מעצמי. תמיד ליוו אותי "יסורי נפש קשים, שאמנם לא היו ניכרים כלפי חוץ, אך מבפנים הם יסרו אותי מאד. לא היה לי שום כלים להתמודד עם "ירידות", ולאז דווקא ירידות משמעותיות, אלא אפילו חוסר עמידה בקריטריונים המחמירים שקבעתי לעצמי.

באחד השנים כשהגיע זמן חורף, קבעתי לעצמי סדר עבודה מחמיר מאד. בין הדברים שקבלתי על עצמי היה שלא לאכול אלא לחם ומים, ולא להפסיק מלחשוב בלימוד. מיותר לציין שלא דברתי מילה וחצי מילה עם אף אחד, וכך עברו להם רוב חודשי החורף.

ביום מן הימים, נוקקתי לנסיעה כלשהי, כדי לסדר עניין חשוב. הנסיעה ארכה כמעט יום שלם, וכשחזרתי ממנה הרגשתי סחרחורת וכבדות מוזרים, שאמנם עברו לאחר כמה שעות, אך השאירו אותי אדם אחר לגמרי, כאילו בבת אחת 'נכבה' כל ההתלהבות הפנימית, ולא היה לי כח להמשיך אפילו יום אחד בכל ה'עבודות' שקבעתי לעצמי, ואפילו ללמוד כבר לא היה לי חשק. וכך בבת אחת נאלצתי להפסיק את כל הדברים האלו, ולנסות להיות לפחות בחור מן המניין, וגם זה ללא הצלחה מרובה.

המצב הזה המשיך עד סוף החורף, וגם בקיץ שלאחר מכן. כמובן שכל אחד ניסה להעניק את עצותיו המחכימות, החל מלקיחת ויטמינים, ועד נסיעה לרופאים ולהבדיל לצדיקים, אך דבר לא הועיל. משכך, לא ראיתי טעם להמשיך עוד באותה ישיבה, וחזרתי לבית הורי בחוף לארץ.

לימוד מתוך תפילה

קרב ההצלה שלי היה ה'התבודדות'. באותם ימים לא ידעתי לקרוא לזה בשם זה, אבל השם יתברך האיר לי את הדרך הזאת: לדבר אליו כדבר איש אל רעהו, וזה הדבר העיקרי וכמעט היחיד שהיה לי לעשות. המנהג באמריקה הוא לנסוע בחודשי הקיץ אל ההרים, אז יצאתי אל ההרים, ושם הייתי יוצא לטייל שעות ארוכות, ומשוחח עם השם.

בסמוך לעירי הייתה ישיבה, שבראשה עמד אדם גדול, שעוד זכה להתבסס מהחפץ חיים, ועוד גדולי ישראל שקודם השואה, והוא אכן היה דמות שמייצגת את הדור הקודם, ושימש בעיני רבים כ'חפץ חיים' של דורנו. שמעתי עליו כבר בילדותי והיה לי חשק רב להתקרב אליו ולבנות אתו קשר, וכעת, מתוך המצב העגום ממילא החלטתי לנסות.

הגעתי לאותה ישיבה לביקור, הצצתי ונפגעתי והחלטתי להישאר שם. הדברים התגלגלו כך שזכיתי לקבוע חברותא עם אותו ראש ישיבה, ובמשך תקופה ארוכה למדתי אתו, והוא אכן סייע לי רבות, הוציא לי הרבה 'שטויות' מהראש, והדריך אותי בצורה מאד חכמה ויסודית, שמלווה אותי עד עצם היום הזה.

יחד עם זה, המשכתי את ה'סיולים' שלי. סביב הישיבה היו הרבה שדות והרים, ואני הייתי יוצא לשם הרבה, ומשוחח את לבי לפני השם. בתקופה מסוימת נתבקשתי לומר 'חבורות' בישיבה, הסכמתי לכך, והסדר שקבעתי לעצמי היה - לקום לפנות בוקר, להכין את הסוגיא והמפרשים שעליה ומיד בבוקר 'לצאת' להרים, שם טיילתי שעות, ו'דברתי' עם השם יתברך על הסוגיא, כשאני מסדר בפניו את כל השיטות והספיקות, ומנסה להבין את הסוגיא ולהכין את

ומכך עולה, שאכן לאנשים כערכנו אין שום היתר להשתמש עם "דיעה", אא"כ היא מחזקת את ה"בחירה"...

*

עוד משהו בנידון:

כפי שהזכרתי במאמרים, ה"התחזקות" נובעת מהמקום של "דיעה". ואכן, דווקא מפני כך, יש לנקוט בזהירות מיוחדת להאיר ולהשפיע את ההתחזקות דווקא בשפה ובסגנון בה גילו אותה רבינו ומוהרנ"ת. אחרת, ניתן לקחת רעיון של התחזקות ולומר אותו בשפה שתגרום שיבוש עצום ביסודי האמונה, ותתנגש בהכרח עם האמונה היהודית הפשוטה ב"בחירה" הנתונה בידיו של כל אחד.

אם בכל לימודי וגילויי רבינו יש להזהר להעבירם בצורתם, מבלי לערב בהם 'מלח' ו'פולח' מייצור אישי או מתורות ושיטות אחרות. הרי שבענין ה"התחזקות" יש להזהר בכפלים שלא להעבירם בצורה שונה, ולנקוט בכלל שהציב לנו רבינו: "לשון חכמים

היא מעשרת ומרפא, בכך תלמוד לדבר בלשונם" (ספר המידות, צדיק ט).

מצוה גדולה להנעים את דברי רבינו ולהגישים בפני הזולת בצורה מעניינת ונעימה, אך תמיד יש לשמור על הסגנון והלשון, שיהיו כנתינתם ומסירתם. ורק כך אנו נשמרים וניצולים מלגרום עיוותים ושיבושים היכולות להיגרם על ידי העברת הדברים בצורה בלתי מדויקת.

מוהרנ"ת הלביש לנו את רעיון ההתחזקות בצורה כל כך מדויקת ונפלאה, שאינה גורמת שום נזק ותופעות לוואי בלתי רצויות. הוא מחזק עד אין שיעור, ומאידך הוא לא מקל בכהוא-זה בחומרת העוון ובגודל האחריות המוטלת על כתפי האיש הישראלי.

בתודה והערכה עצומה על גליונם הנפלא

יעקב נתן אנשי

[במאמר המוסגר, היה יהודי אמריקאי שאמר לי לשנות את אופן הלימוד שלי, וללמוד על פי הדרכת הרמח"ל בספרו 'דרך תבונות'. קיימתי את עצתו, וקראתי את הספר. ניסיתי ללמוד על פי הדרכתו, והמשנה הראשונה בבבא קמא לקח לי חודש!... אבל אחר כך היה לי מכך תועלת מרובה, שיכולתי להספיק כמות עצומה של דפים במהירות ולקלוט מיד את המבנה, מומלץ מאוד].

הפגישה הראשונה עם ברסלב

באותם זמנים התפללתי הרבה לה' שיביא אותי לאמת. הרגשתי כל כך עייף וממורט אחרי שעברתי כל כך הרבה עליות וירידות הרגשתי שאני רוצה להגיע כבר לנקודת האמת.

לקראת זמן אלו, התבקשתי על ידי הישיבה לחזור ולומר 'חבורות'. הייתי מאד חלש ולא מתאים בכלל לתפקיד, אבל הרגשתי שיש כאן קריאה משמים והחלטתי לקבל עלי את התפקיד למרות שלא היה לי מושג איך. הבקשה הגיע אלי לפני תקופת 'בין הזמנים' והיו לי כמה שבועות כדי להכין את עצמי, הייתי אז בארץ ישראל עם כל משפחתי, ניסיתי לשבת עם חברותות ולהכין את הסוגיות, אפס. הרגשתי אובד עצות ולא ידעתי את נפשי, כבר תיארת בעיני רוחי את הבזיונות שהיו לי בזמן הבא.

באותם שבועות שהיתי בשכונת 'בית וגן', ובאחד הימים הלכתי ברחוב, ובזווית עיני הבחנתי בחוברת קטנה שמונחת על הגדר. מתוך סקרנות לקחתי אותה ביד והסתכלתי בה. על הכריכה היה כתוב 'אל תתייאש', ובפנים היה כתוב על הנושא. בין הדברים צדו עיני קטע שצוטט מליקוטי מוהר"ן ובו כתוב שכל הצדיקים עברו את הנסיונות האלו בו היה נראה להם כאילו אין להם תקוה, ורק משום שהחזיקו מעמד זכו למה שזכו.

המילים האלו טלטלו אותי, ואין מילים בעולם שיכולים לתאר מה זה עשה לי. הרגשתי פתאום איך אני מתמלא בכוחות של פלדה, והחלטתי החלטה עזה בלבי שאני הולך לקחת את עצמי בידיים בכל העוצמה ולהצליח בעו"ה. וכך היה. הרגשתי בחוש שברוך הטבע לא שייך שאצליח, אבל נלחמתי בשיניים כשהדיבור הזה לא מש מנגד עיני, והתוצאה הייתה למעלה מכל דמיון. החבורות היו מוצלחות מאד, הרבה יותר מכל תקופה אחרת, ולא זו בלבד, אלא באותו אלו נכנסתי להיכלות חדשות של עבודת ה'; הודאה, שמחה, דבקות, וכמובן הכל דרך ה'התבודדות'.

לאחר מכן בעשרת ימי תשובה, קבלתי הרבה 'ארות' ו'עצות' לעבודת השם תוך כדי ההתבודדות והדיבור עם ה'. כתבתי אותם על גבי פנקסים רבים, ולאחר מכן גיליתי שכל העצות האלו כתובים בספרי ברסלב. אך זה כבר השלב השני - בו נכנסתי לתוך האולמ' וה'עולם' של תורת מוהר"ן מברסלב, ועל כך בפרק הבא בעו"ה.

ה'חבורה'. ואכן, הרגשתי כיצד 'נפתחו השמים' ואראה מראות אלוקים, הצורה בה עשיתי 'תורה ותפילה' בחדא מחתא פתחה בפניי שערים שלא הכרתי ולא ידעתי שהם קיימים, וזה הביא לי בהירות מדהימה באותם סוגיות, וה'חבורות' שנאמרו בעקבותם - היו לעילא לעילא.

כך התחלתי לחזור לעצמי ולתלמודי. וגם בתקופה לאחר מכן שכבר הפסקתי לומר חבורות, המשכתי לעשות את הסדר הזה - להכין את הסוגיא, וללמוד! את זה תוך כדי התבודדות. היו אלו שיחות ארוכות שכללו בתוכם 'בקשה' להבין את הסוגיא, 'לימוד משותף' עם הקב"ה, ו'הודאה' על כל הבנה שהאירה לי. חזרתי בכל יום עם חידושים נפלאים, ומיד הייתי יושב לכתוב את הדברים. יכולתי לשבת שעות ולכתוב רק מתוך מה שהאיר לי באותו 'סיו'.

[עד היום אני משתמש ב'שיטה' הזאת. וכך אני זוכה לבהירות נפלאה בכל סוגיא שאני לומד. כשאני רואה אברך יושב ולומד - ואני רואה כמה הוא מתאמץ ומתייגע ובסופו של דבר עדיין הסוגיא נשארת מעורפלת - אני ממש מרחם עליו, כי אני יודע שאם הוא יקח את הסוגיא ל'שדה' ולדיבור עם ה' יהיה לו כזה בהירות. ולא רק בלימוד אלא בכל נושא בעבודת ה' - אם לוקחים את זה להתבודדות נפתחים שערים חדשים שלא חלמו עליהם].

עבודות קשות - והתוצאה

לאחר תקופה ארוכה באותה ישיבה, חזרתי להגות בלימוד ספרי המוסר, ובתקופה מסוימת עסקתי בעיקר בספרים שעוסקים בעניין התשובה. ומתוך העיסוק הרב בהם, לקחתי על עצמו עבודות גדולות מאד של תשובה, וסיגופים קשים. את העבודות האלו עשיתי במשך תקופה, והתקופה הזאת פגעה אנושות בכוחות הגוף שלי.

בעקבות אותם עבודות, היה חסר לגוף שלי עשרות ואולי מאות מרכיבים חיוניים, וזה הפך אותו לשבר כלי. התקשיתי להירדם בלילות, ואבדתי את כח הריכוז. וכך, כל מה ש'חזרתי לעצמי' ירד שוב לטמיון. כתוצאה מכך - כבר לא היה לי טעם לשבת בישיבה, אז הייתי לומד חצי שעה ביום גמרא ככל שהצלחתי להתרכז, ואחר כך יצאתי לשדה. הייתי עולה על הר גבוה, מנגן יוגונים להקב"ה במשך שעות רבות. מובן שהיה לי מכך ייסורי נפש נוראים, חבור צעיר שלא יכול להיות מעורב בין הבריות, אבל שמחתי על הכל היחיד שנתר ביד - הדיבור לה'.

כמובן שכל אחד הגיע עם העצות וההדרכות שלו מה כדאי לעשות. וזכורני לטובה שכששאלתי את ראש הישיבה מה עלי לעשות, ענה לי מתוך הסוגיא שלמדנו (בבא קמא ז) שאקח כוחות מ'ויקרא דלקמיה' (מזמה) שעתידי להתייךר לאחר זמן), ואכן יש לציין שמסכת בבא קמא הייתה המסכת הראשונה שזכיתי ללמוד את כולה מתחילה ועד סוף.

Advertisement for the book 'The Way of the Sinner' (הופיע ויצא לאור הספר אעירה שחר) by Rav Avraham Sacks. The ad features an image of the book cover with a windmill and a lantern. Text includes: 'בשורה משמחת לציבור מבקשי ה' הופיע ויצא לאור הספר אעירה שחר' and 'סודם הגדול של השעות הקטנות של הלילה'. It also lists several rabbis who recommend the book and provides contact information for the publisher, 'Machon Tora'.

על הפרק

קיימת משמעות

הפסוקים הראשונים בחומש בראשית, ההתחלה של התורה, מלמדים אותנו, שגם במצבים של תוהו ובוהו - הרוח של המשיח כל הזמן מרחפת מעל. המשמעות קיימת והיא מרחפת, היא קרובה. נכון שבתוך המשבר אתה עוד לא רואה את התיקון ועוד לא חווה גאולה. אתה חווה חורבן, אתה חווה העדר וחושך ותוהו ובוהו. לא צריך להסביר את המילים האלה, הן מצמררות כשלעצמן.

יש מצבים שאנחנו מרגישות שבר גדול, התפרקות עמוקה. אבל הלוואי שנוכח לזכור גם בהם שרוח אלוקים מרחפת. המשיח כאן. התיקון. התכלית. הכול בהשגחה. הכול לקראת. העולם של כל אחד מאתנו, והעולם הגדול ששייך לכולנו, הולך ונברא. זה חלק מתהליך. אנחנו צועדים למשיח. אנחנו צועדים לתיקון של כל המציאות.

זה דבר כל כך עמוק לזכור אותו.

לא רק אושוויץ

לא רק תוהו ובוהו חיצוני כמו אושוויץ הוא חלק מהמסע לתיקון, גם, להבדיל, תוהו ובוהו בנפש. גם זמנים כאלה שאני לא מפקסת ואני לא יעילה ואני לא נחמדה ואני לא זוכרת שום דבר כמה שאני מאמינה בו, ואני מאוד לא נעימה ולא שמחה, בגלל שכל אלה נאבדו לי.

זמנים של תוהו ובוהו שייכים לכל מקום, מקטן ועד גדול. לא רק להתרחשויות דרמטיות עם כותרות עוצרות נשימה. ואם נייחס חשיבות למעברים שעוברים עלינו בשקט ובפנימיות, הרחק מעין המצלמה, אז במידה רבה, בעזרת ה', לא נצטרך דרמות. כי דרמות הן כמו רמקול מאוד חזק, למי שלא שומע כשמדברים בשקט. כשזוכים ומתייחסים לקולות היותר עדינים, כשנכנסים לדו שיח עם הקב"ה גם על דברים קטנים שקורים לנו וגם על כאבים "פשוטים" שנראים לעיתים ילדותיים ומטופשים אבל הם אמתיים, זה בהחלט חוסך את הצורך באזעקות קולניות.

לכן כדאי כל כך להקשיב פנימה ולדעת להביא דיבורים של אמונה גם לסתם אחר צהריים נפול, לערב נפול, לבוקר נפול, למערכת יחסים עם מישהו ששקעה פתאום לשלפ. גם לשם להביא דברי אמונה, גם לשם להביא דברי התחזקות.

מה הכוונה התחזקות? - ריבונות של עולם, אני יודעת שגם זה בהשגחה. אני יודעת שגם זה חלק מהתוכנית. אני מרגישה ממש לא קיימת. וסתומה. ודפוקה. והכול שכחתי. אתה הרבה בונה עליי והרבה בונה אותי ונופח בי נשמה ואוויר בגלגלים ללא הרף, וברגע אחד סכין אחד חותך בי והכל מתפוצץ ונתקע ואני לא מצליחה לנשום... שוב זה המקום שלי. שוב זאת ההרגשה שלי. שוב אני מרגישה כמו 'לא' אחד גדול.

אבל גם על השבר הזה של רגע זהו רוחו של משיח מרחפת. גם זה חלק בדרך, חלק מהתוכנית.

מעין עולם הבא

יש כל מיני חלקים במסע שלנו. אם אנחנו מבינים שאי אפשר להגיע לשלב הבא בלי השלב הזה, או אנחנו יודעים שהשלב הזה הוא התקדמות, גם אם הוא נראה נסיגה. לפעמים זה מואר ולפעמים זה חשוך, העיקר שאתה על המסוע, העיקר שזה מתקדם. יש חלקים של הצלחה גדולה ויש חלקים של נפילה גדולה. אבל זו הדרך, ואי אפשר לדלג. אם תרצה רק להצליח, לברוא עולמות בלי תוהו ובלי בוהו... פשוט תישאר מאחור, בארץ הדמיון המאושרת והלא קיימת.

אתה חייב לעבור דרך, תזכיר לעצמך שככה מתקדמים. אם רק היתה בנו החוויה החושית הברורה הזאת לגבי כל כאב - זה כואב אבל מבריא - הגלות היתה מאבדת את רוב עוקצתה. כל מה שנחוצ לנו זה לדעת בוודאות, בלי שום ספק כלל, שהכל חשוב והכל במקום, כל העצמות והגידים והחלקים, וכואב אבל לא נורא, כי הכל בדרך לריפוי שלם, והכל חלק מתהליך של תיקון. אני לא טעות ולא שיבוש ולא פליטת קולמוס חסרת תועלת. "כשאתם יודעים שכל מאורעותי הם לטובתו,

המקום של הכל

זאת הבחינה היא מעין עולם הבא" (ליקוטי מוהר"ן ד')

ברגע הבא אנחנו מותבלבלים ושוכחים ונופלים ומאמינים לנביחת של העולם ומאבדים את האמנה הוודאית, כי יצר הרע עושה כל מה שהוא יכול להרחיק אותנו מהתפיסה המבוררת הזאת. על זה הוא רב איתנו בכל הכוחות, שנפרש לא נכון את המציאות. וכאן עיקר העבודה שלנו.

לדעת שיש מסע, והמסע מכיל את כל החלקים. ככה נגזר עלינו בראש השנה: כמה פעמים נדשדש וכמה פעמים נדלג בהתלהבות. כמה פעמים נתקדם בניחותא וכמה פעמים נרגיש תקועים ועוד תקועים ועוד תקועים, עד שיצטבר בנו מספיק כוח להיחלץ מהביצה ושוב ללכת הלאה.

כל המצבים הם חלק מהמסע ועל הכול מרחפת רוחו של משיח. כל הזמן צופים בנו. כל הזמן משגיחים ומוליכים, מסייעים ומחלצים. אנחנו לא הולכות לאיבוד אף פעם.

חייבים שיביטו לנו

לפני כשנה נפלתי ושבתי את היד שברתי שהצריכו ניתוח. הנפילה הייתה ביום שישי בבוקר, עשו צילום, ראו שאכן יש שברים ובגלל שהיה סוף שבוע, שמו לי קיבוע קטן תפוס בעוד תחבשונית ושלוח אותי הביתה עד לניתוח שהיה אמור להיערך ביום ראשון אחר הצהריים.

הסבל שהרגשתי בימים האלה, חוץ מהכאב הקשה, היה גם סבל של מתח ודאגה - מי יודע מה קורה שם! היד לא בסדר! ראו בצילום שבר מרוסק! ואף אחד לא טיפל בה כמו שצריך! מיום שישי עד יום ראשון אחרי צהריים, זה המון זמן!

אחרי הניתוח, הכול כל כך השתנה. אחרי ששמו כל דבר במקום וקיבועו וחבשו, ואי נכון שעדיין היו כאבים ומוגבלות והרבה אי נוחות, אבל ההרגשה הייתה שעכשיו זה כבר בסדר. עכשיו זה בדרך להבריא. יכאב קצת, יעבור קצת, אני אלמד מזה קצת, אני אבכה את זה קצת, אני אהיה פעם גיבורה יותר ופעם פחות, אבל זה כבר מבריא.

ההרגשה משתנה לגמרי, כשיודעים שזה מבריא. אם מביטים לנו שמבריא, כל הגישה אחרת. כל המנגינה שונה. אנחנו חייבים שיביטו לנו את זה.

אם רק יביטו לנו שהמסע שלנו מבריא! ברור שיש בו הרבה חלקים ואת לא תמיד גדולה בו. בכלל בכלל לא. רוב הזמן אם לא כולו, את קטנה פיזית. אז מה, אבל זה מבריא! זה לא המצב של לפני הניתוח, שהכול היה זרוק מרוסק ומדולדל ומי יודע מה קורה שם. לא, זה בסדר. כעת כל דבר מונח במקום. נכון, יש זמנים קשים. יש כאב. יש דמעות. יש בורות מפחידים. אבל הכל חלק מהדרך. אנחנו כל הזמן הולכים הלאה, הלאה אל הטוב וההתקדמות.

המפתח

אבל כל דיבורי הרחמים וההרגעה, לא באים על מצע ריק. הם באים בד בבד ועל בסיס הדיבור שאומר לנו להכניס את הקב"ה לחיים שלנו. "טוב מאוד לדבר עם השם יתברך כמו שמדברים עם חבר טוב אמתי", ו- "העיקר שהכול תלוי בו לילך בדרך האמת על פי מדרגתו".

תכניסי את השם לחיים שלך, לא כמו עד היום, אלא מחדש. כמו שמדברים עם ידיד נפש אמתי וקרוב, בגילוי לב אמיתי וכנה. בלי להסתיר. שום דבר. אין סיבה. הוא לא כועס. הוא לא מבקר. הוא רק רוצה לעזור.

תספרי, תבקשי, תיפתחי. שתהיה לך כל יום שעה, אפשר גם שעה קלה, אבל שעה מוקדשת. זמן כזה שאת לבד עם עצמך ועם בוראך, מדברת איתו כמו שמדברים עם 'חבר טוב אמתי'.

זה המפתח. כשהוא בא ביחד עם דיבורי ההרגעה, את מרגישה שזה נכון. למה? כי את בתהליך. דיבורי ההרגעה לא באים מתוך קלות ראש

או חוסר אחריות. לא יצאתי לחופשה בקריינים ונתראה אחרי מאה ועשרים. זה לא זה. פשוט, התחלתי להגיד להשם מה עובר עליי.

המקום של הכול

יש את השאלה האינטימית ביותר בעולם, שהכי קשה לענות עליה, לפעמים צריך לקחת בשבילה יומיים או שלושה למחשבה, כי היא שאלה עמוקה מאוד - "מה שלומך?"

התשובה לא פשוטה. היא לא בחוץ, היא מאוד קבורה, לפעמים צריך טרקטור קטן שיחפור בתוכי כדי לדעת מה שלומי.

לבוא אל הקב"ה כל יום כדי לשאול אותי - מה שלומך? מה עובר עלייך? את בת שלי, אני אבא שלך, אנחנו במסע משותף, אני בראתי אותך כפי שאת, אני שלחתי אותך לאן שאת, אני יודע איפה את מסתובבת, שום דבר לא במקרה, ולמרות שהכול זה חסדים, הרבה מהלא קל. אני יודע שזה לא פשוט! אז בואי תדברי איתי על זה! בואי נסתכל לשם. בואי. עם מי תדברי אם לא איתי? לאן תלכי אם לא אליי? איפה יהיה לך מקום?

כדי להקל עלייך, גם סיפרתי לך שקוראים לי המקום. אני המקום של הכול. בואי אליי, נדבר עלייך ונראה מה קורה. מי שמתנסה בזה יודעת שנכון, מצד אחד נרגעים, אבל מצד שני מאוד מתעוררים ומתמקדים. תשמות הלב מתחדדת. כשמדברים עם השם כל יום נולדת רצינות ומתחדשת תשומת לב שלא היתה קודם. לבוא לדבר עם השם כל יום וזאת לא בדיחה, זה הכי אמיתי בעולם.

"מה שלומי" מביא לפרוק את מה שעובר עליי. אם אני אימא, אז "מה שלומי" קשור בהכרח לכל החמודים שמסתובבים לי בבית, בכל הגילאים, או שמסתובבים בבית של עצמם, בכל הגילאים. ואם אני אישה בעזרת השם, אז "מה שלומי" קשור לעוד מישהו שמסתובב במקום כלשהו בעולם. וכשאני יהודייה, אז "מה שלומי" קשור גם למה שעובר עלי מבחינה רוחנית, מה עשיתי נכון ומה לא עשיתי נכון.

כשאנחנו באות לדבר עם הקב"ה ומשתדלות להיות נאמנות למקור, כל החלקים באים להשמיע את קולם. המחות הכי פנימית שלנו מתהווה של נולדת. הנה מקום להביא אליו את כל הייאושים. הנה מקום להביא אליו כל הכאבים. הנה מקום להביא אליו את כל ההתמרמרות השקטה שהולכת ונצברת בבטן ואם לא נביא אותה מי יודע איפה היא תתפוצץ. הנה מקום שבלעדינו אי אפשר לחיות.

כל דיבורי הרחמים וההרגעה הם רק פועל יוצא של זה; תחושה שמתפתחת ונספגת כמו מלקוש ויורה שזורדים לך על הסלעים של הלב ומשקים אותו. מאיפה הם באים? מדובר עם השם. מלהגיד לו מה אני לא יכולה ולמה אני לא יכולה ואת מי אני לא אוהבת ולמה אני לא אוהבת... בדרך כלל אותי, ואחר כך באים גם הסברים על אחרים, למה אני לא אוהבת, מה אני לא אוהבת, כמה אני לא אוהבת. כל הדברים הקשים האלה, שאין להם מקום בעולם, אבל יש להם מקום אצל המקום.

חייב להיות טוב

כשאנחנו מתחילות להיכנס פנימה, מיד מתחילים לקרות לנו דברים. איזה דברים, שקשורים להפקרות? שקשורים לקלות ראש? לא. בדיוק להיפך. דברים של יראת שמיים. של רגישות. של אכפתיות. פתאום אכפת לי יותר השבת שלי. אכפת לי יותר הילדים שלי. אכפת לי יותר התפילה שלי. מתפתחת בי אהבה. מתעורר בי רגוע. קודם המורות ניסו להסביר לי מה צריך, כעת אני מתחילה לשמוע את עצמי.

הלוואי שנוכח להכניס את הקדוש ברוך הוא לחיים שלנו, להתחיל לדבר איתו כל יום איוז שעה, כלומר, זמן מסוים יום-יומי. נגיד לו - ריבונות של עולם, אני רוצה לשמוח איתך ולהודות לך על כל הטוב, אני רוצה להודות לך על כל מה שקורה איתי, אבל תביא אותי לשם...

לנפש שלי יש דיבור שאפשר לכתוב ממנו ספרים שלמים. ויש מקום לכתוב את הספרים האלה. אחרי שאנחנו כותבים ספרים כאלה בדיבור עם השם, יש לנו יותר דיבור עם אנשים סביבנו, יותר לב ויותר תקווה. מתגבשת והולכת בתוכנו ההבנה העמוקה שחייב להיות טוב. לא מקלות דעת, אלא מהעמקה ביהדות.

שכנענו אותנו

"לא טוב לי! לא טוב לי בישיבה!" אומר נער אחד לאחיו הנשוי והקשוב בטלפון לילי.

עוברים ימים, ועדיין, הנער לא מתאקלם. מה לעשות, היתה לו כיתה נפלאה בתלמוד תורה, וה'שעור' בישיבה מורכב מהרבה נערים שאינם מעוניינים אותו דיים. הרב מדי שטחי/עמקו/מהיר/אטי, המבנה מזור/רחוק/ישן, וגו'.

חנוכה גם הוא כבר עבר, ובכל מוסדות הלימוד מתחילות הכיתות להתגבש ולקבל צורה, אבל נערנו החברתי עדיין לא מוצא מנוח. אומנם הוא כבר מקבל בהשלמה את היסורים, קצת מוחיץ כשמגלגל עיניים בעקמת שפה, ומעדכן ש"לא, עדיין לא נראה שאמצא חבר כלכבי בשעור". חבל.

***

יום אחד אומר לו אחיו הקשוב והחכם: "מוטי יקר לי מאוד. תקשיב. זה באמת לא זה! זו באמת בעיה לא נעימה. אין לי סבלנות יותר, ואני לא מסכים לך ככה! שנות הישיבה אמורות להיות שנים קסומות ומלאות מטען!"

מוטי מהנהן. בטח. צודק. אבל מה אפשר לעשות? שוב הוא פותח חטיף בעל אריזה ירוקה וטעם מוקרץ, מברך וטועם. לא רע. בהתחשב במצבו הנוכחי והזיפת', זה לא רע.

מוטי נוטל חתיכה נוספת. לועס. לועס. רגע מה כתוב פה? מבצע! סרט מוצמד. אותיות מלהיבות. "שכנענו אותנו", כך כתוב בסרט המוצמד לאריזה הירוקה, "שכנענו אותנו למה מגיע לכם לקבל מסיבה מלאת חטיפים מאיתנו"...

***

"עכשיו פתאום עולה לי, מוטי. כל יום, חמש דקות, שב עם אבא, ושכנע אותנו. דבר איתו, הסבר כביכול את המצב, ספר על שנה שעברה, על הכסף להיות הכי גדול בחיידר, על העצבים שתוקפים אותך בישיבה ומפריעים לצמיחה. תגיד לו שאי אפשר ככה! שכנע אותנו! כי אם הוא נותן לך כח - אתה מצליח בצ"ק לעשות חיל. פתאום לא קשה להתאפק מול ממתק, לא מגרר לפתוח חטיף. מתיקות מוצאים בטוב, ומליחות מפצה בדמעות של קרבה שנעשות גם כן מתוקות..."

שכנענו! אמור דברים של ריצו, של פיוס, של התקרבות ונשיאת חן. שכנע למה כדאי לו להושיע אותך ולתת לך שנה מצמיחה וחברים מקשיבים ולמוד תורה שיערב.

כל יום, כמה רגעים קרובים. מי יודע אם לא לעת כזו הגיע אלינו נוסח של מבצע מגחיק כל כך. אולי בשביל שנדע איך משכנעים כשמאז רוצים. שנראה שאנחנו כן יודעים לשכנע. שנראה שיש לנו את זה בגנים - ונפנה ישר, בלי מתווכים, למי שכוספים באמת.

ואם איננו מצליחים לשכנע? הו, תמיד אפשר לשכנע אותו שיתן לנו לב ופה לשכנע אותו.

שאלה:

הרבה מוצאים בברסלב, שכשאדם מגיע ל'שאלות תחתית' או למדרגה תחתונה - אזי ראוי לו להתחזק ולא להתייאש.

הבעיה היא שמיימנו לא שמענו (עד שהגענו לברסלב) שאנחנו לפעמים במדרגה תחתונה, ובכלל כנראה נגיע כולנו ל"שאלות תחתית"... דוקא תמיד הרגשנו הכי בסדר: עושים מצוות כל היום, לומדים ב"ה.

והנה התחלנו לעסוק בתורת ברסלב, ומצד אחד - בניגוד לכל המקומות האחרים - רואים הרבה יותר דיבורים כמה שכל מצווה ופעולה יקרה בעיני ה', וממילא כל דבר שאנחנו עושים הוא יותר מבסדר, ומצד שני - אנחנו כביכול באיזה סכנה תמידית להגיע למדרגות מאד נמוכות שמעולם לא שמענו עליהם.

בקיצור, יש כאן איזה ניגודיות שקשה להבנה: מצד אחד אנחנו כל הזמן 'הכי בסדר' שיכול להיות, ומצד שני אנחנו בסכנה תמידית שלא להיות 'הכי גרועים'!?

תשובה:

שלום וברכה לך, שואלת יקרה.

שאלתך מזכירה לי את עצמי בשנות הנערות. למדתי בסמינר, הייתי נערה מאד חיובית, צנועה, מצטיינת בלימודי, שואפת לרוחניות. באתי גם מבית חשוב, והייתי מקובלת בחברה, בקיצור: דבש. גשמי ורוחני.

באותה תקופה, אחי ר' נחמן זצ"ל התקרר לברסלב. הוא היה בחור חשוב בישיבת פוניבז', וההתקרבות שלו עוררה סערה רבתת במשפחה ובישיבה. אני, שהייתי קרובה אליו מאד, ניסיתי להתווכח איתו ולהניע אותו מכם, אך הוא ענה לי: אם את לא יודעת על מה מדובר, אין טעם להתווכח. קודם כל תלמדי כמה מדובר, ואז נוכל לדון. הסכמתי.

הוא הביא לי את הספר 'משיבת נפש'. ספר שעוסק בנושא ה'התחזקות', ומדבר הרבה על עליות וירידות ואיך להחזיק מעמד בכל מצב. הספר הזה לא דיבר אלי כלל, לא הכרתי מצב של עליות וירידות, הכל היה אצלי חלק, ולא הבנתי למה צריך 'להתחזק'.

החזרתי לו את הספר ואמרתי לו שלא התרשמתי ממנו. אז הוא נתן לי את הספר 'השתפכות הנפש' שעוסק בעניין התבודדות ושיחה אישית בין יהודי לקונו. פתחתי את הספר, הצצתי ונפגעתי. הרגשתי אור גדול בספר הזה, והתחלתי ליישם אותו, ולהיכנס לעבודה פנימית יותר. ואז... התחילו הקשיים. פתאום התחלתי לחוות עליות וירידות, ואני מדברת על עליות גדולות מחד והתרסקויות חזקות מאידך [בעבודה פנימית כמובן], ואז חזרתי ללמוד את הספר הראשון 'משיבת נפש' - ואז עיניי... ומאז, הוא לא מש מדי.

***

מה השתנה בעצם? החינוך הרשמי לא מתייחס כל כך ל'רגשות' אלא למעשים. מדברים על צניעות, עבודת המידות, תפילה, מסירות נפש לתורה וכדומה. אבל לא מדברים על 'מה אני מרגישה'. ומתון כך אנו עוסקים כל הזמן ב'לעשות' ומודדים את עצמנו לפי זה.

בסרגל מדידה כזה, ברור שאנחנו מרגישות 'בסדר' פחות או יותר. אין לנו ציפיות 'לעלות לשמים', וגם לא פחד וחשש מ'שאלות תחתיות'. אבל אם מדברים על מה שקורה 'בפנים', על ההרגשות של גאוה, תחרות, קנאה, ישות ועוד, ועוד יותר כשמדברים על קרבת ה' אהבת ויראתו - אנו עלולות לגלות 'שאלות תחתית' חדש שלא הכרנו, בפרט לנוכח השאיפות החדשות שמרקיעות שחקים.

דווקא כשבאים ל'בית אלוקים' ול'שער השמים' - רואים את הסולם ש'עולים ויורדים בו'. כי במקום האמיתי והמדיק של עבודת ה', יש עליות וירידות כל הזמן, ויכול להיות עליות דרסטיות או ירידות

מחרידות. ובשביל זה רבינו מדבר בשני צדדי הסולם גם יחד - הוא מזכיר שיש 'שאלות תחתית' ועוד איך שיש, והוא מלמד אותנו איך להתמודד עם זה, ואיך לחיות על הסולם הזה בו התנועה מלמטה ממש עד למעלה ממש היא תנועה תמידית.

***

זכורני, תקופה קצרה לאחר נשואינו, נסענו בעלי ואני לחתונה של קרובת משפחה בקיבוץ חפץ חיים. החתונה הייתה קצת מעורבת, ובעלי התיישר מאד מכם. אחד הדודים שראה אותנו מתיישר 'הסביר' לו: 'אנחנו מחנכים את הנוער מצעירותם, שלא יפחדו ויתבלבלו מתערבות של גברים ונשים, ולכן הם 'מחוסנים' וזה לא מפריע להם'. בעלי ענה לו: "גם אינסטלטור שעוסק בביוז מתרגל לריח, ויכול אפילו לאכול סנדביץ' בתוך העבודה. אבל מי שעוסק ב'בושם' - לא יכול לסבול את הריח הרע, וכבר במרחק רב ירגיש את הריח הרע".

על סומאת יון אמרו חז"ל 'שהחשיכו עיניהם של ישראל', ולכאורה אם הם עשו 'חושך' - טבעו של אדם לברוח מהחושך, ואם כן כיצד הצליחו לגרום 'להתקרב' אליהם, וכי אדם אוהב להתקרב ל'חושך'! אך הביאור הוא שהם עשו 'חושך' כזה שאדם לא מכיר בו. המוח והלב שלו חשוכים והוא חושב שזה סנדרטי, ככה זה אמור להיראות. נכון שאני לא צדיק גדול, אבל אני 'בסדר'. והוא לא מבין ששמו לו סמרטוט על העיניים ומחיצה על הלב.

אדם שסיים את חייו - המוניטור מראה קו ישר... לעומתו, אדם חי המוניטור עולה ויורד, עולה ויורד, וזה מראה שהלב חי פועם ומרגיש. חכמת יון מביאה אותנו להיות עסוקים וטרוידים בשטף החיים בלי הפסקה. אבל חיים מתחילים ברגע שבו עוצרים אותם, וישים אם השם יתברך ושואלים אותנו: 'מי אני?' בלי לפחד לגעת פנימה, ואז נוגעים בחיים האמיתיים, רואים אותם, חשים אותם, טועמים אותם, נושמים אותם, מריחים אותם, וממשישים אותם. ואז יודעים לזהות את גודל הסכנה מחד, ולהעריך את גודל הזכות מאידך.

***

למעשה, למרות העטיפה החיצונית שמשדרת לנו הרגשה של 'בסדר' - כל אחד יודע כמה 'מצפון' ו'רגשות אשמה' מלווים אותו. בפרט נשים נשואות ואמהות לילדים, מעמד שמחייב ודורש המון - שכמעט לא שייך ללכת לישון בלי רגשות אשמה על היום שעבר, ועל התפקיד שלא נעשה כראוי.

אז אולי לא קוראים לזה 'שאלות תחתית', אבל בהחלט מדובר בהרגשה מעיקה של חוסר אונים, וכשההרגשה הזאת מתגברת - אז הולכים ל'ייעוץ' ו'טיפול רגשי'. אז אם נקרא לזה בשם הנכון, אולי המפחיד 'שאלות תחתית', ונוחה שכשרבינו מדבר על המקומות האלו - הוא מתכוון גם למקומות האלו בנפש, המקומות שמרגישים מועקה וכבדות, נוכל למצוא לזה עצה, ולהתמודד עם זה בצורה בריאה.

אוכל לציין, שבעצמי למדת בקורס לייעוץ וטיפול, ושם לימדו הרבה איך לסייע לאנשים להציף ולהעלות רגשות קשים, עמומים ובלתי מורגשים, ולהפוך אותם להרגשה ברורה וכואבת, ואז בהדרגה להפוך את התדמית הגרועה לתדמית חיובית. ולאורך הקורס הבחנתי שהם פשוט משתמשים בעצות של מוהר"ן ובדרכו. ופעמים רבות לא התאפקתי והבאתי להם ציטוטים מובהקים לכך מתוך ספריו הקדושים. כך שבעצם על ידי הדרכתו ניתן למנוע את הצורך במקרים רבים בטיפולים כאלו ואחרים.

בברכה שנוכה לזהות את השליחות שלנו, ולהתמודד עמה בגבורה, על פי הדרכת הצדיקים ועצותיהם הקדושות והמדויקות.

מול הדלת המוגפת

זו היתה אמורה להיות שבת מרגשת במיוחד. מלכי, הכלה הצעירה הוזמנה לשבות בבית המחוננים. כפי הנהוג בקהילתם חתנה נשאר בישיבה והיא תתארח לבדה בביתם למשך השבת כולה.

מלכי התכוננה כמיטיב יכולתה לשבת: כבר ביום שלישי בילתה את אחר הצהריים בקניות של מתנות חביבות למיזעזעזע להיות גיסותיה הקטנות. גם מפת שולחן מהודרת רכשה עבור השויגער לעתיד, ואפילו בזר פרחים מרשים היא הצטיידה.

וכעת, בצהרי יום שיש היא עמדה למול הדלת החומה ונשמה עמוקות. היא נקשה בעדינות על דלת הפלדלת והמתניה. הדלת לא נפתחה. אולי לא שמעו? היא דפקה שוב, והפעם חזק יותר. עינייה החצצה בדלת הושחרה לרגע ואז שמעה מלכי את הקריאה המבוהלת: "היא הגיעה!" בליל קולות נסערים נשמעו מעם הבית הנעול ומלכי זיהתה בלי קושי את קולה של השויגער הלחוצי: "אל תפתחי עדיין! עוד לא התארגנת! למה היא הגיעה כל כך מוקדם?"

קבלת פנים חמה

מלכי הצטנפה על עומדה בעלבון. האם כך ישאירו אותי מוחץ לדלת? אולי עדיף בכלל לחזור על עקבותי? הזר הכביד פתאום על ידה והיא הורידה אותו באנחה, לא חסה עוד על עלי כותרתו הזקופים. היא התרחקה מעט מעם הדלת, ונשמעה על מעקה המדרגות באפס מעש. "ומה, האם כדאי לחזור הביתה?" לאחר כמה דקות המתנה נפתחה הדלת ברעש. השויגער ניצבה על הסף ועל פניה מרוח חיוך רחב. "ברוכה הבאה, הכנסי, מלכי! מלכי התנערה, תפסה בידיה המזוודה וצעדה פנימה בפסייעות קטנטנות, חוששות. "איזה יופי שהגעתי!" היא אמרה, ומלכי לא האמינה כבר אף למילה אחת שלה. היא הכריחה את שפתיה לחיך והושיטה את הזר הגדול וההדור. "תודה רבה! לא היית צריכה לקנות! איזה יופי של פרחים!" היא ביקשה להניח את המזוודה מידיה, ולתת למילים הטובות לנסות ולפייס את לבה, אבל אז נעצרה השויגער ובפנים מלאות מבוכה אמרה לה: "תראי, מלכי, הכנו לך את חדר האורחים שם מימין, אבל הרצפה שם עדיין רטובה מהספונג'ה ולא כדאי להיכנס... תעמדי פה כמה דקות עד שתוכלי להיכנס לחדר, בסדר?"

שוב הלמה ההפתעה במלכי והיא שותקה על מקומה. "תצטיי לשנות? אולי לטעום משהו?" נשלחה ריקי בת ה-15 לשאול אותה באדיבות מירבית. אבל מלכי, פגועה והמומה, הסבה ראשה לשלילה. "איזו מין קבלת פנים מוזרה..." הרהרה, "אפילו להיכנס לחדר לא נותנים לי... האם לא יכלו הם לשטוף את החדר מוקדם יותר? או לפחות לייבש אותו בזריזות וחסל? עד מתי אעמוד פה, בפנינת הסלון כמו נציב מלח?"

"שבי, שבי" שוב צצה השויגער לדקותיים של חסד מעם המטבח ההומה. "קחי לך כסא ותשבי, כבר נתפנה, עוד מעט תוכלי גם להכנס לחדרך..." מלכי הנהנה בראשה דוממת, וסקרה את סביבותיה. מוטי בן ה-12 פרש בזריזות מפה לבנה על השולחן ובת ה-9 נחפזה בעקבותיו לערוך את שולחן השבת. בת ה-5 נעמדה לידה ונעצה בה עיניים נרגשות, מלאות תום.

התמקמות

"איך קוראים לך, מתוקה? כבר שכחתי מאז הארוסין, את רותי או שרה'לה?"

"אני שרה'לה!" הודיעה הקטנה בחשיבות. "רותי היא יתר

בואי כלה

גדולה ממני!" דמותה של שרה'לה הזכירה למלכי את מתנותיה הארוזות. "יש לי מתנות בשבילכם!" היא אמרה לה, וזו הכריזה בקולי קולות "מלכי מחלקת מתנות! כולם לבוא!" הילדים התקבצו סביבה בתרועעות ציפיה. היא נרכנה אל מזוודתה ובחוסר נחות בולט פתחה אותה לעיני כולם. "אפילו טיפת פרטיות אין לי..." היא פשפשה מעט ושלפה את המתנות בזו אחר זו והילדים קיבלו כל תשורה בתשואות ובצחלות.

כשהסתיים טקס חלוקת המתנות הודיעה השויגער שריצפת חדר האורחים כבר יבשה לחלוטין והיא יכולה להיכנס, בבקשה, ו"תרגישי בבית..."

היא סידרה את חפציה סוף סוף בפנינתה השקטה וחשבה לעצמה "בבית אני כבר לא בטוחה שארגיש כאן..." בני הבית התארגנו בחופזה רבה ועד הרגע האחרון התרוצצו הכל משם לפה. כשהדליקה האם את נרות השבת עוד שלחה הוראות אחרונות לצעירי הצאן ולבסוף נחתה על הכורסה באנחה עמוקה. "שבת שלום!" האירו עיניה העייפות, "מלכי, בואי, שבי פה עמנו..."

יחס לא צפוי

היא התיישבה, מרשה למעט נינוחות לפלס את הדרך אל ליבה הקפוא. פתחה סידור ויחד עם הבנות אמרו הן קבלת שבת. עוד במהלך התפילה לא התאפקה השויגער ופיהקה שוב ושוב.

משנשקה מלכי לסידורה, זה החדש מכורך העור, מתנת השויגער, התנצלה זו האחרונה: "את יודעת, מלכי, עבדתי כל כך קשה היום, ואתמול - בכלל הלכתי לישון אחרי השעה שתיים בלילה... הכנתי הרבה מאוד מאכלים מיוחדים לכבודך... את יודעת, מאוד התרגשנו... אבל עכשיו, אני פשוט ממוטטת מעייפות, בכל שבת אחרי הדלקת נרות אני הולכת לנוח, אז מה את אומרת?"

מלכי לא האמינה למשמע אזניה, האם בשביל זה הגיעה להתארח הנה למשך שבת שלמה?! היא בלעה את תמיהותיה ועלבונה ולמול העיניים המבקשות ושקיקי העייפות התלויים תחתיהן, אמרה את שהתבקשה בנימוסיות יתרה: "בוודאי, בוודאי, לכי לנוח. אני כבר אסתדר, לכי לאגור כוחות..." וכבר נשארה היא לבדה על הספה מוקפת בזאטוטיות המבקשות את תשומת ליבה המלאה. אפילו בת ה-15 שיכלה להוות אולי, חברה גיונית יותר, פרחה הלכה לה: "קבעתי עם חברה לבקר זקנה בבית האבות והיא לי חבל לבטל..." ושוב הנהנה מלכי לאישור, ונותרה ישובה באומללות ליד הקטנות, משועממת ונעלבת...

הדבורים בסעודת השבת

סעודת השבת גם כן לא הצליחה לרומם את מצב רוחה. אמנם השויגער ירבה לצידה, האירה פנים וברוב יקר הגישה לה את מיטיב מעדניה. מלכי טעמה מעט, החמיאה לשפית אך ליבה בל עמה.

"האם לאכול ציפיתי? האם בעבור זאת התארחתי?!" השיחות סביב השולחן נגעו כל העת בנושאים שכלל לא היו קשורים אליה, והיא בהתה במדברים בחוסר הבנה. "לא תאמיני מה אמרה לי גב' רבינוביץ" נאמה ריקי בלהט נעורים, ולמלכי לא היה את מי לשאול מי היא גב' רבינוביץ... ומדוע בשורת נסיעתה של זו כה מסעירה.... משם התגלגלו הדברים אודות ממלא המקום בת"ש של מוטי ועל העבודה החדשה של השויגער, אולם הנושאים נטחנו כלאחר יד,

כידועים ומוכרים לכל, ומלכי שניתה כל כך לחוש את דופק המשפחה בה היא עומדת להשתלב - נואשה עד מהרה. השמות, הנושאים וכל הפרטים היו ממש לא מובנים לה, ואף אחד לא התנדב ללחוש על ידה את חלקי הפאזל החסרים.

סעודת הבוקר עברה עליה באופן דומה פחות או יותר: האוכל הוגש ערוך ומוקפד, מנות ראשונות, עיקריות ואחרונות מהודרות וערבות לעין ולחין, אך האוירה, רחוקה מלהיות נעימה. על הרצפה התגלגלו בערבוביה, המתנות שמלכי בחרה בקפידה כשהן שבורות וחסרות חלקים. זר הפרחים שבחורה היא בעצמה בטוב טעם נשכה על השידה ללא מים והפרחים שכבו שם נובלים ועלובים, כמעט כמוה.

הפרידה

מיד כשקמה מלכי ממנוחת השבת כבר פנתה ריקי לחדר האורחים לקפל את כלי המיטה, לארגן את החדר ולהשיבו אל כנו כאילו לא התארחו בו מעולם. "ממילא עכשיו סעודה שלישית ואין עוד זמן לנוח", תרצה את התנהגותה הבוטה למלכי, "אז לפחות נסדר כאן..." מלכי הביטה בעינים קמות במזוודתה שהונחה בייעילות רבה בקצה החדר ושוב הרגישה שאין לה מקום בבית הזה, אף לא חדר אחד קטן...

עם סיום ההבדלה שאלה שרה'לה את מלכי "מתי האוטובוס שלך יוצא בחזרה?" מלכי אספה את חפציה במהירות הרבה ביותר שיכלה, נפרדה מעימם בחצי פה וכבר במדרגות הבטיחה לעצמה: "היא, למשפחה הזאת לעולם לא חוזרת!"

שבת המלכה

אכן, מארחיה של מלכי הפגינו חוסר טקט נורא, איננו יכולים לקרוא אוודותיהם ולא לבזו להם בליבנו. האם כך מארחים?! האם כך מקבלים כלה חדשה לחיק המשפחה?!

ומה, את המלכה שלנו שבאה לבקרנו מידי שבוע - איך אנו מקבלים את פניה?

כל יום שיש עומדת המלכה ושולחת תזכורות: אני כבר בפתח! היא נוקשת על הדלת, משמיעה בצופר נישא מנגינות ענוגות ולבסוף גם צופרת בחוסר סבלנות בקולי קולות. אנו מביטים, לפעמים, בלוח השנה, מעיפים מבט על השמש ואומרים לה: רגע, חכי רגע בחוץ, יש עוד חצי שעה עד לשקיעה...

וכשאנו זוכים לפתוח בפניה את הדלת, האם אנו זוכרים תמיד שהיא לא חפצה רק באוכל משובח אלא גם בליבנו האובה? מי מאיתנו יושבת בניחותא עם סידור פתוח ושלוה בלבב, ומי מאיתנו אומרת בחיך "שינה בשבת תענוג" ואצה רצה למיטה להרויח כמה דקות של שינה לפני שהגברים חוזרים מבית הכנסת... על מה אנו מושחתות בסעודות שבת - על ענייני יום חול או על נושאים הקשורים לכלה המתארחת?

וכמה, לאורך השבת, כמה מחשבות עוברות בראשו של העבודה המכחה... ועל העומס הצפוי... ממותי אנו הופכות לקצרות רוח, וחפצות כבר להסתער על הררי הכביסות והכלים ולהתחיל לסדר את הבית?

מתי נזכה לארח את המלכה שלנו מכל הלב, וברוב יקר וכבוד?

בעזרת השם, עוד השבוע...

המדור שלך לשיתוף בהארות שחשבת עליהם
שהאירו לך והעירו אותך לחיים

'לדלג' על העולם

אני אוהבת לקרוא. המילה הכתובה דיברה אלי תמיד מהרגע שידעתי לקרוא אותה. מאות ואולי אלפים של ספרים קראתי מיום עומדי על דעתי. גם היום ספר טוב אמיתי עולל לגרום לי לצלול בתוכו. אבל הפעם רציתי לספר על ספר אחד קטן דוקא מסוג אחר.

העולם שלנו מוצף בספרים מדי יום יוצאים עשרות חדשים לשוק. רובם באמת לא קשורים לעולמינו, לא מעניינים, עוסקים בכל מיני מילי דעלמא. גם ספרי הקודש ברובם אינם מדברים לנושים.

אני דוקא רוצה לספר לי על חוברת קטנה כזו חומה עם ציור של החפץ חיים שיום אחד הביטה בי מעם השולחן לאמור "מדריך להלכות לשון הרע".

***

ככה בלי שום גימיק שיווקי. בלי שום הצטעצעות.

לא ניסתה לשווק את עצמה או להתחפש, רק אמרה לי בפשטות: את מדי פעם מדברת לשון הרע, בואי ללמוד איך עושים את זה, אבל לפי ההלכה. לא ביקשה ממני להפוך למלאך שמדבר אך טוב. לא ביקשה ממני להיות בתענית דיבור. רק רצתה ללמד אותי הלכות לשון הרע.

כי אם יש הלכות נטילת ידים, אז למה שלא תהינה גם הלכות לשון הרע?

אהבתי אותה, את החוברת הזו. כשבכל העולם נמכרים מליוני ספרים ואלפים מהם נהיים רבי מכר - זה הרב מכר' היהודי שלנו. כבר כמעט מאה שנה אנשים קונים את הספר הזה וגם יקנו אותו עד ביאת גאול.

ואני שייכת אליהם, עדין בין הבודדים הנבחרים שהם קליינטיים שלך. ריבון עולם. מנסים משתדלים לעשות כרצונך.

אני לא בורחת אל חוסר הידיעה. ולא מתחמקת אלא משתדלת, יחד עם עוד חברות ללמוד הלכות שמירת הלשון. ככה בענוה, כזה בפשטות, כי אני לא באמת יודעת איך לשמור על הלשון הבוגדנית הזו שלא תמיד אומרת מה שצריך.

***

או בכל העולם נמכרים אלפי רבי מכר שמוכרים לכל דורש פטנטים איך בכאילו אפשר לסחוב מהעולם הזה כמה שיותר הנאות והצלחות. איך למצות את החוויה כך שגם אם יש לך קצת רוח תרתום אותה מתחת לכדור העגול הזה שלא תמריא איתה למעלה חלילה.

משדלים אותנו בכל מיני עלילות להשתכנע שיש כאן מידע שאם היינו יודעים בגיל עשרים החיים שלנו היו אחרים: איך להגיע אל האושר בכמה צעדים; איך לקרוא אנשים כמו ספר פתוח; איך לרכוש ידידים; איך לעשות כסף הרבה ומה; איך לקפוץ על כל המקומות השווים בעולם הזה...

אבל אני בחרתי שמירת הלשון...

ואני לא איזה צדיקה גדולה. אני פשוטה לגמרי. אבל זה לא מענין אותי איך לקרוא אנשים כמו ספר פתוח או איך לרכוש ידידים. זה מריח לי כמו עוד שיטה לניפוח אגו ומכירת אשליות שליטה. ואין לי זמן ומוח מיותרים לבזבז על האשליה הזו.

החלום שלי זה לעשות כאן מה שבאמת אני צריכה, מתוך שמחה ונחת כמובן לא מחפשת יסורים. ולגמור זהו. לא לבזבז את הזמן על כל מיני מסביב.

אז אבא, תודה שנתת לנו כל כך הרבה ספרים קדושים שמגלים לנו איך לצלוח את העולם הזה. לדלג מעליו. כמו שריבנו אמר שהוא מקנא בצדיק שהוא שאמר על עצמו שדילג ככה בדילוג מעל העולם הזה 'אויף געשפרונגען'.

תן לי יד אבא. תעזור לי ללמוד הלכות. לקיים אותם. ואת העצות הקדושות של הרב'ה. אני רוצה לקפוץ את הקפיצה הזו. שלוקחת שבעים שנה פלוס מינוס. וללכת ישר אלך.

הרבנית אזמרה

אחרי שנסייתי להסביר לעצמי את התופעה המופלאה של חייה ההירואיים. חשתי שגם לי יש כאן חלק. כן. אפילו שלקצה שולי שמלתה אינני מגעת. גם לי יש כאן חלק.

פתאום אזמרה נכנסה לי ללב. וצילמה לי בקלוז אפ את הרגע הזה שכמוהו אני עושה למאות ואלפים. מסיימת את השיטה, סוחטת את הסמרטוט ומישרת אותו על חתיכת השיש המפרידה בין הכיורים. הי. קראה לי אזמרה. שימי לב. את גם גדולה מהחיים. כל הפעולות הקטנות האלו שוות. נחשבות.

וגם אני במטבח שלי שדוקא די מזכיר את המטבח שלה ככה בסגנון. אני עושה המון. כמה אני עובדת, מכינה, משקיעה. לפעמים עם כוח וחיוך על השפתיים, לפעמים בלי בטריה. אבל אני סופרת את זה. משתדלת לספור.

***

אני לא הרבנית קניבסקי, וגם לא מצפים ממני להיות כזו. מצפים ממני להיות אני. הכי שאפשר. אבל אני בטוחה שכדי להגיע לשם אני צריכה להיות מן רבנית של אזמרה. כן כזו שיוודעת להגדיל כל טוב מלימטרי ובנאלי בתוך כל החיים הרגילים. בתוך הקלחת. לפעמים היא שמחה. לפעמים דביקה ומעיקה. אבל אני רוצה לומר אותי. לעשות ממנו שיר חדש לה.

כל לטיפה של תינוק. כל צרחה שהנמכתי לה את הווליום. כל פעם בה היטבתי את המטפחת שלא שיי. כל גילוי רחמים קטן שלי אלי. כל חסד שעשיתי. וכל מיני מיני מאמץ והתקרבות. אני חייבת אזמרה. כי אי אפשר לגדול אם לא מעריכים את הקצת.

וגם לרבנית בודאי היתה הערכה לכל הדברים הקטנים שעשתה. אחרת מדוע עשתה אותם השקיעה בהם? מהיכן היה לה את הכוח לחזור על אותן פעולות קטנות שוב ושוב במשך מסכת חיים שלימה? רק אם את יודעת להסתכל על הקצת טוב שלך וליקר אותו יהיה לך את הכוח להמשיך ולגדל אותו.

את הספרים עם דפי הכרזו והעובדות המדהימות רואים כולם על המדפים. אבל את הספר האישי שלי יודעים אני וריבנו.

ואני רוצה לזכור זאת היטב. כי כל דבר גדול וענק. בנוי מאינסוף קצתים קטנים. אם נספור אותם הם יצטברו. אם נזכור אותם הם יהיו עוד. אבל גם אם נשכח אותם. בשמים לא ישכחו לנו. אבל אנחנו נשכח אותם לעצמינו וחבל.

ושיום קצת הוא לא קצת מיד מכדי לשמוח בו מאד. כי אם המעט שלי משמח אותך. אז ודאי שהוא גם ישמח אותי.

אז אבא. תזכיר לי אותך ותזכיר לי אותי. ותזכר לומר לך בעודי 100.

השבוע הזדמן לידי ספר על הרבנית קניבסקי עליה השלום. אחרי שבלעתי בשקיקה קרוב למחצית מדפיו, מיהרתי לטמון אותו באחד המדפים. ככה שלא ינקר לי מידי בעיניים ויגרם לי לנקיפות מצפון מיותרות. מן תחושת חוסר מושלמות גובלת בכישלון כזה החלה לנקר בי.

פתאום מבין דפיו של הספר ראיתי אותה, את דמותה של הרבנית בת שבע. בבגדיה הצנועים והפשוטים ובעמל האינסופי שלה. ויחד עם ההתפעמות מכל סיפורי הווד על ההקרבה והמסירות - קמו ועלו מבלי משים בתוכי טבלאות השוואות.

אההה. תראי איך צריכים באמת להתנהג. לכבד את הבעל. להתפלל. לעשות חסדים. ולעולם לא לומר לא. לשום בקשת עזרה וחסד.

***

זה כמובן עוד אחד מישומיו הקטלניים של היצר הרע. שלוקח גם את ההתחזקות ואת כל הידע הרוחני שלך למקום מחליש, הוא נכנס יחד איתך לתוך השיעורים שאת שומעת כדי לדעת באיזה שוט עליו לנופף עכשיו. לאמור: תראי, רק תראי איפה את. ואיפה צריכים להיות.

אין ספק, מסכת חיים מופלאה שכולה הקרבה ומסירות לה' ותורתו והכל מתוך שמחה אהבה ויראה. ממש קינאתי. קנאת סופרים אמיתית.

הרבנית בת שבע הצדיקה. שקיבלה את כל המשוגעות וחביקה כל אישה חיזקה וחייכה. וקמה בשתיים וחצי לפנות בוקר כדי להכין כוס קפה לבעלה. המשכים לתלמודו. שהתפללה שלוש פעמים ביום במנין, הרבנית, שלא הסכימה לעולם שישפצו לה את המטבח הזעירי ממנו הפיקה מליונים של ארוחות, מנות וסלטים במשך שנות חייה.

היא לא היתה מלאך היא היתה אדם. אבל היתה לה בלב אהבה גדולה. להשמע לתורה ולילדים שלו. וכשאוהבים זו שפה אחרת. היא לא הקריבה או מסרה נפש. היא אהבה את התורה. אהבה אורחים אהבה להתפלל. נו. צדיקה אמיתית.

***

הכי לקח אותי הסיפור של השרוולים.

הרבנית ע"ה היתה מקפידה ללכת בשרוול ארוך עד כף היד. כשהייתה עוסקת בעבודות המטבח היתה מפשילה אותו קלות אבל. וכאן שימו לב. בכל פעם שהייתה צריכה לפתוח את הדלת או לגשת אל חדר הספרים בו נמצאו אנשים

היתה מחזירה את השרוול למקומו. והפעולה הזעזעורית הזו שלוקחת פחות מחצי דקה - לשטוף את הידים, לנגב, להחזיר את השרוולים - יכלה לקרות גם עשר פעמים בשטיפת כלים אחת. כיון שהדלת נעה על צידה ללא הפסקה.

מדהים. כמה אנחנו נמרחות על הדברים האלו. על הקטנות קטנות האלו. מי בכלל שם לב. בתוך הבית. ועשרות פעמים.

הכנה לפורים

לאור התועלת המרובה בפעמים הקודמות, והביקוש הרב - הננו שמחים להודיע, שבעז"ה לקראת פורים יתקיים שוב

כינוס מרכזי הכנה לחג הפורים

לבקשת הציבור - הכינוס יעסוק גם בנושא 'קירוב רחוקים', כהמשך לכינוס הקודם, והרבנים ה'משיבים' שהשתתפו בפאנל הקודם שהתקיים בנושא [אסרו חג סוכות] - יופיעו שוב, וימשיכו לענות על שאלות בנושא.

הכינוס יתקיים בעז"ה, ביום המישי ראש חודש אדר ב', בשעות הערב - פרטים יבואו -

נס"ד

אתה יודע שיש בך סגולות נפלאות
אתה רוצה לראות אותם מתממשים במציאות
אתה משתוקק להאמין בטוב שבך, ולקבל את האומץ להיות מי שנבחרת להיות

**יוצאים אל המדבר הפתוח,
להוציא את כוחות הנפש מהעלם אל הגילוי**

**בסדנת
עזות דקדושה**

עם הרב דוד גבירצמן

להפוך את המניעות לנעימות | ללמוד על הכוחות החבויים בנו, ולגלות את הדרכים להוציא אותם בעזרת ה' מהכוח אל הפועל. ואת המחסומים לגשרים.

15:00 התכנסות
15:30 תפילת מנחה
16:00 פתיחת הסדנה
שיחה והתנסות בשטח
19:40 תפילת ערבית
20:00 סעודת ר"ח והתוועדות על כלי זמר
22:00 סיום

כיסופים
שימו לב!
הרשום מראש בלבד
052-717-24-52
דמי השתתפות 150 ₪
- הנחה לחברי כיסופים -
לדעת בארץ דרכך

יום שני, ער"ח אדר א', חאן ענבלים נווה ארז, מעבר מכמש

נס"ד

אזמרה
הנמורות הטובות שברו

הופיע הספר החדש

תבסיסי למלחמה

משיעוריו המחזקים של
הרב אליהו גודלבסקי שליט"א

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

לביחור נקודת המכירה הקרובה >> הפצה ראשית אזמרה
משרד 08-9368119 >> נייד 053-313-8400
אתר www.azamra.co.il

הספר שייתן לך
כח לצח את
המלחמה

הזדמנות פז לציבור חניכי הישיבות

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה לקראת 'פורים קטן' הבעל"ט תתקיים נסיעה קבוצתית לציבור 'חניכי הישיבות'

לאומן

לציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב זיע"א

נסיעה קצרה [מתאים במיוחד לבחורי ישיבות ואברכים שאין להם אפשרות להיעדרות ארוכה] /

אווירה תורנית-ישיבתית / בהשתתפות משפיעים תלמידי חכמים בוגרי הישיבות הקדושות:

הרב רפאל כץ הי"ו / הרב ישראל זלזניק הי"ו / הרב ישראל מאיר גלינסקי הי"ו

בתכנית:

- ◆ שיעורים מגוונים ומרתקים: על מהות המקום, תולדותיו של מוהר"ן מברסלב, תורתו ודרכו
- ◆ 'סיפור התקרבות' מרגש מפי בעל המעשה.
- ◆ 'נסיעה לברסלב' (לר' נתן מברסלב זיע"א) ולמעזבוז (לבעש"ט זיע"א) (תלוי בביקוש ובזמן)
- ◆ סעודת 'פורים קטן' - סעודה עשירה, בליווי ניגונים ושיעורים, עם 'פאנל' מיוחד ומרתק
- ◆ אודות 'המשותף והשונה בין עולם הישיבות לתורת ברסלב'

הנסיעה תתקיים מיום שני (יג אד"א) בבוקר, ועד יום רביעי (טו אד"א) בצהריים.

מספר המקומות מוגבל

(כולל: טיסה, נסיעות פנים, מלון ואש"ל ברמה גבוהה, שיעורים וכנסים).

מחיר הנסיעה: \$450 בלבד

להרשמה:

054-853-7200

(לרישום יש לצרף: צילום דרכון, ודמי

רישום בסך \$150)

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-47774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m072247774@gmail.com

הקבצו

בית וועד לחובבי תורה
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
36

אדר תשע"ט
נושא החודש:
ממון ופרנסה [ב]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

פרנסה והשתדלות

- לכאורה גם לא, ולחשוב על מהותו האמתית - לא כל כך מתאפשר, וגם לא כל כך מובן מה זה יעזור [כלומר: כמה כסף זה יביא...], אז מה כן?

השתדלות ותוצאה

התשובה הפשוטה והידועה היא - שאין קשר בין הדברים, וההשתדלות איננה קשורה לתוצאה. וכפי המעשה הידוע שסיפר מוהר"ן [בעולם מספרים זאת בשמות אחרים, אך זהו המקור] על יהודי שחיפש בית תבשיל, והפנו אותו לרחוב פלוני. בטעות הוא נקש על הדלת ש'מומל' לבית התבשיל, וכשהוא שאל 'האם מחלקים כאן אוכל' השיב לו בעת הבית 'אכן, אבל לפני כן אתה צריך לעבוד'. לאחר שהעבד אותו יום שלם, הפנה אותו ל'בית התבשיל' שממול ביתו ואמר לו 'שם תקבל מה שמגיע לך'.

כשהגיע לשם, אכן קיבל מנה חמה ומשיבת נפש. וכשהתיישב לאכול, שאל את זה שלצדו 'כמה זמן אתה עבדת כדי לקבל את האוכל', והלה עונה בפליאה 'לא עבדתי כלום, כאן מקבלים בחינם'. לפליאתו מדוע הוא כן נאלץ לעבוד, ענה לו חברו לשולחן 'עבדת בחינם, ואכלת בחינם', כלומר אין קשר בין הדברים. את האוכל הוא קבל בלי שום תמורה, וגם העבודה שעבד הייתה ללא תמורה. וכך הוא לגבי הפרנסה; אדם עובד ומתייגע לפרנסתו, ובאמת היא מגיעה לו בחינם. נמצא שאת הפרנסה הוא קיבל בחינם, ואת היגיעה שיגע - יגע לחינם.

עד כאן נפלא. ובכן, כיצד נתמודד עם המציאות שלכאורה מכחישה זאת. הרי בפועל אדם עובד לפרנסתו, ובסוף החודש אכן מקבל את תלוש המשכורת מהמעביד [או ראש הכולל...]. שאלו הוא עבד, ולא מהשכן שגר ממול המעביד. ואדם שלא עבד באותו מקום, לא יקבל את אותו תלוש מאותו מעביד, אולי כמה שקלים לתרומה, לא תלוש ולא משכורת.

ואם נחליט שלא להתייחס למציאות, שממילא מייצגת את הכפירה, אלא לחיות באמונה. נמצא שבאמת אין צורך לעבוד, כי הפרנסה היא בחינם, והעבודה מיותרת לחלוטין. אם כן, מפני מה נדרשת מאתנו השתדלות, שלדעת חלק מהראשונים היא מצוה מדאורייתא של 'בזעת אפך תאכל לחם', כלומר הפסוק הזה אינו קללה

במאמר הקודם (גליון 35) התבאר מהות הממון, ובמאמר הזה יתבאר בעז"ה כיצד 'משיגים' אותו. כי נקודת היסוד היא שבסופו של דבר, ואחרי כל ההסברים על 'מהותו' של הממון - לא מדובר על משהו 'צדדי' שצריך לשקול אם רוצים בו או שאפשר לוותר עליו, אלא על צורך בסיסי ויומיומי. וגם מי שמאד רוצה לברוח ממנו - זקוק לו לצורך הקיום הבסיסי, שלו ושל משפחתו.

משכך, יש כאן צורך בהדרכה כפולה; כיצד מצד אחד ניתן להשיג את הממון - הנצרך והחינוני כל כך, ומצד שני - לא ליפול ל'תאוות' ממון, קרי: לא להיות תפוס בזה, לא לדאוג על כך, ולא לרדוף אחר ההון. אלא לקבל את הממון בצורה הפשוטה והאמתית כפי שהוא באמת; שפע שאפשר וצריך להשתמש בו עבור כל צרכי האדם, ויחד עם זה - להתקרב על ידו להשם יתברך.

***

נגיד את השאלה: אילו היינו זוכים והיה יורד לנו בכל יום מן, כפי שהיה בדור המדבר; כל יום קמים בבוקר, ועל יד הדלת מחכה ה'מנה' היומית, שכוללת את כל מרכיבי המזון - הגשמיים והרוחניים - שאדם זקוק להם, ויותר מכך הוא לא זקוק לכלום, ממש לכלום. אילו היינו זוכים לכך, לא היינו נזקקים לחשוב על 'ממון' ולו לרגע אחד. להיפך, היינו פנויים לחלוטין לעסוק בעבודת השם יומם ולילה, וה'ממון' לא היה משמש עבורנו אלא כלי לאור רוחני ותו לא.

אבל מאחר שאין זה כך - ובכל יום כשפותחים את הדלת, רואים רק את המרצפות של החדר-מדרגות, ואת תיבת הדואר שמכילה 'חשבונות' [מים, חשמל, ארנונה, ועוד]... ואנחנו נאלצים בעל כרחנו לחפש ולבקש אחר הצרכים הבסיסיים, הגשמיים והרוחניים; אוכל, בידוג, צרכי דיו, וגם צרכי שבת וחג, ושאר מצוות, והדרך היחידה להשיג אותם הוא על ידי 'ממון' - נמצא שמבלי לרצות בכלל, אנחנו נאלצים להיתקל בדבר הזה, ולאו דווקא מההיבט של 'אור רוחני', אלא מההיבט של לחם וחלב.

ומשכך, כיצד ניתן שלא לחשוב עליו, ולדאוג אודותיו, ולעשות כל טצדקי וכל פעולה בכדי להשיג אותו. וכשכבר משיגים אותו - אין לנו אפילו את הפנאי להתבונן בו ביישוב הדעת ולחשוב על האור הרוחני שבו, מאחר שאנו נאלצים להזדרז ולהעביר אותו לידיים אחרות; החל מבעל המכולת ועד בעל הגמ"ח [שיהיה רק בשמחות]. ובקיצור: היכן נקודת ה'בחירה' שלנו לגבי הממון; לא להזדקק אליו - אין לנו אפשרות, לא לנסות להשיג אותו

דבר המערכת

כנס י"ן - יצא סוד

אנו עומדים בחודש אדר, וזה הזמן לגלות סודות.

ארגון 'הקבצו' זוכה כבר לפעול במשך כמה שנים, במסגרת בני הישיבות המתעניינים בדרכה ומשנתה של ברסלב, ומשתדל לעשות את המקסימום בסיעתא דשמיא להגיש את הנדרש.

הרשימה מורכבת מ: עלונים, כינוסים, נסיעות, מתחם בראש השנה, ואפילו שידוכים, וכפי המפורט בהרחבה בגליון זה - במדור 'משכני אחריו'. קחנו משם.

אחד הדברים המעניינים הוא, שבכל אחד מהפרטים המנויים זה עתה, ובכל פרט מתוכם - מגיעה מיד השאלה והבקשה: 'מתי החלק הבא?'

זה קורה לגבי העלונים, ובפרט יש לציין את הגליון הקודם שעסק בנושא הממון, כשלאחריו הגיעו מבול של פניות 'מתי יגיע ההמשך'. זה קורה לגבי הכינוסים, ולגבי הנסיעות, וכן ביתר הדברים.

הפנייה באה ממגוון רחב של קוראים ומשתתפים, שמציינים בהתרגשות ובהתפעלות את התועלת המרובה שהיה להם מהגליון / כינוס / נסיעה, וכדומה, ואת העובדה שהם נחשפו לדברים חדשים שלא הכירו מעולם, וטענתם בפייהם: 'אנחנו רעבים, מתי המנה הבאה?!'

***

מטבע הדברים, בלתי אפשרי להגיש את המנה הבאה מיד. פשוט, משום שאי אפשר להדפיס גליון כל יום, ואפילו לא כל שבוע. וגם כינוס אי אפשר לעשות בכל כמה ימים, וכמובן נסיעות.

אבל לא רק 'מטבע' הדברים, אלא גם 'בפנימיותם'. וכאן אנו פונים אל הציבור היקר, במסר חשוב וחיוני:

תועלתו של כל מסר, תובנה, וידיעה אמיתית - איננה רק 'עצם' המסר / תובנה / ידיעה, אלא גם ובעיקר - ההחזרה שלו פנימה. ולצורך כן, נצרך זמן של 'יעיכול'. וההמתנה, היא חלק נחוץ ובלתי נפרד ממנו.

כשהתגלה לנו משהו חדש, בפרט משהו שיש לו השפעה מכריעה על החיים - מוכרחים 'לעכל' אותו. אחרת, כבולעו כך פולטו. ובזה, הזמן משחק תפקיד חשוב מאד. כל יום שעובר, מוכנס ומחדיר זאת פנימה, והופך את הנפש להיות מוכשרת לקבל זאת ולחיות עם זה.

בפורים, יודעים זאת כולם. את היין צריך לשתות לעט ובמדה - כך הוא נספג, ולא 'בורח' מיד החוצה. ואז כ'שכנס יין' או 'יצא סוד'. אבל אם היין לא 'כנס' אלא 'נפלט', אז הסוד נשאר סוד... ואינו יכול להתגלות.

***

אם דברנו על פעולות הארגון, ואנו עומדים ערב פורים - אי אפשר שלא להזכיר ממון, בפרט שזה הנושא של הגליון...

אז לא, לא מדובר ב'מאציניג', אלא בבקשה צנועה: הוראת קבע של עשרה שקלים בחודש, תתן לנו את האפשרות להיות פנויים לעסוק בעשייה מבורכת, ולא ב'מניעה' מאולצת...

והיום, עושים זאת בקלות: קהילות / איגוד הפעילים / הקבצו - ואתם בתוך ים של זכויות.

פורים שמח

הנושאים הבאים:

סיון - מחלוקת תמוז - הזמן והמקום

ניסן-כבוד איר - תוכחה

המשך בעמוד ב' <<<

בלבד, אלא 'ציוני' ועל האדם מוטל לקיים רצון הבורא ולהתייגע לפרנסתו, והשאלה היא: למה?

להשלמת השאלה, נחזור לסיפור ה'מן'. לנו ברור שאילו היה יורד מן מהשמים, לא היינו מטרידים עצמנו ולא לרגע אחד בשאלת הפרנסה. אך מעניין לגלות, שכאשר אכן ירד 'מן', היו אנשים רבים שכן הטרידו עצמם בדאגה זו, והם דאגו בכל פעם למלא את כליהם כמה שיותר. שהרי הפסוק מספר 'וימודו בעומר, ולא העדיף המרבה, והממעיט לא החסיר', זאת אומרת שהיה 'מרבה' - שלקט יותר ממה שצריך, והיה 'ממעיט' - שלקט פחות ממה שצריך, אלא שבתוצאה הם היו שווים... אם כן, יסביר לנו אותו 'מרבה' מפני מה הוצרך להרבות?

ואכן, מבואר בדברי הזוהר הקדוש על הפסוק 'שטו העם ולקטו', שפירושו הפשוט 'התפזרו העם ולקטו', אך על הלשון 'שטו' אומר הזוהר 'בשטותא', כלומר: הייתה זו שטות גמורה להסתובב וללקוט עוד ועוד, שהרי ממילא יהיה לו בדיוק כפי שצריך, לא פחות ולא יותר. אך השאלה היא 'מה ראו לשטות זו'. ואם לא די בכך, היו אנשים [דתן ואבירם] ש'הותירו' מן למחרת, ואמנם כוונתם הייתה להקניט את משה, אך אילו לא היה בכך 'הגיון' היו מציגים עצמם כטיפשים, וכנראה שזה לא היה כך.

זאת ועוד, מפני מה היו כאלו שירד להם מן על ידי הפתח, והיו אחרים שהיו צריכים ללכת - מעט או הרבה - כדי למצוא. [וכפי הנראה, אלו הם גם האנשים שנאמר עליהם 'המרבה' ו'שטו', כי הצדיקים שקבלו על יד הפתח לא הייתה להם ברירה 'להרבות' או 'להמעיט']. אם כבר הטריח עצמו כביכול הקב"ה להוריד מן, מדוע לא יקבלו זאת בצורה מושלמת.

הבירור והכלי

התשובה אכן נמצאת בפסוק 'בזעת אפך תאכל לחם'. קודם שחטא אדם הראשון, הוא אכן קבל הכל מן המוכן, ואכל 'בחנים' ללא שום עבודה. המלאכים צלו לו בשר ומוזגו לו יין, וכך גם יהיה לעתיד לבוא (ראה ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד). לאחר החטא, בו אכל מ'עץ הדעת טוב ורע' - התערבבו הטוב והרע, וכעת הוטל עליו לעמוד לפרנסתו. והמטרה היא: בירור.

כלומר, הפרנסה היא אכן 'בחנים', כפי שהייתה מאז בריאת העולם, וכפי שהייתה לעתיד. אלא שכיום אי אפשר לקבל את הפרנסה בחנים, אלא למי שעושה 'עבודה בחנים'. ולא משום שהעבודה 'מניבה' את הפרנסה, כי אין שום קשר בין השניים, אלא משום שהעבודה 'מכינה' את האדם רוחנית, שיוכל לקבל את השפע שלו כראוי, בתוך 'כלים'.

הממון והפרנסה הם 'שפע' שמגיע מלמעלה. וכל אחד שישנו בעולם - יש שפע מיוחד שיורד בשבילו, וכולל את כל צרכיו הגשמיים והרוחניים. והשפע הזה הוא שלו בלבד, ואין אף אחד בעולם שיכול לקחת את זה, או למנוע זאת ממנו. השפע הזה הוא שלו והוא יגיע אליו ויהי מה, פרוטה לא פחות, ופרוטה לא יותר.

אלא, שהעולם מעורב טוב ורע. ומשכך, כל שפע שמגיע מלמעלה - ונועד להעביר לאדם אור רוחני לתוך חייו, וגם לשמש אותו כדי לעבוד את השם ולגלות אותו בעולם - עלול להפוך עבורו לאסון. כי השפע הזה בעצמו, עלול להצטייר בעיניו כמשהו גשמי, להפוך אותו בעצמי לגשמי, ולהרחיק אותו מהשם במקום לקרב אותו [וכפי שהתבאר בהרחבה במאמר הקודם].

ולכן, בשלב ראשון - אדם מוכרח לעשות 'בירור', ולברר את הטוב מן הרע. ואז הוא הופך להיות כלי מוכן ו'מוגן', שכאשר יגיע אליו השפע, הוא אכן יישאר כפי שהוא באמת [אור רוחני בכלי גשמי], ואכן יממש את ייעודו, לקרב את האדם ולא לרחק אותו, לעשות אותו רוחני יותר ולא גשמי יותר.

הבירור נעשה על ידי ההשתדלות. על האדם נגזר לעמוד קשה ולהתייגע - כשהמטרה היא 'לכאורה' עבור פרנסה. ושם, בתוך העבודה הקשה, כשכולו מוזע וידיו כואבות - הוא צריך להזכיר לעצמו את האמת הפשוטה, שהוא 'עובד בחינם'... והעבודה הזאת לא יכולה להביא לו כלום, אפילו לא לחם יבש ומים שחורים, כלום וכלום וכלום. בכך, הוא מקלף מעצמו את ה'רע' וההשתדלה והכפירה, ומורח את דפנות 'כליו' באמונה ו'טוב' - ואז כשיבוא השפע, הוא יזכור היטב מה הוא, מהיכן הוא, ומה מטרותו.

ולכן, אפילו באכילת המן - לא כולם נפטרו מה'בירור' הזה, ואלו שלא הייתה להם אמונה שלמה, נאלצו 'לעבוד' - 'עבודה' שכולנו מבינים שהיא בחינם, אוהו בחינם. ללכת רחוק ולאסוף את המן, שבעצם כבר מוכן ועומד עבורם והיה יכול להגיע לפתח ביתם. שם, באותו 'עבודה' היה להם להזכיר לעצמם את האמת הפשוטה הזאת, ולברר את הטוב מן הרע. ולא כולם הצליחו בכך... ושם, באותה 'עבודה בחינם' הם הוסיפו שעות עבודה, גם הם בחינם...

שיעור ההשתדלות

קעת גם ברור מה 'שיעור' ההשתדלות. אם ההשתדלות קשורה לכמות 'הממון' הנצרכת - אנו נדרשים להמון השתדלות, ולפעמים גם זה לא מספיק. אבל אם ההשתדלות קשורה לכמות ה'אמונה' שנצרכת - יש כאן מודד ברור. כשאדם מרגיש שהוא מספיק בירר את עצמו, ויודע היטב מה הוא הממון, מהיכן הוא מגיע ומה מטרותו, הוא מילא את חובת ההשתדלות שלו. ואם הוא עדיין 'לא מבורר', עליו לעשות עוד השתדלות, ולברר את האמונה שלו תוך כדי, עד שיהיה 'מבורר'.

ולכן, צדיקים גדולים לא היו זקוקים כלל וכלל להשתדלות. וכמוספר על רבי זושיא שהיה אומר 'ריבוננו של עולם, זושיא רעב', ובוזה הסתכמה 'השתדלותו'. וכן היו הרבה צדיקים שכל צרכיהם היו על ידי 'פדיונות' וכדומה, והם אפילו לא הרגישו 'זקוקים' למתנת בשר ודם, אלא היה ברור להם שהם פשוט הביאו להם את שלהם, והם יכלו לומר בלב שלם 'ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם'.

ובהקשר של ענייני דינא. המן היה עסוק כל ימיו לאסוף ממון, וכשהוא סיים את עבודתו - הוא נזרק לאשפתות, וכל רכושו הועבר ברגע אחד לידיו של מרדכי. וכשרואים זאת, יכולים לצוות אותנו על 'מתנות לאבינונים' ועם ישראל 'שופכים' את כל כספם ביום הפורים, מתוך הכרה ברורה מה הוא הממון, וכמה 'חזק' צריך לתפוס בו...

הייתי שם

הנני צצא למשפחת היחסין גדולי ליטא זצוק"ל זיע"א, מאלו שעדיין הולכים לישון בלילה עם חלומות על הפראק ומקמים בבוקר והנה איננו... ולמדתי בישיבות המובהרות... וברוך ה' זכותי להינשא לבת תלמיד חכם ולקבל דירה... ולזרע בירך ה' כן ירבו, ואין כאן המקום לפרט גילגולי רחמי הש"ת עלי, אך מזה כשנתיים זכיתי אני וביתי להתקרב לדרכה של ברסלב.

הרב מטשערין, תלמידו של מוהרנ"ת כתב כי עיקר ההתנגדות היא מחמת שכל אחד מן המקושרים מרגיש את השפע הגדול שנשפע מוכי הצדיק עליו, כל חד לפום חורפיה ולפי חיות הרגשותיו, ואין האדם מוצא מילים בפיו לבטאות עומק וגודל ידיעתו והרגשת הקירבה להש"ת שיש לו מלכו זה.

ולכן, רוב דרכיהם ושלי התקרבותם - בפרט אצל אלו שגדלו בישיבות הקדושות - מלאים בספיקות אין חקר במהות דבר פלא זה, והאם זהו הדרך הישר הרצוי לפני האלוקים, ומיהו ענין ה'צדיק', וכו', ויש שמתחפרים בדבר זה במחשבותם שנים הרבה והם עומדים ותוהים 'מדוע קראתי ואין עונה', באשר כל אחד הרגשתו בעיניו זה הוא כאמור לפי ההרגש שזכה.

ובאמת אילו היו שוברים את המניעות הרבות ונוסעים לצינו הקדוש שהבטיח הבטחה נוראה למי שיעשה זאת - היה בטלים והולכים כל הספיקות, והיו עומדים ורואים בעצמם את הכח הנפלא של נשמת הצדיק שאדברה על ידו אפשר להתחזק תמיד בביסודות אשר קיבלנו מרבותינו גדולי ליטא וראשי הישיבות שליט"א וזצ"ל.

אך דא עקא כרוב וגודל התועלת שמקבלים מוכח זה, כן מעמיד על זה הבעל דבר חומות ומניעות לאין שיעור מניעת הלב המח המשפחה הסביבה וכו' וכדומה.

ובאמת כל ספיקות אלו הם מוכח קיומו של עמלק בעולם, שאין הכסא [מלכות הש"ת] שלם, ואין שמו [ידיעת הבורא והכרתו בלב כל יצור] שלם, עד שימחה מן העולם, שעומד בתוך ליבו של כל בן ישראל, להגדיל ולהחשיב בליבו את הקרירות ואת הנחשלות שבאים עליו, לעורר בליבו מכל זה ספיקות היש ה' בקירבנו אם אין.

ועל כן צריכים אנו להחזיק טובה גדולה מאד לארגון הנפלא 'היקבוצו' ולעמוד בראשו ר' ישראל מאיר גלינסקי שליט"א אשר מוסר נפשו בשיעורים תמידיים כסדרם ובכתבת והוצאת חוברות ועלונים, להאיר את דברי תורתו של רבינו בלמדנות ובהירות בדרך הישיבות הקדושות עד כדי שסר כל ספק וכל תהיה.

ומכח זה, התחזקו הנפשות הנני צצא למשפחת היחסין גדולי ליטא זצוק"ל זיע"א, מאלו שעדיין הולכים לישון בלילה עם חלומות על הפראק ומקמים בבוקר והנה איננו... ולמדתי בישיבות המובהרות... וברוך ה' זכותי להינשא לבת תלמיד חכם ולקבל דירה... ולזרע בירך ה' כן ירבו, ואין כאן המקום לפרט גילגולי רחמי הש"ת עלי, אך מזה כשנתיים זכיתי אני וביתי להתקרב לדרכה של ברסלב.

הרב מטשערין, תלמידו של מוהרנ"ת כתב כי עיקר ההתנגדות היא מחמת שכל אחד מן המקושרים מרגיש את השפע הגדול שנשפע מוכי הצדיק עליו, כל חד לפום חורפיה ולפי חיות הרגשותיו, ואין האדם מוצא מילים בפיו לבטאות עומק וגודל ידיעתו והרגשת הקירבה להש"ת שיש לו מלכו זה.

ולכן, רוב דרכיהם ושלי התקרבותם - בפרט אצל אלו שגדלו בישיבות הקדושות - מלאים בספיקות אין חקר במהות דבר פלא זה, והאם זהו הדרך הישר הרצוי לפני האלוקים, ומיהו ענין ה'צדיק', וכו', ויש שמתחפרים בדבר זה במחשבותם שנים הרבה והם עומדים ותוהים 'מדוע קראתי ואין עונה', באשר כל אחד הרגשתו בעיניו זה הוא כאמור לפי ההרגש שזכה.

ובאמת אילו היו שוברים את המניעות הרבות ונוסעים לצינו הקדוש שהבטיח הבטחה נוראה למי שיעשה זאת - היה בטלים והולכים כל הספיקות, והיו עומדים ורואים בעצמם את הכח הנפלא של נשמת הצדיק שאדברה על ידו אפשר להתחזק תמיד בביסודות אשר קיבלנו מרבותינו גדולי ליטא וראשי הישיבות שליט"א וזצ"ל.

אך דא עקא כרוב וגודל התועלת שמקבלים מוכח זה, כן מעמיד על זה הבעל דבר חומות ומניעות לאין שיעור מניעת הלב המח המשפחה הסביבה וכו' וכדומה.

ובאמת כל ספיקות אלו הם מוכח קיומו של עמלק בעולם, שאין הכסא [מלכות הש"ת] שלם, ואין שמו [ידיעת הבורא והכרתו בלב כל יצור] שלם, עד שימחה מן העולם, שעומד בתוך ליבו של כל בן ישראל, להגדיל ולהחשיב בליבו את הקרירות ואת הנחשלות שבאים עליו, לעורר בליבו מכל זה ספיקות היש ה' בקירבנו אם אין.

***

וזכינו להכנה דרבה, שהרב ר' ישראל מאיר הרב רפאל כץ שליט"א הרבו עלינו בדברים להראות ולהוכיח לנו מן המקרא מן המשנה ומן הגמרא ומן מיז שדברי הגאון מוילנא זצוקללה"ה (בפירוש על תיקוני זוהר) שהעצה העיקרית למצוא כח לשוב בתשובה שלימה היא בתפילה על קברי הצדיקים, נמצאת בעיקר ובכח גדול ומופלא אצל ציון רביז"ל.

וזכינו להכנה דרבה, שהרב ר' ישראל מאיר קדישא רבינו ישראל בעל שם טוב את נפשינו, ולביטול גמור לדעת רביז"ל ולהרגשת גודל היכולת של כל אחד להתנגר מכל אפרורית ומכל מצב יוד להתחדש שוב ושוב להתעלות להתקרב להש"ת, מכל נשמת התלמיד הגדול ר' נתן שטרנהארץ,

וכפי אשר מרבה האדם להמשיך לעסוק בתורת הצדיק, כן הוא זוכה שיימשך הקשר האיתן עם רביז"ל שיאיר עליו את אור האמונה בהש"ת ביתר תמידות, ועל כן אז נדברו יראי ה' המקושרים לקיים מה שאמר רביז"ל "אם תחזיקו את עצמכם ביחד תוכלו להמשיך אותי עוד פעם אצלכם" למהר את המן אל המשתה אשר עשתה אסתר לחזור ולמחות את טומאת המן עמלק מליבנו ולהתחזק בנועם שהורעף על כל אחד ואחד מאיתנו מוכח שהיה אצל הצדיקים, לשתות את מימי הדעת וינה של תורה קדושת מרדכי ואסתר שנמוזג ונשפעו שפע הדעת מכל התבררות אמיתות דברי הצדיקים שזכינו,

איי 'מי יתן והיה לבבנו זה לנו לאהבה וליראה את הש"ת ולשמור את כל מצוותיו כל הימים למען ייטב לנו ולבנינו לעולם אכ"ה.

אחי היקר! אבין שבשמים קורא לך, מהר והירשם לנשיעה הבאה...

כה נפש הליטאי לכל הפחות עשרה דורות.

אחד המשתתפים

משה: שלום יעקב, מה שלומך?

יעקב: ב"ה, אני ממש שמח לראות אותך. אין לך מושג איך שינית לי את כל הגישה לחיים בנושא הממוון, ואני חייב לך הרבה הכרת הטוב. ומשום כך כבר חייבתי מאד לפגוש אותך שוב, והנה עוזני השי"ת לפגוש אותך. נו, אז כפי שהבטחת, נמשיך לשוחח על העניין של תאוות ממוון - באופן יותר 'מעשי'.

משה: אכן כך. ובכן, כפי שדיברנו בפעם הקודמת, הנקודה העיקרית בעבודה למעשה היא ה'גישה' אל הממוון - שבזה תלוי כל החיים של האדם, האם כל חייו טוב סביב כסף, או סביב משהו 'יותר גבוה' מכסף.

והנה באמת הדבר הזה אינו פשוט כלל, ולכן צריך הרבה הרבה להתפלל על זה, וכפי שמאריך בזה רבינו בליקוטי מוהר"ן [סימן כג] שעל עניין זה צריך להתפלל יותר מכל דבר אחר, אבל בנוסף לתפילה, יש את העבודה הנדרשת מצדנו, בזה, וכפי שמבואר גם כן במאמר שם, וכעת נדבר על העניין יותר במישור המעשי.

העצה העיקרית למעשה בעניין זה, היא להתרגל לקשר את הממוון להשם יתברך. בשלב ראשון על ידי מחשבות פשוטות של חסד השם יתברך, ולהודות לו על שנתן לנו את הממוון הזה.

בשלב שני, אפשר להתקדם דרגה ולחשוב על כך שהממוון הוא דבר גבוה בשרשו, ומתגלים בו גוונים עילאין [וכפי שמתבאר בליקוטי מוהר"ן סימן כה, ומובא במדור 'בית היין']. וכך עוד ועוד מחשבות בדרך הזאת, בפרט על פי מה שרואים ולומדים בליקוטי הלכות בהרבה מקומות שמבאר קצת את סוד הממוון.

וכך לאט לאט - כל היחס לממוון משתנה, ומדבר גשמי הוא נהפך לדבר רוחני, וממילא יורד כל הרדיפה אחריו. כי כל הרדיפה מקורה בגשמיות שבה, אבל כשאדם מתייחס לממוון כדבר רוחני, ממילא כל היחס משתנה.

יעקב: זה נראה כביכול 'רמאות' כזאת, כאילו להסתכל על הממוון כדבר רוחני, הרי סוף סוף כסף זה כסף, ועל מי אני מנסה לעבוד. זה מזכיר לי שיחה ששמעתי פעם בין שתי אנשים; הראשון דבר על כך שהכל אלקות והכל רוחניות וכו', והשני ענה לו 'אם כן, תן לי מאה שקל, הרי ממילא הכל אלקות'... והזדהיתי אתו, כי אכן הגישה הזאת שהכל רוחניות והכל אלקות נראה כזה משהו לא אמיתי וקצת דמיוני ולא באמת שייך אלינו, ולכל היותר זה שייך לצדיקים שאצלם זה באמת כך, אבל לא אצלנו, אנשים פשוטים, שאחרי הכל אנחנו רוצים כסף, וכסף אצלנו זה דבר גשמי, אז על מי אנחנו עובדים כאן?

משה: האמת, שהשאלה הזו טעות ביסודה, אבל היות שהרבה מאוד אנשים טועים בה, אני שמח ששאלת, כי על ידי כך נוכל לברר ולבאר קצת את העניין. ואמנם העניין דורש קצת אריכות, אך מכל מקום ננסה לברר את נקודת העניין בקצרה.

האמת היא שמה שזה נראה לנו רמאות ודמיון, הוא מחמת שאנחנו פשוט "לא מאמינים" בזה, אבל אם "נאמין" בזה, כפי שתיכף נבאר שזה היסוד של כל התורה, נראה שזה פשוט אמיתי, ואם זה אמיתי מה שייך כאן רמאות, אדרבה, לחשוב ההיפך מהאמת והו רמאות.

תאוות ממוון [ב]

נחזור לסיפור שהזכרת. סיפרת מה שענה' אותו חבר 'אם הכל אלקות ורוחניות, למה לא תיתן לי מאה שקל? ואני שואל אותך: וכי רוחניות נותנים בחינם? וכי יעלה על הדעת לבוא ולומר 'תן לי זכות של מסכת למדת, הרי בין כה הכל רוחניות ואלקות, אז למה שלא נתן לי זכות של מסכת', האם שייך לומר כך?!

ההיפך הוא הנכון; אם זה רק גשמיות - אז יש כאן טענה 'למה שלא נתן לי מאה שקל, הרי זה התיכית גשמיות ומה אתה צריך את זה', אבל כיון שזה רוחניות ואלקות למה שאוותר על התיכית רוחניות ואלקות.

אז למה בכל זאת כשאנשים שומעים את הסיפור הזה, הם מזדהים אתו, ולא עולה בדעתם הטענה הפשוטה הזאת, אלא שזה נובע ממה שאנחנו כל כך בטוחים בשקר הזה שהממוון זה דבר גשמי ותו לא, ואם כן, מי שטוען שזה 'רוחני', אנחנו פונים אליו ב'מזמה נפשך': הרי רוחניות זה לא, ואם אצלך זה גם לא גשמיות - אז למה לא נתן לי מאה שקל, הרי זה לא רוחניות ולא גשמיות...!

השתמשי בסיפור הזה שסיפרת, כי זה מאד ממחיש את ההרגשה שלנו, וזה בדיוק מה שהעולם הנוראי הזה "מטעה" אותנו, ועל זה צעק רבינו ואמר "אל תתנו לעולם הזה להטעות אתכם", כי זה עיקר הטעות של העולם הזה שמראה לנו כאילו הכל גשמי וסתמי כזה, אבל "האמת האמיתית" היא האמת של התורה, כי מה שכתוב בתורה "זה האמת וזה המציאות" ולא משנה בכלל מה אנחנו מרגישים ומה אנחנו חושבים, וכשהצדיקים מגלים לנו שהממוון בשרשו הוא דבר גבוה מאוד והוא גוונני עילאין [ענין ליקוטי מוהר"ן סימן כג וסימן כה וסימן סט ועוד], הרי "זה האמת", ולא משנה אם כן נחשוב על זה או לא נחשוב על זה, "בכל מצב זה האמת האמיתית" וזה המציאות האמיתית, מה שנשאר לו רק זה להחליט האם אנחנו מסתכלים על הדבר כפי שהוא באמת, או אם אנחנו מסתכלים על הדבר כפי הדמיונות שלנו ולהחליט שהסתכלות של התורה היא הדמיונית, זה עכשיו הבחירה של כל אחד מאיתנו.

יעקב: אני שומע את הדברים, ולא יכול להתווכח אתם. אבל בכל זאת זה נראה לי גבוה מדי 'למעשה', אולי לצדיקים זה שייך, אבל לא משהו מעשי גם לאנשים פשוטים בחיי היום יום.

משה: האמת היא שזה ההבדל המהותי והיסודי בין אמונת ישראל לבין ההבדל אלף אלפי הבדלות אמונות הגוים, כי הגוים לא מאמינים שיש מושג כזה 'לקדש את הגשמיות', ולכן אצלם זה או גשמיות לגמרי או רוחניות לגמרי, ואם אדם רוצה רוחניות הוא בתנאי שהוא פורש מהעולם הזה לגמרי וכדוע.

אבל דרך התורה אינה כן, אלא לקדש את הגשמיות, ואדרבא עבודת ה' היא דווקא מתוך הגשמיות, ולכן צריך לשאת אשה ולגדל ילדים, ולעסוק בפרסה ומשא ומתן, אלא שיש בזה עבודת ה' - הן על פי נגלה, שיש בכל דבר הלכות ומצוות ועבירות, והן על פי פנימיות התורה, שם מתגלה עוד יותר, שגם בעצם

הגשמיות יש סודות ותיקונים ורוזין עילאין. ולכן לא שייך לומר שזה גבוה מידי, זה בסך הכל מציאות אמיתית שצריך להתרגל להשים לב אליה. אבל אתה צודק שזה נראה כביכול גבוה, כי העולם הזה מאוד מאוד מטעה, ונראה כאילו הגשמיות זה המציאות, ולכן זה נראה רחוק מאיתנו.

אבל צריך לדעת שעל זה נאמר 'לא בשמים היא', כי באמת לא מבקשים מהאדם ברגע אחד לקפוץ ולבוא למדרגה העליונה ביותר של הצדיקים שהם רואים באמת את כל העולם כרוחניות ואלקות [כפי שהוא באמת], וזה לא מה שהם יתברך רוצה מאתנו, רק אדרבה, הנחת רוח של השי"ת מאיתנו זה דווקא מהקצת שאנחנו מתקדמים בזה לפי דרגתנו, וזה חביב מאוד למעלה.

ובאמת אף על פי שבתחילה זה נראה כאילו משהו רחוק ומוזר, אבל כל מחשבה כזאת היא חוט השערה, וחוט ועוד חוט ועוד חוט מצטרפים בסוף לבגד גדול, וכך כשאדם חושב עוד מחשבה אמיתית ועוד מחשבה אמיתית, בסוף משתנה לו באמת המח וההסתכלות.

כי בתחילה זה להתחיל אפילו במחשבות פשוטות ממש, תודה לה' על הכסף, ובכך התחלנו לקשר את הכסף להשם יתברך, גם אם עדיין הכסף אצלנו הוא כסף ולא הגענו להשגה שהכסף זה 'גוונני עילאין', אבל לפחות הכסף הוא לא דבר שמנותק מה', וכך לאט לאט אפשר להוסיף מידי פעם מחשבה קטנטנת 'אה, איזה גוונני עילאין אני אוהב ביד', וכך לאט לאט המח משתנה, וגם אם עדיין לא הגענו לזה שכל ההסתכלות שלנו היא גבוהה ומרוממת, אבל כל מחשבה משנה אצל האדם את ההסתכלות, כי זה לא שחור לבן, ויש הרבה אפור ומוקום להתקדמות.

יעקב: אז נגמר המושג 'תאוות ממוון', כי אם ממוון זה דבר קדוש ורוחני, לא שייך בו תאוה.

משה: יפה שאלת. ובכן, המושג 'תאוה', איננו שם נרדף לגשמיות, אלא שם נרדף לריחוק מהשם יתברך והסתרה על כבודו, ולכן כפי מה שהדבר 'מנותק' מהשי"ת, כך הוא בגדר גשמיות ותאוה, וכפי מה שהוא 'מחובר' להשי"ת, כך מתגלה הרוחניות שבו.

לכן אנו עושים ברכה על כל מאכל, ובוה אנחנו מקשרים את המאכל להשי"ת, ובוה כבר הורדנו את עיקר הגשמיות של המאכל והותר המאכל באכילה [ועכשיו יש דרגות יותר ויותר לחשוב על הרוחניות שבמאכל, אבל המינימום שנדרש מכל יהודי הוא לעשות ברכה, וזה מלמד אותנו על כל הדברים הגשמיים; דבר ראשון, תעשה ברכה, כלומר תגיד על זה תודה להשי"ת, ובוה אתה מקשר את הגשמיות לרוחניות, ואז ממשיכים להתקדם עד שזוכים להגיע לדברים שלא חשבנו עליהם מעולם. וכמוכן לא לשכוח הרבה תפילות כל הזמן וכמו שהתחלנו.

יעקב: דברים יסודיים ונפלאים, תודה רבה. ובפעם הבאה הייתי רוצה לשמוע על הנושא של השתדלות בפרנסה.

טעניה מתורת מוהר"ן על הנושא

ממוון [ב]

1: "וזהבם לנדב", הינו בחינת עבודת זרה, כמו שאמרנו בחמיניו, וזכרונם לברכה (שפת פ"ט): 'מינוז לעבודה זרה שמטמא נבדה' שצאמר "תזרם כמו דוה". אבל אלו בני אדם שמשפאם ומתנם פאמינה, הם דבקים באור הפנים דקדשה. (ליקוטי מוהר"ן סימן כג)

שורש הממוון - אור צח

כי באמת יש עוד תקון לתאוות ממוון, הינו שיתפלל לשרש, שמשם בא כל הממוון וכל ההשפעות. ועל ידי הסתכלותו שם, יתבטל תאוותו. כי שם בשרשה, השפע פלו אור צח ומצחצח, ותענג ריחוני, ואין מתאנה (נ"א מתעבה כת") אלא למטה. ומי הוא הפתי סויר תנה, להשליך תענג ריחוני, ולקח תענג עב:

אבל לזאת ההסתכלות, אי אפשר לבוא, אלא עד שיתקן

פנים מאירות - ופנים חשוכות

יש פנים דקדשה, שהם אנפין ורוזין, בחינת חיים, כמו שכתוב (משלי ט"ז): "באור פני מלך חיים". בחינת שמחה, כמו שכתוב (תהלים ט"ז): "שבע שמחות את פניך", וכתוב (בראשית מ"ה): "ותחי רוח יעקב". זה בחינת שמחה; ויש פנים דסטרא אחרא, שהם אנפין חשוךין, מרה שחורין, עבודה זרה, כמו שכתוב (שמות כ'): "לא יהיה לך אלקים אחרים על פני".

ואלו בני אדם הנפלים בתאוות ממוון, ואינם מאמינים שתקדוש ברוך הוא יכול לפרנס את האדם בסבב קלה, ורוצים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון כמו שכתוב (בראשית ג'): "בעצבון תאכלנה", אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אלקים אחרים, חשה, בחינת מיתה, כמו שכתוב (איכה ג'): "במחשפים הושיבני" וכי. ועליהם נאמר (יחזקאל

שאלה:

מהי ההכנה הראויה לחג הפורים?

תשובה:

[א] ר' נתן אמר כאשר צועקים ל' יום קודם פורים 'הצילני מקליפת המן עמלק אפשר לזכות לראות את מרדכי ואסתר בשעת קריאת המגילה' (ו"א מ' יום). זה לא מנהג של חובת 'ספירה' שצריך לומר 'הצילני' יום יום, אלא הוא הוראה להתעורר להזדרז לקיים מצוות מחייבת עמלק בפועל ממש, על ידי שובן שעמלק הוא קליפה אמיתית העומדת עליו כלכותו. וכעין מה שאמר ר' נתן, שהוא רואה את עמלק עומד עליו עם מוט ברזל. ככל שיתאמת ידיעה זאת בלבנו, כך נבקש ונצחק לה' שיצילנו מידו.

[ב] ההכנה לפורים הוא על ידי שנתרגם ונזדהה עם כל מעשה עמלק ומגילת אסתר, לחיי היום יום שלנו, לא רק כמעשה שהיה לפני הרבה שנים. כך לימד אותנו רבינו"ל לפרש כל דבר ועניין על עצמנו. וכמו שצריך לפרש על עצמו בעת אמירת מזמורי התהילים, בהם צועק דוד המלך שיצילו מהרודפים אותו, לפרש זאת על היצר הרע שלנו הרודף אותנו, וכן בתיקון חצות להתאבל על החורבן הפרטי.

ועל פי זה פירשו הצדיקים את המשנה "הקורא למפרע לא יצא" כלומר מי שקורא את המגילה כאומר שמעשה המגילה היה רק פעם - למפרע, לא יצא. כי העיקר הוא לכוון 'בימים ההם בזמן הזה', שהוא נעשה בזמנינו די"קא.

וכמו שפירש ר' לוי יצחק בנדר ז"ל איך באומן היו צריכים להפסיק את קריאת המגילה כמה וכמה פעמים מחמת קולות הבכי שהיה בציבור.

ולכן מובן שעתה לפני הפורים עיקר העבודה וההכנה הראויה היא, לעמוד ולזהות היטב את עמלק, ולזעוק ולבקש מהש"ת שיצילנו מידו המוסכנת, וכפי ריבוי התפילה, כך אפשר לזכות להרגיש את קדושת מרדכי ואסתר בשעת קריאת המגילה.

לכן ראוי מאוד גם ללמוד בימים אלו בספרי הצדיקים בעניני פורים להבין מהו עמלק (לפחות נקודה אחת בזה), וללמוד מהו קדושת מרדכי ואסתר, וכך יוכל יותר לצעוק להש"ת, כי ידע יותר בפריטות על מה מבקש.

שאלה:

מי הוא עמלק, ואיך אפשר לנצח אותו?

תשובה:

[א] עמלק יכול לתת לאדם להזדהות עם החצי הראשון של מעשה מגילה, בו מסופר על נפילת עם ישראל בסעודת אחרון, וגזירת המן. אך הוא משכיח מאתנו את החלק השני של המגילה בו צריך הקורא להגביה את קולו, והוא מעשה הנס של 'בלילה ההוא נדה שנת המלך' - מלכו של עולם, שמשם החל התקווה והנס. עמלק לא רוצה

>>> המשך

בריתו, כמו שפתיב: 'מבשרי אתוה אלוהי'. שבתחלה צריך לתקן בשר קדוש, ואז יוכל להסתכל בפאלקות. ובשביל זה, עקר התקון של תאנות קמון, הוא על ידי ברית. (שם)

הגוונים המאירים - בכסף וזהב

פי עקר הגדלה והפאר הוא התגלות הגוונים. וכסף וזהב הן הן הגוונים, פי גוונים עלאין בהם. וגוונים עלאין המלכשים בכסף וזהב, אין מאירין אלא פשפאים לאיש הישראלי, פי שם מקומם. ונקללים זה בזה, ומתנהרין אלו הגוונים, בבחינת (ישעיה מ"ט): "ישראל אשר בך אתפאר", פי מקום הגוונים אינו אלא אצל איש הישראלי. וכשתנהרין הגוונים, אזי תקדוש ברוך הוא מתגדל ומתפאר בהם, בבחינת (תהי ב'): "לי הכסף ולי הזהב, ונעשה מהם בגדי ישע". "ישע" אסתפלתא, כמו "ישעו אל ה'" (זהר יתרו צ: עין שם) מחמת הפאר הכל מסתפלין בו, פי בלם מתאזין להסתפל בו.

אבל כל זמן שהכסף וזהב אצל העכו"ם, אזי הגוונים נעלמים אורם, ואינם מאירין, פי אין שם מקומם. פי אין מקומם אלא אצל איש הישראלי. בבחינת: "ישראל אשר בך אתפאר", פי שם פאר הגוונים. ובשביל זה העכו"ם תאבין לממון ישראל, אף על פי שיש להעכו"ם כסף וזהב הרבה, תאבין לדינר של יהודי, פאלו לא ראהו קמון מעולם. וזה מחמת שהכסף וזהב שיש תחת ידם, אין הגוונים מאירין, ואין החן שורה על קמון שלכם, פי עקר הפאר והחן לא נתגלה אלא אצל ישראל. ובשביל זה נקראים רשים, כמו (אבות פרק ב'): 'היו זהירים בגדשות'. פי הם רשים ונענים, פי אין להם הנאה מקמונם, פאלו הם עניים, והתאבין לממון של ישראל, פי על קמונם של הישראלי שורה הפאר והחן, והכל תאבין להסתפל על הפאר והחן.

אבל דע, תכף ומיד כשתעפוףם מקבל קמון ישראל, תכף ומיד נתעלם החן והפאר בתוך הקמון. ובשביל זה העכו"ם בכל פעם תובע קמון אחר מישראלי, ושוכח הקמון שפבר קבל, פי נתעלם החן כשתפלו ליד העכו"ם, וזהו (שם): שאין מקרבין אלא בשעת הנתינתו.

ועל ידי צדקה שנותן מקמונו, נתתקן כל קמון, ונתגלין הגוונים ומאירין. ונעשה כל קמון בבחינת: 'לי הכסף ולי הזהב', בבחינת (ישעיה ס"א): "בגדי ישע מעיל צדקה יעטני". (שם סימן כה)

הנפשות - תאבים לממון

כל הנפשות תאבים ומתאבים לממון. ולא קמון בלבד מתאבים ואוהבים אותו, אלא אפלו לתאבים שיש לו הקמון, דרך בני אדם למשך אליו ולהאב אותו, מחמת שיש לו קמון, כמו שאנו רואין בחוש, וכמו שפתיב (משלי י"ד): "ואוהבי עשיר רבים". וזה מחמת שהנפש באה מקומם עליון, שהקמון בא ומשתלשל ומתנהה משם.

פי בנדאי התחלת המקום שמשתלשל משם הקמון, הוא בנדאי בחינת קדשה ושפיע קדש. ואחר כך נתגשם למטה, דרך ההשתלשלות, ונתנהה קמון. ועל פן הנפש תאבד לממון, מחמת שהנפש באה מקומם שהקמון בא משם. אף צריך לבלי להתאוות להקמון, פמבאר כבר כמה פעמים גדל גנות תאנות קמון, רק להתאוות ולהאב המקום שהקמון בא ומשתלשל משם פנ"ל. ובבחינת זו, רבי מכבד עשירים, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ערוזין פ"ו). מחמת שיש להם קמון שהוא בא מקומם גבוה פנ"ל: (שם סימן סח)

שונא בצע - שנאת הגשמיות של הממון

ועל פן אי אפשר לזפות לחכמה תתאה הזאת פי אם על ידי שונא בצע, כדי שלא יהיה נמשך אחר הקמון הגשמי ששם אחיות הסטרא אחרת שהם הארבע מלכות, רק צריך להיות שונא בצע בתכלית השנאה שישא גשמיות הקמון של זה העולם, ואז יוכל לזפות לחכמה תתאה, שהיא בחינת תרש העשירות דקדשה, שהיא בחינת עשירות שלמה הפלגה, עליו השלום, שאנה לחכמה תתאה הנ"ל, בחינת אין כסף נחשב בימי שלמה, כמו שפמבאר שם. ועל פן מתקדשת בכסף, פי כסף הקדושין היא קמון דקדשה, פי נקרא קדושין לשון קדש, פי על ידי כסף הקדושין ממשיך לה הארת החכמה תתאה הנ"ל, שהיא בחינת עשירות דקדשה פנ"ל. (ליקוטי הלכות, גטין הלכה ד אות ב)

סיקור נרחב

על פעולות הארגון 'הקבצו'

ובפרט על הנסיעה המיוחדת לאומן, עבור חניכי הישיבות - בפורים קטן שעבר עלינו לטובה

שמש ועוד, בהשתתפותם של משפיעי ברסלב הידועים: הר"ר נתן ליברמנטש, הר"ר ישראל מאיר ברנר, הר"ר משה ביננשטוק, הר"ר מרדכי טוריץ זצ"ל, הר"ר נתן שפירא, הר"ר אברהם צבי גלינסקי ועוד - שהטריחו עצמם מתוך התרגשות מיוחדת לשאת דברים בפני מבקשי ה' [כפי שציין הר"ר נתן ליברמנטש, שנמעט בשנים האחרונות להופיע בציבור מחמת חולשתו הגדולה, ובכל זאת כששמע שמדובר בציבור רציני של חניכי הישיבות - אמר שהוא חורג מהרגלו ומופיע במסירות נפש].

בכינוסים הללו עלו שלל נושאים לדיון, ביניהם: ראש השנה, התבודדות, פורים, שמחה, אומן ועוד. כשסביב כל אחד מהם התקיים פאנל מיוחד, על ידי משפיעים ידועים, שידם רב להם בנושאים אלו, ביניהם: הרב **שרגא זילברמן**, הרב **דוד גבריצמן**, הרב אהרן חשין, הרב צמח דוד פרידמן, הרב אברהם יצחק קלצקי, הרב אהרן פירר, הרב שלמה בן שושן, הרב ישראל מאיר גלינסקי, הרב שמעון אליהו ברוין, הרב אליהו קרשבוים, ועוד הרבה. כמו כן סופרו סיפורי התקרבות מורגשים על ידי אברכים תלמידי חכמים ובני עליה, ביניהם: הרב **שרגא זילברמן**, הרב אשר זעליג מרגליות, הרב ישראל זלוניק, הרב יואל לייבלר, הרב ישראל מאיר סמיילן, ועוד.

בכינוס ההתקיים בחודש תשרי בשנה זו, עלה במרכז הכינוס הנושא של 'קירוב' - הן קירוב רחוקים, והן קירוב קרובים לפנימיות התורה. כשהנושא התחדד והתלבן מכמה כיוונים על פי משנתו של רבינו - על ידי רבנים חשובים שעוסקים בנושא זה, כל אחד בתחומו. ולאור בקשות הציבור להמשיך את הנושא, יתקיים בעז"ה כינוס נוסף קודם פורים, בו משיכו ללבן את הנושא האמור, בדגש מיוחד על ההתמודדות עם הנסיגות של הצעירים המתמודדים.

מתחם מיוחד

בשנה זו נוסף נדבך חדש בגיבוש ה'מקורבים', כאשר בראש השנה הוכן 'מתחם' מיוחד באומן עבור בני התורה שבאים לראש השנה.

הצורך לכך כבר מורגש מזה שנים, מאחר ש'אומן ראש השנה' כולל כל כך הרבה גוונים - מכל הסוגים ומכל העדות - ויחד עם הצורך וההכרח 'להיכלל' עם כולם, יש גם את הצורך הנואש לפינה אישית של יישוב הדעת, עם הסגנון המוכר וחברים מאותו 'איזור חיגוי', שבביל שיהיה אפשר לחוות את הימים הקדושים האלו באופן הרצוי.

ואחר כמה שנים של תכניות - יצא הדבר לפועל בפעם הראשונה. היה זה נסיון ראשוני שההחלטה עליו נפלה 'ברגע שאחרי האחרון', ועם זאת, תוך פחות מיממה מההחלטה על כך - כבר נרשמו קבוצה נכבדת של למעלה משלשים אברכים 'יקרים בבני עליה', ואכן, התועלת הייתה מעל ומעבר למשוער, כאשר

ימי החג עברו באווירה עילאית ובדיבוק חברים, מתוך התחדשות וכיסופים, יחד עם שיעורים והתוועדות משותפות. והמעמד נעל

לפני כמה שנים, כאשר החלה תנועה של התקרבות - מתוך בני התורה חניכי הישיבות - למשנתו ודרכו של מוהר"ן, כשהיא מתרבה והולכת - התעורר הצורך ליצור 'בית וועד' שיאחד ויאגד את כל השותפים לדרך זו תחת קורת גג אחת. הצורך בזה הוא כפול - הן מבחינה אישית, שבוודאי אינו דומה מי שעושה את דרכו כשהוא בודד לבין מי שעושה זאת בהרגשה של 'ציבור' ו'ביחד', והן מבחינת איכות הדברים, שבכח הציבור אפשר להגיע להרבה יותר - על ידי בירור הדברים בין כולם, וה'נקודה' שכל אחד מקבל מחברו.

עלונים

לאור זאת קם ארגון 'הקבצו' - שמטרתו המוצהרת היא ליצור 'בית וועד לחניכי הישיבות ההולכים בדרכו של מוהר"ן מברסלב'. כאשר בשלב ראשון יצא לאור גליון, שמשלב בקרבו מדורים שונים - לפי הנצרך עבור קהל היעד, כשהוא מתעדכן והולך - בכמות ואיכות - מגליון לגליון, לפי הביקוש והצורך שהגיע מציבור היעד. ואכן בסייעתא דשמיא מרובה כבר יצאו לאור עשרות גליונות, נפלאים ואיכותיים, שהביאו את התועלת הרצויה, כה יתן ה' וכה יוסיף.

כינוסים

אך בכך לא די. מעבר לקשר ה'ז'ורטואלי' - עדיין נותר הצורך לקשר מומשי, ולפגישה אמיתית פנים מול פנים. כמו כן הייתה הרגשה שצריך לתת הזדמנות ל'מקורבים' היקרים - ללבן ב'שידור חי' את הלבטים והספיקות, וגם לקבל את ה'אווירה'. ולשם כך הוחלט לערוך 'כינוסים' אחת לתקופה, לשם יתאספו כולם יחד - יפגשו זה את זה, יתחזקו זה מזה, ובמהלך הכינוס יעלו הנושאים הנצרכים ו'הבערים', ותהיה האפשרות לברר וללבן אותם כראוי.

לאור זאת, החל הארגון בהכנת ה'כינוס' המדובר, דבר שהיה כרוך בגייעה רבה עם תשומת לב מיוחדת להכין את התוכנית הנכונה והמדויקת מחד, ולראות איך לצמצם את כולה לתוך 'כינוס אחד' מאידך.

ואכן, לפני כארבע שנים התקיים בסייעתא דשמיא הכינוס הראשון, שהתקיים בעיר 'קרית ספר' - כהכנה לראש השנה. בכינוס זה הופיעו לראשונה תחת קורת גג אחת כל ה'מקורבים', שהופתעו והתרגשו לפגוש זה את זה. לאחר מכן במשך הכינוס [שארך כחמש שעות] - עלה הנושא של 'ראש השנה', כשהוא מתלבן ומתחדד מכל צדדיו, כשבסיסו יצאו הנאספים בתחושת התרגשות וסיפוק, והזמינו את הכינוס הבא.

מאז התקיימו כינוסים נוספים בתדירות של פעמיים בשנה - אחת בחורף ואחת בקיץ - כשבכל פעם נבחר מקום אחר לקיומו, בכדי להתחשב בכל המקומות מהם באים הנאספים; ובכל פעם נבחר נושא אחר מרכזי שסביבו ידונו בכל שלבי הכינוס.

ואכן, עד כה התקיימו כעשרה כינוסים. הכינוסים התקיימו בכל הריכוזים החרדיים: ירושלים, בני ברק, קרית ספר, ביתר, בית

ויש לשניהם מקום אמיתי, לכן לא נותר לנו אלא לדעת היכן צריך להשתמש במבט של הידיעה והיכן צריך להשתמש במבט של הבחירה, ולא לנסות להבין ולמצוא תירוץ, כיון שהדבר הוא מעבר ליכולת השגתינו, וגם עלינו להיזהר מאוד לא לערבב בין שתי ההבחנות, ולא להשתמש בהסתכלות אחת כאשר על פי דרכי התורה צריך להשתמש בהסתכלות השנייה.

ובדרך כלל מקובל להבין שבכל עבודתנו בתורה ומצוות אנו צריכים להשתמש רק במבט של הבחירה, ולחוש שאנחנו מנהלים את עצמנו והכל תלוי בנו בלבד. והמקום היחיד שאולי יש להכניס את הידיעה הוא בהנהגתנו בעסקי העולם הזה, ששם יש את עבודת הבטחון, ואנו צריכים להשתמש לפעמים גם במבט של הידיעה, ולחוש שרק הקב"ה מנהל הכל ואנו לא מפעילים כלום, ואם כי נדרש גם חיוק בהשתדלות מתוך מבט של בחירה, כי הקב"ה ציזה עלינו להשתדל והדבר תלוי גם בבחירתנו אם נעשה את המוטל עלינו או לא. מ"מ לאחר שאדם עשה את המוטל עליו, עליו להשריש בעצמו את המבט של הידיעה שהכל ביד הקב"ה והוא לא עושה כלום.

אולם מתורתו של רביה"ק מוהר"ן זיע"א למדנו שיש לפעמים הכרח להכניס את הידיעה גם לתחום עבודת ה' באופנים מסוימים, ואמנם הדבר צריך להיות בזוירות גדולה כדי שלא לבוא לידי טעות ח"ו, אך צריך זהירות גם מהצד השני, כי לפעמים היצר הרע מטעה את האדם להשתמש בבחירה במקום שצריך להשתמש בידיעה, כדי להחלישו. והגבול המדוייק של הענין מבואר היטב בדברי הליקוטי הלכות (סימני במה וחי' ד בסופו, קיצור מדבריו מובא בספר משיבת נפש אות נ), וכדאי ללמוד בעיון את כל דבריו [ותחילה מבאר שם שמי שמנסה לחבר **בשכלו** את שתי הבחינות הללו, פוגם מאוד, כי בודאי יטעה לאיזה צד, וצריך רק להאמין ששניהם אחד, אך לא לנסות להבין זאת בשכל כלל, ואז יוכל להיזהר מהיצר הרע שמנסה להטעות לכל צד, לפעמים רוצה להטעותו להשתמש בידיעה במקום שצריך להשתמש בבחירה, ולפעמים מנסה להטעותו להשתמש בבחירה במקום שצריך להשתמש בידיעה].

והמקום העיקרי שבו צריך להשתמש בידיעה, מבואר בליקוטי הלכות (שם אות מב) שהוא לענין התשובה, שלפעמים קשה לאדם להאמין שאחרי שקלקל יוכל לתקן, ובפרט אם פגם מאוד, [או שהוא בעל אמונה חזקה ונפש רגישה, וגם פגם קטן מרגיש שהוא גדול מאוד, כפי שהיא האמת, וכמו שכתב מוהר"ן ז"ל במקום אחר שמי שיועד מגדולתו יתברך, יודע עד היכן מגיע אפילו פגם קטן ביותר], אבל באמת אחרי שאדם עשה את המוטל עליו על פי התורה, וקיים מצוות תשובה, צריך להאמין שנמשך עליו תיקון מצד הבחינה של ידיעת ה' הגבוהה מהשגתנו, שמצדו יתברך הופך הכל לטובה, ויכול להפוך כל קלקול לתיקון, ועל ידי הבחינה הזו העוונות נהפכים לזכויות. וכאשר אדם יודע שעל ידי מצוות תשובה יכול להשליך מעל עצמו את

ידידי היקרים קוראי הגליון הנפלא הקבצו שלום וברכה

רציני לעורר על נקודה חשובה בענין הידיעה והבחירה. שאלת ידיעה ובחירה יכולה להישאל כשאלה פילוסופית גרידא, כיצד מסתדרת הידיעה עם הבחירה, ובאמת על זה כבר כתב הרמב"ם שאין ביכולת האנושית להבין את הענין על בוריו, ומוהר"ן זיע"א הרחיב בכך גם כן (ליקו"מ כא, ד) שהידיעה היא בגדר מקיף שאי אפשר בעולם הזה להכניס אותו אל השכל, עיי"ש. והענין בשאלה זו יותר מידי מהצד הפילוסופי שלה עלול להיות בגדר חקירות באמונה שיש בהם סכנה גדולה, וכמו שבמובא בחיי מוהר"ן (אות כד) על ענין קושיית באמונה, והזכיר גם את קושיית הידיעה והבחירה, שאחרי כל התירוצים שנאמרו בזה, מי שיש לו עינים יראה שאין יכולים להבין את התרוץ כלל בשכלנו, ועל כן צריך לסמוך על אמונה, עיי"ש.

אולם באמת שאלת ידיעה ובחירה אינה רק שאלה פילוסופית באמונה, אלא היא שאלה עמוקה ויסודית שנוגעת לעומק הנפש ולכל ההסתכלות שלנו על החיים, ובעצם השאלה האמתית שנוגעת לנו בענין זה היא לא איך מתיישבים שני הדברים הללו יחד, שזה באמת אי אפשר להבין, אלא: עם איזה מבט רצונו יתברך שנחיה. כי הנה יש לנו שני מבטים סותרים על כל המציאות. מצד אחד, המציאות האמיתית כפי שהיא מציוד יתברך היא שהקב"ה פועל הכל, כל מה שנעשה בעולם - הכל כפשוטו, נעשה מרצונו של הקב"ה לצורך תכלית מסויימת, והדבר צריך להיעשות דווקא כך ולא יכל להיעשות באופן אחר, והכל נצרך עבור התכלית היחידה של גילוי יחודו יתברך ורצונו להיטיב. וזה כולל את חטאי בני האדם, ואת עוונותיהם, את הקלקולים ואת התיקונים, הכל ידוע וצפוי וקבוע מראש. ועיין בלשם שבו ואחלמה ספר הדע"ה (מובא ליקוט מדבריו בספר שערי לשם בענין הנהגת הקב"ה בסוד נורא עליה) שמאריך להביא מאמרי חז"ל נוראים על עניין זה.

ומצד שני אנו יודעים בודאות שיש לנו בחירה ואנו יכולים לשנות את עצמנו כרצוננו, ולהחליט אם לעשות מצוה או ח"ו עברה, לעלות או לרדת, והכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וצדיק ורשע לא קאמרו, והקב"ה בעצמו אמר לנו בתורתו הקדושה (סוף נצבים): הנני נותן לפניך את החיים ואת הטוב את המוות ואת הרע, ו**בחרת בחיים!**

***

ובודאי ששניהם אמת, הקב"ה מציוד מנהל את הכל עפ"י המבט שלו שתכליתו נעלמת מעיני כל הנבראים כולם, אבל לנו הנבראים הוא נתן את המבט של הבחירה שבו אנו רואים את עצמנו כמנהלים את עצמנו ויש לנו הכח והיכולת לפעול כל שברצוננו בכל חלקי החיים, ומכוין שאין ביכולתנו הדלה להשיג כיצד שתי ההבחנות הללו מתיישבות יחד, כי אין לנו את המבט הכולל על ידיעת ה' יחד עם הבחירה, ורק הקב"ה הוא א-ל-ל דעות והוא יודע כיצד ב' הפכים אלו הם אמת מוחלטת

דיבורים חמים במעלת רביה"ק וההשתתחות על ציונו הק', וסיפורים נוראיים ונפלאים.

לאחר התמקמות מהירה, טבילת מקווה ושיעור הכנה קצר נוסף, עלו בני החבורה לציון המצויינת, כאשר אצל חלקם זו להם הפעם הראשונה במקום.

בשעת ערב נפגשו שוב חברי המסע לסעודה משותפת, כשהפעם מלבד דיבורים ושיחות מאת מובילי הקבוצה, זכו המשתתפים לשמוע במלואו את סיפור ההתקרבות של הרה"ג ר' ישראל זלוניק שליט"א שהשתתף אף הוא במסע, כשהוא מרתק את החברים במסע החיפוש האישי שלו, כששאר חברי הקבוצה מזדהים עימו בכל שלב.

לאחר מכן התקיים 'סימפוזיון' מיוחד בניצוחו של הרה"ח ר' רפאל כץ שליט"א, בו פתחו המשתתפים את ליבם, הן בסיפורי התקרבות מרגשים, והן בהשגחות מופלאות שהובילו אותם אל המסע הנוכחי.

לאחר לינת לילה קצרה באומן, הגיע המסע אל תומו כשכל חברי מעידים בפה מלא כי היו אלו ימי התעלות מיוחדים, נקודת זמן משמעותית במסע החיפוש האישי של כל אחד, מסע שאותו מוביל היביל כח הגדול, אותו צדיק אמת שאינו מתייאש מאף יהודי.

שידוכים

במקביל וכתוצאה מכל הפעולות - נוצר 'מעגל' של מקורבים, שכולל בתוכו סגנונות שונים של בני תורה, שמצד אחד שייכים למסגרת הקהילתית של 'חניכי הישיבות' ומצד שני מרגשים קשר - מעט או הרבה - לדרכו של מוהר"ן מברסלב.

מטבע הדברים, כל אחד מהם רוצה להקים 'בית' שיתאים לסגנון זה, שמשלב בתוכו את היסודות עליהם התחנכו בישיבות, יחד עם יסודות משנתה של ברסלב, במעט או בהרבה. ולצורך כך, הוקם מאגר מיוחד - הן של בחורים מקורבים, והן של משפחות המחפשות עבור בנותיהם שידוכים בסגנון הזה, והארגון משתדל בסיוע והתאמה של שידוכים מהסגנון הזה.

ובסייעתא דשמיא כבר הוקמו כמה וכמה בתים על ידי המאגר הזה, ועוד הוד נטויה. ומי שרואה עצמו מתאים לכך, ועדיין לא נרשם, מוזמן בשמחה להירשם בהקדם, ואולי נזכה להיות השליחים הטובים לסייע לו בהקמת ביתו.

***

הפנים של הארגון קדימה בעז"ה, הן להמשיך את הפעולות הקיימות; עלונים, כינוסים, נסיעות ועוד, והן להוסיף עוד כהנה וכהנה, בכמות ואיכות. בכדי להמשיך, הארגון זקוק לבסיס כלכלי, כדי לאפשר את שלל הפעילויות, ואת הפעולות הנפלאות שהם פועלות בעולם.

לשם כך, אנו פונים לכל מי שהעניין חשוב לו, בבקשה קטנה - להתחייב על הוראת קבע בסך 10 ש"ח לחודש בלבד. בכך יתאפשר בעז"ה בסיס קיומי, ובכך יהפוך כל אחד לשותף מלא בכל הפעולות המבורכות. ניתן לתרום דרך 'קהילות' [ערך 'איגוד הפעילים' / 'הקבוצו']

בהחלטה ברורה להמשיך בזה, וכמובן להכפיל ולהשליש את כמות המשתתפים.

נסיעה קבוצתית

ישנם בחורים ואברכים רבים, שמתקרבים לתורתו ודרכו של מוהר"ן מברסלב, ומשתוקקים לנסוע לציונו הקדוש של רבינו באומן. אלא שהם מתקשים לעשות זאת לבד, או לנסוע בקבוצות שאינם מתאימים לסגנונם או שנוסעים לפרק זמן ממושך, וגם בראש השנה לא תמיד מתאפשר להם.

לשם כך, הוחלט בארגון לערוך 'נסיעה קבוצתית' מיוחד עבור הציבור המדובר. באופן ובסגנון שמתאים להם, הן מבחינת כמות הזמן, הן מבחינת האווירה, והן מבחינת הרמה הרוחנית והגשמית גם יחד.

הנסיעה הראשונה התקיימה בשבועות אלו, לכבוד 'פורים קטן'. הנסיעה שתוכננה להיות קצרה ותמציתית, לוותה בהרבה יגיעה והשקעה בכדי להגיש את המקסימום - בגשמיות ובעיקר ברוחניות - במניימום של זמן. ואכן, בסייעתא דשמיא נרשמו לנסיעה קבוצה חשובה של כחמשה עשר אברכים ובחורים מסלחה ומשמנה של עולם הישיבות, זקנים עם נערים, שהתאגדו יחדיו לנסיעה משותפת לחדש את נשמתם באור הצדיקים.

את הקבוצה ליוו אברכים חשובים, מבוגרי הישיבות הקדושות, שידם רב להם בהפצת המעיינות, בסגנון המתאים לבני תורה; הרב רפאל כץ [מבוגרי ישיבת חברון], הרב ישראל זלוניק [מבוגרי ישיבת פוניבז'] והרב ישראל מאיר גלינסקי [מבוגרי ישיבת 'ארחות תורה'] - כשלאורך הדרך, הם מדריכים ומכוונים את הקבוצה החשובה, במהות הצדיקים וקבריהם הקדושים, ובמהות ההתקשרות, הספרים, הדרכים והעצות שמאירים לנו הצדיקים.

***

התחנה הראשונה לשם הגיעה הקבוצה, הייתה העיירה ברדיטשוב. שם, לאחר טבילת מקווה ותפילת מנחה, הסבו לסעודת צהריים כיד המלך. במהלך הסעודה נאמרו דברי פתיחה למסע, ובפרט הכנה לכניסה לציונו הקדוש של הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, אליו נכנסו מיד לאחר מכן.

התחנה הבאה הייתה בבית הכנסת העתיק של הבעש"ט הק' במעוז'בוז'. לאחר תפילת מעריב ושירי דבקות במקום, המשיכו לציון הבעש"ט הק'. בשעת ערב התאספו לסעודת 'פורים קטן' חגיגית במקום, כשדיבורי אמת מאמרותיו של הנחל נובע מלהיטים את הלכבות, שפצחו בשירים וריקודים במשך שעה ארוכה.

לאחר תנומה קלה בעיירה מז'בוז', קמו בני החבורה בעת הצות לילה להשתטח שוב על ציון אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זיע"א, משם המשיכו בנסיעה לתפילת וותיקין אצל התלמיד הגדול, מוהר"ת זיע"א בעיירה ברסלב.

מיד לאחר השתטחות קצרה ופת שחרית (עם דיבורים והתחוקויות, כמובן...) המשיכה החבורה לעבר 'עיר הגעגועים', מקום מושבו של רביה"ק זיע"א, בעיירה אומן. את הדרך העבירו חברי הקבוצה בהכנה דרבה' בשמיעת

ביותר, כמו כן זוכה להמשיך את הערותא דלעילא ממקום גבוה ועליון יותר. ועל כן צריך הבעל תשובה לקדש עצמו בבחינת אתערותא דלתתא ביותר, כדי שימשיך עליו אתערותא דלעילא ממקום גבוה יותר, ששם מתתקן הכל כנ"ל. (ובאמת ישנם עוד מקומות שהידיעה נכנסת בתוך הבחירה בתחומי עבודת ה', ראה לדוגמא שיחות הר"ן ב, והדברים דקים ועדינים, ומקוצר המקום אי אפשר להאריך כאן. אך בודאי המקום החשוב והבולט ביותר ששם נכנס המבט של הידיעה הוא בעבודת התשובה).

ושמעתי מאחד ממשפיעי ברסלב שליט"א כלל חשוב שעל ידו אדם יכול לבחון את עצמו האם משתמש במבט של הידיעה באופן נכון, או שיצא מגבולות התורה, והוא: שאם הוא רואה שהתחזקותו לסמוך על הנהגת ה' מביאה אותו לחיזוק הבחירה, ומקבל על ידי כך כח לעבוד את ה' בבחירתו ביתר שאת ועוה מתוך חיות ושמחה, סימן שהוא בדרך הנכונה, אבל אם המבט של הידיעה גורם לו ח"ו רפיון בעבודתו, ונכנס לאדישות ושאנונות, סימן שערבב בין התחומים, ומשתמש בידיעה שלא במקומה. ויה"ר שנוכה לאמונה בשלמות, הן בצד הבחירה והן בצד הידיעה, ולהתחזק בעבודת ה' בכל המצבים.

א.ג. מודיעין עילית

האחריות על כובד עיונותיו ולמסור אותם לקב"ה שהוא בודאי יש לו דרכים להסתדר אתם, קל יותר לעשות תשובה, אבל היצר הרע מפתה את האדם לאחר שחטא לחשוב שעכשיו הוא צריך לתקן בעצמו את כל מה שקלקל, וכך מייאש אותו לגמרי, כי האדם יודע שאינו יכול לתקן בעצמו כל מה שקלקל.

ורבי נתן מאריך שם בכמה לשונות שאין לאדם לסמוך על כך ח"ו לחטוא לכתחילה על דעת לשוב בתשובה, כי זה נקרא האומר אחטא ואשוב שאין מסייעים לו לעשות תשובה, אלא שלאחר מעשה, כאשר כבר חטא וקלקל, עליו להתחזק ולא ליפול ליאוש מצד המבט של הבחירה שאומר שאין לו תקנה, אלא צריך לסמוך על כך שהקב"ה יכול להפוך הכל לטובה, שזהו המבט של הידיעה. אלא שגם בזה צריך להיזהר כמובן שלא ימנע מלעשות תשובה מחמת כן, כי כל עוד יש עבודה המוטלת על האדם, אסור לו בשום אופן להתחזק מוננה על ידי מבט של ידיעה ח"ו, וכל עבודת התשובה היא לעשות אתערותא דלתתא שגורמת להמשיך עליו מלמעלה את הנהגה העליונה של התיקון, ובוה בעצמו יש לאדם עבודה, להמשיך על עצמו בבחירתו את התיקונים הללו, וכותב שם מוהר"ת: 'כי כל מה שהאתערותא דלתתא בהתגברות גדול ובקדושה גדולה

העלון נתרם להצלחת אליהו שמחה בן אסתר עליזה ומשפחתו, לפרנסה בשפע ולהצלחה בכל העניינים

מרגיש חשוך לפעמים? מחפש קצת צבע באמצע היום? רוצה להתחזק? ניתן לקבל חיזוק יומי קצר ולענין (טקסט עד 300 מילה) מאת הרב ישראל מאיר גלינסקי שליט"א לקבלת החיזוק ניתן לפנות לאימייל: ale148148@gmail.com

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זצ"א

לביית ולמשפחה

גליון 36

אדר תשע"ט

על הפרק

מעשה מזבוב ועכביש

בסיפור "מעשה מזבוב ועכביש" מספר רבי נחמן מברסלב על מלך שיושב עם השרים שלו ליד השולחן ולפניו מונח ספר שמתאר כל אומה ואומה עם כל הנימוסים וההנהגות המיוחדים לה.

"ובתוך שהיה המלך יושב על הספר, ראה שהיה עכביש שהיה מרחש על צד הספר, דהיינו, על חודי הדפים. ומהצד השני היה עומד זבוב. מן הסתם, להיכן הולך העכביש? אל הזבוב. ובתוך שהיה העכביש מרחש והולך אל הזבוב, בא רוח והרים את הדף מן הספר, ולא היה העכביש יכול לילך אל הזבוב. וחזרה לאחוריה (-הסיפור מתורגם מאיידיש, ומכאן העכביש הופך לנקה), ועשתה עצמה בעורמה כאילו היא חוזרת ואינה רוצה עוד לילך אל הזבוב. וחזר הדף למקומו. וחזרה העכביש לילך אל הזבוב, ואי שוב הרים הדף ולא הניחה, היינו שהדף חזר והרים את עצמו ולא הניח את העכביש לילך אל הזבוב, וחזרה. וכן היה כמה פעמים. אחר כך שוב חזרה העכביש לילך אל הזבוב, והייתה מרחשת והולכת עד שכבר חטפה עצמה ברגל אחד על הדף. ושוב הרים הדף את עצמו והיא כבר הייתה על הדף קצת. ואי הניח הדף את עצמו לגמרי, עד שנשארה העכביש תחתיו, בחלל בין דף לדף. והייתה מרחשת שם ונשארה מטה מטה עד שלא נשאר ממנה כלום."

נראה כמו סיפור של ניסיון צייד; זבוב ועכביש נמצאים על הספר, העכביש רוצה לטרוף את הזבוב ואחד מדפי הספר לא מניח לו להגיע אל הזבוב, עד שבגלל מסוים הדף לוכד את העכביש והעכביש נשאר שם תקוע. מדהים לראות איך בסיפור תמים על שני בעלי חיים כאלה קטנים ושוליים, טמונה אמת לחיים והסבר מהותי.

***

יש אצל שני גיבורים, זבוב ועכביש. לשניהם אין תדמית חיובית או מרשימה. לא מקובל להשתמש בהם כמשל, לא "לך אל נמלה עצל", ולא "רץ כצב", גיבור כארז..."

בסיפור הזה זבוב ועכביש הם הגיבורים, אבל נימת הסיפור מדגישה שהמלך הצופה בשניים תומך בזבוב ועין את העכביש. כך נאמר בסיפור במפורש - הזבוב ניצל והעכביש נלכד ולא הוציא לפועל את זממו. הוא ירד מטה מטה, נקבר בין דפי הספר, ולא נשאר ממנו שום דבר.

בספרים (ספר 'דרכי נועם' על סיפורי מעשיות) מובא שהעכביש רומז לעמלק, והזבוב רומז לנשמות החלשות שעם ישראל, ולכן 'זבוב' ראשי תיבות 'כתב זאת זכרון בסיפור וישיב בלאוני יהושע' המוזכר בפרשת עמלק.

לא קורעים את הקורים

מהו בעצם זבוב ומהו עכביש?

עכביש מסתכל וישן וקפאון. כאשר דברים עומדים בלי לזוז, בלי לנוע ולזווע, בלי שום שינוי במצבם, בא עיניו וטווה סביבם קורים. ברגע שעכביש מתחיל לטוות את הקורים שלו, כל לנועה שהיא, תקרע את הקורים. אם יש קורים ואם העכביש יכול לעטוף משהו, זה אומר שהמשהו לא אז. הוא פשוט קפוא באותו מקום. ישן שינה עמוקה.

עכביש הוא סמל למצבי נפש תקועים וקפואים, כאשר יש תוכנו פנימה "גשר צר מאוד" אבל לא מבונון החיובי של המילה, אלא מבונון ההיטרדות: לכאן לא מסתכלים, לשם לא פונים, על זה לא חושבים, את זה לא מוכישים ומדחיקים, ונשאר רק שביב צר של זמיון, נתיב בריחה היטרדותי, שעליו אנו צועדים בלחץ גדול מעניין לעניין ולעוד עניין.

במבט ראשון לא נראה שהזמיון שלנו עמוס ומלחין, יש לנו המון על הראש. אבל מובט מעניין יותר עשוי גלגול, שאנחנו מוסיפים את העומס הזה כדי שימחק מתודעתנו את כל אותן תבילות ארוות דוממות שאיננו רוצות להבחין בהן.

כך העכביש יכול בקלות לטוות סביבו את הקורים, ולא נקרע לו אותם, כי זה בסדר. רק תנו לנו שגרה והכול תקין.

בעד זבובים

זבוב הוא ההיפך הגמור של העכביש. הוא מטריד ונוזניק. הוא כל הזמן בא. הוא לא רגוע. הוא עף במעגלים, הוא מתיישב לאדם על האף, וכשמעיפים אותו הוא חוזר ומתיישב על המצח. אחר כך על העורף. אחר כך על הירך. הוא לא נעצר. הוא לא מפסיק. הוא לא חדל לעולם. ואגב, לא זבוב מגיז? ללכלכו. הוא נמשך למקומות מלוכלכים.

אומר לנו צדיק אמתי - תקשיבו, יש מצב של עכביש יש מצב של זבוב. את העכביש אני לא אוהב. את הזבוב דווקא כן. נכון, בדרך כלל זבוב הוא דמות

ברוך חכם הרזים

שלילית, אבל במקרה הזה לא. במקרה הזה אני בעד זבובים; כי אני בעד להתעורר, ואני לא בעד לישון.

זה לא סוד שיש ללכת. יש עבודה לעשות. יש לך מקומות לא שקטים בתוך הלב. יש לך רגשות לא פתורים. יש אנשים שאת לא אוהבת אותם. יש מציאותיות שאת מעמידה בהן פנים וזה סוחט ממך טונות אנרגיה. יש זמנים שלא טוב לך ואת נורא רגילה לא לספר את זה.

אם דברים מאביים לך, אם משהו לא בסדר, אל תתני שיבוא עכביש ויטווה סביב זה קורים, עדיף שיבוא זבוב. שיענדו. שיבוא שוב ושוב. עד שלא תהיה לך ברירה ותעשי עם זה משהו. בסוף תשנסי מותניים ותבדקי: טוב, איפה מלוכלך? מה הזבובים האלה רוצים? מה צריך לתקן?

גוזמות אנשים

במהמשך הסיפור המלך התנגס על הספר, "וחלם לו שהיה בידו אבן טוב, והיה מסתכל בו, והיו יוצאים ממנו גוזמות אנשים. והדרך אצל המלכים שתולה על גביהם הפאטרעט (כעין תמונת ספורט) שלו, ועל גבי הפאטרעט תולה הכתר. והיו אותן האנשים, היוצאים מן האבן, לוקחים את הפאטרעט וחתכו את ראשו, ואחר כך לקחו את הכתר והשליכו לתוך הרפש."

המלך ראה בחלומם אבן שיוצאים ממנה "גוזמות אנשים", כלומר אנשים רבים בצורה מוגזמת. קבוצות קבוצות של אנשים. עדרים עדרים. ואותם אנשים שיצאו מן האבן לקחו את דמות הדיוקן של המלך, חתכו את ראשו והשליכו את הכתר לרפש.

פירוש הריבוי הזה של "גוזמות אנשים" הוא, שכל אחד מהם לא מרגיש את ייחודיותו, את העובדה שהוא בפני עצמו מיוחד, חשוב, מוערך ונחון. הבעל שם טוב הקדוש נהג לומר "כל יהודי יקר להשם יתברך כמו בן יחיד שנולד להוריו ולעת גזנותם", וה"גוזמות אנשים" בסיפור מרגישים בדיוק להיפך. אין להם את ההכרה שכל יהודי הוא נשמה בפני עצמו. הם לא חיים מתוך חוויה שלכל יהודי יש סיפור חיים פרטי ומרגש, ודרך שנסללה במיוחד עבורו כדי למצוא אבדות ששייכות לו, ובעיקר את הקשר שלו לקדושת ברוך. קשר סודי ואיש, סיפור אהבה פרטי שזר לא יבין ולא ידע.

הצדיקים אומרים שאי אפשר להגיד "פשט" על יהודי. אפשר להסביר יהודי בכמה מילים? או בהמון מילים? אי אפשר להסביר יהודי! לעולם אינך יודע מה אתה רואה. צריך ללכת עם ההבנה הזאת מול כל ילד. מול כל תלמיד. מול כל הורה, מול כל מורה... אי אפשר להגיד פשט על יהודי. אנתנו לא יודעים מה עובר עליו.

לא קיים

אם איננו מבינים שעובר על כל אחד וגם עליי משהו שאיש אינו יודע, סיפור פרטי בין אדם לבין בוראו, אנתנו הולכים בדרך של גוזמות אנשים. "והיו אותן האנשים, היוצאים מן האבן, לוקחים את הפאטרעט וחתכו את ראשו, ואחר כך לקחו את הכתר והשליכו לתוך הרפש."

קבוצות שלמות של אנשים רצים בעדדים בלי לעצור, ומהם עושים? הם לוקחים את הדיוקן והתכשיט את ראשן.

לחתוך את הראש זה לחרוג באופן של הסרת הזהות. אם אין ראש אין אדם, אין אישיות. האנשים שהורגים את הדמות של הדיוקן פשוט מאבדים את זהותם האמתית. את ההבנה מי הם באמת.

והעניין הוא שהזהות של הדיוקן הוא הכתר של המלך. אם אתה מפסיק להבין מי אתה, אם אתה לא יודע עד כמה אתה חשוב ושבתא לעולם בשביל תפקיד חשוב, קדוש, ויקר מאוד בעיני המלך, אז אתה לא רק הורג את המחות שלך, אתה גם משליך את הכתר של המלך לתוך הרפש. הכול נעשה כלא. כשאין לנו קשר עם הקב"ה - הכתר שלו, שהוא נתן לנו כדי שאנחנו נמליך אותו, מושלך. כשאתה לא מביין שאתה והשם מחוברים באמת, העולם ממש נחרב.

ארצות של כפירה

בלב כל אחד ואחת מאתנו יש ארצות שלמות של כפירה. הרי מה היא כפירה? כמו שחושק הוא העדר אור, כפירה היא העדר אמונה אמיתית עמוקה, העדר תחושת נוכחות של הקדוש ברוך הוא.

יש בנו חללים על חללים מלאים בפחד, מלאים בהבלה, מלאים באשמה. אם אתה מפחד, אתה לא חווה את הנוכחות של הקדוש ברוך הוא. גם אם אתה מרגיש

אשם, אתה לא חווה את הנוכחות של הקדוש ברוך הוא. אתה בכלל לא מביין נכון את כללי המשחק. כי לפי כללי המשחק הנוכחים, הנתונים לנו על ידי משה רבינו מזה סיני, אם טעינו או חטאנו צריך לחזור בתשובה, אבל לא להרגיש אשמים.

באחד הסיפורים שסיפר רבי נחמן מברסלב, "מעשה מוהרי"ר", מגיע גיבור הסיפור לדרך שהולכים בה 'צדיקים מושוגעים', והוא עולה על אילן להתחבא ולראות מה קורה. כאשר הגיעו 'הצדיקים המושוגעים' בסמוך אליו, הוא ראה אותם מתקוטטים וצועקים זה על זה. מה אמרו המושוגעים? שני דברים: אחד אומר "בגללך עשיתי", ושני אומר "בשבילך עשיתי". הנה תמצית השיגוען: בגללך ובשבילך.

הסיפור הזה סופר לפני יותר ממאתים שנה, ואפשר לחשוב שהוא נלקח מספת הטיפולים 2019. אחד עושה רק בשביל השני, בשביל לרצות. והאחר אומר "השני עשה לי. זה בגללך."

'בגללך' ו'בשבילך'. שני שיבושים מהותיים כל כך. כי בעצם אתה לא אמור להתנהל מול אנשים. לא לעשות עבורם ולא לעשות בגללם. יש לך את הבחירה שלך. אתה חייב להיות מחובר לקדוש ברוך הוא.

צריך רופא

כשבתאי לדיבור עם הקדוש ברוך הוא אחרי ששמעתי על הכאב הגדול של קן 304, ישבת ואל הצלחתי לדבר. זה היה כאב מדי. ניסיתי בכל אופן לתמלל את זה. אמרתי לקדוש ברוך הוא: אני יודעת שהכול ממך, מה אני אגיד לך? אני אשאל אותך למה? אני מאמינה שאתה טוב. שאין קר יודע מלמעלה. אבל ההבנה הזאת היא רק כותרת מלמעלה. בפנים אני תקועה. המערכת כולה נכנסה להלם. אין לי מה לומר. אני רוצה לדבר והמילים נתקעות. אין לי כלום, רק בהלה ודמעות...

כשמעמתי על זה בהקשר, סמוך לזמן ההתרחשות, לא יכולתי להכיל. המשמתי לעשות מה שהייתי באמצע בלי להפסיק, ורק לוח אבן התיישב עלי ועמך לי את הלב. אבל כשהגעתי לזמן הדיבור עם השם זה היה שם, כמובן. אלה אחים שלי, וגם אם אין לי מושג איך מתמודדים עם אסון כזה בכלי הנפש הצרים והקטנים שלי, חייבים להתאמן. מוכרח להיות דרך שאתפלל עליהם, אין מצב להתעלם.

בסופו של דבר, אחרי הרבה טיפויים וניסיונות, אמרתי להשם: אני מבינה שלא אתה עושה את זה, אלא המחלות שלנו מחייבות את זה. האנחה כאות היא כמו הקזת דם. כמו טיפול רפואי (כל כך מוזנע וקשה). אני חולה, לכן קורה לי כל מה שקורה לי. עם ישראל חולה, לכן עובר עליה מזה שעובר. זה לא אתה עושה. להיפך, אנתנו מצערים אותך כשאתנו מניעים למצבים האלה, שהרי אתה כואב יותר מכולנו. אתה נמצא בכל פרט ופרט מפרטי הכאב הזה, היכולת שלך להכיל אותו היא שלמה, ולכן כל הסבל וכל הייסורים מייסרים הכי הרבה - אותך.

התאונה הנוראה הזאת באה מלמטה, לא מלמעלה. והיא כנראה סוג של ניתוח חירום, שנראה קשה מאוד בעין חיצונית, אבל פועל פעולה דחופה וחיונית.

אבל השם, אבא, חולה לא יכול לרפא את עצמו, הוא צריך רופא! הכל קורה בגלל הריחוקים והניתוקים, הבלבולים והטעויות שלנו, ועל זה בדיוק אנתנו מתפללים - תציל אותנו מאתנו, אבא, תרפא אותנו בבקשה!

כנראה שהתפקיד היחיד של החולה הוא לבקש עזרה. להגיד "אני חולה. תעזרו לי", ולהאמין שיש עזרה.

זה כל מה שאנתנו יכולים לעשות. לבקש ממך, ריבוננו של עולם, "אני יודעת שהכול בגללי - תציל אותי ממני". כי לבד אנתנו לא יכולים.

***

עלינו לצאת ממלכות המוות של "גוזמות אנשים" ולהבין שכל נשמה בעולם היא סיפור פרטי, אני צריכה להבין את זה בשבילי ואני צריכה להבין את זה על כל נפש יהודית אחרת כאן בעולם. בכל פעם שציבור יהודים נאסף ביחד, מצווה התורה לכתוב: ברוך חכם הרזים. ברוך המבין והיודע, רק הוא, מה עובר על כל נפש ונפש בפרטיות. מה כל אחת מרגישה ומה היא חושבת, מה היא רוצה ומה היא מאוכזבת, לאן היא חותרת ובמה היא מתיישבת. רק השם יודע את הסודות האלה. רק הוא חכם הרזים.

העולם מלא סיפורים סודיים, אבל מרתקים, אמתיים, חזקים, נוקבים, מרגשים ומטלטלים, שלוקחים כל אחד מאתנו ביד, באהבה שלמה, למקום שאליו עלינו להגיע. כל דבר שעובר עליך הוא מה שצריך לעבור עליך. את לא גוזמת אנשים, את, את, ואת עולם מלא שהולך ונולד מתוך החושך והמאבק.

הלוואי שנזכה לבוא לקדוש ברוך הוא כל יום מחדש ולבקש את עזרתו, עד שניאיר את העולם כולו, באור מתוק של גאולה.

נקודה למחשבה

חסרון או תפקיד

אדם מעצם מציאותו הוא 'חסר'; חסר לו אוכל, חסר לו בגדים, חסר לו דירה, חסר לו משפחה, חסר לו חברה, ועוד הרבה צרכים גופניים, וכל זה עוד קודם הצרכים הנפשיים - שכוללים רשימה חשובה בפני עצמה.

והחסרונות הללו אינם מציאות 'חד פעמית', אלא מציאות חיים יומיומית, שמלווה אותנו כל החיים. כל יום מחדש - נפתח עם 'חסר' אחד גדול, שצריכים לעבוד במשך היום למלאותו, לפעמים בהצלחה ולפעמים לא כל כך.

ואחרי כל זה - מתחיל ה'חסר' האמתי, והם החסרונות הרוחניים של האדם, ואין אדם שאין לו חסרונות. אף אחד לא נולד צדיק ולא מושלם, וכל אחד מתמודד עם חסרונות - במידות, בדרך ארץ, ביראת שמים, באמונה, ושאר דברים - בין אדם למקום ובין אדם לחברו.

***

השאלה איך להתייחס לכך.

אפשר להתייחס לכך כמושהו לא נעים, ולנסות להתכחש לזה בכל הכח, ולהסתיר את זה. וכך, בכל מקום או הזדמנות שנתקלים באיזה חסרון - מיד לסובב את הפנים, ולומר: לא, לא, הכל בסדר, נמשיך הלאה. לא יהיה כלום כי לא היה כלום.

אפשר להתייחס לכך 'בדיעבד' ומתוך השלמה. זה מה יש, מה לעשות. ננסה להסתדר עם זה ולחיות עם זה 'בשלום'. מה שיש יש ומה שאין אין. מה שנצליח למרות זאת - מה טוב, ומה שלא - מה אפשר לעשות.

אפשר גם להתייחס לכך 'לכתחילה'. לא, לא להיות מזוכיסט שאוהב להרגיש דפוק ומסכן, ולחפש את השומות הלב דווקא מצד החסרון. אלא להבין שהחסרון הוא התפקיד, והוא האתגר בשבילו נשלחנו לעולם. פלוני יש לו תפקיד 'אלף' ולכן יש לו את החסרונות ששייכים לנושא 'אלף', ואלמוני יש לו תפקיד 'גמל' ולכן יש לו את החסרונות ששייכים לנושא 'גמל'.

***

החסרונות הם המצפן המצויץ והמדויק ביותר היכן נמצא התפקיד שלך. תחפשי מה הם החלקים הכי חלשים שבהם, והחסרונות הכי בולטים - ותדעי ששם המקום שלך, המקום המיוחד ביותר והמדויק ביותר שאין לאף אחד בעולם, רק לך. שם תתמודדי, על זה תתפללי, על זה תתעקשי, ושם תמצאי את האושר שלך, לא בשום מקום אחר.

את האבדה מחפשים במקום בו היא 'נאבדה', ולא מתחת הפנס ששם יש אור... את התפקיד שלך אל תחפשי במקומות הטובים, המוצלחים והמלאים שלך, אלא דווקא במקומות ששם 'נאבד' משהו. וכל יום מחדש - תחפשי את החסרונות שיש לך באותו יום, ושם תתמקדי. רק שם תוכלי לעשות את ה'יומית'.

מה בקשתך?

שאלה

שלום וברכה

בכל שנה כשמגיע פורים - אני מתבלבלת.

אצל הגברים, פורים הוא חג מאד שמח - הם שותים יין, מסתובבים אצל חברים לשמחה, והולכים לבית הכנסת לרקוד.

אבל אצל הנשים, זה מאד לא ברור. שתיית יין לא שייך, ומה שנשאר הוא רק להישאר 'לשמור' על הבית, שהשיכורים לא ישברו אותו... ולארגן את המשלוחי מנות, ותוך כדי גם למצוא דרך לשמוע קריאת המגילה...

לא נעים לומר, אבל בסופו של דבר, חג פורים הופך אצל נשים למטרד ולעול. או אם זה לא היה מיועד לנשים, נחא, אבל הרי נשים חייבות בפורים בדיוק כמו הגברים, איך אם כן הן אמורות לחוות אותו, ומה המטרה שלו?

תשובה:

לכבוד השואלת,

המחפשת גלגות את אור הפורים

בתוך ההסתר [אסתר] הגדול

תיאור המצב

שאלתך נגעה לליבי, ואת משמשת בזה כשליחת ציבור לקהל גדול של נשים, שבוודאי מתחבטות בהרגשות אלו, ואשריך שהצלחת להביע אותם בצורה כל כך מדויקת ולהדגיש את הסתירה הכפולה: א. שאצל הגברים פורים הוא חג מאוד שמח, אבל אצל הנשים זה מאד לא ברור [בלשון מאד עדינה...]. ב. חג פורים הופך להיות לעול ולמטרה, אבל הרי הנשים חייבות בפורים כמו הגברים [וזה לא כמו מצות ציצית ותפילין שאין לנו שייכות לזה בפועל], אם כן את שואלת מחפשת מנקשת לדעת "איך אם כן הן אמורות לחוות אותו ומה המטרה שלו"

אולי אוסיף ואחדד את שאלתך [ולמעשה אביע בכך את הרגשותי של פעם]: מצד אחד אנחנו שומעות כל כך הרבה על גדולת יום הפורים, עד כדי כך ש'יום כיפורים' הוא רק 'כמו' פורים, ושומעות על כך שבפורים אפשר לפעול את כל הישועות כי 'כל הפושט י נתנים לו' וכי וכי. ומצד שני, בפועל אנחנו עסוקות בהמון מטלות - הן לפני פורים; קניות, בישולים, תחפושות, הכנת משלוחי מנות וכי וכי [הוסיפי נכדרש] והן בתוך פורים; רצות ממטלה למטלה, מלקרוע את עצמנו ולהתאים את הזמן לקריאת המגילה [שחייבים לשמוע על מילה], ולהחזיר משלוחי מנות, ולחייך לכולם [ולסלוח במבצע הגדול], ולהליש לילדים את התחפושות, ולארח או להתארח, והילדים מורטים לנו את העצבים. [סליחה].

אז מה שקרה אצלי בפועל היה, שחייתי מאד ליום הגדול הזה, ורציתי להרגיש מרוממת, ואכן השתדלתי לקום ותקין ולהכין הכל מראש [כי בעלי הרי מחוץ לתחום, בשבילי, וכל כולו בשביל החברים] אבל תמיד בסוף משהו התקלקל בתכנית 'המסודרת' שלי, וסיכת בטחון אחת שנתקעה הוציאה אותי מהכלים, והסעודה היפה והמושקעת שהכנתי נשארה כולה בשביל הילדים, כי המבוגרים כבר היו בעולם שכולו טוב, ובעלי כבר לא יודע להבין בין מתוק למר, וכך חלף היום הגדול עם בלבול אחד גדול של לחץ וחוסר שייכות.

חשוב להדגיש, שבביל הסדר זה לא היה כך. ולמרות שהייתי מגיעה אליו מאד עייפה ומותשת - הרגשתי שייכת מאד ואפילו מרוגשת, כי עצם הסדר שיש בליל הסדר [למרות המריבות על הכריות והמקומות, והיין שתמיד נשפך פה ושם] הרגיע אותי ונתן לי ישוב הדעת, אבל בפורים, למרות שהגעתי רגועה ומוכנה, אבל חוסר הסדר בלבלי אותי לגמרי.

פורים - חג נצחי

המצב הזה בפורים שנמשך שנים רבות, הביא אותו לחפש מהו אכן פורים? מהו בכלל לעם ישראל, ומהו בשבילי בתור אשה, ומהי ההכנה הראויה אליו. ובסייעתא דשמיא אשתדל להטעים אותך מהאורות הנפלאים המובאים בלקוטי הלכות שאליהם התוודעתי, והם מאז עזרו לי ופתחו בפני צורה חדש לעולם של פורים.

ב'יוצרות' של פרשת זכור מובא "ואם המועדים יהיו בטלים, ימי הפורים לא יהיו בטלים", כלומר: כל החגים יתבטלו לעתיד לבוא, ורק ימי הפורים ישארו לנצח. מדוע? כי יום פורים הוא חג שכולו 'אור של משיח' כביכול, ואין לו אחיזה במציאות של הגלות.

כל החגים הם זכר לניסים גלויים שהיו בתוך הקושי הצרה והגלות, ולכן

הרבנית ד. קרשבוים - בתו של הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל

עדיין יש להם שייכות לפה ועכשיו, כי גם אנחנו מתמודדים עם קשיים ועם צרות של הגלות, ואנחנו חוגגים ומונציחים את הניסים שנעשו לנו, כדי להתחזק שהקב"ה מושיע אותנו. אבל לעתיד לבוא לא יהיו בכלל קשיים וצרות, כי ההשגחה תהיה כל כך גלויה ומוחשית, וירגישו איך שהכל טוב ואיך שהכל מושגת מאתו יתברך. והכל יהיה ברור ומובן איך הגשמיות והרוחניות הם ענין אחד, ואיך הטבע עצמו כולו אלוקות, וזה הסיפור של פורים.

בפורים אין 'קריעת ים סוף'. ולא עשרת המכות, ולא מעמד הר סיני, ולא ענני הכבוד. אלא סיפור טבעי ותמים, כשכל פרק שזור בפרק הבא, ורק בסוף הסיפור מבינים שבעצם הכל כאשר לכל היה השגחה פרטית. ולכן מבואר בגמרא שבפורים לא אומרים 'הלל', אלא 'קריאת המגילה' היא במקום הלל, ומבארים הצדיקים שקריאת המגילה היא יותר 'מההלל', כי לא רק שהקב"ה 'הושיע' אלא פתאום מתגלה איך הקב"ה מוביל את הטבע בעצמו, ואיך שהוא בעצם נמצא כאן כל הזמן. ואכן, אצל חסידי ברסלב יש התעוררות גדולה בזמן קריאת המגילה, ובאומן היו צריכים לעצור כמה פעמים את הקריאה מחמת שלא יכלו לשמוע את הקריאה מרוב הבכינות.

לצאת מהגבולות

נמצא שפורים מגלה את ההנהגה שיהיה לעתיד לבוא, שאו יראו את ההשגחה הגלויה - לא בדרך 'נס', אלא בתוך המציאות הפשוטה והיומיומית. ומשום כך, היות ופורים הוא אור גדול כל כך, אור של לעתיד לבא - אין לנו כביכול 'כלים' להכיל אותו בתוך מגבלות הגוף וגלות הדעת, רק על ידי 'ציאה מן הדעת', דהיינו לעזוב את 'הסדר' ואת 'הכללים' ובעיקר את 'האני', ולעלות לעולם שכיכול אין בו זמן מקום וסדר.

ולזה באה השכרות אצל הגברים, כדי לצאת מן השליטה העצמית, ולעלות למקום של שמחה, ריקודים, צעקות ובכיות, שאו מתגלה הנקודה הפנימית והאמיתית של כל אחד. וזה לא קל גם אצל הגברים, לחלקם לא קל לשתות, ולחלקם לא קל להשתכר, והם עושים זאת במסירות נפש [בפרט בברסלב, שמקפידים מאד לקיים כפשוטו 'עד דלא ידע']

וגם אצל הנשים הוא אותו רעיון ועקרונ - 'להבין שלא מבינים' ולעלות למעלה מן 'האני' המתוכנן והרוצה [כמובן צריך לתכנן קודם מה שאפשר, אבל לא להיות 'תלויים' בוה], ולעלות ביום הפורים למטוס של אמונה חושית שאין עוד מלבדו. והוא ורק הוא יסדר לי את היום הכי טוב שאפשר, ואני מסכימה ושמחה עם הכל, ורוצה להרגיש מחוברת וסמוכה אצל הש"ת. אני סומכת על צדיקי מרדכי ואסתר שקבעו לנו יום מבולבל ומבלבל כזה, ואני רק עושה בתמימות מה שבקשו ממני, ומנסה מתוך כך לחפש את הגלוי שבאסתר.

תחנת דלק

במגילת אסתר אין שום אזכור של שם השם, ואכן, מגילה בגמטריא 'אין הויה', אבל פורים בגמטריא 'יש הויה', כי בפורים מגלים את ההשגחה הפרטית שנמצאת בתוך מקום בו כביכול הכל טבעי ומוסתר, סיפור שמציגים בגן עד ושת י וורש ומרדכי ואסתר.

בכך, משמש לנו פורים תחנת הדלק לכל השנה, דלק של אמונה חושית בטבע עצמו ובמאורעות החיים, תחנת דלק שנותנת לנו עינים לראות ואזנים לשמוע את הש"ת עצמו, המתגלה בין החרכים בכל יום ובכל פרק בספור החיים העצמי שלי ושלך.

בפורים מתגלה הפרדוקס המושלם של רעש גדול צלופנים ובלגן שמאווים כביכול הסתרה של האור, מול גילוי מושלם של אור משיח, נו, מה זה צלופן מול גאולה? או לא נורא שאני מתבלבלת ואפילו ח"ו נופלת, לפחות עלי להאמין שיש בו סוד גדול שעדיין אני לא מבינה אותו [עוד מעט ונבין], אבל אני רוצה ומשתוקקת להיות שייכת לסוד הזה, ומנסה 'ללוות' כבר עכשיו מהעתיד לבוא.

אז כדאי להכין תפילות על הרעיון הזה שפורים הוא 'חג ההתבטלות', שבו אנו נכנסים כל כולנו למים המטהרים בלי להשאיר 'אני' אחד בחוץ [אפילו לא כחוט השערה]. רגע אחד של התבטלות, והאדם נברא מחדש זך וטהור, ומחובר לעולם הנצח שלא יתבטל לעולם. בפורים הוא הזמן להילחם עם עמלק הזה שרוצה 'מושלמות' ושהכל ידפוק. ועם המן הזה שמלינונים משתחיים לו ורק מרדכי אחד מסכן לא משתחוה לו והוא מרגיש שכל זה איננו שוה לי. לא ליפול ברשת הזאת, שכמשהו קטן לא הסתדר נופלים חלילה, אלא לקיים מצוות 'לא תשכח' שלא נהיה תש-כה, יש לנו כח פלאי נצחי אמיתי: מוחשי ברור שייך ונפלא, רק צריך לדעת ממנו.

מוגש לך יקרתי כמתנת פורים תשע"ט

דרך אל-חזור

"שני חדרים נוספים יהיו עבורנו הקלה של ממש" שיתפה תכלה לעת ערב, כאשר אספו הפועלים היגיעים את כליהם ונפרדו מעמל כפיהם.

"במודא" הראתה לה אמתיה פנים מאירות. "אבל... בכל זאת, לא נראה לך מיותר לבנות בדיוק עכשיו? הרי יתכן שבעוד זמן קצר, אולי אפילו בימים הקרובים, כבר נהיה כולנו הרחק מכאן..."

תכלה נעה על מקומה בחוסר נוחות. היא לא נוקתה להסברים נוספים. "זה בעלי... הודתה לבסוף בחצי פה. "הוא אמר שזהו. כמה אפשר עוד לחכות? כבר יותר משבע שנים אנחנו חיים בצפיפות בלתי נסבלת. הילדים עצבניים. וגם אנחנו. ובכלל, כל המצב הזה..." היא השתתקה במבוכה.

"אני מבינה" לחשה אמתיה, ורג של צער עלה בה. "אני לא בטוחה שאת באמת מבינה..." מלמלה תכלה במצוקה. "אבל נניח לזה. אני כל כך מותביישת... זה כאילו שאנחנו, כאילו ש--" "זה רק כאילו" אמרה אמתיה. "עמוק בלב, אתם וכולנו ממשיכים לקנות. נכון?"

"זהו, ש... שאני כבר לא יודעת כלום. לא בטוחה בכלום" תכלה ניגבה את עיניה. "תגיד לי, איך אתם מחזיקים מעמד?" "מי אמר שאנחנו מחזיקים?" התפלאה אמתיה.

"המוזודות שמתחת לשולחן הזה" הצטחקה תכלה מתוך הדמעות. "ובכלל, אל תצטנעי. רואים על הילדים שלך. כל האווירה, הדיבורים, הלך המחשבה, סדר העדיפויות, הכל... ממש מרגישים עליכם שאתם בהמתנה. איך את מסוגלת, עדיין?"

אמתיה סקרה את ביתה הקטן, כמו רואה אותו כעת לראשונה. היא צודקת, שכנתה בעלת החיישנים הרגישים. הבית הזה, על המזודות הממתנות בשתיקה, על עמודיו הספרים המיושן בסלון, על המטבח שחסרים בו כל אותם פטנטים חדישים, מעניק לדייריו תחושה ברורה של תחנה זמנית בדרך חזר הביתה.

יהודאי פרץ בעד הפתח המואר, עיניו נוצצות. "אלישוע הראה לי את החדר החדש שלו, אמאי" הוא פצה במלל רגש. "אמאי, זה חדר חלומי! חדר פרטי לו ולשני אחים שלו הגדולים. עד עכשיו הם ישנו כמו שאנחנו, שניים במיטה אחת. אבל זהו. עכשיו יש להם מיטות נורמליות ושולחן כתיבה נורמלי עם שני כסאות נורמליים מעץ, והכל בריח כזה טרי. אמאי, מתי גם לי יהיה חדר חדש?" "אני לא יודעת" היא השיבה לאט. כמה חששה מהרגע הזה...

"אלישוע אמר שהארוך יהיה מוכן רק בעוד שבוע" סיפר עוד יהודאי. "ואת יודעת איפה הם הזמינו את הרהיטים? אני אגיד לך, שתדעי. ברחוב הארוך של העליה, ליד הבית עם הגם הירוק, יש חנות רהיטים חדשה. של יהודים!"

"יהודים"? משהו לא הסתדר לה, לאמתיה. כמתיה יהודים פותחים בתי עסק?"

"כן, ואלישוע הלך עם אבא שלו לשם! אמאי, מתי גם אנחנו נלך?" "אני לא יודעת, יהודאי מותק" היא אמרה בכנות, מלטפת את כיפתו. "שאל את אבא, טוב?"

מישאל שב לעת ערב והקשיב לה בריכוז שקט, כדרכו. ארשת של כאב התפשטה על פניו.

"ימים קשים" הוא אמר חרש, ספק לה ספק למישהו אחר, שנוכחותו מורגשת כל כך בחלל הבית הקטן שלהם. "את זוכרת את המזודות שארזנו במסחה גדולה כל כך, רק לפני חמש שנים וקצת?"

"אחר כך הסבירו שנפלה טעות בחשבון השנים" היא הנהנה, טעם מר מתפשט בפיה. למה מישאל מזכיר את אותם ימים קשים, שהיא מעדיפה לשכוח?"

"יתכן" הוא אמר בשקט. "יתכן שלא. החכמים עצמם מתחבטים ללא הרף, ועד עתה אין תשובה ברורה".

"זאת אומרת ש..." היא נאחזה בשולחן בחולשה פתאומית. "שאוּלִי... אולי בכלל..." "לא! מישאל לא מתכוון להגיד ש--"

"אני רק רוצה להזכיר לך את השמחה הגדולה של או" הוא אמר בשקט יציב. "רק רוצה שקבל שמו של מושג כמה עצומה תהיה השמחה כשזה יקרה באמת. כשתשמעו הבשורה האמתית, המוחלטת. כשנעיר את הילדים לבוקר של גאולה. כשנגדוש שוב את המזודות, והפעם באופן סופי. כששיירות של יהודים יעלו מן הגלות בשירה ובזמרה, בדרך חזרה".

יחד מלא הציץ מבין קרעי העננים, משלח נוגהו אל הצריחים המזוהבים. דממה מוחלטת אפפה את מבואות הארמון. אבל בחדר פנימי, מנוקד עיניים בהדרה, התהפך מישהו על מיטתו המלוכתית בחוסר מנוחה הולך וגובר.

"כרכס?" "כן, הוד מלכותו!" "קרא אלי את הנה".

הסריס הסיס את יולן הארגמן ופסע פנימה, חרישי. אלומת האור הבהבה על פניו של המלך, כדוגישה את העיגולים הכהים המקיפים את עיניו בתקופה אחרונה.

"שנתי נודדת" פצח המלך בפזמון הקבוע. "קרא לפני מן הספר הזה, כרכס".

לו יכול, היה הסריס מסרב בנחרצות. המילים הללו, אותן ביקש אחשוורוש לשמוע בכל לילה מחדש, רק הוסיפו שמון למדורה. יותר מזי אנשים כבר שלמו בחייהם בעקבות מצב רוחו ההולך ומדרדר של הוד מלכותו.

"לפי מלאת לבלב שבועים שנה אפקוד אתכם" קרא כרכס מן הכתוב, בקול נבאים. "...להשיב אתכם אל המקום הזה".

"שבועים שנה" שוב עלה קולו המתוח של המלך. "בתום שבועים שנה מחורבן הבית המקודש, תסתיים גלותם של בני ישראל בבבל. כך אומר ירמיה הנביא האלוף. אמור לי, כרכס, באיזו שנה הגלה נבוכדנצר את יכניה מירושלים?"

"בשנת שלושת אלפים שלוש מאות עשרים ושבע" נאנה כרכס. הו, כמה הוא מתעב את המספר הזה!

"אם כן..." אחשוורוש, כאילו לא ביצע את החישוב אלפי פעמים במשך החודש האחרון, המהם לעצמו ארוכות. "אם כן, יש לי עוד שלושה חודשים פחות שבוע יום. אתה מובין את זה, כרכס?"

הסריס הנהן בלאות. "עוד שלושה חודשים פחות שבוע יום" מלמל המלך, קטוע נשימה. "אני מרגיש שאני עומד להתפוצץ. מה שווה לי כל המלכות הזו, כל העושר הזה, כל מאה עשרים ושבע המדינות שלי, אם בעוד שלושה חודשים פחות שבוע יום יפקוד האלוקים את בני ישראל וגאלם?"

כרכס התיקן בכח את הפיהוק שהתאמץ לעלות בגרונו. זה מה שחסר לו עכשיו!

"אם נבואתו של ירמיה אכן תתגשם, הרי שבעוד זמן קצר יחזיר אותם האלוקים לארצם, יבנה להם את הבית המקודש ויעמיד להם מלך שישתלט על כל העולם" רעד המלך מתחת לשמיכה. "ואני... מה יהא עלי?"

"היא לא תתגשם" הבטיח כרכס, כמו בכל לילה. אי אפשר להניח לשפיותו של המלך לזלוך כן, באין מפריע! "אפילו היהודים עצמם כבר איבדו את התקווה שיגאלו אי פעם".

"אל תקשקש" אחשוורוש נתן בו מבט זועם. "היהודים לא יודעים לאבד תקווה. זו אחת התכונות האימויות ביותר שלהם".

"אבל הם מבובלים וחסרי אוני" הזכיר לו כרכס. "אפילו החכמים שלהם נבוכים לגמרי. לפני שש שנים, כשהמלך כורש נתן להם רשות לבנות את בית המקדש בירושלים, הם חגגו. היו בטוחים שהנה, הגיע הזמן. אבל עבודות הבניה נקטעו אחרי שנה והם כבר לא יודעים מה הם רוצים מעצמם. התחילו להגיד שהייתה טעות בחשבון וצריך לחכות עוד שנתיים... ואחר כך עוד שנה... נו, כמה טעויות בחשבון אחד? אני אומר להוד מלכותו" הוא סיים בתגבית, "שכח אותם האלוקים שלהם. אין להם עוד סיכוי אצלו!"

ניצוץ יעיר של תקווה נדלק בעיניו של המלך.

"לו יהי" הוא הפטיר לבסוף בספקנות. "ובינתיים, הגש לי את סם השינה שלי".

כרכס נאנה לעצמו, ממלא אחר הצינור שהפך לשגרה. עד מהרה נעצמו עיניו של המלך, והוא שקע בתנומה קצרה, אפופת ביעותים.

"בדרך חזרה..." היא מלמלה, תולה עיניים כמוהו בתלון שהספיק להחשיך לגמרי.

*

היא שפשפה עיניים יגעות. אצל תכלה כבר עומדים שני החדרים על תילם, מה, אם כן, מעיר אותה גם היום בשעה מוקדמת כל כך?

"הקשיבו הקשיבו!" הרעים קול מן הרחוב, ואמתיה זיהתה את הכרוז המלכותי.

"המלך אחשוורוש ירום הודו מכריז בזאת על פתיחת חגיגות המשתה המלכותי, לרגל מלאות שלוש שנים למלכותו הרוממה!"

דרדור התופים הלך והתרחק, וקולו של הכרוז נשמע בשנית, עמום משוהו.

"נו, שיחגגו לו ככל העולה על רוחו" מלמלה אמתיה בעייפות. "מה הוא רוצה מחיינו?"

אבל מישאל ששב מן התפילה, פניו קודרות מאי פעם, הביא עמו חדשות אחרות.

"הוא חוגג, הרשע הזה" הוא סינן בשפתיים קפוצות. "את יודעת למה רק עכשיו?"

"למה?" היא התהה. באמת, שלוש שנים לקח לו לקלוט שהוא מלך? "גם לאחשוורוש יש חשבון משלו" הסביר מישאל, מתיישב בכבדות אל השולחן הערוך לפת שחרית. "ולפי החשבון הזה, שמתחיל עם גלות יכניה, שבועים השנים כבר תמו וכלו, גם לדעת המחמירים... עכשיו את מבינה למה הוא חוגג, הרשע?"

הכאב פילה את ליבה, מותיר אותה מרוקנת. הלחם וקערית הירקות המתינו על השולחן. אבל למי נותר קמוצין של תיאבון?

*

"את לא מתארת לעצמך איזה פאר. איזה הדר. איזה יופי!"

תכלה הניפה וזרועותיה בהתלהבות, עיניה זוג יהלומים. "אומרים שהמוזונים יושבים על מיטות זהב וכסף, אוכלים בכלים מכלים שונים ונהנים מיין מלכות ללא הגבלה! ואנחנו, אנחנו בעצמנו נזכה להיות שם, את קולטת? משתה שבעת ימים לתושבי שושן בלבד! והמלך, ברוב חסדו, מזמין גם אותנו, היהודים! תארי לעצמך!"

אבל אמתיה לא הצליחה לתאר לעצמה.

"אנחנו?!" פרצה מפיה השאלה, כמו מוגלה המתפרצת מפצע שותת. "שאנחנו נשתתף במשתה הזה? תכלה, את מבינה מה את אומרת?!"

"אני..." השכנה נתנה בה מבט משונה. "מה פירוש המלך הזמין. הוא רוצה לחגוג עם כולנו".

"לחגוג את מה, את יודעת בכלל?" היא התפרצה שוב. "את מבינה שהוא חוגג את סתימת הגולל על גאולת עם ישראל? שהוא מאושר על זה שאין לנו עוד אחרית ותקווה? שהוא בטוח שהשם זנח אותנו לאנחות?"

"תסלחי לי!" זו כבר לא היתה תכלה של לפני חצי שנה. "עם כל הכבוד, את לא רואה את המציאות? שבועים שנה אנחנו שומעים את הפזמון הזה. שבועים שנה אנחנו יושבים על מזודות. שבועים שנה אנחנו קמים בבוקר עם תקווה נואשת שמתנפצת בכל ערב מחדש. די! די! כמה אפשר לצפות? כמה אפשר לקוות?!"

"תכלה..." המילים פצעו אותה. דקרו את ליבה. שרפו את נשמתה.

"הגיע הזמן" המשיכה תכלה, והלמות התוף המלכותי המתקרב היו לה כהו. "הגיע הזמן להקנין מהחלומות הגלותיים, לפקוח את העיניים ולקלוט שהדרך היא, לפני שבועים ומשהו שנים, היתה דרך אל-חזרה. גאולה אין לנו ונבואה כבר לא תהיה. לפחות נהנה ממה שכן יש. נתבסס. ונבנה בתים. נעשה עסקים... את לא חושבת שזו עצמה סיבה למסיבה?"

"אני... לא יודעת" היא אמרה במאמץ, מתנשפת. "אבל אני לא מסוגלת ללכת למשתה, תכלה. לא מסוגלת".

"בגלל הזהירות של הצדיק מרדכי" הנידה תכלה ראשה בתנועה שאימצה לאחרונה. היא רצתה לחוסף עוד כמה מילים, אבל אמתיה כבר הספיקה להשתלט על סערות נפש.

"לא רק בגללך, תכלה" היא אמרה בשקט, שלוהו עוצמתית שבה לשכון בעיניה. "לא אשתתף במשתה הזה בשום מחיר שבעולם, כי אני רוצה עוד להאמין. אני משתוקקת עוד ליחל. הקץ עדיין נסתר מעינינו, העוונות מעכבים ולבורא יש החשבון שלו, שישתיים בדיוק ברגע המיועד. ללכת למשתה, תכלה" היא הוסיפה, "זו הפגנת היאוש הנוראה ביותר. זו היא דרך האל-חזרה, שלעולם לא אסכים ללכת בה. לעולם!"

המדור שלך לשיתוף בהארות שחשבת עליהם
שהאירו לך והעירו אותך לחיים

למי את מאמינה?

אני רוצה לדבר על אחד המשתקים הגדולים שלנו מלדבר.

יש סוג של סטיקר עמלק, שעושה לך משוואה עם המון איקסים נעלמים, ככה תופס אותך על החולשה, והתוצאה היא: רע לי! לאחרים מצליח ולי פחות...

'דוקא' יש לי המון טוב וגם המון הצלחות. אני מנסה ככה בקול ענוות חלושה. הוא לא אומר כלום. הוא רק מסתכל עלי, ועושה בצע חיפוש... ואני לא יודעת למה תמיד החיפוש שלי מביאים תוצאות שליליות.

'אבל קורים לי המון ניסים'. אני מנסה להתעקש, 'אההה'. הוא ככה מתתלהב. 'מדהים... ממה עם אבג? אין זה יסודי? וזה כלל את יודעת שזה לא הגיוני?'

כאילו, מה את חושבת לעצמך.

***

המון אני מאמינה לו. חופשי הוא מפיל אותי ברשת הזו של הפרסומות השקטה. רע לך. ודוקא לך לא מצליח. הוא אלוף בהארות לי במה אחרים טובים ואני לא.

אני בטוחה שגם עליהם הוא עושה את אותו הדבר. מראה להם אותי במה אני טובה והם לא.

הכל בשביל להכניס אותי לספק הזה. היש השם בקרבנו.

מישהו באמת סופר אותי במערכת? לא שכתו אותי?

***

פעם אחת, באחד הימים שהוא התערער עוד לפני. ולא ידעתי איך אני מתחילה את היום. שמעתי איזה שיר כזה שהולך ככה: "טוב לי בחיים, טוב לי בחיים, טוב לי טוב לי בחיים..."

לאחרונה נודע לי גם הסיפור המתוק שעומד מאחורי השיר הזה, וכך הוא מספר:

היתה לי תקופה עם כל מיני קשיים בעיקר קושי כלכלי. והנה הגיע אלי דיבור של רבנו שאומר: כששואלים אדם. מה שלומך והוא אומר ב"ה טוב. אומרים לו 'זה טוב? עכשיו תראה באמת מה זה טוב'. ואז מרעיפים עליו אינסוף טובה וברכה.

לעומת זו, כששואלים אדם מה שלומך, והוא מתחיל להתלונן כמה רע לו. אומרים בשמים 'על זה הוא אומר רע?' ומיד מראים לו מהו באמת רע.

העיקרון לא לדפוק אותך כי את רעה. אלא לחבר אותך למה שבאמת יעשה לך טוב. כשאת עם עיניים של רע לי - כל טוב שתקבלי לא יספק אותך. אבל כשאת מסגלת לעצמך מבט של טוב. את תראי את הטוב גם בתוך מציאות קשה.

ובכן, הדיבור הזה נכנס לליבי, והוא הלחין את השיר: "טוב לי בחיים, טוב לי בחיים, טוב לי טוב לי בחיים..." וכך במשך שבועיים היה מתחזק איתי בהתבודדות. ובכל מיני הזדמנויות

יום אחד דפק על דלתו אחד החברים עם סכום כסף עצום: 'זה בשבילך!' והוא הניח מעטפה עבה על השולחן, כשהוא מפטי'ר 'ככה האיר לי לתת דוקא לך!'

בעיני. המעטפה זה נחמד פלוס. לא מתנגדת לקבל מעטפות. אבל שבועיים כשאתה בקושי - להתחזק ולשיר טוב לי בחיים - זה הכי חזק שיכול להיות.

***

העולם ישאל: רגע, מה הוא שרוט? איזה ברסלבר משוגע? אין לו כסף בבית והוא שר כאילו שירים. הוא מנותק.

שטויות!!!! זה החיבור האמיתי!!!!

כי זו הפרסומת האמתית. יש לי משהו נצחי שאיש לא יוכל לקחת ממני. האהבה של ה' אלי היא נצחית. והאהבה שלי אליו תמיד קיימת. לעתים היא מוכסה. ואני לא יכולה לדבר אותה רק להרים עיניים. לצעוק איה לדרוש ולבקש.

וזה הטוב האמיתי.

ושום עמלק עם משוואות בהמון נעלמים לא ינצח אני נלחמת. והשם איתי יחד במלחמה הזו.

השיר הזה הוא התשובה שלי לעצמי ולאויב. אתה לא תבלבל אותי. אתה לא תספר לי שרע לי. יש לי הכל.

השם אוהב אותי ואני אוהבת אותו.

מלחמה לה' בעמלק מדור דור.

והוא הבטיח. כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים.

בקרו בכתובת.

ציור או בנין

אבל לא ממקום של עמלק.

עמלק, שמודד אותי בעיניים מכווצות וביקורות לאמור: את יפול לטוב או י' על כל המטלות והשאיפות - את קיימת אבל אם קרה הנורא מכל ולא הלך לי. אז סוף העולם הגיע, ואת לא שווה כלום, כמו שבעצם אמר המן כל זה אינו שווה לי.

להיפך, הכל נחרב לי. זה כי אני הולכת לברוא עכשיו עולם חדש. נכון יותר מדויק יותר. אני אמשך לרצות את כל הדברים אבל בענוה. איפה שלא הולך לי, אז ככה השם רצה ואני צריכה להוריד ראש ולהיכנע.

יש לי כאן הזדמנות לחווית קימות אחרת. חדשה. אני שווה בעלת ערך מעצם היותי. בת שלך בלי קשר לשום השיג חייוני כזה או אחר.

וכשאני אסכים לחורבן הזה תהיה לי גם תקומה. העולם החדש שלי יבא. ההכנעה הזו תביא אותי להמתקה. היא תבנה בי את הבית האמיתי שהוא משכן אליך. עם ענוה אמיתית.

***

כי אין אני ו'הוא' י'כולין לדור בכפיפה אחת. 'הוא' זה סוג של עמלק כזה. שהופך אותי לעיפה, געה, ולא יראת אלוקים.

הבעל גאוה הזה שמתאכזב שם בפנים נורא חזק כשמשהו קימט לו את הבית היפה שהוא צייר.

אבל ההכנעה היא תבא לי עולם חדש.

כי בכל פעם אני נבנית יותר נכון. כן, זו הדרך ואי אפשר לברוח ממנה או לעשות עוקף כדור הארץ. השם לא יותר לי על העבודה שלי. האומר הקב"ה ותרן ויתרו מעיו, זה ברור.

הבניה הזו של חפירת יסודות. החפירה הזו שמוציאה את כל העכברושים ואת כל האדמה המעופשת מבפנים. פתאום אני מגלה על עצמי דברים שלא הכי נחמד לדעת אותם.

אחר כך מגיעה המכונה הזו שחופרת את היסודות, האייל ברזל הזה שעושה רעש נוראי ופוצע לי את אדמת הלב. אחחה זה כל כך כואב. לפעמים אפילו כואב מאוד. כמה אכזבות. כמה עלבונות, כמה בכיות ותסכולים.

תרגיע ילדה. הכל בסדר. את רוצה בנין גבוה יפה עם יסודות. את לא רוצה קראון, נכון? את לא מסתפקת באוהל..

אח"כ מגיעה הביטון הזה, כמה מכוער מלא לכלך ורעש הוא נראה. אבל הוא בונה את השלד. ועדין לא רואים כאן משהו, רק התחלה. ואז מגיעים כל הקבלני ריצוף חשמל אינסטלציה, ונראה שזה לעולם לא יגמר.

אבל בונה כאן בנין לנצח. לכן כל נדבך משמעותי. חשוב. מדויק.

יש כאן אדריכל. הבית הזה מהציור הוא משחק ילדים לעומת מה שאת מקימה. כל הדברים האלו שחלמת עליהם הם לפעמים רק 'סריג' לגרום לך את הבניה האמיתית. את צריכה לעשות מה שאת יכולה. עם הכנעה. ולדעת שגם עם התוצאה שלך היא לפעמים אפס. הערך שלך הוא נצח.

כי האדריכל שלך הוא השם יתברך, לא חלילה עמלק

ציור הזה של הבית עם הגג האדום והדשא. עם החלונות והוילונות הקשורים. הציור הזה של הבית עם פס של שמיים תכלת ושמש עגולה צהובה ששולחת קרנים. ככה אמור להראות העולם. ככה אמורים להראות החיים שלנו, לא? בעל צדיק ההולך לבית תלמודו כשהגמרא בחיקו והוא נותן יד לילדי חמד מסולסלי פיאות. ואמא עם שביס העומדת על יד הכירים ובוחשת בקדירות מעלות ניווח מהביל תוך כדי לחישת פרקי תהלים שיצליחו הצאצאים בתלמודם. ילדות חמד תמות קלועות צמות או לבושות בתלבושת של בית הספר הנכון שוקדות על שיעוריהן או מקפצות בחבל בחצר מתחת לבית.

כל אחת והחלום הפרטי שלה זה רק דגם מסוים של חלום. יש כמה דגמים. תלוי איפה את חיה ולכן את שייכת.

מה עושים כשלפעמים משהו מגיע - וקורע לי את הציור? הבית המרובע נהיה משהו אחר לגמרי, בכלל לא רואים בית רואים רק קורות והרבה בטון. המון לכלוך והמון פסולת בניה. הילדים המסולסלים מסלסים אותי על האצבע. אחד פתאום מתחיל "למצוא" כספים בבית, אחד לא קם לתפילות ורק ישן כל היום, הבעל הצועד לבית תלמודו נשאר בבוקר במיטה. משום מה, ומשום מה זה קורה לו הרבה לאחרונה.

למה החיים לא יכולים להראות כמו בציור הזה, של גיל חמש ומעלה שלנצח אנחנו מציירים אותו כשמבקשים מאיתנו: 'ציירי בית?'

***

מי קובע לנו את החלום? ומי מאשר שהוא אכן החלום שנכון עבורנו? והוא צריך להתגשם כאן מיד ועכשיו, ואם לא סוף העולם הגיע? מי קובע? הגנת של גן חובה? שאמרה שהציור שלי נפלא? המורה לציור של כיתה ו'? או כתבות הישנות של מרווה לצמא לפני עשרים שנה?

אז מה לא לחלום על עתיד טוב יותר? להתיאש? חלילה. להמשיך לרצות את הטוב. אבל מהמקום הנכון.

הקב"ה 'בונה עולמות ומחריבן'. בשביל הקב"ה להחריב עולם זה כלום. כמו לקחת ציור מושקע ולקמט אותו הוא בנה והחריב בנה והחריב. ולא דף ולא כוכב. אפילו לא מערכת של צבא מרום. עולם. ולא אחד אלא בונה עולמות ומחריבן.

אז למה? למה הוא בנה את העולמות אם הוא החריב אותם? ולמה הוא החריב את העולמות האלו אם הוא ברא אותם? הרי הקב"ה חס על מעשה ידיו אפילו אם הם רעים ורשעים?

כי יש כאן מהלך. יש כאן דרך. כדי להגיע לעולם הזה שהוא זה שקיים עכשיו ובו מתגלות המלכות שלו היו צריכים את הדרך הזו של החורבן בניה.

חורבן של החלומות. חורבן של הדמיונות חורבן של האגו. חורבן של כל המקומות הלא נכונים ולא מבוררים שלי. של איך שאני חושבת שצריך להיות. מי אמר שזה נכון.

***

אני רוצה ילדים צדיקים מוכשרים עוסקים בתורה. אני רוצה את הטוב הנגלה מצוין. מקסים צריך לרצות להתפלל.

הזדמנות מיוחדת

לאור בקשות רבות שהגיעו למערכת, ולאחר ההצלחה הגדולה והתועלת המרובה - שהייתה

מהנסיעה לאומן, הננו שמחים להודיע שבעז"ה תתקיים

נסיעה לנשים לאומן

נסיעה קצרה / בליווי הדרכה מיוחדת / בסגנון בני תורה

הנסיעה מיועדת לנשות בני הישיבות ו/או לנערות סמינר, המעוניינות לזכות לנסיעה לאומן, ולא

מתאפשר להם לעשות זאת בעצמן, או לתקופה ארוכה מדי.

הנסיעה תתקיים בעז"ה לאחר פסח [בסיום חודש ניסן, או בתחילת חודש אייר]

- פרטים בקרוב -

לברורים והרשמה: 0583260647 בשעות הבוקר, או 0533109760 בשעות הערב

איטשון

הנך מוזמן להשקיע בעצמך לטווח ארוך:

לגלות ולפגוש מחדש את הנפש השמחה לזהות בקלות את מחריבי השמחה ולסלק אותם ביעילות לרכוש מיזמנות בהיחלצות ממצבי דכדוך אל חיק השמחה להתעשר בכלים ממשיים ומענגים ליצירת מצבי נפש מחזקים להפוך למקור השראה ולסייע גם לאחרים

האירוע יתקיים אי"ה במתחם המפואר של מלון 'ציפורי' בטבריה - כשרות 'העדה החרדית' בין השעות 13:30 לפנה"צ 21:00 בערב

ויכול: הרצאות וסדנא, ליווי מוזיקאלי, כיבוד לאורך היום וארוחת אחה"צ עשירה. בסיום היום - התועדות ז' באדר, ונסיעה לציון הקדוש במירון

לפרטים נוספים ולהרשמה:
בטל' 052-7172452 קו ניסופים 02-6646021
ההרשמה פתוחה עד למילוי מספר המקומות המוגבל

סליחה

באיזה תאריך אתה מתכוון

לצאת לחירות?

אם עדיין אינך חווה את חייך כנביעה מתמשכת של שמחה וחירות הנפש זה יתרחש אי"ה ביום רביעי (ערב ז' באדר) במלון ציפורי - טבריה

יום עיון וסדנת 'חירות פנימית'

איך מייצרים ומטפחים שגרה של רוממות ושמחת חיים עם הרב דוד גבירצמן שליט"א

לרכוש כלים מעשיים לשינוי ממשי בחיים ולעלייה מחודשת על דרך המלך, ביום שכולו התעלות ולמידה והתרעננות לגוף ולנשמה.

לך בנוס את כל היהודים

לבקשת רבים, ולאור ההצלחה הגדולה והתועלת המרובה מהכינוסים הקודמים, הננו שמחים להודיע שבעז"ה יתקיים שוב

כינוס מרכזי - הכנה לפורים

בנושא

'קירוב רחוקים וקרובים'

[עם דגש מיוחד אודות הטיפול בנוער המתמודד]

על פי משנתו של מוהר"ן מברסלב זיע"א

הכינוס יתקיים אי"ה ביום שני ד' אדר שני,

בבית המדרש המרכזי 'כולל חצות'

רחוב הרב מוצפי, ביתר עלית, בשעה 8:00 בערב

בתכנית:

22:00 התכנסות וכיבוד קל

20:30 דברי פתיחה

20:45 משא מרכזי - בנושא 'פורים - מי הוא?'

21:15 סיפור התמודדות - מרתק ומיוחד במינו

22:00 הפסקה וכיבוד עשיר

22:15 רב-שיח [פאנל] מרכזי בעניין 'קירוב' - בהשתתפות:

הרב דן לוינזון [מראשי ארגון 'נהר דעה' לציבור הד"ל]

הרב דוד גבירצמן [יו"ר ארגון כיסופים]

הרב אברהם יצחק קלצקי [יו"ר ארגון נעשה ונשמע]

מחנך חשוב מגדולי העוסקים בתחום הנוער הנושר

23:45 מילי דבדיחותא

00:00 סיום

הקבצו

בית וועד להנכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

נ.ב. דמי השתתפות (לכיסוי ההוצאות): 10 ש"ח

י"ל ע"י ארגון עֵשֶׂת הַתּוֹרָה
 טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
 דוא"ל: m0722477774@gmail.com

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
 העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
37

ניסן תשע"ט
 נושא החודש:
 ממוין ופרנסה [ג]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

'הלוואות' או 'חובות'

השתדלות, כמו שאכן זכו לכך הצדיקים הגדולים, אזי גם כשהוא מקבל נדבה ממש, הוא לא מרגיש שום בוש, אלא מרגיש את אותה הרגשה שמרגיש מי שיגע על המעות.

ובזה מבאר רבי נתן (חושן משפט, מתנה ב, ב) דבר פלא. שהרי מצינו צדיקים גדולים שכל פרנסתם הייתה ממעות שקבלו מהצדיבור בתור 'נדבה' ו'פדיון', ואם כן, כיצד הם יכלו להתפלל 'ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם' מאחר שזה לכתחילה כל צורת פרנסתם. אך הביאור הוא שאין בעיה בעצם העובדה שהממוין מגיע מידי פלוני, כי גם מי שמקבל משכורת מקבל זאת 'מידי פלוני'. אלא הבעיה היא בהרגשה של 'נצרך לבריות', ואת הבעיה הזאת מעולם לא הייתה להם, כי הם היו זכאים לכך לחלוטין.

הדרך השלישית - היא על ידי הלוואה. והיא שונה לחלוטין מהשניים הקודמים. כי כאן, גם כשהמעות מגיעים לידי, הם לא שלו, אלא רק יש לו אפשרות להשתמש בהם לזמן מסוים, ולאחר מכן הוא צריך להחזיר את זה. וכאן, נפתחת בפנינו סוגיא מעניינת ומרתקת - מה הסיפור של הדרך הזאת, האם יש כאן משהו אמיתי או רק דמיון, והאם זה חיובי או שלילי.

הלוואה - החיובי והשלילי

מצד אחד, הלוואה משמשת כאפשרות מאד נוחה וקלה, שפותרת הרבה בעיות. אם ראובן נמצא במצב דחוק והוא זקוק למעות שאין לו, ולשמעון יש מעות בריווח והוא לא זקוק להם כעת - יש כאן הגיון בריא, שהכסף הזה ישמש כרגע את ראובן, ובבוא העת ששמעון יזדקק לו הוא יחזיר לו אותם. מה יותר פשוט מזה.

וזו לא המצאה אנושית, אלא מצוה בתורה. אחת מהדרכים המשובחות לקיים מצות חסד, היא נתינת הלוואה. וזאת היא מצות עשה מדאורייתא מתוך התרי"ג מצוות, ויש שיטות ו/או מקרים שיש בזה חיוב גמור (כמובא בספר אהבת חסד בהרחבה ובפירוט). והיא חשובה עוד יותר מנתינת צדקה, כי בכך הוא מונע ממנו להיות 'זקוק' לבריות, וחוסך ממנו את הבושה שבכך.

אך מצד שני, האפשרות של לקחת הלוואה היא מסוכנת מאד. כי יש כאן הרגשה דמיונית מפתה כביכול 'יש לו כסף', כשבאותו רגע הוא משתעשע ומתענג על המעות המזומנים שבידו, והוא משתמש בו בחירות ובשמחה

שני המאמרים הקודמים (גליון 35-36), עסקו בעניין הממוין. במאמר הראשון התבאר מהותו של הממוין ומהי 'תאוות ממוין', ובמאמר השני התבאר הנושא של 'פרנסה והשתדלות'. במאמר דלהלן, השלישי בסדרה, נמשיך את הנושא של הממוין, ונתמקד בנושא 'החובות וההלוואות'. לכאורה, לא נראה שמדובר ב'נושא', ואם כן, אז משהו שולי וצדדי. אך במוציאות החיים הוא תופס מקום מרכזי מאד, ובמשנתו של מוהר"ן מברסלב יש לכך התייחסות מכובדת מאד, ומשקל רב. ולכן מן הראוי לייחד עליו את הדיבור, ומתוך כך תתקבל גם זווית חדשה ורחבה יותר לגבי כל נושא הממוין.

שלשה דרכים

ישנם שלשה דרכים להשיג ממוין: ביגיעה, במתנה, ובהלוואה. האפשרות הראשונה והעיקרית היא ביגיעה, דהיינו בדרך של 'השתדלות' ושל 'משא ומתן'. האפשרות השנייה היא בקבלת נדבה, חד פעמית או קבועה.

בשני הדרכים האלו - הממוין שמגיע אלינו הוא אכן שלנו, אלא שההבדל ביניהם הוא, שכשזה מגיע בדרך של יגיעה והשתדלות - אין בזה בוש, אלא להיפך, הרגשה טובה של סיפוק [ואפילו נסיון של גאווה, ומחשבת 'כוחי ועוצם ידי']; לעומת זאת, כשזה מגיע בדרך של נדבה ומתנה - יש בזה הרגשה לא נעימה, של 'זקק' ושל 'נצרך לבריות'. ואנו מתפללים על זה 'ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם'.

[למען האמת, אין זה נכון אלא דמיון. כי גם מה שמגיע לאדם מתוך יגיעה - אין קשר בין היגיעה לבין התוצאה, והתוצאה היא חנינם ממש. ואם כן, לכאורה אין באמת הבדל בין ממוין שמגיע מתוך יגיעה לבין ממוין שמגיע בנדבה.

אלא שההבדל ביניהם הוא רוחני. כי מי שעושה השתדלות, והוא עושה זאת בצורה הנכונה של 'בירור רוחני' כפי שהתבאר במאמר הקודם, אזי היגיעה הזאת מביאה אותו למצב שמקנה לו את 'הזכות' לקבל את 'המתנה' הזאת בחינם. וכיון שהוא 'זכאי' לקבל את המתנה אין בכך בוש. לעומת זאת, מי שלא עסק באותו בירור, הוא לא זכאי לכך מבחינה רוחנית, ולכן הוא באמת מרגיש בוש.

משכך, מי שזוכה להגיע לאותו דרגה של 'בירור' גם מבלי

דבר המערכת

כל קול קובע

חודש ניסן הוא - כל שנה - 'חודש של בחירות'.

השם בוחר בנו, ואנחנו בוחרים בו. ובבחירות, כך אומרים, כל קול קובע.

***

אחת התופעות המעניינות, מתגלה בכל מערכת בחירות - הוא חשיבותו של 'היחיד'!

כל קהילה בנויה מיחידים, וכל קופה של צדקה דואגת ליחידים, אבל בסופו של דבר - זה משהו 'כללי', ובמשהו כללי כמו במשהו כללי - הרבה 'יחידים' מתפספים. לא שמים לב אליהם, לא מייחדים להם מחשבה, ודבר קיומם לא כל כך תופס מקום.

כל זה עד לבחירות. שם אין 'יחיד' אחד שמתפספס. פילוחים מדויקים, ורשימות מדויקות - עושים הכל כדי ששום 'יחיד' לא יישאר מחוץ לתמונה. אין משפחה שלא יודעים עליה, ואין נער בן שמונה עשרה שלא מבחינים בקיומו. שהרי 'כל קול קובע'.

וגם דואגים להזכיר לו את זה. פתאום, לרשותו של כל יחיד עומדת מערכת שלמה; עשרות טלפונים ותוכורות, הסעות בחינם, ואם צריך - אז גם מונית או מטוס. ואל תתבייש לבקש כל עזרה שצריך, העיקר - שנוכחותך תהיה ניכרת בסופו של דבר בקלפיו...

***

טוב, אז בבחירות - 'צריכים אותך לעשירי', ולמחרת אתה יכול לומר קדיש... אף אחד כבר לא מכיר אותך. אבל בבחירות האמיתיות - באמת 'כל קול קובע', ולא רק אחת לתקופה ובימים מאד מסוים, אלא יום יום ושעה שעה.

במערכת השמימית - לא מפספסים שום 'יחיד'. אין אף אחד ש'יבטעות' לא קיבל חמצן, או שהשמש שכחה להגיע אליו. כל אחד מקבל את המנה היומית שלו, שכוללת: בריאות, פרנסה, אויר, ושאר ירקות. לא 'כחלק' מציבור, אלא באופן מאד פרטי ואינדיבידואלי.

וגם להיפך - במערכת השמימית לא מוותרים על בחירתו של שום 'יחיד'. להשם יתברך לא מספיק שרב פלוני או אדמו"ר אלמוני 'בחר' בו. זה משמח אותו מאד, אבל ממש לא מספיק. גם לא מספיק לו שהציבור 'בחר' בו, גם אם זה מביא לו מאה ותשע עשרה מנדטים. הוא יושב ומצפה שאתה תבחר בו, ועד שתעשה זאת - הוא לא יהיה מסופק.

ובזה, לא שייך זיופים, ולא שטיקים. במערכת הזאת - כל 'קול' נספר ברצינות הכי רצינית שיש. ומנגד, גם אין מושג של 'פתקים פסולים', כי כל 'רצון' לבחור, וכל תנועה שעשית בשביל זה - כבר נחשב ל'קול'.

***

תודה מיוחדת לכל אלו שהודרו, ונתנו הוראת קבע על סך 10 ₪ עבור הגליון ופעילות הארגון. בזכותם, נוכל להמשיך בעז"ה ולהוסיף עוד כהנה וכהנה. מי שעוד לא עשה זאת מוזמן בשמחה להצטרף, ונתרו מקומות בודדים... ארגו הזכויות מתמלא והולך, ומשיח כבר מגיע.

בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל. מי יתן ונזכה.

הנושאים הבאים:

- אי-כבוד
- סיון - תוכחה
- תמוז - מחלוקת
- אב - הזמן והמקום

כאילו היה זה שלו, אך בהגיע העת שהוא צריך לפרוע את ההלוואה, לא בטוח שיהיה לו מהיכן להחזיר, בדיוק כמו שבעת ההלוואה לא היה לו

את הסכום הזה.

וזה גם לא מסתיים בהלוואה אחת. כשהמזומנים של ההלוואה הראשונה אזלו, אותו 'לוה' נמשך כמו מגנט להלוואה נוספת, בכדי לחוש שוב את תחושת התענוג של מישוש המזומנים בידו ושימוש בריווח ללא מצפון, וכך, לאט לאט הוא נכנס לבור ללא תחתית, כשהחובות מצטברים עוד ועוד, ופתאום הוא מוצא את עצמו מול סכום דמיוני שמעולם לא חשב שהוא יצטרך להשיג.

בעל 'חוב' - גשמי ורוחני

הסכנה הזאת, חמורה יותר מהמצב הכי גרוע של עניות. כשאדם אין לו, הוא יודע שאין לו. ואז, הוא משתמש רק במעט דמעות שיש לו, ואם גם זה אין לו, אז הוא יחזר על הפתחים. ואם לבסוף לא יהיה לו כלום - הכי גרוע שיכול לקרות לו הוא למות, מה שממילא יקרה לכל אחד. אבל לפחות הוא לא יישאר בעל חוב. לעומת זאת, מי שנוטל הלוואות, נראה לו אולי שיש לו והוא אכן הולך וקונה, אבל למעשה הוא נשאר בעל חוב, וגם אם הוא ימות, זה לא יפטור אותו.

יתירה מזאת, יש כאן סכנה רוחנית. כי הממון של כל אחד הם 'חלקי הנפש' שלו, וכאשר אדם חייב לחברו ממון, הרי שיש חלקים מהנפש שלו שמשועבדים אליו, ולכן, חלק גדול מהזכויות הרוחניות של הבעל חוב עוברות לבעל חובו. ומלבד זאת, הוא נתון כל כולו במצב של 'שעבוד נפש' אליו, ואינו בן חורין לנפשו, וזה בעצמו מצב מסוכן מאד ליהודי, שזקוק לחיים של 'חירות' ולא למצב של 'עבדות' שמשפיע על כל כוחות נפשו הגשמיים והרוחניים.

ולכן, הוא נקרא בעל 'חוב', כשהלשון 'חוב' על פי פנימיות מרמז על כוחות הסטרא אחרא, כי אכן באותו זמן שהוא 'בעל חוב' הוא נתון לשליטה חיצונית, והסטרא אחרא תופס על זה 'טרמפ' ואומר: אם הוא כבר ממילא 'עבד', גם אני אנוק ממנו מעט. ולכן, חוץ מעצם הטרדה והלחץ מחמת העול של החובות, הוא אכן נכנס למצב של 'מוחין דקטנות' רוחני, ויוצר לעצמו מחסום רוחני שמונע ממנו את החיבור אל הקדושה.

המלווה - והלווה

נמצא, שאמנם מבחינת ה'מלווה', מדובר במצוה גדולה מאד של גמילות חסדים. וכאשר מזדמן לפניו מישהו שמבקש את עזרתו בהלוואה, מוטל עליו חיוב לסייע לו ולתת לו את ההלוואה. כי בכך הוא מסייע לו לקבל עזרה בלי הרגשת בושה, וגם בפנימיות יש בזה תיקונים נפלאים שפועלים בעולמות העליונים, ואין כאן המקום לפרטם (ראה בליקוטי הלכות, הלכות ריבית והלכות הלוואה דברים נפלאים).

אך מבחינת ה'לוה' מדובר באפשרות גרועה מאד, למרות שהיא מאד קורצת, ונראית נעימה ומענגת. ועליו לעשות הכל כדי להימנע מכך. ואכן, בדברי מוהר"ן (שיחות הר"ן אות קכב) מבואר בחריפות רבה, שצריך להיזהר מאד שלא להיות 'בעל חוב', ומוטב להיות 'בעל חוב' לעצמו ולבני ביתו, דהיינו למנוע מעצמו ומהם דברים שהוא נצרך להם ואפילו מוכרח להם, מאשר להיות בעל חוב לאחרים. וחסידים ברסלב בכל הדורות נזהרו על כך מאד, שלא להיות 'בעל חוב' בשום אופן, והעדיפו לחזר על הפתחים מאשר לקחת הלוואות.

ומחמת גודל הסכנה שבוה, 'המלווה' יש לו את התפקיד לדאוג לכך, ש'הלווה' לא יפול לבור ללא תחתית, ואפילו לא יפול למצב של 'מוחין דקטנות'. וזו הסיבה לרשימת מוגבלויות שיש ל'מלווה' - שאסור לו להלוות ללא שטר או עדים, ואסור לו לנגוש בו, ובעיקר אסור לקחת ממנו ריבית, שכל אלו הם פעולות שגורמות להגברת ה'חוב' על אותו לוה, ולהפיל אותו מבחינה רוחנית וגשמית למצב של שלילת חירותו. ואדרבה, יש בכך המלווה - אם הוא עושה את זה נכון - להציל אותו מכך, ולסייע לו לעבור את המצב הזה בכמה שפחות נזקים, גשמיים ורוחניים (ליקוטי הלכות, ריבית א-ב, הלוואה א).

***

ולסיום, היות ובכל זאת הנושא הזה מצוי מאד, וכיום רוב צורת הפרנסה בנויה על הלוואות; הן בכלכלה היומיומית, שבנויה על 'צ'קים ואשראי ועל קנייה בהקפה, והן בהוצאות גדולות של נישואי ילדים וקניית דירה וכדומה. ייתכן שיש מקום לחלק בין שני סוגי הלוואות, שהאחד הוא מסוכן ושייך לכל ההגדרות האמורות, והשני לכאורה אינו כזה. והביאור הוא כך:

הטענה העיקרית שמחמתה צריך להתרחק מהלוואות, היא: אם אין לך עכשיו, מה פתאום שיהיה לך אחר כך. ואם אתה 'מאמין' שפתאום יגיע שפע, אז 'תאמין' גם עכשיו ותימנע מהלוואה (ליקוטי הלכות שם). לאור זאת ניתן אולי להסיק, שככל שיש סיבה הגיונית לכך שבשלב מאוחר יותר - יהיה לו את הסכום הזה שאין לו עכשיו; אם משום שאז הוא הזמן שמקבלים את המלגה או המשכורת, או מחמת סיבה אחרת שהוא יודע שאז הוא אמור לקבל את זה - אין את החומרא הגדולה הזאת.

כמו כן, הדבר משמש נפקא מינה, בהלוואה 'לשלומים', שמצוי בהוצאות גדולות של נישואין וכדומה. וכאן, יש סברה חזקה לומר, שאמנם את כל הסכום בבת אחת אין לי, אבל בחלוקה לסכומים קטנים יש יותר הגיון שיהיה לי, ולכן אין כל כך את הטענה הזאת. כמו כן, יש לחלק מעט בין 'הלוואה' שאדם נוטל לבין 'חוב' שהוא נקלע אליו שלא בבחירתו, וללא נטילת הלוואה אפילו, כפי המצוי היום.

נסיים בברכת 'ואל תצרכנו לא לידי מתנת בשר ודם, ולא לידי הלוואתם'. ושנזכה להיות מהנותנים ומהמלווים, ולא מהמקבלים' ולא מהלווים'.

הידיעה והבחירה

ראיתי בגליונות הקודמים, מה שנכתב לגבי 'הידיעה והבחירה'. ולקיים התורה - נמשך מרצונו ורציתי להרחיב הדברים קצת לעובדא ולמעשה, ויתבאר מזה חיוזק גדול בכל הנסינות שיש לאדם, וכדלהלן:

בליקוטי מוהר"ן (סימן כא) מבואר שכיום אי אפשר להשיג סוד הידיעה והבחירה, ועל ידי שאין

אנו משיגים את הסוד הזה - יש לנו 'בחירה', ולעתידי, כשנשיג סוד הידיעה והבחירה - אז יתבטל הבחירה, ונתעלה לגדר מלאך. ומוסיף, שלעת עתה ההשגה הזו היא רק בבחינת 'שכל מקיף', והוא משפיע 'חיות' אל 'השכל הפנימי'. וצריך להבין: א. מדוע כשנשיג

***

סוד זה יתבטל הבחירה. ב. כיום שאין אנו משיגים זאת, איזה 'חיות' מקבלים מזה.

***

מוהרנ"ת מבאר עיקר מבוכת הידיעה והבחירה, והוא שאפשר לעבוד אותו יתברך עם 'אחד' משני סוגי השגות: א. השגת 'הבחירה' -

אשר מקפיד השם יתברך שנקיים התורה בבחירתנו, ואם לא, ח"ו ייענש. ב. השגת 'הידיעה' - אשר 'מעו יצא מתוק', ומן הכל מביא הש"ת את העולם לתכליתו אפילו ע"י חטאים. אבל אי אפשר להשיג את הש"ת בשני סוגי השגות הללו 'בבת אחת' רק בנפרד, או זה או זה, ולעתידי נשיגים ביחד.

והנה מהות הבחירה, מבואר בדברי רבינו (ליקוטי מוהר"ן) שהוא כפשוטו "אם רוצה עושה, ואם אינו רוצה אינו עושה". כלומר, שהבחירה היא בין שני 'רצונות'.

וכלשונו (בסימן כא) שהבחירה היא 'תנועה מרצון אל רצון'. ובוזה יתבאר היטב עניין הידיעה

והנה אם היה בא לנו שני הרצונות (אשר מהם נוכל לבחור) בבת אחת - בוודאי יתבטל הרע; כי מי פתי לבחור ברצון רע, כאשר באותו זמן משיג הרצון לעשות טוב, אשר הוא בלי מספר פעמים יותר חזק מאשר רצון הרע שנברא הרי רק שיהיה כסא לטוב.

אבל כיון שבא רצון הרע לבדו כנ"ל, ובאותו זמן לא 'משיגים' רצון הטוב אלא רק 'מאמינים' בו - אז אפשר שיהיה כח הבחירה בין שני הרצונות. אבל לעתידי שנשיג שני השגות בבת אחת, יבוא לנו גם רצונותינו 'ביחד' וממילא יתבטל הרצון של היפך התורה לגבי רצוננו בתורה, כי מי פתי לבחור ברצון רע וכנ"ל.

ולעת עתה, לפי גודל אמונתנו בהשגת 'מקיף' זה, דהיינו שמאמינים אשר בהעלם גם אצלנו רצון הרע בטל באלף לגבי הטוב - לפי גודל האמונה בזה, כך מקבלים כח לבטל רצון הרע לגבי רצון הטוב, וזה פירוש שהמקיף 'מחיה' הפנימי.

שאלה:

מהו המושג חמץ בעבודת הנפש?

תשובה:

משמעות המושג חמץ הוא שהייה באויר העולם, שבזה מחמיץ הבצק. והמשמעות ברוחניות הוא, שצריך לבער את החמץ שבמנו והלב, שהוא מה שמשהה את מוחו וליבו במחשבות והרגשות יתר על המידה.

ונוכחי כמה דוגמאות למחשבות של חמץ המוזכרים בספרי רבינו: מחשבות הרהורים של תאוות (ליקוי"מ סי' ה'), פחדים ודאגות (שם), חכמות חיצוניות (שם). מחשבות של חכמות הטבע (ליקוי"ה נט"ו ב') מחשבות של גאוה (שם תפילין ו') מחשבות של חלישות הדעת (שם) כעס (ליקוי"מ סי' נ"ז) להרהר אחר תלמידי חכמים שבדור לומר זה נאה וזה לא נאה (שם סי' פ"ג תנינא), לחשוב על מחלוקת בין צדיקים (שם סי' ה') הרצון להשיג למעלה ממדרגתו (ליקוי"ה נפילת אפיים ו')

כל המחשבות האלו יש לבער בחג הפסח, ואז אנו מקבלים מוחין קדושים וטהורים, לחשוב רק מציאות הבורא ומאהבתו אותנו.

וחז"ל קבעו השיעור של חימוץ ח"י דקות, כי צריך לבדוק כל מחשבה שחולף במה, אם הוא מחשבה שמאבד את החיות, אזי גם אם הוא מחשבה אמיתית, יש לבערו. (ליקוי"ה פסח א')

שאלה:

איך זוכים לבער החמץ שבלב?

תשובה:

א. על ידי שריפת החמץ בגשמיות, שלוקחים הלחם והמוזנות ושורפים, זוכים גם לבער כל המחשבות המיותרות, כי כל מחשבות האדם הם כפי המאכלים שאוכל [כמובא מזה הרבה בליקוי"ה], וכאשר מבער המאכלים לכבוד ה', על ידי זה פועל לבער גם המחשבות. ולכן יש לעורר הלב בשעת שרפת חמץ לזכור שכעת הוא עומד ושורף המאכלים לכבוד ה', ולעורר כיסופים אמיתיים לזכות לאכילה דקדושה - מצה, שעל ידי זה יזכה למחשבות קדושות.

ב. נוסף על זה יש להתיישב בדעתו גם ביום העמוס של ערב בדיקת חמץ, לפנות קצת זמן, לשבת עם ה', ולספר לו כל ליבו, לפנות החמץ מהמנו והלב, לבדוק ולחפש היכן הוא מחמיץ את מחשבתו ולבקש מה' שיעזור לבטלו.

ג. חז"ל תיקנו לנו שהבדיקה צריכה להיות לאור הנר, ולמדו זאת מחפסוק 'נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן' (פסחים ז:). הרי לנו שעיקר החיפוש צריך להיות לאור הנשמה. כלומר לא לבוא בחשבון נפש, באופן של מוסר שישבור

ממוזן ג'

משא ומתן באמונה - תיקון ה'דמים'

וזה פחינת משא ומתן באמונה, כי מי שאינו עושה משא ומתן באמונה, והוא משקע בתאות ממוזן, וגוונל את חברו אפי הוא מעורר דמים הנ"ל, בפחינתו. מדוע אדם לבלוש הנ"ל, וגורם דם נדה לשכינה, בפחינת (יחזקאל ז'): "וזהבם לנדה". וזהו: דמים תרתי משמע' (מגלה י"ד: וענין חדושי אגדות שבת קל"ט ד"ה כ"פ פ"כ), הינו דם' נדה על ידי ה'ממוזן'.

וזה עקר תקונו של המשא ומתן ש'בין בכל הלוך ונהלף, ובכל דבור ודבור, שהוא הולך ומדבר בשעת המשא ומתן, שפגנתו כפי ש'גרוי' כפי ש'גרוי' צדקה. וזה הוא פחינת תקון הכללי של הדמים. פי ה'צדקה הוא פחינת כלליית הגידין (ליקוטי מוהר"ן סימן כט אות ט)

משא ומתן - תיקון הניצוצות

פי כל דבר ש'פעולם, יש בו ניצוצות הקדשה ש'נפלו בשעת ש'בירה. וש'בירה, הוא פחינת אוליות ש'נשברו ונפלו לכל דבר ודבר מזה העולם. וכל דבר יש לו שעה. וצריך לבוא בשעה זו לאדם זה, שהוא מש'רש א'חד עם אותו הניצוצות ש'יש בזה הדבר. וכש'מגיע זה הדבר לאדם זה, והוא מקבל חיות מזה הדבר, הינו מהאוליות ה'נשברים ש'יש שם. על ידי זה נקללן האוליות ה'נשברים בזה האדם, בחיות שלו, ונעשה מהם קומה שלמה, ומתפשט בחיות של כל הגוף. ועל ידי זה נש'למין האוליות, ויש להם שלמות.

וצריך לשהות הדבר אצל זה האדם להשתמש בו, עד ש'נפסקין האוליות והניצוצות הש'כין לש'רשו. ואחר כך יוצא מ'שותו לאדם אחר, שהגיע עת ש'יהיה עליה להאוליות ה'נשברים, שהם מש'רש א'חד עם האדם האחר, ועל פ'ן יוצא ל'שותו. ולפ'עמים חוזר הדבר ובא לאותו האדם שהיה שלו מתחלה, כי מהמת שלא היה לו אז חלקי נפש רוח נשמה אלו, לא היה יכול אז להשלים האוליות אלו, עד עתה שהגיע לו אלו חלקי נפש רוח נשמה, שעל דם יכול להשלים אלו האוליות ה'נשברים. וכן כן, ה'כרח לשהות אצל אחר וקש'משלים האוליות אלו, ונתוסף לו הארה ב'נפש רוח נשמה שלו, מהמת הארות אוליות אלו שהגיעו אליו ונש'למו אצלו.

ועל ידי הארה זו, מאיר ב'שרש נפש רוח נשמה שלו, שהוא בצדיק ו'בנסת יש'ראל, שהם ש'רשי כל ה'נשמות כ'ל. ועל ידי ההתנוצצות האלה, נתיחד צדיק ו'בנסת יש'ראל, ה'נקראים משא ומתן כ'ל. ועל שם זה נקרא מקום ומקום, וכל הדברים, וכל הלמוד, משא ומתן. פי על ידי נתיחד צדיק ו'בנסת יש'ראל, ה'נקראים משא ומתן כ'ל: (שם, סימן נד אות ג)

פרנסה - אינה תלויה ב'סיבות'

יש חושבים ש'הכל על פי ה'טבע, עולם מ'מנהגו נוהג. ויש חושבים ש'צריך לעבד את האמ'צעי, כמו ש'טעו בעגל, ש'רצו לעשות את העגל אמ'צעי, ב'נים לבין השם ית'ברך, ש'אמרו: 'אשר ילכו לפנינו' (שמות ל"ב), פחינת אמ'צעי. ו'בטעיות כ'זה, רבים נ'שלים. ועושים את הסבות אמ'צעי, ב'נים לבין השם ית'ברך. הינו ש'מאמינים בהשם ית'ברך, אבל מאמינים גם פ'ן באמ'צעי, ואומרים ש'צריך לסבות.

הינו ש'מאמינים למש'ל בהס'בה של פ'נסה, שהוא המשא ומתן, ואומרים הס'בה של משא ומתן עקר. כ'אלו חס ו'שלו, ב'לא הס'בה של משא ומתן, אין י'כלת ב'יד השם ית'ברך לתן להם פ'נסה. ו'בהס'בה של ה'רפואה, שהוא סמים, עושים מהם עקר, כ'אלו, חס ו'שלו, ב'לי הסמים, אין י'כלת ב'יד השם ית'ברך לרפא. ואין הדבר פ'ן, פי ה'קדוש ב'רוך הוא סבת כל הסבות ועלת כל העלות, ואין צ'ריך לשום ס'בה. ועסקנו ב'אלו הסבות, צ'ריך להאמין בהשם ית'ברך לבד, ולא לעשות מהסבות עקר. (שם, סימן סב)

ממוזן קדוש של ישראל

וכ'לל הממוזן של ישראל נקרא 'ממוזן דקדושה', פי ש'ישראל כ'כלל נקראים פ'לם צדיקים, כמו ש'קטבו, 'ועמון יש'ראל פ'לם צדיקים וכו'. פי פ'לם נקראים צדיקים, שהוא פחינת קדושת ה'ברית על ידי שהם נמולים, כמו ש'שמעתי מפי רבנו ז'כרון ל'ברכה בעת ש'גלה התורה 'ציותי צדק' הנ"ל. וכן פ'לם ר'מנים ב'ן ר'מנים, גומלי חסדים ב'ן גומלי חסדים, ואפ'לו הפחיתים ש'בישראל ר'ם כ'כלם נותנים צדקה, פי אין שום אמה ול'שון ש'יגמלו חסד זה עם זה ויתנת צדקה זה לזה כמו יש'ראל קדושים, וגם רב הממוזן של ישראל הכל הם מוציאין על ידי דברים ש'בקדושה, כ'גון לתן את ב'ניו לתלמוד תורה ולהש'אם אשה והוצאת ש'בתות ו'מים טובים, ו'לקנות צדיקה, סלית ותפילין ו'מזוזות ו'אתרוג ומצות וכו', וגם כל מאכליהם על פי התורה שעל ידי זה צריכין לקנות ב'יקר כל מאכליהם, פי צריכים לתן מעות ש'חייטה ו'בשר טרפה בזול גדול והם צריכין לקנות ב'שר ב'יקר ח'פוש ב'יקר גדול ו'מציא ב'זה הרבה, על פ'ן כל הממוזן של ישראל כ'כלל נקרא ממוזן דקדושה, פחינת צדקה (ליקוטי הלכות, פריה ורביה הלכה ג, אות יב)

קדושת הברית וצדקה - תלויים זה בזה

פי צדקה ו'שמירת ה'ברית תלויים זה בזה, פי הא ב'הא תלוי, כ'ש'אזכין לש'מירת ה'ברית, נק'שך הש'פע אל ה'קדושה, ואז נ'בטלון הפ'כירות והע'בודת זרה, שהוא פחינת תאות ממוזן כ'ל. וכן להפ'ך, כ'ש'מבטלון תאות ממוזן שהוא הע'בודת זרה, דהינו על ידי ש'פ'רה בצדקה כ'ל. על ידי זה זוכה להצ'ל מלכות ל'ידי פ'ם ה'ברית, פי על ידי ה'צדקה מק'שר את עצמו ב'שרש הש'פע, שהוא ו'הנתי אלקות, ואז אין ה'קלפות, ש'מהם כל התאות, יכולן להתאחו בש'פע ה'קדושה כ'ל. (שם, הלכות קידושין הלכה ג, ראה שם כל דבריו באריכות נפלאה)

סיפורו המרתק של הרב א. נ. - ארצות הברית, ירושלים

פרק ב

הפגישה הראשונה

בחג הסוכות התרחתי בארץ ישראל, בשכונת שערי חסד. הלכתי להתפלל בבית הכנסת הגר"א וראיתי שם דוכן למכירת ספרים. ראיתי שם ספר בשם 'בשדי יער', שמדבר אודות היציאה ליער לדבר עם השם יתברך. זה מצא חן בעיני, כי הרי הייתי מורגל בזה מעצמי, וקניתי את זה.

אציין, שחצי שנה קודם לכן, אחי הצעיר ממני קנה את הספר 'בגן האמונה' במתנה לאמי, והיא רצתה ללמוד את זה אתי בחברותא. אני סירבתי לכך, ואמרתי שאם כבר לומדים מוסר, אז למה צריך ספר חדשני, אפשר ללמוד בספר מקורי כמו 'חובות הלבבות' בשער הביטחון, ואכן כך עשיתי. אך כנראה שמוסב כל הסיבות לא ויתר לי, והזמין לי ספר אחר מאותו סגנון, שדווקא אליו כן התחברתי.

אגב, סיפר לי יהודי, שביקר פעם אצל אדמו"ר מפורסם, והוא שאל אותו: 'איזה ספרים אתה לומד?' ענה לו 'ספרים של הרב ארוש'. אמר לו האדמו"ר: 'בשמים יש כל מיני היכלות, וכל אחד זוכה ללכת להיכל של רבו. האם זה ההיכל שאתה מאחל לעצמך? ואמר לי אותו יהודי, שאילו היה מספר לו שהוא לומד את ספריו של האדמו"ר בעצמו, בוודאי לא היה אומר לו כך, אלא היה אומר שכל מה שהוא אומר, הוא מתוך ספרי אבותיו ורבותיו. אם כן, כך גם אני מסתכל על כל הספרים שעוסקים בתורתו של מוהר"ן, שאני לא לומד ספר של פלוני או אלמוני אלא את תורת מוהר"ן, וההיכל שלו בהחלט 'מדבר אלי'...

מעניין לעניין באותו עניין, יש לציין את מה שסיפר הגאון הצדיק הרב גוטסגנדה [מגדולי התלמידי חכמים והצדיקים בקרית ספר], שבצעירותו נקלע כמה פעמים לדרשתו של הרה"צ ר' וועלוול חשין זצ"ל, וכששמע אותו מדבר - הוא הרגיש התלהבות ובעירה עצומה בלבו. זה הפליא אותו, כי ר' וועלוול היה מדבר לציבור של 'עמק', ובשפה פשוטה מאוד, כידוע. עד שפעם אחת הוא שם לב, שתמיד בתחילת השיעור הוא מקריא קטע מספר ליקוטי מוהר"ן, ואז מתחיל לדבר. ואז הוא הבין, שבעצם כל דבריו מבוססים על הספר הזה, ומשם הגיעה הבעירה ללבו.

שלב ההתקרבות

נחזור לסיפור. רכשתי את הספר, ודרכו גיליתי שיש עולם כזה שנקרא 'תורת ברסלב'. ופתאום נפתח לי מחדש כל הדברים שכל כך רציתי כל השנים, והתמודדתי אתם ב'הלוך ושוב'. באותו חורף קבלתי מחדש כח להתמיד

רק לעשות אלא להרבות ולהוסיף עוד ועוד. והתחושה הזאת היא תחושה חזקה מאד שתופסת 'ומלפפת' אותנו, ומצליחה לרכז אותנו סביבה כאילו אין עוד משהו אחר בעולם. והחלק הזה - הוא בין אצל עשירים שכבר יש להם, ובין אצל אלו שמתמודדים עם החסר. ולכאורה שתי העבודות סותרות זו לזו.

הביאור הוא כך:

יש כאן מלחמה בין הטוב והרע. הטוב - הוא האמונה, שאומרת שכל העולם מתנהל בהשגחה פרטית; מה שמגיע לך - יגיע אליך, בלי צורך בעזרה. ומה שלא מגיע לך - לא תוכל להשיג בשום אופן, גם אם תגייס את כל הכוחות והמאמצים. הרע - הוא החסרתה, שאומרת שכל העולם מתנהל בדרך הטבע; מה שתתאמץ להשיג - אולי תשיג, ומה שלא תתאמץ - בוודאי לא תשיג.

את 'הרע' אנחנו מרגישים מאד חזק. הוא זה שמכניס את התחושה האמורה, ודוחפת אותנו כל הזמן - לעסוק עוד ועוד בהשתדלות, או לפחות לחשוב על זה ולדאוג מזה. וכל זמן ש'הרע' שולט עלינו ועל מחשבתנו - לא נוכל לקבל את השפע המגיע לנו, כי הוא נגב מאתנו על ידי כוחות הרע, שאנחנו בעצמנו נותנים לו שליטה, על ידי המחשבות הללו.

לשם כך, עלינו להילחם בו. והמלחמה בו היא דווקא במקום בו הוא שולט, דהיינו במקום של העשייה וההשתדלות. לכן צריכים לעסוק בהשתדלות ועשייה, ושם, במקום בו הרע הוא 'בעל הבית', עלינו להילחם בו ולהוכיח לעצמנו את האמת, שאין שום קשר בין הפעולה שאנו עושים לבין התוצאה [כפי שזה אכן מוכח במציאות, וכאמור]. בבן, אנו נלחמים בו ומכניעים אותו. ואז, כשמגלים את הטוב, וגואלים אותו מתוך 'לוע הרע', אנו זכאים לקבל את השפע, שמגיע לנו ממילא, ורק היה 'עשוק' עד עתה בידי הרע.

ומכאן לשאלה השניה:

המודד לכמות ההשתדלות, הוא 'כמה מלחמה אתה זקוק לעשות'. כל עוד אתה מתמודד עם המחשבה הנצחית: 'עוד לא עשיתי מספיק', אם אשתדל עוד יהיה לי יותר', אם אעשה כך וכך, אתפטר מהחובות' - עדיין לא הכנעת אותו.

ולכן, תעשה עוד השתדלות, אבל לא כ'כניעה' אלא כ'הכרזת מלחמה', וכאומר: 'אין שום בעיה! אתה (הרע) טוען שאני צריך לעשות עוד, אז הנה אני אזור, אני יעשה עוד, ודווקא שם אני אוכזר לעצמי שאני לא עושה כלום, ולא יכול לעזור לעצמי'.

כלומר, תוספת השתדלות, היא רק בשביל הזדמנות נוספת להזכיר לעצמנו 'בשעת מעשה' (תרת: משמע) שאין שום קשר, אתה עובד בחינם ואוכל בחינם. וככל שתעשה יותר 'השתדלות עם מחשבות כאלו', נצנח מהר יותר את הרע, ותגיע למצב שבו אתה יושב ולא חושב 'אולי לא עשיתי מספיק' אלא מרגיש רגוע וזוכר שאתה לא תלוי בעשייה. ואז, אתה אכן פטור מעשייה.

בתקווה שהנושא הובן, ואם לא - נשמח להמשיך ו'לברר' אותו.

ג.ב. חשוב להדגיש, שיש עוד 'יסודות פנימיים' בעניין ההשתדלות והמושג ומתן, וחלקם מבוארים בגיליון זה במדור 'את והב בסופה', ועוד מהם מבוארים ב'ליקוטי הלכות' בכמה מקומות. וכל האמור, הוא לגבי היסוד המסוים שעסקנו בו.

ברכת הצלחה, ושפע פרנסה בגשמיות ורוחניות.

שלום וברכה.

קראתי את המאמרים במדור "דרכה של תורה" - אודות הנושא של 'תאוות ממון', ושל 'פרנסה והשתדלות' - ונהנתי מאוד מאוד מהדברים הערבים.

אך רציתי לבקש יותר פירוט, כמה שהתבאר שם שהעמל והגיעה עבור הפרנסה - עוזרים 'לברר' את הטוב מהרע, ולהבין שהפרנסה איננה מוגיעה מההשתדלות אלא משמים. ואני מבקש להבין: איך דווקא על ידי זיעת אפים אדם יודע את שורש הממון מהיכן הוא ומה מטרתו?

ואפרט יותר: אם זה רק סוג של נסיון, שאפילו שאדם יעבוד לפרנסתו, עליו להתחזק בדיעת האמת - אם כן אין זה 'מדד' לכמות ההשתדלות הנצרכת, משום שאדם שאין אמונתו שלמה הרי לא נאמר לו להוסיף בהשתדלות לחזק את אמונתו, אלא לכאורה שיש עניין בעמל עצמו, ודרך תוכן עניין זה אדם יכול למדוד כמה עליו לתקן עצמו בעמל ויגיעה.

אשמח מאוד לתשובה

ושוב אודה על הדברים המאירים, ויהי רצון שתזכו להפיץ את האור הגדול עוד ועוד.

י.ב.

תשובת המערכת:

שלום וברכה

יישר כח על ההערה החשובה, ועל החיזוק שבצדה.

לצורך הבנת הדברים, נחדד יותר את השאלה, ולאחר מכן את התשובה.

השאלה היא כך:

לכאורה, ככל שאדם משתדל יותר לפרנסתו, הוא משתכנע יותר שהוא זה שהביא את השפע ואת הכסף, ומתחזק יותר להאמין שהפרנסה תלויה בהשתדלות, ומרגיש שכלל שהוא ישתדל יותר - כך יהיה לו יותר, וככל שהוא ימעט בהשתדלות - כך תמעט פרנסתו.

ואם כן: א. כיצד ייתכן שדווקא על ידי ההשתדלות - תתחזק האמונה, ויגיע להבנה יותר ברורה שהפרנסה היא מהשמים 'ולא' מההשתדלות. ב. אם ההשתדלות לא נועדה להביא פרנסה - מהו המודד לדעת כמה השתדלות צריך לעשות, לא יותר וגם לא פחות.

והתשובה היא:

כל מי שעוסק בהשתדלות לפרנסתו - אם הוא מודע למה שקורה איתו, ושם לב למה שמתרחש, ולא מתעקש לעצמו את עיניו ולסתום את מחשבתי - מבחין בשני דברים סותרים: א. אין קשר בין ההשתדלות לבין התוצאה. ב. תמיד, אבל תמיד - התחושה היא שההשתדלות אינה מספקת, וצריך להוסיף עוד.

ונפרט: א. כל אחד יכול להיעיד על אין-ספור מקרים, בהם הוא עשה השתדלות נכונה ונבונה, שלפי כל החישובים והחזיונות אמורה הייתה להצליח ולהכניס רווחים, ולמרות זאת זה פשוט לא קרה. או שזה קרה כן קרה אבל פתאום היו הוצאות לא צפויות וכל הכסף נעלם מבלי להשאיר עקבות. וכן להיפך - פעמים רבות, או שהסתדרו פתאום דברים, שמנעו את הצורך בכספים. וכל זה הוא מורה בבירור שאין קשר בין ההשתדלות לבין הממון; גם הרבה השתדלות - לא בטוח שתספק ממון, וגם ללא השתדלות - יכול להיות הרבה ממון.

ב. למרות זאת, התחושה הבסיסית של כל אחד היא, שהוא חייב לעשות השתדלות. ולא

ליטאי, והנה על השולחן היה מונח ספר 'ליקוטי תפילות'. החלטתי לפתוח, ונפתח לי (תפילה קמט): 'ועתה ה' אלוקים אמת, עזרני והושיעני וחזקני ואמנני בעבודתך באמת, ולא יוכל שום אדם לבלבל אותי מדרך האמת, והישר אפילו גדולים ממני וצדיקים כנגדי, רק אזכה להתנהג בדרך האמת כפי מה שלמדתי מנעורי על ידי רבותינו הקדושים האמתיים'.

ובזה לא נגמר הסיפור. המשכתי הלאה ונכנסתי לשטיבלאך בבית ישראל, התיישבתי לומר תהלים, ופתאום אני רואה עלון על השולחן. ובעמוד שהיה מול עיני היה 'ראיון' עם שלשה ליטאים שהתקדמו לברסלב, והכתרת הייתה 'אני נשאר בברסלב'... הרגשתי בחוש שמשמים מובילים אותי להמשיך בדרך הזאת, ואכן בסייעתא דשמיא הקמתי את ביתי. ולאחר תקופה קצרה, זכיתי בפעם הראשונה לנסוע לאומן. כשגם החלק הזה היה מלווה בהשגחה פרטית מופלאה שאין כאן המקום לפרט אותה, ובתוך כמה שעות כבר הייתי במונית ביחד עם אשתי, וחזרנו משם אנשים אחרים לגמרי.

שאני בחור טוב, אבל מצד שני שמענו גם את כל החסרונות שלי: א. שאני מדי 'פרוש'. ב. שנתפסתי לאיזה 'חבורה' בירושלים של 'עויבים'. ג. שיש לי קשר לברסלב [הם לא העלו בדעתם, ש'החיסרון' השלישי, הוא הפתרון לשני החסרונות הראשונים, כי בברסלב התחלתי ללמוד איך שבכל דבר יש עבודת השם, ואפשר להיות נורמלי לגמרי ולעבוד את השם בכל דבר].

הם שלחו אותי ליהודי צדיק ותלמיד חכם מופלג בבני ברק, כדי שאדבר אתו והוא 'יבדוק' אותי. הגעתי אליו, והוא שוחח אתי ואמר לי שלשה דברים יסודיים: א. עיקר עבודת השם זה יישוב הדעת. ב. צריך להיזהר שלא לעלות למעלה ממדרגתו. ג. דברי המסילת ישירים שיש 'משקל החסידות' וכל דבר צריך לחשוב מה יהיה 'התוצאה' שלו. הדיבורים שלו החלישו מאד את דעתי, וכבר כמעט החלטתי לעזוב את כל הקשר שלי לברסלב.

ואז, בהשגחה מופלאה, באתי לקחת את השקית שלי שהנחתי באיזה בית כנסת

בשורה משמחת

מידי שבוע יו"ל גיליון ייחודי מבית היוצר 'כיסופים'

תוכן שבועי איכותי

להרחבת הדעת ולהתרוממות הנפש

מזימי הנהר המטהר מכל הכתמים

ומתורתם הצדיקים יחידי הדורות

***

גליון

קרוב השם

הרחבת הדעת והתעלות רוחנית

● עפ"י תורת הצדיקים ●

שיעורי בית המדרש 'קרוב השם' שנמסרו מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א

ניתן להשיג בביל: 054-853-7200

או במייל: k6646201@gmail.com

סיפורי מעשיות

פרקי

ומנהגו [של התם] היה, שהיה תמיד בשמחה גדולה מאד, והיה רק מלא שמחה תמיד.

להסתכל בתמימות האם זה האמת!?

א] רבינו נותן לנו כאן הבחנה ברורה ביותר מהו הסימן לתמימות הטובה והנעימה, כי איך אפשר להסביר לחכם שהוא מונח בחכמה לא טובה המבלבלת אותו ומביאה אותו למקומות לא טובים, שהרי הוא בחכמתו ובשכלו מבין שכך צריך להתנהג, ולא תמיד אפשר להוכיח בצורה שכלית שמחשבה זו לא נכונה - כי כאשר החכם אחוז בחכמותיו וסברותיו לא שייך להיזיון מהם.

ורבינו רוצה ללמד אותנו איך לחשוב בתמימות, ולא שחש ושלום להיות טיפש, אלא לחשוב פשוט, להסתכל על כל דבר בעין אמיתית, כי האמת היא פשוטה מאד, וכאשר המח חוקר יותר מדי וכאשר האדם הוא בעל מחשבה, אזי הוא מפסיד את ההסתכלות האמיתית והפשוטה.

ב] וכלל זה הוא אבן יסוד לכל מי שרגיל בעיני הלימוד. היה פעם תלמיד של הרה"ח ר' גדליה קניגני ז"ל שאמר לו פירוש נפלא מפולפל ועמוק בליקוטי מוהר"ן, ולא היה נראה לו הפירוש, והשיב לו ר' גדליה, הפירוש שלך הוא פירוש שנראה מאד טוב, אבל תהיה רגע אמיתי, האם אכן אתה חושב שפירוש זה הוא האמת, האם זה מה שכתוב כאן בספר!?

כי לא תמיד אפשר לסתור מהלכים מפולפלים בצורה שכלית, צריך עין אמיתית עם הרבה אומץ להבין שהשכל שלי מטעה, ואז להסתכל בצורה פשוטה על הנאמר בספר ופתאום המילים מאירות מעצמם בפירוש הרבה יותר מדוייק.

ג] וכמו שכלל זה ברור בענין הלימוד, כך צריך גם באופן כללי על החיים, מה שברור כלל אדם מסתכל על החיים בצורה מאד מסובכת ומפולפלת, וחושב יותר מדי לעומק במחשבות שלא מן הענין, וכך הולך ונפגע ומצטער מכל דבר, ויש לו חלישות הדעת וכו', והעצה היא להיות פשוט, להסתכל על החיים בעין אמיתית, ולומר לעצמו מה האמת של הדבר הזה שנעשה עמו, בלי הרגשות הלב ובלי מחשבות מסובכות.

ההבחנה בין החכם לתם הוא השמחה

ד] אך כאמור לעיל, איך אפשר להסביר זאת לחכם, כי הוא מונח בסברותיו, ומבחינתו הסברות האלו פשוטות אצלו, ואין הוא רואה זאת כמחשבות מיותרות. ולכן רבינו מאיר לנו במעשה הזה מבחן מאד פשוט, שרק על ידה אפשר להוכיח לו שהחכמות שלו לא מביאים אותו לכלום והם שקר בידום.

והמבחן הוא: השמחה! כי החכם רק סבל צער ויסורים וחלישות הדעת מכל דבר, ואף שהיה מוצלח מאד, ולכאורה אמור להיות לו חיים שמחים ומאושרים, אך ככל שהוא מתקדם בחייו הוא מאבד יותר את שמחת החיים הפשוטה, ונעשה ממורמר יותר.

ה] וזו הדרך הטובה ביותר לעורר את החכם מחכמותיו, כי למעשה כבר אי אפשר להתווכח עמו, כמו שרואים בחוש, אנשים שלקחו לעצמם איזה חכמה ושקעו בה ומדברים מזה כל היום, והפכו זאת לתכלית שלמה, ולמעשה קשה מאד להוכיח להם טעותם, ורק על ידי דבר אחד אפשר אולי לעורר אותם, תבדוק להיכן החכמה הביאה אותך, כי סוף סוף צריך לחיות חיים, שהרי תכלית החכמה היא חיים, כמו שכתוב 'החכמה תחיה בעליה', ואם כתוצאה מהחכמה אתה נמצא ללא חיות, רק רע לך כל היום ואינך מוצא מקום מנוחה, ואינך יכול לדבר עם אנשים כי כולם אינם שווים

בעיניך, הרי שלא הגעת לכלום.

מנהג השמחה

ו] ולעומתו התם, מדגיש רבינו בלשון מענינת כזו: 'ומנהגו היה שהיה תמיד בשמחה גדולה מאד! וחזרו וכופל בלשון הק': 'והיה רק מלא שמחה תמיד'.

והוא לשון שמאוד מעורר את הלב לרוץ לתוך התמימות - מנהג להיות בשמחה! כי היכן נשמע כדבר הזה 'מנהג של שמחה!'

שהרי לכאורה הלשון 'מנהג' אפשר לומר על פעולה מסוימת שצריך לעשות, ואיך שייך להשתמש בלשון הזה על ענין התלוי בהרגש הלב, אלא שאדרבא, בזה מדגיש לנו רבינו שהתם הנהיג עצמו כל כך לחשוב אמיתי, וכיון שהבין שתכלית כל העולם הוא לחיות חיים טובים עם השם יתברך, לכן היה מרגיל את עצמו לשמוח בכל מקרה, בלי קשר למה שנעשה סביבו.

ז] לא כמו החכם שבוודאי חיפש חיים טובים ובוודאי שרצה להיות בשמחה, אלא שהיה חוקר בחכמתו איך לבוא לשמחה, ותמיד היה תולה את שמחתו וסיפוקו בהצלחות ובענינים שתלוי בסביבתו שישמחו אותו, מה שאין כן התם יש בו כח להסתכל פשוט ואמיתי, ואז לא להסתבך עם כל מה שעובר עליו מסביב, וגם אם אין לו פרנסה ואין כמעט מאכל הוא לא חוקר בוה, אלא פשוט חי ומשמח את עצמו, עד כדי כך שהוא נעשה כעין מנהג ודרך חיים פשוטה אצלו שהוא מלא שמחה.

וכמו שרבינו לימד אותנו שאדם צריך לשמוח את עצמו בכל מה שאפשר ואפילו על ידי מילתא דשטותא, ולא לתלות את השמחה בדבר מסויים, אלא רק ליישר את הלב להיות פשוט ואז מתקיים אצלו ולישרי לב שמחה!

על הפרק

אחרי שהכוח נגמר

בשעת רצון נדירה, סיפר פעם הרב שמשון פינקוס זצ"ל, אנקדוטה מדהימה ומרגשת שהתרחשה בימי נעוריו.

כאשר הרב היה בחור בישיבת בריסק, הוא התגורר בדירה משותפת עם כמה בחורים, לביל בדיקת חמץ יצא שהוא נשאר אחרון בדירה מבין כולם ומשימת בדיקת החמץ נשארה עליו.

הוא בדק את החמץ בכל הבית, ומן הסתם הוא עשה את זה מאוד ביסודיות. למרות עייפותו בדק את הדירה כולה שעה אחרי שעה אחרי שעה, וכשסיים את המלאכה התיישב מותש על הכיסא. הוא הרגיש ממש באפיסת כוחות, אבל שמח שזה בגלל קיום את המצווה.

בעודו מוטל כך על הכיסא, פתאום עברה בו מחשבה שזעזעה אותו. פתאום הוא נזכר בעליית הגג. מה עם עליית הגג? לפי דין גם היא צריכה בדיקה, והיא הרי שייכת לכל הדיירים בשווה, וכרגע אין כאן אף אחד אחר מלבדו! מה יהיה? צריך לבדוק גם את עליית הגג!

הוא באמת היה מותש, השעה הייתה מאוחרת, ולא היה אף אחד שאפשר לחלוק איתו את המשימה.

הוא התחיל לשקול בינו לבינו. העייפות התחננה אליו - 'לא, לא חייבים, אולי לא צריך, אולי תשכח שנזכרת...' אבל ככל שהוא מברר עם עצמו את ההלכה, הוא מגיע למסקנה שאכן כן הוא צריך לבדוק את עליית הגג. זה החיוב שלו עכשיו.

למרות ההתנגדות הפנימית הוא יצא מהדירה, עלה לעליית הגג, פתח את דלת העלייה וחשכו עיניו. המקום היה מכוסה אבק ולכלוך בן עשרות שנים. ויש דין שלפני שבדקים את החמץ צריך לנקות, אי אפשר לבדוק על הלכלוך. הוא עמד שם הלום, מה הוא יעשה? הוא שוב דן עם עצמו, מנסה להכריע, צריך? לא צריך? ושוב מתברר לו שאין ברירה, אבל צריך.

אחרי ההלבטות קשה הוא התחזק, ירד לדירה, לקח דלי מים וכלי ניקוי וחזר לעליית הגג. במשך שעות ארוכות הוא ניקה וניקה, ובדק. השעות הלפו והוא היה ממוטט, ותוך כדי העשייה, שוב ושוב תקפו אותו הגלים של הספקות. הוא רק רצה לעזוב הכול וללכת, הוא היה כל כך עייף, ומה יהיה על חג הפסח שלו? איך ייראה ליל הסדר אצלו אחרי לילה בלי שינה?

אבל כל פעם מחדש הוא יישב את דעתו, שאכן, זוהי מצוות דרבנן ברורה שהוא מחויב לעשות. רק לפנות בוקר הוא השלים את המלאכה.

אחר כך היה לו יום טרוד מאוד בהכנות לחג והוא לא הספיק לעצום עיניים. ליל הסדר הגיע והוא הרגיש צער גדול מהעובדה שכך הוא מגיע לחג, מותש וממוטט. מנגד, הוא השתדל לחזק את עצמו שזה מה שהיה עליו לעשות.

כתינוק שנולד

הגיע ליל הסדר, ופתאום ירדה עליו מין מתיקות ואור, הרגשה כל כך טובה נכנסה לו לתוך הלב, משהו כל כך שמח. קדושה והתחדשות נכנסו לו לתוך הלב והנשמה ומילאה את כולו.

הוא היה מופתע, הוא לא הכיר את זה, מה זה? מאיפה זה בא?

ליל הסדר יסדר

הוא התחיל להתרגש ולשמוח מאוד.

ככל שליל הסדר התקדם, הוא הבין יותר ושמוח יותר, והרגיש טעם של גן עדן וקרבת אלוהים בכל כזית מצה.

עם כל השמחה וההתרגשות, הוא גם חשש, ליל הסדר יגמר וזה בטח ילך... אבל טוב, לפחות יש לי את זה עכשיו.

וככה המשיך ליל הסדר, ומרוב ההתרגשות והשמחה והחיות והדבקות שהייתה בו, הוא לא הלך לישון. למרות שלילה קודם הוא לא עצם עיניים. כל הלילה הוא ישב ועסק בסיפור יציאת מצרים וחש קרבת אלוהים.

השחר האיר, הוא נח קצת והתפלל, ולהפתעתו, הוא המשיך להרגיש את ההתרומומות המופלאה.

עכשיו הוא חשש שמא כשייצא החג הראשון ההתרומומות תעזוב אותו. אבל הוא ניחם את עצמו, טוב, נו, כמה שאוהב זה טוב. כל חול המועד עובר וזה לא עוזב אותו! עומד לצאת החג האחרון והוא ממש מרגיש צער, איך אחזור למה שהייתי קודם? אני ממש מפחד.

בשנה ההיא חל שבת אחרי יום טוב אחרון של פסח, אז הוא חיזק את עצמו שגם השבת קדושה ואולי הקדושה של שבת תבנה לו איזה גשר...

באה שבת והתחושה המיוחדת הזאת המשיכה, עברה השבת והדבר הזה נשאר לו! והוא מסיים: כל מה שיש לי עד היום הזה התחיל ב"ג ניסן ההוא. אני לא יכול להסביר לכם, נהיית' בן אדם אחר, וזה נשאר איתי לתמיד. כל מי שאני היום, התחיל אז!"

וזה מדהים שהוא גם נפטר ב"ג ניסן, שנים רבות אחר כך. הקדוש ברוך הוא ממלא ימיהם של צדיקים, מ"ג ניסן ההוא, הלילה שבו הוא נולד בקדושה, לילה שבו הוא עלה דרגה, עד שהוא הלך לעולמו.

שמעתי את הספור הזה והתרגשתי כל כך. חשבתי על הבחור ההוא, המותש, עמל לקלף כלכוכים של שנים בעליית הגג עם עיניים דבוקות מעייפות וגוף ממוטט. כמובן, שום מחשבה על אורות ופסגות לא עלתה בדעתו, לא רק שהוא לא ידע איזה שכר מצפה לו, הוא גם לא חשב על איזשהו שכר בכלל. הוא פשוט עשה מה שצריך היה לעשות, וחיזק את עצמו כל רגע לקראת הרגע הבא. עוד צעד. עוד אחד. עוד מעשה. עוד מצווה. להתחזק במה שנדרש ממנו כעת, וזהו.

בלי להבין איזה אור מאיר בכל העולמות מתוך ההתחזקות הזאת, איזו ישועה נולדת מתוך עמלו.

נקודת ההשקה

הרב פינקוס זצ"ל היה גדול שבגדולים, ללא ספק, אבל עיניים דבוקות וגוף ממוטט יש גם לנו בערב פסח.. מבחינה זאת יש בינינו איזו נקודה משותפת. רגעים שאין עוד כוח ובכל זאת ממשכים, לקראת שבת ולקראת חג ולקראת ביעור חמץ ולקראת מוציא מצה. עוד עבודה ועוד משימה ואינסוף מטלות המוטלות על שכמנו ואנחנו נושאות את המשא המשפחתי, היהודי, החגיגי הזה, באומץ.

עם כל הקושי והעייפות והעמל, עוד לא פגשתי אישה שרוצה לתלוש הלילה את ניסן מלוח השנה שלה. כולנו עובדות עד קצה הכוחות, אצל רובנו "פסח" הוא מושג מאיים קצת וגורם לדופק מואץ וללחץ מרוב פרטים ופרטי פרטים, ובכל זאת מעולם לא פגשתי אישה שאומרת קחו ממני את פסח, הלוואי שנעבור מפורים ישר לחג השבועות.. אין אחת כזאת. עם כל העמל או כמעט בגללו... אנחנו אוהבות את פסח וחפצות בו.

המאמץ ההירואי של לפני, עם האהבה של תוך כדי - אם רק היינו יודעות איזה שפע הן מורידות עלינו משמיים.

ליל הסדר

בואו נזכור שכל הבלגן של ערב פסח יגמר בפסח. פתאום יהיה לילה שקוראים לו 'ליל הסדר' והוא מסדר הכול. אז גם אם התפרקתי לאלף פירוקים, וכל מיני דברים קרו והתפורזו; הבית הלך ונאסף והתכסה בניירות לבנים ובנייר כסף, אבל אני לא יודעת מה קרה לי בדרך...

ליל הסדר יעשה את זה. ליל הסדר הוא לילה שעושה סדר פנימי. פתאום תסתכלי על כל התקופה המשוגעת הזאת ועליך המשוגעת שבתוך התקופה, משהו יתברר בך ותביני שהכול היה לפי סדר מסוים. הקדוש ברוך הוא הוביל אותך.

ליל הסדר מסדר אותי. כמה שאני אצליח, אשריי. מה שלא אצליח, ליל הסדר יסדר. זה טוב וזה מרגיע. אנחנו באמת נגאלים שם. אנחנו עושים את שלנו מאוד בפשטות, לא יכולות להתחייב על שום מצב נפשי. הפוך. איפה שאת מנסה לשלוט ולהתחייב, שם בסוף קורה משהו מפרק...

אני לא יודעת מה יהיה, כי אני לא יודעת כמה אחוזי מוח יהיו לי בכלל. אבל הצדיקים אומרים לי: אל תיבהלי מהקטנות שלך, כי בפסח הגדלות באה בלי קשר לקטנות. תבואי לליל הסדר ותגידו - עכשיו קורה טוב. עכשיו קורה טוב גם למי שמרגיש לא טוב...

היין עושה את זה. המצה עושה את זה. ההגדה עושה את זה. הכרפס. המרור.

אני לא יכולה לעשות הרבה. בטח לא בלילה הזה שכל כך מדגיש את הצורך הנוראי בביאת המשיח. כי כשמשיח יבוא, אמנם זה לא יהיה עיקר העניין, אבל בין השאר - יהיו לנו משרתים שיעשו עבורנו הכל.

בפסח, שכל כך עבדת לקראתו, ובא הלילה הזה שאת אמורה לחוש בו כבני מלכים, רק מודגש עוד יותר הצורך הזה שלנו בכמה משרתים שיעזרו לנו סוף סוף. שיגישו, שיורידו, שידחפו, שיחליפו, שיהיו קצת מטפלים ואומנים לקטנים. יש כל מיני פונקציות שצריך למלא...

אז בעזרת השם אנחנו בדרך למשרתים שישחררו אותנו מכל עול מיותר, ועד אז הקדוש ברוך הוא נותן לנו את כל הכוחות ואת כל המתנות שאנחנו צריכות, גם כשאנחנו במוחין דמשרתים, במוחין דמבולבלים, לא יודעות, לא מרוכזות, לא מרומומות.

לא נורא. המוחין דגדלות יעקפו את הקטנות שלך. הם יבואו מן השמיים. שזוכה בטוב אמתי ובגאולה שלימה.

ראש השנה למלכים

העולם, הוא לא רק 'אוסף' של אנשים, אלא 'פסיפס' שלם - שמורכב מכל האנשים ביחד. לכל אחד ואחת יש את המשבצת שלו, את התפקיד שלו במערכת, ואת החלק שרק הוא יכול לעשות - ומכולם יחד נוצר המציאות השלמה שנקראת 'עולם'.

החלק שיש לכל אחד, נקרא 'מלכות'. כי אין מלך בלא עם, ומשכך, המלכות תלויה בכל אחד ואחד, שבלעדיו לא תהא המלכות, או שעל כל פנים היא תהא חסרה. העולם לא יתאים אותו עולם - אם לא את, והתפקיד המיוחד שלך.

וכל אחד, יש לו את כל הכוחות, וגם את כל הרצון והמוטיבציה - למלאות את החלק שלו, ואת 'המלכות' שלו. אין שום דבר שמונע זאת ממונו, ואין שום סיבה בעולם שזה לא יצא לפועל.

***

יש רק בעיה אחת - שאנחנו לא נמצאים במשבצת המתאימה.

בכל מערכת מתוקנת, יש מישהו 'מלמעלה' שמחלק את התפקידים, ומעמיד כל אחד על המשבצת שלו, בהתאמה מלאה ומדויקת לכל אחד. ואז, כשכל אחד נמצא על 'מקומו' הנכון, הוא עושה את תפקידו בחשק ובנאמנות, והמערכת פועלת כמו מכונה משומנת.

במערכת מקולקלת - כל אחד בוחר 'לעצמו' את המשבצת, שנראית לו כאילו היא שלו. או גורע יותר, מישהו או מישהם 'מלמטה' בוחרים זאת עבורו, ומחליטים שהוא מתאים לתפקיד פלוני או אלמוני, ועושים הכל כדי להעמיד אותו שם, ולהפוך אותו לכזה.

ואז, זה פשוט לא עובד. קודם כל - כי זה בוודאי לא נכון. מלמטה אי אפשר להאות שום דבר, רק מלמעלה. ושנית - בגלל שזה לא נכון, אין לו את הכוחות למלאות שליחות ותפקיד שאינם שלו, וגם אם הוא מצליח, אין לו סיפוק מזה, והוא לא מצליח למלאות בזה את המטרה הכללית.

וזה עיקר הביטוי של הגלות: מערכת מעורבת ומקולקלת, שלא יודעת להבחין נכון מה מקומו ומה תפקידו של כל אחד, וכל אחד עומד בדיוק על המשבצת שאינה שלו, וממילא מרגיש שאין לו את הכוחות, ואין לו את המוטיבציה, והתוצאות בהתאם. 'ישראל אינם על מקומם' (ליקוטי מוהר"ן סז), זה הכל.

***

בחודש ניסן - הכל מתחיל מחדש.

זה הזמן בו מחלקים מחדש את כל התפקידים - החל מהמלאכים למעלה בשמים, וכלה בכל המינונים והתפקידים שיש כאן בעולם. כך גילה הבעל שם טוב, וכך מנואר בליקוטי מוהר"ן.

ולכן, חודש ניסן הוא חודש של 'גאולה'. כי כשנעמדים על המקום המתאים - נגמר הגלות, ומתחילים לנשום אויר של חירות.

זה הזמן להתפלל: ריבונו של עולם, אנא, כל אחד על מקומו האמיתי והמדויק, ואז, יהיה לנו את הכח ואת כל מה שצריך, כדי להביא את עצמנו ואת כל העולם, למקום הכי יפה, מלא, אמיתי ושלם.

שאלה:

שלום וברכה.

קודם כל, ברצוני להודות על המאמר הקודם, ועל ההדרכה הנפלאה כיצד נשים יכולות להתחבר לחג הפורים בצורה הנכונה, ולהפיק ממנו את התועלת. וזה אכן הועיל לי מאד, העברתי את זה גם לחברות, והם הודו לי על כך.

המשך לזה, רציתי לשאול אודות חג הפסח, והפעם על 'ההכנות' לפסח. במשך כמה שבועות אנו עמלות קשה כדי לנקות את הבית מחמץ, שהוא אסור בכל יראה ובל ימצא. ורציתי לשאול:

א. החמץ, הוא טוב או רע? אם הוא רע - למה מותר בכלל 'להכניס' אותו, ואם הוא טוב - למה צריך 'להוציא' אותו.

ב. הפחד והלחץ שלא להשאיר פירור חמץ, וגם העבודה בעצמה שדורשת הרבה מאמץ פיזי ונפשי - גורמים להרבה לחץ ומתח ועצבים בבית. וגם בפסח עצמו יש כל הזמן מתח וחרדה סביב העניין. אני שואלת: האם כך אמור להיראות חג החירות?

ג. לאחר כל המאמצים של הנקייה והסידור, בו כל בני הבית מוציאים את הנשמה - לבסוף, תוך יום אחד, הבית 'חוזר' למקומו, ולא נודע כי באו אל קרבנה כל הנקינות והסידורים. אם כן, למה זה אנכי?

בתודה מראש נ.ה. מרכז

תשובה:

תודה רבה על המשוב המחמם, וגם על השאלות.

השאלות האלו, אכן ראיות להישאל, וגם מבלי לשאול אותם בפירוש, הן מנקרות בלבן של נשים רבות, וכאשר שואלים אותם בפירוש, יכולים לענות עליהם וליישב את הלב. ולכן, אני מודה לך עליהן, כי הם עוררו אותי לחיפוש, והביאו לי בעצמי תועלת.

לגופו של עניין. אם נבין נכון את התהליך שקורה אתנו בפסח, נראה כיצד השאלות מתיישבות אחת לאחת, ואולי נקבל גישה חדשה לכל הנושא של החמץ, הנקייה, וחג הפסח.

עיבור ולדה

הצדיקים מגלים לנו, שבפסח קורה לנו תהליך של 'לידה'. כשהיינו במצרים, היינו כמו 'עובר' במעי אמו, כמו שכתוב בפסוק 'לקחת לו גי' מקרב גוי', וביציאת מצרים התרחשה הלידה, והיא מתרחשת מחדש בכל שנה בחג הפסח.

אדם רגיל, צריך לאכול אוכל מזין ובריא, לחם, דגים ובשר, חלבונים ופחמימות ושאר ירקות. לעומת זאת תינוק, אינו מסוגל לאכול את כל הרישומה הזאת, אלא רק חלב אם. אילו נאכל אדם רגיל רק 'חלב' הוא לא ישרע ולא יהיה לו כח, ובאותה מדה, אם נאכל את התינוק לחם ובשר, הוא ימות חליה.

ולכן, בפסח שבו אנו כמו 'תינוק שנולד', אסור לנו לאכול חמץ - למרות שהוא אוכל 'מותר' ואפילו 'בריא', אבל לא לתינוק. לתינוק נותנים לאכול רק 'מצה'. לאחר פסח, כשאנחנו כבר לא במצב של 'תינוק' יכולים ואפילו צריכים לחזור ולאכול חמץ, ובחג שבועות מביאים קרבן דווקא מחמץ.

חמץ ומצה

'חמץ' מרמז על מחשבה והתבוננות. החמץ נוצר על ידי 'שהייה', וכך גם התבנה והתעמקה נוצרים על ידי שהייה והתבוננות מעמיקים. לעומת זאת, 'המצה' נעשית בריזות וללא שהייה, והיא מרמזת על אמונה פשוטה בלי שאלות, חקירות והתבוננות.

כשאנחנו רוצים 'להיוולד', כלומר להוליד את ה'יהודי' שבנו - מוכרחים להתחיל עם אמונה פשוטה. אחרת, נישאר במצרים נצח. מצרים הייתה המדינה העשירה ביותר, והיא מסמלת את מרכז הטבע והכפירה. לשיטתם, חייבים לחשוב הרבה מאיפה להשיג פרנסה והצלחה, ורק כך אפשר להסתדר. ולכן, כדי לצאת משם - חייבים לזרוק את המחשבות הללו לגמרי, ולסמוך לגמרי על השם, ממש כגומל עלי אמו, בלי שום מחשבות ודאגות, לא דאגות גשמיות ולא דאגות רוחניות - רק ללכת אחריו בנאמנות ובביטול.

ולכן, יציאת מצרים הייתה בחיפזון, ובלי שום צדה לדרך. וכך גם בקריעת ים סוף. אילו היו משתחים במחשבות כיצד להינצל ואיך להתארגן - היו נשאים שם עד היום. ורק בזכות שהשליכו את עצמם על השם יתברך, יצאו ממצרים, ועברו את הים. ואז, לאחר קריעת ים סוף - כשהאמונה כבר מבוססת דיה, אפשר כבר לאכול חמץ. הדנינו לחשוב ולהתבונן, להעמיק ולהבין, שזה כלי חשוב מאוד לעבודת השם.

נטיה מופרזת

הדור שלנו, אורב מאד להעמיק. וזה אמנם חשוב ומועיל, אבל לפעמים מוגזם. שוחחתי פעם עם נטרופסית, ושאלתי אותה מדוע יש אחוז כל כך גבוה של 'ליאק' שרגישים לגלוטן, והיא ענתה לי שאנשים הפריזו באכילת פחמימות

עד שהגוף כבר קורס ונהיה רגיש לגלוטן. ואולי זה צריך לעורר אותנו, שקצת הפרזנו בעין שכלי, כביכול הכל אנוחנו חייבות להבין, וזה המעיט לנו את האמונה הפשוטה שצריכה להיות בלבו של יהודי, בפרט אצל נשים.

או אולי גם כל השנה, כדאי לעשות מצה [לשון מריבה] עם המה, להשליך את החרדות הדאגות וההבנה, ולזרוק עצמנו על המצה האמונה הבסיסית. כפי שסומא בוור שהמצה היא 'מאכל של אמונה', וכפי שאמר מוהר"ן מברסלב 'כשאנו מצה ביד אוחזים את השם ביד'. ולכן, המצה היא רפואה, שמביא לחירות ושמתח הנפש.

גם כשכבר רוצים להעמיק ולהתבונן, יש שתי סוגי העמקה. יש שאלות של 'בן חכם' ויש שאלות של 'בן רשע'. החכם שואל מתוך השתוקקות 'להתחבר', ולכן השאלות שלו הם שאלות של 'התענינות', שניכר מהם הרצון להתחבר ולחוות את היהדות. לעומת זאת, הרשע שואל מתוך התרסה וריחוק, והשאלות שלו הם מתוך מטרה להראות כמה זה לא נחוץ ולא כדאי ולא מחייב.

לחץ או שמחה

וזאת גם התשובה לשאלתך - האם חג החירות אמור להיראות חג של 'לחץ' ו'חרדה'? או בואי נעתיק את השאלה גם ללידה, ונשאל: האם לידת תינוק הוא 'חג' או 'לחץ'? והתשובה היא שתינוק חדש הוא התגלמות האושר, אבל באותה מדה הוא יורש זהירות רבה. בפסח אנו נולדים מחדש, וזה מרגש ומשמח מאד, ומביא לנו אושר וזהירות, אבל יחד עם זה, צריך גם זהירות רבה ורגישות שלא לפגום את העדינות של הלידה.

חז"ל אומרים 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה', לכאורה זה הפוך מהמציאות, כי הרי לימוד התורה דורש הרבה יגיעה ושהיעור, ואם כן, היכן היא אותה 'זהירות' שמצמידים לו. או כנראה שהגיעה אינה סתירה לזהירות, אלא אדרבה, לפעמים היא דווקא מחמת הזהירות, וכדי להגן עליה. ומכאן, גם השם שהצמידו לשומרי המצוות 'חרדים', כי אכן, דווקא החרדה והזהירות הרבה על שמירת המצוות, היא זאת שהופכת אותנו למאושרים.

כדי להישאר תינוק טהור ובריא, חייבים זהירות. אבל כמובן שאין קשר בין 'זהירות' לבין 'לחץ', כעס או עצבים. כי הכעס והספיקות, הם החמץ בעצמו שזמנו אנו כל כך נוהרים, והם בעצמם נובעים מעודף העמקה, שגורם לחשוב כל הזמן האם יצאנו ידי חובת, ולדאוג האם נצליח לשמור כראוי - ושניהם [ההעמקה והדאגה] אסורים ביבל 'יראה ובל ימצא'. יש כאן מסלול דק, שמהלך בין יראת שמים וזהירות, לבין כעס לחץ ותסכול.

'הווייה' - של ביעור חמץ

אוסף כהן חווייה אישית, שתרמה לי רבות. באחד הפסחים התארחו אצלנו שני בחורים בעלי תשובה, שלא היו 'יוליס' לחוג את הפסח בבית הוריהם כמובן. התכנית הייתה שהם יבואו בכניסת החג, אך הנה ביום בדיקת חמץ התקשר אלינו אחד מהם, וביקש להקדים את הגעתנו ולראות גם את בדיקת חמץ וביעור חמץ.

נבהלתי מאד. ידעתי שיום בדיקת חמץ הוא יום קשה עבורי, עם הרבה מתח ובלגן, וחשתי אולי זה יעשה עליהם רושם שלילי. עדיף שיבואו רק לחג עצמו, שאז הכל מסודר ויפה ומרשים. אבל הם ממש התחננו, והסבירו שהם כלל לא ראו בחיים איך מתנהג יום כזה. הסכמתי בדיעבד מתוך החלטה שאני אאתנה כרגיל, בלי משחקים להראות יפת נפש.

בסיום ימי החג, הם ציינו שהחוויה החוקה ביותר עבורם, היה דווקא החלק שלפני החג. הם סיפרו שזה היה עבורם שיעור עצום ביראת שמים. הם ציינו שמעולם לא חוו 'פחד' רוחני, אלא רק כשהיה הצבא ועמד בפני מוקש שעמד להתפוצץ מולו. וכשהוא ראה את הפחד שלי מהחמץ, ואיך הילדים מבינים את זה, זה נתן לו בסיס ליראת שמים איך להקים בית 'יהודי', יותר מאשר כל מה שחווה כל ימי הפסח עצמו. גם כיום, עשרות שנים לאחר מכן, שכבר הקים בית עם שלש עשרה ילדים והמון נכדים - הוא לא שוכח את 'יום בדיקת חמץ'.

סוף דבר

המסקנה שעולה מהדברים, הוא שכל העבודות של הנקייה, והזהירות המרובה מחמץ - קודם חג ובתוכו - לא רק שאינם פוגם את החירות, אלא אדרבה, ייתכן שדווקא הוא זה שיתן לנו את ההכרה בחשיבות 'מהותו' של יהודי, ושל שמירת התורה - שאדם כל כך קריסטי, שצריכים לזה זהירות רבה, בדיקת כמו שמתנהגים עם תינוק.

ומכאן תשובה לשאלה השלישית: אם אחרי יום אחד, כל הנקייה נעלם - בשביל מה אנחנו עובדות. התשובה היא: בשביל להעביר את המסר הזה. המסר הזה חודר עמוק לתוך נשמתנו ולתוך נפש הילדים, ומחזיק את הזהירות הגדולה שצריכים כדי להיות 'בן חורין'. ושבו, צריך להזיז שאלה להפוך את הזהירות ללחץ, ואת היראת שמים לעצבים.

ולסיום, מן הראוי לצטט את דבריו הנפלאים של 'הקב הישר': 'ויש קבלה ביד שכל טורח שאדם מטריח את עצמו לכבוד יום טוב של פסח, והוא עיף יגיע מהטורח הזה, או יבסס על זה הוא הורג את כל המניקים הנקראים נגעי בני אדם'. 'נגעי בני אדם' הם כל החרדות שלנו, מכל מיני מחלות ובעיקר ממחלות רוחניות המצויות לרוב בדורנו, והנה מביא לנו בעל הקב הישר סגולה בדוקה להינצל מהחרדות, וזאת על ידי הטורח והעמל ליום טוב של פסח.

כדאי להדפיס את הדברים הללו ולשים אותם עם מגנט על המקרר.

פסח כשר ושמה, מתוק וכן חורין.

סיפורים קטנים של גאולה

התנצלות:

בגליון הקודם, התפרסם במדור זה סיפור, תחת השם מ. קרייטמן. מדובר בשגיאה, והסיפור נכתב על ידי ח. פרידמן, (והופיע בגליון 'קורות בתינו'). ועם שתיהן הסליחה

הבית כולו נקי ורוחץ, השדות מסביב מנוקדים כמו בד ציור קסום ששלח הקדוש ברוך הוא עם האביב, בגדים חדשים תלויים בארון וריח שאין כמוהו בשנה כולו - ריח של תבשילי הפסח ממלא את הבית בהתרגשות מיוחדת. עוד מעט...

בזמן כל כך עוצמתי הנפש נמתחת ומתכווצת, מתאכזבת ושוב מוקוה, רוצה, כל כך רוצה להיות באמת כרצון הבורא יתברך, לעשות את הדבר הנכון, להיות במקום הנכון. אך בין החרכים והסדקים מתגנבות ללב מחשבות, דאגות, פחדים, תחושת החמצה, למה אני לא מצליחה למצות את הרגעים הנשגבים האלו? למה אני שוב נופלת לקטנות, לעייפות, לתסכול מערימת הכלים האינסופית, למה הילדים לא יכולים לעזור קצת יותר? ולמה חצי שעה אחרי הסעודה כולם שוב רעבים...

לפעמים נדמה לי שאין לי כוח יותר, לא רק שעמלתי במשך ימים רבים לנקות את הבית, אלא גם בפסח עצמו העמל נמשך... נמשך...

פסח עובר על כל אחת אחרת. כל בית וכל אשה מתייחסות אליו באופן שונה, אך דבר אחד ברור - אף אחת לא נותרת אדישה לפסח! קיבצתי כאן כמה סיפורים ששמעתי משכנות, חברות, אחיות לעמל הפסח, נשים שזכו כולן, דווקא דרך ההכנה הרבה והעמל - להיגאל.

אני מבחוצ

"בשנה שעברה, מספרת לי שכנתי 'הקדוש ברוך הוא החליט להוציא אותי מהתחרות. זהו. הגיע זמן הגאולה!"

"ואיך הוא עשה את זה?" אני מסתקרנת.

"תמיד הייתי מתבלת את ניקיון הפסח שלי בהרבה מתח, הרבה עול ולחץ, זה היה חלק בלתי נפרד מהתפריט של ערב פסח. היה לי סדר קבוע שהתחיל בט"ו בשבט, עלה מדרגה בראש חודש אדר ונכנס לשיא הכוונות מיד אחרי פורים. אצלי תמיד אוכלים שבת הגדול במחסן ושבוועיים לפני פסח חמץ כבר לא נכנס מהדלת.

אבל בשנה שעברה, יומיים לפני ט"ו בשבט, בעלי קרא לי לשיחה.

"השנה אני רוצה ערב פסח אחר". הוא אמר לי. "במשך שנים נתתי לך לעשות כרצונך וראיתי המון מתח, לחץ, עצבים. אני לא מבין למה צריך לנקות את החמץ במשך חודשיים, זה ממש לא נראה לי נכון. השנה, אני רוצה שתתחילי רק בראש חודש ניסן ולא יום קודם."

הרגשתי שהשמיים נופלים עלי. ראש חודש ניסן? השם! איך אני אספיק? הרי חודשיים בקושי הספיקו לי בכל שנה, ותמיד עבדתי כל כך קשה, למה בעלי עושה לי את זה? מצד שני, אני כל כך משתדלת לכבד אותו ולעשות את רצונו, זהו אחד הערכים החשובים ביותר בחיי. הייתי ממש קרועה לשניים ורמת המתח, הלחץ והדאגה המריאה לגבהים חדשים. הסתובבתי כמו מישהו שנתקע לו משהו בגרון והוא לא מסוגל לא להקיא ולא לבלוע, וממש לא ידעתי מה לעשות.

למרבה המזל, סוף סוף שלח לי השם עצה טובה והחלטתי להתקשר לרבנית שאיתה אני מתייעצת לפעמים. הרבנית הקשיבה לי מכל הלב, הזדהתה והבינה את הצער שלי, אך לבסוף אמרה - "השם שולח לך השנה מתנה! תמיד חשבת שערב פסח זה את. את עושה, את מנקה, הכל תלוי בך ואם תתאמצי ותקרעי ותלחצי - תצליחי, אם לא - לא.

"אך האמת אחרת לגמרי. בכל בוקר אנחנו אומרים 'אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו... והוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים'. זוהי האמת. כל המעשים שלנו - שלו הם, רק הוא יחליט. אנחנו צריכים להשתדל, אבל אין שום קשר בין התוצאה לבין ההשתדלות. העיקר הוא לרצות, להסכים, לעשות בשמחה את התפקיד, ומה בדיוק יהיה - זה כבר לא בידינו. בן אדם יכול להתאמץ בכל כוחו ופתאום יקרה משהו שיהרוס הכל, או להיפך, אדם חלוש שמתקשה מאד - יכול לראות ניסים. העיקר הוא כוונת הלב, וסוף סוף השם יביא אותך לפסח כשר ושמח גם עם שבועיים נקיין, אם רק תאמיני שזה אפשרי. ולפסח הזה תגיעי כבר אחרת, בת חורין אמיתית, מבינה שלא כוחה ועוצם ידה עשה לה את הנקיין הזה, כי אם - 'אנוכי ולא מלאך..."

ללא תחרות

"שונאת תחרות!" מספרת ריבי חברתי. "מאז ומעולם תחרות בשבילי זאת מילה שנואה במיוחד. אף פעם לא הבנתי איך אנשים מתנדבים מרצונם ואף משקיעים את כל מרצם וכוחם בכל מיני תחרויות כאלו ואחרות, אלי זה לא מדבר!"

אולי זה קשור לעובדה שגדלתי כל חיי כילדה בתוך תחרות לגמרי לא הוגנת, תחרות בה הייתה מנוצחת אחת קבועה והיא אף פעם לא הייתה אני, אלא אחותי הבכורה. אצלנו בבית כולם ידעו שמלכי היא 'מספר אחת' בהכל, לא רק במיקומה המשפחתי, היא פשוט הילדה המושלמת. לידה לא היה לנו סיכוי לעולם, אבא העריץ אותה הערצה בוטה וגלויה שפצעה את ליבי הקטן ולא הותירה לי שום הזדמנות. כל מעשה שמלכי עשתה תמיד היה מדהים, מעורר השתאות, מושלם. ואני נותרתי לעולם - היבוגנית.

לצערי הרב לא רק אבא השווה ביני לבינה אלא גם המורות. כשנכנסתי לכיתה והמורות היו שומעות את השם מישקולץ, מיד היו מחייכות בהנאה ואמרות - אוהו, אחות של מלכי?

אך החיוך היה הופך להיות חיוור במהלך השנה וציוני ה-85 עד 89 שהצלחתי להשיג במאמצים לא מועטים, אף פעם לא דמו למאיות של אחותי הגדולה. גם מצד החברה, תמיד כשהטלפון צלצל ידעו כולם שהוא עבור מלכי, לי היו טלפונים בודדים אם בכלל.

עם השנים הרבה דברים השתנו, ברוך השם אני מאד מרוצה מחיי והשם נתן לי הצלחות רבות, אני מאד אוהבה ומקובלת בחברה בה אני חיה ויש לי משפחה מקסימה ובעל נהדר, אך עדיין - לא יכולה לסבול תחרות. תמיד הקפדתי למצוא לי עבודות בלעדיות, כאלו שבהן לא תהיה לי שום תחרות, ועד היום, אפילו בגיל 38, כשמישהי מתחרה בי אני מרגישה את הבטן מתהפכת בקרבי והרגלים מתחילות לרעד.

אולי לכן, אני שונאת את ערב פסח. שונאת.

לא שונאת לנקות, את זה אני דווקא אוהבת, וחושבת שאני אפילו עושה את זה טוב מאד. הפסח שלי כשהוא רק לעצמי, הוא ההזדמנות שלי להגיע אל כל הבית כולו, לטפח אותו מבפנים וזה מאד יפה בעיני. עד - שמתחילות ההשוואות. לא יודעת מה זה עושה לאחרות, אבל אותי ההשוואות פשוט גומרות. כשאני שומעת איפה השכנה שלי והגישה שלי ובמיוחד איפה האחות שלי אוחות - אני מקבלת חלישות הדעת כזו, שאני ממש לא מצליחה לקום, להתרומם ולהמשיך. בכל שנה, "תחרות הניקיין" הארצית שנערכת בכל ערב פסח שאבה את כל הכוחות שלי ולא היה לי מושג איך אפשר לצאת מזה.

מי שעזר לי לעשות שינוי היה דווקא בעלי. בחכמותו ובעדינותו, אחרי שסיפרתי לו מה עושות לי ההשוואות - אמר לי - "נראה לי שיש לך עכשיו הזדמנות משמים להתאמן בנושא שכל כך קשה לך אתו. אל תסתכלי על זה בתור תחרות אלא בתור הזדמנות לשינוי!".

ישבתי וחשבתי איך אפשר לעשות את זה, עד שמצאתי פתרון נפלא! בכל ערב ישבתי וכתבתי לעצמי מחמאות על מה שעשיתי היום. במקום לחפש אישורים מבחוצ שאני בסדר - התחלתי לעשות רשימות בהן כתבתי איזה דברים טובים עשיתי היום, ורק דברים אמיתיים שהאמנתי בהם באמת. לפעמים היו כתובים שם דברים ממש קטנים כמעט חסרי חשיבות, אבל עצם העובדה שראיתי אותם והתייחסתי אליהם התחילה לעשות מהפך אמיתי אצלי בלב. בזכות המילים הטובות והחמות - הסכמתי להיפרד מהתחרות ולהאמין שאני שווה, חשובה, אוהבה, ועושה נחט רוח אמיתית לקדוש ברוך הוא."

שכירה עצמאית

גם עליכן משפיע החג האוסף את כל נגוהותיו ונעלם לו הרחק - בצורה של כאב חד?

עלי מאוד. מאוד.

החשש הכי ענק שלי מהחג - זה שהוא יעלם, וככה כבר בתוכו אני [הטיפשונת, יש לציין] מנסה להחזיק בו חזק, יודעת שזה לא יעזור לי מאומה, והופ - כמו כל חג ומועד שזכיתי להתבסס בהם זה כמה שנים בודדות - הוא מונפך נפונף פרידה ומותיר אותי חשופה. מבויתת. בודדה ורועדת. כן. רועדת - - -

יש לי סיפור ישן שנסיתי בעזרתו לעבד את הרגשות. הסברתי שם לעצמי ולכל מי שיתנדב לקרא, דרך גבורת הסיפור - כמה שהחג לא נעלם ולא התקפל - אלא נוסף ונערם על משיאנו והשיאנו ורוממנו. כמה שהוא הטעין והטעים ומוטען בנו הלאה. כמה שהוא כאן ואיתנו והוא כמו תמצית ותמהיל לימים הבאים. אפס. לפי התאריך - מכתבתו כבר שנים חלפו, חגים נוספו ונפנו - וכמה שאני יותר מתבגרת [בררר...] אני מרגישה יותר קטנה ורועדת.

השנה הייתי גבורה.

הצביטה היתה כה חזקה, למרות שהמוח מסביר ויודע הכל כה טוב - ואני, בנטוף מילותי מור ולבונה - ניחמתי את בני הבית העוזרים לי לארוז את הכלים הכלים ונמוגים אל השנה הבאה בירושלים, וכה ליטפתי ונטפתי:

"נכון. החג חלף עבר. בתוכנו הוא נשאר. לא משנה... מה שמשנה תמיד זה שהשם יתברך תמיד נשאר איתנו. וכשהוא איתנו - אפשר לשמוח, ותמיד יש מקום למצב רוח!"

אם היית שומעת אותי מדקלמת את המשפט היפה והמאובזר הזה היית בטוחה שמדובר פה באשה עם ראש על הכתפיים ועם כתפיים על הקרקע. אשה שהרצינואל שלה חזק והגינדי, והרצינות שלה מעוררת קנאה או שתיים...

דא עקא, שחזרתי על זה כמה פעמים, והכל היה - אל תגלי - כדי להטמיע בתוכי את המסר.

ללא הצלחה מרובה.

עד עכשו משהו בי מבכה...

***

ואם נחפור עוד טיפה, נגלה - שהרבה פעמים מונח כאן פחד. פחד מן המטלות שזרקנו לתיקית ה"אחרי פסח" הוירטואלית שתמיד נעמדת פתאום על רגליים אחוריות. פחד מלתפקד ברצינות בחזיתות שאין לנו כח אליהן. פחד שלא נעמוד ביעדים. פחד שלא נסמן וי על כל השורות העמוסות ביומן.

לפעמים, מול פיק ברכיים שתוקף אותי מול הר מטלות ופסגות של צרכים שעלי לבצע - מתחשק לי פתאום להיות ילדה קטנה של אמא. תלונית. לא חייבת. פטורה. משוחררת - ואוהבת שמש ואור יום שבוקע.

הנה אמרה מעודדת ששמעתי: "אנן, אגרי יומא אנן". **אנחנו, שכירי יום אנחנו.**

זהו. שכיר יום עושה את שלו, רגוע ושלו, ולא מתעניין בתוצאות. התוצאה היחידה לנגיבו זה שהוא עשה. פעל. נסה. עמד במה שקצב לו בעל הבית - וזהו. לא מעניין אותו טלפונים וספקים ורעיונות ורצונות וסחורות שנתקעות ומה מחר ואתמול ובעוד שנתיים. שנתו לא תופרע ומנוחתו לא תוטד בשל ניירת ממתנה או מטלות שלא בוצעו. הוא מצדו עשה את שלו - ושלום. להתראות מחר - עם ראש קטן. נקי. פנוי. אוהב בוקר שנתלה על ההרים וצובע את הגבעות והפסגות והעמקים - - -

יומן מושגים

מיומנה של 'מקורבת'

במדור זו יובאו פרקים מ'יומנה' של לאה. בעלה התחיל לעסוק בתורתו של מוהר"ן מברסלב, וללכת בדרכו. והיא מנסה להתמודד, להתעניין, ואולי גם ללמוד. יש לה שני חברות; מירי - הליטאית שמנסה 'להזהיר' אותה, ופייגי - הברסלבית, שדווקא מעודדת אותה.

פרק א

אני לא יודעת מה עובר על בעלי, אני פשוט לא מכירה אותו לאחרונה, כל מיני רעיונות חדשים יש לו בראש, ואין לי מושג איך אני אמורה להגיב.

עד לא מזמן היינו שנינו ליטאים שרופים, עושים בדיוק את מה ש"צריך" לעשות, ולא עושים בעיות. בוקר אחד, כשהוא ממתין לחברותא שלו בכולל, צד את מבטו עלון "תמים" בשם "הקבצו", זהו עלון שמביא תוכן ברסלבאי בסגנון ליטאי. מתוך סקרנות הוא התחיל לקרוא, וכשהחברותא הגיע הוא היה צריך ממש לנער אותו כדי שיבחין בו...

במהירות הכניס את העלון לכיס, מחכה לשעת כושר....

מאז הכל השתנה, הוא הכניס כל מיני ספרי ברסלב לבית, הולך לשיעורים של רבנים, לא, איך הם קוראים לזה? משפיעים! כמה פעמים הוא הלך לבית הכנסת שלהם, להכיר, להריח.. לנשום.. לא לדבר שהוא התחיל לקום באמצע הלילה, סליחה, בחצות, ופעם אחת הוא אפילו הלך לאיזה יער, אני לא מעיזה לספר את זה לאף אחד, מה זה השיגעון הזה? אבל ביומן אפשר לכתוב הכל..

כמובן שהוא גם מתחיל עם שטיפות מוח עלי, כל יום הוא עושה לי שיעורים והרצאות, אמרתי לו שבעיקרון אם זה משמח אותנו, לבריאות! אבל אני לא מרגישה שזה קשור אלי, וחוזר מזה, אני רוצה להבין: מה היה חסר לך?? ומה מצאת שם??

הבעיה היא שקשה לו להסביר, הוא אומר שזה מחייב אותו... (לא שמתי לב שהוא גסס קודם) משנה לו את כל הלימוד... (מה לא היה טוב שדרש שינוי?) שהוא פתאום מתחיל להתפלל... (אז לאן הוא יצא כל בוקר ברבע לשבע?) שהוא מתחיל להתקרב להשם... (כל זה רק ההתחלה??)

תכלס, הבן אדם מסתובב עם חיוך על הפנים, מבסוט כאילו גילה את אמריקה,

ואני? לא יודעת את נפשי.

אתמול בערב שמעתי דפיקות נמרצות על הדלת, בפתח עמדה מירי, השכנה מלמעלה, והבעה מודאגת בפניה.

"הכל בסדר?" שאלתי אותה, היא נראתה נבוכה, אבל היתה החלטית לגמרי.

"תראי, אני באמת לא רוצה להתערב, אבל את חייבת להציל את הבית שלך. לטובת כולכם. על זה נאמר: חכמת נשים בנתה ביתה!"

"משהוא לא בסדר?" שאלתי בתמימות.

"לא בסדר? זה נורא ואיום! בעלך אברך נפלא! למה צריך להכניס לו שטויות למח?? לא חבל עליי?? בעלי בעצמו ראה אותו יוצא מחנות ספרים עם ערימת ספרי ברסלב! אצלנו

בבית היה אסור להכניס את הספרים האלה! מי יציל אותנו אם לא את???"

באמת שלא ידעתי מה לומר, אבל למזלי היא בכלל לא חיכתה לתשובה, אמרה את שלה ועלתה חזרה לביתה, תוך כדי שהיא מוסיפה: "אל תגידי שלא הזהרנו אותך.."

טוב, הבנתי שהיא מגזימה, אבל היא בהחלט הבהילה אותי, לא הצלחתי להגיד מה אני מרגישה, ביד רועדת חייגתי אל פייגי חברתי מהסמינר, פייגי באה מבית ברסלבי ונשואה לברסלבר, ואי אפשר לומר עליה שהיא לא נורמלית. היא מיוחדת! ויש לנו קשר טוב עד היום.

פייגי לא היתה בהלם. היא אמרה שהמשיח מתקרב וזה לא פלא שכולם רוצים מחפשים משהו יותר אמיתי. היא הסבירה לי שגם אברך חרדי ש"הכל טוב איתו" יכול להרגיש צמאון בנפשו, "צמאה נפשי לאלוקים", ופתאום כשהוא מוצא כאלה דיבורים של חזקו וקירבת ה', דיבורים השווים לכל נפש שנכתבו לפני מאתיים שנה אבל בדיוק בשביל הדור שלנו, פתאום הוא מבין מה היה חסר לו.

היא הוסיפה והסבירה שהחיפוש הוא מעלה נפלאה לכשעצמה, כי רוב הבני אדם חיים את החיים כמו שהם, וכמו שהתרגלו עד היום, ומעולם לא עצרו וחשבו על משמעות החיים, וכשאדם "מחפש" את עצמו, ואת הדרך איך להתקרב לה' באמת, הרי אז הכל נובע ממקום הרבה יותר כנה, הרבה יותר אמיתי, ואז כל החיים עולים בכמה רמות, כי הלימוד הוא יותר פנימי ואמיתי, והתפילה יותר פנימית ואמיתית, היחס לאשה והילדים הרבה יותר כנה ואמיתי, וכך כל פרט ופרט, ובינינו הרי בוודאי אנו מעדיפים שהבעל שלנו יהיה "הוא" ולא מה שהחברה מכתבת.

היא גם אמרה שמי שרוצה באמת קשר עם ה' ולא רק להעביר כרטיס כאן בעולם הזה, ובפרט בדור שלנו שהנסיונות כל כך מתרבים, ואין אדם יוכל להגן על עצמו בכוחותיו - אז הוא מבין שהוא חייב להתחבר ולינוק מכח גדול יותר, וכשהוא פוגש כאלו עצות וחיוקים נפלאים, אין שמחה גדולה יותר מלמצוא כזה אוצר.

האמת, שאם אני חושבת בכנות, יש משהו בדבריה, אני צריכה לעכל את זה, אולי זה ירגיע אותי.

נזכרתי גם בסיפור שקראתי פעם. תלמיד חכם אחד הגיע אל הסבא מנובהרדוק וביקש שיגיד לו מי הבחור הכי טוב בישיבה ואותו יקח לביתו לחתן, אמר לו הסבא: "פלוגי הכי מתמיד, אלמוני הכי עילוי, הבחור ההוא הכי כשרוני, אבל הבחור הכי טוב זה יעקב ישראל!" שאלו האב: "ובמה הוא הכי טוב?" ענה לו הסבא: "הוא הכי מבקש! וזה הכי חשוב!"... הוא אכן לקחו לחתן והוא גדל והיה הסטיפלר.

נראה לי שאני צריכה להפנים את זה, שהביקוש והחיפוש הם דברים גדולים וחשובים.

אוהו יסתדר. בטח שהוא לא צריך את הדחיפות שלנו. וכמה שהוא דוחף אותנו להבין את זה בלב! לא בחתיכה האפרפרה ששוכנת בראש שעל הכתפיים...

את. איזה יופי. להיות שכירה עצמאית ומרחת.

ביום חול - בדיוק כמו ביום חג.

הו, כמה ניחם אותי המשפט הנצחי הזה של חז"ל. כמה יפה הוא מנסה לצבוע את החיים שלי ואת השורות העמוסות ואת הצרכים הנוקשים בדלת לבי בלי רחמים.

אני רק שכירה, חבר'ה. שכירה אצל אבא שלי. ואתם יודעים מה? לכל הרהור טורדני או מקפיץ אני עונה: "הי, זה לא באחריותי.

עשיתי את שלי. והאמת? הבוס יסתדר!"

מאגר שידוכים מבית 'היקבצו'

בחור יקר!

מתלבט מה בדיוק מתאים לך?

רוצה משפחה בסגנון 'ליטאי' אבל ברסלב מדבר אליך?

בדיוק בשבילך אנחנו כאן!

מאגר שידוכים יחודי ואיכותי מבית "היקבצו"

במאגר תוכלו למצוא הצעות מגוונות של שידוכים - ברמות התקרבות שונות.

סודיות מובטחת!

להרשמה וקבלת טופס, נא לפנות לטל: 058-326-06-47 או למייל: a9996560@gmail.com

נ.ב. מיועד גם למשפחות שמחפשים לבתם בחור בסגנון כזה

מספיק התרוצצת,
עכשיו שהיים ייקרע עבורך...

**שבת
בארץ**

התועדות וקומז'ץ
עם הרב דוד גבירצמן שליט"א
ולחקת כלי זמר

אחרי שעשית כל כך הרבה עבור כולם
ועוד רגע תעמוד לפני ים של התחלות חדשות
אתה זקוק לתעצומות שיכינו אותך לקראת קריעת-הים אישית
ופריצת מחסומים ברוחניות ובגשמיות
תן לעצמך את החתימה המושלמת לחג החירות, והכנת כלים לגאולת הנפש

יום רביעי יט בניסן (ד' דחוי"מ פסח) בית הכנסת היזדים (קומה עליונה)
חלל מהשעה 20:30 ועד חצות לילה רח' אדוניהו הכהן ירושלים

דמי השתתפות 80 ש"ח | 058-3230508 דוד הרצוג | 052-7172452 דוד קליגמן

יחסי מס 2000 לבני נתיבות תיקופות

מרגיש חשוך לפעמים?

מחפש קצת צבע באמצע היום?

רוצה להתחזק?

ניתן לקבל

חיזוק יומי קצר ולעניין

(מקסט עד 300 מילה)

מאת הרב

ישראל מאיר גלינסקי

שליט"א

לקבלת החיזוק ניתן לפנות לאימייל:

ale148148@gmail.com

הזדמנות פז לנשים

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה תתקיים נסיעה קבוצתית
לנשות 'חניכי הישיבות'
לאומן

לציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב זיע"א

נסיעה קצרה ואיכותית / אווירה מתאימה / בליווי והדרכה מקצועיים ומרתקים /

נסיעות פנים ואש"ל ברמה גבוהה

בהשתתפות:

הסוכרת א. מייזליק תחי' / האמנית ח. עשהאל (דורון) תחי' / הרבנית ב. גלינסקי תחי'

בתכנית:

- ◆ שיעורים מגוונים ומרתקים; על מהות המקום, תולדותיו של מוהר"ן מברסלב, תורתו ודרכו
  - ◆ סיפורים וחוויות מרגשים.
  - ◆ נסיעה לברסלב (לציונו של ר' נתן מברסלב זיע"א)
  - ◆ 'פאנל' מיוחד ומרתק
- אודות האם ובמה תורת ברסלב מיועדת לנשים

הנסיעה תתקיים מיום שלישי (ו' תמוז), ועד יום חמישי (ח' תמוז).

מספר המקומות מוגבל!!!

מחיר הנסיעה: \$590 בלבד

מחיר לשניים: \$570 לכ"א

לבירורים והרשמה:

(בשעות הבוקר) **058-326-0647**

(בשעות הערב) **053-310-9760**

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

כבוד - חיובי או שלילי

(ר"ה טז.) והמחלל את השם, לא מועיל לו לא תשובה, לא יום הכיפורים ולא ייסורים, רק מיתה רח"ל (יומא פו.). ולא רק לגבי אחרים, אלא גם נותנים לנו עצות איך לזכות בעצמנו לכבוד; "איזהו מכובד, המכבד את הבריות" (אבות ד, א), "כל המכבד את התורה, גופו מכובד על הבריות" (אבות ד, ו), "כל העוסק בתורה מבפנים, תורתו מכרות עליו מבחוץ" (ברכות נו.). "למד מאהבה וסוף הכבוד לבוא", "כבוד חכמים ינחלו", ועוד הרבה.

מצד שני, הכבוד נחשב למשהו שלילי. אחד מקנייני התורה הוא 'מתרחק מן הכבוד'. על אהבת הכבוד נאמר שהיא מוציאה את האדם מן העולם. וגם במציאות העולם - הדבר הזה מולול ושנוי מאד, וכדברי המפרשים (תויו"ט) 'שאין שנאוי לבריות כמו הרודף אחר הכבוד'. ואם כן, אם אכן מדובר בדבר כל כך גרוע, מפני מה עלינו לתת את הדבר הגרוע הזה לתלמידי חכמים, ומפני מה עלינו לחפש עצות כיצד להגיע לזה.

הפלא הגדול ביותר הוא המאמר הידוע (עירובין יג) "כל הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו, וכל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו". יש כאן דבר והיפוכו; מצד שני נראה שכדאי לברוח מהכבוד. זאת אומרת שהכבוד הוא דבר שלילי, ובאותה נשימה מבטיחים לנו, שאם אכן נברח ממנו, הוא ירדוף אחריו - וכי ברכה היא זו או קללה. והרי זה כאומר 'כל הבורח מן התאוה, התאוה רודפת אחריו'...

כבוד - שורש הנפש

הכבוד, לא רק שהוא דבר חיובי, אלא הוא מחויב המציאות. הנפש של אדם נקראת כבוד, כמו שרואים בכמה פסוקים 'למען ימורך כבוד', 'עורה כבודי', ועוד. והסיבה לכך היא מושג שהכבוד הוא שורש הנפש (ליקוטי מוהר"ן סז). הנשמה שלנו באה מיכסא הכבוד, וממילא היא נמשכת בטבעה לכבוד, וזהו כל חיותה.

אין אדם בעולם שאינו זקוק לכבוד. מדובר בצורך חיוני - לא פחות ואף יותר - מאויר לנשימה. האויר נצרך עבור הקיום הפיזי (לא רק, אך אין כאן מקומן). ואילו הכבוד נצרך עבור הקיום הנפשי והרוחני. אדם ללא כבוד, אינו יכול לחיות, ומבואר בספרים כי לו יצויר מציאות בה אדם אינו יכול להשיג כבוד בשום אופן, הוא ימות מיד.

המשך בעמוד ב' <<

הכבוד, מצד אחד מצריך כל כך חיובי, אין מי שלא זקוק לו. ומצד שני, הוא כל כך מבזה. לא רק בספרים - אלא גם במציאות. העולם מולול מאד במי שדורש כבוד, למרות שבתוך לבו של כל אחד, זה בדיוק מה שהוא רוצה. בקיצור, רוצים אותו מאד, אבל מתביישים לבקש, ומזלזלים במי שמעו לעשות זאת.

בספרים הקדושים הנושא הזה בהחלט מדובר, ובכיוון שלילי מאד. החל מדברי חז"ל שמציגים אותו בשורה אחת יחד עם 'הקנאה והתאוה', ואומרים על שלשתם שהם 'מוציאים את האדם מהעולם', וממשיך בכל הספרים, שמדברים על הסכנה שברדיפת הכבוד, ועל גודל הגנות שבדבר.

אמנם, לשם כך בעצמו - כדי להפסיק לרדוף אחריו, עלינו ללמוד אותו בצורה 'פנימית'. להבין את מהותו של הכבוד, ומניין נובע הצורך הנואש בו. ומתוך כך, נראה מהי הצורה להתפטר ממנו, אולי דווקא על ידי שכן נשיג אותו.

***

בתורת מוהר"ן מברסלב, הנושא הזה מופיע בכמה וכמה מאמרים, ומכמה זוויות - הן חיוביות, ואפילו מאד. והן שליליות, וגם הם 'מאד'. המאמר דלהלן מבוסס בעיקר על מאמר אחד (ליקוטי מוהר"ן סימן ו), שעוסק בשני הצדדים כאחד, ומעמיד אותם זה מול זה. ואולי עוד חזון למועד, לנגוע בו מוזויות נוספות.

לאחר שעסקנו בהרחבה בעניין 'התאוה'. שכוללת שלשה נושאים מרכזיים; אכילה, קדושה, וממון. עלינו להתקדם ולהבין את הבסיס המרכזי שעומד מאחורי כל התאוות, והוא 'הכבוד'. ולאחר מכן נוכל לעסוק גם כן בנושא 'הקנאה', שמורכבת מכבוד ותאוה גם יחד. ולכן שלשתם יחד משמשים כ'חברים טובים', ויחד הם מוציאים את האדם מן העולם.

ומזה טובה מרובה - השימוש הנכון בהם, 'מכניס' את האדם אל העולם, והכוונה אל העולם הפרטי שלו, העולם האמיתי שאליה הוא זקוק.

כבוד - טוב ורע

מצד אחד, דורשים מאתנו 'כבוד'; עלינו לעסוק בכבוד שמים, 'לכבד' את התורה, ולהתנהג בכבוד לתלמידי חכמים. וכן להיפך, העונש החמור ביותר הוא על 'לזולל' - המבזה את המועדות, אין לו חלק לעולם הבא (אבות ג, א), המבזה תלמידי חכמים, אינו עולה מהגיהנם לעולם

דבר המערכת

ל"ג בעומר

פלאי פלאים.

ל"ג בעומר - הוא חג שאינו מופיע בהלכה. שם מופיע רק שמופסיקים 'להתאבל' בו, אבל לא 'לשמח' בו ולעשות ממנו יום טוב. זה הפלא הראשון.

הפלא השני - שחוגגים אותו במקום מסוים בלבד. כל חג חוגגים אותו בכל בית בישראל, ולא רק במקום מסוים. המקום של ל"ג בעומר - הוא במירון. וגם מי שחוגג במקום אחר - הוא מתוך התקשורת לרבי שמעון שנמצא במירון.

הפלא השלישי - קוראים לזה 'הילולא', שפירושו חתונה. מה פתאום חתונה? מי מתחתן? וזו לא מליצה - השמחה שיש שם, הריקודים והשירים, האוכל והשתיה, וכל המצב - אין לו שום תיאור אחר חוץ מ'חתונה'. אבל מה? של מי?

***

אז כנראה שהפלאים הללו, הם בעצמם ההסבר המופלא.

יש את התורה, ויש את פנימיות התורה. לכאורה, אין שום הבדל ביניהם; אותה שבת, אותם תפילין, אותם מצוות ואתם הלכות. ובכל זאת - ההבדל ביניהם הוא עצום, הרבה יותר מההבדל בין מרק קר למרק חם.

גם נישואין יכולים לעשות בצורה טכנית. החתן והכלה עוזבים את בית הוריהם, ועוברים לגור בבית חדש. למה לעשות רעש? האם כל העולם צריך לדעת על זה? ומה זה קשור לתזמורת, פרחים, אוכל וריקודים?!

התשובה מיותרת. כל אחד יכול לשער איך ייראו חייהם של זוג כזה, שבסך הכל עשה מעבר טכני, והעתיק את הכתובת שבתעודת זהות מהכא להתם. כך גם נראה חייו של 'יודי', שהתורה בסך הכל אומרת לו איפה לגור ומה לעשות או לא לעשות.

***

פעם בחיים, חייבים לעצור את הכל. לנסוע למקום מסוים, ושם לרקוד עד התקרה - כדי להרגיש את מה שקורה כאן באמת. ואז, גם החלקים הטכניים הופכים להיות 'חיים'.

וזה בדיוק מה שאנחנו עושים בל"ג בעומר. הולכים לרבי שמעון או מתקשרים אליו - כדי שיעשה לנו 'חתונה' עם התורה ועם השם יתברך. ומאותו רגע, כבר הכל ייראה אחרת. אותה שבת ואתם תפילין - אבל צבעוני וחי, ולא שחור לבן ויבש.

בגליון הנוכחי נגענו מעט סביב הנושא, הן בנוגע לאברכים והן בנוגע לבני ביתם. ואת הפעולה הזאת אנו משתדלים להשיג באמצעות הגליון גם במשך כל השנה, מכוחו של רבי שמעון והצדיקים בעקבותיו, שגילו לנו את הפנימיות של התורה.

עולו אתו ואתכנשו להילולא דבר יוחאי

הנושאים הבאים:

אלול - המקום
תשרי - יום כיפור
חשוון - גאווה

סיון - תוכחה
תמוז - מחלוקת
אב - הזמן

'כבוד' פירושו - 'ערך'. בעל חי אינו זקוק להרגיש שמעריכים אותו, ואין לו שום נפקא מינא אם הוא 'שוה', האם הוא נצרך, או שהוא 'סתם' נמצא בעולם. אבל אדם, מטבעו [הפנימי] זקוק להערכה, ולהרגשה שצריכים אותו בעולם, ושהוא אינו נמצא כאן סתם. כשאדם מרגיש שהוא 'סתם' נמצא כאן - וזה לא מעניין אף אחד, ואין מנחם ותועלת לאף אחד - למה לו חיים.

לצורך ההרגשה הזאת, אדם מוכן לעשות הכל. ואפילו להמציא הנהגות משונות או משוגעות - כדי להשיג את האישור, שאכן הנוכחות שלו מורגשת, ויש משמעות להימצאותו כאן. אפילו משמעות שלילית, אבל משמעות. העיקר לא 'סתם'. יש אנשים, שינסו להשיג את האישור מבעלי חיים או אפילו מצמחים, העיקר לקבל בשורה תחתונה את המסר: יש לך ערך, אתה שווה, צריכים אותך.

יש שאינם מסתפקים במשמעות בעלמא, אלא רוצים להרגיש שיש להם משמעות 'היסטורית', שתיחקק בדפי ההיסטוריה, ולכן הם מקדישים את חייהם כדי להביא לעולם בשורה חדשה, או לעשות משהו קיצוני שעושה רעש, ורק כך הם חשים את המשמעות והנחיצות שלהם בעולם.

כבוד - פנימי וחיצוני

כאשר אנו נדרשים 'לכבד' משהו או מישהו - הכוונה היא לגלות את 'הערך' שלו. התורה היא דבר 'יקר ערך, וכן תלמידי חכמים, וכמוכן גילוי השם 'יתברך. ולכן, אנחנו צריכים לנוהג כלפיהם בתנועות ופעולות שמבטאות הערכה. ולהיזהר מכל פעולה של 'זלזול' שמבטאת חוסר ערך. מחמת כן, גם את הערך שלנו - אנחנו מנסים 'לקבל' באותה צורה; על ידי פעולות ותנועות של הסביבה - שמבטאים הערכה כלפינו.

נמצא שיש כאן דבר והיפוכו. מצד אחד - הכבוד הוא משהו פנימי. תחושה נפשית פנימית של 'ערך'. דהיינו הרגשה שממלאת את הלב בסיפוק והרגשה טובה ש'הנה, צריכים אותי, אני לא סתם, אני לא אויר, לא מיותר כאן בעולם'. ומצד שני, מה שנותן את התחושה הזאת - הם פעולות חיצוניות. פעולות שהסביבה מתנהגת בהם כלפינו, ומבטאת בזה את הערך שלנו.

כשנותנים למישהו 'כבוד', כגון ששרים לו או מלווים אותו או קמים לכבודו - מתכוונים בסך הכל לבטא שיש בו משהו פנימי, שמאד מוערך ושוה. אבל הפעולות הללו בעצמם - אין בהם שום משמעות כשלעצמם. ואילו יעשו כן לדבר שאין בו ערך, כגון שיעשו אותו 'ישולחן' או 'בול עץ' - זה יהיה מיותר. ואם יעשו את זה למשהו מבוז, כגון לכלב או אדם שפל - זה כבר מעורר סלידה.

וכאן בנקודה זו טמונה הסכנה; מחמת הצורך באישור מהסביבה החיצונית - על 'הערך' שלנו, שמתבטא בתנועות חיצוניות שנקראים 'כבוד' - אנו עלולים 'לשכוח', ולעשות מהתנועות בעצמם מטרה, ולחשוב בטעות שהן הן ה'כבוד' בעצמו. וממילא: א. לא לשים לב לכבוד האמיתי שיש לנו, דהיינו הערך הפנימי. ב. להיות תלוי בפעולות הללו.

כבוד מלכים

דווקא לכן, אנו אמורים להתרחק ולברוח ככל האפשר מהכבוד. לא מהכבוד בעצמו, כי ממנו אין צורך לברוח, ואי אפשר לברוח, אלא מאותם פעולות חיצוניות שאנשים עושים לנו, ואנו קוראים לזה 'כבוד'. כי מי שרודף אחר ה'כבוד' הזה, אזי ה'כבוד' האמיתי בורח ממנו, ונעלם מעיניו. הוא לא מרגיש בו, ולא מחפש אותו, וכלל לא יודע על קיומו. ולהפוך, כל הבורח מה'כבוד' החיצוני, אזי הכבוד האמיתי יודף אחריו.

אז מה הפתרון. אם נברח מהכבוד שאנשים נותנים לנו, מניין נקבל את ה'כבוד'. הרי את השווי והערך אנו מוכרחים לקבל ממישהו שהוא 'חיצוני' לנו, ולא מאתנו בעצמנו. התשובה היא - מהשם 'יתברך'. הוא זה שיועד באמת כמה אנחנו שווים. קודם כל - מעצם מציאותנו בעולם. אם אנחנו כאן - אות הוא שהוא 'צריך' אותנו כאן. ובנוסף, הוא זה שיועד להעריך כל צרון, כל תנועה, וכל משהו של טוב, שבעולם אינו נחשב בר ערך, ואינו מצדיק 'כבוד', אבל אצלו יתברך הדבר נחשב בהחלט.

מי שאין לו את הכבוד הפנימי - אינו יכול בשום אופן לכבד אחרים, ראשית - משום שגם את עצמו אינו מכבד, כלומר אינו מעריך. ושנית - משום שזה על חשבוננו. לעומת זאת, מי שיש לו את תחושת הכבוד הפנימית - הוא זה שגם מכבד אחרים. לא בתור 'שמור לי ואשמור לך', אלא משום שהוא באמת מרגיש מה זה 'ערך', ויודע שיש את זה אצל כל אחד. הוא גם לא חושש 'להפסיד' את הכבוד שלו, כי הכבוד שלו הוא משהו מהותי שאף אחד לא יכול לקחת לו.

הילולא דבר יוחאי

שאינן יודעים מהו הרשב"י, ועושים ממנו ציון שעושה מופתים, והן נכון הדבר, כי בוודאי אפשר לפעול אצלו הכל, אך למעשה מה היתה כוונתו, מה הוא רצה?

רשב"י רצה לעורר את העולם שיהיה בבחינת 'עיר וקדיש' - להיות 'עירני' וכך להיות 'קדוש' (עניין ליקוטי הלכות נזיקין ד).

הרבה אנשים באים לציון הרשב"י ועושים מסירות נפש גדול מאוד לשם כך ואז מגיעים למירון ורואים שם הרבה אנשים וצפוף להם ואין להם מקום לשבת ולישון וכו', ואמנם יש הרבה שאוהבים את זה מאוד, אבל יש כאלו שמאוד קשה להם.

והאמת היא שיש לדעת שהרשב"י אמר "אנן בחביבותא תליא", היינו שכל אורו הגדול תלוי כפי האחדות והתכללות הנפשות זו בזו. דווקא הרעש והבלבול של המון אדם, יכול לעורר את האדם שיפסיק לחשוב מעצמו ומיישותו, להתחיל לחשוב מהשכינה הק', מהנחת רוח שיש לו ית' מכל אחד [שהוא עיקר מתיקות הדביקות שיש ביהדות], כל אחד וסגנונו ומנהגו.

והרי רואים בחוש איזה אור של אחדות יורד לעולם במירון ביום זה, כל המחיצות נופלות וכולם רוקדים בשילוב ידיים באהבה נפלאה ומיוחדת. וכאשר נסתכל על הרעש בעיניים כאלו, אזי אדרבא כל הרעש והבלגן הזה, יכול מאוד לעורר את האדם להתחיל לחפש באמת את השי"ת, שהוא יהיה למלך על כל הארץ, ואזי אדרבא "ברוב עם הדרך מלך", כולם יחד יש להם משאלת לב "רצוננו לראות את מלכנו בהילולא דבר יוחאי" וגם אני בתוכם, ומתוך כך אפשר לבקש ולהתחנן ליכות לאור תורתו של הרשב"י שהוא דרך המלמד אותנו לחשוב רק מכבוד ה', ולהאמין במושג "יהודי" ובמה שיש בכוחו לפעול בעולם.

ופעמים שאור זה מאיר, רק כאשר אדם נמצא בין הרבה יהודים, מכל מיני גוונים היהדות, כל אחד בדרגתו ושיטתו, ואתה מסתכל עליהם ואומר, הנה עוד בן של ה', הנה עוד אחד שעושה איזה נחת רוח לה' [אפילו שהוא לא בדיק כמנון] וכו' וכו', וכך אדם יכול להרים קצת את המחשבה מעל המחשבות שחושב מעצמו, ולחשוב מהשראת השכינה, תראה את החן האמיתי של עם ישראל. ובמחשבה זו הנך נכנס לרקוד יחד במעגל, עם יישוב הדעת או בלי, העיקר להיות חלק מהעם הקדוש זה, וזהו ממש אורו של רשב"י שאמר: אנן בחביבותא תליא, שמזה נשפע השמחה הגדולה שם, וכן לכל המשך החיים (עניין ליקוטי סוף סי' ס"א).

חברים יקרים! אחד מהדברים הפלאיים שאנו רואים בחוש בל"ג בעומר במירון הוא האחדות הנפלאה בין כלל עם ישראל, והוא באמת דבר פלא.

משל למה הדבר דומה, לחתונה אשר יש בו כל טוב, אנשים שמחים, פניהם זורחות ומאושרות, מאחלים בהארת פנים אחד לחבירו בברכת מזל טוב וכו'. והנה בפתע פתאום, נופל החשמל, חושך ועלטה, לא רואים כלום. בהלה תופס את האנשים, צעקות ודחיפות מכל עבר, אחד דורך על השני וכו'. והנה בפתע פתאום שוב חוזר החשמל, ואז נעשה רוגע ושלווה.

מה קרה? הרי לפני דקה היה שמחה ואחדות? אלא כאשר יש אור, אזי יש שמחה, מתגלה הנקודה הפנימית המקשרת בין כולם. אך כאשר נופל חושך, המחשבות בקטנות, אין דעת, ממילא כל אחד שומר על מקומו ומרגיש שכולם רוצים לדרוך עליו, ולא שח"ו מעוררים מידות רעות, אלא שהאדם נכנס לקטנות בגלל עצמו, ואז הוא שומר על מקומו ועל סמך כן הוא רב ומקנא שונא וכו'.

וכמו שאכן נראה המצב בעולם ה", [וכפי שרואים שכל מחלוקת בבית או בין החברים מתחילה בזמן של קטנות, ובשעת מעשה האדם אינו תופס שכעת הוא בקטנות, והחכם המבין זאת יודע להנצל ולברוח].

ודבר זה רואים בל"ג בעומר שאנו מתגלה עיקר כוחו דרשב"י אשר הוא מתייגע עד היום הזה, להאיר אור גדול לדעת את ה' בעולם. וכאשר מתגלה דעת זה, אזי ממילא נפעל אחדות גדולה, הלבבות נפתחים, המחיצות נעלמים. וכפי שרשב"י אמר "אנן בחביבותא תליא", שכל המושכת אורו הק' תלוי באחדות הלבבות.

אלא שצריך לראות להמשיך את הזכרון הזה, לפחות כל אחד לעצמו, לחקוק זאת חזק בלב, ולדעת שיש מושג להתאחד עם' בזמן שנעלם אור הדעת, ונמצאים בקטנות, כך נוכח להמשיך אור הרשב"י לכל השנה, להאיר חשכת הגלות. [וענין באריכות בליקוטי הלכות בית הכנסת ד', דם א', סימני בהמה וחייה טהורה ד, בענין השלום שתיקן הרשב"י, ואשר בזה תלוי כל התגלות אורו הגדול].

***

ההתקשרות לאורו של הרשב"י הוא לאו דווקא מי שזוכה על ציונו הקדוש, העיקר הוא ההתקשרות לאורו הגדול. שהרי רשב"י הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל, וזה בעצמו השתכח

כבוד

ביותר נפשו, ולא לחינם הכבוד הוא הדוחק את האדם לעשות דברים יותר מכל דבר בעולם, אלא משום שזו תשוקת הנפש, כי בשורש הנפש, הדבר שהיא הכי משתוקקת והכי רוצה היא לדעת שהיא אהובה ורצויה, אלא שמחמת ההעלמה של העולם הזה, האדם לא מזהה זאת בצורה הנכונה, ולכן הוא מחפש את הכבוד מאחרים, מה שנקרא "כבוד מלכים" אבל באמת זהו כבוד שלעולם לא יבוא בזה האדם על סיפוקו.

יעקב: מעניין שהוא נוקט את הלשון 'מי הוא זה ואיזהו', האם זה בלשון מליצה, או בסיבה מהותית יותר?

משה: הפסוק הזה נאמר אצל המון, שהוא הדוגמה המוחשית ביותר לכבוד השלילי. המון, הוא האדם שהיה לו כבוד מלכים ברמה בלתי נתפסת, שממש כולם כרעו והשתחוו לו, אבל ברגע שאדם אחד לא השתחוה לו, הוא אמר "כל זה איננו שוה לי", כי באמת כך זה בכבוד מלכים, אבל יש כבוד אמיתי יותר, שהנשמה באמת משתוקקת אליו, שזה מספק באמת את צרכי הנפש, וכפי מה שהאדם מתרגל וחי עם הכבוד האמיתי הזה, ממילא כבר לא חסר לו הכבוד מלכים והוא חי חיים שמחים ומאושרים.

חשוב מאוד לדעת את היסוד הזה - שהאדם "חייב" כבוד, רק שיש כבוד אמיתי יותר וניתן להשגה בקלות יותר, וכשאדם מבין זאת, ובמקום להילחם ברוצונו לכבוד, [שזה כמעט לא מעשי, ולכן רוב בני אדם באמת כבר הפסיקו ללחום בזה] הוא מניח בלבו את הכבוד האמיתי, כך כבר לא חסר לו הכבוד מלכים שהוא הכבוד המדומה והלא אמיתי, וכך נכנס האדם לחיים מאושרים ושמחים.

כשאדם חי כך וטוב לו עם עצמו, הוא מקבל גם את הכבוד מחברו בצורה נכונה וטובה, ולא "חוקר" כל הזמן, רגע הוא רציני, הוא באמת מכבד אותי, וכך גם הוא מכבד אחרים כי הוא לא מרגיש שזה לוקח לו מהכבוד העצמי.

יעקב: ונקודה לסיים.

משה: העניין הזה שייך גם כן להילולא דרשב"י שאנו עומדים בו בימים אלו, כי זה עיקר מה שמתגלה בפנימיות התורה שגילה רשב"י, כמה כל תנועה שלנו חביבה ויקרה לפני השי"ת, וכמה היא מאירה בכל העולמות, שזהו הכבוד האמיתי.

זה גם כן נוגע לעניין של לנהוג כבוד זה בזה שזה אחד מעיקרי העבודה שלנו בימי ספירת העומר, גם כפי שדיברנו קודם שכשאדם טוב לו עם עצמו, קל לו לכבד את השני, וגם שכשאדם מסתכל על עצמו מבטבט האמיתי הזה כמה הוא חביב ויקר בעיני השי"ת, קל לו להסתכל גם על השני באותו מבט, וממילא הוא לא מסתכל על כל הקטנונית שמפרידה את הלבבות של אנשים זה מזה מחמת כל מיני מחלוקות על כל מיני שטויות, אבל כשאדם מסתכל קצת יותר גבוה, והוא מתבונן כמה השי"ת מתפאר ומתכבד בחבירו, ממילא קל לו יותר לאהוב אותו.

יעקב: אכן דברים יסודיים ונפלאים, מעולם לא חשבתי על כך שהכבוד הוא דבר כל כך אמיתי ומהותי, אין ספק שיהיה לי הרבה תועלת מהדברים.

יעקב: שלום משה, כמה שמח אני לפגוש אותך שוב ולשוחח על מה נשוחח הפעם?

משה: על נושא שלכאורה לא קשור לעבודת ה'. הנושא של 'כבוד'.

יעקב: למה זה לא קשור לעבודת ה', הרי הבריחה מהכבוד היא אחד הדברים היסודיים בעבודת ה'.

משה: אכן אתה צודק, אבל אני לא רוצה לדבר על 'בריחה מהכבוד', אלא איך 'להשיג כבוד', וזה לכאורה לא קשור לעבודת ה'...

יעקב: לא רק לא קשור, אלא ההיפך הגמור.

משה: את האמת, אתה לא רוצה כבוד?

יעקב: לא אמרתי שאני לא רוצה. אני בן אדם ולא הגעתי עדיין לדרגה כזאת שאני לא רוצה כבוד, אבל לפחות אני יודע את האמת, שהכבוד זה הדבר הגרוע ביותר.

משה: האם כבוד הוא דבר שלילי?

יעקב: בוודאי. כמו שאמרנו חז"ל (אבות פ"ד) 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם', וגם רואים בחוש כמה נפילות נופל האדם בגלל הכבוד.

רדיפת הכבוד הוא אחד מהמונעים הגדולים מתורה ועבודת ה', ואולי המונע הגדול ביותר. כל כך הרבה אנשים נשברו כשלא קיבלו את הכבוד שרצו, או שחבריהם קיבלו את הכבוד הזה. ואפילו כשזה לא עד כדי כך, אבל כמה דברים אדם עושה לפעמים רק מחמת הכבוד למרות שהוא יודע שזה לא טוב לו ולא מתאים לו.

ובפרט דברים של התקדמות בחיפוש האמת בכל פרט מתורה ועבודת ה'; אז אם זה ללמוד כפי שהוא מרגיש תועלת ומיתקנות, אבל אחרים מזוללים בזה, וכן להתקרב לדרכים בעבודת ה' שהוא מרגיש איך הם מקרבים אותו לה', שברוב המקרים המניעה של האדם בזה הוא רק מחמת הכבוד שפחד שילעגו לו ויבזו אותו. וכן בהרבה דברים אם אדם יתבונן יוכל לראות שהדבר שהוא המונע הגדול ביותר מחיפוש האמת והליכה בדרכי האמת הוא העניין של הכבוד.

משה: צודק בכל מילה. ומה עם מאמרי חז"ל הפוכים "כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות", ו"כל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו" ומתוך כך מובן שהכבוד הוא דבר שכדאי 'לקבל' אותו. אז זה טוב או לא? שער בנפשך, הרי אנו מצווים 'לכבד' תלמידי חכמים וצדיקים, ואם הכבוד הוא דבר שלילי, איך נעשה להם דבר שלילי.

יעקב: שאלה טובה. אז מה האמת - הכבוד הוא טוב או לא. אם הוא טוב, למה לברוח ממנו, ואם לא, למה לרצות אותו.

משה: יפה מאוד. כנראה שכבוד יכול להיות טוב ויכול להיות רע מאוד. צריך רק לדעת מזה ואיך לקבל אותו נכון.

הכבוד הוא לא דבר שלילי בעצם, אדרבא הנפש במהותה היא כבוד, וזה אחד מהכינויים של הנשמה [כמו שכתוב 'למען יזמרך

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

כבוד

ראשית, כי 'יש'אל עלה בפח' שבה תחלה, דהינו שהשם יתברך צפה ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל, כמו שכתוב (ישעיהו כ"ט): "יש'אל אשר בך אתפאר", ובשביל זה ברא את כל העולם. נמצא, שכל העולם פלו נברא רק בשביל ההתפארות שיתפאר ביש'אל, וזה היה כלל הבריאה, דהינו שכלל הבריאה היה בשביל כלל ההתפארות שיקבל מישראל.

וכן פרטי הבריאה הוא בשביל פרטי ההתפארות של יש'אל. כי יש בכל אחד ואחד מישראל התפארות בפרטיות, שהשם יתברך מתפאר עמו בפרטיות, ואפלו בפחות שיש'אל, אפלו פושעי ישראל, כל זמן ששם יש'אל נקרא עליו, כי נקרא פושעי ישראל, יש בו התפארות פרטי, שהשם יתברך מתפאר עמו בפרטיות. וכן בפרטי המשך בעמוד הבא <<<

בית היין

פי צ'רף כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום. פי מי שרודף אחר תפוד אינו זוכה לכבוד אלקים אלא לכבוד של מלכים, שצאמר בו (משלי כ"ה): "כבוד מלכים חקר דבר" והכל חוקרים אחריו ושואלים. מי הוא זה ואיזהו, שחוקרים לו כבוד הנה וחוקרים עליו שאומרים שאינו ראוי לכבוד הנה. אבל מי שבורח מן הכבוד שפממעט בכבוד עצמו ומרפה בכבוד המקום אינו הוא זוכה לכבוד אלהים וזו אין בני אדם חוקרים על פודו אם הוא ראוי אם לאו ועליו צאמר (שם): "כבוד אלהים חסתר דבר" פי אסור לחקר על הכבוד הנה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ו)

הכבוד שיש לה - מכל אחד מישראל

פי כל העולם פלו לא נברא אלא בשביל יש'אל, כמו שאמר: 'בראשית בשביל יש'אל, שנקרא

שאלה:

מהו הטעם שכל כך שרים ניגונים בשבח הצדיק, כמו בר יוחאי, ואמרתם כה לחי וכו'?

תשובה:

מובא (ליקוט'ו ס' קכ"ו) "בכל מקום ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי על שגלה להם סוד נפלא, תמצא שאחר כך אמר להם עוד חידושי תורה". וכאשר אנו עוסקים לשבח את הצדיק, אזי אפשר לזכות להתגלות חדשה בתורתם - השגה חדשה באור ה', ואף שהדברים עמוקים, אבל בפשטות אפשר להבין שעל ידי שמשבחים את הצדיק, אנו מתעוררים מצידינו להיות כלי ראוי ונכון לקבל אור, והתקשרות מחודשת לספרי הזוה"ק, וכן לספרי הצדיקים ההולכים בדרך שמבארים את פנימיות התורה למעשה לעבודת ה'.

כי כאשר אנו עוסקים לשבח ולפאר את הצדיקים, לשיר ולזמר לכבודם, אזי מתרומם לנו הדעת, לצאת משכחה ומקטנות, מתחזקים אנו באמונת חכמים אמיתית, ומתחדשים בתקווה לחיים אחרים לגמרי.

ובפרט כאשר המדובר על התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, שהוא הבטיח שלא תשכח מישראל, על ידי שנתקרב לאור תורתו הקדושה, ולכן מובן מאוד שאנו בסכנה גדולה של שכחה, וצריכים אנו להתקשר אליו מחדש, להזכיר לעצמנו שיש אור כזה בעולם שעל ידו נתחדש בקיום התורה.

***

אין זה שיר המגלה סתם איזה צדיק גדול היה רבי שמעון. אלא הוא ניגון המגלה לכל אחד שהנה יש עצה לנפשו, לכל מצב באשר יהיה, עצות שירוממו את המח מכל המחשבות והבלבולים להתחיל עבודת ה' כראוי בהתלהבות וחיות פנימי. כי "כשמשבחים ומפארים את הצדיק על ידי זה נתרומם הדעת" (ליקוט'ו ס' כ"ט).

ולכן כאשר אנו מדברים מגדולת הצדיקים, ובפרט כאשר אנו שרים ומנגנים ניגונים בשבחם הגדול, זה מעורר בנפש שייכות לאותו הצדיק, וממילא יגעו והתקשרות עמוק לאורם הגדול, לאמר שצדיקים אלו לא היו צדיקים לעצמם, אלא צדיקים שבאו לעזור לנו בחינוך, להביא אותנו לתיקון נפשנו בהתקרבות שלמה ואמיתית להש"ת.

והוא דבר מעיני ופלאי שהניגונים ששרים לכבודו דרשב"י מעורר אפילו את הקטנים מתרדמתם, ורואים בחוש שהם מקבלים חיות חדשה בניגונים אלו, כי שמו הקדוש של הרשב"י מרומם בפסוק "עיר וקדיש מן שמיא נחיות", כי רשב"י הוא בסוד "עיר וקדיש" והיינו שמעורר את עם ישראל מתרדמתם, להכניס בהם חכמה אלוקית, וכמו שהבטיח שלא תשתכח תורה מישראל (ליקוט'ו נזיקין ה').

[ומשום כך נהוג בהרבה מקומות לשיר שיר 'בר יוחאי' גם בלילות שבת קודש, ומדופס גם בהרבה 'זמירות' של ליל שבת, כי אור השבת מתגלה בכוחו דרשב"י, וכמו שבעצמו העיד שהוא אור השבת, ומזכר בוהר כמה פעמים, כי זה מהותו של השבת לגלות לנו גילוי חדש של אור ה' המציילנו משכחת התורה, ולכן על ידי השיר שמעורר הזכרון באור הרשב"י יוכל לזכותנו לאור חדש בשבת קודש, וכבר כתב על זה בספר 'תיקוני שבת' ששמע מחכמים גדולים שכל מי שהאיר ה' רוחו עליו, יגן פומון זה בליל שבת, כי הוא סגולה נפלאה להארת הנשמה].

שאלה:

על מה בעיקר ראוי להתפלל בציון הרשב"י?

תשובה:

ידוע מאמר הזו"ל שכולם מצטיים בל"ג בעומר "כדאי

>> המשך

פְּרָטִיּוֹת, כִּי יֵשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַתְּפָאֲרוֹת אַחַר. וְיֵשׁ לְפָעֻמִּים שְׂאִיזָה פְּחוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה נְעֻנֻעַ עִם הַפָּאָה שְׁלוֹ, וְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ לֹשׁ הַתְּפָאֲרוֹת גְּדוּל גְּדוּל מְאֹד: (ליקוטי מוהר"ן סימן ז')

הכבוד - שורש הנפש

הַנֶּפֶשׁ הִיא יְקָרָה מְאֹד, וְצָרָה לְחַיּוֹת וְחַיִּים בְּהַשְׁלֵמָה מְאֹד. עַל פֶּן צְרִיכִין לְהָאֵר מְאֹד, כְּשֶׁבָּא אֵיזָה פְּבוֹד קֹדֶשׁ לְאָדָם. כִּי הַפְּבוֹד הוּא אִם כָּל חַי, וְהוּא עָרֵשׁ כָּל הַנֶּפְשׁוֹת. וְכִשֶׁהֲנִפְשׁ כֹּסֶתֶלֶקֶת, הִיא מִסְתַּלְקֶת אֶל הַכְּבוֹד, שְׂהוּא שְׂרֵשָׁה, בְּבַחֲנֵית (שְׂעֵיָה נ"ח): "כְּבוֹד ה' אֲסַפְּרָה". הַסְתַּלְקוֹת וְאֲסִיפֵת הַנֶּפְשׁוֹת הֵם לְתוֹךְ הַכְּבוֹד כִּי שֵׁם שְׂרֵשֶׁם עַל לִיקוּטֵי מוהר"ן סימן טז).

נצרך 'לכבוד של הבריות'

וְעַקֵּר הָאֱמֶת הוּא, כְּשֶׁאֵינן הָאָדָם נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת. כִּי 'פִּינֵן שֶׁנִּצְרָךְ הָאָדָם לְבְרִיּוֹת, מִשְׁתַּנֵּה פְּנֵיו כְּפָרוֹם, לְכִמְהוּ גְּנִין (בְּרָכוֹת ו'). כִּי מִי שְׂהוּא נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת, קָשָׁה לוֹ מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל בְּרַבִּים, וְטוֹב וְנָחוּ לוֹ לְהַתְּפַלֵּל בְּחֵיד. כִּי בְּרַבִּים נִזְכְּרִין עֲלֵיו פְּגִיזוֹת גְּדוּלוֹת וְשִׂקָרִים, שְׂעוֹשֶׂה תְּנוּעוֹת וְשִׂקָרִים בְּתַפְלָתוֹ בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם, מֵאַחַר שְׂהוּא נִצְרָךְ לָהֶם.

וְאִפְלוּ מִי שְׂאֵינן נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת בְּשִׁבִיל פְּרוֹסָה, כִּי מִתְפַּרְנֵס מְשֻׁלוֹ, אֵף עַל פֶּן כֹּן יֵשׁ שְׂהוּא נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת, בְּשִׁבִיל כְּבוֹד, אוֹ בְּשִׁבִיל דְּבַר אַחַר, דְּהֵינַן שֵׁישׁ לוֹ תַאֲחָה שֶׁל כְּבוֹד וְחֻשִׁיבוֹת וְכִזְזָא. נִמְצָא שְׂהוּא נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת, שְׂהוּא צָרִיךְ לְכְבוֹד וְחֻשִׁיבוֹת שֶׁלָּהֶם. וְאֵיזָה שְׂהוּא נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת בְּאֵיזָה בְּחִינָה, וְיָכַל לִפְלֹא בְּשִׂקָר גְּדוּל בְּתַפְלָתוֹ, דְּהֵינַן לְעִשְׂוֹת תְּנוּעוֹת בְּשִׂקָר בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם עַל: (ליקוטי מוהר"ן סימן טו)

התנשאות - לשם שמים

מִתְחַלָּה הֵיוּ רֹצִים בְּהַתְּנַשְּׂאוֹת לְשֵׁם שְׂמַיִם, אָבֵל עֲכָשׁוּ שֶׁהַתְּנַשְּׂאוֹת הִיא בְּשִׁבִיל כְּבוֹד עֲצֻמוֹ, הַתְּנִינָה שֶׁלֹּא יִדָּף שׁוֹם אָדָם אַחַר הַתְּנַשְּׂאוֹת, אֲלֵא יִבְרַח מִן הַתְּנַשְּׂאוֹת, 'וְאֵינן תּוֹרְמִין אֲלֵא עַל יְדֵי פִּיס'. פְּרוּשׁ, הֵינֵנו לֹא יִרְצָה שׁוֹם אָדָם בְּהַתְּנַשְּׂאוֹת, אֲלֵא עַד שֶׁיְבָאוּ כָּל הָעָם וְיִפְסְחוּ אוֹתוֹ וְשִׁקְבֵל רְבֻנוֹת, אֵין יִקְבֵּל, אָבֵל בְּלֹא פִּיס לֹא יִקְבֵּל, וְלֹא יִדָּף אַחַר הַתְּנַשְּׂאוֹת, כִּי לֹא מְצִינֵנו בְּדוֹר הָאֵךְ שְׂהוּא פְּגִיזוֹת לְשֵׁם שְׂמַיִם. כְּמוֹ שֶׁמְצִינֵנו (הוֹרִיֹּת יג): הַשְּׂתַקִּין רַבָּן גְּמִלְיָאֵל כְּבוֹד לְעִצְמוֹ וְכְבוֹד לְנַשְׂיָא וְכְבוֹד לְאֵב בֵּית דִּין, וְאַחַר כֶּן כְּשֶׂרָאוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי תַנְוּ, הַתְּנַשְּׂאוֹת לְבַטֵּל הַדְּבַר, וְיִבְדֵּאֵי לֹא הֵיוּ פְּגִיזוֹת, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, בְּשִׁבִיל כְּבוֹד עֲצֻמוֹ, אֲלֵא בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ: (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ')

ככל שמכובד יותר - הכבוד רחוק יותר

אמרו: כל מי שיש לו כבוד ועשירות יותר, הכבוד רחוק ממנו ביותר. כי כשאחד יש לו מעט מעות הוא יכול להחזיק המעות אצלו סמוך לבשרו. אבל כשיש לו הרבה מעות, המעות שלו מונח בתבה. נמצא שהכבוד שהוא העשירות רחוק ממנו ביותר. וכן כשיש לו עוד יותר עשירות אזי מעותיו וסחורתיו מונחים בחנות וכיצא רחוק ממנו עוד יותר. וכשיש לו עוד יותר ויותר עשירות אזי הונו ועשירות שלו מונח במקומות ועירים אחרים רחוק עוד יותר ויותר ממנו. וכן כל מה שיש לו כבוד ועשירות יותר, אזי הכבוד רחוק ממנו ביותר. והקיסרים והמלכים שכבודם מרובה מאד, כבודם רחוק מהם עוד יותר. כי המלך או הקיסר יושב בביתו וכאן מזמרין ומשוררין הקאפעליע בשבילו לעת ערב כנהוג. כי בעסקי עולם הזה כל מה שיש לאדם כבוד ביותר הכבוד רחוק ממנו ביותר. אבל תורה ומעשים טובים כל מה שיש לו יותר הם סמוכים אליו ביותר: (שיחות הר"ן אות רמח)

להתקרב אל האמת - במחיר של בזיונות

לְפָעֻמִּים כְּשֶׁיִּפְקַח עֵינָיו שֶׁל אֶחָד וְרוֹאֶה נְפִלְאוֹת אֱמֶת הָאֱמֶת שֶׁל הַצְּדִיקִים הָאֱמֶתִיִּים, הוּא מִמְתִּין עַד יְעַד שֶׁיִּשְׁוּבוּ כָּל הָעוֹלָם אֶל הָאֱמֶת וְיִתְקַרְבוּ בְּלֵם אֲלֵיהֶם וְאֵין לֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוֹם פְּחִיטוֹת כְּבוֹד כְּשֶׁיִּדְרֹגָה לְהִתְקַרֵּב, וְאֵין דִּיקָא יִתְקַרֵּב הוּא גַם כֹּן. וְכַאֲמֹת לֹא כָּךְ הִיא הַמְּדָה, כִּי אֲדַרְבָּא זְהוּ עֵקֶר הַנִּסְיָון שֶׁלֹּא יִשְׂתַּמְרֵב דִּיקָא בַּעַת שֶׁהָאֱמֶת נִשְׁלָף אַרְצָה וְיִרְאֵי חֶסֶד וְנִמְצָאִים, כְּמוֹ עֲכָשׁוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, כְּמוֹ שֶׁפָּתְנוּ, כִּי גַר אֲתָךְ בַּעֲוִינְתָךְ וְכוּ'. כִּי אֵין מִקְבָּלִים גְּרָים לִימוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְעַל פֶּן מִי שֶׁפָּקַח הַשָּׁם אֶת עֵינָיו וְרוֹאֶה מְעִט אֱמֶת הָאֱמֶת שֶׁל חַדוּשֵׁי תוֹרָה פְּאָלוּ וְכוּ' רְאוּי לוֹ לְרוּץ בְּכָל פְּחוֹ אֲלֵיהֶם כְּבוֹרֵחַ מִפְּאָר שַׁחַת אֶל מְקוֹר מֵיִם חַיִּים וְנִצְחֵיִם.

אֵךְ דָּרַךְ הַרְחוּקִים מִהָאֱמֶת מִחֲמַת הַתְּבַרְרוֹת הַכְּלִי עוֹלָם הָאֵךְ וְיִסְרְדוּתוֹ וְתַאֲלוּתוֹ וְכוּ' שֶׁאִפְלוּ כְּשֶׁמִּתְנַצְּץ לָהֶם הָאֱמֶת, קָשָׁה לָהֶם לְהִתְקַרֵּב מִחֲמַת שְׂרָוִאִים שֶׁעֵדִין שֶׁאֵר הַחֻשִׁיבִים אֵינָם מִתְקַרְבִּים, עַל פֶּן הֵם יִרְאִים לְהִתְקַרֵּב שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פְּחִיטוֹת כְּבוֹד. עַל פֶּן הֵם רֹצִים לְהִמְתִּין עַד שֶׁפְּלֵם יִתְקַרְבוּ וְאֵין יִתְקַרֵּב גַם הוּא, כִּי אֵין יִהְיֶה לוֹ כְּבוֹד כְּשֶׁיִּתְקַרֵּב. (ליקוטי הלכות, הלכות שבת הלכה ו אות יב)

סדר היום - בל"ג בעומר

סיפורו המרתק של הרב א. נ. - ארצות הברית, ירושלים

פרק א

השליליות, שעלולות להיווצר מההתקרבות, והבחירה בדרך חדשה - הוא 'ולו' בדרכים האחרות, ואפילו בצדיקים אחרים, תלמידי חכמים וגדולי ישראל. שהרי, אם אני מצאתי את 'דרך האמת' והם 'לא זכו לכך' - המסקנה ברורה...

זו טעות חמורה. כל יהודי שרוצה לעבוד את ה' ולקיים את התורה, בפרט תלמידי חכמים וצדיקים - הם יקרים מאד, גם אם הם לא גילו את מה שאתה גילית. אפילו אם באמת רק זו 'דרך האמת' - עדיין זה לא אומר שמי שרצה והשתדל וחיפש את האמת, ומשום מה לא מצא - הוא לא תלמיד חכם וצדיק.

אגב, אין כוונתו בברסלב בכלל, ומעולם זה לא היה כך. אדרבה, חסידי ברסלב תמיד כבדו את כל גדולי ישראל, וכל הצדיקים והתלמידי חכמים. אלא שלמרות זאת, לא נמנעו מלחפש' יותר ו'למצוא' יותר [ולא נעצרו מחמת השאלה 'מדוע גדולי ישראל פלוגו ואלמוני לא היו חסידי ברסלב].

בעצם, היסודות המבוארים בתורת מוהר"ן מברסלב - נמצאים רובם ככולם בספרי מוסר וחסידות. אלא שהוא גילה עצות ודרכים אף כל יהודי יכול לזכות לזה, ולא רק אנשים גדולים. אם כן, יש כאן מערכת אחת שלמה של עם ישראל, שכולם רוצים להגיע לאותה נקודה ולאוויר מקומם, וכל אחד מגיע לשם בדרכו. יש עוד הרבה להאריך בזה, אך תן לחכם ויחכם עוד.

ד. רגישות

יש בעניין זה עוד נקודה, קצת עדינה ורגישה. במשך החיים, מלווים את האדם כמה וכמה סוגי 'מלומים'. החל מההורים המסורים, ממשיך במלומדים ומגידי שיעורים בחיידר ובישיבה. וכלה בדמויות רוחניות שיש לכל אחד, והוא מקושר אליהם. אם זה הראש ישיבה, המשגיח, תלמיד חכם גדול, או משפיע רוחני.

מגיע שלב, שבו אדם ממשיך לחפש, ומוצא את מקומו בתורתו של מוהר"ן מברסלב. ואז, הוא נאלץ מטבע הדברים, להפסיק או לצמצם את הקשר שלו לאותם דמויות שליוו אותו, מאחר שזה לא עולה בקנה אחד עם התובנות החדשות שיש לו.

חשוב לדעת, שכל אחד מהמלווים האלו - הכניס בו כוחות, ונתן עבורו חלקים מהנפש שלו. החלקים האלו עדיין נמצאים אצלו, וממילא, צריך המון המון רגישות בנושא הזה. זה לא עניין של שייכות, שאתמול היית שייך למקום פלוני, והיום למקום אלמוני, אלא עניין של נפשיות. וההתעלמות מכך, היא פוגעת ומסוכנת. ויש על כך סיפורים נוראים מצדיקים, ואין כאן המקום.

***

כל הנקודות הללו, הם חשובות מצד עצמם. אבל יש בהם גם הרבה פרקטיקה שיכול להקל על התהליך, ולמנוע חיכוכים מיותרים. ואז, התהליך הוא הרבה יותר אמיתי, ברור, נקי ובעיקר בריא. בלי תופעות לוואי, ובלי צלקות לעצמו או לאחרים. הדברים נכתבו בקיצור ובדרך רמיזה, ותן לחכם ויחכם עוד.

לסיום, איזה נקודות היית רוצה לשתף את הציבור, מתוך תהליך ההתקרבות שלך?

יש בהחלט כמה נקודות חשובות, שאברכים ובחורים מתמודדים אתם, ואנסה לשתף את הציבור בתובנות שקבלתי בס"ד מתוך התהליך שעברתי בעצמי.

א. להיות ליטאי - שנהגה

אברך שאל אותי: בשלמא פלוגי התקרב, כי הוא לא 'היה משהו', אז בברסלב הוא מצא קצת סיפוק. אבל אתה הרי היית עילוי וישבת בכבודו של עולם, מה היה חסר לך שהיית צריך להתקרב לברסלב. עניתי לו: דבר ראשון - אני לא עילוי אלא טיפש, ומוהר"ן מברסלב היה הראשון שגילה לי את זה... שנית - אינך יודע איזה גיהנם זה 'לשבת בכבודו של עולם', איזה חשבונות ופניות בכל דבר, לא עולם הזה ולא עולם הבא. מאז שהתקרבותי לברסלב, אני יכול ללמוד רגוע ולהתענג מכל מילה של לימוד ומכל חידוש.

וזה נקודה חשובה שחשוב לי להדגיש: מוהר"ן מברסלב נתן לי טעם להיות ליטאי ולהתענג על התורה. אברך חושב לעצמו: יש לי משפחה וחברים שכולם עובדי ה', וכשמדברים על ברסלב הם נרתעים. הסיבה האמתית לכך היא, כי הם חושבים ש'רבינו' הולך להכניס אותך ל'עולם אחר', ולקחת' ממך משהו. וזו טעות. הוא בסך הכל בא לגלות איזה אושר יש אצלך. תוכל להמשיך באותו לימוד וסדר שאתה עושה, רק להרגיש מאושר.

חבר שלי בכה לי פעם על כך שהוא מלמד. אמנם הוא לומד בגלל זה שמונה שעות מלאות בכל יום, אבל בסך הכל 'מלמד'... והוא שבור ואשטו שבורה... אם היה לו את התובנות של אור החסידות ומוהר"ן מברסלב, הוא היה מלא תענוג ממה שהוא עושה. זו הנקודה: להכניס בתוך 'העולם שלך' - שמחה ואלוקות, אתה הרי ממילא מתאמץ, לפחות תינהג מזה.

ב. התייחסות לסביבה

התהליך של ההתקרבות, מלווה בהתמודדות עם הסביבה, בפרט עם ההורים. הם לא מבינים 'מה עבר עליך'. מה היה חסר לך 'אצלנו', ומדוע אתה צריך לרעות 'בשדות זרים'.

מאחורי כל הטענות, מסתתרת בעצם 'פגיעה'. הבחירה שלך בדרך שונה מההורים שלך, מעביר להם מסר שכביכול הדרך שלהם היא מוטעית, ואתה 'המאוסר' שמצאת את 'דרך האמת'. ומכאן, כל הטענות והיחוכים שבדרך כלל אין להם סוף.

מנסיון, חשוב מאד להסביר להם, שלא מצאת את 'דרך האמת', אלא את 'את מה שטוב ב'בשילך'. זה לא אומר שום דבר עליהם ועל דרכם. הדרך שלהם היא מאה אחוז 'אוקי', אלא שאתה יש לך צרכים מיוחדים, שאת המענה להם מצאת בברסלב. וכמו שמוספר על ר' צבי הירש מוידטשטוב, מגדולי החסידות - שכשהתקרב לחסידות, שאלו אותו: מה מצאת שם? והוא ענה: מצאתי את מה ש'טוב עבורי'.

ג. התייחסות לצדיקים אחרים

מעניין לעניין באותו עניין. אחד מהתופעות

כשהוא אף מסביר שהשם "ל"ג בעומר" בעצמו, מורה על הגילה והשמחה שבוים זה! "וזהו בחינת ג"ל, שהוא בחינת ל"ג בעומר, לשון גילה ושמחה, בחינת גיל גיל אבי צדיק, כי אז נמשך בחינת גילה ושמחה" (ליקוטי הלכות, ראש חודש ו, ט). גם על האכילה והשתיה ביום זה, מדבר מוהר"ן (ליקוטי הלכות, ניקין ג, ג), ואומר שהשמחה שבוים קדוש זה גורמת לתיקון המאכלים. ואף מפרש את הפסוק "ויאכלו על הגל" על ל"ג בעומר, שבו מתקנים את המאכלים בכח השמחה הגדולה...

***

הסיבה הפנימית לכך - שעיקר הדגש ביום זה הוא על השמחה והריקודים - היא:

יום ל"ג בעומר הוא יום של "התקשרות לצדיק", ונקודת ההתקשרות היא האהבה והשמחה!

והזכייה והמתנה העיקרית והגדולה ביותר, שניתן לזכות ביום קדוש זה - הרבה יותר מכל שלל הישועות והניסים - היא: להתקשר לנשמת רבי שמעון בר יוחאי, מתוך אהבה ושמחה עצומה.

כך שהשנה, בבואך לרבי שמעון בר יוחאי, תקדיש את עיקר כיסופיך והשתדלותך לזכות לנקודה הפנימית והעיקרית ביותר: "השמחה וההתקשרות בו"! ואז יתכן מאד שהקלירינט וההמולה יפריעו לך פחות... כי כשאתה בא לשמוח בחתונה של ידיד נפש, גם אם לפעמים אין לך פינה שקטה לשבת ביישוב הדעת, מחמת ההמולה והמוזיקה, הם כמשל לא מפריעים לך...

***

אחר שקיבלנו קצת פרופורציה, והבנו שעיקר עבודת היום היא התקשרות ברשב" מתוך שמחה וריקודים, נדבר גם כמה מילים על ההתבודדות והתפילות במקום קדוש ונורא זה. שכן, כבר יודע הפתגם שאומר, שבל"ג בעומר - בתוך מערת הרשב"י זה "יום כיפור", ובוחץ זה "שמחת תורה"... והשמחה העצומה וההתעוררות הנוראה, משמשים שם בערבוביא, כשהאחד משלים את השני. [שכן, גם ריבוי התפילות והזעקות, נובעות מתוך ההתקשרות לצדיק והאמונה בכוחו הגדול, ומתוך הכיסופים והגעגועים העצומים לזכות לצאת ממצולות ים ולהתקשר לנשמת הצדיק בחד קטירא. כך שגם השמחה וגם הזעקה

המשך בעמוד הבא <<<

היום הקדוש ל"ג בעומר, מצטייר בעולם כיום של תפילה, זמן לפעול ישועות. ולכן, נראה כאילו כל המוזיקה והתזמורת שבוקעת מכל פינה, מפריעים לעיקר עבודת היום. וכפי שהתבטא אחד: "גם אני זוכה פה ושם לרקוד ולשיר, ואף אוכל ושותה קצת, אבל עיקר עבודת היום של התפילות וההתבודדות קשה לי לערוך בישוב הדעת. ולפעמים, כשאני חוזר ממירון אני מרגיש פספוס שלא הצלחתי ליישב את דעתי ולשפוך את לבי כרצוני".

והאמת היא ממש להיפך, שאמנם בוודאי ראוי לשפוך את הלב 'פה ושם' ואף יותר, אבל ש'עיקר עבודת היום' היא: ריקודים ושמחה!

***

הבה נבדוק רגע במקורות, מה אמורים לעשות ביום זה.

כך כותב רבי חיים וויטאל בשער הכוונות: "ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג בעומר על קברי רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע, ואוכלים ושותים ושומחים שם! אני ראיתי למורי ז"ל שהלך לשם פעם אחת ביום ל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא... והה"ר יונתן שאג"ש העיד לי שבשנה הא' קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהולך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה!" (שער הכוונות, דרושי הפסח, דרוש יב).

אף אחד מהם לא מזכיר אפילו את ענין הצעקות והתפילות, הישועות והניסים. אלא רק "יום משתה ושמחה", "אוכלים ושותים ושומחים שם"...

***

גם רבי נתן, בכל פעם שמדבר על הילולת רשב"י בל"ג בעומר, הוא מרבה להדגיש ולבאר את השמחה העצומה. [אף על פי שלכאורה היה ראוי לבכות מאד ביום הסתלקותו, אך אף על פי כן נהגין לשמוח מאד] (ליקוטי הלכות, הכשר כלים ד, ד). עד כדי כך שבאחד המקומות הוא מתבטא וכותב: "וזה שעושים ל"ג בעומר יום טוב" (ליקוטי הלכות, פסח ז, כד). לא פחות מאשר "יום טוב"...

ושמחות של מלכים, לא נשמע ולא נראה כזאת! אשרינו מה טוב חלקנו כאשר זכינו לזה" (ימי שמואל, פרק נו).

***

ולהלכה למעשה:

קשה ואין צורך לקבוע סדר קבוע, כיצד לחלק את השחות במירון בצורה נכונה. אלא שבאופן כללי, הסדר הרגיל הוא, שקודם כל מתייחדים עם הצדיק (גם אם לא ניתן להיכנס לתוך המערה עצמה) ושופכים את הלב, ולאחר מכן יוצאים לרקוד ולשמוח.

וכפי שמספר רבי שמואל הורביץ ביומנו כמה פעמים, וכן מספר רבי יצחק בן מוהרנ"ת, על ההילולא במירון: "ומקודם אמר כל אחד כל מה שבלבו, ושפכו הרבה דמעות מקירות לבם. ואחר כך בעזרת השם יתברך גדלה השמחה עד לשמים והיה קלינעט ופאק [קלרינט ותוף], וכולם בפייהם מזמרים ניגונים נפלאים" (עלים לתרופה, מכתבי רבי יצחק, יב).

(מתוך לוח ברסלב)

מבטאים את נקודת ההתקשרות]. וכך מתאר זאת רבי שמואל הורביץ בשפתו הלבבית:

"כל הלילה של ל"ג בעומר, ויום ל"ג בעומר כל היום, וגם אחרי ל"ג בעומר - כשנכנסין בפנים אצל הציון הקדוש, מרגישים שם את ההתעוררות לתשובה, ממש בלי שיעור וערך כלל, אין דוגמתו. והקולות והתפילות אינם פוסקים באלו הימים והלילות אף רגע.

וכל הזמן הזה - בחצר מחוץ לציון הקדוש, השמחה והחדה וההילולא אין לשער ולהעריך כלל, שמחה כזו אין דוגמתה. והכלי זמר מנגיני מיום ערב ל"ג בעומר בצהרים ועוד קודם, עד ליל אחר ל"ג בעומר בלי הפסק רגע, וכן הריקוד אינו נפסק אף רגע. ובפרט בעת ההדלקה על הגג אין לשער השמחה.

מה נאמר ומה נדבר. כדאי לכסוף ולהשתוק ולהטריח כל ימיו, ולמסור נפשו לראות ולהשתתף בזה. מבפנים - בכיות ותשובות והתעוררות, שאף ביום כיפור לא נשמע בשום מקום כזאת, ומבחוץ - שמחות וחדוות ונגינות ומירות וריקודין, שבשום חתונות

מרגיש חשוק לפעמים?

מחפש קצת צבע באמצע היום?

רוצה להתחזק?

ניתן לקבל

חיזוק יומי קצר ולעניין

(מקסט עד 300 מילה)

מאת הרב

ישראל מאיר גלינסקי שליט"א

לקבלת החיזוק ניתן לפנות לאימייל:

ale148148@gmail.com

סיפורי מעשיות

פרק יא

היו לו [לתם] כל המאכלים וכל המשקאות וכל המלבושים. והיה אומר לאשתו: אשתי, תן לי לאכול! והיתה נותנת לו חתיכת לחם ואכל. אחר כך היה אומר: תן לי הרוטב עם קטניות! והיתה חותכת לו עוד חתיכת לחם ואכל. והיה משבח ואומר: כמה יפה וטוב מאד הרוטב הזה! וכן היה מצווה ליתן לו הברש ושאר מאכלים טובים כיוצא בזה, ובעד כל מאכל ומאכל היתה נותנת לו חתיכת לחם, והוא היה מתענג מאד מזה ושיבח מאד את אותו המאכל, כמה הוא מתוק וטוב, כאילו היה אוכל אותו המאכל ממש. ובאמת היה מרגיש באכילתו הלחם טעם כל מאכל ומאכל שהיה רוצה מחמת תמימותו ושמתו הגדולה.

וכן היה מצווה: אשתי, תן לי שכר לשתות! ונתנה לו מים. והיה משבח כמה יפה השכר הזה. תן לי דבש! ונתנה לו מים, והיה משבח גם כן כנ"ל. תן לי יין וכו' כיוצא בזה! ונתנה לו מים, והיה מתענג ומשבח אותו המשקה כאלו הוא שותה אותה ממש.

התם היה מבקש כל דבר בתפילה

[א] רביז'ל מספר איך התם היה שמח כל כך עד שהיה נדמה לו שיש לו הכל ולא חסר לו כלום, מאכלים משקאות ומלבושים כל דבר שהיה צריך היה מרגיש כאילו יש לו כבר.

והיה מבקש מאשתו שתביא לו אוכל והיתה מביאה לו לחם

סיבה זו בעצמה היה שמח מאוד כאילו יש לו ממש את הברש והרוטב, כיון שהיה נשען רק על ה' וביקש ממנו שיעשה עמו חסד, וכשהתפילה היא בהשענות מוחלטת על טובת ה', אזי אפשר להרגיש שבאמת כל מה שה' עושה עמו כאילו יש לו ממש את מה שביקש.

[ד] כי עיקר הישועה שקיבל מהתפילה הוא שהיה שמח בכל שפע שהיה מקבל, כי מי שמקבל שפעו מהשם יתברך על ידי תפילה הוא נקרא 'שפע של אדם' כמובא בשיחות הר"ן (אות רלג), אך מי שמקבל שפעו לא בדרך של תפילה אזי השפע נקרא 'שפע של בהמה' - וביאור הדבר הוא, שהבהמה צריכה את השפע מזון שלה בשביל לאכול, ולכן הבהמה שצריכה את המזון בשביל המזון הרי שכאשר חסר לה מה שיש ברצונה להשיג, אזי היא כועסת ואינה על מקומה, אך האדם שיש בו דעת הוא שמח מעצם הענין שקיבל שפע בהשגחה פרטית, כמו תינוק ששמח בעצם קרבתו למקור השפע שזו אמו, יותר מעצם המזון בעצמו. וכאשר התינוק מרגיש קרבה למקור השפע ומקבל ממנו אהבה, אזי הוא יכול לשמוח מאוד עם כל מה שנותנים לו אפילו אם נותנים לו פחות ממה שביקש.

ולכן אדם שמקבל את כל שפעו מהתפילה אזי תמיד יכול לשמוח עם מה שיש לו, ואין הכוונה שאסור לו לרצות לאכול יותר, אלא כל דבר שהוא רוצה הוא עושה זאת רק דרך התפילה ואזי הוא שמח ממקור השפע בעצמו.

שפע של אדם

[ג] כי באמת היה מרגיש חסרון, כי לא היה טיפש, ובוודאי היה רוצה רוטב ובשר וכו', אלא שכל דבר היה מפנה ישר לתפילה ובקשה, ולא ניסה להשיג שום דבר באופן עצמאי, ולכן מחמת

על הפרק

כח חדש

וי ומתחילים להתגעגע לדלת, יוצא לי הריכוז מהמפרשים של הספינה, ולכן אני אומרת תמיד: "את הדף תעבירו או אחרי השיעור או לפניו, מצדי אתן גם יכולות לחתום שהייתן וללכת, אבל לראות אותו מרחף כאן בחדר תוך כדי אני לא מסכימה. סוף".

שם, במסגרת הזאת, יצא לי שוב ושוב לדבר על התפילה הפרטית. כמו שדה מגנטי שמושך אותי אליו, אני מתמגנטת לנושא של לדבר עם השם. על מה עוד יש לי לדבר? על חשיבות וקדושת עניית אמן? על חשיבות וקדושת הפרשת חלה? אלו דברים יקרים ברומנו של עולם, אבל אני לא מספיק יודעת לדבר עליהם. לעומת המורות שיושבות מולי, אני לא יודעת להכין שיעורים מקיפים ומעמיקים, אני רק יודעת לספר מה הציל את חיי ובמה אני מאמינה בכל ליבי. כך שבסופו של דבר זה הנושא שעולה שוב ושוב. אבל האווירה שם היתה מעט לא ברורה ולעיתים קרובות חשתי נמנום קל בחלל.

באחת הפעמים לא יכולתי יותר והתפרצתי: תקשיבו, האנגריה שכאן מדבקת אותי ואני מוצאת את עצמי מדברת על התפילה הפרטית כמו על בילוי פנאי נעים ומומלץ ומביאה הרבה דוגמאות כדי שיהיה מעניין... אבל לא ככה צריך לדבר על הנושא הזה! צריך לדבר עליו עם סירנות של אמבולנס! צריך לצעוק! ממש לצעוק! כמו שכשביט עולה באש וצריך להעיר מישהו, צורחים ומטלטלים ומגעגעים אותו!

זה לא בדיחה העניין הזה. אם לא נתעורר נישאר לישון. העולם מלא אנשים ישנים, כל כך קוואב לראות את זה. אתה מסתכל על אנשים בבני ברק, בירושלים, בקריית ספר, באלעד, בכל רחבי ארץ גושן היקרה שלנו. הרבה מתו בגושן במכת חושך, לא עלינו, כי הם ישנו ולא העזו להתעורר.

ויש אש דולקת. אש ששורפת לנו את הזמן. אש ששורפת לנו את הרגשות והכוחות. אש ששורפת לנו את התקוות ואת הרצונות. הכול נשרף ונהיה פחם. העולם הזה הוא ממש לא ידידותי למשתמש כמו שהוא מציג את עצמו, הוא נאבק בנו לחיים ולמוות בכל כוחו, ואיפה הכוח שלנו?

נגמר, אזל, נמס, נכון. אבל אם נתפלל על זה, יבוא לנו כוח חדש. צריך להבין שזה לא מותרות, זאת לא בדיחה ולא חוג מקרמה. זה לא אם נקנה את הסט צלחות ההוא, או את העציץ ההוא...

אם השם ייכנס לי לחיים או לא ייכנס לי לחיים. אם אני אתעורר ואבין שלדבר איתו זה הכי אמתי והכי גואל והכי אפשרי והכי מחבק, או אדלג על זה חלילה - זאת השאלה הכי קיומית. זה ממש להיות או לא להיות. שנוכח בימים הקדושים האלה לצאת ממצריים ולהיכנס לחיים חדשים.

אבל כשאת עושה את זה כדי לברוח, שם זה לא נותן חיים אלא לוקח. זה לא לפרגן לעצמך אלא לגנוב מעצמך. במקום לחבר את מנתקת. מתרחקת מעצמך, סותמת וחוסמת, קוברת אותך נטולת הכרה מתחת הררי בגדים או פולי קקאו. לא חבל עלייך?

אנחנו לא אמורים לחיות ככה; אנחנו אמורים לשחרר את הכאב במקום מוגן בינינו לבין השם יתברך, ולא לחנוק ולקבור אותו עם כל מיני התמכרויות.

לאן אלך?

אם לאכול כדי לחנוק לא טוב, לצאת לקניות כדי לשכוח מהעולם גם כן לא טוב, ולקרוח ספרים בלי גבול ומידה בטח שלא טוב, אז מה כן? לאן אני אלך כשכואב לי?

אל השם.

יש כזה דבר שקוראים לו תפילה. לאו דווקא מתוך סידור ולא כפוף לשעות מסוימות. תפילה שהיא דיבור פרטי בינינו לבנינו.

את נכנסת לחדר, סוגרת את הדלת, משמידה חיבורים חיצוניים כמו טלפון ואוכל, ומדברת איתו.

או שותקת איתו. או בוכה לו. או צועקת. או שרה. או פשוט מוחפשת מה שלומך. את מספרת לו מה קרה ומה כאב, מתארת לו מה היית רוצה שיהיה ולמה לדעתך אין לזה סיכוי בעולם.

במקום להתנתק, את מתחברת.

במקום לברוח, את מוצאת. את עצמך. את השם שאתך. ומשם הלאה, את הכוחות שטמונים בך, את התקווה ואת הרצון.

חייבות את זה

כשאנחנו באות לדבר על התפילה הפרטית, אנחנו צריכות לקלוט שמדובר בדבר הכי חשוב בעולם, תנאי בסיסי לחיים. לא להתבלבל מזה שעד היום עוד לא התחלתי, או ניסיתי הרבה ולא הצלחתי. ההחלטה צריכה לבוא מהראש, לא מאזורי הרגש העולים ויורדים ולא מטבלאות ההישגים המדומיינות והמתענות.

בראש זה צריך להיות ברור: כמו שיש שבת כל שבוע, יש עצירה של התבוננות כל יום. כמו שהשבת גואלת אותנו ממרוץ העכברים של השבוע, כך הזמן היומיומי הזה גואל אותנו למימד אחר של חיים. אני רוצה לדבר עם השם על מה שעובר עלי. אני חייבת לדבר עם השם על מה שעובר עלי.

איני יכולה לחיות

באחת השנים העברתי סידרת הרצאות. מלכתחילה היה לי מעוררב מבפנים: לא ידעתי אם הנשים יושבות מולי כדי לשמוע דיבור אמיתי, או כדי לחכות לדף הנוכחות שאני לא מסכימה שיעברו לי באמצע. כשדפים זזים ועטים מושאלים ועושים

לחבר נכון

בכל מקום שאנחנו נמצאות, יש לנו עבודה לעשות. גם אם כשלנו הרבה וטעינו הרבה עד פה, כעת, ברגע הזה, הבחירה שלנו מתחילה מחדש.

יהודי הוא לא טעות, המקום שלו איננו פשלה. יהודי הוא תמיד שליח בתוך המציאות. ואם הוא פספס הרבה מציאויות עד כה, יש לו כעת מציאות חדשה לפעול בה. מציאות שמקפלת בתוכה, באופן שרק בורא אינסופי יכול לברוא - את כל הפספוסים שצברנו עד כה...

יוצא שבכל רגע אנחנו יכולות להתחיל. אבל בלי צליל נכאים של אשמה/אומללות, אלא בתדר של לוחמת שמסתערת אל המטרה.

כשטכנאי מחשבים מביא את המחשב אחרי תיקון, הוא מניח כמה אביזרים מתיים, מוציא פקעת צבעונית מגולגלת, ואז הוא פשוט מחבר הכל נכון. ברגע שהוא מחבר נכון, יש למחשב את המקלדת, ויש למדפסת את החיבור, ויש למסך את החשמל, והמקלדת מקלידה והעכבר פועל.

מה הוא עשה? לא המציא, לא יצר, רק חיבר נכון.

ברגע שאנחנו מתעוררות להבנה שאם אני כאן, סימן שכאן השם רוצה שאהיה, וכאן השליחות שלי כעת, בין אם היא חגיגית ומרשימה ובין אם היא, בדרך כלל, תשושה וחלושה - הכנסנו את התקע לשקע וכל הנוריות נדלקות. חיים חדשים, נחושים, יוצאים לדרכך.

לכל זמן ועת

למים של ספירת העומר יש את הכוח למצוא את המוליכים הללו שבתוכנו; מה משפיע על מה, מה קשור למה, איפה אני נופלת ולמה דווקא שם. אלו ימים של תיקונים, ימים שמביאים לנו לפרצוף מקומות כואבים, מקומות טעונים, מקומות קשים, ושם ההתמודדות שלנו: האם נבחר בפיצוי שטחי, בנחמה רגעית, ברחמים מזויפים? או שנאזור כוחות ואומץ להסתכל למציאות בעיניים, להיכנע לה, להתפלל עליה, ולא להימלט?

הרבה פעמים שואלים אותי: "אז מה, אף פעם לא לאכול שוקולד?" או - "אסור לקרוא ספר יפה?" תמיד השוקולד הוא בדיחה והקניות הם מכה והספרים רוצחי זמן?"

במשך הזמן ניסחתי לעצמי תשובה שאני חושבת שהיא הנכונה - תאכלי שוקולד כשאת בכיף, כשמומש טוב לך ובא לך לפנק את עצמך בקבויית שוקולד - מעולה. למה לא. הוא הדבר לגבי קריאת ספרים ויצאה למסע קניות - כשאת בטוב, כשאת ממש במקום שלך וטוב לך עם עצמך, תפרגני לעצמך ממקום אוהב, ממקום טוב כזה.

הדבר שאדם חושש ממנו ביותר הוא 'יסורים'. אך אומרים נהגי המוניות? 'העיקר הבריאות'. טוב, כי זה הדבר היחיד שהם חוששים ממנו [נהג לא בריא, לא יכול לנהוג...]. אנשים אחרים יש להם רשימה ארוכה יותר של 'העיקר'; בריאות, פרנסה, שלום בית, זיווגים, בנים זכרים, ונחת כמובן.

ומוצא דבר אתה למד, שאין אדם שלא מתמודד. אם המילה 'ישועות' - מצליחה להקפיץ אנשים, לגרום להם לשפוך דמים תרתי: משמע, ולנדוד לכל פינה בגלובוס - כנראה שאנשים זקוקים לישועות, זקוקים מאד. אף אחד אינו אוהב להתייסר, ולמרות זאת אין משהו שלא מתייסר, במשע או בהרבה.

קשה מאד לדבר על 'קבלת יסורים'. מי שמדבר על זה הוא לא פופולרי, ובוודאי לא יכול לעשות מזה קופה. הרבה יותר פופולרי ומבוקש - הוא מי שמדבר על 'איך להתפטר מהם'. ואם הוא רק מוכן להבטיח, גם אם לא לקיים - הוא כבר יכול להיות מיליונר. ללמדך, עד כמה הייסורים 'שנואים'.

***

ובכל זאת, אם הייסורים הם מוצר שכל כך מצוי, כנראה שיש להם תפקיד. ואם נדע מה תפקידם - אולי נסיכים 'לקבל' אותם, גם אם לא 'להזמין' אותם [כמו שהיו צדיקים שעשו].

עיקר הקושי של הייסורים - הוא ייסורי הנפש. אדם מצווה, מוכן להתייסר, והרבה - עבור המטרות שהציב לעצמו. לקום בבוקר - זה ייסורים. לאכול - זה מאמץ עילאי. להתנקות - גם כן. ללכת ממקום למקום - גם דורש מאמץ. וזה רק ההתחלה. החיים שלנו מלאים במאמץ, ויתורים, והתייטרות - אלא שאת רובם אנחנו לא מרגישים, כי אנחנו מעוניינים בכך.

נמצא אם כן, שייסורים שאנו בוחרים בהם, אינם מפריעים לנו, אלא רק ייסורים שהגיעו אלינו ללא בחירה. וזה אומר, שהקושי אינם עצם הייסורים, אלא התחושה שהם נותנים - הרגשה של דחיה, של דינים, של ריחוק. כביכול אתה לא אוהב. אחרת, למה מייסורים אותך. משכך, אילו נבין שיש להם מסר אחר - אולי לא נרגיש כך.

***

המטרה של הייסורים - הם לעשות אותנו 'גדולים'. כל קשר בנוי משתי צדדים. ומשכך, בהכרח לתת לכל צד את הזמן וההזדמנות לבנות את החלק שלו בסיפור. אם צד 'המשפיע' כל הזמן מאיר פנים ומשפיע כל טוב. נמצא שצד 'המקבל' נשאר קטן ומסכן, ואין לו כלום 'לתרום' עבור הקשר. וממילא, גם הקשר אינו קשר.

בכדי לעשות את המקבל 'גדול' - מוכרח צד המשפיע מידי פעם כביכול 'להסתיר' את פניו, ולמנוע את השפעתו. ואז, נוצרת הזדמנות עבור המקבל לגדול, ולתרום את חלקו. אילו לא 'יתבלבל מן', ולא ירח - אלא יסתכל בחזרה לצד המשפיע ויאמר לו: אני בטוח שאתה כאן, אלא שאתה מתחבא ממני. וזה 'לא יעזור לך' אני מיישך להסתכל עליך - הופה, נהיית גדול. וכעת זה קשר אמיתי.

כשנותנים לתינוק להתחיל ללכת, 'עוזבים' אותו, ונותנים לו ליפול ולהתייסר. אבל לא רק שהוא לא נפגע מכך - אלא מסתכל במבט מלא חיוך לעבר הוריו, ובפרצוף של גיבור הוא קם שוב ומנסה, עד שהוא מצליח, לקלוק מחיאות כפיים. זה המשל, והנמשל מובן.

אם אתה רק 'מקבל חסדים' - אתה מסכן וקטן. אם אתה יודע גם 'לקבל יסורים' - אתה גדול וחזק. ואל תדאג - אם 'תקבל' אותם ולא 'תילחם' בהם, הם ילכו מהר יותר, ללא עקבות וללא טראומות.

שאלה:

כבוד הרבנית תחי'.

תודה רבה על התשובות הקודמות, ועל ההכנה הנפלאה לחג פורים ופסח. כהמשך לכך, רציתי לשאול לגבי ל"ג בעומר. האם החג הזה מיועד לנשים, ואיך?

הרי ל"ג בעומר זה הילולת של רבי שמעון, שגילה את סודות התורה. וכל העניין לכאורה שייך לגברים שלומדים את התורה, והם גם אלו שנוסעים להילולות, ורוקדים ושמוחים. נשים לא שייכות ללימוד התורה, וגם כל כבודה בת מלך פנימה, אם כן, האם בכל זאת זה שייך לנשים, והאם אמורות לנסוע למירון. ובעיקר, מה המסר של ל"ג בעומר לנשים?

תשובה:

לשאלת היקרה שלום וברכה.

את שאלת שאלה חשובה האם ל"ג בעומר מיועד לנשים? אבל את לא מסתפקת בכך, אלא מוסיפה ערימה של שאלות, שכל אחת מהן דורשת תשובה מעמיקה. אבל עצם מבול השאלות נותן הרגשה שאת כן שייכת לל"ג בעומר בנקודת האמת שבלבך, אלא שאת רוצה תשובות שניחחו לך את הדעת.

תופעה פלאית

חז"ל אומרים 'פוק חזי מאי עמא דבר' [צא ותראה מה העולם אומר], כלומר, לך תראה מה עם ישראל עושה, כי מה שהעם עושה, זה אמת. עם ישראל בפנימיותו הוא עם חכם וקדוש, וידע ומרגיש את מה צריך לעשות.

אם כן, בואו נתבונן איזו תופעה פלאית מתרחשת כאן; רבבות אנשים, נשים ותינוקות, זקנים וזקנות, נוהרים ומתייגעים בנסיעה מתישה וארוכה, למקום שהוא לא 'שווייץ', לא 'הרי האלפים', לא כסף, ולא בית מלון וכו', אלא נסיעה למקום ששוהים בו כמה שעות בלבד וחוזרים.

מה קורה פה? הלב היהודי מרגיש בחוש שיש לו שייכות מוחלטת ליום הזה ולמקום הזה, ורוצה להתחבר לקדוש ה' שיש שם ומתפשט לכל מקום בעולם, לשמחה הגדולה שפורצת כל גבולות ולבכיה הנוראה ששניהם כלולים ביחד. לאחדות הגוונים ולאחבת ישראל השופעת שם, לניגונים המיוחדים שהפה לא יכול לתאר והלב לא יכול להכיל.

הר מירון הופך להיות מקום של עליה לרגל ולמקום שחלה בו קדושת בית המקדש, שהוא למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן. כך שגם אם לא מצליחים לשמוח שם כראוי או להתפלל, בעצם השיחה אצל ה'רבי' - ראש בני ישראל, זה בחינה של עליה לרגל, כמו שאומר הפסוק "לבוא לראות את פני האדון ה'" ואומר על כך הוזהר הקדוש "דא רשב" [זהו רשב"ג]. ובל"ג בעומר זה לא משהו דמיוני או השגה לגדולי עולם בלבד. אלא משהו מוחשי ביותר, משהו שזוכים ל'לג' בעומר - לשון 'גילוי' - גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ולשון 'גילה' ושמחה, הכל מוחשי וחי'.

שכחת התורה

אני יודעת שלא ענית עדין על שום שאלה. אבל קודם כל רציתי להטעים לך את ההרגשה החוויה, שתגשמו עמוק את הקדושה וגם את לא נוסעת למירון - מהרבה סיבות צודקות - תתחברי ליום הזה במדורה הקטנה, שאת הולכת עם ילדיך המפוזרים סביב המדורה ושרים 'בר יוחאי נמשחת אשריך'. וכעת לשאלותייך:

את שאלת: 'רשב"ג גילה סודות התורה, וזה שייך לגברים שלומדים תורה. נשים לא שייכות ללימוד התורה'. נכון, נשים לא שייכות ללימוד התורה' אבל הן כן שייכות 'לתורה' בעצמה, ועוד אף. הרי נאמר "אל תטוש תורת אמך", מדוע תורת 'אמך' ולא 'אביך', כי האשה והאם הן עמוד ויסוד התורה המחבר את הלומד אליה בכל לב לאחאבה ומתקוותה. ולכן הן יכולות כל יום לברך בשם ומלכות ברכות התורה, כי זה העסק שלהם, הביזנס האמיתי שלהן.

ובנקודה זו טמון הסוד של ל"ג בעומר. בפתחה ללקוטי מוהר"ן, מביא ר' נתן שיחה שמעו ממורה"ן מברסלב. הוא מביא את דברי הגמרא [במסכת שבת קלח] "כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשכח מישראל שנאמר 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא', עד שבא ר' שמעון בן יוחאי ואמר חס ושלום לא תשתכח תורה מישראל, שנאמר 'כי לא תשכח מפי זרעו'". עד כאן דברי הגמרא.

והשאלה היא: וכי החכמים ביבנה לא ידעו את הפסוק שרשב"ג הביא לראיה, הרי זה נאמר בסמיכות לפסוק שהם בעצמם הביאו ראיה ממנו. ואם הם כן ידעו, ולמרות זאת סברו שהראיה שלהם חזקה יותר, מה טענתו של רשב"ג?

המאורע הזה היה אחרי חורבן בית המקדש. חכמי הסנהדרין התיישבו ביבנה, וחזו את העתיד. הם הבינו שמתוקף הצרות הגלות והטומאה - עתידה תורה להשתכח. אין הכונה לעצם הלימוד ואפילו לא לקיום המצוות, אלא 'לחיבור' אליהם - החיבור אל התורה והמצוות. הם טענו שאור ומתיקות התורה יהיה גנוו וחסותם, וממילא הלימוד יהיה ללא חיבור וערבות ומתיקות ודבקות בד'.

ועל זה הביאו ראיה מהפסוק 'ואנכי הסתר אסתיר פני' - שתהיה הסתרה בתוך הסתרה [הסתר אסתיר] שלא ירגישו בכלל שנמצאים בהסתרה. לא מרגישים בכלל מה מפסידיים ומהם אנחנו רחוקים. ובמצב כזה - כשאין חיבור ושייכות לקדושת התורה, לצדיקה, ולנותן התורה - אין קיום לתורה. ולזה קראו 'שכחת התורה' ולא ראו פתרון לכך.

כי לא תשכח

עד שקם רשב"ג והכריז 'כי לא תשכח מפי זרעו'. ומבאר ר' נחמן 'כי על כן סמך ר' שמעון את עצמו על הפסוק הזה, כי סופי תיבות של הפסוק הוא 'יוחאי', דהיינו שעל ידי זרעו של יוחאי לא תשכח התורה, כי 'בואוהר' דא יפקון מן גולתא' - על ידי אור אוהרה, דהיינו סודות התורה ופנימיותה שגילה רשב"ג - 'יכולים לצאת מן הגלות, דהיינו מגלות הדעת, גלות הנפש והשימוץ הרוחני'. כי 'רז' [סוד] בגימטריא 'אור'. בכוחו של רשב"ג לגלות את הטוב והאור והחיבור לתורה לקדושה, לשמחה, ללימוד ולקיום התורה.

למעשה, החכמים ביבנה צודקים. ההסתרה בימיו היא באמת נוראה, והגלות עמוקה מיני שאול, והנשירה גדולה - ו'נשירה' פירושה נשירה פנימית בלב, לאו דוקא חיצונית. ולכן חכמים שביבנה שהם גדולי ישראל שבכל דור - שמים לנו תקנות וגדרות לשמור אותנו שלא נפול לשאול העמוקה. אבל עדיין זה לא מתקן את חוסר השייכות, והעלפון הרוחני. והפתרון לזה הוא על ידי שמתחברים לרשב"ג, שכפי שקרא לזה הרב פניקס זצ"ל 'רשב"ג' נותן שוק חשמלי לאדם' והוא מתעורר.

וכן מושיך ר' נחמן בשיחתו: 'סוד רבי שמעון עצמו מרומז בפסוק 'עיר וקדיש מן שמיא נחית' - 'עיר' לשון עירנות, כפי שמסביר רש"י שם [דניאל], דהיינו שבכוחו של רשב"ג לעורר את כל הישנים והמעופלים, ולהזרים כוחות של שמחה עצומה, יחד עם בכיה נוראה, וחיבור עמוק לכל דבר שבקדושה. וכך להוציא אותנו מהאיזו והחדלון, מהקיריות ומהטביעה בהבלי עולם הזה. ולכן ל"ג בעומר נקרא 'הילולא' שפירושו 'חתונה', כי זוהי חתונה גדולה, שבה כל נשות ישראל מתחתנות ומתאחדות בנפש הצדיק.

שמחת תורה

האם את שייכת לזה? גם בשמחת תורה באות נשים לשמוח עם התורה, למרות שאינן לומדות אותה. ואכן, הן אינן ורקדות לכבודה כמו הגברים, אבל הן באות כי הן שייכות, כי הן חלק מהתורה, ומתמזגות עם השמחה הקדושה והחיות, שהיום הזה נותן. וכך בדיוק גם לגבי יום ל"ג בעומר.

אין כונתו שאכן נשים חייבות לנסוע. ישנם הרבה סיבות שיש לאשה עסוקה בילדיה לא לנסוע, אבל כדאי מאד לנסוע. ובעיקר צריך לנצל את היום הגדול הזה לתפילה ולשמחה, ובעיקר להאחיב על הילדים הרכים את קדושת וגדולת ההלולא שיש ביום זה.

כי ביום הזה נעצרה המגפה, וביום זה יש כח להציב 'גל' - מחיצה עצמה בין הקדושה לטומאה, כמו אצל יעקב אבינו שהציב גל-עד בינו לבין לבן הרשע. יום ל"ג בעומר הוא יום סגולי ביותר לחיבור לתורה, לזרימה הטבעית של כל יהודי, והקשר שלו עם השי"ת ישראל ואורייתא, ונותן כוחות להתרחק מן הרע.

***

לסיום, אציין על עצמי. שנים רבות לא נסעתי למירון בל"ג בעומר, מהטעם שכתבת 'כל כבודה בת מלך פנימה'. לא היו אז דרכי מהדרין והתערובת היתה נוראה. ובעיקר נכון לומר שלא הרגשתי חלק מכל הבלגן הזה.

עד שהבאתי את בן זקוני לחלאקה [יחד עם נכדי הבכור שנולד באותו שבוע]. וזכיתי לגלות את האור-הרו הגדול, את השמחה הנפלאה והבכיה העמוקה, וכל מה שתארתי למעלה. ושאלתי את עצמי בכאב עצום: את זה החמצת כל השנים? בגלל כל הסיבות הצודקות ביותר בעולם? ומאז אני משתדלת מאד לנסוע. לא בכל שנה אני מצליחה, תלוי במצב הבריאותי שלי וכו' אבל אני רוצה להיות שם תמיד. ומשתדלת גם מפה להיות שם, שם עם כל עם ישראל, עם ששים ריבוא נשמות ישראל.

תפילת ה...בצל

במשפחתו של בעלי, מקובל שהנשים משתדלות להגן על הבית בתפילותיהן. שנים שהוא רצה שגם אנתו נוכח, אז החלטתי לנסות. כמו שהתבטא בעלי בשמחה מלאת נכונות: "תפילות של אמא - זה להשיקע במקום הנכון. המאמץ פה - יחסך לנו עוגמת אחרות!"

הזותי הכל הצידה. הכל המטלות הבהבו מול העיניים, הזמן דחק - ואני החלטתי לא לותור. הכל יחכה כמה דקות, וכלום לא יקרה. חחה. מה לא קרה, תגידי לי. מה לא קרה בכמה דקות שנסייתי לחטוף. אני רק נעמדת, נועלת את כפות הרגליים - הטלפון מתחיל לצלצל. סליחה ליייל. רק אמהות צדקניות לא שומעות טלפונים וכל העולם מת. אצלי, לפחות בגלגול הנוכחי, אל תגלי, העולם לגמרי ח, ואני שומעת כל תו שלו.

לתוך ההרמוניה הזו, נוספות גם דפיקות בדת. השליח. בא. זה השליח של ישראל. כמה טלפונים עד שהביאו לי את הכרטיס. למה הם לא פותחים? בעצם, עדיף שלא. בעצם, עדיף שכן. הדפיקות ממשכות. הילדים פותחים. אלו לדי השכנים, שתמיד באים לריב איתם, שיהיו בריאים. אנתו, האמהות, ידידות וצוחקות, אבל עכשיו זה הגיל שלהם. מתחיל להיות שמח.

התפילה הבאה הגיעה. אתה קדוש, ושכחתי מוריד הטל. חזרת. עצבנית קצת. במחיה המתים - התעורר הטלפון לתחיה, והפלאפון חבר אליו. הריכזו שנסייתי למרוכז, נו, הלך עליו וגם עלי.

***

עוד תפילה נוקשת, ואני לא מוותרת. אמרתי לך כבר שאני צדיקה בלתי נסתרת? תראי. אפילו שהשם אולי לא אוהב את התפילות התפלות שלי, אם כאלו בלגנים הוא שולח - אני לא מתייאשת. ערבית. כל הילדים ישנים. התינוק גם בשלוה בחדר. חבל להזיז את העריסה עד למטבח, לידי. כבר שעתים יפהפיות ומלאכיות הוא גם.

וכמו שאת מושרת, פציחתי בברכת אבות, מפצחת עוד פיזוחים: הקטן החל בתזמורת. מה תזמורת? ישנתי שעתים, והגיעה העת. והוא רחוק. הוי, רק מוצץ צריך עם. הוא ירגע מיד. אני כבר מכירה אותו. מותר לגשת? לא יודעת. עוד אני מדמינת חמש פעמים את המוצץ, וכבר נסעתי לרפאנו. ואני נוכרת בחלחלה, שצרחות כאלו, עלולות חלילה לעורר את כל הישנים ולהשיח נרדמים. אפילו להחיות מתים, קל וחומר חדר ילדים מקסים שמלא ברכת השם - והברכה רגישה לכל ציוץ אחרי שנפלה התנומה המיוחלת. תמיד אני אומרת, איזה נס שהציפורים מציצות רק ביום.

ניחשת נכון. את התפילה המהירה הזו סימית, כשהחברה מעוניינים, כלומר, לגמרי לא מעוניינים, בהשכבה מספר שתיים. תשאלו כל אמא, אודות התענוג העילאי הזה.

***

הלילה חלף, שחרית באה. הפעם התפללתי מוקדם. הייתי צריכה לדעת שלבעלי השב מן התפילה אין מפתח, וההסעה לכולל מגיעה עוד כמה דקות? לא. לא הייתי צריכה לדעת. אבל ככה, בדמדומי סלח לנו - החלו הנקישות. היא נרדמה? אני מדמינת שהוא שואל עצמו. אולי היא מטפלת בכביסה במרפסת? הפלאפון מצטרף לזמזום. איזה יפה הוא שר את 'תפילה לעני', מדהים. מלא רגש, ומלא מלא עצבים. האוטוסטרדה שלי פועלת, לא בלי לב. אולי עלי להתפלל כוונת? אולי עלי להתחשב בביטול תורה? אולי בין אדם לחברו קודם. למה אף פעם לא טרחת לשאול שאלה כזו.

אני רצה, ונופלת שדודה. מודים אנתו לך. והרעש פסק. בעלי התייאש. בתשע הוא יתקשר אלי, ויגיד לא נורא. אז נסעתי בלי סנדוויץ', ההסעה צפרה. והתפילתי איתי. אל תדאגי, אני קונה לי פה ופלים בקיסק. טעים.

ואני כבר יודעת לקרא כל מילה שלא נאמרת.

אחרי ריצה, בפרט של אמהות כבודות, צריכים לנוח. ולבכות. אני מתישבת מותשת וגמורה על הספה. ודמעות של תסכול מערבבות את עיני. הנה, משמים מראים לך שלא היית צריכה למהר. בין אדם למקום קודם. ותפילה - הכי חשובה בעולם. בכל מקרה, אכלת, לקית, ושלמת. תפילה הפסדת, בעלך המסכן לא אכל ולא שתה, ו... כלום. כלום אחד ענק.

ואז הגיעה הערבית של הבצל.

***

משהו מהסיפורים. כל הבית ישן, השעה התקרבה לחצות. הרגשתי צדקנית הדור. הי, על השיש נחו שלושה בצלים גדולים קלופים,

שטרחתי לחתוך, ותכננתי לטגן. זו היתה תקופה שהבצל הטוב היה נדיר, וסוף סוף היה לי בצל ראוי. תכננתי לטגנו בשמן, ולהכין בסיס לאיזה תבשיל. אם אשאיר אותו כך, לבד, הוא כבר לא יהיה ראוי לאכילה מחר, כדון בצל שעבר עליו לילה. כך אנתו נוהגים. בזכות התפילה ניצל הבצל. יופי. זה היה לי טוב. הנחתי אותו על האש, קצת סמן במחבת, ונעמדתי שמונה עשרה. עד שאגמור, הוא יגמור להטגן, וישאר על הגז מכוסה עד מחר.

חמוד; מתפילות רק מרויחים.

איפה זה היה בדיוק? אני לא זוכרת. די בהתחלה כבר התפשט ריח נעים של בצל קצון ומטוגן דק. רק שהריח התגבר. התגבר. כמעט נחרך. תכבי. אי אפשר. השיבנו אבינו. בכלל לא מריחים בצלים על אמצע שמונה עשרה. בכלל לא רואים את העשן שמתחיל למלוך על המטבח. השיבה שופטינו כבר אשונה, והגיננו ותפילותינו כבתחילה. למה את ממחרת? גדולי ישראל בכלל התנתקו מהעולם. כל חושיהם דבקו בקל חי. הם חיו מעל הזמן, מעל המקום, מעל הריח. חבל עליו, על הבצל. חבל. אבל התפילה?

"חני" - - -

הוא קורא לי? התפילה תצמיח לך שדה של בצלים. בעצם, של אבנים טובות. מה איכפת לך? סנט מוריץ, מחבת שרופה. לא סובלת את הריח המחניק. ומה השכנים חושבים על אשה חרוצה ששורפת בצלים באמצע הלילה?

הי, ומה חושב בעלי? יש לו רגישות מיוחדת לריחות של בישול שנכנסים ומטיילים מדי באמצע השינה, במיוחד. הוא קורא לי. אני שומעת. לא נכון. את מדמינת. חני. קולו מנומנם ועייף. יש שריפה? מה קורה? הוא כבר קם. פותח חלונות לרווחה. שיעוף האוויר ויתחלף. הוי, והוא היה כזה עייף היום. שאני רעדתי. מההשלכות הקיצוניות של העייפות, ומהסחרחרות שהוא רגיש להן. רק חסר לי עכשיו להשלמת התפאורה, שהשינה תלך לו בגלל בצל מסכן. חני.

אני לא עונה. אסור לענות בשמונה עשרה. תמיד הילדים החמודים שלי יודעים לספר לכל העולם שנוכר להתקשר בדיוק ברגעים הקריטיים שאמא בשמונה עשרה. כמעט חשבו להקים כאן בית כנסת. חושבים שאני צדיקה. זה לא נכון. אני מתפללת, וכל העולם מתקפל לכמה דקות - ודורש את התיחסותי.

זהו. זל הבצל. ז"ל המחבת, כלומר עד שתעלה אפשרות מלפני לעשות אותה עם מספר שומנים. אני קורעת את החלונות מהר, ורצה להגיד לבעלי היקר, שסליחה. מחילה. ממש.

... הוא ישן. איזה נס. הוא רגיש לריחות. נס.

נשארתי עוד קצת ערה, עד שהריח הסכים להתנדף, ואחר כך סגרתי מהרות. אבל עוד משהו נסגר בתוכי.

השם, מה אתה רוצה לאמר לי? כנראה הפעיות שלי ממש לא לענין, והרב - שופך קיתון. כוונה אחת שזרתי לך? מלאך אני לא. אבל כנראה עדיין לא ראויה לתואר אדם, 'מבעה', שמכבש - - -

איכס. איזה מחשבות רעות הן הוי. מרביצות חזק. שונאות אותי עד הסוף.

לא ידעתי כבר אם מצוה להתפלל פה, או שאני לגמרי עושה עברות. גם להתפלל ולהקדיש כח וסבלנות שאין לי כמעט במלא, וגם לעשות עברות? החלטתי להבין רמזים. ההשגחה משוחחת עם האדם, ועליו להטות אוזן, ולהקשיב לרחשיה החרישיים.

השם, הבנת! התפילות המסוחררות שלי הן נוראות, וסליחה שבכלל העזתי לבא אל הקודש.

היי שלום, תפילה. אני עושה לך שלום, ופוסעת בבושה שלוש פסיעות אחורנית. אחורנות.

***

שבת בצהרים, החלטתי לנסות - נסיון אחרון אחרון - מנחה. אני צדיקה, כבר אמרתי. והדפיקות שנעו על הדלת, ממש בקשן. פרח לי מהראש שתכננתי עם דבי, חברה אמריקאית ומצחיקה. היא היתה נורא צמאה, וגם לא ידעה אם אני בבית, אז נקשה קצת בקול. ועוד קצת, וכמעט הלכה. איזה נס.

זה היה נס באמת. שפכתי לה את ההשם לא אוהב את התפילות

שלי. והתברר שזו בעיה מוכרת. אפילו באמריקה.

"בעלי אמר פעם, אחרי שנקש אינסוף, ולא שמעתי, שאולי אני כמו רבי חי"א. היו צריכים לשלוח דב כדי להפסיק את התפילה שלו - שלא יגיד 'מחיה מתים', והמתים יצוצו לפני שצריך... אגב, יש לך איזו עוגת קרם, ושכבות של שוקולד? זה בסדר, את יכולה להגיש. פשוט, ממוצג אני בדיאטה, אז עלי לצלל את הזמן... אחמ... איפה אחזת? אז לא שלחו דוב, אגב, וגם זה לא מסוכן שאני אתפלל, אבל אמאלה, הוא אמר. איך התפילה שלך יקרה וחשובה. היצר הרע ממש משתגע מרוב אימה, והכל הוא עושה. את כל חילותיו הוא מגייס בבחלה כדי לבולעה חיים.

ככה אמר בעלי. ומאז... דווקא. אני לא מפסיקה להתפלל. מה פתאום. איך שאני, מה שאני. אני טוענת, ש'השם שפתי תפתח' - זה לחש שגורם למלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו. שיתחפך העולם - ואני איישר אותו!" דבי נגסה בעוגה שהסתפקה בקרם בלבד, והתגלגלה מצחוק, אבל הייתי רצינית. לגמרי.

יצאתי למטבח, ומזגתי לנו משקה קר. 'כלומר', המים הקרים התערבבו במיץ בעדינות, 'מילים של יהודי הן אות וסימן לכל הכוחות להפריע, מרוב שהן מעולות, אבל הן יותר סימן - שבמילים טמון כח אדיר, וכדאי להלחם!' נטלתי מזלג, ערבבתי את המשקה, והוספתי שלושה קרחים. ובכן, אם למישהו שמבין בסחורה איכפת עד העומק, מומלץ לרחרח ולבדוק למה. תסמכו עליו, הוא לא יוציא כוחות ותחמושת לריק...

זה מה שנקרא - מאובי תכמני. איפה שהאויבים ממש מתביייתים, נחבא האוצר...

הנחתי את החסות השקופים על השולחן. דבי לקקה מהקרב של העוגה, וממש התמוגגה. "אם אני נהנית מהתפילה - מציין. אבל גם אם לא - אז מה? מה אמרת? עבירה? עבירה לחשוכך! וגם עבירה לא להנות מהעוגות שלך, ישתבח שמו!"

***

למחרת השראתי את הדלת פתוחה, כדי שבעלי היקר יוכל להכנס, ולהניח תפיליו. כמובן הוא זכר את המפתח. למה הדלת נשארה פתוחה? מה פתאום? אחרי כזה ארוץ, יעו לשכוח? והלך.

נקתתי את כל המועדים לצלצל. שום עוגיות לא נאפו בדיוק בתנור, בדקתי. ולא התחלתי להתפלל בדיוק לפני שהן משכימות. הקטנצ'יק, רגוע ושבע, חצי מטר ליד, ובכל מקרה, הילדים כבר יצאו למוסדות הלימוד.

אלא שהאידיה לא הופיעה. לא נחה עלי שום רוח, והכל היה נורא. נורא? הופס. התבלבלתי.

מילים קדושות מתחילות לבקוע. והאות ניתן. אמא אפשר לרדת למטה? והשכנה כבר נוקשת כאן. מתי אמא תסיים? אני אציץ לה בסדור. נמצאת כבר באתה חנון, והריכזו שאיננו, בדרדור. מוישי ושוישי החליטו לשחק סביבי תופסת, אמא היא העמוד בתווך. הנה מתלקח ריב חדש, ושוב הכל נעשה לאובך. מפה מושישים לי בחלוק, ומשם בחצאית, ומה זה הקולות הצורחים מרחוק? אין כי כבר כח, גם לא מאית, ומתברר שאני מדמינת בוכי, וזה לא צחוק.

אמא איפה התיבה הסודית, ומתי כבר יוצאים לטייל, ודפיקות מתערבלות עם הטלפון - ולבי כבר מתחיל ליייל.

ומול עיני פתאום מגיח, צבא רב ורועות. כולם מוכנים, מצחצחים חרבות, ואימה נופלת נוראות. מילה קטנה שלי מפלסת לה דרך למעלה, והצבא שם משקשק, עוד מלמול בוקע בסלע, את כולם הוא משתק.

מילה יקרה של אמא, שכנראה יקרה כל כך, מאיימת על היצר הנסער, ואז הוא מפתח אותה - תפסיק, כי בשלך כל הסער.

אמא, אל תפסיקי לבכות, אל תאמיני לו בכלל! כי יש שכר לפעולתך. בורא הרים ויוצר רוח - מנשק את תפילתך.

ויים יבוא, ואת תראי. לא תאמיני און. איך לא נפלת, ושרדתי, איך התגדרתי, ואמרת, איך ביצר גערתי ולא נתתי, שיפיל אותי מכל המדרגות. כמו קיתון? הכל קטון? קרסון? ובלי טעם? לא נכון. ממך היצר, עצמך, למדתי כמה חשובה תפילתי בעיניו.

אני מנגבת את העיניים. זה ריח הבצל שמכח?

שכבות שכבות אני מקלפת, עד שהלב בוכה.

אמא של שבת

יום שיש יגלוש כבר,
ואת תדליקי נרות
ומול יעמדו בן ובת
ועיניהם פעורות

ומולך תעלה דמות ...
והנה - אמא שלך!
הזכרי נא מה המחזה
הזה אומר לך.

אמא, המלווה של החיים,
כמו ברקיע נוגעת,
קדושה סביב בוערת,
ואוירה רוגעת

הילה פועמת,
מקיפה אור שמימי
שלהבת מרצדת,
איזה אור פנימי.

גם את כזו, עבור הנשמות שלך בבית!

רצינית, ענקית, משמעותית,
ההיית מאמינה?
השם יתברך סומך עליך
שאת נאמנה

לטפח לו - הכי -
את הפקדונות הכי יקרים
האיך זה חששת שמא חלה טעות,
ומעשיך עקרים?

מרגישה מדי קטנה,
ומי אני שאשכיל לילך לפי כל רוחי,
ורק שלא אקלקל,
ושלא אגע לריק מאין אונים וכח

תזכרי, שהוא סומך [עליך]
וסומך [אותך]
עצמי עיניים, וסמכי גם את
על תוכניתו המדויקת כל כך!

לא להאמין,
אבל זה קרה,
רבון עולם שלח
דווקא אותך עם מטרה,

זו תעודת יכולת הכי עשירה!

ייעוד הוא שם,
שליחות ותכלית
כי את אמא, המלווה כל החיים -

במדור זו יובאו פרקים מ'יומנה' של לאה. בעלה התחיל לעסוק בתורתו של מוהר"ן מברסלב, וללכת בדרכו. והיא מנסה להתמודד, להתעניין, ואולי גם ללמוד. יש לה שני חברות; מידי - הליטאית שמנסה 'להזיח' אותה, ופי"גי - הברסלבית, שדווקא מעודדת אותה.

פרק ב

ל"ג בעומר במירון

ראש חודש אייר.

בעלי כבר מתכנן את הנסיעה למירון בל"ג בעומר.

כל כך לא מתאים לו.

כל שנה הוא היה הולך כרגיל לכולל וחוזר עם אותה בדיחה מסורתית "למה כולם נוסעים למירון? הם לא יודעים שבל"ג בעומר אפילו רשב"י בורח משם לכולל?"

אז בעלי באמת היה נשאר בכולל. אם הוא פגש שם את רשב"י? לא יודעת.

אבל השנה?

לא. אני לא מכירה אותו.

גם ככה כל התקופה האחרונה עם כל הסיפור של ברסלב אני לא יודעת מה עובר עליי, אבל עכשיו אני רואה שיש לו עוד נושאים.

רגע! יכול להיות ש...??

אני מחייגת במהירות לפייגי.

"לאה, מה נשמע?"

"פייגי, תגידי, יש קשר בין ברסלב למירון? כלומר ל"ג בעומר? כלו', זה עוד ג'וק או שהכל אותו סיפור? ואם זה קשור, תגידי למה עוד זה קשור?? או למה זה לא קשור?? אם יש משהוא כזה... רגע, פייגי, למה את כ"כ צוחקת???"

"אוי, לאה, את היסטריית לפעמים, ואני באמת לא יודעת מה יותר ירגיע אותך, אבל האמת היא שיש קשר הדוק וחם בין רשב"י לברסלב, ובל"ג בעומר חוגגים את השמחה הזו."

"מוותר לי לשאול מה משמח כאן? ומהו הקשר ביניהם?"

"לאה, מה את יודעת על ל"ג בעומר?"

"שזה היום שרשב"י נפטר, שמדליקים מדורות לכבודו, שלפני פטירתו הוא גילה סודות בתורה, זהו בערך."

"יפה! זה באמת הכותרות. אבל אף פעם לא הסבירו לך לעומק. את יודעת שהתורה היתה אמורה להשכח מעם ישראל! ואם התורה נשכחה? הרי אין לנו קיום! ואז בא רשב"י, והסודות שהוא גילה זה לא וורטים יפים או פלפולים עמוקים, זה הסוד שנתן לנו ונותן לנו עד היום את החיות! את המשך הקיום של עם ישראל! רשב"י בעצם גילה לנו את פנימיות התורה! את מה שמעבר ללימוד התורה הרגיל - 'הנגלה', שזו תורת 'הנסתר'."

***

"מה זה פנימיות התורה?"

"על קצה המזלג ממש: כשמה כן היא, שהיא מגלה את ה'פנימיות' של התורה, הפנימיות של כל מצוה ומצוה כמה היא חשובה ומאירה בכל העולמות, הפנימיות של כל יהודי ויהודי כמה הוא חשוב ויקר ואהוב לפני השם, הפנימיות של העולם, כל מה שקורה בעולם בכללותו וכל מה שעובר על כל אחד ואחד בפרטות, כל הקשיים וההתמודדות, שום דבר לא סתם והכל יש בו סודות עצומים ונפלאים."

על כולנה עלית!

כל זה מתבאר בפנימיות התורה שמתחיל להתגלות בזוהר הקדוש, ואחר כך המשיכו האריז"ל והבעל שם טוב ורבי נחמן מברסלב, וביארו וגילו עוד ועוד את החלק של התורה הזה שנקרא פנימיות התורה, וכל מי שלומד את דבריהם מתחיל לקבל טעם בחיים, כי אף אם הוא לא מבין את כל הסודות העמוקים שמתבארים בזה, אבל הוא מבין ויודע שכל תנועה קטנה של יהודי היא עצומה וחשובה והשם יתברך משתעשע בה, וכן כל מה שעובר עליו הכל מדוקדק לפרטי פרטים, ואז החיים מתחילים לקבל צבע.

כמוכן שכלל שהוא מתקדם, הוא מבין את הדברים יותר לעומק וכך הוא חי את הדברים יותר ויותר, אבל גם כשהוא עוד רחוק מזה, אפשר לקבל מזה חיות נפלאה, אגב, בזה את יכולה להבין קצת את מה שהוא אומר לך שזה מחיה אותו."

"אז למה רק החסידים חוגגים את ל"ג בעומר?"

"החסידים באמת יותר מכירים ומתעסקים בתורת הנסתר, ולא פלא שהם חוגגים את היום הזה בכזו התרגשות! וברסלב הם ממש מחותנים ראשיים שם, כי כל העניין של ברסלב זה להמשיך את הגילוי שגילה רשב"י, ולא לחינם חסידי ברסלב הרגישו תמיד קשר מיוחד למירון, עד שאומרים בדיחה שמאפייה יודעים שרבי שמעון הוא חסיד ברסלב?, כי הוא נמצא כל היום במירון..."

***

מאוחר יותר, כשבעלי חזר הביתה, סיפרתי לו כל מה שפייגי הסבירה לי, ותוך כדי הנאום הרגשתי שגם לי זה מתחיל להיות יותר ברור, ואז שמתי לב שבעלי ממש שמח שאני מתחילה להבין קצת... שאני מקבלת מושגים...

זה עשה לו טוב, וכמוכן גם לי.

ואז נפל לי האסימון שיש לי כאן הזדמנות פז למנף את השלום בית שלנו.

וגם אם המצב היה ממש בסדר עד עכשיו, הוא יכול להיות הרבה יותר עמוק וטוב! כי אם בעלי רואה כמה אני מנסה ומשתדלת להבין את הדרך שלו, להכיר, להדביק את הקצב. מה יותר משמח מזה?

זה כנראה גם עודד אותו להמשיך את הלמידה שלי:

"את יודעת מה פירוש המילה הלילוא?"

"כמו יארצייט, לא?"

"לא ממש. הלילוא זה 'אירוע'. זה היא השמחה וההתרגשות. וכמו שלכל אירוע מוזמנים רק הקרובים והמכרים, גם לאירוע הזה. רשב"י בעצמו הוא 'בעל האירוע'. וכל יהודי שמאמין בו מוזמן ליטול חלק ולהשתתף. ולשמח באמת על העובדה שיש לנו תקווה! שהתורה לא תישכח עד שיבוא המשיח! וזה לא מובן מאליו! היא באמת כמעט ונשכחה!"

אז עד היום לא כל כך הכרנו אותו, אבל אחרי שהתחלנו קצת להכיר, באמת, אין אפשר להפסיד כזה אירוע??

ובינינו, נכון שמירון רחוקה... אבל היא עדיין לא אומן! אז בואו נהיה בשקט...

וכששוב תפקחי עיניים,

ותראי נרות דולקים בבזיכים שלך,

סמכי עליו, כי הוא סמך עליך:

אותך בדווקא שלח!

המשמעות שלך

מורגשת, מודגשת,

פנימית,

עמוקה ומרגשת

בשורה טובה תדעו עינכם

אנו שמחים לבשר כי בסיעתא דשמיא גם השנה עלה בידינו לסדר
מתחם מיוחד בראש השנה באומן
עבור הניכי הישיבות

בהשתתפות תלמידי חכמים, רבנים ומשפיעים

בניהם:

הרב ישראל מאיר גלינסקי
הרב אשר זעליג מרגליות
הרב אברהם יצחק קלצקי

אווירה חמה ומלוכדת / סעודות שבת וחג בצוותא / שיעורים,
כינוסים, ועוד

המתחם נמצא במרחק כ-3 דקות בלבד מהציון הקדוש,
וכולל: חדרים נוחים ומרווחים, פינת קפה, מקוה פרטי,
ומקום מרווח עבור השיעורים והסעודות.

המחיר: \$ 320 ליחיד

(לנרשמים עד שבועות הבעל"ט ולאחר מכן \$400)

מספר המקומות מצומצם מאד, וכל הקודם זוכה

לפרטים והרשמה: 052-714-31-03

הזדמנות פז לנשים

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה תתקיים נסיעה קבוצתית

לנשות 'חניכי הישיבות'

לאומן

לציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב זיע"א

נסיעה קצרה ואיכותית / אווירה מתאימה / בליווי והדרכה מקצועיים ומרתקים /

נסיעות פנים ואש"ל ברמה גבוהה בהשתתפות:

הרבנית א. מייזליק תחי' / האמנית ח. עשהאל (דורון) תחי' / גברת ב. גלינסקי תחי'

בתכנית:

- ◆ שיעורים מגוונים ומרתקים: על מהות המקום, תולדותיו של מוהר"ן מברסלב, תורתו ודרכו
- ◆ סיפורים וחוויות מרגשים.
- ◆ נסיעה לברסלב (לציונו של ר' נתן מברסלב זיע"א)
- ◆ 'פאנל' מיוחד ומרתק

אודות האם ובמה תורת ברסלב מיועדת לנשים

הנסיעה תתקיים מיום שלישי (י"ג תמוז), עד יום חמישי (ט"ו תמוז).

מספר המקומות מוגבל!!!

מחיר הנסיעה: \$590 בלבד

מחיר לשניים: \$570 לכ"א

לבירורים והרשמה:

058-326-0647 (בשעות הבוקר)

053-310-9760 (בשעות הערב)

יו"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
עורך ראשי:
הרב ישראל מאיר גלינסקי

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
39

סיון - תמוז תשע"ט
נושא החודש:
תוכחה

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

תוכחה - בצורה נכונה

ה' צבאות', שאף היא נקראת בשם 'קנאה'. וכן קנאה של אדם לאשתו שנקרא בלשון הפסוק 'רוח קנאה'. לכאורה אלו סוגי 'קנאה' אחרים לגמרי, אבל אם הם נקראים באותו שם, כנראה שהם ממשפחה אחת, ואם נבין מה עומד מאחורי הקנאה, נבין את המשותף שביניהם, וכיצד אפשר לדלג מזה לזה.

קנאה נובעת מ'בלעדיות'. ולכן היא נמצאת באותה משפחה של 'התאוה' ו'הכבוד'. הכבוד הוא השלב הראשון, והוא מבקש לתת 'ערך' לקיום שלי, ולהרגיש שאני לא כאן בחינם. התאוה היא השלב השני, והיא מבקשת 'להרחיב' את תחום הקיום שלי, ולאפשר לעצמי להכניס עוד הנאות לתוך המציאות שלי. [לפעמים הכבוד יכול לשמש כתגובת נגד, מול התאוות, כי כשיש לי ערך מספיק, אני לא זקוק ל'תוספות']. והקנאה היא השלב השלישי, שמבקש להפוך את הקיום שלי ל'בלעדי' ולשלול כל נוכחות אחרת חוץ ממני.

יש באדם נקודה פנימית, שנותנת לו את ההרגשה ואת הרצון - להיות אחד ויחיד. זה הכח המניע החזק ביותר שיש באדם, כי הרצון להיות יחיד, מכריחה אותו לחפש כל דבר שיכול להגדיל אותו ולהעצים אותו. לולא זה, היה אדם נשאר 'תינוק שוכב בעריסה' כל ימיו.

ישנם שתי אפשרויות סותרות כיצד להשתמש בנקודת ה'בלעדיות'. האפשרות הראשונה היא 'לגדול', והשנייה היא 'להקטין את האחרים'. האפשרות הראשונה נקראת 'קנאת סופרים', והיא פועלת בצורה שאם אדם מזהה עוד משהו שאין לו - הוא מתעורר 'לגדול' עוד יותר, ולכבוש גם את הפסגה הזאת, וכך להישאר 'בלעדי'. האפשרות השנייה נקראת 'קנאת איש לאשתו', והיא פועלת בצורה הפוכה, שאם הוא מזהה שמישהו נכנס לתחום שלו - הוא דואג לנטרל אותו. הקנאה הזאת במקורה יכולה להיות טובה, אם משתמשים בה לנטרל 'מפגעים', אבל עלולה להיות רדת אסון, אם משתמשים בה לנטרל כל מי שקיים. ובכך, במקום לנסות להתקדם - עוסקים ב'להוריד' את כל מי ששוה משהו.

הסיבה שיש מדה כזאת באדם, היא בכדי להביא לגילוי מושלם של מציאותו ה' בעולם. אילו לא הייתה את תחושת ה'בלעדיות' - היה אפשר להכיל בבת אחת

התוכחה, היא הדבר הכי נחוץ מחד, והכי לא אהוב מאידך. אף אחד לא אוהב כשמעירים לו, ובאותה מדה, אין כמעט סיכוי לצאת מטעויות, ולעשות תזוזה כלשהי בחיים - אם לא יהיה מי שיעורר אותנו לכך, ולפחות אנחנו בעצמנו. התוכחה - יש בה כח עצום; לעורר, לדחוף, לקדם, ואף לעשות מהפכות. ומאידך, יש בה סכנה עצומה: להשפיל, לרמוס, להרוס ולהחריב - נשמות ועולמות.

בכדי להבין את מהותה וכוחה של התוכחה, לטוב ולמוטב, עלינו להבין מה עומד מאחוריה, ומה הכח המניע שמביא אותנו להוכיח, את הזולת או את עצמנו. ואז, ללמוד איך להשתמש בכח האדיר הזה בצורה הנכונה, שתביא לתועלת מרובה, ולא חלילה תקלה וחורבן.

***

'הקנאה, התאוה והכבוד', הם שלשה חברים, שידח מצליחים להוציא את האדם מן העולם. ומדה טובה מרובה, אם משתמשים בהם כראוי, הם יכולים להביא את האדם לעולמו האמתי. במאמרים הקודמים עסקנו בשתי האחרונות - התאוה והכבוד. כשתחת הקטגוריה של 'תאוה' עסקנו בשלשת התאוות: אכילה, ממון, וקדושה. וכעת הגיע תורו של השלישי-הראשון - הקנאה.

במסגרת הקנאה, נעסוק בעז"ה בשלשה נושאים חשובים; תוכחה, מחלוקת, ושלוש. נושאים אלו לכאורה עומדים בפני עצמם ואינם קשורים לקנאה, אך לכשניכנס לגופם של דברים, נגלה בעז"ה שהם קשורים מאד ואחוזים זה בזה, וההבנה הזאת בעצמה תגלה לנו את הדרך, ההדרכה והעצות - כיצד להינצל מקנאה פסולה, ולזכות לקנאה קדושה. [הדברים מבוססים על מאמרו האחרון של רבינו מוהר"ן מברסלב, (המובא בליקוטי מוהר"ן, ח"ב סימן ח)]

קנאה - טובה או פסולה

קנאה, האם היא טובה או שלילית. מצד אחד - אין דבר גרוע ממנה. פלוני יש לו מעלה, כלשהי; כסף, דירה, מעמד, או דרגה רוחנית - שאין לי, ולכן אני מקנא בו. אין בכך כל הגיון לכאורה חוץ מרוע לב. וכי משום שאין לי, אסור שיהיה לו. האם הוא לקח משהו משלך. ובכל מקרה, מה תועיל הקנאה שלך, וכי על ידי כך תגרום שכן יהיה לך, או שלפחות לו לא יהיה, כמונב שלא.

ומצד שני, יש מקרים שבהם הקנאה דווקא משובחת. ביניהם 'קנאת סופרים תרבה חכמה' (ב"ב כז), ו'קנאת

דבר המערכת

סיון או תמוז

סיון ותמוז - שני הפכים.

חודש סיון - חודש מרגש של קבלת התורה. כל העולם המתין בדריכות לחודש הזה, וכשהוא הגיע - עליונים ששו ותחתונים עלזו, וכל העולם הפך לאולם חתונות אחד ענק.

חודש תמוז - חודש עצוב וקודר של חורבן וגלות. כל מה שהיה, וכל המתנות שקבלנו - אינם עוד. הלוחות, נשברו, בית המקדש, נחרב, ארץ ישראל, חוללה.

אז איך אפשר לצרף את שניהם לאותו גליון?...

***

חבל, באמת חבל.

חבל שאנחנו לא יודעים את האמת על חודש תמוז. כי אם כן, לא היה קורים כל האירועים המצעירים הללו, וחודש תמוז לא היה נצבע בצבע שחור-אפור, אלא בצבע זוהר וחגיגי.

'תמוז' ראשי תיבות 'זמן מתן תורתנו'. כי אמנם מעמד הר סיני היה בחודש סיון, אבל את התורה - את הלוחות - היינו אמורים לקבל בחודש תמוז.

אבל לא זכינו. כי אנחנו אוהבים מאד 'חתונות', אבל פחות אוהבים 'חיי נישואין'. מתחברים ל'אירועים זוהרים' אבל מתקשים להכניס 'זוהר' בשגרה של החיים. נמשכים למצבים 'מרגשים' ושונאים את המצבים 'הרגילים'. וזה בדיוק הפספוס.

***

תמוז הוא הזמן בו התורה נכנסת לתוך העולם, ומתחילה לשפוך אור לתוך השגרה האפורה והפשוטה. החיים, הפשוטים הזורמים והיומיומיים שלנו, מלאים בכל כך הרבה טוב, רק חסר פנס שיגלה לנו את זה, ובחודש תמוז אנו מקבלים את הפנס. אם נרצה.

הגליון הוכן בחודש סיון, ולכן חלק גדול מהמאמרים שבו עוסקים בקבלת התורה. מסיבות טכניות הדפסתו התעכבה, והוא מופיע לאור עולם בחודש תמוז.

משמים כנראה נותנים לנו הזדמנות לחוות את קבלת התורה - בחודש תמוז, לעובדא ולמעשה. ובכך, לתקן לכתחילה את הסיבה לשבירת הלוחות. וממילא, כבר לא צריך לכתוב על גלות ונחמה...

***

בחודש הקרוב, תקיים נסיעה מיוחדת וראשונה, עבור נשות בני הישיבות - לציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב באומן. נסיעה איכותית ומושקעת, ברמה גבוהה, בעיקר רוחנית אבל גם גשמית. הזדמנות אחרונה למי שעדיין לא נרשם.

כמו כן, מצורף בגליון זה פרוסקט מיוחד אודות המתחם באומן, לימי ראש השנה הבעל"ט. נעשה מאמץ מיוחד והשקעה מיוחדת - להציע את המקסימום, ברוחניות ובגשמיות, במינימום מחיר. וכל הקודם זוכה.

שנוכה.

הנושאים הבאים:

חשוון - יום כיפור
כסליו - גאווה
טבת - ענוה

אב - מחלוקת
אלול - הזמן
תשרי - המקום

המשך בעמוד ב' <<<

גם אמונה בה' וגם אמונה חלילה בעבודה זרה. גם אהבת ה' וגם אהבות אחרות, גם יראת שמים וגם יראה נפולה. נקודת ה'בלעדיות' מביאה לכך, שמי שמאמין באמת בה', לא מסוגל להכיל משהו אחר. ומי שאוהב את ה' - בהכרח 'ישנא' משהו שסותר לזה [וכמו שכתוב 'אוהבי ה' שנאו רע'].

מכאן נובעת 'קנאת ה' צבאות'. בשלב בו אדם 'מתבגר רוחנית', ומבין שהמציאות שלו היא דמיון. וכל כולה קיימת רק בגלל שיש מציאות שנקרא 'השם יתברך'. הוא מעתיק את ה'קנאה' ממנו אליו, ומעתה, כל דבר שמאיים חלילה על ה'בלעדיות' של ה', מעוררת אותו לפעולה; או לחזק את נוכחותו של ה', או לנטרל את מי שמאיים על גילויה, בכדי לחזק את נוכחותו של ה'.

תוכחה - מתוך קנאה

ומכאן לנושא התוכחה. באופן טבעי, אין שום סיבה למאן-דהו להוכיח את זולתו, וכי מה מעניין אותו מה פלוני או אלמוני עושה. הסיבה היחידה שדוחפת אותנו להעיר, להוכיח ולמחות - היא הקנאה. השלילית או החיובית.

הקנאה השלילית, שדואגת ל'בלעדיות' שלי - מוצאת הזדמנות מצינת לנטרל את המאיימים עליה, על ידי מציאת דברים שליליים אצל השני, ולא רק 'למצוא', אלא 'להוכיח', כלומר, להוכיח לפלוני מה הוא שוה באמת, וממילא, הבלעדיות שלי מתחזקת ומתבססת, שהרי פלוני ואלמוני יש להם חסרונות כאלו ואחרים, מה שלי אין [או לפחות לא יודעים עליהם]. תוכחה שנובעת מקנאה שכזאת, לא מעוניינת שפלוני ישתנה לטובה, אדרבה, כל תכליתה הוא להציג אותו כפחות גרוע, והלוואי שישאר כך כל ימיו.

לעומת זאת הקנאה החיובית, שהיא 'קנאת ה' - לא יכולה לסבול שיש רע בעולם, כי אם יש רע, אז יש הסתרה על נוכחות ה', וזה בלתי אפשרי מצדי. ולכן, אם אני מגלה רע, אני נכנס לפעולה ועושה הכל כדי שהרע הזה לא יהיה. וזאת באחת משתי האפשרויות - או 'לתקן' את הרע, ולהפוך אותו לטוב. או 'לנטרל' אותו ולמחוק אותו מהמציאות.

וכאן יש מבחן מאד דק. כי בקלות מאד אפשר לעררב בין הקנאה השלילית, שדואגת לנטרל את פלוני בכדי לאפשר את הבלעדיות שלי, לבין הקנאה החיובית שדואגת לנטרל את פלוני בכדי לאפשר את הבלעדיות של ה'. החילוק המהותי הוא, שהקנאה השלילית רוצה למחוק את 'פלוני', והחיובית רוצה למחוק את 'הרע', אך החילוק אינו תמיד ניכר על פני השטח, אלא בתנועה פנימית שבלב.

החילוק בכל אופן יכול להיות ניכר בשתי צורות עיקריות. הראשונה - שהשלילי כלל אינו מעוניין ואינו מנסה 'לתקן', אלא רק לשלול. ואילו החיובי, מתמקד תחילה באפשרות הראשונה, לתקן אותו ולא למחוק אותו. והשנייה - שהשלילי נעשה מתוך 'כוח' ועוצם יד', כאומר: 'אני' אדאג להעמיד אותו על המקום, והחיובי נעשה מתוך הסתמכות על ה', כאומר: אני לא יכול, אבל אני משליך עצמי על ה', שיקנא לכבודו ויסייע בידי לעשות זאת.

תוכחה - ריח טוב

נתמקד בחילוק הראשון, ובוזה נרחבי את הדברים למעשה.

אפשר להוכיח בשני צורות; אפשר להוכיח לפלוני כמה הוא רע ולא בסדר, ואפשר להוכיח לו כמה הוא טוב וכמה הוא בסדר. כשמזכירים כמה הוא רע - מצליחים לשכנע אותו שהוא כזה, ו'מרוויחים' אחד מהשניים; או שיישבר ויפול בדעתו, ולא יהיה בו כח לתקן את מה שצריך, או גרוע יותר - שיחליט שאם הוא ממילא רע, כבר לא יקרה כלום אם יעשה עוד רע. לעומת זאת - כשמזכירים כמה הוא טוב, נותנים בו חשק להמשיך להיות טוב, ולשם כך - לטפל במה שעדיין רע ולתקן זאת, ואף להוסיף עוד כהנה וכהנה של טוב.

האמת הזאת פשוטה ואין מי שלא מבין את זה. ובכל זאת - רוב בני אדם לא מוכיחים כראוי. לכאורה, משום שאינם שולטים ברגשותיהם. אבל בעומק, הסיבה לכך היא משום שהתוכחה נובעת מקנאה, קנאה שלילית כמובן - ומשכך, באמת אין להם שום עניין שהוא יתקן, אלא רק להוכיח לו [ועוד יותר למוכיח בעצמו] שזה מה שהוא 'שוה', וממילא הוא כבר לא 'מאיים' עלינו, ואין מה לקנא בו.

לעומת זאת, מי שקנאת ה' בקרבו, ורוצה שיתגלה ה' בעולם, ולכן אכפת לו שיש רע שמכסה על גילו ה' - הוא דווקא כן רוצה שיתוקן הרע, ולכן כשהוא בא להוכיח - הוא יחפש את הדרך הנכונה כיצד לעשות זאת באופן שיביא לתיקון, ולא ליותר קלקול.

***

הדברים אמורים גם בין אדם לעצמו, ונציין בקצרה: תוכחה וחשבון נפש - הם טובים ומצוינים. אך מטרדם היא לקרב ולא לרחק. ומי שמוכיח את עצמו ולעצמו כמה הוא רע, מעורר בתוכו הרגשה של חלישות הדעת, שלא תקדם אותו לשום מקום. ובהמשך הזמן, מסתמא גם יפסיק לעשות 'חשבון נפש'. אך אילו יזכיר את עצמו בצורה שמעוררת בו ריח טוב, וחשק להיות טוב - על ידי שיוכיח לעצמו כמה טוב יש בו, וכמה ה' רוצה בו - יגרום לכך שאכן יוכל לתקן ולהתקדם, וגם יהיה לו חשק להמשיך בכך.

פרק יב

וכן במלבושים היה להם בשותפות, לו ולאשתו פעלץ אחד. והיה אומר: אשתי, תן לי הפעלץ! כשהיה צריך ללבוש פעלץ, כגון לילך לשוק. והיתה נותנת לו. כשהיה צריך ללבוש טוליפ לילך בין אנשים, היה אומר: אשתי, תן לי הטוליפ! והיתה נותנת לו הפעלץ, והיה מתענג ממנו, והיה מושבחה: כמה יפה הטוליפ הזה! כשהיה צריך לקאפטיון, כגון לילך לבית הכנסת, היה מצווה ואומר: אשתי, תן לי הקאפטיון! והיתה נותנת לו הפעלץ, והיה מושבחה ואומר: כמה יפה ונאה הקאפטיון הזה! וכן כשהיה צריך ללבוש יופא, היתה נותנת לו גם כן הפעלץ, והיה מושבחה ומתענג גם כן: כמה יפה ונאה היופא הזאת, כ"ל, וכן בכיוצא בזה. והיה רק מלא שמחה וחדוה תמיד:

הלבוש מכבד את האדם

א] כבוד האדם מתבטא בלבושו - הלבוש מכבד אותו ומגדיר אותו, ועל כן כל תפקיד יש לו מלבוש שמגדיר את התפקיד - וכן בכל מקום שאדם הולך יש לו מלבוש שעל ידי אותו מלבוש הוא מופיע באותו מקום, יש לו מלבוש של עבודה, מלבוש שעמו הולך בין אנשים, מלבוש של בית כנסת, וכן על זה הדרך, ובאותו הזמן שאדם לובש את המלבוש שעמו הוא בוחר להגדיר את עצמו, הוא מרגיש שהוא באמת אותו אחד כמו שהיה רוצה.

כי בעצם המהות האמיתית של האדם כשלעצמו הוא דבר שבאמת קשה להשיג, לא רק במהותו הפנימית והעמוקה שם הוא חלק אלוך ממעל, אלא אפילו בחלק של הנפש הבהמית קשה להשיג ולדעת מהותו, כי כל נפש הוא סוד, ועל כן יש הרבה סתירות בנפש האדם, רצונות סותרים, הנתהגויות שונות והפוכות וכו'.

ב] וזה גופא הכבוד האמיתי של האדם, כאשר הוא יודע שהוא סוד נעלם גבוה ממה שנראה בחיצוניות, אבל כיון שאדם לא מוכן לסבול ידיעה זו שהוא סוד, והוא רוצה מאוד לדעת ולהכיר את מהותו, על כן רוב בני העולם חיים רוב הזמן בבלבול 'מי אני באמת' וכל אחד חפץ להיות מסודר בדעתו לדעת את זהותו.

[כל חכמת יון והחכמות שהתפתחו בעקבותם בתורת הנפש, רוצים לפענח את מהות הנפש של האדם, וכך קובעים הנחות ומסקנות בהבנת הנפש, כל שיטה בדרכה היא [כאשר בדרך כלל כל שיטה סותרת את המסקנות של השיטה האחרת], ובעצם הכל נכון והכל לא נכון, כי נפש האדם הוא סוד, ובפרט יהודי, שגם הנפש הבהמית שלו קשורה לנפש האלוקית. וממילא כל מה שעובר עליו הם דברים הרבה יותר גבוהים ממה שהם נראים בחיצוניות].

הלבוש מכבד את האדם

ג] כיון שהאדם מחפש את זהותו, על כן הדבר שהכי מדאיג את האדם הוא ה'כבוד' וסביב זה הוא עסוק וטרוד, וכל פעולה וכל דיבור וכל מחשבה בלולה רבובה במחשבות איך אני יצייר בעיני חברי, ובעיקר בעיני עצמו, ובדרך כלל אדם קובע את מהותו לפי המלבושים שהוא מלביש את עצמו, ומשום כך הוא טרוד בכל פעם סביב ענין הבגדים איך לבוא לכל מקום.

ואין הכוונה דווקא מלבוש גשמי, אלא גם ובעיקר בפנימיות נפשו, האדם מגיע לאיזה מקום ומלביש פנים של דמות מסוימת שאותה הוא רוצה לייצג - כשמדבר עם אביו הוא מלביש עצמו בלבוש של בן, כשמדבר עם בנו הוא מלביש עצמו בלבוש של אב, כשמדבר עם רבו הוא בלבוש של תלמיד, כשהולך בין אנשי קהילתו הוא מלביש עצמו כחבר בין החברים ההולכים באותו סגנון וכו'.

ד] והנה בוודאי שהוא חלק מסדר העולם, שכל אדם צריך שיהיו לו כמה מלבושים, ובכל פעם צריך להתלבש לפי העניין של אותו המקום, ולפי האדם עמו הוא מדבר וכו', אבל צריך לזכור שכל זה הוא רק לבוש, ואין זה המהות האמיתית של האדם - כי המהות האמיתית האדם הוא 'חלק אלוך ממעל' - יהודי שקשור בשורשו להשם יתברך, וזהו הזהות שלו, וכל שאר הדברים, התפקידים והעניינים בהם מתעסק שנותנים לו את הכבוד והזהות, אלו רק חיצוניות.

הלבוש האמיתי

ה] וענין זה יכול רק התם, כי התם יש לו תמימות וישרות אמיתית, והוא חי את חייו האמיתיים, ולכן אינו עסוק במלבושיו ד"קא.

למרות שבאמת הוא מבין שהוא צריך כל מיני אופנים של מלבושים שונים, ואינו חי מנותק מהבריות, ועל כן באמת הוא מבקש בכל פעם מלבוש לפני הצורך שהוא צריך, אבל כיון שיועד את האמת וחי עם אמת זו, על כן אינו עסוק וטרוד בזה יותר מדי - כי הוא חי את עצמו - וזהו הזהות והמהות שלו.

ו] ועל כן יש לו לתם לבוש אחד עם אשתו, וכפי שבארנו שאשתו זה התפילה, ועל כן כל לבוש הוא מבקש ממנה, כי הדרך להתחבר ללבוש והזהות האמיתית של הנפש שהיא חלק אלוך ממעל, הוא רק על ידי התפילה, כי כאשר אדם משיח את ליבו לפני ה', חוזר לו הכבוד האמיתי שלו, ואזי אף שצריך גם ללבוש אחר כאשר הולך עם בני אדם וכו', אבל כאשר אין משגת ידו, ואינו מצליח בכך, הוא שלם ושמוח לגמרי, כי השמחה והסיפוק שלו אינה תלויה בלבושים חיצוניים.

תוכחה

יעקב: מה נשמע משה? טוב לראות אותך, כבר הרבה זמן לא נפגשנו.

משה: נכון בהחלט. גם אני כבר רציתי לפגוש אותך, וב"ה השי"ת תמיד מזמין לנו הזדמנויות להיפגש ולשוחח קצת בעבודת ד'.

יעקב: אז על מה נשוחח הפעם?

משה: על הנושא של 'תוכחה'. מצד אחד מדובר בדבר חשוב מאוד, ויש לנו מצוה להוכיח את החבר ולכוון אותו לדרך נכונה, ומצד שני קשה לעשות את זה, וכראוי. קודם כל, כי לא נעים להעיר וזה גם לא מקובל. ובעיקר, משום שביחד עם המצוה, אנו גם מוזהרים 'ולא תשא עליו חטא', שלא לגרום לו צער וחלישות הדעת.

יעקב: נדמה לי שכינים יש לזה מודעות בציבור, יותר מבשנים עברו. בפרט בתחום החינוך, שבו נעשו שינויים גדולים בנושא, וכולם מדברים על כך ומודעים לכך כמה חשוב להוכיח ולחנך בצורה חיובית ולא בצורה שלילית.

משה: אמת, כשמוכיחים בצורה משפילה ומבוזה, לא רק שזה לא עוזר, אלא על פי רוב זה גורם את ההיפך, כי אז באופן טבעי הוא מזדקק כנגד התוכחה ומנסה להצדיק את עצמו. אבל אם מוכיחים באופן של גילוי אהבה אמיתית, ומראים לשני שרוצים בטובתו [כמובן כשגם באמת רוצים בטובת השני], כי אי אפשר לעשות בזה הצגות, כי הנפש מרגישה טוב מאוד אם המוכיח חפץ בטובתה או לא] אזי אפשר לפעול מה שרוצים לפעול.

יעקב: זה דורש מהאדם עבודת המידות אמיתית, כי תמיד קל להעביר בקורת נוקבת ולהרגיש יותר טוב מהשני, למה לא? אבל לרצות באמת בטובת השני זה כבר קצת עבודה, ולכן אנשים נוטים יותר להוכיח לא בצורה הנכונה.

משה: למעשה, הנושא מורכב משני חלקים: יש תוכחה אישית, ויש תוכחה ציבורית. התוכחה האישית היא מה שדברנו קודם, אם זה ילד או תלמיד או חבר שרוצים להעיר לו על איזה עניין, ואז צריך הרבה יישוב דעת ועבודת המידות לעשות את זה בצורה נכונה ומעילה, ולא בצורה שגויה ומזיקה.

תוכחה ציבורית - היא מצד אחד פחות מסוכנת, כי אין כאן מישהו מסוים שנפגע, אבל עלולה להיות הרבה יותר מסוכנת. וכאן צריך עוד יותר זהירות נוראה ועצומה, ועל פי רוב כמעט ואין שייך לעשות זאת בצורה נכונה, כי כמה יישוב הדעת ושימת לב צריך כדי להוכיח בצורה הנכונה, וברגע שזה נהיה דבר ציבורי, זה הופך מהר מאוד למשהו פוליטי ומפלגתי, ואז ממילא כבר לא שייך כמעט שייך שיהיה את היישוב הדעת והצורה הנכונה של התוכחה.

ובאמת לא שייך בשום אופן לצאת לתוכחה ציבורית בצורה הנכונה אם אדם לא יודע לעשות זאת בתוכחה האישית, כי בתוכחה האישית אף שזה גם כן קשה ולא דבר פשוט, מכל

התלויים באלו הנשמות' (ציטוט מלא, במדור 'בית היין').
כמובן שהדברים עמוקים מאוד, וכדי להבינם היטב צריך ללמוד את כל המאמר שם, אבל גם המילים כפשוטם מעוררים אותנו מאוד, להבין שכשאדם מוכיח שלא כראוי, הוא רק מגרע, כי הוא מעורר את הריח רע של המעשים. ולפי המשמעות הפשוטה של הדברים מובן הכוונה שזה נתון לאדם הרגשה רעה, וזה רק מייאש ושובר אותו.

ומוסיף בזה דבר נפלא, שעל ידי זה נפסק השפע מכל העולמות התלויים בו, כי כל אחד ואחד מישראל תלויים בו כמה וכמה עולמות [ובחי מוהר"ן מובא שבכל גיד של כל יהודי תלויים אלפים ורבעות עולמות], וכשאדם נכנס לעצבות וייאוש, אין מי שימשיך את השפע לכל העולמות האלו כי הכל תלוי באדם.

ועל כן צריך מאוד להיזהר שהתוכחה לא תהיה באופן שמבאיש את ריחו: 'תראה כמה אתה גרוע ורע', 'איך אתה לא מתבייש' וכדומה, אלא אדרבא באופן שמעורר את הריח טוב: 'כמה אתה טוב וצדיק', 'לא מתאים לך לעשות כך וכך' וכדומה, ועל ידי זה התוכחה יכולה לעזור. לא מדובר כמובן במשחקי מילים, אלא בגישה אמיתית ופנימית של הערכה ואהבה אמיתית, ורק אז היא יכולה לפעול.

וכפי שדיברנו קודם, הדברים יותר מפורסמים וידועים, אלא שעיקר הקושי הוא ליישם זאת. אבל כשמתבוננים בדברים האלו, כמה עולמות תלויות בילד או תלמיד או חבר שמדבר איתו, וכמה חשוב שישאר ה"ריח הטוב" שלו, עי"ז בעז"ה יהיה לו את הכח להוכיח בצורה הנכונה.

יעקב: נדמה לי שיש חלק שלישי, שלא הזכרת, והוא 'תוכחה עצמית', שאדם עושה 'חשבון נפש', ומוכיח ומייסר את עצמו.

משה: צודק לחלוטין, וכפי שמבאר רבי נתן בכמה מקומות (בכור בהמה טהורה, הלכה ד, אות כח. ובעוד הרבה מקומות), שהמאמר הזה מתכוון גם לתוכחה כזאת שאדם מוכיח את עצמו, שגם בזה צריך להיזהר שלא להראות לעצמו כמה הוא חלש ודפוק, וכמה הוא לא בסדר, ופעם אחר פעם לא מצליח, כי בכך הוא שובר את עצמו, ומעורר בתוכו ריח רע, ומחליש את נשמתו - אלא רק באופן שמחזק את עצמו.

כלומר, התוכחה צריכה להיות באופן שמרים אותו ולא מוריד אותו. וזאת על ידי שמתסכל על מה שכן הצליח, ובוזה מוכיח לעצמו שהוא כן יכול, וגם מעודד את עצמו שלא להישבר ממה שלא, אלא להתעודד ולהמשיך הלאה בכוחות מחודשים. וכך, בכל מיני צורות שמעורר בו ריח טוב, וחשק וחיות להתקדם ולהתרום, ולא ליפול ולהישבר.

יעקב: אם נסכם, אז עיקר הנקודה, הוא להרגיש אחריות על נשמה יהודית - הן ילדים, הן חברים, והן אנוחנו בעצמנו - ולעשות הכל כדי שהיא לא תיפול ותישבר, היא וכל העולמות התלויים בה.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

תוכחה

תוכחה ראויה - מעורר 'ריח טוב'

'אף על פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומשול על כל אדם מישראל להוכיח את חברו, כשדורש בו שאינו מתנהג כשורה, כמו שכתוב (ויקרא ט"ו) "הוכח תוכיח את עמיתך", אף על פי כן לאו כל אדם ראוי להוכיח. כמו שאמר רבי עקיבא (ערכין טז): 'תמימה אני, אם יש בדור הנה מי שיכול להוכיח'. ואם רבי עקיבא אמר זאת בדורו, כל שכן בדור הנה של עכשיו:

פי שמהמוכיח אינו ראוי להוכיח, אזי לא די שאינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מבאיש ריח של הנשמות השומעים תוכחתו. פי על ידי תוכחתו הוא מעורר הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שהוא מוכיחם. כמו שכתוב איהו דבר שיש לו ריח שאינו טוב, כל זמן שאין מזיזין אותו הדבר, אין מרגישין הריח רע, אבל פשפתחילו להזיז אותו הדבר, אזי מעוררין הריח רע:

כמו כן על ידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח, על ידי זה מזיזין ומעוררין הריח רע של המעשים

רעים ומדות רעות של האנשים שמוכיחם, ועל פן הוא מבאיש ריחם, ועל ידי זה הוא מחליש את הנשמות שלהם, ועל ידי זה נפסק השפע מכל העולמות, התלויים באלו הנשמות. פי עקר ניקת הנשמה הוא מהריח. כמו שאמר רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות מ"ג): 'מינין שומרי ריח, שנאמר "כל הנשמה תהלל יח"'. איזהו דבר שהנשמה נהנית ממינו ולא הגוף, הוי אומר, זה הריח'. ועל פן על ידי זה המוכיח, שהוא מבאיש ריחם, על ידי זה נחלשת הנשמה, שייקתה מהריח פני'ל, וממילא נפסק השפע מכל העולמות התלויים בהם.

אבל פשפתחילו ראוי להוכיח, אזי אדרבא, הוא מוסיף ונתנו ריח טוב בהנשמות על ידי תוכחתו. פי התוכחה צריכה להיות בבחינת התוכחה של משה, שהוכיח את ישראל על מעשה העגל, שעל ידי תוכחתו נתן בהם ריח טוב, בבחינת (שיר השירים א): "גיד נתין ריחו", הנאמר על מעשה העגל. עזב לא נאמר, אלא נתן, כמו שפרש רש"י שם וכו' שאמר: <<< המשך בעמוד הבא >>>

שאלה:

בכל שנה אחר חג השבועות, אני שוכח לגמרי שקבלתי את התורה. אם כן, מה התועלת?

תשובה:

צריך לדעת, שגם אם אנו שוכחים שהיה יום טוב, אבל החג לא שוכח אותנו, המתיקות של החג עומדת ומתחננת אל הנפש לבל תתפרד ממנו, "כי איך תוכל להתפרד ממני לגודל ההתקשרות והאהבה שיש בינינו, כי אתה רואה את יקר יפי וזיו והדרי ותפארת, ואיך תוכל לנתק את עצמך ממני ולפרוד מאיתי".

"הן אמת שאתה צריך לילך יותר כדי ללקט עוד סגולות יקות וחמודות גדולות, [שכן, כך הוא האמת שאי אפשר להיות דבוקים כל הזמן באותו טעם המתוק והנעים של הדביקות בהש"ת, שהרי עיקר תפקידנו הוא להמשיך את אור התורה למצבי היום חול - הימים ה"פשוטים"] אבל סוף סוף איך תוכל לפרוד ממנו ולשכוח אותי. לכן על כל פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם, לא תשכח אותי ולא תפרד ממני." (מתוך לשון רבינו"ל ליקו"מ סי' ס"ה)

חג השבועות לא נעלם, אנו מקבלים את המתנה, היא קשורה בנפשנו, עכשיו עלינו להתחזק לפתוח את החבילה ולהנות ממנה. קבלת התורה משמעותו, שהתחדש הקשר שלנו עם הש"ת וקבלנו את הזכות להיות אלו שמנצחים את הנסיונות, אם רק נוכוח מוכוחים. לא קבלנו ציווים חדשים בשבועות, אלא התחדשו להאמין באותם מצוות שרגילים אנו לקיים כבר ממיילא. התחדש כח הבחירה של עם ישראל, התעוררנו בו מחדש האהבה של הש"ת אלינו, לאהוב אותנו ולהשתעשע מכל מעשה ידיו. תפקידנו עכשיו הוא, להתחיל לחשוב מזה, לעורר את הזכרון הזה בכל עת, בכל ימות השנה.

למעשה. מעתה בכל מצווה שאנו 'ממילא' עושים, נרים את העיניים להש"ת, נסתכל איך הוא מסתכל עלינו בעת עשייתנו מצווה זו. ולא נהיה כמו אותו אחד שבבוקרו של יום מוצא מחוץ לביתו קופסא יפה עטופה בעטיפה וסרט, ועליה כתוב "מאת בורא העולם", ידיו רעדו, בקושי הכניס את המתנה הביתה, פתח את החבילה בדחילו ורחימו, ומה מוצא הוא בתוכו, טלית קטן... מרוב אכזבתו פלט ואמר, נו... יש לי כבר הרבה כאלו... לא לזה ציפית...

טעות לחשוב כאלו אנו אמורים להרגיש אור לאחר שבועות, זה עבודה שלנו להזכיר זאת לעצמנו, בכל רגע מחדש, בכל פעם שיתגברו נסיונות, נעורר את הזכרון, לזכור קבלתי את התורה, יש תורה, יש מצוות, יש לי קשר ושייכות עם הבורא, כל מצווה שלי יקר למעלה. לחטוף איזה שיעור תורה, אבל לא ללמוד זאת כמו לפני קבלת התורה, אלא מתוך זכרון, הנה הש"ת שומע כל דיבור שלי... כי את השבועות אנו מקבלים בוודאי, היה חתונה, השידוך יצא לפועל, השאלה כמה קושרים זאת לזכרון להמשיך עם זה, לזכור שהיה שבועות. "לכן על כל פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם, לא תשכח אותי ולא תפרד ממני..."

שאלה:

זה טוב אולי למי שזוכה להרגיש איזה התקרבות חדשה בהג. אך מה יעשה מי שלא זוכה להתחדש, והחג עובר כמו שנוער?

תשובה:

אין ספק בדבר שאנו מקבלים את התורה מחדש. זאת היא המציאות, כן מרגישים או לא הוא ענין צדיד לגמרי. עלינו להתחזק באמונה שבוודאי קבלנו את המתנה, רק

>> המשך

רבנותינו, וזכרונם לברכה, בגמרא (שבת פח:). כי על ידי תוכחה של משה על מעשה העגל הוסיף ונתן בהם ריח טוב, שהוא בחינת מוונא דנשמתא. כי עקר ניקת הנשמה היא מהריח פנ"ל, כי על ידי קול המוכיח שהוא ראו, על ידי זה הוא נתן ריח טוב בהנשמות, שהוא בחינת מוונא דנשמתא פנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח)

תוכחה - לקרב ולא לרחק

וכן אנו רואין בחושי, שלפעמים פשעדים מוכיחים את עצמו ומתחיל להזכיר את עצמו מעשים הרעים שעשה אזי שכיח הרבה שפועל עוד יותר ויותר, כי נופל בדעתו מאד, ויש שנפלו מאד על ידי זה, וכל זה נמשך מבחינת התוכחה שאינה פראי שמחלשת פת הנשמה, על ידי שפועריו הרחי"רע של העונות.

על פן כל מי שרופא להוכיח, אפילו את עצמו צריך לדרוק מאד שלא יפיל את עצמו ח"ו, יותר על ידי תוכחות, שלא יחליש את דעתו ונשמתו, על ידי שיזכר רק את מעשיו הרעים עד שיזכר לכל לגמרי ח"ו, על פן צריך לדרוק להטות כלפי חסד לחפש למצוא בעצמו על כל פנים איזה נקודות טובות והתוכחה תהיה בדרך חסד לחזק את עצמו בהשם יתברך ולבטוח ברחמי העצומים שיש אצלו חסד כזה שגם כל מעשיו הרעים יוכלו להתהפך לזכויות אפילו אם הרבה לפשע מאד מאד ימים ושנים הרבה, אף על פי כן חסדי ה' כי לא תמנו ולא כלו רחמינו לעולם, כי עם ה' החסד והרחבה עמו פדאת וכו'.

והפלג, שעקר התוכחה תהיה באפן שיחזק את עצמו שיצא להתעורר להשם יתברך להתחיל מעתה להתקרב אליו יתברך ולא שיקלל ח"ו, יותר על ידי תוכחותו שיפיל ח"ו, יותר, שיה נמשך מחמת שנחלשת נשמתו וכו' פנ"ל ותוכחה זאת אין זוכין כי אם על ידי צדיקי הדור שהם בבחינת משה שאכין לבחינת שיר של חסד הנ"ל פנ"ל. (ליקוטי הלכות, ציצית הלכה ה אות ז)

מוסר שמחליש דעתו - אסור לשמוע

כי לפעמים על ידי שהאדם רואה דברי מוסר בספרי יראים, או ששומע תוכחה ומוסר מאיזה איש חשוב - הוא נופל בדעתו יותר ויותר מתמת ששומע גדל עגש החטא, ועד פמה וכמה מגיע הפגם של נגוד עברה ואפילו של תאווה שאינם אסור גמור וכו' והוא יודע בנפשו שפגם הרבה מאד, מכל שכן מי יודע שנפשו שפגם וחסא בעברות מקש רחמנא לצלו, ובפרט שיש אנשים שחסא הרבה מאד רחמנא לצלו ואזי יכול להיות שקל מה שרואים או שומעים מוסר יותר ופלו בדעתם יותר וכו' פנ"ל.

וזהו בחינת יראיה רעה שיצריכו לברח ממנה מאד, כי צריכו לקבל יראת ה' רק לחיים ולא למנות חס ושלום, ויהנו לקרב את עצמו לה' יתברך על ידי תראיה והמוסר ולא להתרחק חס ושלום. ועתה האיר ה' עיני ומצאתי מפרש פסוק ענין זה במשלי י"ט וזה לשון הפסוק, גדל בני לשמע מוסר לשגות מאמרי דעת. והמקרא תמוה לכאורה. ועל פן אצטריך ר"י זכרוננו לברכה בנתח פפרשו וכתב מקרא קצר הוא וכו', אבל עתה מבאר ה"טב פרוש המקרא בפשוטו שהפסוק מזהיר את האדם שיבטח ויחידל את עצמו מלשמע מוסר ותוכחה המינים לו הגורמים לו לשגות מאמרי דעת, ויהנו פנ"ל שעל ידי המוסר והתוכחה יפל בדעתו יותר עד שחס ושלום ישגה מאמרי דעת על ידי זה. צריך לחידל ולקמע עצמו מזה, כי צריכו לקבל תורה ומוסר רק לחיים ולא למנות וכו' אחר כך מצאתי בספר מצודות דוד שפפרש המקרא מעין זה, עין שם:

וכבר אמרתי בזה דברי צחות לכמה בני הנערים הרוצים להתקרב לה' יתברך ועל פי רוב נופלים בדעתם על ידי ענין הנ"ל מחמת ששומעים או רואים בספרים קדושים פמה הם מומרים מאד על פגם כל שהוא ואמרי להם תדעו שכל מה שכתבו בספר ראשית חכמה הקדוש ובשאר ספרי מוסר ענינו קדושה ויטהר גדולה, אין הפנה שאתם לא תהיו אנשים פשרים רק הפנה כדי שתהיו אנשים פשרים, הניו שפנתם לקרב ולא לרחק שפנתם את ישראל שיתרחקו אפילו מפקם כל שהוא, כי בודאי כך ראוי שיפנה איש עמו בזה פגם מה שפגם חס ושלום שיתרחק ויפל בדעתו עוד יותר חס ושלום, כי כבר הורינו שלמה המלך עליו השלום אל תרשע הרבה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה מי שאכל שום גריו ונדף יחזיר ויאכל שום וכו'.

וכבר מבאר בדברי אדונו מורנו ונבנו זכרוננו לברכה פמה תורתו וכמה שיחות יקרות גדולות ונוראות על זה. איך צריך האדם להתחיל את עצמו ולחזק את עצמו בכל עת תמיד יהיה איך שיגיע. והכלל שכל דברי תורה בכל דבור ודבור ויכל ענין וענין יש בו בחינת צדיקים ולכן גם בפעמים ישלחו בהם בחינת זכה נעשה לו חס תיים לא זכה נעשה לו חס מנות. ועל פן צריכו לזהר מאד שלא לקבל תראיה והמוסר לרעה חס ושלום רק לטובה שפעמים תראיה יחזק את עצמו לקום דברי רבנו זכרוננו לברכה שיהיה רנו להאמין בחסידו וטובו יתברך שאינו נפקס לעולם ולחזק את עצמו בכל עת מהדש בכל מה שיזכר, פמבאר בדברינו פמה שיחות קדושות ונוראות בענין זה, פוק עין, ותשפח, אשפירך אם תאחז בהם: (ליקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה הלכה ד אות ח)

נפתח את החבילה ונהנה ממנה.

לא נתן ליצר הרע לבלבל אותנו בספיקות ושאלות, כמו: "היכן היית בשבועות?" "הרי ממיילא לא היית רציני בחגי?" כי כל קבלת התורה הוא התעוררות אהבה של הש"ת אלינו, שהחליט לתת לכל אחד מאתנו את כל התורה והמצוות, אפילו אם לא היינו כה רציניים בהחלטתנו להתחדש בקיום התורה.

הז"ל אומרים, שכבר בשעת מתן תורה, היה לעם ישראל עין אחת על העגל, ובכל זאת הש"ת אמר "לכבתיני באחת מעיניי", כלומר אני אוהב את עם ישראל אפילו שהסתכלו והשתוקקו אלי רק בעין אחת בלבד.

במילים אחרות, גם אם לא היינו רציניים, הרי בתוך הלב היה איזו שהיא נקודה בלב, שרצה והשתוקק להשי"ת, ובגלל נקודה זו, הש"ת הביא לנו את התורה בוודאי.

אם לא הרגשנו את קבלת התורה, אין זה מבטל את המציאות שהיה שבועות. מה שעלינו לעשות הוא, פשוט עכשיו ברגע זה להזכיר מחדש הנה קבלתי את התורה, מעכשיו אני מפעיל את המחשבה בכל מצווה שאני עושה, לזכור שהנה הש"ת מסתכל על זה, ויש לו נחת רוח ממני.

שאלה:

אבל מה לעשות שהנסיונות מתגברים, חשבתי שקבלתי את התורה ומעתה אהיה כרצון ה'?

תשובה:

ישנם הרבה שאחרי חג השבועות נופלים בדעתם, מחמת שכל כך התכוננו לקבלת התורה, ודימו בנפשם כאילו מעתה כבר לא יתגברו הנסיונות, הכל ילך בקלות, ויהפכו לצדיקים גמורים. והנה עתה לאחר יום טוב, הם מוצאים את עצמם באותה תנוחה כמו לפני פסח וספירת העומר, וכמעט שלא נודע כי בא 'חג השבועות' אל קרב.

והאמת ייאמר, שמחמת אותה סיבה ממש, ישנם הרבה שמלכתחילה לא באים לחג השבועות עם תקוות גדולות במיוחד, זוכרים הם את החג של שנה שעברה, וכמה הם זכו באמת להשתנות..., וממיילא פג ליבם להאמין שיכולים הם להתחדש בקבלת התורה בשנה זו. אך אלו ואלו טעות היא בידם. כי אדרבא כל המהות של קבלת התורה היא, לקבל דעת ולהבין שיש בעולם בחירה, יש מציאות של הסתרה, שבא לנסותה האם נאמין לכל הסתרה, או שיהיה לנו שכל לחשוף את מי ששלח אותנו.

ולכן הש"ת כינה אותנו "ממלכת כהנים", והיינו שנתן לנו כח וממשלה לעמוד בתוקף כנגד כל נסיון והסתרה. את המלכות הזו קבלנו ביום טוב שבועות, קבלנו את הדעת להבין שיש כח בחירה!

קבלנו את התורה, אך אין זה אומר שמיהם תבטל הבחירה. אדרבא, עם ישראל רצו לשמוע את התורה מפני משה רבינו, רק בכדי שישאר להם הבחירה, כי אם היו שומעים את עשרת הדברים מפי הש"ת, אזי היה מתבטל להם הבחירה (ליקוטי מוהר"ן סי' ק"צ).

ידוע המעשה, ששנה אחת התאספו בחג השבועות הרבה מאנ"ש אצל מורינו ר' נתן ז"ל, והיה אז התעוררות גדולה מאוד, עד שכינו זאת "השבועות הגדול", וכאשר נסעו ונפרדו ממוהר"ן, אמר להם, אחר שקבלנו את התורה צריך להזהר לא לחטוא בעל...

לאחר מתן תורה כתוב, "שוב לכם לאהליכם". כי עכשו צריך ליישם את התורה למעשה בחיי היום יום בתוך הנסיונות, ולא להשאיר סביב החר ולתהות היכן נעלם האור המתוק שהיה בזמן מתן תורה.

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

מתחם מיוחד אומן ראש השנה

ריבוי הגוונים

רבינו הקדוש מוהר"ן מברסלב זיע"א, הכריז לפני מאתיים שנה וביקש לפרסם את ההכרזה הזאת - שכל מי שסר למשמעתו יבא אליו לראש השנה. ההכרזה הזאת עודנה חיה וקיימת, ובכל שנה ישנם רבבות יהודים - בכמות שהולכת ומתגברת - ששומעים את ההכרזה הזאת, קמים ונוסעים.

אותם רבבות, מטבע הדברים - מורכבים מסגנונות מגוונים, שונים זה מזה, קצת או הרבה או מאד הרבה. וזו לא בעיה אלא מעלה, כי זה מה שהופך את זה למשהו אמתי ומהותי, ונותן הצצה לעולם של גאולה, ושל עולם מתוקן - שמכיל את כל הגוונים כאחד, באותם ארבע אמות וסביב אותה מטרה.

אף אחד לא מגיע לראש השנה בשביל התועלת האישית. אנחנו נוסעים משום שכך התבקשנו והצטוונו, ואנחנו מצייתים. אותו רבי שמוסר את עצמו בשבילנו, ועושה הכל כדי להביא אותנו למקום הטוב ביותר - מבקש שנעשה את זה, אז אנחנו עושים, בלי חשבונות ובכל מחיר שבעולם.

פינה אישית

ובכל זאת, אם זה אפשרי - היינו רוצים פינה אישית, של יישוב הדעת, בתוך כל ההמון, הנפלא והמתוק, הזה של ריבוי הגוונים.

הציון, הוא המקום של כולנו. ושם אנחנו יוצאים מהאיזור 'האישי', ומתחברים ללב הגדול שעוטף את כולם, וממס את כל ההבדלים והמחיצות, תחת משהו גדול בהרבה. אבל מחוץ לציון - בכל הנוגע לצרכי הגוף; שהות, הנחת חפצים, אוכל, לינה, וגם בכל הנוגע לצרכי הנשמה; חברים, שיעורים, ותפילות - היינו רוצים משהו אישי יותר, שמתאים לסגנון ולאווירה שאני מורגל בה.

אין בזה עבירה, וזה אפילו רצוי. רבינו רצה שנחזיק את עצמנו יחד - כל חסידי ברסלב וכל עם ישראל - ויחד עם זה הודיע כי נהיה 'כיתות כיתות'. וכדרכם של 'כיתות', כל אחת מהם משתכנת בחדר ומתחם משל עצמה, למרות שבפנימיות היא מאוחדת עם כל הכיתות.

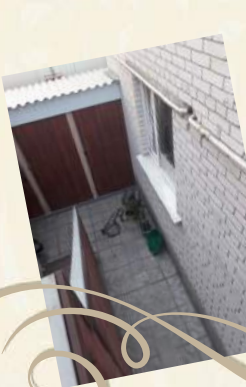
ואכן, בשנים האחרונות, במקביל להתרבות כמות הנוסעים וכמות הגוונים - התפתחה תופעה בריאה של 'מתחמים', כאשר כל קבוצה מסדרת את עצמה במתחם משלה, לפי הצרכים שלה, והסגנון והאווירה שמתאימים עבורה. וכך, כל אחד יש לו את הפינה האישית, יחד עם הקיבוץ הכללי.

בני הישיבות

מי שחש ביותר את הצורך במתחם שכזה - אלו בני הישיבות. שמצד אחד אמנם זוכים להיחשף לאורו הגדול של רבינו מוהר"ן מברסלב, ולהתחמם לאור תורתו והדרכתו. וכתוצאה מכך - מצטרפים אף הם אל הקריאה הקדושה לבוא אליו לראש השנה. ומצד שני, מתקשים להשתלב בנוף הצבעוני והתוסס של פושקינא, וזקוקים כאויר לנשימה לפינה מיושבת ונעימה, בסגנון ובאווירה המוכרים.

ודווקא הקבוצה הזאת - בשל היותם מפוזרים, ולא מאוחדים רשמית תחת קהילה מסוימת - נותרו ללא מקום שכזה. כי לא היה גוף רשמי שידאג לזה, וכל אחד נותר לבדו, עם הצורך לחפש קורת גג, תהיה איזו שתהיה, ללא אפשרות כמעט לבחור את השכנים ואת הסביבה. מה שגרם לסבל ו/או לאי נעימות מיותרת, וישנם שאף נמנעו מלהגיע לראש השנה משום כך.

בשנה שעברה נפל דבר. ארגון 'הקבצו' שנטל אל עצמו את המשימה ליצור את ה'קהילה' הוירטואלית של בני הישיבות המקורבים לרבינו מוהר"ן מברסלב - החליט לסגור גם את הפינה הזאת, ובהחלטה של 'הרגע האחרון' נשכר מתחם מיוחד עבור הציבור המדובר, עם כל מה שנצרך לזה.

ובסייעתא דשמיא, התועלת הייתה עצומה, והרבה מעבר למצופה. הציבור שהתלהב מהבשורה מיהר להירשם, וכך נקבצו תחת קורת גג אחת עשרות מציבור בני הישיבות, שבילו את הימים הקדושים בצוותא, באווירה חמה ומלוכדת, עם שיעורים וסעודות משותפות, שהותירה טעם מתוק בפה, ונתנה חשק מיוחד לבוא גם בשנה הבאה.

הבשורה החדשה

עם זאת, בשל ההחלטה 'ברגע האחרון' - לא הייתה את האפשרות לברור, ולכן נבחר מתחם שהתאים לקבוצה קטנה ומצומצמת ממש, וגם זה במרחק הליכה משמעותי מהציון, וגם לא הייתה את האפשרות לבחור את התנאים הטובים ביותר עבור הציבור האיכותי.

השנה, בסייעתא דשמיא, חיפש הארגון מקום גדול ומרווח, שיתאים להכיל את הציבור הרחב ששייך לסגנון הזה. ובנוסף, שיהיה במקום קרוב ונוח, ויכיל בתוכו את התנאים הטובים והמתאימים ביותר עבור הציבור. ועם דגש מיוחד על המחיר שלא יהיה יקר מדי, ויתאים לכיסם של אברכים שאין הפרוטה מצויה בכיסם.

ואכן, בסייעתא דשמיא מרובה נמצא מקום כזה. ולאחר בירורים ובדיקות - נראה כי הוא מתאים במדויק לכל הרשימה האמורה. וכעת, אנו שמחים לצאת עם הבשורה לציבור היקר, ולהזמין כל אחד להצטרף לקבוצה, ולבלות יחד את ימי הקיבוץ הקדושים, באווירה נפלאה עם כל מה שצריך כדי לחוות ראש השנה כראוי, בשמחה ויראה, התעוררות והתחזקות, אהבת חברים והתקרבות לה'.

המתחם נמצא מצד אחד במקום מרכזי ונגיש, ומצד שני הוא בנוי בצורה שמאפשרת שקט ופרטיות. המתחם מכיל עשרה חדרי שינה, שמכילים ביחד כמאה מיטות. ובנוסף, יש בו אולם גדול ומרווח - עבור תפילות, לימוד, שיעורים, וסעודות. יש במתחם מקלחות, כיורים, מטבח, ופינת קפה. וגם - מקווה כשר ומהודר במיוחד לחברי המתחם.

המתחם מאפשר לכל אחד - למצוא מצד אחד את השקט הנפשי וישוב הדעת, עם מקסימום נוחות פיזית. הן מצד המיקום, והן מצד סגנון השוהים בו. ומצד שני, את האפשרות לנהל שיחת חברים, לשמוע שיעורים ולשבת להתוודעויות, ובכך להעצים את השתתפות בקיבוץ הקדוש, וגם להתפלל ולסעוד את סעודות השבת והחג בצוותא, בליווי ניגונים, שיעורים וריקודים.

פרטים מעשיים

בכדי שנוכל להיערך כראוי בעז"ה, ההרשמה מוגבלת בזמן, והיא עומדת להסתיים בעז"ה בעוד כשבועיים. ולכן, לטובת העניין - כל מי שמעוניין בזה, מתבקש להזדרז ולהירשם. וכך, נוכל לסדר לכל אחד את המקום הטוב ביותר עבורו, ולהגיע בצורה מסודרת ומיושבת לימי ראש השנה.

המחיר למיטה אחת הוא \$330 בלבד [או בשקלים 1229 ש"ח]. חשוב לציין, שהמחיר המקובל באזור הזה עבור מיטה אחת נע בין 350-500\$, בלי אף אחד מהמעלות שצוינו לעיל (מתחם מיוחד, מקוה, שיעורים, תפילות וסעודות, ועוד). אין בכך כמוכרן משום הסכמה והצדקה למחירים הגבוהים הללו, אך בנתונים הקיימים - מדובר במחיר זול במיוחד. ומיותר לציין, שאין בו שום מטרות ריווח, רק מטרה אחת בלבד - להגיש את המקסימום שאפשר במינימום מחיר.

המחיר אינו כולל את האוכל. האוכל יוזמן בצורה מרוכזת מ'הכנסת אורחים המרכזית' (שיינר), לפי המחיר שהם דורשים. בכך ייחסך הצורך לכל אחד להזמין ולקחת בעצמו. ובעז"ה נסב כולנו יחד לסעודות השבת והחג.

הרשמה

- בזמן ההרשמה צריך לשלם דמי הרשמה בסך \$50, ואת יתרת הסכום בסך \$280 יש לשלם עד ר"ח אלול.
- בזמן ההרשמה יש לציין אם מעוניינים בחדר של 10 או 12, ואם במיטה תחתונה או עליונה (כמתכונת כל הקודם וזכה).
- את התשלום ניתן להעביר במזומן (לידי הנציגים) / בהעברה בנקאית / באשראי (עד 3 תשלומים שווים ללא ריבית).
- ניתן להירשם את הנציגים הבאים: אברהם לוי 053-314-89-81 אריה לייב גרודזינסקי 0548-48-73-17
נחמן דוידוביץ 054-859-1148

על הפרק

כל 'אות' קובעת

גם... רגע, את יודעת משהו, יש לי גם כלים ממש חדשים, אריזה של כלי חול בתשע תשעים שלא דחופה לנו, קחי אותה במתנה, בשמחה, בהזדמנות נקנה לנו אחרים..."

היא הסתכלה עליי ואמרה לי: "לא. לא צריך הרבה, ומה פתאום חדש? למה להגיד לילד קטן שחדש יותר טוב מישן? לא צריך חדש ולא צריך הרבה. הוא ישחק בכוס והיא תשחק עם הצלחת, וניתן לכל אחד גם כף אחת, ואחר כך הם יחליפו ביניהם."

הייתי בשוק. נתיי לה לקחת את הקצת והמעט שהיא רצתה (למרות שהיא לי ממש קשה להתאפק מלהמסיר עליה עוד), וזמן מה אחרי שהדלת נסגרה עוד עמדתי שם וניסיתי לספוג את השוני המהותי.

בדעת שלה, היא קצת יותר שפוייה וקצת פחות מושועבדת למדינה של העשירות - כמנני.

הצדיקים אומרים שהרחמנות הכי גדולה עלינו היא כשאנחנו שבוים בתוך התפיסה הכמותית. לא צריך אפילו להסביר שכשאדם כל הזמן צריך עוד, הוא כל הזמן צמימאון וביחידות ובאי נחת. וזה כל כך קוואב, כי הכל כאן, כל מה שאנו זקוקים לו, ביחד עם הסיפוק והאושר והחיים המלאים, אבל בני המדינה של העשירות אומללים כל כך, כי אין להם את היכולת לחוש במלאות והשמחה.

למה אין בתורה ספרות?

כל החכמה האנושית באה מן התורה. התורה היא הדי.אן.א. של העולם, הכול נמצא בה, וגדולי עולם שלמדו את התורה לעומק ידעו מתוכה הכל, אפילו לנתח מווח ולנתח מערכות פיזיקליות חשמליות.

התורה הביאה לעולם את כל החכמה האנושית שיש בו. אז למה אם כן, התורה לא הביאה לעולם את הספרות, כלומר איוושהי צורה לסמן בה כמות? למה כל פעם שבני ישראל נמנים או כשמצויין גיל של משהו, התורה משתמשת במילים ולא בצורות גרפיות שמצינונות ספרות? איך זה יכול להיות שהתורה הביאה הכול לעולם ורק את הספרות - הנחוצות כל כך להתנהלות האנושית - היא לא הביאה?

העובדה שאין ספרות בתורה מלמדת אותנו שלפי התוכנית האלוקית הספרות אינן נחוצות. הן לא חלק אמיתי מן העולם. לנו, שגדלנו בעולם שמספרים גרפיים הם חלק ממנו, המחשבה על חיים בלעדיהם נראית מזוהה ובלתי נתפסת.

אלף בולע את מאה

הספרות, שהומצאו בידי בני אדם, מגלמות בתוכן את הטעות האנושית שבסיפור שלנו מכונה "מדינה של עשירות".

לכולנו ברור שהספרות מאבדות את הייחודיות שלהן כשהן מצטרפות לכמות גדולה. כשיש לך שתיים, אין משמעות לשני האחדים הבודדים שמרכיבים את הסכום. כשיש לך עשר, אין לך אחד ועוד אחד ועוד אחד... מה שמעניין הוא העשר, הסך הכל, הבודדים שהוא 'בלע' בדרך איבוד את מהותם ואת חשיבותם. הם כבר לא נספרים בכלל. האלף בולע את המאה, והמיליון בולע את החמש מאות אלף. אין משמעות לפרטים הקטנים, כי הסכום הגדול בלע את כולם.

התורה לא הביאה לעולם ספרות, היא הביאה לעולם רק **אותיות**. כל המספרים שמצויינים בתורה כתובים במילים והמילים

במעשה מבעל תפילה מסופר על רוח סערה שהייתה בעולם ובלבלה את העולם כולו, הפכה ים ליבשה ויבשה לים, מדבר לישוב וישוב למדבר, נכנסה לבית המלך, וחטפה ופזרה את כל אנשי המלך בכל העולם ולא נודע מקומם. העולם כולו התהפך. לאחר הרעש והבלבול הגדול הזה יישבו בני העולם את עצמם לחפש להם תכלית ולהמליך עליהם מלך.

היו ביניהם הרבה כיתות והרבה שיטות מוטעות מהי משמעות העולם. כת אחת אמרו שהעיקר הוא הכבוד, כת אחרת אמרו שהעיקר הוא גבורה, כת נוספת טענו שהחכמה היא התכלית. והייתה כת שטענה שהמזמן הוא הערך העליון ביותר והנעלה ביותר, והם ייסדו לעצמם מדינה של עשירות.

במדינה של העשירות דרגו את האנשים לפי כמות הכסף שלהם. אנשים שהיה להם מעט ממון, נחשבו אצלם כחיות או עופות, היה אצלם "חיה רעה", "חיה סתם", "אדם סתם", "שר", "מושל", "מלך", עד הרמה שהעשירים ביותר נחשבו אצלם כאלוה. הכול מדורג בטבלת אקסל לפי כמות הכסף... נשמע תיאור מרחיק לכת, אבל באמת הוא קרוב כל כך למציאות. הכל הולך ומתמחשב סביבנו, גם את המזומן הגבילו, "האח הגדול" עינו פקוחה, וכולנו מדורגים בטבלה...

הגיבור המרכזי בסיפור הוא הבעל תפילה, ולאורך ההתרחשות הוא מנסה לתקן את הכול, ולהחזיר כל אבדה לבעליה. יותר מהכול הייתה לו רחמנות על המדינה של העשירות. כל כך היה לו אכפת מהאנשים ששבוים בטעות הזאת, שהתלמדים שלו ניסו להיכנס למדינה של העשירות, לדבר עם האנשים שם ולהסביר להם שכל העניין של העשירות הוא טעות ושטות. אבל אף אחד לא שמע להם. עד שהסיפור מתפתח והבעל תפילה הלך לשם בעצמו.

שבויים בתוך התפיסה כמותית

בסיפור היו הרבה קבוצות שחיו בטעות, למה הכי כאב לבעל תפילה דווקא על המדינה של העשירות?

מי שעושה אילות מהכסף, מוכיח בכך שהוא תופס את העולם תפיסה כמותית. כמה שיש לך יותר, אתה שווה יותר. הכמות הגדולה בולעת את הכמות הקטנה. לעשירים בטח טוב יותר מהפחות עשירים, ולהם טוב יותר מהעניים. וזו התפיסה הכי רחוקה מן האמת שיכולה להיות. כי אם אתה מתייחס אל העולם בתפיסה כמותית ולא בתפיסה איכותית, לא הבנת שום דבר. אתה שבוים הכי עמוק של החיים. כי האמת היא שאין שום ערך להרבה. יש ערך למה שאתה צריך ולכמה שנוכח לך.

המחשבה שצריך להשיג הרבה, להתקדם למקום גבוה, לכבוש איזו פסגה, היא שורש כל החולאים המערביים שלא מבינים שכל אדם, במקום שהוא נמצא, מה שנוכח לו זה מה שקובע. לא איך שזה נראה. לא איך שמקובל. לא כמה אפסים יש במשכורת. כל התפיסה של הכסף היא כמה ברכה יש בכסף ולא איזה סכום מופיע לך בתלוש משכורת.

לפני שנים גרנו קרוב מאוד לגן ציבורי מהטיפוס הישן; לא פלסטיק על הרצפה ולא דשא סינטטי, אלא חול אמתי, כזה שרק הנמלים עוד מכירות היום. באחד הימים דפקה בדלת קרובת משפחה רחוקה, שאמנם זיהיתי אותה, אבל לא מאוד הכרתי. היא אמרה שהיא נמצאת עם הילדים אצל אימא שלה שגרה מחוץ לטכונה והם עשו טיול גדול והגיעו עד הגינה ממול. הם רואים כאן ארגן חול אבל אין להם כלים, אז אולי אפשר לקבל כוס חד פעמיים לשחק.

אמרת לה: "למה כוס אחת? קחי כמה צלחות וכמה כוסות וקחי

מורכבות מאותיות. בכך מגלה לנו התורה סוד עמוק ומהותי - את ההסתכלות הנכונה ולא המשובשת. את חוקי החיים המתוקנים, לא המסולפים. המציאות, כך מלמדת התורה הקדושה, מורכבת מאותיות ולא מספרות. ובאותיות אין את תופעת ההתבטלות. האותיות לעולם לא מאבדות את הייחודיות שלהן. אין מצב שאם יש לך ת' אז אתה כבר לא צריך ש' או אם יש לך י' אז אתה לא צריך ו'. אין כזה דבר. גם אם התקדמת והלכת עוד הלאה, אתה עדיין צריך את כולם בשווה. עדיין לכולם יש ערך, גם ה-א' וגם ה-ת' הן באותה דרגה של חשיבות.

אות בתורה

התורה נתנה לנו תפיסת עולם מאוד ברורה. כשאנחנו מבינים שהעולם בנוי רק מאותיות, אנחנו מבינים שאף אחד, לעולם, איננו מיותר.

חז"ל מגלים לנו שבתורה יש שישים ריבוא אותיות כנגד שישים ריבוא שורשי נשמות ישראל. וזה אומר שבכל אחד מאתנו ישנו קצה חוט, שבסופו של דבר, אחרי כל הפיתולים, יחד עם עוד קבוצת נשמות שהוא שייך להם, נעוץ ומחובר בתוך אות שבתורה. ספר התורה של עם ישראל לא יהיה שלם כל עוד אני כבוי ולא נוכח. כולנו חיוניים באותה מידה לשלמות שנקראת 'כלל ישראל', אין אף יהודי פשוט מדי או מיותר!

אנחנו כל כך שבוים בתוך תפיסה שכל הזמן צריך עוד ויותר, כלומר, שמי שאני עכשיו, זה עוד לא. 'רק כשאני אהיה צדיקה אז...' "אם לפחות הייתי מה שאני אמורה להיות, אז הייתי שווה. אבל עכשיו אני שום דבר". התפיסה הכמותית פלשה לנו לתוך הזהות הפנימית-רוחנית שלנו, ועשתה בה שמות. כשאנחנו מאבדים את ההבנה שאנחנו אות קדושה, כשאנחנו חושבות שבנקל ניתן לוותר עלינו לטובת צדיקים יותר או נעלים יותר, האור של האות שלנו בספר התורה מתעמעם ושוקע, וזה כל כך קוואב.

לעומת זאת, כאשר אנחנו מתחזקים ומבקשים מהשם: "תעזור לי, תזכיר לי מי אני", התפילה שלנו תיענה והאות שלנו תתחיל להאיר.

אחד השינויים העמוקים שמתרחשים כשבעל התפילה מתחיל לדבר איתך, הוא שפתאום, משתנה לך משהו בתפיסה, אתה הופך מלהיות סיפרה ל-להיות אות קדושה.

ברגלי, יש לנו נטייה לזלזל ברגשות שלנו, לא להבין מה אני רוצה / מה הסיפור שלי / מה אני מתלהבת / מה אני מחפשת / אפשר לחשוב מה קרה... מה כל כך התרתחת או מה כל כך כעסת או מה כל כך התלהבת או מה כל כך אהבת. אבל כאשר את מבינה שאת אות ולא סיפרה וכאשר את מתחילה ללכת בדרך של לדבר עם השם, נולדת אצלך גישה פנימית יותר מכבדת, יותר עדינה, מקשירה, מתייחסת. לא מתנגדת ולא מזוללת. וזאת ההתחלה, זאת ממש האלף ב"ת של היהדות הנכונה.

כל אחת מאתנו היא אות וכל מה שעובר על האות הזאת, עד קוצו של יו"ד ממש, עם כל התגים והטעמים, עם כל המורכבות, הוא כל כך חשוב. הכול כל כך עמוק וכל כך קדוש. אף אדם אף פעם לא בולע אותך. אתה קיים. אתה יחיד. הקדוש ברוך הוא אוהב אותך, איך שאת ומי שאת. שום דבר ואף אחד לא יכול לטשטש אותך. גם אם היא פי מיליון צדיקה. פי מיליון חכמה. פי מיליון עשירה... אז היא צ'... אבל אג'!

יכול להיות שאת פוגשת איזו ת' אלופה תותחת ואת מרגישה כמו 'הכי קטנה. אז מה! תזכרי שהעולם לא יכול בלעדייך, העולם לא יכול בלי'.

שאלה:

שלום וברכה.

ראיתי הודעה בעלון, שמתארגנת נסיעה לנשים לאומן.

רציתי לשאול, האם יש בזה עניין, האם נשים בכלל אמורות לנסוע לקברי צדיקים, והאם ההבטחה של מוהר"ן מברסלב למי שיבוא על ציונו הקדוש - נאמר גם לנשים.

ומה עם היציאה מארץ ישראל? גם אם נאמר שגברים צריכים לנסוע ולא להתחשב בשיקול הזה, האם גם נשים כך.

אני שואלת את זה - בעיקר בשביל עצמי, שאני מסתפקת ומתלבטת בעניין. אבל גם בשביל הסביבה שממש לא רואה את זה בעין יפה, ואני לא יודעת מה לומר להם.

תודה וברכה.

תשובה:

לשואלת החשובה, המתלבטת בקשר לנסיעה לאומן שלום וברכה.

בהתבוננות ראשונית בשאלותיך, הרגשתי שאינני הכתובת הנכונה לענות עליהן, כי שאלות אלו צריכות שאלת רב, אבל בהתבוננות עמוקה יותר חשבתי שאולי כן אולי להיות לך לעזר, קודם כל מהצד הרגשי ואח"כ מהצד ההשקפתי על פי המסורת ברסלב לדורותיה, ולשם כך פניתי בעצמי לתלמיד חכם מופלג מרבני ברסלב שענה לי על כל השאלות, כך שהכתבה הזאת מבוססת על דעת תורה.

לפי מה ששאלת, אני מבינה שבקשר לגברים ברור לך שהנסיעה חיובית, וההבטחה הנצחית של ר' נחמן שרירה וקומת. כל השאלות שלך מתמקדות האם זה גם נכון לגבי הנשים: האם יש ענין לנשים לנסוע לקברי צדיקים באופן כללי, והאם זה שווה עד כדי לעזוב את הבית ואת הארץ הקדושה ולהגיע לאומן. את שואלת גם מה לעשות עם הסביבה ש"ממש לא רואה את זה בעין יפה, ואני לא יודעת מה לומר להם", אכן קושי עצום אמיתי ומוחשי, וכאן אולי אוכל לעזור לך להיות ברורה עם עצמך, ואז כבר תהיה לך תשובות לסביבה והקושי יקטן.

קברי צדיקים

נתמקד תחילה בנושא של הנסיעה לקברי צדיקים. בכל הדורות ידעו שתפילה בקברי צדיקים מסוגלת מאד, ועם ישראל, אנשים נשים וטף, הרבו לפקוד את קברי הצדיקים; אם זה קבר רחל אמנו, אם זה קברו של רבי שמעון ברי יוחאי, ועוד.

בדורנו, המושג קיבל ביטוי הרבה יותר רחב, והנהירה לקברי צדיקים התרחבה והוכפלה פי כמה. זאת משום שאנשים מתמודדים היום הרבה, כל אחד והפאקאלה שלו, וגם נוצרה מודעות הרבה יותר רחבה לנושא. ובעיקר, מחמת שנוצרו נתנים הרבה יותר זמינים וקלים.

אבל לא מדובר בתופעה חדשה. אמי (הרבנית גלינסקי) ע"ה, נולדה בעיר מעוזבו וגדלה בעיר אומן, והיא סיפרה תמיד שהנשים היו הולכות בקביעות לפקוד את ציונו של הבעש"ט הקדוש, וכשגרה באומן, היא בעצמה וחברותיה וכן שאר הנשים היו הולכות כמעט כל יום לציונו של מוהר"ן, והיא גם הייתה מספרת הרבה סיפורי נפלאות שזכה לראות בעצמה.

גם היום, כאשר אני באה לפקוד את קברו של אבי (הרב יעקב גלינסקי) זצ"ל, שנמצא סמוך ממש לקברו של הרב ש"ל זצ"ל, אני תמיד רואה שם נשים. ואמנם על פי קבלה (וכך גם על פי דעת הגר"א מוילנא) עדיף שנשים לא יינסו לבית החיים בין הקברים

בשום מצב, רק כאשר יש אוהל נפקד כמו אצל רשב"י ובאומן, ולכן אני אישית נוהגת כשאני באה לקברו של אבי זצ"ל לעמוד במעבר של הכהנים.

ישועת הנפש

במובן פנימי יותר, הנסיעה לקברי צדיקים איננה רק כמקום מסוגל לתפילה, ועבור המטרה של לפעול ישועה. אלא גם ובעיקר בשביל התועלת של הנשמה. ובוה יש הסבר נוסף להתפשטות התופעה של נסיעה לקברי צדיקים דווקא בדורנו.

לב יודע מרת נפשו, וכל אחד ואחת יודעים שהתמודדות עם האתגרים הרוחניים, בפרט בדורנו, איננה פשוטה כלל ועיקר. וכל אחת כשלעצמה יודעת היטב שאין לה את הכוחות והכלים להתמודד בזה, בוודאי לא בשלימות. ואם אנחנו שואלות את עצמנו בכנות האם נראה לנו שנוכח לעמוד בתפקיד שלנו, והאם גם נזכה שהבית שלנו יתנהל כראוי והילדים יגדלו כמצופה, התשובה היא לא לא כל כך חיובית בלשון המעטה.

אז נכון, שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, והוא מכיר את המצב שלנו ואת נסיבות הדור, ובהחלט מתחשב בכך. ובכל זאת, היינו רוצות להגיע ליותר. ואחד מהכלים הנפלאים שהשם יתברך נתן לנו, בכל הדורות ובפרט בדורנו - הוא הכח של הצדיקים, שהם אלו שזכו למלאות את התפקיד שלהם בשלימות, ומכח זה, יש להם את האפשרות גם לסייע לנו.

הנסיעה לקברי צדיקים, היא בעצם כדי להתקרב ולהתחבר אליהם, ולקבל הארה מנשמתם. ההארה הזאת נותנת לנו כח, ובעצם מרימה אותנו למקום גבוה ונקי יותר, ובכך מאפשרת לנו להיות יותר קרובות לה', ולעמוד יותר בנסיבות ובהתמודדויות הרבות שאורבות לפתחנו יום ויום ושעה שעה.

את הנקודה הזאת אנו מוצאים אצל יהושע וכלב, שזכו להינצל מעצת המרגלים - לא בשל היותם יותר צדיקים מהם, אלא מחמת שהם נטלו כח 'יותר ממה שהיה להם בעצמם' על ידי הצדיקים. יהושע - על ידי תפילת משה שהתפלל עליו במיוחד, וכלב על ידי שהשתטח על קברי אבות חברו, וביקש שיעלו רחמים עבורו.

הנסיעה לאומן

בהקשר הזה, יש מעלה מיוחדת בנסיעה לאומן. הן מצד הסיבה הראשונה שהזכרתי - ציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב הוא בהחלט מקום מסוגל לתפילה ולישועות, כפי שהזכרתי קודם בשם אמי, שסיפרה על נסים ונפלאות שהיו רואים שם דבר יום ביומו, וגם היום מתפרסמים סיפורים מפעמים ומדהימים על ישועות בכל התחומים, למעלה מדרך הטבע.

אבל בעיקר מהסיבה השנייה שהזכרתי: ציונו של מוהר"ן מברסלב, הוא בהחלט המקום המתאים בכדי להעצים את הנפש, ולקבל כוחות רוחניים ונפשיים, בכדי לצלוח את המהמורות של החיים, ולעבור בשלום את העולם הזה. כבר בחייו הוא הודיע שכל ביאתו לעולם הוא בשביל לסייע לנשמות ישראל, ולכן הוא מסר נפש לגלות הדרכות ועצות נפלאות, במיוחד לתחלואי הדור ההוא והבאים אחריו, וכפי שאנחנו משתדלים בגליון זה להציע בפני הקוראים/אות, מעט מזעיר מהאוצר הנפלא שבספריו הקדושים.

ובנוסף, הודיע בפירוש ואף התחייב בפני עדים, שגם לאחר הסתלקותו - כל מי שיבוא לציונו, הוא לוקח על עצמו אחריות מלאה לעשות הכל עבורו, בכדי שיזכה לתיקון נשמתו בזה ובבא. כלומר, יש כאן הבטחה נצחית, שעל ידי השתטחות על ציונו הקדוש, מקבלים כוחות מיוחדים להצלחה רוחנית ונפשית. ועל כך ישנם גם כן סיפורים רבים, לאלפים ולרבבות - על מהפכות רוחניות שארעו לאנשים שזכו להגיע לשם.

ולכן, היו גם הרבה צדיקים שלא היו קשורים לברסלב, ובכל זאת רצו והתאמצו לעשות את הנסיעה הזאת - למרות המרחק והיציאה מארץ הקודש, רק בשביל לזכות להבטחה הזאת.

ביניהם אבי זצ"ל שבשנותיו המבוגרות התאמץ במיוחד ועשה את הנסיעה הזאת, וכך עוד הרבה גדולי ישראל וצדיקים.

נסיעה לנשים

וכעת לשאלתך. בוודאי שעיקר העניין הוא אצל גברים, וכמו כל עניין בעבודת ה'. ובכל זאת, כפי שציינתי, גם נשים נהגו בכל הדורות ללכת ולהשתטח על קברי צדיקים, בפרט בקבר רחל אמנו, כי התחום של התפילה, בפרט תפילות אישיות - הוא תחום ששייך מאד ואולי בעיקר לנשים.

ואמנם מקומה של האשה הוא בביתה, וכל כבודה בת מלך פנימה, אבל כמו שאשה יוצאת לבית כנסת להתפלל, כך גם לקברי צדיקים. ובפרט בדורנו, שממילא המציאות היא שאשה יוצאת לכל דבר ולכל מקום - לעבודה, לקניות, לטיול ולנופש, אם כן לא תהא כהנת כפונקית' ובוודאי עדיף כבר לצאת לקברי צדיקים ולמלאות את עצמנו במטענים רוחניים, שהם בעצמם יתנו לנו את הכח לקיים עוד יותר את תפקידנו בבית, ולהיות כל כבודה בת מלך פנימה.

מה עוד, שהסכנה והתמודדות הרוחניות שיש בדורנו - רבות ומסוכנות כל כך, שעל כגון דא נאמר 'כל אשר לאיש יש תן בעד נפשו', ובמצב חירום שכזה, עושים הכל כדי להינצל. ואם יש כח כזה של קברי צדיקים, ובפרט בציונו של מוהר"ן מברסלב שבפירוש הבטיח על זה, בוודאי שיש לנו לתפוס את ההזדמנות בשתי ידיים, ולחטוף את זה. יש להוסיף, שמוהר"ן מברסלב ציין שיש בזה תיקון גם לגלגולים קודמים, ואם כן, כל אשה מן הסתם היו לה גם לגלגולים שבהם היא הייתה איש, ורק בשביל זה כבר שווה לבוא לשם.

תיקון הכללי

ההבטחה של מוהר"ן מברסלב, מתייחסת למי שגייע לציונו, ויאמר שם את עשרת המזמורים הנקראים 'תיקון הכללי'. החלק הזה לכאורה פחות שייך לנשים, ובכל זאת, מקובל שגם נשים אומרות אותו, בכדי לחזק את כח הקדושה בעולם, וגם כדי לתקן מכשולות שנגרמו לאחרים על ידן.

בהקשר הזה אבא 'מעשה רב'. זכיתי לנסוע לאומן לפני עשרים שנה בדיוק, עם אחי הרב נחמן שרירה גלינסקי זצ"ל איש האשכולות, והוא הורה לי לומר את התפילה שלאחר תיקון הכללי [של ר' נתן] ולשנות את הנוסח במקום ממני לומר בגללי. וכך אני נוהגת כל השנים, ובטוחה וסמוכה על הצדיק שההבטחה שלו שרירה וקיימת לבעלי ולי ולכל דורותי, בע"ה.

תיקון הכללי כשלעצמו, ובוודאי אם הוא נאמר בציונו, יש לו כח של פצצת אטום רוחנית. פצצת אטום היא זעירה אבל יכולה להשמיד עולם שלם בכמה דקות, כך כנגדה, תיקון הכללי הקטן של עשר דקות [בערך] יכול להשמיד את הטומאה מהעולם, בזכות ההתקשרות באמירה לר' נחמן, שגילה את התקון הזה זוכים לחוש שם שר' נחמן מוריד מאתנו את כובד העונות, את הבגדים הצואים ומלביש אותנו בבגד טהורים רוחניים. טעמי וראי.

***

לסיום, אסייג שוב ואומר, שבוודאי עיקר הנסיעה היא לגברים, שאצלם כדאי לעשות את זה בכל מחיר, ובפרט בראש השנה, מה שאין כן לנשים, שצריכות לשקול את זה בפלס. ולהתחשב בשיקולים נוספים, ולא דווקא לעשות מסירות נפש [ומיותר להזכיר, שבזמנים כמו ראש השנה - אין לנשים להגיע בשום אופן, כפי הוראת הרבנים].

נסיעה טובה

איזה טעם יש לדמעות?

יום יפה היה, וחיים זהובות למלא העין נקצרו. אל העיר מתקרבות שתיים - האחת מוכרת, והשניה זרה. את האחת - מחבבים הכל כי נעימה היא במעשיה. "מה שלומך, הרבנית?" שואלות הנשים ביקוד. "איך את מרגישה?"

"אל תקרנה לי נעמי, קראנה לי מרה", את משיבה להן בניד ראש ובכפיפת קומה, כי המר לך השם ונתמררו חיךך...

למה מר לך? מה קשה לך? אולי את רואה הכל שחור ומומלץ שתחליפי משקפיים? אולי כדאי שתקחי לך קאווצ'ית למצוא את הכיוון בחיים הנועמים הללו? תרפיה כלשהי תועיל? לפעמים גם טיפול תרופתי עשוי להרגיע. בעולם כה מהתל, לא פלא שלפעמים קורה איזה שבר קטן, משרבון חולץ, וכדאי לטפל ולא להזניח. למי החיים קלים? מי מוצץ מזהם רק דבש לתמוך, ואינו נתקל בעוקץ? הכל יעבור, נעמי, אל תדאגי, ואל תהיי לנו במרה שחורה...

איתך, בדמעות

אולי רק בלילה, העוה נעמי ללחוש; אולי רק מול פני השם, שיפכה כמים ליבה; אולי גם סיפורה, ודברה - ולדורות נכתבה; אישה צדקנית וכה טובה, זכתה לשתי שולחנות - תורה וגדולה. ויהי היום, והיא חוזה בעיניים כלות, כי פני בעלה גדול הדור - אינן כתמול שלשום. מאיש חשוב ואפרתי, שכספים רבים מתגלגלים משולחנו אל מוסדות תורה, עניים ותלמידי חכמים, והנה הוא קופץ ידו, ומזירות חדשות נשמעות מפיו.

אח, מי כמו אישה נאמנה, רגישה לפלס שלבל בעלה...

סיסמוגרף זעיר ומדויק יושב לה בין מפתני הלב, ואין מי שיכול להסתיר ממנה שמשוהו מפחיד קורה... משהו מתערער בביטחון שלה, לבנה נתלשת מהבגן היציב - ומפולת שלמה מתנפצת בקול של ריסוק איברים. עננה חולפת על אלימלך שלה, הגם שמעשיו לשמים! אהה, השם אלוקים! אני דואגת לו, ומפחדת גם על עצמי.

והנה את מוצאת עצמך עושה רצון בעלך - ועוברת לשדה מואב... מקום שלא ממש עולה בקנה אחד עם בית של תורה שכה נכספת אליו, ומה יהיה על חינוך הילדים, אלימלך? מה יהיה?

שוב דמעות

מודעות האבל מספרות, כי אלימלך שבק חיים. נעמי יושבת שבעה, ואולי גם שני בניה. היתעורר בככם, ילדים, לעשות למען אבא? כמה הוא טרח ויגע, עבורכם; תעשו מחלון וכליון, לעלוי הנשמה. טוב?

מה פתאום, אמא? למה? מחלון וכליון שלך, לא בטוח שישבו איתך שבעה. שכחת איפה הם נמצאים, וכמה רחוק דורכות רגליהם?

אלמנה נעמי, וכל בוקר מחדש מגלה עוד גוון מר, עוד ארומה, עוד היבט או מרקם של טעם האלמנות, הסוגר עליה במכוות אש צרופות...

למה בכית, אמא?

אולי אמרו לך, בשעתו, כשחששת 'מה יהיה על חינוך' - כי את חששנית מדי, מוצמצמת, סתם פחדנית ומוגת לב... אולי הטיפו, כי את רואה את העולם לא מספיק יפה, ושתחשבי טוב יהיה טוב, ומקסים! ועוד כל מיני אמרות שפר, שהעמידו אותך בצל, ועשו ממך קטנה ועלובה? אולי באמת הכו בך יסורי מצפון, וציינו בהלקאה - ש'את לא יודעת לתת צאצא', ואינך אישה טובה דייך? לעולם לא נדע.

בזאת אין לי ספק - כשראית שבאו מים עד נפש, וכי חלונות הנפש היפים נמלאו ערפול, ואישך בל עימך - נשאת את כל מילותיך לשמים, דפקת על השערים ושימנת את הצירים בהמון דמעות ששום שער ומונעול לא יכול להם -

והנה, שוד ושבר. את אשר יגורת - וניבאת - בא. אמרו לך אז שאת זו שהבאת על עצמך? הציעו לך לחשוב חיובי? ההזיה אותך שילד שמרגיש אי אמון - מוכיח אי אמון?

יתכן. לא כתוב לנו אלו נשמות טובות פעלו בדורך; אלו אמונות רווחו אז, ומה היה הלך הרוח באותה התקופה.

טעם ל'מרה'

מה שברור, שאת לא ידעת את נפשך, והגבת כמצופה מכל אמא יהודיה הרואה את בנה חוגג ונישא לנכריה, כשגם השני צועד בריקוד קל אל שדה המוקשים - הולך בעקבותיו, ומודיע בלי הרבה נקיפות על נישואי תערובת וכריחה מעם ישראל. אפשר לשער איך עברו עלך הימים ההם? מה קרה איתך בלילות? את, שסבלת בעבור בניך, גידלת במסירות, נשאת על כפיים וקיוית לראותם בדרך האבות...

את הקרבן שרצית להקריב לו...

ימים מבעיתים מתרגשים על ביתך. משהו לא ברור מתאזרח על פניהם של בניך. רוח רעה פוקדת את נוו: אבא, כך הם אומרים, הגיע לפה רק לגור, אנחנו כבר נתערב באומה המואבית, ונהיה בגדר תושבים! ... מי שסבור שרק בדרך שלנו, אוי ואבוי, כל כך קשה לגדל ילדים, ומפחיד, ואין ערובה לאף אחד ולשום חינוך - לפתי יחשב. אה, נעמי?

בחיים לא האמנת שיש בך מאגר כה עצום של כוחות; של לסתום את הפה; של שתיקה מול הילדים - ודיבור עז נוכח פני השם. מעולם, מעולם לא חלמת שהשם הטוב ינסה אותך, וידרוש ממך להקריב קרבנות אחרים משהסכנת. להקריב לפניו ולשחוט עבורו את הגדולה שבקרבתו:

את הקרבן שרצית להקריב לו. בטהרת נפשך, דימית להקריב את חיך לתורה, לצדקה, למצווה. תכננת להיות רוחנית, נעלה, למצוא טעם בלהיות אשה כשרה ואם בישראל. חלמת שבעלך יהיה גדול, ואת תהיי האשה הקטנה-גדולה שתתן לו כח. קיוית שהבנים שילדת בקדושה - ימשיכו את השושלת המפארת. ציפית שלא יביישו את השבת, ואולי - אולי התענגת בדמיונותיך הקסומים - כי תזכי להעמיד את בית המשיה? והרי אתם נמנים על שבת יהודה, ויש סיכוי... מה לא עשית, נעמי, שהכתוב מעיד עליך, כי נעמים מעשיך, נעמים!?!

מן הסתם היו הכלות שלך נחמדות, חביבות, אינטימיגניות. השתדלו לא להסתובב לך בין הרגליים, לא לשאלו הרבה שאלות ולחייך בנימוס של בית המלכות המואבי. הרבה נדוניה הן לא הביאו, נעבעך, הגם שזה היה יכול לפחות לפצות קצת... כי - מי היה מאמין? - בעלך הצדיק, שחטאו דק ועדין, וברח ממבקשי הצדקה שלא ידבקו אלינו ויכירו כתובת, איבד את כל רכושו...

מעניין, חשבת על זה מראש? אולי אמרת לו בעדינות נשית, שמצדקה לא מפסידים, ובה בלבד מותר לנסות את השם? אולי ספרת לו שמי שגונו מן הצדקה - נגזו רכושו? כך או כך, והנה, גם עוני פוקד את מעונך המרוקן.

עשר שנים כבר יש לך גיוות בבית! עשר שנים, ואיה הישועה?! נעמי, עברת הרבה בחיים. מכאן ואילך ינחמך הקל, ולא תדעי עוד צער.

--- והמודעות מודיעות כי שבר על שבר הושברת, וישבת שבעה על מחלון. אולי גם אשתו הנימוסית והנחמדת הצטרפה לטקס היהודי. הן גם לה הלכה נפש קרובה...

בעקבותיו, צועד שוב - כליון. תמיד הלך אחריו. בהתחלה עם חתונה, ועכשיו עם חלקת הקבר. שוב את מתאבלת שלא כדרך העולם, נותרת בודדה, שכולה וקוברת בנים. אין לך מנחם. וגם המשך - כמה מיירא - אין. עריית...

האם צריך כאן תאור חי ומרטיט שיקרב אל הלב את השבר, האבל והאובדן?

דרך ספוגה ומרטיטה

רגבי האדמה מוטבעים בפסיעות. החמות לא מוצאת עניין בלהשאר על אדמת מואב שלקחה ממנה את הכל והטמינה עמוק-עמוק, עם תכריכים. שתי כלותיה נלוות אליה, דומעות, נושקות לה. הן היו טובות, באמת. השתדלו לא לעורר מדנים ומחלוקות, הגיבו באמפטיה, ובקשו מהבעל להתחשב ברגשות הריו. חייכו כשרצין, ונעלמו מן האזור כשהיה מומלץ ומתוון...

אז קראנה לי מרה, נשים יקרות של בית לחם. הבנתן אותי? כמה מתאים לי יותר.

ומי זו השיקצה שלידי? בושות לספר, בושות וחרפות. אבל היא נשמה טובה. באמת שהיא בסדר. היא מתאמצת, מתאמצת לבוא. יש לה רצון חזק ועז, ומי יודע - יתכן ותתגיי. ככה החליטה, עקשנית ואמיצה שכמוה. נכון, כבר לא צעירה, רות'ילה שלי, בת ארבעים פלוס-מינוס, ומה מוצאה בעם השם? שאלה יפה. עזבה מנעמי עולם בבית אביה, מלך מואב, שמעתם עליו, על עגלון המלך, נכון? ממש היא באה, המיוחסת שלי. ממש ממש. מסכנה.

איכשהו, מוצאות השתיים קורת גג. ואין להן הכנסה בכלל. העוני אוכל כל פרוו של שלוות נפש, ורות, כזו טובת לב, יוצאת ללקט מתנות עניים... איך מסתכלים עליה? מה חושבים אודותיה? כבוד גדול בודאי לא חולקים לה... גם כשהיא פונה אל בית הדין בגבורה, ועוברת גיור במסלול התחתים - יוצאים רינונים. פשקוילים מכסים את הכבישים, והבריות מצקצקות בלשונו; לא, זה לגמרי לא תופס, הגיורין הללו. ובבית המדרש סופה וסער: עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. אבל לא כולם מסכימים עם בית הדין של בועז, ומחלוקת של תלמידי חכמים עולה ומתגבה. מי יהיה איתך, רות? בשביל מה קשרת גורלך עם גורלו של עם סחוף ודוויו?

הנה, מה חשבת? שמישהו יעריך, יכבד, יוקיר? הבלים. עוד יכול להיות שתשארי קרחת מכל הכוונים, הרפתקנית שכמוך.

לכתך אחרי במדבר

ימים חולפים, לילות קשים, הפרנסה שוחקת, האבינונות מכה בכל פינה. אין לך לא עולם הזה, ובכלל לא בטוח שעולם הבא... עד? עד שיוצאת האמת לאור! שמשות זורחות מצופות את לבך ויום מואר מתחדש על בקריך - בועז נושא אותך לאשה.

היית מאמינה, נעמי? היית מאמינה, רות?

הופס. למחרת הצדיק בן הארבע מאות - נמצא ללא רוח חיים. יש אומרים, בשקט בשקט, אבל מספיק בקול כדי שכולם ידעו, הנה, זה עונשו. נראה שטעה בפסק הדין, ובו במקום נפרע ממנו אלוקים. עדיין לא, רות. עדיין לא נמצא מקום להניח את כף רגלך הבצקה. יש דעות שאת בכלל מסוכנת לכלל ישראל...

מה עשית, נעמי. מה עשית. תראי מה יצא ממך, וכמה עוד כאב וצער ינחלו בנחלתך.

ואז צעקתן כנראה, בקול, ומכל הלב, ותעל שזועתכן אל האלוקים: למה ניגרע! למה?

יום יבוא

יום יבוא, ועוד יפציע השחר. עובד יבוא לעולם, וצדיק גמור יהיה. השכונת תתלהבנה, ותנכסנה אותו לנעמי. יש בנו, ימינה בין הצדיקים שימותו רק בעטיו של חטא הנחש. או כנראה, שפסול אין כאן. רות היא כשרה, וראויה לבא בקהל. את הזכות הבסיסית של איש ישראל, ואפילו הכי ירוד - לוקח זמן עד שמסכימים להעניק לרות. ראויה לבא בקהל!!! היידי!

יום יבוא, ולישי יולדו שבעה בנים חכמים, מוצלחים, יראי אלוקים. ודוד הוא הקטן. מה קורה פה? שוב תתעורר הסוגיה; אדמוני הוא. ושוב יעלה הספק, ושוב יהיו נידוי, כאב לב ובזיונות לאין מספר.

אלא שיום יבוא, ודוד מלכנו עבד השם, ייכתב לדורות, ירתם כרגל רביעית למרכבה הקדושה, וכל ישראל ינחמו בה שיהיו חי וקיים!

חלמת על זה?

האם חלמת, שבאותם רגעים חשוכים, עת נתמרה רקמת הכאב וכתשה אותך עד דק, נטוית בעצם מאחור, בשקט, בסתר - הישועה? האם חלמת, שהשם יתברך אומר לך ברגעים אומללים אלו ממש, יש שכר לפעולתך, בתי האהובה, שום דמעה לא מתאיידת, ושום אנחה לא מתפזרת לה בחלל העולם בלי להותיר רושם! רק קצת סבלנות, ותראי איך שהכל מתהפך לטובה?

האם העלית בקצה הכי מרוחק של דעתך, את, שנעימים מעשיך, **שדוקא לכן** ניהתות הצרות, וניתך ברג הרעמים הזה?

נעמי שלי, תגידי, ברחוקים ובהזויים שבחלומותיך, האם דימית שמתוך כל השחור והמר והבוץ הבלתי נמנע, תצא מלכות בית דוד - וממנה יצא חוטר - רוח אפינו, משיח השם!?

ימינו תחבני

"אתה בחרתנו מכל העמים"

[מתוך תפילת שלושת הרגלים]

"כמה מאושרים הם ישראל,

שהקדוש ברוך הוא בחר בהם ברצונו הטוב,

בלי שום טעם וסיבה.

ואוהב אותם באהבה שאינה תלויה בדבר

שאינה בטלה לעולם".

[סדור מתוק מדבש]

סתם,

בלי שום סיבה, בלי תוצאה.

לא תלוי בשום דבר ובאף אחד,

לא 'אם' או 'בתנאי'

לא 'כי' או 'הלואי';

סתם.

לא בגלל מה שהיה,

ובלי צורך בקשרים

ולא על שם עתיד

ובלי מסרים

בלי שום השקעה לטווח,

או ענין ללימוד עקף, שלם

גם אין שיקול של רווח

וגם לא - משתלם;

סתם.

גם בכלל לא משנה,

איך את מתמודדת

ומה נכתב בתעודה

אם חינוך הילדים מעורר קידה,

ואם תואר צדיקה עטור במדידה...

סתם.

בלי סיבה.

אוהב אותך השם אהבה רבה

ואהבת עולם.

לו רק ידעת, כנסת ישראל הנבחרת

כי ימינו מחבקק לעולמים

כי אז נפשך חולת אהבתו הבוררת

הגם שעיתים, גלויי אהבתו - עלומים.

לו רק ידעת, כנסת ישראל המתגעגעת

כי אותך בחר ורצה, וקדשך מכל העמים

לו ידעת כי את רצויה, דבוקה וחבוקה - ונרגעת

ורצית לרצותו כל הימים.

ושמתחיק.

כי אהבת עולם אהבתך;

סתם.

סתם בלי סיבה,

וזו סיבה הכי לא סתם...

במדור זו יובאו פרקים מ'יומנה' של לאה. בעלה התחיל לעסוק בתורתו של מוהר"ן מברסלב, וללכת בדרכו. והיא מנסה להתמודד, להתעניין, ואולי גם ללמוד. יש לה שני חברות; מירי - הליטאית שמנסה 'להזיח' אותה, ופייגי - הברסלבית, שדווקא מעודדת אותה.

פרק ג'

'לקרב' את כולם

זה התחיל אתמול על הבוקר, הטלפון צלצל. מירי השכנה. שום דבר לא הכין אותי ל"שפכטל" שאני הולכת לקבל, "תקשיבי, היינו מאוד מרוצים מהחברותא של בעלך עם מוישי שלנו..."

[מוישי הוא הבן הבכור של מירי, בחורצ'יק בן 16 שלומד עם בעלי כל ערב חצי שעה, הוא מכין אתנו את הגמרא שילמדו מחר בישיבה וכולם מרוצים, מה היא רוצה ממני?]

"...אבל אנחנו נאלצים להפסיק עם זה מיידית. ובבקשה תמסרי לבעלך שאנחנו לא מורשים שידבר עם מוישי שום מילה על ברסלב או על אומן. בסדר?"

הייתי בשוק. נאלמו לי המילים. ומירי ממשיכה להצליף בי: "אתמול בלילה ראיתי בכיס שלו עלון שמשכנע לנסוע לאומן לר"ה! תביני, אצלינו בבית חינכו אותנו שמברסלב צריך לברוח כמו מאש! אז זהו זה. נגמר הקשר. ושלא יביא לו שום חומר לקריאה." צליל ניתוק.

בעלי לא היה אז בבית. כך היה לי קצת זמן להרגע. נגיד.

הייתי נסערת. מבולבלת. הרגשתי מושפלת. מורחקת מחמת סכנת אש! הורים מרחיקים ילד מבעלי! שלא יקלקל אותנו! לאן הגענו?

רגע! למה באמת הוא היה צריך להתחיל לשכנע אותנו? ילד קטן - מה הוא מתחיל לבלבל אותנו ולהסתבך עם ההורים שלו? לא רציתי לכעוס על בעלי. אבל הרגשתי שמשוהו מעיק עלי. מאוד. רק בצהרים קלטתי מה:

הענין הזה של המתקרבים לברסלב, שמשכנעים את כל מי שסביבם להיות גם. זה מעצבן! זה מקומם! אהבת משהו - לבראות! מה אתה מתחיל עם כל העולם? אנשים טוב להם בחיים, לא חסר להם כלום, לא ביקשו מן עזרה, מה אתם מתחילים לשכנע את כולם? למה אתם חושבים שכולם צריכים להיות ברסלב???

***

החלטתי שאני לא מספרת לבעלי כלום עד אחרי שאדבר עם פייגי ונראה מה תגידי. בערב התקשרתי אליה. (כבר עשיתי לה חיזוק מקוצר...)

פייגי מאוד הבינה את הכאב שלי והפגיעה מהשכנה. היא התחילה לדבר על זה שכשאתם נכנס לעבודת ה' חייב שיהיו לו מניעות, ואסור להיבהל ולהתבלבל מזה, וכל מיני תאוריות שלא ממש נכנסו לליבי. הייתי מוטרדת מידי. ואז התפרצתי: "אבל למה אתם חושבים שכולם צריכים להיות ברסלבים?? יש הרבה דרכים לעבוד את ה'! תנו לאנשים לחיות!"

פייגי לא נבהלה. היא אף פעם לא נבהלת. היא רק אמרה בנחת: "אני רוצה לספר לך על קבוצת אנשים שנתקעה במדבר. הם. יבש. והמים הולכים ואוזלים. טיפות אחרונות ממש נשרו בתחתיות המכלים, הם יודעים שהמצב קשה. אי אפשר לסחוב כך עוד הרבה זמן. מרגע לרגע הדאגה הולכת וגוברת..."

איש אחד מתוכם החליט שהוא יוצא לחפש! הוא משתוקק למים! הוא עזב את הקבוצה ויצא לחיפושים ולא יאומן - הוא גם מצא! לא סתם מים, מעיין נובע מים זכים וצלולים! ברור שמיד הוא שתה בהנאה כמה שרק יכל להכיל, ומיד רץ לחבריו לספר להם על המציאה! היעלה על הדעת שישאיר את דבר המעיין בליבו וימנע את הטוב מחבריו?? הרי רק אדם אכזרי ינהג כך!

לאה, אנחנו בדור קשה, ירידת הדורות קשה כל כך, לפני כמה שנים אמרו שכל שנתיים זה דור, והיום זה כבר כל רבע שעה... אנחנו קרובים לסוף, לגאולה, אבל האם נשרוד עד אליה? אנשים יבשים, חלולים, צמאים למים חיים! אלא שמנידים ראש וחושבים: מה אפשר לעשות? זה מה יש. נתמודד כמה שנוכל. כולם דואגים איך יראה הדור הבא (אם חלילה לא יבוא המשיח לפניו) מרגישים את הטיפות המתרוקנות. אז יש אנשים שלא מוותרים. ומחפשים. ואשרי מי שגם זכה למצוא - יש נחל נובע מקור חכמה ושמוחה ואמונה! אז מה את רוצה? שלא ירצו ויספרו??

אלא מה, בעניין הזה לאמיתו של דבר הרבה פעמים עדיף לא לדבר ולא לשכנע כי האזניים אטומות, ומי שלא רוצה לשמוע, זה לא עוזר. להיפך. לפעמים החכמה היא באמת לשתוק ולהשאיר לעצמך. כמה שזה קשה, אבל זה המצב. מה שכן חשוב שנבין זה מאיפה זה בא - הדחף הזה לרוץ ולהשקות אחרים. הם כל כך רוצים לספר על העולם הנפלא שגילו! שכולם יהנו מזה! אבל למעשה צריך הרבה זהירות וסבלנות."

מסופר שכשרבנו סיפר לרבי נתן על עצת ההתבודדות, רבי נתן כל כך התרגש ורצה לרוץ ולצעוק ברחובות ה'לו, מה קורה אתכם!?! אבל רבנו תפס אותו, ואמר לו: 'עצור, אתה לא תפעל... ' כי זה לא עובד ככה...

***

הוי, איך שפייגי עוזרת לי! נס שה' שלח לי אותה!

בערב דיברתי עם בעלי על מוישי והוא הכישי מכל וכל. הוא לא דיבר עם מוישי מילה בעניין!

והבוקר, התקשרה שוב מירי מבולבלת, מוגומגמת, "סליחה, לאה, אחר כך קראתי באותו עלון שהיה בכיס.. וראיתי שמסבירים שם למה לא לנסוע לאומן... אז כנראה זה לא קשור אליכם..."

תוכנית הנסיעה לנשות 'חניכי הישיבות'

..... יום שני י"ב תמוז .....

ושיעור הכנה קצר:	5:00 התאספות בטרמינל 1.
'מה עושים בציון'. ח. עשאהל	7:45 המראה, ארוחת בוקר במטוס.
16:30 הליכה לציון ותיקון הכללי.	10:45 נחיתה.
20:00 ארוחת ערב עשירה, 'פגישת הכירות'.	11:30 יציאה מקייב לכיוון אומן.
פאנל - 'ברסלב לנשים, האם מה וכמה'.	שיעור פתיחה בדרך:
בהשתתפות: א. מייזליק, ח. עשאהל, מ. זלזניק	'נסיעה - על מה ולמה'. ח. עשאהל
23:00 שינה	15:30 התמקמות במלון, ארוחת חמה,

..... יום שלישי י"ג תמוז .....

עם התוועדות וניגונים.	תפילת שחרית בציון.
18:00 ארוחת ערב במלון,	9:30 ארוחת בוקר עשירה,
עם שיעור והופעה מוזיקלית:	ושיעור: 'למה דווקא אומן'. ח. עשאהל
'אזמרה'. א. מייזליק.	11:30 שיעור מרתק: 'התבודדות'. א. מייזליק
הופעה מוזיקלית. ח. עשאהל	12:30 טיול לגן סופיה, כיבוד קל,
21:00 שינה	

..... יום רביעי י"ד תמוז (הזמנים מזויקים מאד) .....

11:30 ביקור בבית מדרשו של הבעל שם טוב.	5:00 (בדיוק) יציאה מאומן
12:00 יציאה לכיוון ברדיטשוב, מנוחה בדרך.	7:00 ברסלב, תפילה וארוחת בוקר,
14:00 ברדיטשוב, ארוחת צהריים עשירה,	ושני שיעורים קצרים:
ושיער: 'סנגורם של ישראל'	'להיות תלמיד'. ח. עשאהל
15:30 יציאה, וסימפוזיון בדרך	'מפעלו של ר' נתן'. א. מייזליק
18:30 קייב	8:30 יציאה לכיוון מעזבוז,
23:00 טיסה	שיעורי הכנה בדרך:
2:00 נחיתה	'נוחו של הצדיק'. א. מייזליק
	'הבעל שם טוב'. ח. עשאהל
	11:00 מעזבוז. כיבוד קל

הזדמנות פז לנשים

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה תתקיים נסיעה קבוצתית
לנשות 'חניכי הישיבות'
לאומן

לציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב זיע"א

נסיעה קצרה ואיכותית / אוירה מתאימה / בליווי והדרכה מקצועיים ומרתקים /

נסיעות פנים ואש"ל ברמה גבוהה בהשתתפות:

הרבנית א. מייזליק תחי' / האמנית ח. עשהאל (דורון) תחי' / גברת ב. גלינסקי תחי'

- בתכנית:**
- ◆ שיטורים מגוונים ומרתקים: על מהות המקום, תולדותיו של מוהר"ן מברסלב, תורתו ודרכו
  - ◆ סיפורים וחוויות מרגשים.
  - ◆ נסיעה לברסלב (לציונו של ר' נתן מברסלב זיע"א)
  - ◆ 'פאנל' מיוחד ומרתק
- אודות האם ובמה תורת ברסלב מיועדת לנשים**

הנסיעה תתקיים מיום שלישי (י"ג תמוז), עד יום חמישי (ט"ו תמוז).

- פרטי התוכנית בעמוד הקודם -

מחיר הנסיעה: \$590 בלבד

מחיר לשניים: \$570 לכ"א

לבירורים והרשמה:

058-326-0647 (בשעות הבוקר)

053-310-9760 (בשעות הערב)

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
 עורך ראשי:
 הרב ישראל מאיר גלינסקי

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
 העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
40

אב תשע"ט
 נושא החודש:
קנאה [ב]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

דעותיהם שונות

בהיסטוריה היה בעקבות מחלוקת בין קין להבל, גלות מצרים הייתה בעקבות המחלוקת בין השבטים ליוסף הצדיק. ופרשה שלמה מוקדשת בתורה לסיפור המחלוקת של קורח ועדתו, שבה מופיע גם לאו 'ולא יהיה כקורח וכעדתו' על איסור המחלוקת [לפי רוב הראשונים].

בדברי חז"ל וכל הספרים - מופיעים לשונות חמורים בגנות המחלוקת, ובחומרתה. תלמידי רבי עקיבא, מחמת שלא נהגו כבוד זה בזה, מתו בצורה משונה ונוראה. והצדיקים בכל הדורות הזהירו על כך מאד, כמובא בזהר הקדוש שאמר רשב"י 'אנן בחביבותא תליא', והאריז"ל הזהיר מאד על האהבה בין החברים, וכן שאר הצדיקים.

אם כן, השאלה ניצבת במקומה: האם מחלוקת הוא דבר טוב, כשר והגון ואפילו משובח, או שהוא דבר גרוע, חמור ונורא.

שני מיני מחלוקת

התשובה לזה נמצאת במשנה (אבות ה, יז) שבה מוזכרים כאחד שני מיני מחלוקת, מחלוקת לשם שמים - שהיא ראויה ומשובחת, וסופה להתקיים, ומחלוקת שאינה לשם שמים - שהיא פסולה לחלוטין, ואין סופה להתקיים. הדוגמא למחלוקת

לשם שמים הוא מחלוקת שמאי והלל, ומחלוקת שלא לשם שמים, הוא מחלוקת קורח ועדתו.

נמצא אם כן, שיש מחלוקת שהיא רצויה, ולא כדאי או אפילו בלתי אפשרי לוותר עליה. והם כל המחלוקות המוכרות שבין החכמים והצדיקים שבכל הדורות, שנחלקו זה לעומת זה, ועל ידי המחלוקת הללו - מתרבה התורה ומתבררת יותר ויותר. ויש מחלוקת שהיא כולה חורבן ואסון, וצריך לעשות הכל כדי להימנע ממנה, וזו היא מחלוקת קורח ועדתו.

שאלת המליון היא - מה ההבדל ביניהם, ואיך אפשר להבחין בין מחלוקת כזו לבין מחלוקת כזו. והרי גם קורח בעצמו היה סבור שהמחלוקת שלו היא לשם שמים, ולא הייתה מחלוקת בהיסטוריה, שהשותפים לה לא היו משוכנעים שהיא לשם שמים. מהי אם כן ההבחנה הנכונה בין מחלוקת לשם שמים לבין מחלוקת שלא לשם שמים. יתירה מזו. בדרך כלל האנשים שאינם מתערבים במחלוקות - אין זה דווקא משום אהבת השלום ומחמת זהירות ממחלוקת, אלא משום שהם אדישים ולא אכפת להם. מבחינתם יכול להיות כל המלקולים שבעולם. וזה **המשך בעמוד ב' <<<**

במאמר הקודם (גליון 39) התחלנו לעסוק בעניין הקנאה, ושם התבאר שנושא הקנאה כולל בתוכו שלשה נושאים מעשיים: תוכחה, מחלוקת ושלום. במאמר הקודם התבאר הראשון מבין השלשה - 'התוכחה', במאמר הנוכחי נמשיך ונעסוק בענף השני שהוא 'המחלוקת', ובמאמר הבא בענף נבאר את הענף השלישי שהוא 'השלום'.

***

הנושא של המחלוקת - הוא נושא שקשה עד בלתי אפשרי להתעסק בו. מצד אחד, לכאורה מיותר לדבר אודותיו, כי בשונה משאר דברים שצריך להסביר את הבעיה שבהם, ואת הקלקול שיוצא מהם - בכל הנוגע למחלוקת, לא צריך להסביר ולא לשכנע, כי המציאות מדברת בעד עצמה (וכדברי הרמב"ם הידועים בצואתו).

ומצד שני, למרות האמור ולמרה הפלא - אין כמעט מי שאינו נגוע במחלוקת כלשהי, ובמקרים רבים מדובר באמת לשם שמים, ומשום כך נדמה למי שקורא מאמר אודות הנושא כאילו מתכוונים אליו ובאים לבקר אותו, והוא מתקומם לנוכח הדברים. ומיילא, גם התועלת של הדברים מוטלת בספק, כי התנועה הטבעית היא להתנגד ולומר 'הנושא שאני קשור אליו, הוא בכלל לא מחלוקת'...

[והפלא הוא מיניה וביה. כמה נפשך - אם הנושא שאתה קשור אליו לא נקרא 'מחלוקת', אז מה הבעיה שכותבים על מחלוקת, הרי לא מתכוונים אליך. ואם הנושא הזה כן נקרא מחלוקת, אז מה יועיל להתנגד מכך ולא לקרוא לזה מחלוקת].

אלא שבכל זאת מחמת חשיבות הנושא, במשנת החסידות בכלל ובמשנתו של מוהר"ן מברסלב בפרט - וכן מחמת שהוא ענף מתוך הנושא הכללי שאנו עוסקים בו - ננסה לגעת בו, בצורה יסודית אך תמציתית. וכדרכנו, נעסוק בשרשי העניין ויסודותיו, בבחינת תן לחכם ויחכם עוד. [הדברים דלהלן מיוסדים על המבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן נו), ובליקוטי הלכות בכמה מקומות].

מחלוקת - טוב או לא

יש כאן שאלה עקרונית - האם מחלוקת הוא דבר טוב או גרוע. מצד אחד - כל התורה בנויה בצורה של מחלוקת, מחלוקת בין תנאים, מחלוקת בין אמוראים, ראשונים, אחרונים, פוסקים, וצדיקים. זה אומר בכה וזה אומר בכה, ולא רק שאין בזה פגם, אלא זה הפך להיות חלק מהתורה בעצמה. וכשלומים את 'המחלוקת' הללו, מקיימים בזה מצות תלמוד תורה.

ומצד שני, אין דבר גרוע יותר ממחלוקת. הרצח הראשון

דבר המערכת

מנחם - אב

חודש אב - מצליח באמת לבלבל אותנו.

מצד אחד, משנכנס אב ממועטים בשמחה. וכשרוצים לציין דוגמא לתקופה לא נעימה, המשל הוא תמיד חודש אב.

ומצד שני, דווקא בחודש זה חל 'חמשה עשר באב', שעליו אומרים חז"ל 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב'. וגם רוב החודש הוא בכלל לא ימי אבלות אלא ימי נחמה, ואפילו תשעה באב בעצמו נקרא 'מועד', ונולד בו משיח.

אז בלבול אותנו חודש אב - האם אתה חודש של 'יום טוב' או של 'תענית', של אבלות או של נחמה, של צער או של שמחה.

***

ככה זה יהודי.

המאכל הכי יהודי הוא 'ביצה', שמצד אחד עגולה ומצד שני מיוחדת.

כי כך הם חייו של יהודי - מצד אחד מלא התמודדות, עליות וירידות, הצלחות וכשלונות, שאין לשום גוי. ומצד שני מלאים חדווה וחיוניות, שגם זה כמוזב אין לשום גוי.

ובחודש אב, אנחנו חווים בקיצוניות את שתי הצדדים. רגע אחד יושבים על הרצפה, לא מוכנים להסתכל אחד לשני ולומר שלום, כאילו נגמרו החיים, וזה לגמרי נכון. ורגע לאחר מכן, קמים, מנערים את האבק, ויוצאים לים...

כי חיים של יהודי - הם לא חיים של 'מערכת', אלא של 'קשר'. וקשר הוא לא דבר סטטי וקבוע מראש, אלא מאד דינמי ומשתנה, ורק כך הוא נוצר.

***

אם מדברים על קשר, זה כולל שתי מערכות, שבהחלט תלויות זו בזו. הקשר בין יהודי לקונו, אמור להשפיע וגם להיות תלוי, בקשר בין יהודי לחברו, וכן להיפך. ולכן, כשהיה פגם בקשר שבין היהודים, נפגם הקשר שבין היהודים לקונם.

בגליון זה, נגענו באחת הסוגיות המרכזיות והכואבות כאחד - סוגיית המחלוקת. קשה לדבר על 'מחלוקת', בלי לעורר מיד אסוציאציה של פוליטיקה. אבל לכתחילה הגליון מיועד למבקשי דעת, ואלו יודעים בוודאי להפריד בין שני הדברים.

בתקווה שהדברים יילמדו כמו כל סוגיא, לגופם של דברים, ובלי שום הקשר אישי או פוליטי, כזה או אחר. ובתפילה שהדברים יהיו רק לתועלת ולא תצא תקלה מתחת ידינו.

ימי ראש השנה מתקרבים, ומלבד המשמעות העיקרית - יש לציבור קוראי העלון משמעות נוספת: הנסיעה לאומן. והשנה, עם מתחם מיוחד עבור הציבור שלנו, שכולל הכל: אש"ל מלא, תפילות, שיעורים, ואפילו מקוה. בתנאים הטובים ביותר ובמחיר הזול ביותר. חבל לפספס.

פרטים במדור 'במה ציבורית', ובמודעות שבסוף הגליון.

הנושאים הבאים:

אלול - שלום תשרי - יום כיפור חשוון - הזמן אלול - שלום תשרי - יום כיפור חשוון - הזמן כסליו - המקום טבת - גאווה שבט - ענוה

לא מצליח לגרום להם שום זעזוע [כל עוד לא נוגעים כמוזן בטריטוריה שלהם]. ודווקא האנשים שהם כן אכפתיים, ולבם בוער לקיום התורה וכבוד שמים - הם אלו שבקלות נתפסים למחלוקת. ואם כך, לכאורה מוכח מתוכו שיש בזה מחלוקת לשם שמים. שהרי אלו שהם ערים לכבוד שמים, הם אלו ששותפים למחלוקות, ואלו שאינם שותפים למחלוקות, הם אלו שכבוד שמים אינו פונקציה עבורם. ובקיצור: כל מחלוקת היא לשם שמים, וכיצד אפשר להבחין בין מחלוקת שהיא באמת כזאת לבין אחת שאינה כזאת.

קנאה - שורש המחלוקת

התשובה היא פשוטה מאוד, וגם יסודית מאוד, והיא טמונה במילה עצמה 'שמים', שמורכבת מ'אש ומים'. ולשם כך, עלינו לחזור אל היסוד שבו פתחנו, ושהתבאר בהרחבה במאמר הקודם. המחלוקת היא אחת מענפי הקנאה, ומהותה של הקנאה היא 'בלעדיות'. ובקצרה: לכל אדם יש נקודה פנימית בנפשו, שהוא מוכרח להיות 'חיד' בעולם, ומכאן זה הוא דואג לנטרל כל מה שמזייף על ייחודיותו. הקנאה, היא הזרע שמוליד את כל המחלוקות - הן מחלוקת לשם שמים והן מחלוקת שלא לשם שמים. כי אם אינו רוצה להרגיש 'ייחוד', אז אני מוכרח להגן על עצמי, ולהילחם בחירוף נפש בכל מי ששונה ממני. כי שונותו מאיימת לבטל את הייחודיות שלי.

ולכן באמת אין אדם שאינו שייך למחלוקת, כולל כל האנשים האדישים ואנשי 'השלום'. כי השאלה היא רק מתי זה נוגע לייחודיות שלך, אצל אחד - זה כאשר זה נוגע לפשט בגמרא, אצל השני - כאשר זה נוגע לפסק הלכה, אצל השלישי - כשהוא נוגע לענייני העמדת הדת על תילה, ואצל הרביעי - כשפוגעים במפלגה שלו. הצד השווה בכלם, שכאשר זה מגיע לאותה נקודה 'ייחודית', תהיה איזו שתהיה, הוא יתעורר כארי וכלביא ללחום על שלו.

ואין בזה פסול. כי אכן כל אדם מעצם מהותו כאדם, אמור ללחום על קיומו, שזה אומר לעשות הכל כדי לשמור על הייחודיות שלו, ולא לאפשר שום פגיעה בו. זהו צורך בסיסי בנפש, שאי אפשר וגם אסור לנטרל אותו. כי הוא יסוד קיום האדם, ומה שדוחף אותו להיות ולעשות את כל מה שצריך לעשות בחייו.

דעה או מציאות

מה שמחלק בין מחלוקת לגיטימית ואפילו רצויה, לבין מחלוקת פסולה ומסוכנת - הוא באיזה צורה 'חולקים', ובאיזה אופן מגנים על ה'ייחודיות' שלך. כאשר אדם נפגש במישהו שמזייף על הייחודיות שלו - משום שהוא נוהג אחרת ממנו, או סובר אחרת ממנו - הוא מוכרח לחלוק עליו. אסור לו לוותר, ולומר 'מה אכפת לי, אם פלוני סובר כך אז לא אכפת לי גם כן לסבור כך'. זו התאבדות. כי הדעה שלך, וההנהגה שלך - היא המציאות שלך, ואסור לך לוותר עליה. אבל גם הדעה שלו וההנהגה שלו - היא מציאות. לא שלך אמנם אבל כן 'שלו'. וכשם שאסור לוותר על המציאות שלך, שכוללת את הדעות שלך ואת ההנהגות שלך - כך בדיוק אסור לוותר על המציאות שלו, שכוללת את הדעות שלו ואת ההנהגות שלו.

מחלוקת לשם שמים - היא מחלוקת כזאת, שגורמת לי מצד אחד להגן בחירוף נפש על הדעה שלי, ומצד שני ובאותה נשימה, לכבד את השני, למרות דעותיו השונות ואפילו ההפוכות. מחלוקת כזאת - נראית אמנם באותו רגע של הוויכוח כ'שונאים' זה לזה, אבל תיכף ומיד בגמרא הוויכוח - הם חוזרים להיות אוהבים כמו שהיה רגע קודם (כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'את רוב בסופה' בקידושין ל:).

זוהי מחלוקת שמאי והלל. כל אחד מהם עומד על דעתו, ומגן עליה בחירוף נפש. הוא מוכן 'לשכב על הכביש' בשביל הדעה שלו, ולשכנע את כולם בצדקת דרכו. אבל באותה מדה ובאותה נשימה - הוא מכבד את השני בכל הכבוד הראוי. הוא ימשיך לתת לו שיש, ולהתייחס אליו בגוף שלישי, ולהציע לו שידיכס חשבים - למרות שהדעות שלו שונות (כמובא בדברי המשנה והגמרא, בפרק ראשון ביבמות). 'שמים' - כוללים בתוכם אש ומים. האש נלחמת על שלה, והמים נלחמים על שלהם, ושניהם שוכנים יחד בכפיפה אחת. זהו מחלוקת לשם שמים - מחלוקת שלא מבטלת את פלוני, אלא רק חולקת על 'דעתו', וממשיכה לכבד אותו ואת מציאותו. מחלוקת שלא לשם שמים - היא מחלוקת שמוחקת את השני, כי אם הוא סובר כך וכך, הוא לא שווה את הנייר, ומצווה לרדפו ולאבדו.

'כבוד שמים' מחייב להכיר בכך, שכל אדם הוא יציר כפיו של הקב"ה, ויש בו נשמה אלוהית וגם שכל אלוהי. ולכן, גם אם בנושא מסוים אתה סובר שהדעה שלו שגויה, ואפילו פסולה, או פסולה ביותר - מותר לך לחלוק על דעתו, אבל לא עליו. והמחלוקת על דעתו, אינה מתירה ואינה מותרת אפשרות לבטל אותו בעצמו.

זה לא קל. כי בשביל זה צריך 'דעת', שיכולה לכלול שני הפכים כאחד. ולא כל אחד הוא בר דעת. ולכן גם לא לכל אחד יש רשות לעשות מחלוקת, ואפילו אם זה נראה לו לשם שמים, כי הוא לא יכול לכלול אש ומים יחד. רק בעלי דעת יכולים לעשות את זה כראוי, וכפי שראו תמיד אצל גדולי ישראל - הן בענייני הלכה, והן בענייני השקפה.

המחלוקת שהלם הייתה יכולה להיות חריפה ביותר, אבל לעולם לא התייחסה לגופו של פלוני או אלמוני אלא לדעה והנהגה פלונית או אלמונית. וכמו הדוגמא הידועה על הרבי מסאטמר שהיה גדול הלוחמים בציונות, ואף על פי כן מעולם לא הוציא מפיו כינוי 'ימח שמו' על יהודי, וכשבא אליו ציוני לבקש עזרה אישית הוא עזר לו, ויחד עם זה צעק עליו על דעותיו. היכולת הזאת - לאהוב 'אותו', ולשנוא את 'דעותיו' - זהו התנאי הבסיסי למחלוקת לשם שמים.

מתחם - הניכוי הישיבות

אנו עומדים שבועות ספורים לפני ראש השנה. אני משער שהנושא של הנסיעה לאומן לראש השנה - יופיע כאן בגליון, והרבה - מכמה וכמה פנים וזוויות... רציית ייחוס לנקודה מסוימת מתוך העניין - מכיוון פרקטי יותר - נקודה שמשום מה לא כל כך ראיתי שמדברים עליה, ולא הבחנתי מישהו שנותן עליה את הדעת.

***

אומן, בפרט בראש השנה - משמש כ'עולם קטן', כפשוטו.

יש שם אנשים מכל העולם, מכל הסוגים, מכל הגוונים - כל סוגי החוגים, כל סוגי העדות, כל סוגי המנטליות, וגם כל הסוגים והרמות של דת. החל מנטורי קרתא מובהקים, ועד שמאלנים וחילונים גמורים.

יש שם גם סחורה מכל העולם. כל סוגי החנויות, המסחר, התעסוקה - מופיעים שם. סוג של תרזין מכל העולם. בגדים, אוכל, כלים, ספרים - הכל בכל מכל כל, מופיע שם ב'עיר אנפין'.

וכל זה מתרכז לשטח קטן ומינמלי של כמה רחובות בודדים. עולם שלם בשכונה קטנה.

אין ספק שזו תופעה שמית, מעל המקום ומעל הזמן - משהו שאין לו שום הסבר, חוץ מההסבר האמיתי שיש כאן בית הרושת לתיקון נשמות. יש כאן רופא גדול, רופא הנפשות, הגדול ביותר בתחום, ובלי להבין מה ולמה - נשמות ישראל נמשכים לפה כמו מגנט, ומתחברים לנחמה הגדולה והתקווה הגדולה שמאירה כאן באור 'קרית'.

המראה הזה בו כל העולם מתנקז למקום קטן כל כך - בהחלט מזכירה אפיודה של גאולה, משהו מעין המראה של בית המקדש בשעת עלייה לרגל, כאשר כולם מתרכזים ומצטופפים למקום אחד קטן בכמות וגדול מאד באיכות.

***

השאלה סוף סוף: איך 'מסתדרים' עם זה. למעשה, אנו חמושים לשהות שם, בתוך כל הליל הצבעוני הזה, ולקבל משם רק תועלת ולא נזק חלילה. אני לא מדבר על הצפיפות בציון, לא על הצפיפות בתפילות, ולא על שאר חלקים של 'אי נוחות'. אני מדבר על הרחוקות.

מצד אחד, הכח הרחוני שמקבלים שם - אין לו תחליף. זה כח אנרגי של קדושה שמלווה אותנו כל השנה, כפי שכולנו יודעים, ומי שעוד לא יודע - מוזמן לטעום ולדעת. מצד שני - יש גם סכנה רוחנית, שצריכים לתת עליה את הדעת.

ובכל זאת, לא זו הנקודה שבאתי לעורר. כי הדעת של העסקנים החשובים נתונה על זה מוזמן, וכבר דאגו לכל הפתרונות הנצרכים - החל מאבות ובנים לילדים, היכל התורה לבחורים, שיעורים ושלל פעילויות קדושות למבוגרים. וישר כוחם על כך.

***

באתי לעורר על נקודה אחרת - חניכי הישיבות. בשנים האחרונות, זה הפך לתופעה התגברת והולכת. בחורי ישיבות, אברכים ואפילו מגידי שיעור, משגיחים ורבנים - מרגישים שנפשמם נמשכת לאומן. והם מופיעים, בהמוניהם, אצל

רבינו בראש השנה. הם אמנם לא באים להדיא ב'קבוצות', אדרבה, כל אחד דואג לסדר הכל כדי שאף א-ח-ד לא י'דע מזה, אבל למעשה ה'יחידים' הללו מצטרפים למספרים גדולים - פעם זה היה עשרות, היום זה כבר מאות. כל אחד שכזה, בדרך כלל עובר מסכת של מסירות נפש עד שהוא מגיע לאומן. אם זה מצד הישיבה, או מצד המשפחה, או מצד הממון. אבל כשהוא מגיע לשם סוף סוף - סבור הוא להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, בגשמיות וברוחניות.

וזה לא קורה. כי כשהוא מגיע לשם, פתאום נודע לו שהוא רק התחיל... כעת עליו להתחיל מסכת חדשה של התרוצצות להשיג מקום ללינה, ולסעודות החג, ומקום מסודר לשבת בתפילה וכו'. וכל זה גם דורש סכום לא מבוטל שמתחרה עם המהיר של הכרטיס טיסה...

מובן שההתרוצצות הזאת, עם הלחץ הכספי שבעקבותיו - לא מוסיפה הרבה יישוב הדעת. נקל להניח כמה 'שמירה' רוחנית זה מוסיף לו [איפה הוא ימצא דירה, באיזה מרחק, באיזו סביבה, ועם איזה 'שכנים' וכו' וכו']. וכמה כוחות נפש נותרו לו כדי ללכת לציון, ולקבל באמת את מה שהוא רצה וצריך לקבל.

***

ב"ה אנשי בשורה אנו.

בסייעתא דשמיא, מתוך רצון לפתור את המצוקה הזאת, והרבה השקעה ומסירות נפש - אפשר לבשר על פתרון בע"ה, בדמות מתחם מיוחד עבור הציבור המיוחד הזה.

כבר בשנה שעברה, נעשה ניסיון לארגן דבר כזה. וברגע האחרון ממש, כמה ימים לפני ראש השנה - נשכר מקום מיוחד שישמש כמתחם לציבור בני הישיבות. ולמרות שזה היה ברעג האחרון, ובמרחק ניכר מהציון - הייתה היענות מדהימה ומהירה, מה שצוּעק את הצורך במתחם שכזה, והיו שאף ציינו שרק בזכות המתחם הזה יכלו להרשות לעצמם את הנסיעה הזאת.

הפעם, נעשתה התארגנות מוקדמת. ובסייעתא דשמיא נמצא מתחם מתאים - גדול ורחב שיוכל להכיל את כל ה'ציבור', וברמה נוחה ואיכותית בגשמיות ורוחניות, עם הרבה פרטיות ויישוב הדעת. ולא פחות חשוב, קרוב מאד לציון במרחק נגיעה.

במתחם הזה תהיה אווירה מתאימה, נקיה ומרוממת, כיאה וכיאות לימים הקדושים האלו ולמקום הקדוש הזה. יתקיימו גם שיעורים וכינוסים - למי שיהיה מעוניין בזה. וגם בעז"ה תפילות שבת וראש השנה ברוב עם, על ידי בעלי תפילה מתאימים. וסעודות שבת וחג בצוותא חדא מתוך התרוממות הנפש.

וכל זה במחיר הזול ביותר שאפשר למצוא. רק לציון שהאפשרות הזולה ביותר, שכוללת: מיטה באוהלים, מקום אכילה בהכנסת אורחים, מקום לתפילה, ומקוה המרכזי בקלויז - מגיע יחד לסכום \$340... ואת כל זה יש במתחם המדובר, ברמה גבוהה הרבה יותר גשמית ורוחנית, באותו מחיר...

כדאי להזדרז ולהירשם, ונתרו מקומות בודדים [פרטים במודעה שבעמוד האחורי בגליון]

תוכחה [ב]

השאלה בטלה מעיקרה. כי ממה נפשך, אם יהיה מחלוקת - ממילא לא יהיה תיקון, אז מה הריונו.

ועניין זה מבואר בדברי רבי נתן בכמה מקומות, בלשונות חזקים וחרפים מאד, ואחד מהם בהלכות גזילה (הלכה ה' אות י'), וזה לשונו: "וכשתעניין בכל המעשיות שהיה בין הצדיקים בכל דור ודור הכל היה בבחינה זאת שהבעל דבר הטעה אותם כאילו שכנגדו פוגם הרבה ומצוה למסור נפש לרדפו וכו', ובאמת שגו בזה מאד."

"כי על ידי המחלוקת והכעס אי אפשר לתקן בשום אופן, רק צריכין להתיישב הרבה איך להתנהג בזה, והעקר לבקש מה' יתברך שינחה בדרך האמת ולהתיישב עצמו הרבה" עד כאן. כלומר, אפילו אם ברור שאותו אחד לא בסדר, אי אפשר לתקן על ידי מחלוקת.

יעקב: אני לא מבין, אתה הרי לא מדבר עלי ועליך, אלא על אנשים גדולים ממני וממך - שיצאו הרבה פעמים במחלוקת כנגד אנשים מסוימים או תופעה מסוימת, האם אתה בא לומר שהם טעו?

משה: חלילה, מי אני לומר כך, אבל כפי שראית בסך הכל ציטטתי את דברי רבי נתן, והוא בעצמו כותב שם: "ובזה פוגמים גם עתה צדיקים וכשרים, וכמו ששמעתי והבנתי מפיו הקדוש זכר צדיק לברכה שאמר שזה יצר הרע גדול אצל כמה בני אדם, "ובפרט הגדולים במעלה" שבשביל דבר אחד שנדמה להם שהוא מצוה הם מפקירים הכל ובאים על ידי זה לידי קלקולים רבים "ובפרט כשבים על ידי זה לידי מחלוקת", וכשתעניין בכל המעשיות שהיה בין הצדיקים בכל דור ודור הכל היה בבחינה זאת".

אפשר גם להבין מדוע הדבר קיים יותר אצל הגדולים במעלה, כי לפעמים כשיש איזה פירצה שצריך לתקן, דווקא הגדולים במעלה כואב להם מזה, וזה בא דייקא מהקשר שלהם לתורה שעל כן רוצים לתקן מה שאפשר לתקן, אבל אעפ"כ מגלה לנו מהוהר"ת בשם רבינו ז"ל שזה שגיאה גדולה מאוד כי "בשום אופן" אי אפשר לתקן ע"י מחלוקת.

צריך גם להוסיף, שבדרך כלל גדולי ישראל לא עושים 'מחלוקת' אלא בסך הכל מעוררים על איזה עניין, ומהירים על כך. ולא מתכוונים בכלל שיעשו מזה מחלוקת, ואדרבה, פעמים רבות הם בעצמם מזהירים שלא לעשות מזה מחלוקת. אלא שאנשים אחרים מחליטים בעצמם לעשות מחלוקת, והם 'נשענים' כביכול על מה שגדולי ישראל אווזים כך וכך, ונדמה כאילו עשיית המחלוקת היא בשליחות ובציווי של אותם גדולי ישראל, כשהאמת היא לא כך ואף להיפך.

יעקב: האמת שהעניין הזה הוא פשוט, וכל אחד יכול להודות בזה. כי כל אחד שיתבונן סביבו בכל דבר שנהיה בצורה של מחלוקת, יכול לראות בעיניו כמה נזק נעשה מזה בכל פעם,

יעקב: שלום עליכם משה, אני שמח לפגוש אותך. בפעם הקודמת שוחחנו אודות הנושא של תוכחה, איך צריך להוכיח את עצמו ואת אחרים בצורה נכונה, שתרומם אותם ולא שתפיל אותם.

משה: אמת. וכבר אז הזכרתי שיש 'תוכחה אישית' ויש 'תוכחה ציבורית'. וכעת לאחר ששוחחנו בהרחבה אודות התוכחה 'האישית' איך צריך לעשות אותה, כדאי להמשיך ולשוחח אודות הנושא של 'תוכחה ציבורית'.

יעקב: מה הכוונה תוכחה ציבורית, האם מוטל עלי להוכיח את כל הציבור?! מי אני ומה אני. בקושי אני יכול להוכיח את עצמי ואולי את משפחתי וסביבתי. מה לי ולציבור. ואם אתה מדבר על גדולי ישראל - מסתמא הם יודעים איך לעשות את זה.

משה: תוכחה ציבורית הכוונה 'דבר שיוצא לציבור'. יש הרבה נושאים שלא נוגעים אישית אליך, ולא לחברים שלך, אלא הם עולים לסדר היום הציבורי, וצריך לדעת איך להתייחס עליהם, כגון כל מיני פרצות או עניינים שאינם כראוי, והם דורשים זהירות ולפעמים אף מחאה. אבל צריך זהירות גדולה לעשות את זה בצורה הנכונה.

יעקב: מהי 'צורה הנכונה' ומה היא 'צורה לא נכונה', האם צריך להתייחס לזה או לא.

משה: בוודאי שצריך להתייחס לזה, אבל ההבדל בין צורה נכונה לבין צורה לא נכונה היא, אם עושים את זה בשביל לתקן או בשביל לעשות בלגן. והביטוי של זה הוא אם עושים מזה מחלוקת או לא.

כי אם המטרה היא לתקן - לא שייך לעשות את זה על ידי מחלוקת. קודם כל מסביר, כשעושים מחלוקת, אי אפשר לדבר על האמת, כי כל אחד מתבצר בעמדתו ואינו מוכן לקבל מהשני. ושנית והוא העיקר, שהקלקול של המחלוקת בעצמו הוא הרבה יותר גדול מהדבר אותו רוצים לתקן.

ולכן הצדיקים הזהירו בעיקר על הנושא הזה. הראשון היה רבי שמעון בר יוחאי, שלאחר הסתלקות תלמידיו רבי עקיבא, אמר 'אנן בחביבותא תליא', כלומר, היסוד העיקרי אצלנו יהיה חביבות ואחדות. וכן האריז"ל הזהיר מאד על אהבת חברים, ושכל אחד צריך לומר בכל יום 'הריני מקבל עלי מצות ואהבת לרעך כמוני', ולבסוף הסתלק מחמת שלא היה אהבה בין החברים.

וכן הבעל שם טוב החדיר הרבה את האהבה והשלום בין ישראל, והצוואה של רבינו מוהר"ן מברסלב הייתה 'רק תחזיקו עצמכם ביחד'. כלומר, אינני מבקש מכם שום דבר, רק תחזיקו עצמכם באחדות ושלום, וממילא יהיה אפשר להגיע להכל.

יעקב: ואם אי אפשר לתקן משהו, רק על ידי מחלוקת, האם צריך לוותר על העניין ולהותיר אותו על קלקולו, ובלבד שלא יהיה מחלוקת.

משה: שאלה טובה שאלת, והתשובה לזה היא שאילו היה אפשר לתקן על ידי מחלוקת - היה מקום לדון בכך, האם כדאי לוותר על השלום בשביל התיקון, או להעדיף את השלום על פני התיקון, אבל האמת היא שאי אפשר לתקן על ידי מחלוקת, ואם כן,

וזה אחד מפלאי הבריאה איך שהיו כל כך הרבה מחלוקות בכל דור ודור, ואין מחלוקת שלא נשאר ממנה צלקות נוראות, כי כל מחלוקת מחריבה את כלל ישראל מחדש, ואף על פי כן כל פעם מחדש מתחילים במחלוקת חדשה, כאילו לא היה מעולם דבר כזה וכאילו לא ראינו כמה נזק נגרם מזה, ומה רואים כמה התגברות היצר הרע על עניין מחלוקת הוא לאין ערוך ואין שיעור יותר מדברים אחרים.

משה: אמת ויציב. וגם חורבן בית המקדש היה רק בעוון שנאת חנם, שהוא תוצאה ישירה של מחלוקת, וממילא גם עיקר הגאולה תלויה בזה. ולכן מוכן היצר הרע שיתקנו את הכל, שבת, תורה, ואפילו קדושה וצניעות, ומה לא, העיקר שיגרם על ידי זה מחלוקת, כי השנאת חנם והלשון הרע זהו עיקר הפרנסה שלו, וכל השאר זה רק תוספות, לכן הוא מוכן לפעמים לתת קצת חיזוק בדברים שוליים, העיקר שע"י יבואו מכשולות בדברים העיקריים.

ועל פי רוב יכולים לראות שבזמן של מחלוקת פתאום אין תורה ואין הלכה, וכמוהו הכל לשם שמים. כידוע המליצה על מאמר חז"ל "כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים", שכשזה כביכול "לשם שמים", זה לעולם לא יפסק. כי אם זה לא לשם שמים, עוד יכולים להתעורר בתשובה, אבל כשזה לשם שמים, אין לזה תקנה.

ומה שקורה על פי רוב שזה כבר נהפך לנצחנות אישית וכבר אין מסתכלים כלל על העניין שלמענו התחיל המחלוקת, אם המחלוקת גורם את תיקון העניין או רק להיפך, ואם יש דרכים לתקן את העניין באופן אחר יותר טוב או לא, כי כבר עסקוים במצוות המחלוקת הנוראה ופטורים מכל שאר מצוות התורה, רח"ל.

על כן החכם עיניו בראשו שלא ישלה את עצמו במצוות כאלו ויזהר מאוד ממחלוקת וכמו שכתב מוהר"ת וכו"ל, ויתפלל הרבה להשי"ת להינצל ממחלוקת.

יעקב: אני מבין מה שאתה אומר ומסכים עם כל מילה, אבל מה שאתה כולל כאילו לא שייך בשום אופן תיקון על ידי מחלוקת, אני לא כל כך מבין, כי אי אפשר להתעלם ממחלוקת נכונות שהיו במשך הדורות, כמו על ש"ץ וכיצא בזה.

משה: אצל ש"ץ וכדומה לא היה כלל עניין של מחלוקת עמו ועם אנשיו, אלא שגדולי הדור הכריעו איך צריכים להתנהג עם דעה זו, והכריעו שזה דבר לא נכון וצריך להתרחק מהם, אבל לא שמענו מעולם שהיה אז צורה של מחלוקת, אדרבא זה היה יותר עניין של פיתוי ושמירה מהפיתוי, כמו שאף אחד לא יאמר שיש מחלוקת על האיפונים ואינטרנט, כי אין זה כלל צורה של מחלוקת אלא יש כאן דבר רע ומסוכן ומהירים להתרחק ממנו, אבל כשהדבר נעשה בצורה של מחלוקת באמת אי אפשר לתקן ע"י, וזה אפשר לראות בחוש בכל הדורות שכשהיה מחלוקת, אף פעם לא נעשה ע"י שום תיקון אמיתי.

יעקב: הדברים שלמדנו היום הם באמת דברים חשובים שנוגעים הרבה מאוד בחיים, ואני מודה לך שהארת את עיני.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

תוכחה ומחלוקת

צריך זהירות מחכמות

והעקר לגבדא שהאדם איך שהוא. צריך לזהר על כל פנים מחכמות. שלא יהיה חכם בעיני עצמו, כי החכמות של העולם מוזיקין מאד לךל אחד ואחד, כמו שפיתב אדוננו מורנו ורבינו זכרוננו לברכה, החכמות מפילין את האדם, וכמו שפיתב, ראית איש חכם בעיניו תקנה לקביל ממונו. ובפרט פשבא על ידי חכמות שלו לדי מחלקת חס ושלום, מפל שפון קשחולק על ידי זה על פשרים ממונו וכי ויש שאוקרים פפה מלא אמת שהוא ירא ה' וכשר ממונו, אבל אף על פי כן אינו מתנהג פראוי לפי דעתו שנדמה לו שהוא חכם בעיניו פמוצי זה הרבה בכמה בחינות.

וזה מוזיק ללל אחד יותר מפל העוונות, כי מחלקת ושנאת **המשך בעמוד הבא <<<**

בית היין

יצר הרע גדול

ובזה פוגמים גם עתה צדיקים וכשרים, וכמו ששמעתי והבנתי מפיו הקדוש זכר צדיק לברכה שאמר שזה יצר הרע גדול אצל כמה בני אדם, ובפרט הגדולים במעלה שבשביל דבר אחד שנדמה להם שהוא מצוה הם מפקירים הכל ובאים על ידי זה לידי קלקולים רבים, ובפרט קשבאים על ידי זה לידי מחלקות. וכשתעניין בכל המעשיות שהיה בין הצדיקים בכל דור ודור הכל היה בבחינה זאת שהבעל דבר הטעה אותם כאילו שכנגדו פוגם הרבה ומצוה למסור נפש לרדפו וכו', ובאמת שגו בזה מאד כי "בשום אופן" אי אפשר לתקן ע"י מחלוקת, וכשתעניין בכל המעשיות שהיה בין הצדיקים בכל דור ודור הכל היה בבחינה זאת".

שאלה:

האם יש כמה עצות לאמירת התהילים באופן שיתן חשק להיות רגיל לאומרה?

תשובה:

למצוא את עצמו בתוך מזמורי התהילים:

[א] מוהר"ן חידש לנו חידוש עצום ביותר (ליקוטי מוהר"ן סי' ק"א תנינא), שבעת אמירת תהילים צריך האדם למצוא את עצמו בתוך המזמורים, כי אפילו שדוד המלך ע"ה אמר את התהילים על עצמו ועל כל הרדיפות שהוא עבר, אבל באמת הוא אמר את הכל גם בשביל כל כלל ישראל, לכל אחד ואחד בפרטיות, ולכן כל אחד יכול למצוא את עצמו ואת כל מה שעובר עליו בתוך מזמורים אלו.

כי כל הרדיפות שעבר דוד המלך ע"ה ומה שצועק אותם בתוך המזמורים, כוונתו היתה בעיקר על מלחמות היצר הרע, כי כל אדם עובר רדיפות וצרות ברוחניות, ועל כך צריך להתעורר לצעוק לה', וצעקות וזעקות אלו כבר הכין לנו דוד המלך ע"ה בתוך התהילים - ורק על ענין מלחמה זו נתייחד כל ספר התהילים.

ומי שמסתכל בפשיטות בלי חכמות בתוך פסוקי התהילים יכול בקלות למצוא את עצמו וכל מה שעובר עליו בתוך מזמורי התהילים.

'ועיקר התשובה של דוד המלך הוא ספר התהילים שאמרו בהתעוררות גדול מאוד וברוח הקודש, עד שכל אחד ואחד יכול למצוא את עצמו בתוך ספר התהילים, ולזכות לתשובה על ידי אמירת תהילים" (ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ג תנינא).

[ב] שאל אחד את רבינו: איך שייך למצוא את עצמו בתוך פסוקי התהילים בהם דוד המלך ע"ה משבח את עצמו, כגון הפסוק: שמרה נפשי כי חסיד אני? והשיב לו שגם את זה צריך לפרש על עצמו, כי צריך אדם לדון את עצמו לכף זכות, ולמצוא בעצמו איזה זכות ונקודה טובה שבאותו הנקודה הוא הוא בבחינת 'חסיד' (ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ה תנינא).

תהילים מסוגל לבטחון

[ג] הנה העולם נוהג לומר תהילים לחולה שיתרפא, כי הוא סגולה גדולה מאוד. ובפשטות התהילים מסוגל לחולה מחמת שהוא תפילה וזעקה לה', אך רבינו"ל אומר (שיחות הר"ן צח) שהתהילים מסוגל לחולה מחמת שהוא מכניס בטחון בחולה, כי עיקר הישועה של האדם הוא מידת הבטחון, כי על ידי שבוטח בה' הוא יכול להמשיך על עצמו את הרחמנות של השם יתברך.

ומהיכן לוקחים בטחון, בפרט בעת צרה? זהו הסוגולה שיש בתהילים, כי שם יש הרבה פסוקי בטחון, וכאשר אדם אומר אותם להשם יתברך, וזועק על צרותיו ותוך כדי כך שזועק על צרותיו הוא משלב יחד פסוקי בטחון ודיבורים של קרבת ה' שדוד המלך ע"ה מדבר עם ה', זהו החיזוק הגדול ביותר למידת הבטחון, אם רק ניסה להזדהות עם פסוקים אלו, ולמצוא את עצמו שם - וכאשר יש בטחון, כך ממילא נתרפא.

[ד] והנה כל מי שמקורב לרבינו"ל יודע ומרגיש היטב בליבו את גודל מחלתו ברוחניות, כי זהו אחד מהמחנות שקבלנו מרבינו"ל, שאדם מרגיש חסרונותיו ברוחניות כאילו זה ממש מחלה שכואבת ומייסרת אותו. ואם כן בוודאי שיש להשקיע זמן לומר תהילים על חליו הרוחניים ולא רק כשיש חולה בגוף ח"ו.

לומר בנחת וביישוב הדעת

[ה] בשביל להתחבר לפסוקי התהילים יש להתרגל

>> המשך

חנם קשה מהכל ועל ידי זה נהרר הבית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ועדיו השטן מרדף לעכב בנן בית המקדש על ידי זה על ידי רבי המחלקת והקטגוריה בכל העולם, בפרט בין החכמים והפוסקים וכו'. כי כל זמן שהאדם שומר עצמו מכל מיני מחלקת על האמת ונבטל דעתו נגד דעת התורה והצדיקים אמתיים יש לו תקנה לעולם יהיה איך שיהיה. (שם, נטילת ידיים לסעודה הלכה ו אות ט)

לא להפוך עבירות למצוות

אבל אין לך דבר שהפעל דבר יוכל להטעות את האדם ולהפוך עבירות למצוות כמו בענין מחלקת, שם שם מרדף הפעל דבר, כי בענין זה יכול בקל להתבלש עצמו במצוות ולהפוך עוונות הגדולים בתורה למצוות גדולות, כי מסית את האדם על חברו שמוצא גדולה להקדמו ולרדפו, כי הלא עשה כן וכו' פמצי ענין זה הרבה בעולם.

כי זה ידוע שאין אדם פו איזה חסרונות או איזה מדה רעה, אבל אנו מצינים לבלי להסתפל על הרע שבישראל כי אם על הטוב ולדון את כל אדם לכף זכות כמו שהיהו רבותינו זכרונם לברכה בכמה מקומות, אבל על ידי תאוצת הנצחון והמחלקת מתגבר הקוץ כל פשר שהוא אורב לעין והסתפל רק על הרע, לחפש ולחקר ולמצא איזה רע בכל אחד ובפרט בהפסדים החפצים באמת לאמתו שעליהם מגרה ביותר את החולקים לעין בהם בעין רעה, למצא בהם חסרונות הרבה ולבדות עליהם שקרים ואזבים בלי שיעור עד שנגעשה אצלם שפיכות דמים למצוא גדולה עד שמתירין דמם, ושופכים דמם בביזיונות וחרפות ובזושות הרבה ומלבינים פניהם ברבים עד שמתירין דמם ממש.

על כן הוא צריך להזהר ביותר לבלי לטעות את עצמו שלא להפוך דברי אלקים חיים, חס ושלוש, וביזיון וזאת צריך להזהר בענין מחלקת, שעל כל פנים לא יחזיק במחלקת ולא יטעה את עצמו, שצריך לקיים גם מצוות שפיכות דמים, לרדף אחר אחד מן ישראל, מכל שכן אחר פשרי הדור ולא ישמע לדברי המסיתים ואידיחים אפילו אם דבריהם נמשכים מאיזה מנהיגים הג"ל, כי די לו בתרי"ג מצוות שקבלנו ממשנה רבנו, עליו השלום, ואל יוסי לעצמו מצוות פאלו. שפעל ומשכים מבחינת צייר האור להפוך שהוא בחינת לא זכה וכו', בנזקק לעיל (שם, הלכות יין נסך הלכה ד אות ט-ח)

צריך לבכות הרבה על זה

על זה דוה לבנו על אלה חשכו עינינו, על שעדין מרדף בינו, עד שגם בימינו אלה ובהורות הסמוכים מלבד המחלקת שהרבה והגדיל על ידי הדורות בעצמם, כמו על הפעל שם טוב ו"ל ומכל שכן על אדמו"ר ו"ל פידוע, עוד לא נתקרה דעתו בכל זה, כי עוד התגבר בכל כחו להגדיל מחלקת ופרוד לבבות גם בין אנשיהם בעצמם פידוע (שבזה גמר מחשבתו ורצונו הרע ביותר ויתר) וכמו שספר מוהר"ן"ל ש"ל ששמע מחותנו ר' דוד צבי ו"ל, שכל התרחקותו מהחבריה הקדושה של תלמידי הפעל שם טוב ומגדיר זכר ידיקים לברכה הוא מתקמת נפשט פעם אחת לשני גדולים מהם ורק זה והבטי על גדל פרוד הלבבות שהיה ביניהם, ועל ידי זה נתרחק מהם לגמרי פידוע.

וכן בין תלמידי אדמו"ר ו"ל פנדע למוי שפקי בזה קצת, שר' שמואל אייזיק ו"ל היה באמת איש פשר וצדיק, ואף על פי כן, וכן הרב ר' יצחק וכו' ובאנו ששמעתי מאבי הרני פפרת משקבו ששמע ממוהר"ן"ל ש"ל שרצה וכו' ומכל זה הביא לנו יארה לענין מה שגם בימינו היו מעשיות פאלה פידוע לבקו בזה.

כי זה כלל גדול שכל מי שלומד תורה נביאים וכו' והוא אומר שרק אז היו מעשיות פאלה, ועכשו לא, הוא בהמה ממש כי כל חקלקולים המובאים בהם פלם נמצאים גם היום בכמה בחינות פכללית ובפרטיות כי גם בעצם שפולתנו פדור היתום הנה, בגדל ועמוק תכלית תכלית דיוטא התחוננה שאנו מנחים קצת, עוד לא שב חרון אף הוצר מאתנו, ועוד מתגרה בכל אחד בכעס וקמה פקננה ורדיפת הכבוד, בלשון הרע ונשואת חנם, וכל אחד מדמה בנפשו שהוא מבין אמתו על חברו, שחברו מתרבי ועלמות והוא רוצה לבנותם, שחברו פלו שגר והוא פלו אמת וזה הדבר בעונותינו לתרחיק מהאמת יותר מהכל, שאי אפשר להתאריך כל כך בענין זה כי באמת פלנו פצאן תעינו וכו' ולמאי נפקא מינה למבועי רחמי פי שומע כל זה יבכה וישמח בככי ותחננונים, פכלאי ישאג פכלה וצעקה ושמחה יבנה, אולי אולי מכל זה יחבא (ועל כן גם אנשי מנסת הגדולה קבעו לנו על זה לבקש ולברך שלש פעמים בכל יום פרפת שים שלום אפלו בשבת ויום טוב).

גם מהו בין ידוע כל אחד איך שיש לו ללמוד וכו' ולבלי להתרעם אפלו בבלו על חברו שחטא נבגדו, אפלו אם עשה לו מה שעשה, מאחר שההתגברות גדול ועצום על זה כל כך וכו' וכמו בהמאמר חכמינו ו"ל רבן בגל וכו' וכלם וכו' באבק לשון הרע וכל אחד צריך לחשב בעצמו באמת בלי שום הטענה אם הוא יוצא נגדו יתברך בכל הענינים, ואינו שומע חס ושלוש בעצת הנצי"ב בשום דבר, אצל מאחר שכל אחד עובר מה שיעורו, איככה יתרעם וידין את שנגדו אפלו אם נכשל גם בדרים שבין אדם לחברו, מאחר שלא הגיע למקומו וכמאמר אדמו"ר ו"ל בליקוטי תנינא סימן א', וזו הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו וכו' עץ שם: (ספר כוכבי אור, ששון ושמחה אות ז-י)

קצת זה גם טוב

[ו] אף שיש סגולה גדולה לומר התהילים במהירות ולסיימו בבת אחת ללא הפסק, כמובא מר' פנחס מקוריץ ז"ע על הפסוק 'מי ימלא בבורות ה' ישמיע כל תהילתי' - היינו שמי שיש עליו דעים וגבורות שיאמר את כל התהילים ללא הפסקה - ישמיע כל תהילתו. בכל זאת פעמים שדווקא זה המניעה של האדם לומר דווקא הכל.

וצריך לדעת ולהאמין שכל פרק תהילים יש בו כח גדול מאוד, ולכן אין לצפות דווקא שיהיה לו הרבה זמן לומר, אלא יחסוף בכל עת שיש בידו, לפתוח ספר תהילים ולומר איזה פרק, אפילו שלא כפי סדר מתחילה לסוף [אוף שבוודאי ראוי לומר כסדר מתחילה לסוף, אך להזהר שלא יהיה זה בעצמו המניעה לומר כאשר ניסה להזכר היכן הוא אוהן].

בתהילים מתאחדים יחדיו אתערותא דלעילא עם אתערותא דלתתא

שאלה:

פעמים רבות אני מתיישב לומר תהילים, והשי"ת עוזר שאוכה להתחבר לתיבות הקדושות של ספר התהילים. אך פעמים שמאוד קשה לי להוציא אפילו את המילים, עד כמה צריך להתאמץ לאמרם?

תשובה:

האמת שגם דוד המלך בעצמו כשאמר את מזמורי תהילים, היו פעמים שהיה שורה עליו רוח הקודש ואז פתח את פיו בשיר הוהדי, ופעמים שהיה פה מתחיל לומר לה' בנח ובדוחק גדול עד שזכה אחר כך ששרתה עליו רוח הקודש, וכמואם בחז"ל (פסחים קי"ז).

כי הסיבה האמיתית שאין אנו יכולים תמיד להתפלל בקלות, הוא בגלל שאין אנו מכירים ומשיגים את גדולת ה', ולכן קשה לנו לפתוח את הפה לשיר ולומר לו לספר בגדולתו ולומר בפניו את שבחיו. וממילא גם קשה לנו לבקש ממנו כל צרכינו לזעוק על נפשנו ולדבר עמו כדבר איש אל רעהו.

ולכן לפי האמת, צריכים אנו לסיוע גדול מלמעלה, שזוכה אנו, האנשים המגושמים, לקבל קצת השגה והרגש בגדולת ה', עד שנוכל לפתוח את פינו לדבר עמו יתברך פה אל פה.

אך מאידך אין אפשר לעזור לנו מלמעלה להתפלל, שהרי כל ענין ומטרת התפילה היא שאנו נתעורר בהתעוררות מלמטה להמליך את ה', להכיר אותו ולהתפלל אליו, ואם כח התפילה יושפע מלמעלה הרי שלא נפעל בעולם פעולת התפילה. והוא כלל גדול שכל אתערותא דלעילא מוכרח שיהיה לו מקודם איזה אתערותא דלתתא, ובהכרח שיתחיל מקודם איזה השתוקקות מלמטה.

המשך בעמוד הבא <<<

פרק ג - חלומות

כל הורה לילדים יודע, כי מצוי לפעמים, שבאמצע הלילה הילד מתעורר באמצע הלילה בבהלה, לאחר שחלם חלום רע כל שהוא ומחפש את המיטה של האמא, הוא מבקש להנכס למיטתה ולקבל חיבוק חם. מזה ההסבר לכך?

בתחילה עלינו לדעת, באיזה צורה הילד מרגיש את החלום. החלום שייך כידוע לכח הדמיון של האדם, כח שמפותח אצל הילדים, ברמות גבוהות ביותר.

***

בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סימן ה) מבואר שיש שני סוגי חלומות; 'חלום על ידי מלאך' ו'חלום על ידי שד'. להלן נעמוד על משמעותם של הדברים, ועל היקשרם למעשה, בפרט בנוגע לחלומי של הילד.

כוח הדמיון

כח הדמיון הוא ביטוי חיצוני של הכח השכלי. הכח העיקרי של כח השכל, הנקרא כח החכמה, מתייחס רק למציאות האמיתית של כל מעשה - דהיינו ההשלכות הנגזרות ממנו, בשכל רגש והשפעה בעלת המשכיות, כאל מציאות, ואילו לצורה בה נעשה הדבר בפועל כפי המצטייר לעין הגשמית, הוא מייחס חשיבות משנית, מכיון שהצורה החיצונית הנראית לעין משמשת רק כלבוש חיצוני למטרה הפנימית הבאה בה לידי ביטוי גשמי.

הילד מחובר בעיקר לחלק הדמיון, וכמו שאומר רבי פנחס מקארין ז"ע (בספרו אמרי פנחס): "קטן הוא בעל זכרון יותר, שיש לו כח הדמיון. וכשיגדל יש לו כח החכמה ואינו זוכר כל כך, וכשיזקין יש לו יותר כח החכמה, כי תלמידי חכמים כל זמן שמוציאין דעתם מתיישבת עליהם ואז שוכח יותר".

כך למשל, כאשר יהודי בא לבית הכנסת עם ילדו הקטן, אז הילד ישים לב רק לחלק בה המראה מצטייר לנגד עיניו - המונו חליפות שחורות, שמהם מנבצים ראשים רבים. מראה זה קשור למציאות החיצונית ביותר הנראית לעין, וחיצונית זו יכולה גם להופיע במחזה החלום מכח הדמיון, מכיון שהדמיון אינו קשור בהכרח למציאות אמיתית, ולכן ניתן לשחזרה בלי סוף במחשבת הדמיון.

לעומת זאת האב המביט באותו מראה עצמו, רואה בו את החלק הפנימי יותר; התאספות של יהודים, שבאו למטרה מסוימת - עבודת ה', וממילא הוא רואה במחזה הזה התגלות של מלכות שמים, ואם נפשו מזוככת יותר - הוא מרגיש גם את רוח הקדושה והטהרה החופפת על הציבור שמתקבץ יחד להתפלל.

ראיה זו של האב, שהיא ראייה רוחנית, חודרת דרך כלי החכמה של המוח, ולכן היא יכולה לחזור ולהופיע רק כשתחזור ותשרה על הצופה אותה רוח קדושה עצמה, שהוא כח רוחני פנימי, ולא כח דמיוני בעלמא.

רוח קדושה זו אינו יכול להופיע - למשל בחלום, רק אם לשינה קדמה קבלת עול מלכות שמים עם רוח קדושה אמיתית.

ילד - כח הציור

במילים אחרות, גם כאשר קיימת מציאות אמיתית, הילד מחובר רק לכח הציורי שבמציאות. כח הדמיון של הילד חזק יותר, והוא השתמשות בכח הציורי של המוח, מבלי שהכח הציורי יהיה מחויב למציאות כל שהוא.

מסיבה זאת אצל הילד, שכח השכל שלו עדיין לא התפתח כראוי, כח הדמיון שווה לכח השכל המציאותי ולעיתים אף גובר עליו. כאשר אנו מצרפים למציאות זו את הזמן של השינה, שבו הכוח העיקר שפועל באדם הוא כח הדמיון, זו הסיבה שמחזה החלום נראה אצל הילד מוחשי מאוד, ובצדק הוא נבהל מהחלום אותו רואה.

במובן מסוים, לכל אחד יש בתוכו חלק ילדותי, המתעורר בהתאם לדרגתו הרוחנית של האדם. שכן כל העולם בכללותו משולב מדמיון ומציאות. המציאות האמיתית של העולם, זו שמחויבת בכח השכל, היא הצורה בה העולם מתקשר לחיותו של הקדוש ברוך הוא, שהוא לבדו המחיה ומהווה את העולם. שכן כל נברא שהוא מחדש מאין לישי, מוכרח שיהיה כח תמידי המחיה ומהווה אותו בכל עת מחדש מאין לישי. לעומת זאת הנטייה הטבעית שלנו היא להתבונן תמיד בכח הציורי של העולם, המחזה בו הוא נראה לעיננו, הגובה הרחב והגודל החיצוני של כל נברא, הצבע והצורה בו הוא נראה לעיננו, במקום להתבונן בכח המציאות האמיתית של העולם.

עבודתו של האדם בעל הבחירה בעולם, היא להגביר את כח השכלי - הרואה רק במציאות אמיתית ונצחית כמציאות אמיתית, ולהסתכל על המציאות החולפת ועוברת ככח דמיוני, שכל כוחו אינו רק באחיזת עינים. זו היא בעצם המלחמה בין כוחות הטוב - כוחות החכמה, הרואות בכוח האלוקי מציאות ובכל כוח אחר שנלקח ממחוזות השקר - אחיזת עינים, לעומת כוח הרע - כוחות התאוה, הרואות בדמיון מציאות אמיתית. כל מציאות של התענוג בהבלי עולם הזה הוא כח הדמיון, שאינו מצליח להבדיל בין הכוח הרוחני שמחיה את הבריאה, לבין חומר הבריאה, ומכיון שכך הוא גורם לאדם להתאוות לחומר הישות של הבריאה, במקום להתאוות לאור האלקות המחיה את הבריאה.

זאת הסיבה שהרמב"ם (איס"ב פ"ב) קובע כי שליטתה של התאוה היא רק במקום שאין שליטה מוחלטת של כח החכמה, וכמו שמובא בתורת החסידות (דגל מנתנה אפרים, בראשית) כי החכמה נקראת "קברות התאוה", מכיון שהיא קוברת את שרשי שליטתה של התאוה על האדם.

המשך בעמוד הבא <<

ובודאי שהרבה פעמים לא ירגיש שמתעורר בהתקרות לה', שהרי גם דוד המלך ע"ה בעצמו לא התחיל תמיד בהתעוררות, אלא יש להתחיל ממקום של דחק, לומר כמה מזמורים בפשוטות ולהשתדל כפי יכולתו את עת להכניס עצמו לתוך התיבות, וכך במשך הזמן יזכה שיאיר עליו מלמעלה התעוררות עליון.

(עיי' באריכות ליקו"ה הלכות קריאת שמע ה')

שאלה:

קראתי הרבה בניני חשיבות אמירת תהילים, ואכן פעמים שיש לי חשק לומר תהילים, אך יש הרבה פעמים שאין לי אפילו חשק להתחיל לומר תהילים?

תשובה:

לומר תהילים גם כשאינ חשק

נהה חז"ל אומרים (מדרש תהילים פרק כד): שבתהילים הרבה פעמים כתוב לשון של 'מזמור לדוד' ופעמים להיפך 'לדוד מזמור' - כי פעמים ששרתה עליו רוח הקודש בבחינת 'מזמור' ואז התחיל 'לדוד' לומר ולשר, ופעמים להיפך היה 'לדוד' פותח פיו בשירה ואחר כך שרתה עליו רוח הקודש.

ולא בחינם חז"ל מספרים לנו זאת, כי לימוד גדול למדים אנו מכך, שהרי דוד המלך ע"ה בקש שכל תהילים שיאמר ייחשב כאילו הוא אמרם בעצמו, ואם כן התהילים שאנו אומרים הוא כאילו אמרם דוד המלך ע"ה, ולכן יש לנו לדעת שפעמים אכן זוכה האדם ומתעורר ליבו לה' בתבערה גדולה אליו, והתעוררות הזו הוא בבחינת 'רוח הקודש', וכאשר אדם זוכה לאיזה התעוררות הלב, יש להזדרז ולעשות עם ההתעוררות הזו איזה דבר למעשה, והיינו שיקח מהר ספר תהילים ויאמר וישיר להשמ יתברך כמה מזמורי תהילים, שאם לא כן יכול להאבד לו האור והתעוררות, כי הדיבור הוא כלי גדול שתופס את האור ומשמר אותו, והוא כלל גדול מאוד, וכמו שכתוב 'בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני' - שכאשר בוער אש בלב, יש לתפוס תיכף את האש לתוך דיבורים.

וגם היה מקובל אצל אנ"ש שפעמים אדם מתבודד בהתלהבות ואחר כך חוזר מהתבודדות ואינו יודע איך להמשיך את ההתלהבות, וכך ההתעוררות שהיה לו מתפוגגת בלא שום כלי שיהיה יכול להכיל את האור הזה, ולכן כדאי וטוב לומר תיכף אחר ההתבודדות כמה פרקי תהילים שזה מכניס את האור לתוך כלי - וזה מה שנאמר אצל דוד המלך שפעמים שרתה עליו רוח הקודש ואז היה אומר שירה.

****

אך פעמים שגם להיפך, שאין התעוררות הלב בבחינת 'רוח הקודש', ואז צריך להתחיל לומר תהילים בפשטות מילה אחר מילה בנחת ונעימות כפי כמה שיוכל, ובהמשך יהיה יכול להתחיל להתעורר רוח הקודש, כי גם דוד המלך ע"ה כך עשה. ואדרבא הוא העצה למעשה למי שרוצה לעורר לבבו להשמ יתברך - אמירת תהילים.

ולכן דבר שטות הוא לומר אין לי חשק והתעוררות בשביל לומר תהילים, אדרבא זה מה שיעורר את החשק והתעוררות. ועל כך אומר ר' נתן בליקוטי הלכות קריאת שמע ה', "כי התהילים מעורר לב ישראל להשתוקק להשמ יתברך".

ונמצא, שיש כעין סתירה גדולה שאין יודעים מהיכן להתחלה. מצד אחד אנו רוצים שהשי"ת יעזור לנו להתפלל, ויפתח לנו את אור הדעת בהתנוצצות נפלאה לידע מגדולתו עד שנוכל לפתוח את פינו בשיר והלל, בקשה וצעקה. ומצד שני השי"ת רוצה שאנו נתעורר אליו, לבקש ולחפש אותו.

ולכן צריך לדעת שיעקר התפילה היא הכנת הלב שאנו מכינים את עצמנו בהשתוקקות לרצות לבוא להתפלל לפניו, וכשאנו באים להתפלל ומוראים את רצינות כוונתנו, ומתעקשים לבוא לפני בתפילה, ולא להשבר כאשר אין נפתח הלב, אזי השי"ת פותח לנו מלמעלה, מעט אור השגת הדעת, לידע מגדולתו, ומראה לנו קרבתו אלינו וגודל אהבתו אותנו, ובכך נפתח לנו הכח בתפילה לכוון בכל מילה ומילה ולהדבק אליו בדביקות נעימה ועריבות גדולה, ברשפי שלהבת של אהבה רצופה.

****

ואת הכח הזה גילה דוד המלך ע"ה בספר תהילים. כי מי ששם ליבו אל התיבות המתוקים של מזמורי התהילים, יכול לראות מצד אחד זעקות גדולת שדוד המלך וזעק מתוך עומק החושך והריחוק באתערותא דלתתא, כמו 'הצילני מפועלי און', 'עד אנה תשכחני' ועוד ועוד הרבה לשונות שרואים את הקושי והסבל שצועק מעומק ליבו להשי"ת שישיע ויקרב אותו. ומצד שני ישנם פסוקים אשר בוקע משם האור העליון של השגה בגדולת ה', ואיך כל הבריאה כולו מלא באלקותו יתברך, והכל מושגח בהשגחה פרטית, ולשונות מופלאים של אהבה העצומה שהשי"ת אוהב אותנו, והרצון הגדול שיש לו אלינו, ואת גודל הבטחון שדוד המלך שם מבטחו רק על ה', כי רק הוא 'צורי וישועתי' - 'בו חסיתי' וכו' וכו'.

ופעמים שאפשר לראות במזמור אחד איך מתאחדים שני סוגי התפילות האלו יחד. כי בספר התהילים מתאחדים שני ההתחלות. התחלה שמתעורר מלמטה בזמן של דוחק וצער, עד שהשי"ת מאיר מלמעלה. ופעמים להיפך, התחלה של התגלות אור וקרבת אלוקים למלמעלה עד שמתעורר בלב השתוקקות וחיפוש. [הזכרנו זאת לדוגמה, כי פעמים הוא להיפך, הצעקה מגיע מהארת הדעת במידת הרחמים של ה', ודווקא השבחו של מקום מגיע ממקום של דחק].

וכך גם באמת היה אצל דוד המלך, שפעמים התחיל בשירה עד ששרתה עליו רוח הקודש, ופעמים להיפך. וכך גם נעשה עם כל אחד בכל יום ויום באופן התפילה שמתפלל, שחרית מנחה מעריב, ובעיקר בעת ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו.

אלא שההתחלה לכך יש לקבל מאמירת תהילים, היינו לקבוע עצמו יום יום כמה דקות, לומר כמה מזמורי תהילים ביישוב הדעת, לאו דווקא מתוך רצון להספיק, כי טוב מעט בכוונה מהרבות ללא כוונה. ולהשתדל להכניס את המחשבה לתיבות והמילות של התהילים, בלי לחפש אור והתעוררות מיוחדת, רק לכוון בפשטות מה שיכול, ואז תוך כדי אפשר לזכות שיתעורר לבבו להתקרב לה' בהתקרות חדשה, עד שמתוך כך יוכל לעסוק עוד ועוד בעבודת התפילה.

כח הדמיון - כלי לכוח השכל

אמנם יש לציין, כי כח הדמיון אינו כוח פסול כלל ועיקר. כאשר משתמשים בכח הדמיון, כטפל למציאות אמיתית, דהיינו כדי להשתמש בו כסולם למציאות אמיתית קיימת, למשל חסיד המקושר לרבו בכל נימי נפשו, והתנהגותו היא בצורה שמדומה בכל עת שרבו עומד מולו, הרי דמיון זה הוא אמיתי, שכן הדמיון אינו מתייחס לגוף של הרבי שהוא מוגבל, אלא לרוחו וקדושתו שאינם מוגבלים, ואכן חופפים עליו בכל מקום שהוא, לפי דביקותו ברבו. ואכן בספרי הקבלה (עץ חיים שער נ"א) מוסבר כי כח הדמיון הוא כח נעלה וניתן להשתמש בו למטרות רוחניות - כאשר משתפים אותו בכוח השכל.

וכאן אנו חוזרים לדבריו של רבינו מוהר"ן מברסלב זצ"ל (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה): אדם המשתמש בכח הדמיון שלו תמיד בצורה כזאת, אזי גם כוחות החלום שהם על ידי כח הדמיון הם כוחות נעלים וקדושים, משום שהוא מחוברם לכח השכל, ואז דמיונותיו של האדם אינם שקריים אלא מתקשרים למציאות האלוקית השכלית הנקראת "מלאך", וזה נקרא 'חלום על ידי מלאך', כי כוח הדמיון כשהוא צח ונקי, ומתפשט בגלוי

בשכלו של האדם בחלומותיו, הוא בבחינת "מלאך" המגלה לאדם צפונות, ולעומת זאת כאשר כח הדמיון של האדם מובלב בשקרי דמיונות ההבל של עולם הזה, אז הדמיון מטעה ומבלבל את האדם, כשד רע, וזה נקרא 'חלום על ידי שד'.

חלום של ילד

נחזור לעניין הילד. בשעה שהילד יושן, אז כוח הדמיון - שמפותח אצלו בלאו הכי, מקבל כוחות מחודשים ואין סופיים, זאת כשכח השכלי - שחלש אצלו בלאו הכי, אינו מופעל כמעט. וכמו שמבאר "ק"א אדמו"ר מהר"ש מליובאוויטש ז"ע (תורת שמואל תר"ם ח"ב) כי בעת החלום, מתגבר על האדם באופן מיוחד בחינת ה'מוחין דקטנות' המגביר את הדמיון השקרי על השכל המבחין בין אמת לשקר, וזו הסיבה שבעת החלום אדם יכול לחלום ממוחזה בלתי אפשרי ובלתי מציאותי כלל - כנגד השכל, כמו שילד קטן יכול לרצות דבר שהוא נגד השכל.

אם כן, על אחת כמה וכמה שכשאנו מצרפים שני כוחות אלו של 'מוחין דקטנות' שהם החלום - מצב של דמיון מצד עצמו, עם מערכת שכלו של ילד קטן - שבו הדמיון גובר על השכל, אנו מקבלים כוח דמיון מופרע

לאדם אחר חלום, או משתפים אותו גם כן בידיעת החלום, ואז - כאשר הילד משתף בחלום את האב והאם, הוא בעצם מחבר את כח הדמיון שלו עם הכוח של האב והאם, המעניקים לחלום את הפרופורציה האמיתית שיש להעניק לו - דמיון בעלמא, ובכך הילד מתחיל להרגע.

מלבד התועלת שבעצם שיתוף ההורים בחלום, הם גם מרגיעים אותו ונותנים לו לעיתים גם חיבוק או נשיקה, ובכך מבטלים כליל את השפעת החלום על הילד.

עם זאת לפעמים הילד אינו נרגע בדברים בלבד ולפעמים - לפי לגילו של הילד - הדבר אכן הגיוני, וכאן השאלה האם יש לאפשר לילד לישון במיטתם של ההורים, או לא? על כך בפרק הבא.

סדרת המאמרים על 'יסודות החינוך' נכתבה על ידי הרב יהודה וינגרטן ראש מכון 'יסוד החסידות', ועורך הספרים 'חסידידות מפורשת'. לקבלת סדרת המאמרים: יסודות החינוך, תורת הנפש, פרשת השבוע ועוד - על פי תורת החסידות - ניתן לפנות למייל:

H3268992@gmail.com

ההשפעה של ההורים

אנשי מקצוע טוענים כי עיקר ההשפעה על החלומות של הילד, הם הדקות הסמוכות לפני שינתו של הילד, ולכן חשוב כל כך שלא להשכיב את הילד לישון מתוך גערה או סטירה. גם כאשר נדרש הדבר, כדי לחנך את הילד, כדאי להמתין כמה דקות ולהשכיב אותו לישון מתוך נשיקה ומילה טובה, כדי שירדם מתוך רוח טובה, אחרת עלול דמיונו הפרוע של המוח הילדוטי להעלות בחלומותיו מחוות מצמררים ואיומים כמיטב המסורת הילדוטי.

נחזור לענייננו: למרות שבמידה מסוימת הילד צודק בבהלתו הדמיונית, יש כח להורים לבטל את השפעתו הגדולה של כוח החלום על הילד כאשר האב או האם מבקשים מהילד שיספר להם את החלום, מכיון שכאשר מספרים

סיפורי מעשיות

פרק יג

כשהיה גומר המנעל ומן הסתם היה לו שלש קצוות, כי לא היה יכול האמנות בשלמות כנ"ל, היה לוקח המנעל בידו והיה משבח אותו מאד, והיה מתענג מאד ממנו.

להתענג על המצוה לאחר שעושה

[א] הסנדלר היה מסיים לתפור איזה מנעל של עור, וכיון שלא היה יכול לדייק בעבודתו היה יוצא לו נעל עם שלשה קצוות, ותיכף היה לוקחו בידו ומשבח אותו ומתענג עליו.

והוא לימוד נורא ונפלא, איך צריך כל אדם לקחת כל מצוה ועבודה שעושה, אף שאינה בשלמות כלל, ויש לה פנים כמו נעל בת שלש קצוות, ובכל זאת לשמוח עמה. והחידוש הגדול שנתחדש כאן, הוא לא רק שלא ליפול בדעתו, אלא בפשיטות לקחת את המצוה להתבונן בה, ולהתענג עליה.

לקחת המצוה 'ביד'

[ב] ועל כן היה לוקח המנעל בידו דייקא, וכך היה מתבונן בה ומתענג, כי ענין 'הידי' הוא סוד גדול, והוא רומז על העלאת העולמות התחתונים למעלה, וזאת מחמת שעיקר העשייה של האדם מכונה בשם 'דיים' שעל ידם הוא פועל ועושה דברים.

והנה כמו שבגשמיות על ידי הידיים מושיטים דבר למקום שצריכים אותו, כמו כן בכלליות העולם על ידי עשיית המצוות לוקחים את העולמות ומעלים אותם ומושיטים אותם להשם יתברך שיהיו נכללים בו (ליקוטי הלכות נטילת ידיים ג'), ואם אמנם שזה נעשה בכל מצווה ומצווה, אבל בוודאי הדבר תלוי לפי דרגת עושה המצווה הוא מושיט את המצוה ומעלה אותה אל ה'.

ולכן כאשר אדם עושה מצוה, מכונה העשייה בשם 'דיים', מצד העשייה שעשה זאת, אבל מעתה מוטל עליו גם להעלות

את המצוה למעלה, וזה על ידי שילוקח המצוה ומתבונן בה בהתפארות והשמחה שנעשה למעלה על ידי מצוה זו, וכפי כמה שמשבח את המצוה ומאמין שנעשה על ידי מצוה זו דבר גדול למעלה, על ידי זה בעצמו עולה המצוה יותר ויותר לנחת רוח, ונעשה יחוד גדול יותר (ועיין עוד ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד שהידי הוא בחינת השמחה של כל מצוה, שאחר שעושה המצוה יש לו לגנון על המצוה וכך היא עולה יותר לבחינת עלמא דאתי, עיי"ש בעומק קשרי המאמר).

[ג] כי אף שמי שדואג לכבוד ה' ורוצה לתקן את העולמות, הוא מדהר במצוה שתהיה בשלמות הגדול ביותר, הן מצד ההלכה שיהיה באופן המהודר ביותר, והן מצד איכות כוונת המצוה, אך עדיין עיקר העלאה למעלה, הוא כאשר אדם מייחד את עצמו עם ה' וזוכר מהנחת רוח שיש למעלה ממנו ומהשמחה הגדולה ומהחן וחשיבות שיש לו אצל השם יתברך.

להעלות המצוה גם כאשר אינה מושלמת

[ד] ולזה צריך תמימות גדולה מאוד, להאמין שגם מצוה שאינה מושלמת כלל, היא עולה למעלה לנחת רוח גדול, וזה היה עבודת התם, שהיה לוקח המנעל 'בידו' דייקא, כי לא הסתפק רק בעצם עשיית המצוה בתמימות, כפי שידו משגת, אלא גם היה משבחו ומפארו ומעלה אותה יותר ויותר למעלה, וכך היה מגיע לשמחה עצומה ביותר.

ואין זה מצד הגאווה לשמח את עצמו בכך שהוא מוצלח, אדרבא, אין בזה שלמות ואין יוכל לבוא לגאוה, אלא שמח מצד זה שעשה נחת רוח לה' - ולזה צריך תמימות גדולה מאוד, לחשוב רק מהכבוד של ה' ולא משום כבוד עצמו.

והוא עומק העצה שגילה רביז"ל מעניין 'למצוא בעצמו נקודות טובות' - שאינו ענין של חיזוק בעלמא לשמח את הנפש, אלא שעל ידי שמשמח את עצמו במצוה שעשה, ובשמחה שיש למעלה ממנו, הרי הוא ממש מעלה את המצוה למעלה לפעול מה שצריכה לפעול, כמו שמונח למעיין בתורה זו (ליקו"מ

סימן רפ"ב ובליקוטי הלכות השכמת הבוקר א)

לשבח כל מצוה שעושה

[ה] התם היה עוצר בין מצוה למצוה שעל ידה היה מעבד את העור של הגוף ועושה ממנה נעל אל הנשמה, ולוקח את המצוה ומרים אותה בידו ומשבח אותה ומתענג עליה.

כי זהו תכלית היחוד של האדם עם השם יתברך במצוה שעושה, שלא מסתפק רק בעשייתה אלא משמח את עצמו עם המצוה והעבודה שעשה, ואפילו אם אינה בשלמות.

לשמוח יחד עם האשה זו תפילה

[ו] והתם, מעבר לכך שהיה משבח את הנעל, עוד היה קורא לאשתו ואומר לה, כמה יפה ונפלא המנעל הזה כמה מתוק המנעל הזה, ועל פי מה שבארנו שהאשה רומזת על התפילה, הרי שהתם לא היה רק משמח את עצמו לבד, אלא היה מכניס שמחה זו בתפילה, כלומר היה עומד לפני ה' בתמימות גמור ומעלה את המצוות לפניו, להודות לו על המצוות, שזו עצה נפלאה ביותר להתחזק מאוד להיות קרוב לה', על ידי שמודה לו בפה על כל מצוה, ומתענג יחד עם ה' על המצוה שעושה.

אלא שבאותה שעה שמכניס לתפילה את ההודאה לה' על המצות שעשה, תיכף נכנס לו מזה בעצמו שעומד לפני ה', בלבולי מחשבה, האם באמת המצוה נעשתה כראוי, ויכול ליפול מכך, אלא שתיכף צריך לחזק את עצמו, לבלי להסתכל על אחרים, כי המצוה בפני עצמה שווה איזה משהו, אם לא שמסתכל על אחרים שהצליחו יותר ממנו, וממילא יכול לייקר את ה' ולומר לו: הלא משהו התקרבת אליך על ידי מצוה זו, אפילו שהייתי יכול יותר, אבל לולא מצוה זו הייתי רחוק יותר - ולכך אשרינו מה טוב חלקנו.

על הפרק

אורו של משיח

סוף העולם

חברה סיפרה לי על מקרה לא פשוט שקרה לה. חברתי - נקרא לה שושנה, וחברתה שנכנה אותה דינה, ניסו שתיהן לעזור לחברה משותפת, ששמה (נניח) אסתי. אתי היתה במשבר קשה ושושנה ובינה הפעילו קשרים שונים כדי לחלץ אותה ממנו, וכמובן, בחשאי, שאתי לא תדע מכל העניין.

באחד הימים צלצלה שושנה לדינה, והשאירה לה הודעה מפורטת בתא הקולי לגבי 'פרוייקט אסתי'. "תקשיבי, דינה, לגבי מה שתכננו, אני חושבת שהכי כדאי שנעביר את המעטפה דרך צד ג', אבל צריך למצוא מישהו חכם שידע איך להעביר את הסכום בלי שאסתי תחשוד.. דיברתי גם עם אחותה הגדולה קודם, היא אמרה שהרעיון שהעלינו יכול להיות מעשי בתנאי ש..." וכן הלאה והלאה.

חצי שעה אחר כך צלצלה דינה. "שמעת את התא הקולי שהשארתי לך?" שאלה שושנה. "לא השארתי לי שום תא קולי!" אמרה דינה. "בטח שכן!" אמרה שושנה.

"אין לי שום הודעה וגם לא היתה לי שום שיחה נכנסת כמך", עמדה דינה על דעתה, "תבדקי שוב למי חייגת כשהשארתי את ההודעה".

שושנה ניתקה את השיחה, בדקה ברשימת השיחות היוצאות וגילתה שאת כל ההודעה המפורטת, השאירה בטעות... בתא הקולי של אסתי.

נהיה לה רע. היא צנחה על הכיסא מאובנת מפחד. פיסה אחר פיסה נזכרה בתוכן ההודעה ומרגע לרגע נבעתה יותר ויותר. כל מה שלא רצו שאסתי תדע... כל מה שהיה אסור שיגיע לאוזניה.. בהודעה מפורטת מנומקת וברורה לתוך אוזניה ממש.

היא רצתה למוט. זה היה מפחיד כל כך! הלב שלה נהיה אבן. תקוע. מבוטל. היא לא ידעה מה לעשות עם עצמה.

היה לה רק קול קטן שדיבר במוח ואמר: 'קרה פה משהו מאוד קשה אבל לא את עשית אותו. ככה השם גלגל. תזכרי שאת רציית לעשות רק טוב'. ולמרות שהקול דיבר אמת, הוא לא שינה הרבה את הרגשת 'סוף העולם' שהיא הרגישה.

גזר דין

שושנה לא ידעה מה לעשות. המוח שלה נתקע והיא לא ידעה לאן מוכן. ואז נזכרה ברייזי, שיודעת על מצבה של אסתי ותומכת בה בדרכים שונות, וגם מכירה אותה ואת דינה. אולי רייזי תדע מה עושים כעת.

באצבעות רועדות חייגה לרייזי והמתינה עד שהשיחה נענתה. "רייזי זאת שושנה", הכריחה את עצמה לדבר.

"מה קרה שושנה?" צעקה רייזי, "כולם בריאים???" שושנה נשמעה כמו מישהו שמת לו מישהו.

"כן, כולם בריאים", אמרה שושנה, "אבל קרה משהו ממש

גרוע". והיא סיפרה לרייזי את כל העניין.

כשסיימה לדבר חיכתה בלב הולם לגור הדין. היא לא ידעה מה יבוא על ראשה אבל היתה מוכנה לכל דבר. 'הו, תהרגו אותי. אני יודעת. מגיע לי...'

אבל רייזי הנ"ל, שמכירה את שושנה כבר שנים ומאוד מחבבת אותה, שמעה את הסיפור ואפילו לא אמרה "אמא'לה". היא ישר נחלצה לעזרה. "תקשיבי", היא אמרה לשושנה, "בואי נחשוב רגע מה קרה. אתן, את ודינה, משקיעות הרבה מאמץ ומחשבה לעזור לאסתי. רצינתן שהיא לא תדע. הבנתי. אבל אתן עוזרות לה. מה שהשארתי שם בהודעה, זה פרטים על המאמצים שלכן - לטובתה.

יכול להיות שהיא בכלל לא תשמע את ההודעה. היא טרודה כל כך בעניינים שלה שיש סיכוי סביר מאוד, למעלה מחמישים אחוז, שהיא לא עוקבת אחר ההודעות בכלל. אבל גם אם היא תשמע את ההודעה. אז בסדר, יהיה לה אולי לא נעים להרגע, אבל תכל'ס, לא ריכלתן שם על המצב שלה ולא האשמתן אותה או אמרתם משהו בגנותה. תקשיבי למה שאמרת. בעצם רק אמרת שאכפת לכן ממנה, נכון?"

"כן... אבל!!!"

"אני שומעת. אני שומעת. לא רצינתן שהיא תדע בכלל וזה קרה... אבל מה אנחנו יודעים על מה שקורה ומה שצריך לקרות? מי אמר לך, למשל, שהיא לא מרגישה עכשיו, במצוקה שהיא נמצאת בה, הכי בודדה בעולם? אולי היא בטוחה שלאף אחד בעולם לא אכפת ממנה, ואז היא פתאום תשמע את ההודעה הזאת ותגלה שיש לה שתי חברות שרק מטכסות עצה איך לעזור לה ואכפת להן ממנה כל כך והן רק חושבות מחשבות למי לפנות ועם מי לדבר למענה?"

מי אמר לך שזה כזה אסון? לא, לא נראה לי, אני לא רואה פה אסון בכלל... מה אנחנו יודעות איך השם מגלגל את העניינים? נכון, לא נעים לשמוע שמדברים עליך מאחורי הגב. אבל אולי זה מה שהיא צריכה כדי להתעורר מאדישות כלשהי שהיא נכנסה לתוכה, ואולי, כמו שאמרת, זה אפילו יחמם את ליבה? אולי היא ממש תבכה מהתרגשות?"

משבעה מדורים של גיהינום

כששושנה סיפרה לי את הסיפור הזה היא אמרה: "את יודעת, כשצלצלתי לרייזי הייתי כל כך מבוהלת, שאם היא רק היתה עושה לי רבע פרצוף של קטגור הייתי מתה. אבל המתוקה הזאת, שאוהבת אותי על לא עוול בכפי, פשוט דנה אותי לכף זכות. סיפרתי לה מה קרה והיא מיד התחילה להפוך בסיפור ולהפוך בו, ולנסות למצוא בו כל נקודת זכות אפשרית.

היא דנה את דיני ושפטת את משפטי, כשהיא באה לטובת. בתחילה היא חיפשה למוער את הנוק, אחר כך נמלכה בדעתה אולי לא התרחש שום נזק בכלל, ולבסוף לא נחה דעתה עד שהגיעה למסקנה שאולי זה בכלל דבר נפלא שקרה, דבר נפלא ונהדר ומעולה ממש! היא לא עצרה עד שנכנסה לתוך אמונה

גמורה שכל העסק המפחיד הזה הוא ממש הדבר הכי טוב והכי לתועלת שיכול היה לקרות.

אני לא יכולה לתאר לך מה המילים שלה עשו לי. סגרת את הטלפון וחזרתי לנשום. חזרתי לחיות. האישה הזאת, בהתייחסות האוהדת והחמימה שלה, החייתה אותי ברמות שאי אפשר להסביר."

כשהיא סיפרה לי את זה נזכרתי כשכאבשלום נהרג, דוד המלך אמר: "בְּנֵי אֲבֻשָׁלוֹם בְּנֵי בְּנֵי אֲבֻשָׁלוֹם מִי יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תִתְּנֶיךָ אֲבֻשָׁלוֹם בְּנֵי בְּנֵי". הצדיקים אומרים שבשבע הפעמים שדוד אמר "אבשלום בני" הוא העלה את אבשלום משבעה מדורים של גיהינום לגן עדן.

זה כל כך עמוק. יש דיבורים שיכולים להחיות. להוציא מגיהינום לגן עדן. ודיבורים כאלה אנחנו צריכות לחפש. אנחנו כבר כמעט גוססות, כמה אוויר עוד נותר בנו, כמה תקווה קלושה ורעועה.. מה שצריך עכשיו זה להחיות אותי ולא להרוג אותי. לא לדבר אליי בנייפה. לא לדבר אליי בהאשמה. אני כל כך חלשה. אם תעודד אותי, החזרת לי את הכוח. ועם הכוח הזה אני אעשה דברים טובים, כמובן. אבל אם לא תעודד אותי, אז די, אני אשאר תקועה לתמיד במקום הבעייתי שלי...

לחפש את הדיבור המיטיב זה בעיקר להתפלל ולבקש מהקדוש ברוך הוא שישלח לנו דיבורים שיאירו לנו את האור של עצמנו, שיחזירו לנו את אבודותינו הקדושות. את האור של משיח ושל הצדיקים האמיתיים. שיהיה לנו רק 'והירחו ביראת השם'. רק ריח טוב בנשמות. רק אור מאוד מתוק שיתפשט אלינו עד הגאולה השלימה.

דורו של משיח

הנה ציטוט מתוך ומרגש מתוך פסיקתא רבתי (פרשה ל"ו):

"באותה השעה אמרו אויבי ושרי המלכויות בואו ונשטיין על דורו של משיח שלא יבראו לעולם.

אמר להם הקב"ה: איך אתם מסטינים על הדור ההוא - שהוא חמוד ונאה ואני שמח בו ואני חפץ בו ואני אתמוך בו ואני רוצה בו, שנאמר הן עבדי אתמוך בו, בחיירי רצתה נפשי נתתי רוח עליו וגו' (ישעיה מ"ב א') והיאך אתם משטינים עליו, הריני מאבד את כולכם..."

תקשיבו, מדברים על כל אחד ואחת מאתנו! כולנו בדור הזה שהקב"ה מדבר עליו, הוא מדבר על כל אחד ואחת מאתנו בפרטיות גדולה. בואי לתפילה הפרטית ותגיד לקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, אבא, הנה החמודה והנאה שאתה שמח בה ואתה חפץ בה ואמרת שתתמוך בה ואמרת שאתה רוצה בה. הנה, זאת אני, באתי!...

להסתכל לתוך העיניים!

אם נעמוד באיזה רחוב, נבחין בדבר פלא. במשך שעה עוברים ברחוב עשרות או מאות ולפעמים אלפי אנשים. הם עוברים אחד על ידי השני, לפעמים במרחק סנטימטרים בודדים, ולפעמים אפילו מתחככים זה בזה. ובכל זאת - אף אחד אפילו לא מסתכל על השני.

אתה עובר בכל יום, בסמוך ועל ידי וממול - לאלפי אנשים, ואפילו לא ראית אותם. לא עלה על דעתך להסתכל עליהם ולו להגע. איך זה יכול להיות? פשוט מאד - אתה לא מכיר אותם.

מידי פעם, אפשר לזהות זיק בעיניים של מישהו, וכשאתה מסתכל אתה מבחין שהוא זיהה מרחוק מישהו שהוא מכיר, ואם גם השני הבחין בו - אתה יכול לראות ממש אור בעיניים. ככה זה, כשמכירים - מסתכלים אחד על השני, ונהיה זיק של אור בעיניים.

***

יש מצב גרוע יותר.

לפעמים אתה כן מכיר את פלוני, ודווקא משום כך לא מוכן להסתכל לו בעיניים. ואם הוא יסתכל עליך, אתה תסיט את העיניים ולא תשיב לו מבט. למה, כי אתם מכירים אבל לא לטובה. יש איזה סכסוך, כעס או שנאה. או לפחות אי נעימות.

כשאתה רואה מישהו כזה מרחוק, אתה עדיף שלא לפגוש בו. פתאום תעבור לצד השני, או תיכנס לרחוב אחר. ואם אין לך ברירה ואתה חייב לעבור לידו - תדאג מן הסתם להוציא מיד את הטלפון, ולעשות עצמך עסוק בשיחה. ובקיצור, תעשה הכל כדי לא לפגוש בו ולהסתכל לו בעיניים.

***

וזה בדיוק היחס שלנו לאבינו שבשמים.

לא צריך לפגוש אותו ברחוב, בטח לא בטעות, כי הוא נמצא בכל רחוב, וגם בבית שלנו. ואנחנו גם יודעים שהוא הבחין שאנחנו כאן, ומסתכל עלינו. אבל אנחנו לא מסוגלים להישיר אליו מבט ולהסתכל לו בעיניים.

למה? מכל הסיבות שבעולם. קודם כל, לא נעים לך ממנו, שהרי אתה לא צדיק הדור, ובטח יש לו עליך 'ככה' תיקים. שנית, מי אתה בכלל שתסתכל אליו, האם הוא חבר שלך. ושלישית, אתה עסוק מדי בכדי שיהיה לך זמן לעצור ופשוט להסתכל עליו.

אז אם חיפשנו הגדרה מהי גלות - הנה היא. כל זמן שהוא מסתכל עליך, ואתה לא מוכן או לא מסוגל להסתכל אליו בחזרה. לא סתם להסתכל - אלא לתוך העיניים. אתה בגלות.

הרגע שתסכים להסתכל לו חזרה בעיניים - זו הרגע של הגאולה. כי אז תראה כמה אהבה, חמלה, רחמים וגעגועים יש באותם עיניים. אפילו לא גרם של ביקורת ושל שיפוט. ויותר מכך, הוא מצפה ומייחל וכוסף ומתגעגע לאותו רגע שתעשה את זה.

וכמובא בספר 'היכלות' (מובא במשנה ברורה סימן קכה סק"ה) "כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעניינם נשואות בעיני ועיני בעיניהם, באותה שעה אני אוהו בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבקה ומנשקה ומזכיר זכותו וממחר גאולתם. ואם תרצו, זה פסוק: 'כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון'."

שאלה:

שלום וברכה.

בימים אלו של בין המצרים אנחנו מתאבלים על החורבן והגלות.

האם העיניים הזה שייך לנשים, ובאיזו צורה. האם הן אמורות לומר תיקון חצות, קינות, וכדומה, והאם אמורות להיות בצער ובעצבות.

ובכלל, איך משלבים בין מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, והצורך לעשות איריה טובה ושמחה בבית - למען בריאות הבית והילדים, לבין הצער והאבלות.

תשובה:

לשאלת היקרה שלום וברכה.

אפתח בשאלתך השנייה המעניינת מתוך שלל השאלות, איך משלבים בין מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד לבין התפקיד בימים אלו להתאבל על החורבן והגלות? בשולחן ערוך מובא 'משנכנס אב ממעטים בשמחה', אם כן את שואלת איך אפשר לומר שצריך להיות שמחה תמיד כפי שמביא מוה"ר"ן מברסלב? האם 'תמיד' פרושו 365 יום, כפול 24 שעות ביממה, או שזה סתם איזושהי אמרה נחמדה?

אחדד את שאלתך על ידי שאביא את אמרתו של הבעש"ט אור שבעת הימים, שהסביר 'משנכנס אב ממעטים את הדינים על ידי שמחה', האם יש בזה חלילה סתירה להלכה, ולאבל על החרבן?

אבלות או עצבות

התשובה היא, שצריך להפריד בין עצבות לאבלות, עצבות אכן אסורה לחלוטין - והיא מגיעה מהסטרא אחרא ומרחיקה את האדם מהקב"ה מהטוב והרחמים, עצבות נובעת מגאווה שבעצם מגיע לי ולא קבלתי. אבלות היא שברון לב - שנובעת מענוה ומהרגשת אבדן. הייתה לי מתנה יקרה והיא נאבדה ונלקחה ממני.

אבלות פרושו געגוע למשהו קרוב, קשר דם שנלקח וחסר לי מאד. כשיושבים שבעה ח"ו על אב או אב וכדומה, ישנה הרגשת התרוממות מסוימת. נשמעים דיבורים על תחית המתים, ומתרכזים בכל המעשים הטובים שהיה לנפטר/ת ומדגישים את תכלית חיי האדם, זמן השבעה מנתק את האדם מכל ההבל של חיי עולם הזה שנמצא בחוץ ומכניס אותו פנימה לאבל לצער וגעגוע, למה שנלקח ממנו, ומה אני יכולה לספוג ולקבל מהאבדן הזה.

זהו תפקיד הימים הללו; לא להיות עצובים, כי עצבות זו אטימות הלב, אלא שברון לב - דהיינו רצון להתחדש ולהתקרב, לגעת בנצחיות בשמחה אמיתית של קרבת ד', להתנתק מעט מכל הבלבול והלחץ של החוץ, שתובע דורש וסוחט אותנו עד לשד עצמותינו, ובאה התורה הק' והמתוקה ועוזרת לנו ע"י ההלכות הנוהגות בימים אלו להתכנס פנימה, הלכות שאוסרות עלינו את השמחה החיצונית מוזיקה מעדני בשר וכדומה.

מוה"ר"ן מביא את הפסוק 'בשמך יגילון כל היום' המדבר על גילה ושמחה ואומר שראשי התיבות של פסוק זה הוא 'בכייה'. כי דוקא הבכיה הנכונה של געגועים לטוב, מביא טהרת הלב ושמחת הנפש.

כל החסר שיש לנו היום, נובע מחורבן הבית. אם זה חסר בפרנסה, בשלום בית, בדרך ועצה של חנוך ילדים, אם זה עיניים ורחמים של ערבות התורה ושמירתה. בית המקדש נקרא מחמד עינינו, הוא היה העיניים שלנו, באנו אליו לראות ולהראות, כי הקדושה שם היתה גלויה ומוחשית, ההוראה והעצה הייתה ברורה כמשמש, מה לתקן ומה לעשות ומה לא לעשות, וממילא העם היה מתוקן. אבל היום הכל 'תיקו', דהיינו ספיקות וחלוקות העצה, כל רגע מתחפכת לנו ההחלטה, רגע אנחנו בטוחים שכך זה הטוב ביותר ורגע השני הכל נראה להיפך. ורק מפטירים באנחה 'תיקו', ראשי תיבות 'תשבי יתריך קושית ואבעיות'.

'קיינות' ו'תיקון'

את שואלת האם נשים אמורות לומר תיקון חצות וקיינות?

קשה לומר דברים מדויקים מה לעשות, אבל מה שברור שנשים צריכות לבכות על ה'תיקון' - על הספק המענה הזה, אם זה על ידי פרקי קיינות שמדברים אל לבך, אם זה שיחה אישית עם ה' על מצבנו

המבלבל.

מוה"ר"ן מברסלב אומר שעל ידי 'קיינות' זוכים ל'תיקון', כי קיינות ותיקון זו אותה מילה בהחלפת אותיות, אלא שב'קיינות' הנו"ן כפופה, ועל ידי ה'תיקון' היא חוזרת להיות ישרה. וזוהו אנו מקבלים עצה שלמה, מקבלים עינים מהאור של בית המקדש, שהיום זה האור של הצדיקים.

ואכן תורתו של מוה"ר"ן מברסלב מגלמת בעצם מהותה והווייתה, את השלוב של הבכיה הגדולה והגעגועים לדרגות גבוהות, יחד עם שמחה אמיתית על כל פרט ופרט שזכינו לעשות. השרש 'חם' בתורה יש לו שני משמעויות; האחד - לשון צער וחרטה, כמו שכתוב (בראשית ו, ו) "וינחם ד' כי עשה את האדם", והשני - לשון נחמה, כמו שכתוב "נחמו נחמו עמי". רבי 'נחמן' רומז בשמו ומגלים בדרכו את השרש נחם בשלמות - הן את הצער והחרטה, על ידי האבלות והצער, התיקון חצות, והצעקה על החורבן כל יום בחצות הלילה, והן את השמחה הגדולה והחיות הנפלאה והריקוד היום יומי בשאר שעות היום.

ועל כך מביא ר' נתן תלמידו בליקוטי הלכות שסימני ביצה של עוף טהור הם מצד אחד 'כדי' ומצד אחד 'חד' - שצד אחד של הביצה עגול וצד שני מחודד. ואילו עוף טמא - הביצה שלו עגולה משי צדדיה או חדה בשתי צדדיה. ה'עגול' מסמל אבל, כמו גלגל החזור בעולם, ו'החד' מבטא שמחה, ולכן עוף טהור מסמל בביצה שלו את שניהם יחד, אבלות וגם שמחה ותקווה, לעומת העוף הטמא שביצתו או עצובה תמיד או מתהוללת ומתענגת על כל הבל העולם הזה, וכשבאה צרה נשברת כולה.

ולכן גם נוהגים לאכול ביצה [טהורה] בסעודת המפסקת, כדי לרמז על האבלות והנחמה ששזורים ומשולבים זה בזה.

לב חי

את שואלת - איך משלבים את האבלות עם הצורך לעשות איריה טובה ושמחה בבית למען בריאות הבית והילדים? והתשובה היא: המצב הלא בריא בבית לעיני הילדים, הוא שטטוש וחסר פניות לב, כאילו חלק בתוכנו מת, ואנחנו ופועלים כרובוטים; ממלאים משימות ומותבים VMS, הלכנו לאירוע פלוני, בצענו משימה אלמונית, וכך רצים ממטלה אחת לשנייה בלי הרגשת הלב, הכל מתוך חובה וצורך.

כשילד רואה אבא או אמא בוכים באמת, הוא רואה הורים עם לב חי. כמובן שצריך להסביר להם למה בוכים, למה אבא חולץ נעליים בחצות היום ויושב ואומר קיינות, ועל מה הוא מתאבל. לילד מותר ואפילו צריך לשמוע צעקה אמיתית מתוך הלב אל השי"ת 'עד מתי אשתומם על חורבן פעמיים' ולראות איך הנחמה והאבלות הם שזורים זה בזה, איך הצער והתקוה הם יסוד והלוו של עבודת היהודי.

אנחנו הנשים המבוגרות עוד ראינו אמהות או סבתות שישבו בתשעה באב על הרצפה ובכו בכי תמרורים, או משהו נכנס לנו בעצמות. מה יראו הילדים של הדור הבא אם האמהות תפחדנה לבכות בכי אמיתי על חורבן אמיתי של איך צריך להיראות בית של תורה בדור הזה?

מותר גם לבכות בכי אמיתי על צרת גוף או נפש פרטית של האדם, על גלות הפרנסה המצויה כל כך בימינו, על חוליים של גוף ונפש ועוד, כי כפי שמסביר הש"ל"ה הק' שפע הפרנסה היה יורד מבין הכרובים ומשפיע לכל בית ישראל, והיום שחרב הבית נעלם אתו גם השפע הטוב של השובע ופרנסת הגוף והנפש, ולכן אנחנו מבקשים בברכת המזון בתוך הפסוקים של 'רחם נא על ציון משכן כבודך ומלכות בית דוד משיחך' גם על הפרנסה 'רעינו זונינו ופרנסינו' - לחבר לילדים את החיים השוטפים והרגילים אל החסר והאבלות על בית המקדש, עם התקוה והנחמה לעולם השלם והמתוקן שיקום במהרה.

***

הפסוק בנביא אומר "לך עמי, בא בחדרך ו דלתך בעדך, חבי כמעט רגע עד יעבור זעם". ימים אלו הם ימי דין, ימי זעם, אבל ממעטים את הדינים ע"י שמתכנסים יותר בבית, סוגרים דלת של בלבול וטרורף הדעת של החוץ, מתועדים ומתייחדים עם השי"ת [אפשר לעיני הילדים] בחדר אחד, וצועקים אליו צעקת אמת, צעקת יולדת שמולידה שמחה אמונה וגאולה.

הייתי שם

מרגש, כל אחת מספרת בכמה מילים מה הביא אותה לאומן. מתברר שה' הפגיש ביננו מכל מיני קצוות. רבינו אוסף את טובי אנשיו מטובי המקומות. והיו כאלו שזה עדיין סודי העסק שהן כאן...

הולכים לגן סופיה, גוף מרהיב והרבה ירוק בן מאתיים שנה. עם סיפור מרגש. כל מי שעוד לא נפתח לה הלב (שזו אגב הנושא העיקרי המשותף לכולן כל המסע, נפתח או לא נפתח?) מול מזרקות המים זה בטוח קורה.

שירה מרגשת ליד נהר הבוג, נזכרים בר' נתן שעמד (כאן?) או בברסלב) ליד אותו נהר וצעק, "בברסלב בוערת אש הבער אותה בלבי".

חזרה למלון, התאוששות עם עוגת שמרים. הולכים לציין, יציאה בהרגשה מטוהרת ושלווה. ארוחה משובחת משמאל לשפית... שיחה מהגב' מייליק, על תורה ו'.

הסבר לעומק על "שומע בזיונו ידום וישתוק", המרדף שלנו אחרי הכבוד, אחרי התחושה לחוש שווה. תפילתי מהחצי שעה האחרונה כבר נענית, דיבורים שמיועדים בדיוק בשבילי ומעניין שעוד כמה הרגישו בדיוק כך...

שירים עם הגיטרה, צלילים ענוגים.

פרידה

רוצה ללכת לישון, אבל שוב משהו מושך אותי בעוצמה לציין, מחר על הבוקר יוצאים לא אספיק להיות שוב. רוצה לומר שלום. לא פחות רוצה לישון אבל לא מסוגלת לא ללכת.

באה לציין, ותחושה שמישהו נגע לי בלב והוא פתאום התעורר. תחושה עזה שכן, זה לא עוד ציון ומקום להתפלל, יש כאן משהו אחר ויש פה צדיק שרוצה לתקן... ויש לו גם עסק אתי. מישהי רואה אותי, נסערת, ומברכת שהצער יעלם, אבל זה לא היה צער, זה היה זריקת חיים, זריקת התעוררות.

רוצה רק שהתחושה הזו לא תעלם ולא לנחות לתוך שגרה כבדה של היומיום.

***

חוזרים הביתה, כיף לחזור. אבל עם רצון חזק לפגוש את המתנות מהצדיק. להמשיך ללכת עם הארות החדשות ולהמשיך להתקשר כל פעם בקשר עז יותר לנחל נובע. כן, השאלות שלי מהימים הראשונים נעלמו, ובמקומם באה הרגשת בהירות. לא יודעת הרבה, אבל בטוחה שיש כאן משהו עצום. יש פה אור שלא כדאי להחמיץ.

מתוך יומנה של אחת המשתתפות -
בנסיעה המרגשת והמרתקת לאומן

יציאה למסע

ארזתי מזוודה, נסעתי לאומן. לילה קודם בטני פרפרה בהתרגשות. נוסעים לאומן, איזה כיף. להיות במטוס, מלון מפנק, שלושה ימי חופש, שקט וחופש מכולם. שלום, יצאתי מהארץ לשלוש ימים, תסתדרו, אתגעגע...

אקשן של התחלה, שוקולדים בתיק, נוסעים בחושך, הרפתקה לילית מזורה, קצת כמו גנבים בשלוש בלילה נוסעים לאומן.

הגענו לשדה תעופה ומוול כל המון והאווירה הטיילנית שאלתי את עצמי - מה אני עושה פה? זה לא מקום שמוסיף יראת שמים בלשון המעטה. אני פה ועוד עם בת לווייה, אז מה?

המניעות התחילו. הפקיד הסביר בשלושה שמוזר, אבל דווקא אני מכולם נבחרתי ו - את נשארתי פה. תעלול מחוכם של אל על. חשבת שזה קל לטוס לאומן? קונים כרטיס, מיליון חששות, התלבטויות ופקפוקים. וזהו, כנראה שלא היה מספיק מניעות, אז הנה עוד אחת.

מלמתי מילות תפילה מול כל הפרצופים הזוחחים שם והלכתי לממש את כרטיס הפיצוי של השוקולדים שהוענקו לי.

לבסוף עליתי, ברוך ה' על המטוס. עולים, מטוס, אקשן. קצת לחץ מהכנף שנעה בזווית מזורה, המטוס נראה שהוא לא סגור על עצמו אם הוא ממריא או נוחת, אבל לבסוף הוא מצא תנוחה טובה בתוך העננים וטס בשלוה. מותיר את כולם למטה, ואותנו בדרך לצדיקים. מקבלים בדרך חוברת מעוטרת שמספרת עוד במילים פשוטות אך בהירות על המסע.

פגישה ראשונה

יורדים מהמטוס, מתחילים לגשש מי הקבוצה שלנו ועל מי נפלנו לשלושה ימים... נדחקים לטנדר קטן. נופים רוסיים, ירוקים. מעוטרי "שקץ תשקצנו" מדי פעם... ומפליגים לאומן. מתחילים לשמוע מאת ה' עשהאל דיבורים שפותחים את הלב, מילים שמסבירות למה אנו פה, ומה היה חסר בארץ ישראל, מיהו הצדיק. התחלנו גם לשמוע ניגונים שפותחים את הלב, הכנה למפגש עם הצדיק. הדרך ארוכה ומתמשכת, מנסים לנמנם קלות ומגיעים.

המלון מקבל את פנינו, מביטיח. צוות הרוסים נעמד לדום, חדר בלבן, פלוס ארוחה מפנקת. כולן שועטות לציין

רוצה להתחבר

חזרה למלון, עוד ארוחה מפנקת, צלחות לבנות ומלצרים שמרחפים מסביב מחכים רק לרגע לשלוף ממני את הצלחת.

במקום פאנל, אני יוצרת פאנל וחופרת לנשים סביבי בשאלות, מהי ברסלב בשבילכם. באווירת הפתיחות אני מתוודה בפניהם שאני לא מרגישה שום קשר לצדיק, יודעת שיש כאן הרבה חוכמה ועומק. המון אמירות שמצוטטות בפי כולם ועוד משהו גדול מעבר לסיסמאות ה- רק בשמחה! אבל לא מצליחה להרגיש בעיקר שאני מעניינת אותו ושאני משהו בשבילו. עד סוף הנסיעה אגב, ההרגשה הזו תשתנה.

הן נואמות. אני מתעקשת שאני יודעת המון והסברים מרחפים סביבי בגבהים אבל אני רוצה להיות מחוברת אליהם ולהרגיש אותם. הן מנסות להסביר ומגלות לי את הסוד, ההתבודדות. זהו הברית התיכון. הן אומרות. הרבנית (עשהאל) מנסה להכיר לי את הצדיק. מסבירה לי שאם הייתה לי יועצת שהייתי שומעת ממנה הרבה עצות טובות, איזו תחושה מרגשת הייתה לפגוש בה פנים מול פנים, והנה כל הדברים של ברסלב שאני יודעת בעצם מגיעים ממנו. ויש לי כעת הזדמנות להפגש אתו, זה מרגש לא? אני מנסה להסכים ורוצה להתרגש.

עוד כמה משתפות על המסע שלהם אל הנחל נובע והחבלים שבדרך. זה הולך להיות מסע מעניין, אין ספק.

פסיפס מרהיב

הולכים לישון. יום המחרת פוגש אותי בשעה מאוחרת להפליא, אבל למרות הסיכון לפספס את ארוחת הבוקר, אי אפשר לוותר על שחרית בציין. יודעת שיש כאן משהו גדול, מנסה למשש.

לאחר ארוחת בוקר עשירה ומפנקת מפגש הכרות

מאחורי הקלעים

האווירה והאחדות היו מאד מיוחדים. למרות הגילאים השונים, ועוד המון שינויים בין המשתתפות, שכמעט כולם לא הכירו זו את זו קודם לכן - הייתה אווירה מלוכדת ומחשמלת. הרגשנו כמו משפחה, וחוונו את הנסיעה ביחד, חוץ מהזווית האישית של כל אחת.

השיעורים של אביגיל מייליק והדיבורים והשירה של חוה עשהאל - היו מרתקים. וגם המלון והארוחות היו ברמה גבוהה ומפנקת. אבל בעיקר - הייתה הרגשה של נסיעה מרוכזת, ושל משהו שגדול מהחיים.

ב"ה זכינו גם לעשות סיבוב בקברי הצדיקים באוקרינה. היינו אצל רבי נתן מברסלב, אצל הבעש"ט ואצל ר' לוי יצחק מברדיטשוב, בכל מקום זה אורה אחרת וזכות מיוחדת בפני עצמה.

האם היו גם אכזבות?

היתה אכזבה גדולה מאוד כבר בשדה התעופה בהלון. הטיסה היתה מלאה יותר מהמקומות שיש במטוס. והודיעו לנו ששתיים צריכות להמתין לטיסה הבאה שתצא 10 שעות אחר כך! זה היה מתסכל ומאכזב אבל לא הייתה שום ברירה.

בסייעתא דשמיא השתדלנו 'לדלג' על העגמות נפש, ולהתמקד בפתרונות. דאגנו לרכב שיחכה להן בקיב ויקח אותן למלון. וכמעט כל הקבוצה המתינה להם למרות השעה המאוחרת. הן הגיעו ב-2 לפנות בוקר, וארוחת ערב חמה המתינה להם, יחד עם הרבה מהמשתתפות.

ב"ה דילגנו על המשוכה. העוגמת נפש הייתה גדולה אבל במחשבה שניה, ההבנה היתה שאחרי כאלה מניעות, מי יודע לאיזה מתנות אנו הולכות לזכות שם...

ולסיכומה של נסיעה:

כל אחת מהקבוצה הגיעה ממקום אחר ולכן לכל אחת היתה תועלת שונה, אבל המכנה המשותף היה שכל אחת חזרה אחרת ממה שהגיעה. יש את מה שהיא היתה "עוד הנסיעה" ואת מה שהיא "מהנסיעה"... וכמוכן לחיוב... אי אפשר לתאר את ההרגשה הנפלאה. היה קשה "לנחות" אחר כך בקרקע המציאות. מי שרוצה לטעום - מוזמנת בפעם הבאה בעז"ה...

ומתי היא אמורה להיות, אם מותר לשאול?

הרצון, הן של הארגון והן של המשתתפות - לעשות את זה כבר מחר, ואולי היום... כמוכן שזה לא אפשרי. נסיעה כזאת דורשת המון השקעה, זמן ותכנון, וגם הפקת מסקנות ולקחים מהמסע הקודם, בכדי לשפר עוד יותר. מקווים שזה יהיה בהקדם, וכמוכן ניידע אתכן על כך...

למצוא את הנוח ביותר - הסעות חדישות ונוחות, מלון ברמה גבוהה ועם פרטיות, וגם צידה לדרך. הפרטיות היה נושא חשוב מאד, כדי שנוכל לשבת שעות נוספות בחדר אוכל לשיחות וערב שירה.

גם הל"ז היה נושא חשוב. מצד אחד היה חשוב שהנסיעה תהיה כמה שיותר קצרה, ומצד שני להספיק בה כמה שיותר. התכנון היה מאד מדויק ומאוגר, בתקווה שנוכל למצות את המקסימום איכות במינימום זמן, וכמוכן באווירה נוחה ונעימה ולא מתוך לחץ.

והעיקר היה כמוכן התכנית הרוחנית. למרות שנסיעה לצדיקים היא חוויה לא מתוכננת, אלא משהו אישי ואינטימי בין נשמה יהודית לבין הצדיק. אבל בכל מה שכן קשור אלינו - השתדלנו שיהיה את המקסימום. הכנו חוברות מיוחדות של הסבר והכנה. והכנו תכנית איכותית ומרתקת, עם שיעורים מיוחדים במינם לאורך המסע, וגם ערב נגינה ויצאה לגן סופיה.

למרות הקושי של הפעם הראשונה, השתדלנו עד כמה שאפשר לרדת עד הפרטים הקטנים ממש כדי שיהיה נח ונעים וישוב הדעת, כמו למשל שיצאנו לגן סופיה כל אישה קיבלה שקית אישית עם עוגה ובקבוק שתיה.

ואיך הייתה ההיענות?

האמת שלא ציפינו יותר מדי. בכל זאת מדובר במשהו שלא מקובל בציבור הליטאי, וגם מדובר בנסיעה ארוכה ומדינה מרוחקת (תרתי משמע). חשבנו על בודדות אם בכלל, וההרגשה היתה שכל אישה שתצטרף: "בשבילה לבד היה שווה הכל".

אבל ההיענות היתה מדהימה. בזה אחר זה נרשמה עוד אחת ועוד אחת, ועל כל אחד שנרשמה היו עוד חמש לפחות שרצו לנסוע, ולא הסתדר להם מסיבות טכניות ועוד כל מיני מניעות, והן כבר מצפות להזדמנות הבאה... הרשימה הייתה מוגזנת מאד. השתתפו בו החל מתינוקות בני כמה חדשים, ועד נשים בגיל 70-80, וכמוכן כל הגילאים שבאמצע. בקיצור, אף אחת לא ויתרה...

האם התוצאות התאימו לציפיות. ממש לא. התוצאות היו הרבה הרבה מעבר לציפיות. מטבע הדברים, לא ידענו אפילו למה לצפות, לא לטוב ולא למוטב. אבל היתה סיעתא דשמיא ממש בכל פרט ופרט, והתוצאות היו מעל ומעבר.

אפילו מזוג האויר, שהוא פרט שולי אולי, שיחק לטובתנו. בתחזית אמרו שיהיה גשום ממש, אבל אנחנו פגשנו את הגשם רק מעבר לזוגיות הרכב. בשעות הנסיעה...

בחודש האחרון, התקיימה נסיעה מיוחדת וראשונה מסוגה - נסיעה של נשות הניכי הישיבות לאוקרינה, לצינו של רבינו מוהר"ן מברסלב, ועוד קברי צדיקים. הנסיעה הייתה מרגשת מאד, מועילה מוצלחת ומרתקת - הרבה מעבר למשוער.

בגליון זה והבאים אחריו - נאפשר למשתתפות המסע, לשתף את הציבור ברגשות וחוויות מהמסע המרתק. וכמוכן בתבונות רעיוניות ומסקנות, שגם אתן תוכלו להרגיש חלק מהמסע, ואולי גם להצטרף לפעם הבאה...

הפעם בחרנו להגיש בפנינו ראיון עם אחת הפעילות המרכזיות בארגון 'הקבוצה' - לבית ולמשפחה, שהיה לה חלק גדול והמון השקעה ומסירות בכל מה שקשור לנסיעה המיוחדת. רצינו לשמוע ממנה על מה ש'מאחורי הקלעים' - הרעיון, הארגון, הניהול, וכמוכן הקולות מהשטח, שבשביל זה היה שווה הכל...

איך התעורר הרעיון?

בחורף שעבר, התקיימה לראשונה נסיעה קבוצתית לאומן - עבור בחורים ואברכים בני הישיבות. בליווי והדרכה של תלמידי חכמים חשובים. המסע הוכתר בהצלחה מרובה, והתועלת הייתה עצומה. ואז חשבנו בעצם, מה עם הנשים? גם לנו מגיע! ומכאן נולד הרעיון.

מה בעצם המטרה של הנסיעה?

ישנם נשים ונערות רבות, שאינן שייכות לחסידות ברסלב, ובכל זאת מרשות לעצמן לטעום מעט או יותר מ'המעייני'. הן קוראות את העלון, שומעות שיעורים וכיוצא. ובגלל זה, או גם בלי קשר לזה, היו רוצות להגיע לקברו הקדוש באומן, ולעוד קברי צדיקים.

אבל הן לא יכולות או לא רוצות לעשות את זה לבד, בפרט שמדובר במדינה זרה, ואווירה מנוכרת ולא מוכרת. וגם הקבוצות שקיימות לרוב - אינן מתאימות לסגנון שלהן ולאווירה שהן זקוקות לו.

אז זו המטרה - לאפשר להן להגשים את החלום, ולעשות את הנסיעה - בצורה איכותית ונעימה, הן בגשמיות, ברמה נוחה ומפנקת, וכמוכן ברוחניותף באווירה רצינית, חברה איכותית, והדרכה עמוקה ומיוחדת.

איך מתכננים נסיעה כזאת?

זה באמת לא היה קל. בסך הכל זו נסיעה ראשונה מסוגה, ולא ידענו כל כך מה היא צורכת. אבל המטרה שעמדה לנגד עינינו - הוא לתת את המקסימום, בגשמיות ורוחניות, במינימום מחיר כמוכן.

מבחינה גשמית, היה חשוב שיהיה הטופ שבטופ. השתדלנו

היום הרת עולם

הננו שמחים להודיע, שבעז"ה יתקיים כינוס מיוחד

אודות

הנסיעה לראש השנה

בכינוס יימסרו שיעורים ושיחות אודות מהות העניין, מעלתו, והדרכה מעשיות יחד עם פאנל מרתק סביב הנושא, על ידי אברכים חשובים, מסלחה ומשמנה של עולם הישיבות

הכינוס יתקיים בתחילת חודש אלול, באולם מפואר במרכז הארץ

- פרטים יבואו -

הזדמנות מיוחדת

מי שלא היה מעולם באומן, יכול לקבל כרטיס טיסה לראש השנה

במחיר \$148 בלבד + דמי רישום

איך נרשמים?

בכדי לשריין לעצמכם מקום בטיסה תידרשו להגיע לישוב בר יוחאי (ליד מירון) רחוק כליל החורש 109 עם דרכון בתוקף כולל צילום דרכון ותשלום ע"ס \$148 + דמי רישום שישולמו במזומן או בכרטיס אשראי.

קבלת קהל בימים ב,ג,ד בלבד בשעות הבוקר בין השעות 9 - 12 ובצהריים בין השעות 3 - 7.

הסבסוד מיועד רק עבור אלו שלא היו באומן מימיהם (בכל ימות השנה ולא רק בראש השנה) ומבקשים להירשם לנסיעה לאומן ראש השנה תש"פ, המעוניינים יתבקשו בעת ההרשמה לחתום על חוזה המאשר זאת.

בכדי לממש את הסבסוד יש להגיע פיזית, לא יהיה ניתן לבצע רכישות כרטיסים בטלפון.

שימו לב! פעלו לפי השעות והתנאים המופיעים לפניכם בלבד, ובכך תמנעו מעצמכם עגמת נפש מיותרת.

מספר הטלפון לבירורים: 09-8656148

ההרשמה
נמכרת!!!

בשורה טובה תדעו עצמכם

אנו שמחים לבשר כי בסיעתא דשמיא גם השנה עלה בידינו לסדר
מתחם מיוחד בראש השנה באומן
עבור הניכי הישיבות

בהשתתפות תלמידי חכמים, רבנים ומשפיעים
ביניהם:

הרב ישראל מאיר גלינסקי | הרב אשר זעליג מרגליות | הרב אברהם יצחק קלצקי

אווירה חמה ומלוכדת / סעודות שבת והג בצוותא / שיעורים, כינוסים, ועוד

המתחם נמצא במרחק כ-3 דקות בלבד מהציון הקדוש,
וכולל: חדרים נוחים ומרווחים, פינת קפה, מקוה פרטי,
ומקום מרווח עבור השיעורים והסעודות.

במחיר: \$ 350

(לנרשמים עד אלול הבעל"ט' ולאחר מכן \$400)

מספר המקומות מצומצם, וכל הקודם זוכה

לפרטים והרשמה:

054-853-7200

054-848-7317

053-314-8981

054-859-1148

י"ל ע"י ארגון נעשה ושמע
עורך ראשי:
הרב ישראל מאיר גלינטיקי

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א
הגליון פורסם ע"י מערכת ברסלב גלובל | info@breslevglobal.com

גליון
41

אלול תשע"ט
נושא החודש:
קנאה [ג]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

אחדות - בין שני הפכים

דבר זה אומר כמובן דרשני, ובמובן החיובי של המילה - דרוש וקבל שכר. והעניין יתבאר להלן בעז"ה, על פי המבואר בליקוטי מוהר"ן בכמה מקומות (בפרט בסימן ד, כז, לג, נו). ובליקוטי הלכות בכמה מקומות (בפרט נשיאת כפיים א, וקריאת התורה א).

שניים או אחד

המושג 'שלום' בעולם - בכל הנוגע לשלום בין אדם לחברו, בין איש לאשתו, ובין מדינה לחברתה - מתייחס למציאות בה יכולים להיות שניים זה לצד זה, ולהסתדר יחד בלא מריבה. הדרגה הגבוהה ביותר של 'שלום' - הוא היכולת שלא לריב אף פעם. לפי ההגדרה הזו, אותם שניים שכביכול חיים 'בשלום' - לעולם יישארו 'שניים', אלא שהם לא אחד 'מול' השני, אלא אחד 'לצד' השני.

על פי פנימיות, המושג 'שלום' מקביל לספירת היסוד. ומהותו של ספירת היסוד, הוא כפי שכתוב בפסוק 'כי כל בשמים ובארץ', והתרגום אומר 'דאחיד בשמיא וארעא'. כלומר, היסוד - בשונה מכל שאר הספירות - אין לו כח עצמי, ואין לו שום פעולה ותפקיד מצד עצמו, אלא כל מהותו הוא 'לחבר', ולא סתם לחבר, אלא 'לאחד' - כלומר, לקחת שניים ולהפוך אותם לאחד. נמצא אם כן, שההגדרה 'שלום' פירושו לקחת פרטים שונים ולעשות מהם אחד. ולכן הוא גם מלשון שלימות, כי ככל שיש פרטים יותר מרובים, כל אחד מהם מבטא 'חסר' כלשהו, כי חסר לו את מה שיש אצל הפרט השני. אבל כאשר לוקחים את כל הפרטים ומאחדים אותם לגוש אחד, אזי כל הפרטים משלימים זה את זה, ונוצרת שלימות משותפת.

מובן ממילא, שככל שהפרטים יותר שונים ורחוקים זה מזה, וכל שכן אם הם ממש הפוכים - אזי כשמצילחים להפוך אותם לאחד, מדובר ב'שלום' הרבה יותר גבוה, עמוק ומהותי. ולכן הדוגמא שנקט הפסוק לביטוי מדת היסוד-שלום הוא 'שמים וארץ'. אלו הם שני הפכים הגדולים ביותר, והאיחוד ביניהם הוא הביטוי הכי חזק למושג 'שלום'.

המושך בעמוד ב' <<<

במאמרים הקודמים התחלנו לעסוק בנושא הקנאה, ובענפים המשתלשלים ממנה. במאמר הראשון עסקנו בענף הראשון - שהוא 'תוכחה'. במאמר השני עסקנו בענף השני - שהוא המחלוקת. וכעת במאמר זה נסיים את הנושא עם הענף השלישי - שהוא השלום.

לכאורה, שלום הוא משוואה ישירה של 'אי מחלוקת'. ואם כן, אם כבר עסקנו אודות המחלוקת והגדרתה, מיותר לדבר על שלום. כי ממה נפשך - אם יש מחלוקת לשם שמים, מה יש לדבר על שלום, הרי זו מחלוקת רצויה. ואם מדובר על מחלוקת לשם שמים - די בזה שמתעוררים להינזע ממנה, וממילא יהיה שלום.

אך לא. שלום הוא נושא בפני עצמו, ולא רק בהקשר של מחלוקת. הן אמנם נכון שמחלוקת הוא 'ההיפך' הגמור משלום, אך גם מצב סטטי שבו אין מחלוקת - עדיין איננו שלום. שלום הוא מושג בפני עצמו, שמצריך עבודה מאסיבית כדי להגיע אליו.

***

המושג שלום - פוגש אותנו בצורה ובכמות לכאורה לא פרופורציונלית. כל תפילה - שחרית, מנחה, ערבית, מוסף ונעילה, מוסיימים בבקשה 'שים שלום' ובברכה 'המברך את עמו ישראל בשלום'. ואם לא די בזה - הוסיפו לנו גם

כן אמירת 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל', ורק אז מסיימים את התפילה.

והסיום הזה, גם מופיע בסופו של הקדיש, שנאמר כמה וכמה פעמים בכל תפילה, ואחר לימוד תורה, ובכל הזדמנות. וכבר קודם הקדיש נוהגים לסיים במאמר הז"ל 'תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם', שמאמר זה בעצמו מופיע לא פחות מארבע פעמים בש"ס, ותמיד בסיום מסכת. גם את ברכת המזון מסיימים עם הפסוק 'ה' בריך את עמו בשלום'. וכן סיום תורה שבעל פה מסתיים במשנה 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום'.

נמצא שהמושג 'שלום' מלווה אותנו לאורך כל סדר היום וסדר החיים, בצורה חריגה ומוזגמת לכאורה. נדמה שמישהו דאג לדחוף את זה לכל מקום אפשרי, לפעמים לכאורה אפילו שלא ממיין העניין. או ברור שזה לא 'מישהו', והוא לא 'דחף' את זה, ובוודאי שאין זה 'שלא ממיין העניין'. אלא ניכר מתוך כך שמדובר במושג יסודי, שמוכרח להופיע בכל התחנות של היום והחיים שלנו.

דבר המערכת

פיצו מעיינותיך חוצה

בגליון זה אנו חותמים את השנה הנוכחית. ולא רק. בשלב זה יכולים אנו לומר 'הדרך' על חמש שנים מלאות וטובות - מאז צאתנו לאור של הגליון הראשון 'הקבצו', בתחילת חורף תשע"ה, ועד עתה שהי קיץ תשע"ט.

***
העולם מתחדש ומחדש כל הזמן, ובכל יום ורגע יוצאים מוצרים חדשים לעולם. כל אחד מהם מתיימר להיות 'בשורה' לעולם, ויש מהם שהם אכן כאלו.

כך זה בעולם הגשמי, וכל שכן בעולם הרוחני. העולם צמא למשהו חדש, ומשתוקק עד כלות לבשורה אמיתית, שתהפוך - כן, כמה שזה נשמע יומרני ומוגזם - את החיים הרוחניים, למשהו אחר.

לא תורה חדשה, לא מצוות חדשות, לא הלכות חדשות ולא חומרות חדשות - אלא גוון חדש, טעם חדש, ומשמעות חדשה, לאותה יהדות ואותם מצוות שאנחנו ממילא עושים, ולאותם חיים שאנחנו ממילא חיים.

***
אז היה כאילו הסכמה שבשתיקה, שכל אחד אמור לחפש את זה ו'מותר' לו לחפש את זה - רק בטריטוריה הקרובה והמוכרת, כל אחד בסביבה 'מורשת' בלבד.

אבל בשנים האחרונות, בהשגחה העליונה כמובן - חדרה לתודעתנו הרבנה, שאם העולם הענק הפך לכפר גלובלי, ואף אחד לא מתעקש לחיות בכפר' נידח ובודד, אלא מקושר ונהנה מכל העולם כולו. אין שום סיבה שהעולם הרוחני לא יהיה כך.

וכך, החלו יהודים יקרים להרשות לעצמם - לטעום מכל טוב העולם הרוחני, ומכל חלקי מפת התורה הקדושה; החל מלימוד מעמיק של פרשת השבוע - בדרך 'פשטי', ועד לימוד מעמיק של השולחן ערוך - בדרך 'החסידות'... וכך, הפכה תורת הפנימיות למשהו שהכל רשים בו, וממלאים לעצמם מלוא חופניים עונג ומתיקות, ובעיקר - משמעות.

***
אבל זה לא מספיק.

ה'לימוד' הוא חוויה נהדרת, בפרט כשהוא מורכב מכל כך הרבה רכיבים בריאים ומזינים. אבל סוף סוף החיים שלנו - אינם רק מול הספר, אלא מול העולם עם כל אתגריו. ואם הוצרכו את העולם הגדול - אז הוא גם מזמין אתגרים לא פשוטים, מכל העולם.

בשלב זה צריך 'עצות' ו'פרקטיקה'. מישהו שיקח את התורה הענקית והמתוקה הזאת של הפנימיות, ויהפוך אותה להלכה ולמעשה. וזה החידוש המיוחד שישנו בתורתו של רבינו מוהר"ן מברסלב - שמתייחסת היטב ל'מציאות' עם כל אתגריו, ונותנת הבנה ומענה, וגם עצות פרקטיות כיצד להפוך אותם לחוויה רוחנית מנגנת ומשביעה.

***
הרעיון להפוך את זה לעלון, ולהגיש את זה בשפה פשוטה ועכשווית מחד, וברמה שמתאימה לבני תורה מאידך - היה רעיון קצת נועז, אבל גם מאד מתבקש. והוא התקבל בהתלהבות רבה, כשבמשך הזמן הוא גדל והתרחב ואף הוכפל.

ולא רק הגליון, אלא המשמעות שלו; 'מגליון' הוא הפך לארגון, שבמסגרתו החלו נערכים כנסים, חבורות ושיעורים, נסיעות מאורגנות לגברים ולנשים, ואפילו מאגר שידוכים, ואיך לא - 'קיבוץ חניכי הישיבות' בראש השנה באומן.

אלו הם הפעולות שנעשו בסיעתא דשמיא בחמש השנים הללו, שאנו זוכים לברך כעת על סיומם. ועוד היד נטויה בצפייה ותפילה לשנה הבאה והבאים אחריה, שנוכה להמשיך בפעילות מבורכת זו, ולהוסיף עוד כהנה וכהנה.

מה העניין בזה? לשם מה צריך לקחת פרטים נפרדים ולהפוך אותם לאחד? אדרבה, לכאורה זה לקלוק ועל כל פנים שינוי מהיעוד שלו. כי אם הוא נברא לעצמו, כנראה שזו הצורה המוכרת שלו, ומדוע אם כן צריך לשנות את זה.

לשם כך עלינו להתחיל מהתחלה ממש. הבריה כולה בשרשה - היא 'אחד'. וכמו שאנו אומרים בתפילה (מנחה בשבת): 'אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד'. גם סופו של הסיפור הוא: 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'.

האמת האבסולוטית היא, שיש רק מציאות אחת בלבד - והיא מציאות ה'. וכל מה שאנחנו רואים ו/או שקיים במציאות - כולל כל העולמות; אצילות, בריאה, יצירה ועשייה, וכולל כל היסודות; אש, רוח, מים, עפר. וכן כל הפרטים בעולם; דומם, צומח, חי ומדבר, לפרטיהם ופרטי פרטיהם שעולים לרבות מליארידים - כל אלו הם רק מציאות ה', ואין עוד מלבדו.

מי שאינו מאמין בזה - הוא כופר בעיקר, ואין לו חלק באלוקי ישראל ובתורת ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא. ובכל זאת, אנחנו רואים בעיניים אחרת; רואים המון 'פרטים' בעולם, שכל אחד שונה מאד מחברו ואפילו הפוך ממנו. רואים המון 'מאורעות' בעולם, שכל אחד מהם שונה ואפילו הפוך מהשני. וכן בתוך כל אדם בעצמו, יש כל כך הרבה מדות ותכונות, שכל אחת מהם שונה מחברתה. אם כן, המציאות שאנו רואים, ובה אנו חיים, ואתה אנו חווים - הוא ההיפך מ'אחד'.

וזה בדיוק התשובה. כל עוד המציאות הייתה 'אחד' - לא היה בחירה, ולא היה שחר ולא תכלית. לשם כך נברא העולם, בצורה שכל כולה מייצגת 'פרטים' ודברים 'נפרדים' ואפילו הפוכים. כאשר באופן טבעי המציאות הזאת משדרת ואפילו צועקת שכביכול אין כאן משהו שמאחד ביניהם, וכאן מתחיל הבחירה שלנו, האם ללכת שולל אחר השדר הזה, או להתעקש על האמונה שאין זה כך, והכל הוא רק מציאות ה'.

אחדות - שמדלגת על פרטים

מסקנת הדברים היא - שאם נרצה לתמצת את כל תכלית בריאת העולם, ותפקידו של יהודי בעולם, נוכל לרזו זאת במילה אחת: 'שלום'. כלומר, לקחת את כל הפרטים שיש בעולם ובכל העולמות, ולאחד את הכל להשם יתברך. זה לא קורה ביום אחד ולא ברגע אחד, ובשביל זה העולם קיים כל כך הרבה שנים, וכל אחד חי בעצמו עשרות שנים, כשבמשך הזמן הזה, אנחנו עוסקים ב'לאחד'.

בכל יום אדם פוגש מאות ואלפים פרטים - בריות שונות, מאורעות שונות, והרגשות שונות. והוא אמור להתחיל את היום בהכרה שיש רק 'ה' אחד', וכל מה שהוא הולך לפגוש - אמור להיות מחובר לאותו 'אחד'. המחשבה הזאת היא 'דבק מגע', שאמור לתפוס כל פרט כזה, ולהדביק אותו לאותו אחד. עד שבסיכומו של יום, הוא הצליח לקחת את אותם אלפי פרטים ולהפוך אותם לאחד.

אבל בכדי שכל זה לא יהיה וירטואלי ומופשט - לכן המושג 'שלום' מקבל ביטוי מאד מעשי, בין בני אדם. שם לא מדובר רק ב'מחשבה' - האם פלוני הוא נפרד או מאוחד, אלא ב'פעולה' ממשית. כשאדם אחד פוגש אדם שני, אילו לא יפעלו להביא לידי 'איחוד', הנפרדות שביניהם תפריע להם ותציק להם, כי כל אחד שונה מחברו, ויש לו רצונות וצרכים שונים, וגם פרצוף ודעה שונה, והם אינם יכולים לחיות תחת קורת גג אחת אלא אם כן יתאחדו.

האחדות הזאת נקראת 'שלום'. והיא לא יכולה לקרות, אלא אם כן מצליחים 'לדלג' על השונה שביניהם, ולהתרכז במשהו גבוה יותר ש'מאחד' ביניהם. זה יכול להיות שנינו מאותה משפחה או קהילה, וזה כבר סיבה 'גבוהה' יותר שיכולה לסייע לדלג על השוני. זה גם יכול להיות מטרה משותפת, ו/או כל דבר אחד שמחבר אותנו למשהו 'אחד'.

אבל הצורה הטובה ביותר, והיחידה ששייכת לכל אדם - הוא להתייחס לדבר 'הגבוה' באמת, כלומר, אמנם הוא שונה ממני בכל קנה מדה אפשרי. אבל יש משהו אחד אמת מאד שמאחד בינינו - הוא הבורא, היוצר, והמנהיג. וכשנתפסים ל'אחד' הזה - אין שום שוני, ושום פירוד, ואפילו שום הפכים שיכולים למנוע את האיחוד.

***

וכשלומודים לעשות זאת בין בני אדם. יכולים לעשות את זה גם בין הגוף והנשמה, וגם בין השמים והארץ, וגם בין כל הפרטים שיש בעולם לבין השם יתברך. נמצא ש'העובדה' על כך נמצאת בעיקר בין אדם לחברו, אבל 'התוצאה' וה'תכלית' נוגע לכל הפרטים שבעולם. וככל שיש יותר שלום ויותר אחדות, אנו יותר קרובים לתכלית ולמטרה.

משום כך ה'שלום' תופס מקום כל כך משמעותי ומרכזי בסדר היום והחיים, ו'נדחף' לכל מקום אפשרי. כי זו ההגדרה הכוללת של כל החיים שלנו. לשם אנו חותרים, על זה עלינו לעבוד, ובה עלינו להתקדם. וכשזה יקרה - יהיה ה' אחד ושמו אחד.

נב. במארה זה לא נגענו בחלק 'המעשי' כיצד לעשות את זה, אלא רק ברמה העקרונית והמהותית. ובעז'ה עוד חזון למועד לעסוק גם בפן המעשי.

הזמנה של מצוה

בני אהובי!

בימי שני ושלישי, א' וב' תשרי הבעל"ט, אחיך בית ישראל יכתירוני מחדש למלך, עליהם ועל כל העולם כולו. אני מצפה ומייחל לראותך ביניהם.

ראה להשתתף עימם ולשמוח עימי ביום חידוש ממלכותי.

<<< ההמלכה תתקיים בתקיעת השופר.

***

לאמר, דבר קשה ורחוק הוא לחזור אלי?! אין דבר יותר קל ופשוט מלבקש ממני סליחה על שעברת על רצוני, להצטרך ולהתחרט על שחממת כך התרחקת ממני, ולקבל על עצמך להתחיל מחדש ולא לחזור לאותו החטא ככלל השב על קיאו- גם אם נפלת אחר כך שוב בחטא דומה לו.

ושוב, יהיה לך סמוך ובוטוח, שבודאי דרכי לעבור על פשע, ולא עוד, אלא שאהפוך חובותיך לזכויות, ותגיל ותשמח במדת טובי.¹ אמנם, דע לך, גם בחודש זה, בכדי שחזרתך אלי תהיה בשלמות, אני נאלץ לפעמים להסתיר ממך פני ולהעלים כבודי, בשביל שתחפש אותי ותגלה את מלכותי "באותו פרק ובאותו מקום".²

גם אם כבר חלף הלך לו רוב רובו של חדש זה, אני עוד מחכה לך, בפרט בשלשת הימים שלפני היום הנכבד.³

ובכל זאת, אני זמין עד הרגע האחרון, ועד בכלל.

אנא! שוב אלי בני,

אני כבר מתגעגע אליך...

***

בני אהובי, שלחתי כבר דברי ביד נחמיה נביא, שביום זה- "לכו אכלו משמנים ושמו ממתיקים ושלוו מנות לאין נכון לו, כי קדוש היום לאדונינו, ואל תעצבו, כי חדות ה' היא מעיכם".

אנא ממך, חשוב לי מאד, שגם אתה, באופן אישי, תשמח עימי בשמחתי.

וכבר דוד עבדי שיבח אותי, באומרו "ה' צלך על מיניך", ודרשו על כך "מהו ה' צלך? כצלך, מה צלך אם אתה משחק לו- הוא משחק לך, ואם אתה בוכה לו- הוא בוכה כנגדך, ואם אתה מראה לו פנים זעומות או מסוברות- אף הוא נותן לך כך, אף הקב"ה צלך, כשם שאתה הווה עמו, כך הוא הווה עמך.

ועל כן, תהיה חכם, ואל תלך כעת בעצבות, כדי שח' לא תגרום לי גם להיעצב, אלא, תגיל ותשמח, ותחשוב רק מחשבות טובות, ואשטיב עימך ועם שאר אחיך בני ישראל, ואשמח אף אני עימך, ואגזור עליכם רק גזירות טובות.⁴

באהבת עולם ואהבה רבה

אביך, אב הרחמן

נב. מתוקף חידוש המלוכה, וכדי שלא יסיתך היצר לעבור על רצוני ואחר שנתיים ושלוש יתרבו העוונות, וח'ו יתחייב העולם כליה, על כן אני יושב בימים אלו על כסא דין.¹

אמנם, כדי לזכות אותך בדין, כבר סידרתי וסיבבתי שאדון אותך ביום שהאדם הראשון חטא ושב אלי, ובוה נתתי לך סימן, שכשתחזור אלי- אקבל אותך, ואקום מכסא דין, אשב בכסא של רחמים וארחם עליך.²

אני מרחם עליך, ואני רוצה שלא תתבייש ח'ו להרים את פניך אלי, להתחרט ולבקש ממני שאכפר לך על חטאיך, לכן, קבעתי את ראש השנה בראש חדש, ביום שבו גם אני, כביכול, מתחרט ומבקש שתקריבו לי שיער לכפרה על שמיעטתי את הלבנה.³

כמו כן גלגלתי, שממש בימים אלו, משה רבך היה עימי 40 יום רצופים, מראש חדש אלול ועד יום הכיפורים, התחנן לפני, כביכול תפש אותי וכמעט שהחלה אותי, בכדי שאמחל לאבותיך על עשותם עגל מסיכה, ונעניתי לו, וסלחתי כדבריו.

ומאו ועד עתה, קבעתי ימים אלו לסליחה וכפרה.⁴

אנא ממך בני, גם אם בכל השנה כולה יש מסך של עוונות שמבדיל, חוצץ, מפריד בינינו ומרחיק אותך ממני, בימים אלו, אני מעורר אותך מלמעלה בכדי שתחזור אלי, סותם את פי כל המקטרגים, וחותר לך חתירה מתחת כסא כבודי,⁵ אני יורד אליך, יוצא לשדה, וימיני פשוטה לקבל תשובתך.

גם אם עברת על דברי, ולא בדיוק עשית את רצוני, דע לך, שעדיין "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה".

אני מחכה לך!

אני רוצה שתחזור אלי כבר, אנא!

נכון שהתשובה היא למעלה מהשכל, אבל, כבר הבטחתך בתורת הקדושה "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום, לא נפלאות היא ממך, ולא רחוקה היא, לא בשמים היא לאמר- מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו, ולא מעבר לים היא לאמר- מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו, וישמיענו אותה, כי קרוב אליך הדבר מאד, בפין ובלבבך, לעשותו" - בכל עת, ובכל מקום.⁶

ומי הוא זה ואיזהו אשר מלאו ליבו להסיתך

10 דרשות חת"ס דף שסה.
11 הובא בשלח'ק 'שער הגדול'
12 אור המאיר

7 ע"פ רמב"ן דברים ל
8 אור המאיר
9 מהר"ד מבבלוא

4 ר"ן ר"ה ג.
5 תשובות חן שופטים
6 "בא" הרוצה בתשובה" ועוד

1 ספר החינוך מצוה ש"א
2 זור'ק ח"ג דף קא.
3 ל"מ תניא ס"א או' ד'

יעקב: מה שלומך משה, איפה אתה בראש השנה, בטח באומן, אה?

משה: נחשת נכון כמוכן. למה אתה שואל, אתה רוצה גם לבוא? **יעקב:** לבוא לאומן? למה? מה רע בישיבה? אדרבא בישיבה יש אוריה נפלאה של "יום הדין". בסך הכל אני לא ברסלב'ר, אמנם כבר הספקתי לשמוע ממך כמה דיבורים ממוהר"ן שבאמת החיו את נפשי, אבל ליסוע לאומן לא נראה לי מתחיל להיות קשור אלי משום כיוון. בפרט שיש בזה בעיה של יציאה מארץ ישראל, וגם לא חסרים קברים בא", מה לא טוב להיות בכותל המערבי או במירון או משהו דומה?

סליחה על ההתקפה. אני לא מזלזל בכך או בחסידי ברסלב שאצלם זה עניין גדול ליסוע לאומן, וכל אחד שינהג כרבותיו וכמנהגיו, אני רק אומר שלכאורה זה לא מתחיל להיות קשור אלי, אני לא צודק?

משה: תראה יעקב יקירי, אין לי מטרה להתווכח אתך, בוודאי לא בדברים עמוקים כאלו שבין כה לא שייך להיכנס אליהם בשיחות הקצרות שלנו מפעם לפעם. בסך הכל אנחנו חברים טובים ונשאר חברים טובים גם אם אתה בישיבה ואני באומן, ונמשיך בעז"ה לשוחח בעבודת השם בדיבורי התחזקות.

אבל דבר אחד שיהיה לך ברור שאומן ראש השנה זה לא איזה סיסמא ברסלבאית ששייכת רק לברסלבים, אלא זה עניין גדול מאד, שקשור לתיקון העולם ולגאולה השלמה. ואם תבוא שם פעם אחת, תראה הרבה הרבה אנשים שאינם מגדיים את עצמם כלל כחסידיו ברסלב, אלא שיש להם קצת אמונת חכמים, וממילא כיון שמוהר"ן ז"ל אמר לבוא אליו על ר"ה הם באים.

יעקב: אוהו, הגזמת!... איך הגעת ל"תיקון העולם" וה"גאולה השלמה"?... אני יכול להבין שכמו שכל החסידים נוסעים לרבי שלהם לר"ה, כך גם חסידי ברסלב שאין להם רבי חי רק רבי שנפטר אז הם נוסעים אליו לר"ה, לא כך?

משה: ממש ממש לא. ואם אתה רוצה לשמוע, אבאר לך את העניין בקצרה כמה ששייך על רגל אחת.

יעקב: כן, בהחלט. אמנם לא נראה לי שזה נוגע אלי למעשה, אבל אני מעוניין לשמוע ולהבין לפחות במה מדובר.

משה: אז כך. ישנם כמה שיחות בהם מדבר מוהר"ן אודות עניין הנסיעה אליו לראש השנה, וגודל מעלת העניין, אצטט לך אחדים מהם: בספר חיי מוהר"ן (אות תג) 'אמר, הראש השנה שלי עולה על הכל. והיה פלא אצלי מאחר שהמקורבים שלי מאמינים לי, ולמה לא יזהרו כל האנשים המקורבים אלי שיהיו כלם על ראש השנה איש לא יעדר. **כי כל ענין שלי הוא רק ראש השנה.** והזהיר לעשות כרוז שכל מי ססר אל משמעתו ומקורב

אומן ראש השנה

אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש. ומי שזוכה להיות על ראש השנה **ראוי לו לשמח מאד מאד**, כמו שנאמר: "אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי חדות ה' היא מעוכם", וזה נאמר על ראש השנה'.

עוד מובא שם (באות תה) 'ענה ואמר: הראש השנה שלי הוא חדוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירושה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם כולכם בודאי תלוין בראש השנה שלי, אלא אפילו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי'.

עוד מובא שם (באות תו) 'אמר שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תיקון בשום אופן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפילו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפילו הוא בעצמו זכרונו לברכה לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים. כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות'.

אלו בקיצור כמה שיחות שמובאות שם, ואם תרצה תוכל לראות שם בחיי מוהר"ן עוד כמה שיחות נפלאות בעניין זה.

וממילא כל אחד שמאמין שדברי הצדיק הזה אינם דברים בטלים, שהרי שקר ח"ו הוא לא היה, מבין שמדובר בדבר גדול ונשגב, הרבה הרבה יותר מסתם נסיעה של חסידים לרבי, אלא אכן מדובר בתקונים גדולים מאד, הן לכל אדם בפרט, והן לכל העולם בכלל.

יעקב: אתה צודק לכאורה, שאם אני מאמין שהוא לא שקר ח"ו, ממילא אני מוכרח להאמין שמדובר בדבר עצום. אבל מעבר ל"אמונה", האם תוכל קצת לשבר את דעתך, שאוכל להבין מה העניין בזה, הרי ראש השנה זה יום הדין וכו', ומה הקשר שיהיה עניין לבוא לאיזה צדיק דווקא אז?

משה: האמת, שכדי לענות לך על זה נצרך הרבה ידיעות בקבלה, להבין מה זה "צדיק", ומה זה "תיקון", ובעיקר מה זה "ראש השנה". ובוודאי לא נוכל להיכנס לזה בשיחתנו הקצרה.

אבל במילה אחת אומר לך, שאם תעניין קצת בזה הקדוש ובכתבי האריז"ל, תבין שר"ה זה לא סתם יום דין, אלא זה העולם נברא מחדש. וממילא כמו שבתחילה העולם נברא במדת הדין, ואח"כ ראה שאין העולם מתקיים כן עמוד ושתף מדת הרחמים; כך בכל פעם שנברא העולם, הוא נברא בתחילה במידת הדין, וצריך להמתין ברחמים. ואמנם בבריאת העולם לא היה אנשים בזה העולם, ולכן הוכרח כביכול הקב"ה בעצמו להמתין את

הדין, בבחינת 'אתערותא דלעילא', אבל באמת חסר בשלימות העניין כמבואר בספרים. ולכן עיקר התיקון העולם הוא בזה שבכל ראש השנה אנחנו ממתקים את הדין ב'אתערותא דלתתא'.

ומי יכול לעשות את זה? רק הצדיקים הגדולים, שהם יכולים לעורר רחמים עלינו ועל העולם, ולהמתיק את הדין. והמתקת הדין הזאת הוא השורש של כל השנה כולה, שכולל כל פרט ופרט מהשנה הבעל"ט, הן בגשמיות, פרנסה בנים שלום בית וכו', ובעיקר ברוחניות, כמה נצליח ללמוד תורה ולעבוד את השי"ת, שכל זה תלוי בהמתקת הדין בר"ה. **יעקב:** אז למה צריך שאני **אבוא** אליו, למה שהצדיק לא יעשה את זה לבד? **משה:** כמו שכבר אמרת, לא התחלתי לבאר את העניין, רק ברזו ממש. אבל מתוך הדברים תוכל להבין תשובה גם לשאלתך. כי מכיון שהכל תלוי באתערותא דלתתא, לכן צריך גם אותנו בסיפור. כי הצדיק לבד הוא ג"כ בחינת אתערותא דלעילא לעוצם מעלתו, ולכן עיקר התיקון הוא דייקא כשהוא נפעל ע"י עם ישראל הפשוטים כביכול - ביחד עם הצדיק. וכמו תפלה בציבור, שיש את השי"א ויש את הציבור, וכל אחד מהציבור הוא חלק מכל התיקון, כך הוא ג"כ בעניין זה, שכל המתקבים

משתתפים יחד עם מוהר"ן ז"ל [כי גם המתים מתפללים כמבואר בב"מ פה ע"ב], ועי"ז הוא מתקן יחד איתנו את כל התיקונים.

יעקב: זה דברים קצת עמוקים. אבל אני מתחיל להבין שאכן לא מדבר בדבר של מה-בכך, אלא בדברים גדולים ועמוקים. כעת תאמר לי: מה עם היציאה מא"י, ומה עם כיבוד הורים?

משה: אין כוונתי להיכנס לזה עכשיו, אבל הדבר ברור בפוסקים להיתר. ואם תרצה, תענין בשערי תשובה בסוף ס' תקסה, ובמשנ"ב בס' תקלא, ובפתחי תשובה יו"ד ס' רמ סקכ"ה ותבין.

יעקב: אחר כל הדיבורים, לא נראה לי ששייך שאסע לאומן. האם בכל זאת יש לך דרך להיות קשור קצת לכל התיקונים?

משה: גם אם אינך יכול להיות באומן, חשוב מאוד עצם ה"רצון" להיות חלק מהקייבוץ הקדוש, וא"א לשער מהו רצון. וגם מומלץ להצטרף לאמירת ה"תיקון הכללי העולמי", שמתקיים בער"ה בשעה 12 בצהרית, שאז מאות אלפי אנשים מכל העולם אומרים יחד את התיקון הכללי. ובראש השנה עצמו, כדאי מאוד לפחות ללמוד כמה דיבורים מליקו"מ, שע"ז מתקשרים למוהר"ן ז"ל [אפשר ללמוד מתוך מודר 'בית היין' שבעלון], ובאופן כללי, כדאי לכוון להתקשר יחד עם כלל הקייבוץ הקדוש באומן.

כמוכן שיש עוד הרבה לדבר בזה, ואולי בפעם אחרת. עכ"פ שיהיה לך כתיבה וחתירה טובה, ותכתב ותחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

בית היין

ראש השנה

שיהיה". (ובאמת כל דברים אלו הנ"ל הם רק דמיונות ופתיים של הבעל דבר, כי תודה לאל נראה בחוש שעל פי הרוב מתפללין יותר בכונה בכלל הקבוץ הקדוש על ראש השנה, כמה שהיה מתפלל בביתו). (שם אות תד)

מכל פסיעה נברא מלאך

אמר לרבי יודל ורבי שמואל אייזיק זכרונו לברכה, שבכל פסיעה ופסיעה שלהם כשנסעו אליו נברא מלאך מכל פסיעה ופסיעה. ואמרו לו הלא גם כמה יגיעות יש לנו וכמה פסיעות אנו הולכין קודם ששורין העגלה לנסוע. השיב: בודאי גם זה בכלל, כי גם מאלו הפסיעות נברא מלאך מכל פסיעה ופסיעה. ובערב ראש השנה האחרון באומין דבר מזה ואמר בוז הלשון: "אחלי שאזכה לראות אור בחיות הדרך שאתם נוסעים עליו אלי": (חיי מוהר"ן אות רצא)

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו

בערב ראש השנה האחרון באומין, עמדנו לפני בעת שנתנו לו הצעתליך [קוטיילאן] שלנו ומעוה על פדיון. אז שאל על איש אחד מנעמריב שלא בא על ראש השנה. והתחיל רבי נפתלי לתרוץ ולא קיבל הדברים, והקפיד עליו מאד.

ואחר כך דיבר עוד מאחד שלא בא על ראש השנה מחמת רבוי מניעות, ומחמת זה נסע לרבונו זכרונו לברכה קודם ראש השנה

אין דבר גדול מזה

"אמר שעל ראש השנה הוא רוצה שיהיו כל אנשי שלומנו כולם כאחד אצלו, איש לא יהיה נעדר. וגדל האזהרה שהזהיר להיות אצלו על ראש השנה אין לשער, והכפיל באזהרה זו כמה פעמים, ואמר שכל ענינו הוא ראש השנה. גם בראש השנה האחרון באומין דבר עמונו גם כן מזה, ומעולת מי שזוכה להיות אצלו על ראש השנה, ואמר בוז הלשון: "מה אומר לכם, אין דבר גדול מזה". (חיי מוהר"ן אות קכו)

יכולים לקבל תיקון יותר מכל השנה

"אמר שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תיקון בשום אופן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפילו הם לקבל תיקון. כי אמר שהוא עושה בראש השנה עניינים ותיקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות". (שם אות תו)

לא לאכול ולא לישון - העיקר לבא

אחד אמר לפניו שהיה נוח לו יותר להיות אצלו על שבת תשובה ולא על ראש השנה, כי אין לו מקום לעמוד שם בבית המדרש, וגם אין לו אכסניא טובה לאכול וללון, ומחמת זה דעתו מבולבלת מאד ואינו יכול להתפלל בכוונה, על כן היה טוב לפניו יותר להיות אצלו בזמן אחר ולא בראש השנה. השיב לו רבנו זכרונו לברכה בוז הלשון: "אם לאכול אם שלא לאכול, אם לישון אם שלא לישון, אם להתפלל אם שלא להתפלל (רצונו לומר שלא להתפלל בכונה כראוי), אך ורק שתהיו אצלי על ראש השנה יהיה איך

תשובה תלויה בכך שהאדם ירגיש שייך לה' - וזה נעשה על ידי אמירת תהילים

שאלה:

איך זוכים להתעורר לעשות תשובה? ובכלל, גם אם אני כבר זוכה לאיזו התעוררות קשה לי להוציא לפועל את הרצונות, הכל נראה סגור.

תשובה:

תשובה פירושו "תשוב - ה'" כלומר לשוב להש"ת. דבר זה שייך כאשר אדם יודע שיש לו נשמה שהיא קשורה ודבוקה תמיד להש"ת, אלא שכעת התרחקה משורשה מחמת מעשיו והרגליו הלא טובים, ולא שהתנתקה, אלא שהתרחקה.

וכאשר יודע וזוכר מי הוא באמת, אזי ממילא מתעורר הוא תמיד 'לחזור' לאותו מקום אשר משם בא. אלא שבדיוק לזה מכוון היצר הרע את כל חיצוניו, לא לעצם העבירות ודברים הלא טובים, אלא בעיקר להשיב מהאדם מי הוא באמת, שלא יזכר שיש לו שם ושורש למעלה.

וזהו עיקר הקושי המונע מהאדם לשוב בתשובה, כי הוא לא מרגיש שום שייכות להש"ת. אפילו שהוא עדיין מאמין בעצם האמונה שיש מנהיג לעולם, אך בכל זאת אינו רואה את קשר האהבה שיש בינו לבין הש"ת. ולא שטוב לו במצב שהוא, כי בוודאי היה רוצה להיות צדיק וקדוש, אלא שחדר בו תחושה כאלו הוא מחוץ לעניין, וכאלו הוריו אותו מהאוטובוס.

ואילו היה רק רואה ומרגיש אך שהוא מצד נשמתו אחד עם הש"ת ממש, אזי היה מתעורר בבושה גדולה על מעשיו והתנהגותו, והיה רץ בשמחה וזריות לבורא עולם.

****

והנה גם פעמים אדם כבר מרגיש שיש לו כבר איזו שהיא התעוררות לשוב להש"ת, עדיין מגיע היצר הרע עם מחשבות של חלישות הדעת להראות לו איך באמת אין לו שייכות לה'. וראיה לכך, ראה נא כמה קשה למצוא את הדרך הפרטית השייכת לכל אחד [שהרי כל אחד יש לו שורש נשמה אחרת ותפקיד אחר בעולם], וכמה קשה להוציא לפועל איזה דבר שבקדושה, וכי יתכן לשנות מעשים והרגלים, וכי יש מצואות לזכות למח קדוש, וכך מדכא היצר הרע את ההתעוררות תשובה שהיה לו.

וזה היה עיקר גלות מצרים שירדו 'שמות בני ישראל הבאים מצרימה' - המצרים ניסו להשיב את שמם ושורשם, אך ישראל היו חזקים של לשנות את שמם, וכך זכו להגאל.

וכך הוא גם בגלות הפרטית של כל אחד ואחד, ובייחוד בעניני הקדושה, שכל כוחו של היצר הרע הוא להפיל את האדם לקטנות שלא ידע מעצמו בכלל, ויראה את עצמו קטן חלש ורפוי. וזה בעצמו גם העונש על הפגם, איבוד תעצמות הנפש - להרגיש חולשה ורפיסות.

ולכן תחילת התשובה היא ללמוד ולהפנים הרבה דיבורי התחזקות של רבינו ז"ל, להזכיר לאדם מה שורשו, מהיכן הוא נחשב, שיתעורר לדעת כמה שייכות יש לו עם הקדושה. ויקרא קריאת שמע כבונה, לכוון 'ה' אלקינו ה' אחד' כלומר

>> המשך

וספר לו המניעות. וזהו לו רבנו זכרוננו לברכה בעצמו לשוב לביתו ולא יהיה אצלו על ראש השנה. וזה האיש היה מגדולי החשובים, והיה צר לו מאד מה שלא יזכה להיות נמנה עמו בראש השנה. והתחיל להתעקש לפניו זכרוננו לברכה שלא ישוב לביתו רק ישאר אצלו על ראש השנה. ולא נתרצה הוא זכרוננו לברכה בדבריו וגרשו לביתו. ואז אמר לו רבנו זכרוננו לברכה. איני יכול לצר לעצמי הצער הזה מה שאתה לא תהיה אצלי על ראש השנה. ואמר לו האיש הנ"ל אם כן אפשר בכאן, ולא הסכים ושב לביתו.

אחר כך בערב ראש השנה דבר עמו מזה, ואמר שעליו יש רחמנות גדול, כי רצה באמת להיות כאן על ראש השנה, אך נמנע מחמת הנ"ל. אחר כך ענה הוא ז"ל ואמר בקול חזק מעמק הלב ומה אמר לכם אין דבר גדול מזה, הינו מלהיות אצלו על ראש השנה. ואם צדיקים אחרים אינם אומרים כך אז עוד קושיא. (כלומר הלא בלא זה כבר מקשיני עליו קושיית הרבה והיה קשה עוד קושיא זאת גם כן מה שהקפיד כל כך להיות אצלו על ראש השנה דיקא).

ומכלל דבריו הקדושים שדבר אז עמנו למדנו כמה דברים. למדנו עוד הפעם עוצם גדל החיוב להיות אצלו על ראש השנה. כי אף על פי שידענו זאת מכבר, אף על פי כן מריביו דבריו הקדושים אז בזה, ומתנועותיו הנוראות אז, הבננו עצם החיוב יותר ויותר, שאי אפשר לבאר זאת בכתב.

וגם אז למדנו שרצונו חזק להיות אצלו באומין על ראש השנה תמיד לאחר הסתלקותו, ושאינו דבר גדול מזה.

וגם למדנו כמה צריכין לחזק לשבר המניעות מדבר שבקדושה, בפרט המניעות מלהיות על ראש השנה שצריכים לשברם ביותר ולהיות דיקא על ראש השנה, עד שאפילו אם הוא ז"ל בעצמו מצוה ומסכים לבלי להיות אצלו על ראש השנה, חלילה להסתכל על זה, וצריכין לזהר מאד לבלי לשאול אותו שום שאלה על זה, כי הוא ישיב בוודאי לבלי להיות, ואף על פי כן בנקודת האמת לאמתו צריכין להיות דיקא [וכן הוא נוהג לדורות].

וענין זה נוגע למה שאמרו רבותינו ז"ל (מכות י'): 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו' כמו שפרש רש"י. והוא מדברי רבותינו ז"ל על פסוק (במדבר כ"ב): 'לך עם האנשים'. וכן בשלוח מרגלים שהכרח משה רבנו עליו השלום בעצמו לשלחם, אף על פי שבאמת רצונו לא היה כלל בזה. (חיי מוהר"ן תו)

אסור לצוות על מסירות נפש

וכן הוא נוהג לדורות שכששואלין להרב והמנהיג על דבר שיש בו כעין מסירת נפש צריך להשיב לאו, אף על פי שבאמת לאמתו רצונו שימסור נפשו וישבר כל המניעות. על כן מי שרוצה להתקרב ולשבר המניעות באמת לאמתו, צריך לזהר מאד לבלי לשאול אותו בזה כלל. ועוד תבין ענין זה במקומות אחרים שמדברים מענינים כאלה והבן מאד. (שם)

שמעתי בשמו שאמר: כשאדם שואל להצדיק אם לעשות דבר שיש בו מסירת נפש בשביל השם יתברך, הוא ראוי לו להשיב ולצוות עליו שלא לעשות. ואף על פי כן השואל אין צריך לקים דבריו. כן שמעתי בשמו.

עוד שמעתי בענין אחר: כל מה שהצדיק מצוה לעשות צריך לקיים, רק כשמצוה שלא לסע על ראש השנה אצלו זה אין צריך לקיים. (שיחות הר"ן אות ריד)

שלום

על ידי שלום - יכולים לפרסם את האמת

למשוך את כל העולם לעבודתו לעבדו שכסם אחד, וכולם ישליכו אליי כספם וההבם ויתפללו אל השם יתברך לבד - זה הדבר נעשה בכל דור ודור לפי השלום שבדור. כי על ידי השלום שיש בין בני האדם, והם חוקרים ומסבירים זה לזה האמת, על ידי זה משליך כל איש את שקר אליילי כספו, ומקרב את עצמו להאמת. (ליקוטי מוהר"ן סימן כז)

כמה מיני שלום

הכלל הוא, שצריך לבקש שלום. שיהיה שלום בין ישראל, ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו. היינו שלא יהיה מחולק במדותיו ובמאורעותיו, שלא יאה לו חילוק בין בטיבו בין בעקו תמיד ימצא בו השם יתברך. היינו 'בה' אהל דבר באלקים אהל דבר'. ועל ידי מה ימצא השם יתברך בין בטיבו בין בעקו, על ידי התורה הנקראת שלום, כמה דאת אמר (משלי ג'): 'יכול תבניתה שלום'. ועל ידי צדיקים שנקראו גם כן ברית שלום (השמטת הוהר בראשית רנו). ומחמת זה יכול לאהוב את השלום בכל מקום הן בטיבו וכו', ויכול להיות שלום בין ישראל, ולאהב זה את זה: (שם סימן לג)

השלום - לפי 'הדעת'

גם לפי הגדלת הדעת, כן נתרבה השלום. כי שלום תלוי בדעת, כמו שכתוב (ישעיה י"א): 'וגר זאב עם כבש וכו' כי מלאה הארץ דעה'. שיהיה שלום נפלא בעולם, שיוכלו לגור ביחד שני הפכים, מחמת גדל הדעת שיהיה אז. כי על ידי הדעת נגדל השלום, כי נתבטל הכנס והאכזריות על ידי הדעת. כי כנס ואכזריות הוא ממעדר הדעת, כמו שכתוב (קהלת ז'): 'כנס בחיך כסילים נוח'. וכל מה שמתרבה הדעת, מתרבה הרחמנות והשלום. ועל כן הפרנסה בנקל, בבחינת (תהלים קמ"ז): 'השם גבולך שלום, חלב חטים ישיבך' (שם סימן נו)

על ידי שלום - מתבטל האפיקורסות

וגם על ידי השלום שיש בין ישראל, בין אחד לחברו, גם על ידי זה נתבטל האפיקורסות, כמבואר במקום אחר (לעיל בסימן כ"ז). וזה שאמרו רבותינו, וזכרנו לברכה (בראשית רבה פרשה ל"ח): 'חבור עצבים אפרים הנה לו' (הושע ד), 'שכשי שלום בין ישראל, אפלו עובדין עבודה זרה מוחלין להם'. אבל 'חלק לבם, עתה יאשמו' (שם י'). כי על ידי המחלקת באין כפירות כנ"ל, וכל אחד אותה בדעתו, מאחר שאינם באים ומתועדים יחד, לדבר אחד עם חברו להפכו לדעתו. ואפלו יבואו יחד ודברו זה עם זה, לא ישוב מדעתו, מחמת הנחון של המחלוקת. אבל כשיש שלום, אפלו עובדין עבודה זרה מוחלין להם. כי על ידי השלום, בודאי יתבטל העבודה זרה והאפיקורסות שיש לכל אחד מהם, על ידי שיתברו זה עם זה, וישבו זה את זה מדעותיו הרעות והכפירות. ובודאי יבואו לאמונה שלמה וישרה על ידי השלום (שם סימן סב)

פרק ד - אמת ושקר

במאמרים הקודמים נתבאר שאצל הילד, שכה השכל שלו עדיין לא התפתח כראוי, כח הדמיון שווה לכה השכל המציאותי ולעיתים אף גובר עליו.

ערבוב בין הדמיון למציאות

זו הסיבה שלעיתים כאשר אנו שואלים את הילד מה היה, כשאנו מעניינים אודות מעשה מסוים שהתרחש לנגד עיניו, בפרט אם היה מעורב בו - כגון מריבה או ויכוח, אנו שומעים ממנו תיאוריה המערבת בין המציאות האמיתית לדמיונית, ועלינו לדעת כי אין ערבוב זה בא מתוך רצון לשקר אלא מתוך ערבוב בין הדמיון השולט על מוחו ביד רמה, ומושפע בחזקה מרצונותיו של הילד, לבין המציאות אותה ראה.

[זאת גם הסיבה שלא זו בלבד שילד אינו כשר לעדות מהתורה, אלא גם כאשר הוא נאמן לעדות מדרבנו, אין זה אלא בפרטים כלליים, כגון להעיד מה היה כתב ידו של אביו או רבו או אחיו, או להעיד על מעמד נישואיה של אשה ועל כהונתו של אדם שהתנהג בפרסום ככהן, אבל אינו נאמן להעיד על פרטים שניתן לטעות בהם (ראה במשנה כתובות כח,א)].

דמיונו של הילד לעיתים חזק כל כך, שבעיניו נראה הדבר כמציאות ממשית, ולא תמיד כאשר הילד אינו מדייק בפרטים הרי זה משום שהוא משקר, אלא לעיתים רבות הוא משוכנע באמת כי המעשה היה כפי שהיה, יחד עם השינויים שעלו בדמיונו מסיבות שונות. על כן לא כדאי לומר לילד "שקרן אתה", ואפילו לא להתייחס אליו במחשבה כילד שקרן, מלבד סיבות רבות אחרות אותם נבאר במאמרים הבאים, (שבכינוי שונתנים לילד גורמים לו להיות כך בפועל).

מדבר שקר תרחק

יחד עם זאת, ברור שעלינו לחנך את הילד להבחין בין מציאות לדמיון, ולחזק את כח השכל שלו על פני כח הדמיון, ובכך לזרז את שלבי ההתבגרות, וכמו שכתוב ב'אמרי פנחס' כי רבי פנחס מקאריין "היה רגיל תמיד להוכיח את העולם שלא ידברו שקר, אפילו קטני קטנים היה מזהירן שלא יאמרו שקר והיה מסביר להם הדבר לפי דעתם".

וזאת משום שאמת ושקר, הם לא רק עניין של תקשורת אלא עניין מהותי. וכמובאר בדברי רבינו מוהר"ן מברסלב (ליקוטי מוהר"ן סימן ט'):

כי עיקר אור המאיר הוא הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (תהלים כ"ו): 'ה' אורי וישועי', ועל ידי שקר הוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (שמות כ): 'לא תשא את שם ה' לשוא', כי על ידי שהוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, כי "דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו" (תהלים ק"א). אבל על ידי אמת, הקדוש ברוך הוא שוכן עמו, כמו שכתוב (תהלים קמ"ה): 'קרוב ה' לכל קוראיו לכל' וכי';

כלומר, חומרנו של השקר, הוא לא רק בעצם טילוף האמת, אלא גורם להבדלה ופירוד בין האדם לבין קונו, שהוא אמת וחותמו אמת. בעצם, כל הכוחות שיש בעולם שמבדילים ומפרידים בין אדם לבל ידע את קונו - יש להם הגדרה משותפת שנקראת 'שקר'. והם אלו שמבלבלים את האדם בעבודתו, ומסתירים

ממנו את אורו של הקדוש ברוך הוא. אך כאשר האדם מרגיל את עצמו להיות דבק במידת האמת, אין לכוחות אלו שליטה עליו.

כמובא בתנא דבי אליהו (זוטא, פ"ג) על הפסוק אולת אדם תסלק דרכו: עושה אדם עצמו לדבר אמת מוסרין לו מלאך שמתנהג עמו בדרך צדיקים ומדבר אמת. ואם עושה אדם עצמו רשע לכחש ולשקר מוסרים לו מלאך שמתנהג עמו בדרך רשעים ומכחש ומשקר (וראה באמרי פנחס שער ו, דרכי עבודת הש"ת נו, עח).

למדו לשונם דבר שקר

וכן מסופר (יבמות ט, א) על רב שהיתה אשתו מצערת אותו הרבה, כאשר היה מבקש שתעשה עבורו לסעודה עדשים היתה עושה לו סוג של קטניות אחר, וכאשר היה מבקש שתעשה לו מין ממיני הקטניות היתה עושה עבורו עדשים.

מה עשה חייה בנו של רב? כאשר אביו היה מבקש משהו מאמו ושלה אותו בשליחות זו, היה אומר לאמו בדיוק ההיפך ממה שאביו ביקש, וכך היתה ממלאת את מבוקשו של אביו, אמר רב לבנו ברוך ה' אמך השתפרה ועושה לי בקשתי כפי שביקשתי. השיב לו חייה בנו: אני הופך את דברך כדי שתעשה את רצוני, השיב רב: אכן הוא כמאמר העולם שהבן מחכים את אביו, כי היה לי לעשות כן, אבל אתה לא תעשה כן, מאחר ושקר הוא לך שנאמר למדו לשונם דבר שקר.

רואים אנו שלמרות שרב היה מותר לו לעשות כן ולומר היפך רצונו כדי שתמלא מבוקשו, אבל לא רצה שבנו ינהג כך כי לא רצה שיתרגל במידת השקר והגם שלרב היה מותר לשנות מפני דרכי שלום או טעם אחר אבל לא רצה לחנך את בנו חייה לנהוג בדרכי השקר.

היגיון למדת האמת

השלי"ה (שער האותיות אות ד' דרך ארץ) היה מאוד מזהיר לחנך הילדים במידת האמת שהיא מידתו של יעקב אבינו תתן אמת ליעקב מפני שאם ילד עשה מעשה שלא יעשה והוא מודה יש סיכוי שישפר את מעשיו לא כן כאשר הוא משקר לעולם לא יטיב דרכיו ולכן אמר שכאשר ילד עשה דבר של איסור או מנהג רע ומודה יש לתת לו עונש במידה ובגבול, אך כאשר נתפס הילד על שקר, בכך צריך להענישו במידה מרובה, כי אם ימשיך בדרך זאת לעולם לא יעלה על דרך המלך להטיב את דרכיו.

ובגמרא מבוואר כי תחילת חינוכו של התינוק שלא לשקר, הוא בהתנהגותם של ההורים עצמם, כמו שאמרו בסוכה (מו, ב) אמר רב זירא לא לימא איניש ליעובא דיהבנא לך מידי ולא יחב ליה (-לא יאמר לאדם לילד, אתן לך כך וכך - ואינו מביא לו לבסוף). משום שיבא ללמדו לשקר שנאמר למדו לשונם דבר שקר. ומדה טובה מרובה, שאם רואה את הוריו מקפידים לעמוד בדבורם, הוא מתחנך גם כן לדבר ולהנהיג כן.

סדרת המאמרים על 'יסודות ההיגיון' נכתבה על ידי הרב יהודה וינגרטן ראש מכון 'סוד החסידות', ועורך הספרים 'חסידות מפורשת'. לקבלת סדרת המאמרים: יסודות החינוך, תורת הנפש, פרשת השבוע ועוד - על פי תורת החסידות - ניתן לפנות למייל:

H3268992@gmail.com

סיפורו של אברך בן תורה, על נסיעה פלאית לראש השנה, רצופה נסים ונפלאות

הסיפור דלהלן, מכיל בתוכו מסר כפול. מחד הוא מגלה השגחה גלויה ונפלאה, ונסים של ממש. ומאידך הוא מגלה כיצד גם ברגעים של הקושי וההסתרה, מסתתרת ההשגחה העליונה, ובסופו של דבר מתברר שהכל היה לטובה. וכמו שידוע מרביה"ק, שבזמן שיהודי רוצה לקרב את עצמו להשי"ת, מן השמים מזמינים לו נסיונות כדי להגביר את החשק ע"ז.

והמסר העיקרי של הסיפור, הוא מה כוחו של רצון אמת. שבכוחו לשבר כל מה שנראה בעינינו למניעה, ולהסתרה, ולמצוא את השי"ת בכל מצב, ובסופו של דבר, העקשן יצליח להגיע למה שצריך להגיע בס"ד. כי לית רעותא טבא דאתאביד.

גדלתי בבית ליטאי למשפחה חשובה ומכובדת, ולמדתי בישיבה ליטאית חשובה בדרום. היו לי כמה פעמים מחשבות לנסוע לאומן לראש השנה, מחמת הדברים הגדולים שקראתי ושמעתי על זה, אבל תמיד חשבתי שזה לא הגיוני, גם מצד מומון, וגם מצד ההורים והמשפחה והחברים, ואולי ג"כ זיק לשדוכים וכו' וכו'. והנה באחד השנים בחודש אלול, התעורר אצלי רצון חזק מאד שאני מוכרח לנסוע ויהי מה, ובוודאי שאני לא יפסיד כלום מזה, כי לא מפסידים מדבר טוב שעושים. מה גם שכבר הייתי בגיל 21, ורציתי מאד למצוא שידוך, ונתעוררתי מאד ממה שראיתי שמוהר"ן אמר 'אצלי נמצאים כל האבדות, ונוכרתי מאמר חז"ל 'דרכו של איש לחזר אחר אבדתו', וא"כ קיוויתי שבזכות זה אמצא את השדוך שלי השנה, וזה נתן לי עוד דחיפה להיות עקשן גדול, ולנסות בכל הכוח.

התחלתי להתפלל על זה. והנה באמצע חודש אלול פניתי לאחד ממכריי, ושאלתי אותו אם הוא מכיר מישהו שיכול לעזור לי בעניין זה, והוא השיב לי, שהוא מכיר יהודי באותה עיר - שאף הוא היה ליטאי והתקרב לברסלב - והוא עוזר רבות לאנשים בעניין זה. זה היה ביום חמישי ט"ז באלול, פניתי לאותו יהודי [ש לצורך הסיפור נקרא לו ר' יחזקאל], וספרתי לו שאני רוצה מאד לנסוע. הוא שאל אותי: 'האם יש לך דרכון?' עניתי: 'לא'. 'האם יש לך בסיס של סכום מינימלי?' עניתי גם כן: 'לא'. אמר לי ר' יחזקאל: 'בא תתחיל לעשות משהו, ואחר כך ננסה לעזור. דבר ראשון תעשה דרכון ותנסה לגייס קצת כספים ואח"כ נראה מה נוכל לעשות בשבילך'. הוא הוסיף: 'אני נמצא כאן עד יום שני בלילה אור לכו"ח אלול, אחר כך אני כבר נוסע, לכן תשתדל לבא אלי לפני כן'. והוא סיים: 'אבל דע לך, שהעיקר הוא הרצון! ואם תרצה באמת - בוודאי תגיעו!!!'

קבלתי את דבריו, והתחזקתי מאד בעניין הרצון. ואז התחילה ללוות אותי השגחה פרטית מופלאה על כל צעד ושעל, עד הרגע

האחרון. כשבכל פעם נראה מחדש שאין סיכוי לצעד הבא, ו'פתאום' זה מסתדר.

***

חיכיתי שיהיה לי את האפשרות לגשת למשרד הפנים. מחר יום שישי, אח"כ שבת, וזה לא שייך. ביום ראשון י"ט אלול רציתי ללכת אבל היה אונס שלא יכולתי, ולמעשה, רק ביום שני כ' אלול יצאתי מהישיבה שנמצאת באחת מערי הדרום, לכיוון באר שבע הסמוכה, כדי להשיג דרכון לצורך נסיעה. לא היה לי מושג איפה נמצא 'משרד הפנים' בבאר שבע, מימי לא הייתי שם, אבל התחזקתי בביתחון בהשי"ת ויצאתי לדרך.

בהשגחה פרטית, עצר לידי טרמפ, כשהוא מודיע שהוא נוסע לבאר שבע על יד משרד הפנים... עליתי עליו והגעתי בס"ד ישר למחוז חפצי, בלא צורך לחפש את המקום.

נגשתי להזמין את הדרכון, שואל אותי הפקיד: 'היכן לשלוח את הדרכון? לא יכולתי כמובן לתת את הכתובת של ההורים, אז נתתי כתובת של אברך ממכריי שגר בבני ברק. ואז אמר לי הפקיד: 'תוך עשרה ימים זה יגיע. עמדת נדהם, הרי היום כ' אלול, ועוד עשרה ימים כבר ראש השנה. אמרתי לו: אני חייב את זה יותר מוקדם. ובקשתי שלפחות יצייץ על הטופס שזה דחוף.

חזרתי לישיבה מתוך תקווה שהעניינים יסתדרו בס"ד, ובניתיים התחלתי לגייס כספים כמה שיכולתי, תוך כדי שאני ממשיך להתפלל כל הזמן שאני יזכה להיות בר"ה באומן. הימים עוברים, ובכל יום אני מתקשר לבני ברק לשאול אם כבר הגיע הדרכון, והתשובה היא שלילית.

עבר שבוע, הגיע יום שני כ"ז אלול, ידעתי שאם אני רוצה להיעזר בר' יחזקאל זו ההזדמנות האחרונה. לא התייאשתי והזקקתי את עצמי שהישועה יכולה להיות כהרף עין. הגיע הערב, והדרכון טרם הגיע. ר' יחזקאל יצא לדרכו, ואני נשארתי לבד...

***

באותו לילה, אור ליום ג' כ"ח אלול, יצאתי ליער הסמוך, ובקשתי הרבה מהשי"ת שיוכה אותי להיות ר"ה באומן, ויפתחו לי כל המניעות העומדים בדרכי, כי אין מעצור לה' להושיע בכל מצב. בבוקר התחזקתי שאני יוצא לדרך ויהי מה. הכנתי לעצמי מה שאני צריך ליו"ט, ויצאתי לכיוון בני ברק.

הגעתי לבני ברק בצהריים, ואז התבררתי שהדרכון הגיע. הגעתי לביתו של האברך לקחת את הדרכון בשמחה רבה, אך מתוך ידיעה שאיני יודע מה ההמשך. הסכום שהצלחתי לאסוף בעמל רב עמד על סך 300 \$ בלבד, סכום שאינו מספיק אפילו לחצי כרטיס, בפרט בשלב מאוחר כל כך. אך התחזקתי בלבי שהשי"ת יעזור.

חברי הגיש לי את הדרכון, ושאל: יש לך כסף

של 200 ש"ח (בהכנסת האורחים המרכזית), ונשארו בידי 200 ש"ח, סכום שלכל הדעות אין בו די עבור מיטה, ולו הפשוטה ביותר. וכבר חשבת שאשאר בלא מקום לינה.

אך מן השמים רצו אחרת, חסדי ה' כי לא תמנו, ומאת ה' המסבב כל הסיבות היתה זאת, שבקשתי שיחת טלפון מאברך אחד שמצאתי ברחוב, כדי לאחל שנה טובה להורים שלי, (את המספר הזר שהופיע על הצג, הסברתי בכך שהפלאפון שייך לחבר שבא מחו"ל...), לאחר שהתקשרתי, התעניין בי אותו אברך (מיוזמתו) אם אני מסודר עם אוכל ולינה, ועניתי שאין לי עדיין מקום לינה, אומר לי אותו יהודי, השווער שלי בא לכאן עם כל המשפחה, ושכרו הרבה מטות, אולי נשארה מטה פנויה, ואכן לאחר בירור הוא מצא שיש מיטה אחת פנויה אצל השווער, שהייתה מיותרת, ולא הייתי לשלם עליה כלל...

בזה לא תם העניין. כשחזרתי לארץ ישראל. קרא לי ר' יחזקאל, ואמר לי שנודע לו שהייתי באומן. והוא רוצה לעזור לי בזה. ולכן ביקש שאבא אליו במשך השנה והוא יעזור ככל יכולתו. באתי אליו כמה פעמים, ובכל פעם הוא עזר לי עוד מעט, עד שכיסה עבורי את רוב הסכום.

ולא זו בלבד. במשך השנה זכיתי בסיעתא דשמיא למצוא את זיווגי. קבלתי שידוך מצוין, מבית מיוחד מאד, משפחה ליטאית שקשורים אף הם לברסלב, וב"ה זכיתי להקים בית נאמן בישראל.

לכרטיס? עניתי לו את האמת שיש לי בעיה גדולה בנושא. לתדהמתי הוא אומר לי: שמע, יש ברשותי כעת סך \$800 שאין לי צורך בהם לתקופה הקרובה, קח אותם בהלוואה, ותחזיר אותם בעוד כמה חודשים. הוא אפילו לא ביקש ערבות, רק שטר בכתב יד. והנה כבר הכסף בידי.

השלב הבא הוא להשיג כרטיס. בירור קצר מעלה שהטיסות מלאות עד אפס מקום. התקשרתי ל"דרך צדיקים" והפקיד אומר לי: ה' אוהב אותך, ברגע זה התפנה כרטיס להיום בלילה [ליל רביעי כט אלול]. המחיר של הכרטיס היה גבוה במיוחד, אבל לא חשבת פעמיים, ותפסתי אותה בשתי ידיים בשמחה עצומה, שהנה סוף סוף הרצון שלי הולך להתגשם, ואני הולך להיות באומן בראש השנה.

***

המטוס אכן המריא בשעה 10:40 בליל זכור ברית, נחתנו בקייב בשעה 1:30 בלילה, התארגנו על האוטובוסים, ועד שהגענו לאומן היה 6:00 בבוקר. לאחר מעשה התברר לי שהייתה כאן עוד השגחה פרטית. שמעתי בצער שהטיסה שהייתה אמורה לצאת אחרי הטיסה שלי, לא יצאה לבסוף, וכל אלו שנרשמו אליה נשארו בארץ. אילו הייתי נרשם לשם - מה שלא היה רחוק בכלל - הייתי אף אני אחד מהם...

לאחר התפילה בבוקר, ניסיתי לברר על מקום לינה ואוכל עבור החג. הסכום שנשאר בידי עמד על סך 400 ש"ח. השגתי אוכל לחג בסכום

בשורה משמחת

מידי שבוע יו"ל גיליון ייחודי מבית היוצר 'כיסופים' תוכן שבועי איכותי

להרחבת הדעת ולהתרוממות הנפש
ממימי הנהר המטהר מכל הכתמים

ומתורתם הצדיקים יחידי הדורות

***

גליון

קרוב השם

הרחבת הדעת והתעלות רוחנית

● עפ"י תורת הצדיקים ●

שיעורי בית המדרש 'קרוב השם'
שנמסרו מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א

ניתן להשיג בפ"ל: 054-853-7200

או במייל: k6646201@gmail.com

סיפורי מעשיות

פרק כה

קיצור הדברים:

התם היה סנדלר, ולא היה יודע טוב המלאכה, והוא היה משמח את עצמו על כל נעל שהיה יוצא תחת ידיו, אך אשתו היתה שואלת אותו, שאם אכן הנעל טובה, למה הוא לוקח כל כך מעט ממוון על הנעל?

השיב לה: מה לי בזה? זה מעשה שלו, וזה מעשה שלי! ועוד: למה לנו לדבר מאחרים? הלא נתחיל לחשוב כמה וכמה אני מרויח במנעל זה מיד ליד. העור הוא בכך, הזפת והחוטמים וכו' בכך, ושאר דברים כיוצא בזה בכך, לאפקיס בכך; ועתה אני מרויח מיד ליד עשרה גדולים, ומה אכפת לי רוח כזה מיד ליד?! והיה רק מלא שמחה וחזקה תמיד.

מה לי לחשוב מאחרים?!

התם הרוב תמימותו, הבין את יסוד החיים, שכל תכלית העבודה והמלאכה הוא לאו דווקא לבוא לריבוי ממוון, אלא לבוא לשמחה וחזקה, ואם כן כשהמטרה לבוא לשמחה, מה לו לחשוב מאחרים. הוא חושב לעצמו בפשטות בשכל ישר, הרי מתחילה לא היה לי כלום, והנה השקעתי כך וכך, ולבסוף עוד יצא לי קצת רוח נקי - והוא מחשבה פשוטה כל כך שיכולה להביא סיפוק ושמחה לאדם.

אלא שהאדם [שבדרך כלל נוטה להיות כמו ה'חכם'] אינו מוכן לשמוח בזה מחמת שהוא עסוק כל הזמן לחשוב ולחשב את ערכו האמיתי ביחס לאחרים, ואנו מחשב את המחשבה

ולכן אם אדם יחשוב במחשבה פשוטה וישרה, מחשבה תמימה כמו התם של המעשה, הרי שיכול לבוא לשמחה גדולה, כי רק יזכיר לעצמו באיזה חושך הוא נמצא, וכמה מעט השקיע, והנה זכה להרויח כך וכך.

אלא שהאדם [החכם] עסוק להחשיב את עצמו רק ביחס לאחרים, ולא ביחס להשם יתברך. אך התם הוציא ממשבותיו את המחשבה מאחרים, וכך ממילא בלי הרבה מאמץ היה מגיע לשמחה וחזקה תמיד.

ב' שלבים בהתחזקות שלא להסתכל על אחרים

נמצא שהתם אמר לאשתו שני דברים, דבר ראשון אמר לה, זה מעשה שלי וזה מעשה שלו, כלומר אפילו שאיני מרויח כלום, זה המעשה שלי וזה מה שנגזר עלי, ואני שמח עם מה שיש לי. שנית, למה לדבר מאחרים, כלומר למה לחשב את הצלחתי לפי הצלחת אחרים, ולכן אם לא נסתכל על אחרים, נוכל גם לראות ולשים לב כמה כן הרווחנו.

וזהו עצה טובה, כי מתחילה קשה לאדם לעשות את החשבון ולשמוח שהוא הרויח, לכן יש לו בתחילה לומר: זה מעשה שלי וזה מעשה שלו, כלומר כל אחד יש לו ענין אחר בחיים, ומה לי בזה שההוא יותר מוצלח. ומתוך זה שמוותר על הצלחתו, אז יכול להתחיל לחשוב ולראות כמה כן הוא הרויח, לעומת החושך שהיה שקוע בו.

הפשוטה של ההצלחה מול עצמו, מה היה לפני כן ומה נעשה עכשו, ולכן הוא לעולם לא שמח, כי תמיד רואה שהיה יכול להרויח יותר.

הוא לא מוכן להודות על האמת המציאותית היכן הוא עמד לפני כן, ולהיכן התקדם, הוא חי בהכחשה מתוך גאווה, וכל הזמן מבכה את הדרגה אשר משם היה רוצה להתחיל מההתחלה.

כפי ריבוי החושך כך מאירה כל נקודה

ואם הדבר נכון כלפי כל דבר בעולם, על אחת כמה וכמה הדבר נכון כלפי עבודת ה', שהרי העולם הזה - בפרט בדורות האחרונים הוא מציאות מוחלטת של חושך - מציאות של שמד, כי כיום אין צריכים ללמוד ספרי חקירות בעניני אמונה בשביל ליפול לשמד, שהרי מציאות החיים מצד עצמם [כאשר אדם אינו עוסק לעורר את האמונה בתוך החיים] הם חקירה אחת גדולה על מציאות ה', וכמו שר' אברהם בן ר' נחמן ז"ל אמר שיום שאדם אינו מתבודד בו, נחשב אותו יום ליום שבו הוא למד ספרי חקירות בעל פה - כי החיים בעצמם הם חקירה אחת גדולה והסתרה על השם יתברך.

ודווקא משום כך, כל מצוה, כל מעשה טוב, כל משנה ודף גמרא, כל דיבור אחד של תורה, ודיבור אחד של תפילה, דיבור של אמונה, ואפילו כל נקודה של רצון שמתעורר בליבו של אדם להתקרב לה', היא יקרה עד מאוד מאוד למעלה.

דווקא בגלל ריבוי החושך, כל נקודה קטנה מאירה עד מאוד, שהרי הרבה מן האור דוחה הרבה מן החושך, ואדרבא כפי ריבוי החושך, כך כל נקודת אור יכולה להאיר יותר.

על הפרק

קווים לדמותי

לכל אחת מאתנו יש (או היה לפני שהזדקנו) מין חלום כזה, שיום אחד, איש אחד, מאוד חכם, מאוד מנוסה ומאוד מקצועי, 'סביר' לי סוף סוף 'מה הנקודה', שמישהו יבצע את הגרעין שלי, שמישהו יעלה על הפואנטה. מה אני. למה אני. מאיפה זה התחיל. מה הפתרון, מה השיטה, מה עושים - ודי.

ובכן, למרות שהמשאלה הפנימית הזאת מאוד מובנת, היא לא עומדת לקרות. לא עד שמישהו מגיע. החלום העקשן הזה לא עומד להתגשם. גם אם יבוא מישהו חכם ויגיד משהו עמוק ומרגש ומאוד אישי ומאוד נוגע, זה יהיה גילוי ענק לשעתו, אבל אחרי זמן - ידהה, ייטשטש וייעלם. הוא יאיר את הרדיוס הקרוב, אבל עם התקדמות השעון והלוח הוא יהפוך לפחות מזין וללא שמיש, ושוב נמצא את עצמנו מחכות למישהו שיבוא, שיגלה, שיעזור, שיגיד, שיפתור... ודי.

אבל אין 'ודי'. עד היום האחרון של חיינו אין 'ודי'. הדרך נבראת מהפסיעות שלנו, מהצעדים המדודים שאנחנו עושים, יום ועוד יום, חודש ועוד חודש, תשע"ח ותשע"ט ותש"ס...!

את הדרך שלי איש מעולם עוד לא עשה, רק אני עושה אותה. את הסיפור שלי איש מעולם עוד לא ידע ולא סיפר. אף אחד לא כתב את התיאוריה של החיים שלי. אחרי שתהיה דוגמה כמוני בעולם, אפשר יהיה לכתוב קווים לדמותה. קודם לא.

להאט בשביל להתקדם

פעמים רבות אני באה לשעה של התפילה הפרטית ואני שומעת שקט. אני מנסה להגביר ווליום ואני שומעת שקט. אני מגבירה עוד יותר את הווליום, ואני שומעת שקט בקול רם יותר. ואז אני אומרת: ריבוננו של עולם, מה יש שם, מעבר לשקט, מאחורי הכלום?

ואז אני מתחילה להילחץ ולהתאמץ, וזה, כמובן, רק מרחיק אותי מחיבור אמיתי.

יש אזורים כאלה, שהבהילות להתקדם בהם מסיגה אותנו אחורה, ודווקא ההרפיה והוויתור פותחים בהם את כל השערים. במגע שלנו עם הנפש מפועלים החוקים האלה. ככל שמתאמצים ומפעילים כוח - מגיעים לשום מקום. כשמסכימים לוותר ולהיכנע לקצב של השם, נפתח סיכוי ענק להתקדם.

אמנם לפעמים השם עושה נס ופותח שער פנימי, ואז, בכמה דקות של גילוי אמת, החיים יכולים להשתנות לגמרי. אבל בין גילוי לגילוי יכול להיות מרחק וזמן, ועיקר העבודה שלי במקומות האלה היא להרפות. לדעת שבין כך ובין כך אנחנו מתקדמים. מניח וביה ההבנה שלנו מעמיקה והרגישות שלנו מתחדדת. **השם לעולם לא עוזב אותנו.** לפעמים אני היא זו שהולכת, ולפעמים מסייעים אותי מן השמיים.

מי שהייתי באלול שעבר היא אחרת לגמרי מזאת שבאה לאלול של היום. אנחנו אף פעם לא נשארות באותה נקודה. כל יום עוברים עלינו אלף דברים אחרים לגמרי. לא רק שאני לא באותו מקום כמו אתמול, אני בכלל לא זוכרת מה היה אתמול.. אבל מיום ליום אני משתנה ומתקדמת. מנסה, נאבקת, שוכחת, נזכרת - וגדלה.

לא באותו מקום

רבי נחמן מברסלב זצ"ל מסביר לנו שבתוך המציאות המתחלפת ללא הרף, ישנם שני סוגים של תשובה. "תשובה של ימות החול" ו"תשובה של שבת".

אלול של התקדמות

תשובה, בפשטות, היא רצון לשינוי. רצון לרוחק מן הקלקול ולשוב אל התיקון. לנו נדמה שיש רק סוג אחד של תשובה: תשובה שלמה. רצית להפסיק לכעוס, השתדלת, התפללת, התאמצת - והגעת. את כבר כמעט לא כועסת, המצב השתנה לבלי הכר, מצאת שיטה שהרגה לך את העצבנות ועזרה לך עם הסבלנות, וכעת את כבר לא מי שהיית. מוזל טוב!

אבל אם רצית להפסיק לכעוס וניסית ולא הצלחת, ושוב ניסית וכן כעסת, ואז התאפקת פעם אחת ופעם נוספת נפלת, ושוב, ושוב, ניסיונות מהוססים והרבה פספוסים.. זה לא נקרא בעינינו תשובה, נכון? זה הפרק היותר מביך ומביש בחיינו האישיים.. לעולם לא הייתי מכניסה את הפרק המקרטע הזה לקורות החיים הרשמיים שלי ומציגה אותו בסיפוק לפני הקדוש ברוך הוא בראש השנה, נכון? מסבירים לנו הצדיקים, שהפרשנות הזאת מוטעית. שהפרקים המביכים - והם מביכים מפני שהם מנסים ולא מצליחים - גם הם פרקי תשובה אהובה מאוד מאוד. הם לא 'עוד לא', 'אולי פעם', או 'בהמשך'. הם 'כבר!' הם כעת! הם תשובה!

התשובה השלימה שתארונו למעלה היא "תשובה של שבת", אבל יש גם 'תשובה של יום חול'. תשובה של להט החרב המתהפכת, תשובה שמנסה ומשתדלת ונכשלת, קמה ונופלת, יורדת ועולה.. תשובה בתנועה, לא תשובה בעמידה. אבל בכל זאת - תשובה!! אל תורקי את הפיסה המבישה אך הקדושה הזאת לפח, חלילה. קחי אותה איתך לראש השנה. תראי לקב"ה את כל ההתחלות, את כל ההשתדלות, את כל הניסיונות שמעידים על עומק הרצונות. כי האדם, בסופו של דבר, הוא הרצון הכי עמוק שלו, השאיפה הכי פנימית.

אותה הבת

יש לי חברה שבאחד הימים ניגשה אליה הבת שלה, 'אותה הבת', מה שנקרא, זו שמשדלתל תמיד לבדוק את הגבולות מבפנים ומבחוץ. ושאלה אותה שאלה כביכול אגבית 'מה את אומרת' על איזה עניין בכלל לא אנכי...

היא נבהלה מאד מהשאלה. אבל השם עזר והיא כבר עברה לא מעט סיבובים עם הילדה הזאת וזכתה לעשות הרבה עבודה עם עצמה. היא ידעה שהילדה הזאת עושה ניסיונות וסיבובים ולולינות ועניינים, וכל פעם שהיא, כלומר חברתי, האמא, באה להשם היסטורית ומפחדת ונשירות ונושרים וקרחות והצילו... אחרי שהיא בוכה ופחדת ונבהלת עד מאוד, השם תמיד אומר לה בלי לחץ: "תחזיקי אותה קרוב אלייך. תהיו חברות. התשובה לכל ההיסטוריה שלך היא - תהיו קרובות. תהיו קרובות ואז תראי שהכול בסדר, היא בסדר, הכל שטויות, היא לא מבהילה בכלל, ואם את תראי את זה גם היא תבין את זה, והיא לא תיבהל מעצמה, כי אם אמא אומרת שהיא בסדר, סימן שהיא בסדר". מין דיבור שקשה לתמלל אותו עד הסוף אבל נובט כל פעם מבפנים ומחזיר את הכלים מחדש למקום.

אז היא אמרה לה משהו 'רגועי' כזה, כמו: 'אני עסוקה כעת, נדבר על זה בערב אם תרצי'. ולקחה את עצמה לחדר, נסגרה עם הבעתה שאחזה בה והתפרקה אצל הקדוש ברוך הוא, שהוא כידוע המקום. המקום של כל הבהלות, המקום של כל הבעתות, המקום של כל ההתעוררות, המקום של כל המצוקות. השם יתברך. המקום. היא נכנסה לחדר והתפרקה אצלו.

היא אמרה את כל הפחדים. ותדעו לכן שעל פחדים צריך להלשין. צריך להוציא אותם מהחושך. הם חיים בחושך כמו עכברושים במאורות וצריך להאיר עליהם בנס. דווקא להגיד אותם; אני מפחדת מתאונת דרכים/ אני מפחדת מנכות/ אני מפחדת ממוות/ אני מפחדת מסבל/ אני מפחדת מצרות מטרופות, מדברים מטורפים שקורים פתאום ובלעיים אותך..

הזמן של דיבור עם השם הוא ממש זמן של תרגול, כל פעם שחולפת חרדה, לא לתת לה לעבור מהר ולעצום את העיניים כדי לא לראות, אלא אדרבא, לקרוא לה, בואי הנה, בואי! ראיתי אותך, עכברושה. אל תלכי, אני בדיוק פה עם השם עכשיו, אז זה ממש זמן טוב שתראי את עצמך. נו, תראי אותך. עם השיניים. עם הזנב... לדבר זה נוסחת קסם. מהרגע שהעונו להגיד, הכוח של הפחד פוחת משמעותית.

ובכן ישבה חברתי המבועתת וחרדה ודאגה ונלחצה והתעלפה מרוב בהלה מהילדה הזאת שרוצה מה שהיא רוצה. היא בכתה עד הקצה, והרימה ידיים מול הכבי רגוע. שחררה את הכול, ואחרי איזה זמן הרגישה שזהו, היא אמרה כבר הכל, מעכשיו השם יטפל. היא יצאה מהחדר תשושה וחזרה לחיים, היא ענתה לו בצורה זורמת וחכמה, והכל עבר כלא היה.

נושר בקלות

מי לימד אותה את זה? איפה לומדים כזה דבר? יש מחנכים שבאים במגע עם בני נוער ונותנים הנחיות כאלה של 'אל תאבקו' וכדומה. כן, חשוב ונכון לקבל הדרכה ולשמוע. אבל הרבה יותר מלשמוע זה למצוא את הישועה מבפנים.

זה צמח מתוכה, ולימד אותה כל כך הרבה על העניין של חינוך בכלל ועל הבת המלחיצה הזאת בפרט. שהיא בכלל לא מלחיצה בעצם, אלא ילדה מתוקה של אימא שפשוט עוברים לה כל מיני קשקושים במוח וזו היא בודקת אצל אימא שלה, 'אימא, מה זה אומר עליי?' ואם אימא שלה אומרת לה: 'כלום', היא נרגעת, אה, נכון, זה בעצם כלום.

אבל אם אמא היתה נבהלת, צועקת, קופצת, מזדעזעת, מה היה קורה? הכי נורא. הכי שובר לב. כל העולם של הילדה היה מזדעזע ומתערער. עננים כהים של ילדה בעייתית היו ממלאים את שמי המשפחה, והילדה היתה מאמינה בהם מאוד.

זו למעשה השאלה הגדולה ששואלים כל הבוגרים המאתגרים את ההורים הרועדים. תראה, אבא, אני לא קם בבוקר, מה זה אומר? אני לא בסדר? אני דפוק? אני חילוני? - מה? לא, זה כלום. הכול בסדר. זה נורמאלי. - אה, זה הכול? מה, לא נבהלתם ממני? - לא, זה לא מפחיד, זה נורמאלי לגמרי. - אה, תודה אבא, הרגעת אתי.

זה כל כך עמוק. הלוואי שלא היינו נבהלות משום דבר. זה מה שיהיה כשמישיח יבוא. ועד אז, הלוואי שנוכה כל פעם שאנחנו נבהלות לבוא עם החרדה להשם.

אם את משחררת חרדה ובהלה ומטענים ואשמה, את קמה בבוקר שאחרי ואת פשוט מריחה את הדרך. משהו נדלק לך. מין נורה פנימית כזאת. קוראים לה - בינה.

אם היינו מסוגלים להתפרק כל פעם מחדש מהפחדים האלה ומתבהלות האלה אצל השם יתברך, ולהגיע למקום שצווק, מבודד, כי באמת אין כאן שום דבר אחר חוץ מאשר להתבדה, הכול היה נושר יותר בקלות. לא הילדים חס ושולם, אלא הקליפות של היצר הרע, כמובן.

באלול אנחנו אומרים סליחות.

עם ישראל בהמוניו, ובכל גווניו - מתעורר לפתע, ומתחיל להיאסף קבוצות קבוצות, בכל מיני מקומות ובכל מיני צורות ואופנים - לאמירת סליחות. אצל הספרדים זה מאד בולט - אין מי שלא אומר סליחות (לפחות פעם אחת), אם זה חרדי, דתי, מסורתי או חילוני, סליחות לא מפספסים ויהי מה.

איפה שרק הולכים - פוגשים אמירת סליחות. אם זה בכותל המערבי, אם זה במירון ו/או שאר קברי צדיקים, ואם זה בכל מיני אירועים כינוסים והזדמנויות. הכל מלא. קבוצות גדולות וקטנות, עומדים ואומרים סליחות. מי כעמך ישראל.

***

אבל זה מאד מוזר.

מה הכוונה 'אמירת' סליחות? סליחה הוא לא דבר 'אומרים' אלא דבר ש'מבקשים'. ובדרך כלל גם לא מספיק לבקש, אלא צריך לעבוד קשה כדי לפייס ולהשיג את הסליחה המבוקשת. סליחה שרק 'נאמרת' - לא רק שאינה משיגה את פעולתה, אלא אף מרגיזה עוד יותר.

ולא, לא אנחנו המצאנו את המושג 'אמירת' סליחות. אלא זה הלשון שמובא בספרים, ויתירה מזו, באחד הפיוטים הידועים (מלאכי רחמים) אנו מכנים את עצמנו 'אומרי סלח נא'...

השאלה היא לא רק על המילה 'אמירה'. אלא גם על כל הצורה שהיא נעשית. אומרים סליחות, וממשיכים את החיים כרגיל. בפרט בדוגמאות שהוזכרו לעיל, בהם באים קבוצות קבוצות של חילונים, לובשים כיפה לחצי שעה, 'אומרים סליחות', ומורידים את הכיפה...

***

יש בזה משהו עצום.

הרי אנחנו לא באמת רוצים להיות כאלו. עם ישראל ושום יהודי לא רוצה להיות חילוני וגם לא רוצה לעבור עבירות. רצוננו לעשות רצונך. אלא שיש 'שאר שבעישה' שמפיל את היחיד, ואת ה'שעבוד מלכויות' שמפילה את הכלל. ולכן אנחנו נראים כמו שנראים. כמו בבית חולים, זה לא נראה יפה, אבל את מי אפשר להאשים?

אז ברור שצריך טיפול רציני, שיחזיר אותנו למקום הטבעי והנכון, ולהנהיג קבועה בריאה ונכונה. ואת זה צריך לעשות כל השנה, לא לבד כמובן, אלא בעזרת הצדיקים רופאי הנפשות, שיש להם רחמנות אמתית ויודעים להדריך אותנו לאורך הדרך מהמחלה אל הבריאות.

אבל דבר ראשון - צריך בירור של הזהות, מי אנחנו באמת. שאנחנו באמת לא שייכים לכאן, ולא הפכנו את זה למשהו 'בריא' ו'מומלץ', אלא למשהו 'חולה' ו'מאולץ'. ואת זה עושים באמצעות אמירת סליחות.

אמירת סליחות פירושו אמירה ברורה: 'אני חולה' לא טוב לי כאן. האמירה הזאת לא הופכת אותנו לבריא, אבל לפחות מבהירה בצורה חד משמעית שאני רוצה להיות שייך למחלקת הבריאים ולא להתארח בבית חולים. מת' זה יקרה? לא יודע, ה' יעזור שבקרוב. אבל ההכרזה הזאת היא תחילת התהליך.

בעלי רוצה לנסוע לראש השנה לאומן.

אומר את האמת, קשה לי מאד לקבל את הרעיון: קודם כל, מה בכלל העניין של הנסיעה לאומן, ועוד בראש השנה? והאם בכלל זה בסדר לעזוב את ארץ ישראל בשביל זה?

וגם אם יש בזה עניין, וזה מותר, אבל מה פתאום לעזוב את הבית בחג, ולהשאיר אותי לבד עם הילדים. וגם מה עם הסביבה, מה אומר להורים, ומה אסביר לשכנות, זה נראה מאד מוזר ומאד חריג.

ובקיצור, כל העניין נראה לי ממש רחוק ומשונה, וקשה ליישום. אבל אני רואה שבעלי מאד מתלהב מהרעיון, ולא מוכן לוותר עליו. לכן, אשמח לשמוע קצת על הנושא, ולקבל מענה על השאלות שהזכרתי.

תשובה:

קבלתי את שאלותיך הסוערות, ואשתדל לסייע בעז"ה כמיטב יכולתי.

את כותבת 'קשה לי לקבל את הרעיון'. בודאי שקשה לך, איך לא. משהו כזה משונה, חדש, אחר, ולא מובן. אחרת מכל מה שינקת מבית הוריק ומחסימניר. את בוודאי מרגישה כאילו שומטים לך את כל הבסיס שאת עומדת עליו. וכשאדם רועד, הוא מתחיל לצעוק כל מיני דברים בערבוביה. ומכאן כל המטר המבוך של שאלותיך, שנובעות אכן מתוך השינוי והבלבול.

זה מזכיר לי את מה שכתבתי בגליון מס' 1, בו תארתי את קורות חיי והתקרבותי לברסלב בעקבות אחי (זצ"ל). וברשותך אצטט לך קטע ממנו:

"ואז החלו השאלות. כל יום שיש כאשר אחי היה חוזר הביתה לקחת בגדים לשבת - הייתה בידי רשימת שאלות כתובה: למה כך, ואיך כך, ואיך אחרת. מטבעי אני אוהבת לחקור דברים לעומקם, והשאלות היו מנוסחות היטב.

"זכורה לי תשובתו: 'אני נער צעיר, גדול ממך בשנה בלבד, ישנם שאלות שאין לי עדיין תשובה, ישנם כאלה שכן. אבל רשימת השאלות הארוכה מראה שאת עדיין בחוץ - כנסי פנימה, תתחילי לקיים את העצות, ואז אוכל לענות לך'.

"התחלתי לקיים את דבריו, ואז החלה תופעה מעניינת - השאלות נעלמו לי!... האמונה בעניינים האלו תפסה את ישותי, לא כי קבלתי תשובות, אלא כי זכיתי לקבל מאחי את מתנת חיי הגדולה ביותר - הארה בגדלות רבינו! הארה פנימית יותר מאשר שכלית" עד כאן הציטוט.

ואת ההארה הזאת אני אנסה עכשיו להעביר לך.

***

אם כן, בואי נחלק את השאלות:

א. מה העניין של הנסיעה לאומן? על זה אשתדל בעז"ה להרחיב, בעיקר בדרך של לב ואמונה.

ב. האם בכלל זה בסדר לעזוב את א"י בשביל זה? את זה נשאיר לעלון של הגברים, כי בעלך כנראה מתלבט בכך כמוך או אולי יותר, ואם יהיו לו תשובות לעצמו, לך בודאי זה יהיה בסדר.

ג. מדוע לעזוב את הבית בחג ולהשאיר אותי לבד עם הילדים? זוהי השאלה בה' הידיעה, וזהו לב הקושי, אפילו לאלו שרגילות בזה ומאמינות בכל לב בעניין.

ד. התמודדות עם הסביבה הורים שכנות וכו', זה קושי נוסף ומומש לא קל.

נחזור לשאלה הראשונה: מה העניין של הנסיעה הזאת? תופתעי לשמוע: אין לי תשובה בשבילך!

זאת אומרת: בדרך של שכל אין לזה תשובה. כי מוהר"ן בעצמו לא ביאר את העניין. הוא רק גילה את עצם הדבר, והזהיר על זה מאד שכולם יבואו אליו לראש השנה, וממילא הדבר היחיד שיש כאן הוא אמונה! אמונת חכמים, שהוא בוודאי ידע מה שהוא אמר, ומדובר בדבר גדול וחשוב מאד. אבל אם אין את הבסיס הזה של האמונה, אכן הקושי הוא גדול ביותר והשאלות יגיעו עד הרקיע.

בכדי לחזק את האמונה, אני יכולה להביא בפניך את הדיבורים שאמר מוהר"ן בגדולת העניין, אצטט כמה לדוגמא: "ראש השנה שלי הוא חדוש גדול, ואין זה ירושה מאבותי, השי"ת נתן לי זאת במתנה גמורה שאני יודע מהו ראש השנה"; "והזהיר לעשות כרוז שכל מי שסר את משמעתו ומקורב אליו יהיה על ר"ה אצלו לא יחסר איש"; "אמר בקול חזק מעומק הלב: מה אומר לכם, אין דבר גדול מזה, הינו מלהיות אצלי ברה"ה. והמשיך: ואם תשאלו אותי, הרי אצל צדיקים אחרים זה לא כך [זאת אומרת, שלא עושים מזה עניין כזה גדול, שיבואו אליהם לראש השנה] אז יהיה עוד קושיה [כלומר יש עליו כבר ממילא הרבה קושיה, תהיה עוד אחת...]

"ואמר, שבר"ה יכולים לקבל אצלו ישועה ותיקון, מה שהוא עצמו לא יכול לעשות אם יבואו אליו באמצע השנה". "ומי שזוכה להיות אצלי ברה"ה, ראוי לו לשמוח מאד מאד" [מבוסס על פסוק בנחמיה ח' "אכלו מעדנים ושתו ממתקים, כי חדות ד' היא מעוכם". ופסוק זה נאמר על ר"ה]. (כל זה מובא ב"חיי מוהר"ן", כדאי לעיין שם בכל הנושא).

ובקיצור: מוהר"ן מתחנן לכל נפש יהודי, תציל את עצמך ובוא אלי לרה"ה. מדוע? הוא לא מסביר, אבל הוא נותן לנו להבין שמדובר במשהו עצום שאין לו תחליף. וזה דווקא

בראש השנה ולא בשום זמן אחר.

תתאר.

להרגיע אותך.

אז בואי נעשה חשבון עם עצמינו: הרי מה זה ראש השנה 'הרגיל' שאנחנו מכירות - פחד, מתח, חרדה, וכיוצא בזה. וזה לא סוד שתמיד רצינו שהימים האלה כבר יעברו, ולא נהיה מאוימות מפחד הדין שחורץ לנו את כל מה שיקרה כל השנה הבאה כולה. תמיד אמרו לנו, שאם אנחנו רוצות להתעורר, שניזכר ונדמיין אלו צרות היו כל השנה שעברה - והרי הכל נחתם בר"ה שעבר - ורק מזה אפשר לקבל פיק ברכיים.

ובכן, מה נעשה עם כל זה? נקבל פחד וחלחלה, ומה הלאה?! בודאי נשתדל להתפלל, לצעוק, להתעורר, לחזור בתשובה (מה זה?), אבל הרי גם שנה שעברה עשינו את זה, וכביכול זה לא הועיל. אם כן איזה סיכוי יש לי בכלל?

והנה בא אדם גדול מלפני מאתיים שנה, שהכריז והודיע: "מי שמגיע אלי לר"ה, אני יכול להושיעו ולתקנו" - האם לא נקפץ על ההצעה?

אילו היו אומרים לנו: תשלחי את בעלך לחו"ל לראש השנה, והוא יחזור עם 10 מיליון דולר. הרי לא היינו שואלים שום שאלות, וכל הקושי שהזכרת בשאלות 3,4 היו מתגמדים, והרי פה מבטיחים לנו 'ה-כ-ל', 'והכל' פרושו 'הכל', לא רק 10 מיליון...

קשה לי להעביר לך תחושות של ארבעים שנה ר"ה לבד, אבל תאמיני לי שאני כ"כ שמחה בר"ה למרות הקושי (בכל תקופה יש לקושי צבע אחר), כי אני מאמינה שזה הסיכוי היחיד שלי לשנה שלמה מתוקה וטובה ונכונה.

אולי אוסיף עוד הערה: אני מתפללת כל השנים בראש השנה בבית הכנסת בנוסח ישיבתי (כי אין מנין של ברסלב בשום קהילה ועיר רק בי-ם ומירון), ואני מתענגת על התפילה שהיא מלאת יראת שמים והתעוררות. אבל אני שואלת תמיד את עצמי: מדוע הפחד והבכיות קורעות את השמים דווקא ב"ונתנה תוקף" ולא בפיוטים של המלכת ד' הרי זה עקרו של יום! והתשובה היא, כי אחר שבראש השנה השי"ת כותב לנו את כל השנה, זה פחד נוראי, וממילא מי פנוי להתענג על רצונו לראות את מלכנו, ולפחד מהדר גאון עוזו של המלכת ד'. אבל מי שיש לו כזו הבטחה באמתחתו, יכול להתענג ולשמוח על המלכת ה'.

שאלה

קראתי את תשובתך. שימח אותי לראות שאת מבינה את הקושי שלי, ומגדירה אותו כ'רעידת אדמה', אכן כך אני חשה. אני פוחדת, חרדה, לחוצה, מה אעשה בר"ה לבד? איך אסתיר את הסוד הנוראי מההורים של שני הצדדים? מה אעשה עם הבנים שהגיעו לגיל חינוך? איך מנהלים שלחן חג בלי אבא?

בגלוי לב אומר: אינני בשלה עדיין לרעיון. אולי בעוד ארבעים שנה אוזכה גם אני לכתוב כמותכם. בינתיים, זמן קצר כל-כך לפני ר"ה, וזה מלחיץ אותי ברמה שלא

נכון ששאלותי הקודמות התמקדו גם בצד הרעיוני-ההלכתי, אבל קלטתי שבאמת לא זה מה שמציק לי, אלא בעיקר הצד היישומי. ולכן, אמנם תשובתכם נהדרת ומוסברת יפה. ובעלי מאד נהנה מכך, וחשב שהנה עכשיו אשלח אותו בתופים ובמחולות, אבל אני לא!!! להיפך, כמה שהוא מסביר לי את גדולת העניין - אני מתביישת לומר - זה מרגיז אותי יותר, ונוצר מתח רב בינינו. הוא קורא למתח הזה "מניעות שצריך לשבר", ועוד דבורים מהסוג הזה שאינני רגילה לשמוע, ואינני יודעת מה לעשות.

עלי להדגיש שאף פעם לא מנעתי אותו מהתקדמות רוחנית, אבל עכשיו אני מרגישה שזה ממש מאיים עלי. איך יוצאים מהסבך הזה?

תשובה

ריגש אותי מאד גילוי הלב והכנות שלך. לא הסתרת את חששותייך תחת מסווה של שאלות אידאולוגיות כביכול, אלא הגדרת ברור מה מאיים עליך. את כותבת אינני בשלה עדיין, מה עושים עם ההורים, עם הילדים, ועם הלבד וכו'. אז כדרכנו, בואי נעשה סדר בדברים, ונראה שבעז"ה לכל דבר יש פתרון ועצה.

תחילה, אתייחס למה שאת אומרת שהדיבורים הרוחניים מרגיזים אותך, במקום לחזק ולחבר אל הרעיון הגדול של אומן ר"ה. מדוע באמת? אנסה להסביר לך את תחושותייך הכמוסות בלב: מרגיז אותך להרגיש שבעלך לא מבין את המצוקה האמיתית שלך, ושאתן מדובר במצוקה אמיתית ביחס לפעם ראשונה של חוויה כזאת, ועוד בזמן קצר כל כך לפני ר"ה.

בעלך נלהב, הוא כבר בתוך החוויה הרוחנית, ורוצה לחבר גם אותך אליה, ולכן הוא מרעיף דיבורים נשגבים, ולא קולט למה אינך מתרגשת. וממילא גם הוא נמצא בסבך. וכך שניכם מתנהלים כאילו בדו-שיח של חרשים. ולכן עצת:

א. הסירי את התנגדותך לעצם הרעיון. והרי את אכן לא ממש מתנגדת, כי הנה את כותבת 'אני עדיין לא בשלה, אולי בעוד ארבעים שנה...', א"כ את בעצם כן מסכימה לזה, יש פה גילוי רצון, אבל בד בבד יש גם קושי גדול. וממילא זה בדיוק מה שתעשי: העבירי לו את התחושה הזאת בדיוק - אמונה בסיסית ברעיון, אבל פרטים רבים של קושי. ואז תראי שהמצב ישתנה. ברגע שהוא לא יהיה מאוים מעצם הנסיעה, הוא יוכל להתחבר לקושי שלך ולעזור לך להירגע.

ב. שבו ביחד וטכסו עצה, תתלבטו ביחד מה המתאים ביותר למצב החדש שנוצר. אולי לא חייבים להסתיר את הסוד ה"נוראי" (כדברייך) מכל המשפחה, אולי אחד הצדדים של ההורים פחות יגלו התנגדות לכל המצב שנוצר. לפעמים דווקא הורי הבעל יארחו אותך ברצון, כי הרי הבן שלהם הוא ה"אשם", ממילא הם ירגישו אחריות

ג. ראש השנה הוא הרי יום דין. והחיי אדם מביא שכל הסימנים שאנחנו נוהגים לעשותו בליל ר"ה הם כדי להמשיך המתקה ושנה טובה. ולכן צריך להשתדל להתרחק מכעס ביותר, כי הוא פועל את ההיפך מזה, וממשיך ח"ו דינים וצרות. וגם מוהר"ן מביא, שבר"ה צריך להיות חכם לחשוב רק מחשבות טובות וחיוניות. ולכן חשוב לטכס עצה איפה כדאי לך להיות בר"ה, מקום שיביא לך הכי הרבה רגיעה במצב החדש שנוצר לך, אולי ההורים שלך הם כן מתאימים ולא יעוררו קושי נוסף?

ד. עצה נוספת שרבות מיישמות אותה, בעיקר בעלות תשובה, שאוירת החג בבית ההורים שלהם אינה מתאימה לר"ה, והיא: הן הולכות לחברה או מזמינות אליהן אחת או יותר נשים שטוב להן איתן. יש בזה הרבה מעלות; הילדים מעסיקים אחד את השני, ואפשר ליצור גם תורנות לתפילה ולתקיעות. כך גם את יכולה להתחבר לחברה שנמצאת במצב שלך, לא חייב להיות אירוח מלא, אפשר רק לאכול יחד וכו'.

ה. חפשי חברות להתמודדות. כשתבדקי, תופתעי לשמוע כמה הרבה נשים מתמודדות השנה (בס"ד) בקושי הזה... ברמה זו או אחרת, בשלות יותר או פחות. רבות מהן מסכימות שהבעל יסע, אבל הפרטים המעשיים מכבידים עליהן, או שהן לא מסכימות בלב שלם אבל מבינות שאין ע"ז יכוח, או כל צורה אחרת שיש בנסיון הלא-קל הזה. וכך תוכלו להתחזק יחד. (אולי מערכת העלון תוכל לשדך בין הנשים הללו).

לסיכום: אני יוצאת מתוך נקודת הנחה - ואני מקווה שאינך כועסת עלי - שבעלך בוודאי ייסע, על זה אין עוררין. השאלה היא: מה איתך? אם כן, עלייך רק לצאת מסבך הדמיון המאיים, שבעיקרו הוא דמיון ופחד המגדילים את הנסיון, ולחזק את הדמיון החיובי, ולומר לעצמך: יש לי כח לנהל את החג בצורה זו או אחרת באוירה טובה ונהדרת. תשאלי אחרות שכבר עברו את זה, ויאמרו לך שהיה בסדר ואולי אפילו נפלא.

ובקיצור, אל תתבוססי בקושי. תנסי בכל זאת לא להחמיץ את הזכות הגדולה (את לא תחמיצי גם אם ח"ו יהיה לך קשה, אבל כשמקיימים בשמחה מרווחים יותר), ולעלות לגל של התחברות לעניין. אם קשה לך לשמוע על כך, הסבירי לבעלך שעכשיו ישוחח אתך רק על הדברים הטכניים והסידוריים.. אבל בר"ה כאשר ממילא הוא נסע כבר, אולי תצליחי לקרוא על גדלות ר"ה של מוהר"ן, ולדבר על כך עם הילדים אם יש מצב לכך.

וכך אולי כבר בשנה הבאה (ולא בעוד ארבעים שנה...) תוכלי כבר לומר: אני לא 'מסכימה' שבעלי יסע אני 'רוצה'!

מעגל קסמים

מגנט האהבה האדיר בתבל, שולח בדממה את עיגולי כוח המושך שלו, עמוק אל הלב של הלב. אנשים בכל העולם מרפים את אחיזתם ונענים לגלים האלה, בהתרפקות שקשה לתאר.

***

מה זה הפלא הזה, מי הם האנשים האלה, מה עובר עליהם, כשהם נשאבים אל הסופה הלוקחת, הרחק מן העולם לפלנטה אחרת? מי יכול לתת שם או כותרת להזמנה הדוממת, המפלחת בימים אלה את קירות המציאות?

ואיך אפשר לחיות ליד תופעה כזאת, במקביל אליה, כששום דבר מהעולם המוכר לא נותן לה תירוץ שיניח את הדעת? כמה זמן עוד יהיה אפשר להתעלם?

***

בחור אחד שאנחנו מכירים, חרדי מבית חשוב, ראש מבריק שעובד את הלימוד, נשר והתרחק ועזב את הכל, קם השנה ונוסע לאומן. למה? שאלנו אותו בטון של מה-הקשר.

"אני מרגיש שאני חייב לעשות את זה", הוא אמר. הוא לא יודע, שגם אותו לכד העיגול.

***

מי שמתנגד, לא יודע למה הוא מתנגד. זה אסור, זה מותר, זה צריך, זה לא צריך, יוצאות מילים מנותקות מאנשים רחוקים שמסתכלים ולא מבינים מה הם רואים. אין דבר, אומרים האחרים וחיוך בעיניהם, עוד מעט תבינו. אולי השנה, אולי בחודש הבא, העיגול הזה ייקח גם אתכם.

הם אומרים 'לא תודה' ונרתעים לאחור, אומרים 'מוחל טובות', ולא יודעים באלה טובות מדובר, ושבעד כל הון שבעולם, נשמתם אינה מוחלת אותן.

אין דבר, אומרים האחרים, עוד מעט תבינו, עוד מעט תבואו גם.

***

עוד מעט יבוא העולם כולו.

זה פשוט כור גרעיני כזה, שעוצמתו מצטברת וקרובה נקודת ההתכה.

יהודי, ועוד יהודי, ועוד יהודי, ועוד יהודי, ועוד יהודי... חיים, ועוד חיים, ועוד חיים, ועוד חיים... נשמה, ועוד אחת, ועוד אחת, ועוד אחת... אלוקות יהודית שנפוצה על פני כל כך הרבה מקומות בארץ, ניתקת ממקומה ומצטרפת אל הצדיק. חורים חורים נפערים במפת העולם, נדבקים בקודש ומושכים איתם את כל מי שהם ואת מה שהם עושים.

בתחילה נפערו עשרות חורים כאלה, אחר כך מאות, אחר כך אלפים, ועכשיו עשרות אלפים.

חור מושך חור, ודרכו בוקע אור, רקמת המציאות נפרמת, ומתגלה מה שמאחור.

במדור זו יובאו פרקים מ'יומנה' של לאה. בעלה התחיל לעסוק בתורתו של מוהר"ן מברסלב, וללכת בדרכו. והיא מנסה להתמודד, להתעניין, ואולי גם ללמוד. יש לה שני חברות; מירי - הליטאית שמנסה 'להזהיר' אותה, ופייגי - הברסלבית, שדווקא מעודדת אותה.

פרק ד

ראש השנה באומן

"אתה לא מדבר על נסיעה לאומן לר"ה כי אתה לא רוצה לנסוע?" שאלתי את בעלי בראש חודש אלול.

הוא כל כך הופתע מהשאלה.

"מה, את רוצה?! את מוכנה?! לא העזתי אפילו לבקש ממך..."

"אני עדיין לא יודעת מה אני רוצה ומה אני מוכנה, אני לא בדיוק מבינה מה העניין בכלל בנסיעה הזו, אבל אני יודעת שמצאת לך צדיק ואני משערת שתרצה להיות אצלו בראש השנה. אני אשמח אם אני טועה!..."

האמת שעד אתמול חשבתי שכל הנסיעה של הברסלבים לראש השנה זה מרצונם החופשי, כמו כל חסיד שרוצה לנסוע לרבי שלו, החליטו הברסלבים שראש השנה יהיה "יום השיא" באומן וכולם נוהרים לשם... אבל אתמול עבר לידי "רכב ברסלב" ועל גבו תמונת ענק של אומן בערב ראש השנה והיה כתוב שם: "וציווה שכל מי שסר למשמעתו ומאמין בו יבוא אליו על ראש השנה".

ואז נפל לי האסימון שזה בעצם ציווי של מוהר"ן וכל מי שמאמין בו ורוצה להיות קשור אליו באמת צריך לקיים את ציוויו. גם אם לא ממש "בא לוי".

לא יודעת למה המשפט הפשוט הזה כל כך נכנס לליבי והתיישב עליו. אני באמת לא ברסלבית גדולה, ואולי אפילו לא קטנה, אבל אני טיפוס רציני, אנחנו לא יכולים לקחת מברסלב רק את מה שמתחשק לנו! מבחינתי, אם בעלי כל כך מתחייב ומתחבר לתורות ולעצות של מוהר"ן אין לנו ברירה, צריך ללכת על כל הקופה!

***

אחרי ההבנה הזו, התקשרתי, איך לא, לפייגי.

"הבנתי שזה ציווי", אמרתי לה, "אבל יש לזה הסבר המניח את הדעת? תביני, אצלנו לצאת מארץ ישראל זה מחוץ לתחום... צריך סיבה טובה!..."

פייגי לקחה נשימה עמוקה, "אנחנו בסך הכל שתי נשים פשוטות שלא מבינות הרבה מעבר למה שענינו ראוות. ואיך נבין ענין כל כך נגשג? אבל מה שכן יכול לשבר את אוזנינו זה שרבונו אמר שהענין הזה של ראש השנה מקרב את הגאולה.

כי ראש השנה זה לא יום פשוט, רק יום שעוסקים בו הצדיקים בתיוקן כל העולמות והבאת הגאולה, ואת זה הוא לא יכול

***

הלב של כל הלבבות יונק אותנו אליו ואנחנו נענים לו בדמעות עמוקות כתהום.

כל כך חכינו שתיתקח אותנו, אבא. אל האהבה שלך. אל

לעשות לבד רק צריך אותנו, המאמינים בו, שנבוא אליו דוקא בראש השנה, ודוקא באומן, וכל אחד שבא - עוזר לו לקרב את הגאולה. ברור שאנחנו לא ממוש מבינים את זה, אנחנו עושים זאת מתוך אמונה בצדיק שהוא יודע על מה הוא מדבר.

***

לקח לי עוד יומיים לחשוב על זה, ולהבין שאני באמת לא מבינה אבל גם לא אמורה להבין.

מה שכן הבנתי שיש כאן משהוא גדול, ואם בעלי ירצה להיות חלק מזה, אני לא אמנע ממנו.

היה ברור לי שכל השאלות כמו: מאיפה יהיה לנו כסף? איך אשאר לבד? האם אתארח אצל הורי בלעדיו? מה נאמר לכל האנשים שיראו או ישמעו והנסיעה לא תמצאן בני עיניהם? ועוד שאלות מציקות כאלה ואחרות, לא יהיו חלק מההחלטה, אלא אם באמת זה יקרה כבר נמצא תשובות לכל השאלות. מה שיהווה סיבה להחלטה יהיה איך ואך מידת רצונו של בעלי.

האמת שאני די מופתעת מעצמי. לא ידעתי שאני כזו "אשה כשרה עושה רצון בעלה"...

וכך הפתעתי אותו בשאלה על הנסיעה, הוא לא חלם שזה יבוא ממני, ובכזו קלות, והאמת שזו היתה הרגשה מדהימה לפרגן לו ככה, וידעתי שהוא מאוד מאוד מעריך את זה.

***

"את יודעת כמה הסיפור הזה עולה?" שאל בזהירות את שאלת המליון דולר.

לא. באמת אין לי מושג. אבל כיהודיה מאמינה אני יודעת שלא מוודדים הכל בכסף, ואם זה מה צריך לעשות, ה' ישלח את הכסף, עובדה שלא כל הברסלבים יותר עשירים ממנו, והם חוזרים על זה שנה אחרי שנה...

תכל'ס, בעלי אמר שמכיוון שאפילו לא חלם על האפשרות, הוא צריך עכשיו לחשוב על זה ברצינות, וכמובן - להתבודד על זה, ולעשות "בירור" האם באמת יש לו רצון חזק ואמונה אמיתית, ולא סתם "אם אתה ברסלב אתה נוסע". אבל הוא היה מאושר מהדיעה שאם הוא ירצה - אני אחיה שם בשבילו.

אז בינתיים אני מחכה, ומתפללת לה' שיתן לבעלי עצה טובה. ויתן לי את הכח להיות תמיד מאפשרת, ובכל בחירה שהיא, להסתכל תמיד על נקודת העיקר, ולא על כל השיקולים החיצוניים.

התשובה שלך. אל הצדיק שלך. כל כך נחנקנו מתחת לכל שכבות הפיח והטיח, הדם והבשר, המטבעות והקירות. כל כך רצינו משהו, ולא ידענו איך קוראים לו. עכשיו אנחנו יודעים. קוראים לו אומן ראש השנה. קוראים לו אהבת עולם

קיבוץ חניכי הישיבות אומן ראש השנה

שע"י

במתחם שע"י ארגון 'בית היהודי - רוח אהדת'
רחוב פרוסקה 14 אומן

סדר הפעילות

ראש השנה תש"פ

יום חמישי - כ"ז אלול

16:00	שיעור פתיחה "אומן ראש השנה" - הרב שרגא זילברמן
17:00	סדנת תפילה והתבודדות - הרב יפתח שומילוביץ
18:30	מנחה.
19:00	שיעור הכנה לשבת - הרב אשר זעליג מרגליות
20:00	מעריב
20:30	'זיץ' ליל שישי, הכנה לשבת קודש. בהשתתפות כלי נגינה ומשפיעים חשובים.

יום שישי - כ"ח אלול

7:00	סליחות, ותפילת שחרית
10:00	שיעור בעניין תשובה - הרב אברהם יצחק קלצקי
11:00	שיעור בעניין התחזקות - הרב שרגא זילברמן
12:00	שיעור בעניין ראש השנה - הרב דוד גבירצמן

שבת קודש - כ"ח אלול

14:00	'רב-שיח' בעניין התקשרות לצדיק, בהשתתפות: הרב שלמה בן שושן, הרב שרגא זילברמן, הרב ישראל מאיר גלינסקי
15:45	שיחה מרכזית - הרה"ח ר' ניסן דוד קיזואק שליט"א, הכנה לראש השנה
19:00	סעודה שלישית - הרב ישראל מאיר גלינסקי והרב אברהם יצחק קלצקי
21:30	מלווה מלכה - בהשתתפות הרב יהודה דייטש

ערב ראש השנה

17:00-18:00 'שבת אחים' - פרידה מהשנה, וכניסה לראש השנה

יום א' דראש השנה

19:15 (אחד תשליך) שיחה מרכזית - הרב דפאל כץ

יום ב' דראש השנה

17:00	שיחה מרכזית 'לעובדא ולמעשה' - הרה"ח ר' ניסן דוד קיזואק שליט"א
18:00	מנחה
18:45	'שבת אחים' - נעילת החג
20:00	מעריב והבדלה
20:30	סימפוזיון, ודברי פרידה - הרב יוסף חיים חדר.

- ייתכנו שינויים קלים בתכנית, התכנית הסופית תתפרסם באומן בעז"ה

קיבוץ

חניכי הישיבות

אומן ראש השנה

שע"י

במתחם שע"י ארגון 'בית היהודי' - רוח אהדת'
ד"רוב פרוסקה 14 אומן

הודעות חשובות:

נותרו 7 מיטות בלבד - במחיר \$400, ועוד מיטה אחת במחיר \$370

כל הקודם זוכה!

להרשמה: הרב אברהם לוי 0533-148-981

~~~~~

גם מי שלא רכש מיטה - יכול להצטרף לסעודות ו/או לתפילות,
במחיר \$20 למקום בתפילה, ו-\$20 למקום בסעודות [35% לשניהם יחד].

מספר המקומות מוגבל - כל הקודם זוכה!

התפילות והסעודות יתקיימו בעז"ה במתחם בצוותא,
באווירה מיוחדת ומרוממת, עם שיעורים מפי משפיעי אנ"ש.

הכניסה למתחם תהיה באמצעות כרטיס מיוחד, ולא תתאפשר כניסה
למתחם בלי הרשמה. את הכרטיס ניתן לקבל אצל הנציגים.

~~~~~

במשך הימים שלפני ראש השנה, יתקיימו שיעורים וזכרים בהשתתפות
משפיעים חשובים - עבור הציבור הרחב - ואז הכניסה תהיה חופשית.

אבלו מעדנים ושתו ממתקים, כי חדוזה ה' היא מעוזכם